CĂRȚI CULT

FRANK MCCOURT

Cenușa Angelei

O COPILĂRIE IRLANDEZĂ

ART

Volum distins cu Premiul Pulitzer, National Book Critics Cirde Award şi premiul pentru cea mai bună biografie acordat de Los *Angeles Times*

„Când îmi aduc aminte de copilăria mea, mă întreb cum de am supravieţuit. A fost, desigur, o copilărie nefericită – o copilărie fericită abia dacă merită pomenită. Mai rea decât copilăria nefericită obişnuită este copilăria irlandeză nefericită, iar şi mai rea este copilăria irlandeză catolică nefericită.”

Aşa îşi începe Frank McCourt memoriile. Născut în Brooklyn în timpul Marii Crize Economice din irlandezi emigranţi, Francis are patru ani când părinţii lui hotărăsc să se întoarcă în ţară. Cu pantofii peticiţi cu bucăţi de cauciuc dintr-o veche anvelopă de bicicletă, culegând cărbune pentru foc de pe marginea drumului, mâncând infernul cap de porc la masa de Crăciun, el îndură copilăria mizerabilă din mahalalele jilavului Limerick şi supravieţuieşte să-şi spună povestea cu multă expresivitate, umor şi, absolut remarcabil, fără pic de ranchiună. *Cenuşa Angelei* este o veritabilă capodoperă a genului, savuroasă şi emoţionantă.

„Cu o scriitură plastică şi tactilă, poetică, dar sensibilă la limbajul străzii, McCourt fece pentru oraşul Limerick ce-a făcut tânărul Joyce pentru Dublin: ne evocă locul cu o asemenea intimitate, încât ni se pare că i-am cutreierat şi noi drumurile şi ¡-am bătut cârciumile.”

New York Times

„Melancolie şi umor negru – o combinaţie explozivă care dă cărţii o dimensiune excepţională.”

Le Nouvel Observateur

www.editura-art.ro

9786067103519

FRANK McCOURT

CENUŞA ANGELEI

Frank McCourt (1930-2009) s-a născut în Brooklyn, New York din părinţi irlandezi, a crescut in Limerick, Irlanda şi s-a întors în SUA la vârsta de 19 ani. Timp de 30 de ani a predat la diverse licee din New York. Prima lui carte, *Angela's Ashes (Cenuşa Angelei,* 1996), memoriile sale despre copilărie şi adolescenţă, i-a adus Premiul Pulitzer, Premiul National Book Critics Circle şi multă recunoaştere. Autorul a mai publicat două volume, de asemenea autobiografice; *'Tis* (1999), în care îşi continuă povestea vieţii din punctul în care o lăsase în *Cenuşa Angelei,* şi *Teacher Man* (2005), unde scriitorul îşi descrie experienţele legate de meseria de profesor.

FRANK McCOURT

CENU
ŞA
ÎNGE
LEI

Traducere din limba engleză şi note de Iulia Gorzo

ART

Redactor: Roxana Coţovanu Tehnoredactor:
Cristian Vlad Corector: Theodor Zamfir DTP
coperta: Alexandru Daş

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
MCCOURT, FRANK
Cenuşa Angelei / Frank McCourt; trad, şi note de Iulia Gorzo. – Bucureşti: Art, 2016

ISBN 978-606-710-

351-9 I. Gorzo, Iulia (trad.

; note)

821.111-31 = 135.1

Frank McCourt Angela's Ashes

Această carte e dedicată fraţilor mei, Malachy, Michael, Alphonsus. învăţ de la voi, vă admir şi vă iubesc.

I

Tata şi mama ar fi trebuit să rămână la New York, unde s-au cunoscut, s-au căsătorit şi unde m-am născut eu. Dar s-au întors în Irlanda pe când eu aveam patru ani, fratele meu, Malachy, trei ani, gemenii, Oliver şi Eugene, abia împliniseră un an, iar sora mea, Margaret, era moartă şi-ngropată.

Când îmi aduc aminte de copilăria mea, mă întreb cum de am supravieţuit. A fost, desigur, o copilărie nefericită – o copilărie fericită abia dacă merită pomenită. Mai rea decât copilăria nefericită obişnuită este copilăria irlandeză nefericită, iar şi mai rea este copilăria irlandeză catolică nefericită.

Peste tot, oamenii se laudă şi se plâng de neajunsurile primilor ani din vieţile lor, dar nimic nu se poate compara cu versiunea irlandeză: sărăcia; tatăl alcoolic, bleg şi gură-spartă; mama pioasă şi resemnată, gemând lângă foc; preoţi pompoşi; învăţători brutali; englezii şi lucrurile înfiorătoare pe care le-am îndurat din partea lor timp de opt sute de ani interminabili.

Şi, mai presus de toate, eram uzi.

în largul Oceanului Atlantic se adunau ploi grozave care o luau încetişor în sus pe râul Shannon, stabilindu-se definitiv în Limerick. Ploaia scălda oraşul de la Sărbătoarea Circumciziei[I] până

I Sărbătoare creştină în onoarea zilei în care Cristos a fost

I

în ajun de Anul Nou. Şi aducea o

circumcis, la opt zile după naştere, pe 1 ianuarie.

cacofonie de tuse aspră, de hârâieli bronşice, de gâfâieli astmatice, de horcăieli ofticoase. Transforma nasurile în fântâni şi plămânii în bureţi îmbibaţi cu bacterii. Se însoţea cu o întreagă panoplie de leacuri: ca să-ţi mai treacă guturaiul, fierbeai ceapă în lapte înnegrit cu piper; pentru căile congestionate, preparai o pastă din urzici fierte cu făină, o înveleai într-o cârpă şi o trânteai aşa, clocotită, pe piept.

Din octombrie până-n aprilie, zidurile din Limerick luceau de umezeală. Hainele nu se uscau niciodată: în man- tourile de tweed şi de lână se aciuau tot felul de forme de viaţă, iar uneori încolţeau specii vegetale misterioase. în cârciumi, aburii care ieşeau din corpurile şi hainele jilave erau inhalaţi odată cu fumul de ţigară şi de pipă, amestecat cu emanaţiile stătute de bere neagră şi whisky vărsat şi garnisit cu duhoarea de urină care venea dinspre latrinele unde o mulţime de bărbaţi dădeau la boboci salariul pe o săptămână.

Ploaia ne mâna către biserică – adăpostul şi izvorul nostru de putere, singurul nostru loc uscat. La mesă, la împărtăşanie, la novene, ne adunam în pâlcuri mari şi ude, aţipind în lălăiala monotonă a preotului, în timp ce aburul care se înălţa iar din hainele noastre se îmbina cu izul dulce de tămâie, flori şi lumânări.

Limerick a căpătat renumele de oraş evlavios, când noi ştiam că era doar de la ploaie.

Tatăl meu, Malachy McCourt, s-a născut la o fermă din Toome, comitatul Antrim. La fel ca şi taică-său, a crescut de capul lui, certat cu englezii sau cu irlandezii sau şi cu unii, şi cu ceilalţi. A

luptat în vechea IRA şi, pentru o faptă comisă la disperare, s-a pomenit căutat de lege, cu o recompensă pusă pe capul lui.

Când eram copil, mă uitam la tata, cu părul lui rărit, cu dinţii stricaţi, şi mă întrebam de ce-ar da cineva bani pe un cap ca ăla. Când aveam treisprezece ani, mama tatei mi-a spus un secret: când era pruncuţ, bietul tat'to a fost scăpat în cap. A fost un accident, nu şi-a revenit niciodată după asta, şi trebuie să ţii minte că oamenii scăpaţi în cap pot fi aşa, mai ciudaţi.

Fiincă se pusese preţ pe capul în care fusese scăpat, a trebuit să fugă pe ascuns din Irlanda, urcând la bordul unui cargobot în Galway. La New York, cum Prohibiţia era în toi, a crezut că murise şi că ajunsese în iad pentru păcatele lui. Apoi a descoperit bodegile ilegale şi s-a bucurat.

După ce rătăcise şi băuse prin America şi Anglia, tânjea să aibă tihnă în amurgul vieţii. S-a întors la Belfast, care exploda în jurul lui. Să dea boalele-n casele voastre, zicea, şi se întindea la vorbă cu doamnele din Andersontown. Ele îl ispiteau cu bunătăţi, dar el le refuza şi-şi bea ceaiul. Nu mai fuma şi nu mai punea gura pe alcool, aşa că la ce bun? îi sunase ceasul şi a murit la spitalul Royal Victoria.

Mama mea, fostă Angela Sheehan, a crescut într-o mahala din Limerick cu mama ei, cei doi fraţi, Thomas şi Patrick, şi sora ei, Agnes. Nu şi-a văzut niciodată tatăl, care fugise în Australia cu câteva săptămâni înainte de naşterea ei.

După o noapte de băut porter în cârciumile din Limerick, taică-său vine împleticindu-se pe stradă, cântând cântecul lui preferat:

Cine-aruncă izmana la coana Murphy în licoare ?

Cum toţi tăceau chitic, o zise şi mai tare.
Un porc de irlandez, da' stai că-l aranjez
Pe ăl de aruncă izmana la Murphy în licoare.

E într-o formă de zile mari şi se gândeşte să se joace puţin cu micul Patrick, care are un an. Un prichindel adorabil.

îl iubeşte pe tăticu'. Râde când îl aruncă tăticu' în sus. Hop-aşa, Paddy mic, hop-aşa, hopa sus pe întuneric, întuneric beznă, o, Cristoase, scapă copilul când să-l prindă şi Patrick, bietul micuţ, aterizează în cap, gângureşte puţin, scânceşte, amuţeşte. Mamaia se opinteşte jos din pat, grea cu un prunc în burtă – maică-mea. Cu chiu, cu vai reuşeşte să-l ridice pe Patrick de la podea. Scoate un geamăt prelung peste copil şi se înfige în tataia. Ieşi afară. Afară. Dacă te mai prind pe-aici fie şi numai un minut, mă pun pe tine cu toporul, beţivan zălud ce eşti. Să mă bată Dumnezeu, o să atârn în ştreang din cauza ta. Ieşi afară.

Tataia se ţine tare pe poziţii, bărbăteşte. E casa mea şi am dreptul să stau în ea.

Ea se repede la el şi el se înmoaie în faţa acestui derviş rotitor, cu un copil betegit în braţe şi unul sănătos zbuciu- mându-i-se în burtă. Iese împleticindu-se din casă, o ia pe stradă şi nu se mai opreşte până-n Melbourne, Australia.

Micul Pat, unchiu-meu, nu şi-a revenit niciodată complet după asta. A crescut cam încet la minte, cu un picior hăis şi cu restul corpului cea. N-a învăţat niciodată să scrie sau să citească, dar Dumnezeu l-a blagoslovit în alt fel. La vârsta de opt ani, când a început să vândă ziare, ştia să socotească banii mai bine decât însuşi ministrul de finanţe. Nimeni nu ştia de ce i se zicea Ab Sheehan, Abatele, dar tot oraşul îl îndrăgea.

Pentru mama, necazurile au început în noaptea când s-a născut. Uite-o acolo pe mamaia, în pat, zvârcolindu-se şi gâfâind de durerile facerii, rugându-se la Sfântul Gerard Majella, ocrotitorul gravidelor. Uite-o şi pe sora O'Halloran, moaşa,

îmbrăcată la ţol festiv. E Ajunul Anului Nou şi doamna O'Halloran e nerăbdătoare să se nască pruncul mai repede, ca să poată pleca şi ea la petreceri şi distracţie. Nu te scremi şi dumneata, haide, screme-te, îi spune ea lui

mamaia. Doamne Isuse, Maica Domnului şi Sfinte Iosif, dacă nu-i dai şi mata zor cu copilul ăsta, n-o să se nască până de Anul Nou şi atunci la ce m-am mai obosit să-mi pun rochie nouă? Lasă-l pe Sfântul Gerard Majella. Cu ce să-i fie un bărbat de folos femeii într-o cumpănă ca asta, chiar sfânt să fie? Sfântul Gerard Majella pe dracu' ghem.

Mamaia îşi reorientează atunci rugăciunile către Sfânta Ana, ocrotitoarea naşterilor dificile. Dar copilul nu vrea să iasă. Roagă-te Sfântului Iuda, ocrotitorul cazurilor disperate, îi zice sora O'Halloran lui mamaia.

Sfinte Iuda, ocrotitor al cazurilor disperate, ajută-mă. Sunt disperată. Geme şi împinge şi uite că apare capul copilului, doar capul – maică-mea –, şi bate de miezul nopţii, de Anul Nou. Limerick explodează de chiote, claxoane, sirene, fanfare, lume care strigă şi cântă „La mulţi ani". *Should auld acquaintance be forgot*[I] şi în toate bisericile

I începutul cântecului tradiţional de Anul Nou „Auld Lang

clopote bătând Angelus, şi sora O'Halloran plângând pentru rochia irosită, copilul ăla tot înăuntru e şi eu m-am gătit toată. Da' ieşi odată, copile, nu vrei? Bunica se screme o dată tare şi copilul se pomeneşte în lume, o fetiţă drăgălaşă cu păr negru, cârlionţat, şi ochi albaştri, trişti.

O, Dumnezeule mare, zice sora O'Halloran, copila asta e la crăcana dintre ani, s-a născut cu capul în anul nou şi cu curu' în ăl' vechi sau o fi cu capul în anul vechi şi cu curu' în ăl nou. Va trebui să-i scrii papei, duduie, să te lămurească în ce an s-a născut copilul ăsta şi eu o să pun la păstrare rochia asta pentru la anul.

Iar copila a fost botezată Angela după Angelus care vestise miezul nopţii, noul an, clipa naşterii ei, şi pentru că oricum era şi ea un îngeraş.

Syne" („Vremurile de odinioară"), pe versuri de Robert Burns. în traducere, „Să dăm uitării vechile cunoştinţe".

Iubeşte-o ca-n pruncie
De-o fi bătrână, cu chip slut Că mamei îi duci dorul Abia când zace-n lut.

La şcoala Sfântul Vincenţiu de Paul, Angela a învăţat să citească, să scrie şi să socotească, iar la vârsta de nouă ani a pus în cui şcoala. A încercat să muncească, să fie menajeră, fată-n casă, subretă cu boneţică albă care să deschidă uşile, dar nu-i ieşea mica reverenţă care se cerea, iar maică-sa i-a zis n-ai stofa de aşa ceva. Faci umbră pământului zadarnic. De ce nu pleci tu în America, unde-i loc de toate zădărniciile? îţi plătesc eu drumul.

Mama a ajuns la New York la ţanc pentru prima Zi a Recunoştinţei din vremea Marii Crize. L-a cunoscut pe Malachy la o petrecere găzduită de Dan MacAdorey şi de nevastă-sa, Minnie, pe Classon Avenue din Brooklyn. Malachy a plăcut-o pe Angela, iar ea l-a plăcut pe el. El avea un aer de câine bătut, care i se trăgea de pe urma celor trei luni pe care tocmai le petrecuse în închisoare pentru că furase un camion. El şi prietenul lui, John McErlaine, crezuseră ce se zvonea la cârciumă, că maşina era plină ochi de conserve de fasole şi came de porc. Nici unul dintre ei nu ştia să conducă, iar când poliţia a văzut camionul poticnindu-se şi zdruncinându-se pe Myrtle Avenue, l-a tras pe dreapta. Poliţia a verificat camionul şi s-a întrebat de ce-ar fura cineva un camion plin nu cu fasole şi carne de porc, ci cu nişte cutii de nasturi.

Cum pe Angela a cucerit-o mutra lui de câine bătut, iar Malachy se simţea singur după trei luni

de închisoare, era musai să se lase cu tremurat de genunchi.

Tremuratul de genunchi înseamnă actul în sine comis la perete, cu bărbatul şi femeia ridicându-se pe vârfuri şi opintindu-se atât de tare că le tremură genunchii de emoţia momentului.

De la tremuratul de genunchi, Angela s-a pomenit într-o situaţie interesantă şi bineînţeles că i-au ieşit vorbe. Angela avea nişte verişoare, pe surorile MacNamara, Delia şi Philomena, căsătorite una cu Jimmy Fortune din districtul Mayo, cealaltă cu Tommy Flynn, chiar din Brooklyn.

Delia şi Philomena erau nişte femei voinice, pieptoase şi aprige. Când treceau mândre pe străzile din Brooklyn, făpturile mai mărunte se dădeau la o parte, pătrunse de respect. Surorile ştiau ce e bine şi ştiau ce e rău şi orice îndoială putea fi risipită de una, sfântă, catolică şi apostolică biserică. Ştiau că nu se cade ca Angela, femeie nemăritată, să fie într-o situaţie interesantă şi aveau de gând să ia măsuri.

Şi au luat măsuri. Cu Jimmy şi Tommy după ele, s-au dus glonţ la cârciuma de pe Atlantic Avenue unde Malachy putea fi găsit vinerea, zi de leafa atunci când avea de lucru. Omul cu cârciuma, Joey Cacciamani, n-a vrut să le primească pe surori, dar Philomena i-a spus că dacă ţine să rămână cu nasul pe moacă şi cu uşa-n balamale, atunci să le deschidă, că veniseră să facă lucrarea Domnului. Joey a zis bine, bine, ce ţi-e şi cu irlandezii ăştia. Frăţioare! Belele peste belele.

Malachy, care stătea la capătul barului, s-a albit la faţă, a zâmbit pierit către pieptoase, le-a oferit de băut. Zâmbetul le-a lăsat indiferente, iar oferta i-au refuzat-o cu dispreţ.

Nu ştim din ce neam din nordul Irlandei te-oi trage tu, a zis Delia.

Se zvoneşte că ai ceva prezbiterieni în familie, ceea ce ar explica ce i-ai făcut verişoarei noastre, a zis Philomena.

Ei hai, ei hai, a zis Jimmy. Ce-i vina lui dac-o

avea prezbiterieni în familie?

Tu să taci, a zis Delia.

Tommy n-a avut încotro şi le-a ţinut isonul. Ce i-ai făcut tu bietei prăpădite e o batjocură pentru neamul irlandez şi ar trebui să-ţi fie ruşine.

Eh, păi mi-e ruşine, a zis Maiachy. Mi-e ruşine.

Nu te-a poftit nimeni să vorbeşti, a zis Philomena. Ai stricat deja destule cu trăncăneala ta, aşa că închide fleanca.

Şi cât ţi-e fleanca închisă, avem noi grijă să faci ce se cuvine pentru biata noastră verişoară, Angela Sheehan, a spus Delia.

Eh, da, chiar aşa, a zis Maiachy. Când se cuvine, se cuvine, şi vă cinstesc bucuros c-un păhărel pe toţi cât stăm de-o vorbuliţă.

Ia-ţi păhărelul şi bagă-ţi-l în cur, a zis Tommy.

Abia a coborât verişoara noastră de pe vapor că ai şi tăbărât pe ea, a zis Philomena. Noi ăştia din Limerick avem morală, să ştii, morală. Nu suntem ca iepuroii din Antrim, un loc care colcăie de prezbiterieni.

N-are el faţă de prezbiterian, a zis Jimmy.

Tu să taci, a zis Delia.

Am mai observat un lucru la tine, a zis Philomena. Eşti tare ciudat la înfăţişare.

Maiachy a zâmbit. Zău?

Zău, a zis Delia. Cre' că-i unul dintre primele lucruri pe care le-am băgat de seamă la tine, înfăţişarea asta ciudată, care ne tulbură din cale-afară.

Îi de la rânjetul ăla viclean de prezbiterian, a zis Philomena.

Eh, asta-i numai pentru că am necazuri cu dinţii, a zis Maiachy.

Dinţi, nedinţi, ciudat, neciudat la înfăţişare, o să te însori cu fata asta, a zis Tommy. Drept la altar te duci.

Eh, a făcut Maiachy, ştiţi, eu n-aveam în gând să mă-nsor. Nu e de lucru şi n-aş fi în stare să

întreţin...

Ba o să te însori, a zis Delia.

Drept la altar, a zis Jimmy.

Tu să taci, a zis Delia.

Malachy s-a uitat după ei cum pleacă. Mare bucluc a dat peste mine, i-a spus el lui Joey Cacciamani.

Ba bine că nu, a zis Joey. Eu, dacă văd nişte dame d-as- tea că se fac la mine, săr în Hudson.

Malachy a cumpănit la buclucul care dăduse peste el. Avea câţiva dolari în buzunar de pe unde muncise ultima oară, avea un unchi în San Francisco sau într-un alt „San" din California. Nu mai bine ar duce-o el în California, departe de surorile MacNamara cele pieptoase şi de soţii lor fioroşi? Ba cum să nu, şi hai că merge un strop de whisky irlandez în cinstea deciziei şi plecării lui. Joey a turnat o licoare, să-i jupoaie gâtlejul lui Malachy şi alta nu. Care whisky irlandez? I-a spus lui Joey că erau lături de-ale Prohibiţiei, direct din alambicul diavolului. Joey a ridicat din umeri. Eu nu ştiu nimic. Eu doar torn. Dar tot era mai bine decât nimic şi Malachy a mai cerut unul şi unul pentru tine, Joey, şi ia întreabă-i pe italienii ăia de treabă ei ce poftesc şi ce tot spui, normal că am bani să plătesc.

S-a trezit pe o bancă, în gara din Long Island, cu un poliţist bătându-i cu bastonul în ghete, cu banii de scăpare ia-i de unde nu-s şi cu surorile MacNamara gata să-l mănânce de viu în Brooklyn.

De sărbătoarea Sfântului Iosif, o zi câinoasă de martie, la patru luni după ce le tremuraseră genunchii, Malachy s-a însurat cu Angela, iar în august s-a născut copilul. În noiembrie, Malachy s-a îmbătat şi şi-a zis că era momentul să declare naşterea copilului. Se gândise să boteze pruncul Malachy, după el, doar că accentul lui nord-irlandez şi bolboroseala de beţiv l-au derutat pe funcţionar în aşa hal, încât acesta a trecut pur şi

simplu pe certificat numele Male[I].

Abia spre sfârşitul lui decembrie l-au dus pe Male la biserica St. Paul ca să fie botezat cu numele de Francis,

I în engleză, „male” e termenul pentru băiat, mascul.

după tatăl tatălui lui şi după drăguţul sfânt din Assisi. Angela a vrut să-i dea un al doilea nume, Munchin, după sfântul ocrotitor al oraşului Limerick, dar Malachy a zis că peste cadavrul lui. Fiul lui n-avea să poarte niciodată un nume din Limerick. E şi aşa destul de greu să treci prin viaţă chiar şi cu un singur nume. Toana asta cu două nume era un obicei american atroce şi n-aveai nevoie de al doilea nume când erai botezat după omul din Assisi.

La botez s-a lăsat cu o întârziere pentru că naşul ales, John McErlaine, s-a îmbătat la cârciumă şi a uitat de îndatoriri. Philomena i-a spus soţului ei, Tommy, că va trebui să fie el naş. Sufletul copilului e în pericol, a zis ea. Tommy a lăsat capul în jos, bodogănind. Bine. O să fiu naş, dar n-o să fie vina mea dac-o creşte derbedeu şi ciudat la înfăţişare ca tac'so, că dac-o să fie aşa n-are decât să se ducă la John McErlaine la cârciumă. Că bine zici,

Tom, a zis preotul, dumneata care eşti om bun, cuviincios, şi n-ai călcat în viaţa dumitale într-o cârciumă. Malachy, el unul abia venit de la cârciumă, s-a simţit jignit şi a vrut să se ia la harţă cu popa, sacrilegiu după sacrilegiu. Ia scoate gulerul ăla, să vedem noi care-i mai bărbat. A trebuit să-l potolească pieptoasele şi soţii lor fioroşi. Angela, proaspătă mamă, agitată cum era, a uitat că avea copilul în braţe şi l-a scăpat în cristelniţă, de s-a scufundat de tot ca la protestanţi. Băiatul de altar care-l ajuta pe popă a scos pruncul din cristelniţă şi i l-a înapoiat Angelei, care a început să plângă şi l-a strâns la piept, cu apa şiroind pe el. Preotul a râs, a zis că el aşa ceva n-a mai văzut, că pruncul era un baptist în toată regula şi aproape că nici n-avea nevoie de popă. Asta l-a înfuriat iar pe Malachy, care a vrut să sară la popă pentru că zisese de copil că e ceva neam de protestant. Popa a zis să taci, omule, eşti în casa Domnului, iar când Malachy a zis casa Domnului în curu' meu, a fost azvârlit afară pe Court Street pentru că nu poţi să zici de cur în casa Domnului.

După botez, Philomena a zis că pregătise ceai, şuncă şi prăjituri la ea acasă, după colţ. Ceai? a făcut Malachy, iar ea a răspuns da, ceai, sau vrei cumva whisky? El a zis că ceaiul e minunat, dar mai întâi trebuie să se ducă să-i dea o lecţie lui John McErlaine, care n-avusese bunul-simţ să-şi facă datoria de naş. Tu acuma cauţi pretext ca să dai fuga la cârciumă, a zis Angela, iar el a răspuns martor mi-e Domnul, nu-mi stă capul la băutură de nici un fel. Angela s-a pus pe plâns. E botezul fiului tău şi tu te duci la băut. Delia i-a spus că e un specimen scârbos, dar la ce să te aştepţi de la Irlanda de Nord.

Malachy s-a uitat de la una la alta, s-a legănat pe picioare, şi-a tras şapca pe ochi, şi-a înfipt mâinile adânc în buzunarele pantalonilor, a zis eh, da, cum se spune în fundul comitatului Antrim, s-a întors şi a luat-o la picior pe Court Street spre cârciuma de pe Atlantic Avenue unde era convins că aveau să-l asalteze cu băutură pe gratis în cinstea botezului fiului său.

Acasă la Philomena, surorile şi soţii lor au mâncat şi au băut în timp ce Angela stătea într-un colţ, alăptând copilul şi plângând. Philomena îşi îndesa pâine cu şuncă în gură şi tuna către Angela uite aşa-ţi trebuie dacă eşti toantă. Abia te-ai dat jos de pe vapor că-ţi şi suceşte minţile un smintit. Trebuia să stai nemăritată, să dai copilul la adoptat şi azi ai fi fost femeie liberă. Angela a început să hohotească şi mai tare, iar Delia a continuat atacul, o, mai termină, Angela, termină. Numai tu eşti de vină c-ai făcut pocinogu' cu un beţivan din Nord, un individ care nici măcar nu seamănă a catolic, ciudat cum e la înfăţişare. Aş zice că... că... Malachy are clar vână de

prezbiterian în el. Tu să taci, Jimmy.

Dac-aş fi în locul tău, a zis Philomena, aş avea de grijă să nu mai fac copii. El n-are de lucru, că n-are, şi nici n-o să aibă la cât bea. Aşa că... gata cu copiii, Angela. Mă asculţi?

Da, Philomena.

Un an mai târziu s-a mai născut un copil. Angela l-a botezat Malachy după taică-său şi i-a meii dat un nume, Gerard, după fratele lui taică-său.

Surorile MacNamara au zis că Angela e o iepuroaică, nu alta, şi n-au mai vrut să ştie de ea până nu-i veneau minţile la cap.

Soţii lor le-au dat dreptate.

Sunt pe un teren dejoacă de pe Classon Avenue, Brook- lyn, cu fratele meu, Malachy. El are doi ani, eu am trei. Ne dăm în scrânciob.

Sus, jos, sus, jos.

Malachy e sus.

Eu cobor de pe scrânciob.

Malachy cade. Scrânciobul se loveşte de pământ. El ţipă. Duce mâna la gură şi-i curge sânge.

O, Doamne. Sângele e rău. O să mă omoare mama.

Şi uite-o că apare, încercând să traverseze-n fugă terenul dejoacă. O încurcă burta ei mare.

Ce-ai făcut? zice ea. Ce i-ai făcut copilului?

Nu ştiu ce să răspund. Nu ştiu ce am făcut.

Ea mă trage de ureche. Treci acasă. Treci în pat.

în pat? în miezul zilei?

Mă împinge spre poarta terenului dejoacă. Mişcă.

îl ia în braţe pe Malachy şi se îndepărtează anevoie.

Prietenul tatei, domnul MacAdorey, e în faţa clădirii unde locuim. Stă pe marginea trotuarului cu nevastă-sa, Minnie, şi se uită la un câine care zace-n şanţ. în jurul capului câinelui e sânge. Are aceeaşi culoare ca sângele din gura lui Malachy.

Malachy are sânge de câine şi câinele are sânge de Malachy.

îl trag pe domnul MacAdorey de mână. îi spun că Malachy are sânge de câine.

O, aşa e, sigur că da, Francis. Şi pisicile au la fel. Şi eschimoşii. Toţi au acelaşi sânge.

Termină, Dan, zice Minnie. Nu-l mai zăpăci pe ăsta micu'. Ea îmi spune că bietul căţeluş a fost lovit de o maşină şi a apucat de s-a târât până aici din stradă înainte să moară. Voia să ajungă acasă, bietul animăluţ.

Ia du-te tu mai bine acasă, Francis, zice domnul Mac- Adorey. Nu ştiu ce i-ai făcut frăţiorului tău, dar maică-ta l-a dus la spital. Du-te acasă, copile.

O să moară şi Malachy cum a murit căţelul, domnule MacAdorey?

Şi-a muşcat limba, zice Minnie. N-o să moară.

De ce a murit câinele?

I-a sunat ceasul, Francis.

Apartamentul e gol şi mă învârtesc în cele două camere, dormitorul şi bucătăria. Tata e prin oraş, caută de lucru, iar mama e la spital cu Malachy. Aş vrea ceva de mâncare, dar în răcitor nu-s decât nişte frunze de varză plutind prin gheaţa topită. Tata spune să nu mâncăm nimic care pluteşte în apă că poate fi putred pe dinăuntru. Adorm în patul părinţilor şi e aproape întuneric când mă scutură mama. Frăţiorul tău o să doarmă o vreme. Cât pe ce să rămână fără limbă, aşa de tare şi-a muşcat-o. L-a cusut de l-a zăpăcit. Du-te în camera cealaltă.

Tata e în bucătărie şi bea ceai negru din cana lui mare şi albă, smălţuită. Mă ia sus în poală.

Tati, îmi spui povestea despre Cu Cu?

Cuchulain. Repetă după mine, Cu-hu-lin. O să-ţi spun povestea când o să-i pronunţi numele cum trebuie. Cu-hu-Un.

Pronunţ cum trebuie şi el îmi spune povestea lui Cuchulain, care avea alt nume când era mic, Setanta. El a crescut în Irlanda, în comitatul Antrim, unde a copilărit şi tata.

Setanta avea un băţ şi o minge şi într-o zi a lovit mingea, care s-a înfipt în gura unui dulău mare care era al lui Culain şi l-a sufocat. Ei, Culain s-a mâniat şi a zis ce mă fac eu acuma că nu mai am dulău să-mi apere casa şi soţia şi cei zece copii mici, plus droaia de porci, găini şi oi?

îmi pare rău, a zis Setanta. O să-ţi apăr eu casa cu băţul şi cu mingea mea şi o să-mi schimb numele în Cuchulain, câinele lui Culain. Zis şi făcut. A păzit el casa şi pământurile din jur şi a devenit un erou vestit, Câinele de Pază al Ulsterului. Tata a zis că fusese şi mai erou decât Hercule sau Ahile, ăia cu care se lăudau întruna grecii, şi că pe regele Arthur, cu tot cu cavalerii lui, l-ar fi dovedit în luptă dreaptă, dar bineînţeles că n-ai cum să ai parte de aşa ceva cu un englez.

Asta e povestea mea. Tata n-are voie să spună povestea asta lui Malachy sau altor copii din vecini.

El încheie povestea şi mă lasă să sorb din ceai. E amar, dar eu sunt fericit la el în poală.

Zile în şir, limba lui Malachy e umflată şi abia dacă-i iese câte un sunet, darămite să vorbească. Dar chiar dacă ar vorbi, nimeni nu l-ar băga în seamă pentru că avem doi bebeluşi noi pe care i-a adus un înger în miez de noapte. Oh, ah, ce băieţi frumoşi, ia uite ce ochi mari au, zic vecinii.

Malachy stă în mijlocul odăii, privind în sus la toată lumea, arătând spre limba lui şi făcând îh, îh. Când vecinii spun da' tu nu vezi că ne uităm la frăţiorii tăi, el se pune pe plâns până când vine tata să-l mângâie pe cap. Bagă limba-n gură, fiule, şi du-te afară să te joci cu Frankie. Du-te.

Pe terenul dejoacă, îi spun lui Malachy de

câinele care a murit pe stradă pentru că cineva i-a vârât o minge în gură. Malachy clatină din cap. Nu îh minge. Maşina îh omorât câinele. Se pune pe plâns pentru că-l doare limba şi abia vorbeşte şi e groaznic să nu poţi vorbi. Nu mă lasă să-l dau

în leagăn. Zice tu în m-ai omorât în în scrânciob. îl pune pe Freddie Leibowitz să-l dea şi e fericit, râde când se avântă spre cer. Freddie e mare, are şapte ani, şi-i zic să mă dea şi pe mine. Nu, face el, că ai încercat să-l omori pe frate-tău.

încerc să-mi fac singur vânt la leagăn, dar nu pot decât să-l hâţân înainte şi înapoi şi mă înfurii pentru că Freddie şi Malachy râd de mine că nu pot să mă dau. De-acum s-au împrietenit la cataramă, Freddie, de şapte ani, şi Malachy, de doi ani. Râd amândoi în fiecare zi şi de la atâta râs se mai lecuieşte şi limba lui Malachy.

Când râde Malachy, se vede ce dinţi frumoşi are, albi şi micuţi, şi-i strălucesc ochii. El are ochii albaştri, ca mama. Are păr auriu şi obraji roz. Eu am ochii căprui, ca tata. Am părul negru şi obrajii mei se văd albi în oglindă. Mama îi spune doamnei Leibowitz din capătul culoarului că Malachy e cel mai vesel copil din lume. îi spune doamnei Leibowitz din capătul culoarului că Frankie e mai ciudat la înfăţişare, ca taică-său. Nu ştiu ce-i aia ciudat la înfăţişare, dar nu pot să întreb pentru că n-am voie să trag cu urechea.

Aş vrea să mă dau cu leagănul până la cer, sus în nori. Poate că aş putea să zbor în jurul lumii şi

să nu-i mai aud pe fraţii mei, Oliver şi Eugene, plângând în miez de noapte. Mama zice că-s mereu flămânzi. Şi ea plânge în miez de noapte. Zice că e sleită de puteri de la alăptat, dat de mâncare şi schimbat şi că patru băieţi sunt prea de tot pentru ea. Şi-ar dori să aibă o fetiţă numai pentru ea. Ar da orice pentru o fetiţă.

Eu cu Malachy suntem pe terenul de joacă. Eu am patru ani, el are trei. Mă lasă să-l dau în leagăn pentru că singur nu poate şi Freddie Leibowitz e la şcoală. Trebuie să stăm la joacă pentru că gemenii dorm şi mama zice că e sleită de puteri. Ieşiţi afară, la joacă, şi lăsaţi-mă să mă

odihnesc, zice ea. Tata iar umblă şi caută de lucru şi uneori vine acasă mirosind a whisky şi cântând toate cântecele alea despre nefericita Irlandă. Mama se înfurie şi zice că s-o pupe-n cur Irlanda. El zice că ce frumos vorbeşti de faţă cu copiii şi ea zice scuteşte-mă cu vocabularul, să am ce pune pe masă, asta îmi trebuie, nu Irlandă nefericită. Zice că ziua când s-a pus capăt Prohibiţiei a fost una tristă, pentru că tata face rost de băutură dând turul crâşmelor şi oferindu-se să măture la bar şi să care butoaie pentru un whisky sau o bere. Uneori, aduce acasă resturi din prânzul căpătat gratis, pâine de secară, carne de vită conservată, murături. Pune mâncarea pe masă şi el unul bea ceai. Zice că mâncarea e un şoc pentru organism şi că nu ştie de unde avem noi atâta poftă de mâncare. Mama zice au poftă de mâncare pentru că stau mai mereu flămânzi.

Când tata găseşte de lucru, mama e veselă şi cântă:

Voiam un sărut, asta vede
oricine Da' uite de ce îl
voiam de la tine:
Să fie adevărat, aşa un
băiat Să mă iubească pe
mine?

Când tata vine acasă cu leafa din prima săptămână, mama e încântată că poate plăti datoria italianului drăguţ de la băcănie şi că poate ţine iar capul sus, fiindcă nimic nu e mai rău pe lume decât să fii dator şi obligat faţă de cineva. Face curat în bucătărie, spală cănile şi farfuriile, curăţă masa de firimituri şi de resturi de mâncare, goleşte răcitorul şi comandă o bucată nouă de

gheaţă de la alt italian. Cumpără hârtie igienică, să mergem cu ea la closetul din capul holului, şi zice că e mai bine aşa decât să fim negri la cur de la titlurile din *Daily News.* Fierbe apă pe plită şi stă o zi întreagă lângă o albie mare, de tablă, să spele cămăşile şi şosetele noastre, scutecele gemenilor, cele

două cearşafuri şi trei prosoape ale noastre. Le atârnă pe toate pe sforile din spatele blocului şi le putem vedea cum dansează în vânt şi soare. Ea zice că nu e bine să te ştie vecinii ce ai de spălat, dar nimic nu-i mai plăcut ca hainele uscate la soare.

Când tata se întoarce acasă vineri seara cu leafa din prima săptămână, ştim că ne aşteaptă un weekend minunat. în seara de sâmbătă, mama o să fiarbă apă pe plită şi o să ne spele în albia mare, de tablă, iar tata o să ne usuce. Malachy o să se sucească şi o să-şi arate dosul. Tata o să se prefacă scandalizat şi o să râdem cu toţii. Mama o să pregătească cacao fierbinte şi o să ne lase să stăm treji cât o să ne spună tata o poveste de la el din cap. Noi nu trebuie decât să spunem un nume, domnul MacAdorey sau domnul Leibowitz din capul holului, şi tata o să-i pună numaidecât la vâslit pe un fluviu din Brazilia, urmăriţi de indieni cu nasuri verzi şi umeri bruni-roşiatici. în astfel de seri ne putem lăsa în voia somnului ştiind că ne aşteaptă un mic dejun cu ouă, roşii prăjite şi pâine în untură, ceai cu zahăr şi lapte din belşug şi, ceva mai târziu, un prânz mare cu piure de cartofi, mazăre şi şuncă, plus o tartă de-a mamei, cu straturi de fructe şi o cremă caldă, delicioasă, pe un blat mustind de sherry.

Când tata aduce acasă leafa din prima săptămână şi e vreme bună, mama ne scoate afară, la joacă. Ea stă pe o bancă şi vorbeşte cu Minnie MacAdorey. îi povesteşte lui Minnie de tot felul de oameni din Limerick, Minnie îi povesteşte de nişte oameni din Belfast şi râd amândouă pentru că Irlanda nu duce lipsă de caraghioşi, nici în nord, nici în sud. Apoi învaţă cântece triste una de la alta, iar eu şi Malachy lăsăm leagănele şi scrâncioburile ca să stăm cu ele pe bancă şi să cântăm:

Nişte juni soldaţi in tabără 'ntr-o seară
Povesteau de iubitele lor într-o doară.

Şi toţi erau veseli, afar' de-un băiat Cu inima grea şi tare 'ntristat.
Hai cu noi, zis-a un flăcău către el S-o găsi şi pentru tine o fată.
Dar Ned a refuzat şi-a zis răspicat:
Eu două iubesc, ca nişte mume-mi sunt De nici una nu mă despărţesc.
Că una mi-e mumă, Domnul s-o ţie,
Şi alta-i drăguţa pe care-o iubesc.

Eu şi Malachy cântăm cântecul ăsta, iar mama şi Minnie râd până dau în plâns de plecăciunea pe care o face Malachy la sfârşit, întinzând mâinile către mama. Dan MacAdorey vine acasă de la muncă şi spune că Rudy Vallée are de ce să se sperie de concurenţă.

Când mergem acasă, mama pregăteşte ceai şi pâine cu gem sau piure de cartofi cu unt şi sare. Tata bea ceaiul şi nu mănâncă nimic. Dumnezeule mare, zice mama, cum poţi să munceşti toată ziua fără să mănânci? Mi-ajunge ceaiul. O să-ţi distrugi sănătatea, spune ea, iar el îi repetă că mâncarea e un şoc pentru organism. El îşi bea ceaiul, ne spune poveşti şi ne arată litere şi cuvinte din *Daily News* sau fumează o ţigară, priveşte lung la perete, îşi trece limba peste buze.

în a treia săptămână de muncă, tata nu aduce leafa acasă. în seara de vineri îl aşteptăm, iar mama ne dă ceai cu pâine. Se face întuneric şi se aprind luminile pe Classon Avenue. Alţi bărbaţi care au de lucru sunt deja acasă şi primesc ouă la cină pentru că vinerea nu se cade să mănânci carne. Se aud familiile vorbind sus, jos şi în capul holului, iar Bing Crosby cântă la radio ai un bănuţ,

frate?

Eu şi Malachy ne jucăm cu gemenii. Ştim că mama n-o să cânte voiam un sărut, asta vede oricine. Şade la masa de bucătărie şi vorbeşte singură, ce mă fac, până se face

târziu şi apare şi tata clătinându-se pe scări, cântând Roddy McCorley. Împinge uşa şi strigă unde-mi sunt soldaţii? Unde sunt cei patru războinici ai mei?

Lasă băieţii în pace, zice mama. S-au dus la culcare pe jumătate flămânzi ca să-ţi umpli tu burta cu whisky.

El vine la uşa dormitorului. Sus, băieţi, sus. Cine promite că o să-şi dea viaţa pentru Irlanda primeşte un bănuţ.

> *în codrii din Canada noi ne-am întâlnit De pe o insulă grozavă am plecat.*
> *Deşi grozav e şi ţinutul unde-am nimerit Tot dup-ai noştri plângem neîncetat.*

Sus, băieţi, sus. Francis, Malachy, Oliver, Eugene. Cavalerii Ramurii Roşii, Fenienii, IRA. Sus, sus.

Mama stă la masa din bucătărie, tremurând, cu părul atârnându-i jilav, cu faţa udă. Nu poţi să-i laşi în pace? spune ea. Isuse, Maica Domnului şi sfinte Iosif, nu-ţi ajunge că vii acasă fără un sfanţ în buzunar, trebuie să-ţi mai baţi şi joc de copii?

Ea vine la noi. Treceţi înapoi în pat, ne spune.

Vreau să fie treji, zice el. Vreau să fie pregătiţi pentru ziua când Irlanda va fi liberă din centru pân’ la mare.

Nu mă înfuria, că altminteri o să fie zi de jale în casă la mumă-ta, spune ea.

El îşi trage şapca pe faţă şi se văicăreşte, biata măicuţa mea, biata Irlandă. Eh, ce ne facem?

Eşti bun de balamuc, zice mama, apoi ne trimite iar la culcare.

în dimineaţa celei de-a patra vineri de când lucrează tata, mama îl întreabă dacă o să vină seara acasă cu leafa sau iar o să bea toţi banii. El se uită la noi şi scutură din cap către mama de parc-ar zice eh, n-ar trebui să vorbeşti aşa în faţa copiilor.

Mama nu-l slăbeşte. Te întreb dacă ai de gând să vii acasă, să avem şi noi ce pune pe masă, sau vii iar în miez de noapte iară un ban în buzunar şi cântând Kevin Barry şi restul de jelanii?

El îşi pune şapca, îşi înfundă mâinile în buzunarele pantalonilor, oftează şi ridică ochii în tavan. Ţi-am mai zis că vin acasă, spune el.

Mai târziu, mama ne îmbracă. Îi pune pe gemeni în cărucţ şi plecăm pe străzile lungi din Brooklyn. Uneori, îl lasă şi pe Malachy să stea în căruţ, când el oboseşte să tropăie pe lângă ea. Mie îmi spune că sunt prea mare pentru căruţ. Aş putea să-i spun că mă dor picioarele de cât mă străduiesc să ţin pasul cu ea, dar azi nu cântă şi ştiu că nu-i o zi potrivită ca să spun ce mă doare.

Ajungem la o poartă mare, cu o gheretă cu geamuri de jur împrejur, unde stă un bărbat. Mama vorbeşte cu el. Vrea să ştie dacă poate intra până unde-şi iau bărbaţii leafa şi poate i-or da ei o parte din banii tatei, ca să nu-i cheltuiască în cârciumi. Bărbatul clatină din cap. îmi pare rău, doamnă, dar dac-am îngădui asta, jumătate din nevestele din Brooklyn ar da năvală peste noi. Mulţi bărbaţi au patima băuturii, dar noi n-avem ce le face câtă vreme vin la muncă treji şi-şi fac treaba.

Aşteptăm peste drum. Mama mă lasă să mă aşez pe trotuar, cu spatele sprijinit de zid. Le dă gemenilor bibe- roanele cu apă şi zahăr, dar eu şi Malachy trebuie să aşteptăm până face rost de bani de la tata ca să putem merge la italian să luăm ceai, pâine şi ouă.

La cinci şi jumătate, când se aude sirena, pe poartă se revarsă o mulţime de bărbaţi cu şepci şi

salopete, cu feţele şi mâinile negre de la muncă. Mama ne spune să fim cu ochii-n patru după tata, pentru că ea una abia vede până vizavi, aşa de prost stă cu ochii. Sunt zeci de bărbaţi, apoi

rămân puţini, apoi nici unul. De ce nu l-aţi văzut? strigă mama. Aveţi orbu' găinilor sau ce?

Se întoarce la omul din gheretă. Sunteţi sigur că n-a rămas careva înăuntru?

Nu, doamnă, zice el. Au ieşit. Nu ştiu cum de s-a strecurat pe lângă mata.

Ne întoarcem pe străzile lungi din Brooklyn. Gemenii întind biberoanele şi plâng ca să mai capete apă cu zahăr. Malachy zice că-i e foame şi mama îi zice să aştepte niţel, că ne dă tata bani şi o să pregătim o cină bună pentru toată lumea. O să mergem la italian să luăm ouă şi o să prăjim pâinea pe plită, la flacără, ca s-o ungem cu gem. Oh, aşa o să facem, şi ce bine şi cald o să ne fie.

Pe Atlantic Avenue e întuneric şi toate barurile din jurul gării Long Island sunt luminate şi gălăgioase. Mergem din bar în bar şi-l căutăm pe tata. Mama ne lasă afară cu căruţul cât intră ea sau mă trimite pe mine. înăuntru, ciopor de bărbaţi gălăgioşi şi mirosuri stătute care-mi amintesc de tata când vine acasă duhnind a whisky.

Da, piciule, ce vrei? spune bărbatul de la bar. Să ştii că n-ai ce căuta acia.

Il caut pe tata. Tatăl meu e aici?

Nah, piciule, io de un' să ştiu? Cine-i tac-tu?

îl cheamă Malachy şi cântă Kevin Barry.

Malac?

Nu, Malachy.

Malachy? Şi cântă Kevin Barry?

Strigă către bărbaţii din cârciumă băi băieţi, voi ştiţi pe unu' Malachy de cântă Kevin Barry?

Bărbaţii clatină din cap. Unul zice că el ştia pe

unul Michael care cânta Kevin Barry, dar murise fiindcă bea mult din cauza rănilor căpătate în război.

Doamne, Pete, zice barmanul, ţi-am cerut io ca să-mi torni istoria lumii, ai? Nah, puştiule. Noi aicea nu lăsăm

oamenii să cânte. Că dăm de necaz. Mai cu seamă irlandezii. Ia să-i laşi să cânte, c-au şi sărit cu pumnii. Plus de asta io nume ca Malachy n-am auzit de cân' mă ştiu. Nah, puştiule, n-avem nici un Malachy aicea.

Bărbatul pe nume Pete îmi întinde paharul. Ia de-aici o duşcă, puştiule, dar barmanul îi spune ce faci acol', Pete? Vrei să-mbeţi copilu'? O dată dacă te mai prind, Pete, viu la tine şi-ţi rup curu'.

Mama încearcă la toate barurile de pe lângă gară, apoi se lasă păgubaşă. Se reazămă de un zid şi plânge. Doamne, mai avem de mers hăt, până pe Classon Avenue, şi am patru copii flămânzi. Mă trimite pe mine înapoi în barul unde Pete îmi oferise o duşcă ca să întreb dacă barmanul poate să umple biberoanele gemenilor cu apă şi poate să pună şi un fir de zahăr în fiecare. Bărbaţilor de la bar li se pare tare caraghios că barmanul umple biberoane, dar barmanul e om voinic şi le spune să-şi ţină meliţa. Mie îmi zice că pruncii trebuie să bea lapte, nu apă, şi când îi răspund că mama n-are bani, goleşte biberoanele şi le umple cu lapte. Spune-i lu' mamă-ta că le tre' pentru dinţi şi oase, zice el. Dacă bei apă cu zahăr, precis dă rahitismu-n tine. Aşa să-i zici lu' mamă-ta.

Mama e mulţumită de lapte. Zice că ştie cum e cu dinţii, oasele şi rahitismu', dar când eşti calic, nu mai stai să faci mofturi.

Când ajungem pe Classon Avenue, ea se duce glonţ la băcănia italianului. Îi spune omului că soţul ei întârzie în seara asta, probabil că munceşte peste program, şi dacă se poate să ia câteva lucruri şi a doua zi sigur are să-i plătească datoria.

Doamnă, 'mneata mereu te achiţi de datorie, mai devreme sau mai târziu, zice italianul, aşa că

poţi să iei ce pofteşti din magazin.
Oh, nu vreau multe, spune ea.

Tot ce pofteşti, doamnă, pentru că ştiu că eşti femeie cinstită şi ai aşa nişte copii drăgălaşi.

Mâncăm ouă, pâine şi gem, deşi suntem aşa de obosiţi de cât am mers pe străzile lungi din Brooklyn că abia mai putem mişca fălcile ca să mestecăm. Gemenii adorm după masă şi mama îi pune în pat ca să le schimbe scutecele. Mă trimite pe mine afară în capul holului să clătesc scutecele murdare la spălător, ca să poată fi atârnate la uscat şi folosite a doua zi. Malachy o ajută să-i spele pe gemeni la fund, deşi mai are puţin şi adoarme şi el.

Mă strecor în pat lângă Malachy şi gemeni. Mă uit către mama care stă la masa din bucătărie, fumează o ţigară, bea ceai şi plânge. Vreau să mă scol şi să-i spun că acuş mă fac eu bărbat şi o să găsesc de lucru în locul ăla cu poarta mare şi o să vin acasă în fiecare vineri seara cu bani de ouă, pâine şi gem, iar ea o să poată cânta iar voiam un sărut, asta vede oricine.

Săptămâna următoare, tata îşi pierde slujba. Se întoarce acasă vineri seara, aruncă leafa pe masă şi face către mama acum eşti mulţumită? Te-ai învârtit pe lângă poartă, te-ai jelit şi m-ai vorbit de rău şi m-au dat afară. Căutau pretext şi l-au căpătat de la tine.

Ia câţiva dolari din leafă şi iese din casă. Se întoarce târziu, cântând şi răcnind. Gemenii plâng şi mama îi linişteşte, apoi plânge şi ea o grămadă.

Stăm cu orele pe terenul de joacă atunci când dorm gemenii, când e mama obosită şi când se întoarce tata acasă duhnind a whisky şi răcnind cum a fost spânzurat Kevin Barry luni de dimineaţă sau cântecul cu Roddy McCorley:

Pe strada strâmtă a pornit Mândru, june, zâmbitor în jurul funiei de la gât

Zulufii-i stau fuior.
Nici strop de lacrimă nu-i cură
Din ochii veseli, azurii Că
Roddy McCorley moartea-
ndură Pe pod la Toome în astă
zi.

Dă ocol mesei în timp ce cântă, mama plânge şi gemenii îi ţin isonul urlând. Ieşiţi afară, Frankie, Malachy, spune ea. N-ar trebui să-l vedeţi pe tatăl vostru în halul ăsta. Treceţi la joacă.

Noi nu ne supărăm că ne trimite la joacă. Putem să ne jucăm cu frunzele adunate pe jos morman şi ne dăm în leagăne unul pe altul, dar apoi vine iarna pe Classon Avenue şi leagănele îngheaţă de nici măcar nu se mai mişcă. Bieţii băieţei, Dumnezeu să-i ajute, zice Minnie MacAdorey. Nici o mănuşă n-au la amândoi. Asta mă face să râd pentru că ştiu că eu şi Malachy avem patru mâini amândoi şi ar fi caraghios să avem o singură mănuşă. Malachy nu ştie de ce râd. Nici n-o să ştie nimic până n-o să meargă pe cinci ani.

Minnie ne cheamă la ei în casă şi ne dă ceai şi terci de ovăz cu gem în el. Domnul MacAdorey stă într-un fotoliu cu noul lor bebeluş, Maisie. îi dă biberonul şi cântă:

Bate din palme, bate din
palme Până vine tata de-afar'
Cu pâinici în buzunare Pentru
Maisie în dar.
Bate din palme, bate din palme,
Că tata vine de
zor El are multe
parale Şi mama

nici un chior.

Malachy încearcă să cânte şi el cântecul, dar eu îi spun să tacă din gură, că e cântecul lui Maisie. El se pune pe plâns şi Minnie spune lasă, lasă. Poţi să cânţi cântecul. E

un cântec pentru toţi copiii. Domnul MacAdorey îi zâmbeşte lui Malachy şi eu mă întreb ce fel de lume mai e şi asta în care oricine poate cânta cântecul oricui.

Nu te încrunta, Frankie, spune Minnie. Te înnegreşti la faţă şi eşti şi aşa destul de negru, Doamne iartă-mă. Într-o zi o să ai o surioară şi o să-i cânţi ei cântecul. Eh, da. Precis o să ai o surioară.

Minnie are dreptate şi mamei i se împlineşte dorinţa. Curând se naşte alt prunc, o fetiţă, şi o botează Margaret. Cu toţii o iubim pe Margaret. Are păr negru, cârlionţat, ochi albaştri ca mama şi dă din mânuţele ei şi ciripeşte ca păsărelele din copacii de pe Classon Avenue. Minnie spune că a fost sărbătoare în rai când a fost făcută copila asta. Doamna Leibowitz spune că nu s-a mai pomenit pe lume aşa ochi, aşa zâmbet, aşa veselie. îmi vine să dansez când o văd, spune doamna Leibowitz.

Când tata vine acasă după ce a căutat de lucru, o ia pe Margaret în braţe şi îi cântă:

în noaptea cu lună într-un ungher
ferit Un spiriduş am iscodit.
Avea fes roş, verde manta
Şi un ulcior lângă domnia
sa.
Dădea cu ciocanul bum-
bam-bof într-un mititel

pantof.
O, ce haz că l-am prins în
fine Dar şi el râdea cu
mine.

Se învârteşte cu ea prin bucătărie şi vorbeşte cu ea. îi spune cât e de drăguţă, cu părul ei negru cârlionţat şi ochii albaştri ai maică-sii. îi spune că are s-o ducă în Irlanda, că o să se plimbe prin văile din Antrim şi o să înoate în Lough Neagh. Are să găsească el curând de lucru, cum nu, ca să aibă ea rochii de mătase şi pantofi cu catarame argintii.

Cum tata îi cântă tot mai des lui Margaret, ea tot mai rar plânge, iar după o vreme începe chiar să râdă. Ia uite la el cum încearcă să danseze cu copilul ăla în braţe, cu alea două picioare stângi ale lui, spune mama. Ea râde şi râdem cu toţii.

Când gemenii erau mici, plângeau şi mama cu tata făceau la ei ţist şi sst, le dădeau de mâncare şi se culcau la loc. Dar când plânge Margaret, e ceva în aer ca o însingurare mare şi tata sare din pat într-o secundă, o ia în braţe, dansează uşurel cu ea în jurul mesei, îi cântă, gângureşte cu ea ca o mamă. Când trece pe lângă fereastra în care bate felinarul din stradă, se vede că are lacrimi pe obraji, ceea ce e ciudat, pentru că el nu plânge pentru nimeni, decât dacă l-a furat băutura şi cântă cântecul cu Kevin Barry şi cântecul cu Roddy McCorley. Acuma plânge pentru Margaret şi nu miroase deloc a băutură.

Mama îi spune lui Minnie MacAdorey că tata e în al nouălea cer când e cu fetiţa. N-a mai pus gura pe băutură de când s-a născut ea. Era bine dacă făceam fetiţa mai demult.

Eh, sunt tare drăgălaşe, aşa-i? zice Minnie. Şi băieţeii sunt grozavi, dar îţi trebuie o fetiţă pentru sufletul tău.

Pdntru sufletul meu? râde mama. Doamne iartă-mă, dacă nu i-aş da ţâţă, nici n-aş putea să mă apropii de copilă, la cum stă el lipit de ea zi şi noapte.

Minnie zice că orişicum e straşnic să vezi un bărbat atât de fermecat de fetiţa lui, dar ea farmecă pe orişicine, nu-i aşa?

Pe orişicine.

Gemenii pot de-acuma sta în picioare şi merge

şi mereu fac câte o boroboaţă. îi ustură la fund pentru că-s mereu uzi şi căcaţi. îşi bagă în gură porcării, bucăţi de hârtie, pene, şireturi, şi se îmbolnăvesc. Mama zice că o scoatem

din minţi cu toţii. îi îmbracă pe gemeni, îi pune în căruţ, iar eu şi Malachy îi ducem pe terenul dejoacă. Vremea rece a trecut, iar pe Classon Avenue, cât e de lung, toţi copacii sunt verzi şi înfrunziţi.

Fugim cu căruţul pe terenul de joacă şi gemenii râd şi gânguresc până când li se face foame şi se pun pe plâns. în căruţ sunt două sticle pline cu apă şi zahăr şi asta îi linişteşte o vreme până când li se face iar foame şi plâng atât de tare, că nu ştiu ce să fac pentru că sunt aşa de micuţi şi aş vrea să am de unde să le dau fel de fel de mâncare ca să râdă şi să facă ca bebeluşii. Le place terciul pe care-l pregăteşte mama pentru ei într-o oală, pâine înmuiată în lapte, apă şi zahăr. Mama îi zice pâine cu bunătăţi.

Dacă-i duc pe gemeni acasă, mama o să ţipe la mine că n-o las să se odihnească sau c-am trezit-o din somn pe Mar- garet. Trebuie să stăm la joacă până când scoate ea capul pe fereastră şi ne cheamă. Mă scălâmbăi ca să se oprească gemenii din plâns. îmi bun o bucată de hârtie pe cap şi o las să cadă, iar ei râd şi râd. împing căruţul către Malachy, care se joacă la leagăne cu Freddie Leibowitz. Malachy încearcă să-i spună lui Freddie povestea cu Setanta care a devenit Cuchulain. Eu îi spun să termine, că aia e povestea mea. Nu vrea să se oprească. îl împing şi începe să ţipe, oaa, oaa, te spun lu' mama. Freddie mă împinge, mie mi se întunecă mintea şi mă reped la el cu pumnii, cu genunchii şi cu picioarele până când strigă la mine hei, gata, opreşte-te, dar nu mă opresc pentru că nu pot, nu ştiu cum, şi dacă mă opresc, Malachy o să-mi fure liniştit povestea. Freddie mă-mbrânceşte şi fuge, ţipând Frankie a vrut să mă

omoare. Frankie a vrut să mă omoare. Eu nu ştiu ce să fac pentru că pân-acuma n-am mai încercat să omor pe nimeni şi Malachy începe şi el să ţipe din leagăn, nu mă omorî, Frankie, şi pare aşa neajutorat că-l iau în braţe şi-l ajut să se dea jos din leagăn. El mă strânge în braţe. N-o să

mai spun povestea ta. N-o să-i spun lui Freddie despre Cu Cu. Îmi vine să râd, dar nu pot pentru că gemenii plâng în căruţ şi pe terenul dejoacă s-a făcut întuneric şi ce rost ar avea să te scălâmbăi şi să laşi chestii să-ţi cadă de pe cap dacă-i întuneric şi ei n-au cum să te vadă?

Băcănia italianului e peste drum şi văd acolo banane, mere, portocale. Ştiu că gemenii pot mânca banane. Malachy e mort după banane şi-mi plac şi mie. Dar trebuie bani, că doar italienilor nu le-a mers buhu' că ar da banane gratis mai ales la de-alde McCourt, care deja le sunt datori pentru de-ale gurii.

Mama îmi spune mereu niciodată, dar niciodată să nu ieşiţi din părculeţul ăla decât ca să veniţi acasă. Dar eu ce să fac cu gemenii care zbiară de foame în căruţ? îi spun lui Malachy că vin într-un minut. Am grijă să nu mă vadă nimeni, apuc un ciorchine de banane din stradă, din faţa băcăniei italianului, şi o rup la fugă pe Myrtle Avenue, departe de terenul dejoacă, dau o tură de stradă şi mă întorc pe partea cealaltă, unde-i o gaură în gard. împingem căruţul într-un cotlon întunecat şi decojim bananele pentru gemeni. Sunt cinci banane pe ciorchine şi ne înfruptăm din ele în

cotlonul întunecat. Gemenii bălesc, mestecă şi se mânjesc de banană pe faţă, păr şi haine. Atunci îmi dau seama că o să urmeze nişte întrebări. Mama o să vrea să ştie de ce sunt gemenii mânjiţi cu banane, de unde le-am căpătat. Nu pot să-i spun de prăvălia italianului din colţ. Va trebui să-i spun că de la un om.

Aşa o să-i spun. De la un om.

Apoi se întâmplă năzdrăvănia. La intrarea în părculeţ stă un om. Strigă către mine. O, Doamne, e italianul. Hei, ia fa-te încoa', băieţaş. Hei, cu tine vorbesc. Fă-te încoa'.

Mă duc la el.

Tu eşti puştiu' cu frăţiorii, ai? Gemeni?

Da, domnule.

Na. Na de-aci o traistă cu fructe. Dacă n-o luai tu, o aruncam. 'nţeles? Aşa că na, ia-o. Ai acol' mere, portocale, banane. îţi place bananele, da? Eu ere' că-ţi place bananele, ei? Ha, ha. Ştiu io că-ţi place bananele. Ia de-aici traista. E drăguţă mamă-ta. Tată-to? Ei, vezi tu, are problema aia de-o are irlandezii. Să le dai la gemeni o banană. Ca să tacă. Că-i aud de peste drum.

Mulţumesc, domnule.

Măiculiţă. Politicos puştiu', ei? Care te-a-nvăţat?

Tata m-a învăţat să spun mulţumesc, domnule.

Tatăl tău? I-auzi.

Tata stă la masă şi citeşte ziarul. Zice că preşedintele Roosevelt e om cumsecade şi că toată lumea din America va avea curând un serviciu. Mama stă de cealaltă parte a mesei şi-i dă lui Margaret cu biberonul. Are căutătura aia aspră a ei care mă sperie.

De unde ai fructele alea?

De la un om.

Care om?

Italianul mi le-a dat.

Ai furat fructele alea?

Omul ăla, spune Malachy. Omul i-a dat traista lui Frankie.

Şi lui Freddie Leibowitz ce i-ai făcut? A fost maică-sa pe-aici. O dulceaţă de femeie. Nu ştiu ce ne-am fi făcut fără ea şi Minnie MacAdorey. Şi trebuie să taberi tu pe bietul Freddie.

Malachy sare-n sus şi-n jos. Nu-i adevărat. Nu-i adevărat. N-a vrut să-l omoare pe Freddie. Nici pe mine n-a vrut să mă omoare.

Ţsst, Malachy, ţsst, face tata. Vino încoace. Şi-l ia pe Malachy pe genunchi.

Ia du-te tu în capul holului şi spune-i lui Freddie că-ţi pare rău, zice mama.

Dar tata zice tu vrei să-i spui lui Freddie că-ţi pare rău?

Nu vreau.

Părinţii mei se uită unul la altul. Freddie e băiat bun, zice tata. N-a făcut decât să-l dea pe frăţiorul tău în leagăn. Este că aşa a fost?

A încercat să-mi fure povestea lui Cuchulain.

Eh, acuma. Lui Freddie nu-i pasă de povestea lui Cuchulain. Are şi el povestea lui. Are sute de poveşti. E evreu.

Ce-i aia evreu?

Tata râde. Evreu este, evreu e un neam de oameni care au poveştile lor. N-au nevoie de Cuchulain. Il au pe Moise. îl au pe Samson.

Ce-i aia Samson?

Dacă te duci să vorbeşti cu Freddie, o să-ţi povestesc mai târziu despre Samson. Poţi să-i spui lui Freddie că îţi pare rău şi că nu mai faci, ba ai putea chiar să-l întrebi de Samson. Cum vrei tu, numai să vorbeşti cu Freddie. Vrei?

Bebeluşul scoate un ţipăt scurt în braţele mamei şi tata sare în picioare, scăpându-l pe Malachy pe podea. Ce-i cu ea, e bine? Sigur că e bine, spune mama. Mănâncă. Dumnezeule mare, eşti un pachet de nervi.

încep să vorbească despre Margaret şi uită de mine. Nu-mi pasă. O să mă duc în capul holului să-l întreb pe Freddie de Samson, să văd dacă Samson e la fel de tare ca Cuchulain, să văd dacă Freddie are şi el povestea lui sau tot mai vrea să-l fure pe Cuchulain. Malachy vrea să vină cu mine acum că tata e în picioare şi nu mai are poală de dat.

Doamna Leibowitz zice oh, Frankie, Frankie, hai

înăuntru, hai înăuntru. Şi micul Malachy. Şi ia spune-mi. Frankie, ce i-ai făcut lui Freddie? Ai vrut să-l omori? Freddie e băiat bun, Frankie. Citeşte din cartea lui. Ascultă la radio cu taică-său. îl dă pe frate-tău în scârcium. Şi tu vrei să-l

omori. Oh, Frankié, Frankié. Şi biata maică-ta, cu bebeluşul ei bolnav.

Nu e bolnavă, doamnă Leibowitz.

Ba e bolnavă. Ăzda e un copil tare bolnav. Cunosc eu la copii bolnavi. Lucrez la zbidal. Nu mă învăţa tu pe mine, Frankié. Intră, intră. Freddie, Freddie, a venit Frankié. Vino încoace. Frankié nu te mai omoară. Tu şi micul Ma- lachy. Ce nume frumos, evreesc, ia o prăjitură, ai? De ce ţi-au dat nume evreesc, ai? Deci pahar lapte, felie prăjitură. Sunteţi aşa slabi, băieţi, irlandezii nu mănâncă.

Ne aşezăm cu Freddie la masă, mâncăm prăjituri, bem lapte. Domnul Leibowitz stă într-un fotoliu, citeşte ziarul şi ascultă la radio. Din când în când vorbeşte cu doamna Leibowitz, dar nu înţeleg pentru că scoate pe gură sunete ciudate. Freddie înţelege. Când domnul Leibowitz scoate sunetele ciudate, Freddie se scoală şi-i duce o felie de prăjitură. Domnul Leibowitz îi zâmbeşte lui Freddie şi-l mângâie pe cap, iar Freddie îi răspunde zâmbind şi scoate şi el sunetele ciudate.

Doamna Leibowitz clatină din cap către mine şi Mala- chy. Oi, tare slăbuţi. Zice de atâtea ori oi că Malachy râde şi zice şi el oi şi Leibowitzii râd şi domnul Leibowitz spune vorbe pe care le înţelegem şi noi, oi zâmbăreţi de irlandez[I]. Doamna Leibowitz râde aşa de tare că se zgâlţâie

I Referire la un cântec dedicat Irlandei, „When Irish Eyes are Smiling”, în traducere „Ochi zâmbăreţi de irlandez”, compus în 1912 de Ernest Ball, pe versuri de Chauncey Olcott şi George Graff Jr.

din tot corpul şi se ţine de burtă, iar Malachy spune iar oi pentru că ştie că de-asta râde toată lumea. Spun şi eu oi, dar nu râde nimeni, şi-mi dau seama că oi e al lui Malachy, aşa cum Cuchulain e al meu, şi Malachy n-are decât să rămână cu oiul lui.

Doamnă Leibowitz, tata zice că Freddie are o poveste preferată.

Sam, Sam, oi, zice Malachy. Toată lumea pufneşte iar în râs, dar eu nu pentru că nu ţin minte ce vine după Seim. Samson, mormăie Freddie cu prăjitura în gură, şi doamna Leibowitz îi spune nu mai vorbi cu gaura plină, şi eu râd pentru că e om mare şi zice gaură în loc de gură. Malachy râde pentru că râd eu şi Leibowitzii se uită unul la altul şi zâmbesc. Nu Samson, zice Freddie. Povestea mea preferată e cu David şi uriaşul, Goliat. David l-a pălit de l-a omorât cu o praştie, i-a dat cu piatra-n cap. I-a curs creierii pe jos.

I-au curs creierii, zice domnul Leibowitz.

Da, tati.

Tati. Aşa-i zice Freddie lui taică-său, iar eu lui taică-meu îi spun tata.

Mă trezeşte şoapta mamei. Ce-i cu fata? E încă devreme şi nu prea s-a luminat de dimineaţă în cameră, dar se vede că tata stă la fereastră cu Margaret în braţe. O leagănă şi oftează, of.

Ce-are, ce-are, e bolnavă? zice mama.

Eh, e foarte tăcută şi parcă-i e un pic frig.

Mama sare din pat, ia copilul în braţe. Du-te după doctor. Du-te, pentru Dumnezeu, şi tata îşi trage pantalonii peste cămaşă, nu-şi pune haina, se încalţă fără şosete pe vremea asta câinoasă.

Aşteptăm în odaie, gemenii adormiţi la capul patului şi Malachy zvârcolindu-se lângă mine. Frankie, vreau o gură de apă. Mama se leagănă în patul ei, cu bebeluşul în braţe. O, Margaret, Margaret, odorul meu iubit. Deschide ochişorii tăi ăia frumoşi şi albaştri, iubiţica mea.

Umplu o cană cu apă pentru mine şi Malachy,

iar mama se tânguieşte, apă pentru tine şi frate-tu. Păi aşa, apă, ai? Şi pentru sora voastră nimic. Pentru biata voastră surioară.

Ai întrebat dacă are şi ea gură? Ai întrebat dacă vrea şi ea un strop de apă? A, nu. Mergeţi şi beţi-vă apa, tu şi cu frate-tu, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. O zi ca toate zilele pentru voi doi, nu? Şi gemenii le soilesc de parcă ce grijă au ei şi eu stau cu biata lor surioară bolnavă în braţe. Bolnavă în braţe. O, Isus drăguţule care eşti în cer.

De ce vorbeşte aşa? Astăzi nu vorbeşte ca mama mea. Il vreau pe tata. Unde-i tata?

Mă bag la loc în pat şi încep să plâng. De ce plângi? De ce plângi? întreabă Malachy întruna până iar se pune mama cu gura pe mine. Soră-ta e bolnavă în braţele mele şi tu jeleşti şi te aoleşti. Dacă vin pân' la tine acolo-n pat, îţi dau eu motiv să te aoleşti.

Tata se întoarce cu doctorul. Tata are mirosul ăla al lui de whisky. Doctorul examinează fetiţa, o înţeapă, îi ridică pleoapele, îi pipăie gâtul, braţele, picioarele. Se îndreaptă de spate şi clatină din cap. S-a dus. Mama se întinde după fetiţă, o ia în braţe, se întoarce spre perete. A fost vreun accident? vrea să ştie doctorul. A scăpat cineva copilul? S-au jucat băieţii prea brutal cu ea? Orice?

Tata clatină din cap. Doctorul spune că va trebui s-o ia ca s-o examineze şi tata semnează o hârtie. Mama se roagă să-i mai lase fetiţa câteva minute, dar doctorul spune că n-are toată ziua de pierdut. Când tata se întinde după Margaret, mama se trage lângă perete. Are privirea rătăcită, cârlionţii negri de pe fruntea ei sunt uzi şi e lac de sudoare pe toată faţa, ochii îi sunt larg deschişi, faţa îi luceşte de lacrimi şi scutură întruna din cap şi geme ah, nu, ah, nu, până când tata îi desprinde fetiţa din braţe. Doctorul o înveleşte cu totul pe Margaret într-o pătură şi mama ţipă o, doamne, o

sufocaţi. Isuse, Maica Domnului şi sfinte Iosif, ajutaţi-mă. Doctorul pleacă. Mama se întoarce spre perete şi rămâne aşa fără să scoată un sunet sau să facă o mişcare. Gemenii s-au trezit şi plâng de foame, dar

tata stă în mijlocul camerei şi priveşte ţintă în tavan. E alb la faţă şi se bate peste pulpe cu pumnii. Se apropie de pat, îmi pune o mână pe cap. Mâna îi tremură. Francis, eu ies după ţigări.

Mama stă toată ziua în pat, abia dacă se mişcă. Eu cu Malachy umplem biberoanele gemenilor cu apă şi zahăr. Găsim în bucătărie jumătate de pâine veche şi doi cârnaţi reci. Ceai nu putem bea pentru că laptele s-a acrit în răci- tor, unde gheaţa s-a topit iar, şi toată lumea ştie că nu poţi bea ceai fără lapte decât dacă-l bei de la tata din cană în timp ce-ţi povesteşte despre Cuchulain.

Gemenii sunt iar flămânzi, dar eu ştiu că nu pot să le dau apă şi zahăr toată ziua bună ziua. Fierb lapte acru într-o oală, dumic nişte pâine veche şi încerc să le dau dintr-o cană, pâine cu bunătăţi. Ei se strâmbă şi dau fuga plângând la patul mamei. Ea rămâne cu faţa la perete şi ei dau fuga înapoi la mine, plângând în continuare. Nu vor să mănânce pâinea cu bunătăţi până nu sting gustul laptelui acru cu zahăr. Atunci mănâncă, zâmbesc şi se mânjesc pe toată faţa cu bunătăţile. Malachy vrea şi el o porţie şi dacă el poate mânca, atunci pot şi eu. Stăm toţi pe podea, mâncând bunătăţi, ronţăind cârnat rece şi bând apa pe care o ţine mama în răcitor într-o sticlă de lapte.

După ce mâncăm şi bem, trebuie să mergem în

capul holului, la closet, dar nu putem intra pentru că e doamna Leibowitz înăuntru, care cântă şi murmură. Numai pu- zin, copii, numai puţin, drăguţilor, spune ea. Două secunde numai. Malachy bate din palme şi ţopăie, cântând numai puzin, copii, numai puţin, drăguţilor. Doamna Leibowitz deschide uşa closetului. Ia uite la el. E deja un mic actor. Deci ce face mama, copiluţi?

E în pat, doamnă Leibowitz. Doctorul a luat-o pe Mar- garet şi tata s-a dus după ţigări.

O, Frankie, Frankie. Am zis eu că era bolnavă copila aia.

Malachy se ţine strâns cu mâna. Vreau pipi. Vreau pipi.

Păi fa pipi atunci. Faceţi pipi, băieţi, şi mergem apoi la mama voastră.

După ce facem pipi, doamna Leibowitz vine s-o vadă pe mama. O, doamnă McCourt. Oi vei, drăguţă. Ia uite. Uite la gemenii ăştia. Despuiaţi. Care-i necaţul, doamnă McCourt, ai? E bolnavă copila? Hai, spune-mi. Biata femeie. Hai, domniţa, întoarce-te cu faţa. Vorbeşte cu mine. Oi, e jale mare aici. Vorbeşte cu mine, doamnă McCourt.

O ajută pe mama să se reazeme de perete. Mama pare mai mică. Doamna Leibowitz zice că o să aducă nişte supă şi-mi spune mie să vin cu nişte apă s-o spălăm pe mama pe faţă. Eu înmoi un prosop în apă rece şi o tamponez pe frunte. Ea îmi apasă mâna pe obrajii ei. O, Doamne, Frankie. Doamne Isuse. Nu-mi dă drumul la mână şi sunt speriat pentru că n-am mai văzut-o niciodată aşa. Zice Frankie doar aşa, pentru că mă ţine pe mine de mână, dar se gândeşte la Margaret, nu la mine. Surioara ta cea drăgălaşă e moartă, Frankie. Moartă. Şi unde-i taică-tău? îmi dă drumul la mână. Te-am întrebat unde-i taică-tău. Bea. Aia face. N-avem un ban în casă. De lucru nu e-n stare să găsească, dar bani de băutură găseşte, bani de băutură, bani de băutură, bani de băutură. Se lasă pe spate, se dă cu capul de perete şi urlă unde e? Unde e? Unde-i fetiţa mea? O, Isuse, Maica Domnului şi sfinte Iosif, ajutaţi-mă să trec de noaptea asta. O să-mi pierd minţile, să ştii, o să-mi pierd minţile de tot.

Doamna Leibowitz dă buzna pe uşă. Domniţa, domniţa, ce ai? Fetiţa unde e?

Mama se pune iar pe urlat, e moartă, doamnă Leibowitz. Moartă. îi cade capul şi se leagănă

înainte şi înapoi. în miez de noapte, doamnă Leibowitz. în căruţul ei. Trebuia s-o fi vegheat. Şapte săptămâni a trăit pe lumea asta şi a murit în miez de noapte, singură, doamnă Leibowitz, singură singurică în căruţul ăla.

Doamna Leibowitz o ia în braţe pe mama. Taci, gata, taci. Aşa se duc pruncuţii. Se întâmplă, domniţa. îi ia Dumnezeu.

în căruţ, doamnă Leibowitz. Lângă patul meu. Aş fi putut s-o iau în braţe şi poate că n-ar fi murit, nu-i aşa? Dumnezeu nu vrea bebeluşi. Ce să facă Dumnezeu cu nişte bebeluşi?

Nu ştiu, domniţa. Nu ştiu eu de Dumnezeu. Ia nişte supă. Supă bună. Te întăreşte. Măi băieţi. Aduceţi castroane. Vă dau supă.

Ce castroane, doamnă Leibowitz?

Oh, Frankie. Nu ştii de castron? Pentru supă, drăguţă. N-ai castron? Na, adă cănile de supă. Eu amestec supă de mazăre cu supă de linte. Fără şuncă. La irlandezi le place şunca. Fără şuncă, Frankie. Bea, domniţa. Bea supa.

îi dă mamei supă cu lingura, o şterge de scuipat pe bărbie. Eu cu Malachy stăm pe podea şi bem din căni. Le dăm cu lingura supă gemenilor. E fierbinte, gustoasă, minunată. Mama nu face niciodată supă ca asta şi mă întreb dacă există vreo şansă ca doamna Leibowitz să ajungă vreodată mama mea. Freddie ar putea să vină în locul meu şi să-i aibă pe mama şi pe tata, iar Malachy şi gemenii să-i fie fraţi. Pe Margaret nu mai poate s-o aibă, pentru că e ca căţelul de pe stradă pe care l-au luat de-acolo. Pe ea nu ştiu de ce au luat-o. Mama zice că a murit în căruţul ei şi trebuie că asta e ca atunci când te loveşte maşina pentru că te iau şi te duc.

Tare-aş vrea să fie aici şi mica Margaret să mănânce supă. I-aş da cu lingura, aşa cum îi dă doamna Leibowitz mamei, şi ea ar ganguri şi ar râde cum făcea cu tata. N-ar mai plânge şi mama n-ar mai sta în pat zi şi noapte şi tata mi-ar spune

poveşti despre Cuchulain şi eu n-aş mai vrea ca doamna Leibowitz să fie mama mea. Doamna Leibowitz e drăguţă, dar tot mai bine ar fi să-mi spună tata

poveşti despre Cuchulain, Margaret să ciripească şi mama să râdă văzându-l pe tata cum dansează cu alea două picioare stângi ale lui.

Minnie MacAdorey vine să ajute. Maica Domnului, doamnă Leibowitz, gemenii ăştia put de-ţi mută nasul.

De Maica Domnului nu ştiu ce să zic, Minnie, dar gemenii ăştia trebuie îmbăiaţi. Le trebuie scutece curate. Frankie, unde sunt scutecele curate?

Nu ştiu.

Au zdrenţe-n loc de scutece, spune Minnie. O să aduc câteva de-ale lui Maisie. Frankie, tu scoate zdrenţele alea şi aruncă-le.

Malachy scoate zdreanţa de pe Oliver, iar eu mă lupt cu a lui Eugene. E înţepenit acul de siguranţă, el se zbate şi-l desface, acul îl înţeapă în şold şi el se pune pe urlat după mama. Dar Minnie s-a întors cu un prosop, săpun şi apă caldă. O ajut să spele crusta de căcat şi ea mă lasă să scutur pudră de talc pe pielea jupuită a gemenilor. Zice că sunt nişte băieţei cuminţi şi că are o surpriză mare pentru ei. Se duce până afară, pe hol, şi vine înapoi cu o oală de piure de cartofi pentru noi toţi. Cartofii au sare şi unt din belşug şi mă întreb dacă există vreo şansă ca Minnie să ajungă mama mea, ca să mănânc mereu aşa. Dacă s-ar putea ca doamna Leibowitz şi Minnie să-mi fie mame în acelaşi timp, aş avea supă şi piure de cartofi pe săturate.

Minnie şi doamna Leibowitz se aşază la masă.

Doamna Leibowitz spune că trebuie făcut ceva. Copiii ăştia sunt ai nimănui şi tatăl unde e? O aud pe Minnie şoptind că e în oraş la băut. Doamna Leibowitz zice că groaznic, groaznic ce le mai trag irlandezii la măsea. Minnie zice că Dan al ei nu trage la măsea. Nici nu pune gura pe licoare şi Dan i-a spus că imediat ce a murit copila, bietul om, Malachy McCourt, s-a repezit ca un turbat pe Flatbush Avenue şi

Atlantic Avenue şi a fost zvârlit afară din toate barurile de pe lângă gara Long Island, iar poliţaii l-ar fi aruncat după gratii dacă n-ar fi fost la mijloc moartea drăgălaşei copiliţe.

Are aici patru băieţei drăgălaşi, zice Minnie, dar asta nu-l alină. Fetiţa aia a deşteptat ceva în el. Ştii că nici n-a mai băut după ce s-a născut ea şi asta da minune.

Doamna Leibowitz vrea să ştie unde sunt verişoarele mamei, muierile voinice cu bărbaţii lor tăcuţi. Minnie o să le caute şi o să le spună că băieţii sunt neglijaţi, că s-au sălbăticit, îi ustură la cur şi aşa mai departe.

După două zile, tata se întoarce de la căutatul de ţigări. E miezul nopţii, dar ne scoală din pat pe mine şi pe Mala- chy. Duhneşte a băutură. Ne pune să stăm drepţi în bucătărie. Noi suntem soldaţii. Ne zice că trebuie să promitem că ne dăm viaţa pentru Irlanda.

Promitem, tată, promitem.

Cântăm cu toţii despre Kevin Barry:

Pe Mountjoy luni dimineaţa,
Sus în ştreang stă spânzurat,
Kevin Barry şi-a dat viaţa
Pentru libertate-a luptat.
Optâşpe primăveri avea,
E bine de ştiut
Că deşi moartea-l păştea,
El mândru s-a ţinut.

Se-aude ciocănit în uşă, e domnul MacAdorey. Oh, Ma- lachy, pentru Dumnezeu, e trei dimineaţa. Ai trezit toată casa cu cântatul tău.

Eh, Dan, îi învăţ şi eu pe băieţi să moară pentru

Irlanda.

Poţi să-i înveţi să moară pentru Irlanda în timpul zilei, Malachy.

Da’ arde, Dan, arde.

Ştiu, Malachy, dar sunt doar nişte copii. Nişte prunci. Acuma bagă-te în pat ca un om cu scaun la cap.

în pat, Dan? Ce să caut în pat? Acolo e feţişoara ei, zi şi noapte, cu cârlionţii ei negri şi ochii ei minunaţi, albaştri. O, Doamne, Dan, ce mă fac? Să fi murit de foame, Dan?

Sigur că nu. O alăpta nevastă-ta. A luat-o Dumnezeu. Are el motivele lui.

încă un cântec, Dan, înainte de culcare.

Noapte bună, Malachy.

Haideţi, băieţi. Cântaţi.

Pen' că ţara şi-a iubit
Cu verde-a ei câmpie
Ca un martir el s-a
jertfit Mândru, cu
bucurie;
Dreptpân' la ultima
suflare El şi-a văzut de
drum.
Roddy McCorley 'nfruntă
moartea Astăzi pe pod la
Toome.

O să vă daţi viaţa pentru Irlanda, nu-i aşa, băieţi?

Da, tată.

Şi o să ne întâlnim cu toţii cu surioara voastră în rai, nu-i aşa, băieţi?

Da, tată.

Fratele meu stă în picioare, cu faţa lipită de piciorul mesei, şi doarme. Tata îl ia în braţe, se împleticeşte cu el prin cameră, îl pune în pat lângă mama. Eu mă sui în pat, iar tata se întinde lângă

mine, aşa îmbrăcat cum e. Sper că o să mă ia în braţe, dar el îi dă înainte cu Roddy McCorley şi vorbeşte cu Margaret, oh, micuţa mea iubită cu păr cârlionţat şi ochi albaştri, te-aş îmbrăca în mătăsuri şi te-aş duce la Lough Neagh, până când se crapă de zi la fereastră şi adorm.

în acea noapte, vine la mine Cuchulain. Pe umărul lui şade o pasăre mare şi verde care cântă întruna despre Kevin Barry şi Roddy McCorley şi nu-mi place de pasărea asta pentru că-i curge sânge din gură când cântă. într-o mână, Cuchulain ţine gae bolga, suliţa aia grea de tot, pe care numai el o poate arunca. în cealaltă mână ţine o banană, pe care i-o tot întinde păsării, care nu face decât să cârâie şi să scuipe sânge către el. Te întrebi de ce rabdă Cuchulain asemenea pasăre. Dacă gemenii m-ar scuipa vreodată cu sânge când le dau banană, cred că le-aş da cu ea în cap.

De dimineaţă, tata stă la masa din bucătărie şi-i povestesc visul. El zice că nu existau banane în Irlanda în vremurile de demult şi, chiar dac-ar fi existat, Cuchulain nu i-ar fi dat banană păsării pentru că aia era pasărea venită din Anglia pe timp de vară, care se cocoţase pe umărul lui când stătea rezemat de-o piatră şi trăgea să moară, iar oamenii din Erin, adică Irlanda, voiau să-l omoare, numai că le era frică şi abia când au văzut că pasărea bea sângele lui Cuchulain, au ştiut că pot să-l atace fără frică, laşi afurisiţi cum erau. Deci trebuie să te fereşti de păsări, Francis, de păsări şi de englezi.

Mai toată ziua, mama stă culcată în pat, cu faţa la perete. Dacă bea ceai sau mănâncă ceva, vomită în căldarea de sub pat şi eu trebuie s-o golesc şi s-o clătesc pe hol, la spălător. Doamna Leibowitz îi aduce supă şi pâine de-aia de-a ei caraghioasă, răsucită. Mama încearcă s-o taie felii, dar doamna Leibowitz râde şi-i spune s-o rupă numai. Malachy îi spune pâine de rupt, dar doamna Leibowitz zice că nu, e challah, şi ne

învaţă să pronunţăm. Clatină din cap. Oi, voi, irlandezii. Şi dac-aţi trăi o vecinicie şi tot n-aţi spune challah ca ivreii.

Minnie MacAdorey aduce cartofi şi varză, uneori şi câte o bucată de carne. Oh, sunt vremuri grele, Angela, dar dl

Roosevelt, aşa om cumsecade, o să dea slujbe la toată lumea şi soţul tău o să aibă de lucru. Bietul om, nu e vina lui că e Depresiune. Zi şi noapte caută de lucru. Dan al meu are noroc, e de patru ani la primărie şi nu bea. A crescut în Toome, cu soţul tău. Unii bea. Alţii nu bea. Blestemul irlandezilor. Acuma mănâncă, Angela. Să te întăreşti după pierderea ta.

Domnul MacAdorey îi spune lui tata că e de lucru la WPA, iar când primeşte de lucru, avem bani de mâncare şi mama se dă jos din pat ca să-i spele pe gemeni şi să ne dea nouă de mâncare. Când tata vine acasă mirosind a băutură, n-avem bani şi mama ţipă la el până când gemenii se pun pe plâns, iar eu cu Malachy ieşim afară, la joacă. în nopţile alea, mama se târăşte iar în pat, iar tata cântă cântecele lui triste despre Irlanda. De ce n-o ţine şi pe ea în braţe, s-o ajute să adoarmă aşa cum făcea cu surioara mea care a murit? De ce nu cântă un cântec de-al lui Margaret sau un cântec care să-i alunge lacrimile mamei? Tot ne mai scoală din pat, pe mine şi pe Malachy, şi ne ţine în picioare, în cămăşi, să-i promitem că ne dăm viaţa pentru Irlanda, într-o noapte, a vrut să-i pună şi pe gemeni să promită că-şi dau viaţa pentru Irlanda, dar ei nici măcar nu pot vorbi şi mama a ţipat la el ticălosule şi nebunule care eşti, nu poţi să laşi copiii în pace?

Zice că ne dă un bănuţ să ne luăm îngheţată dacă promitem că ne dăm viaţa pentru Irlanda şi noi promitem, dar bănuţul nu-l căpătăm niciodată.

Primim supă de la doamna Leibowitz şi piure de cartofi de la Minnie MacAdorey şi ne arată ele cum să avem grijă de gemeni, cum să-i spălăm la fund

şi cum să spălăm zdrenţele de scutece după ce le cacă ei. Doamna Leibowitz le spune scutece şi Minnie le spune pelinci, dar nu contează cum le spune, că ei oricum le cacă. Când mama stă

. în pat şi tata iese să caute de lucru, putem face toată ziua ce vrem. Putem să-i punem pe gemeni în leagănele mici din parc şi să-i dăm huţa până li se face foame şi plâng. Italianul mă strigă de peste drum hei, , Frankie, fă-te-ncoa'. Ia vezi cum treci strada. Iar le e foame la gemenii eştia? Ne dă brânză, şuncă şi banane, dar eu nu mai pot mânca banane după ce-am văzut pasărea aia cum îl scuipa cu sânge pe Cuchulain.

Bărbatul spune că-l cheamă domnul Dimino şi că femeia de la tejghea e nevastă-sa, Angela. Eu îi spun că aşa o cheamă pe mama. Tu glumeşti, puştiule. O cheamă Angela pe maică-ta? Nu ştiam că irlandezii au Angele. Măi Angela, pe maică-sa o cheamă Angela. Ea zâmbeşte. Fooarte drăguţ, zice ea.

Domnul Dimino mă întreabă de mama şi de tata şi cine ne face de mâncare. Eu îi spun că primim mâncare de la doamna Leibowitz şi de la Minnie MacAdorey. Îi spun de scutece şi de pelinci şi cum ei le cacă oricum şi el râde. Angela, tu auzi? Slavă

Domnului că eşti italiancă, Angela. Băiete, trebuie să vorbesc cu doamna Leibowitz, spune el. Tre' să aveţi neamuri să aibe grijă de voi. Când o vezi pe Minnie MacAdorey, să-i zici să vină pân' la mine. Sunteţi copiii nimănui.

La uşă apar două femei voinice. Tu cine eşti? întreabă ele.
Sunt Frank.
Frank! Câţi ani ai?
Am patru ani şi merg pe cinci.
Nu eşti prea măricel pentru vârsta ta, ai?
Nu ştiu.
Maică-ta e acasă?
E în pat.
Ce caută în pat într-o zi frumoasă, în miezul zilei?
Doarme.
Ei, o să intrăm. Trebuie să vorbim cu maică-ta.

Intră pe lângă mine în cameră. Isuse, Maica Domnului şi sfinte Iosif, cum pute aici. Şi copiii ăştia cine sunt?

Malachy aleargă zâmbind la femeile voinice. Când zâmbeşte, îşi arată dinţii albi, drepţi şi frumoşi şi-i vezi albastrul senin al ochilor, trandafiriul din obraji. Asta le face să zâmbească pe femei şi mă întreb de ce n-au zâmbit şi când au vorbit cu mine.

Eu sunt Malachy, el e Oliver şi el e Eugene, sunt gemeni, iar ăla de colo e Frankie, spune Malachy.

Femeia zdravănă cu păr şaten spune măi, măi, nu eşti deloc sfios, nu-i aşa? Eu sunt vara maică-tii, Philomena, iar ea e vara maică-tii, Delia. Eu sunt doamna Flynn şi ea e doamna Fortune şi aşa să ne ziceţi.

Dumnezeule mare, zice Philomena. Gemenii ăştia sunt despuiaţi. N-aveţi haine pentru ei?

Sunt căcate toate, zice Malachy.

Delia se pune pe lătrat. Vezi. Asta se întâmplă. Vorbeşte ca din canal şi nu e de mirare, când tată-său e din Nord. Să nu mai spui cuvântul ăla. E un cuvânt urât, de ocară. Poţi s-ajungi în iad dacă spui cuvinte din astea.

Ce e iadul? spune Malachy. O să afli tu acuşica, spune Delia.

Femeile voinice stau la masă cu doamna Leibowitz şi cu Minnie MacAdorey. Philomena spune că e groaznic ce s-a întâmplat cu copilaşul Angelei. Aflaseră toată povestea şi nu-i aşa că te întrebi ce făcuseră cu trupşorul ei. Poate că dumneata te întrebi cum mă întreb şi eu, dar Tommy Flynn n-a stat să se-ntrebe. Tommy a zis că Malachy din Nord a luat bani pe copila aia. Bani? face doamna Leibowitz. întocmai, spune

Philomena. Bani. Iau cadavre de toate vârstele şi fac experimente pe ele şi nu prea mai rămâne nimic din ele şi nici n-ai vrea să iei înapoi bucăţi din copil că oricum nu le poţi îngropa în pământ sfinţit în halul ăsta.

E înfiorător, spune doamna Leibowitz. Un tată sau o mamă nu şi-ar da niciodată copilul pentru aşa ceva.

Ba da, spune Delia, dacă-s căzuţi în patima băuturii. Şi-ar vinde şi mamele dacă-s căzuţi în patima asta, aşa că ce mai contează un prunc care-i oricum mort din capul locului?

Doamna Leibowitz clatină din cap şi se leagănă în scaun. Oi, face ea, oi, oi, oi. Biata copiliţă. Biata mamă. îi mulţumesc lui Dumnezeu că soţul meu n-are cum i-aţi zis? Patimă? Aşa, patimă. Numai irlandezii au patimă.

Soţul meu nu, spune Philomena. I-aş sparge moaca dac-ar veni acasă cu patima. Sigur, Jimmy al Deliei e căzut în patimă. în fiecare seară de vineri îl vezi că intră pâş-pâş în cârciumă.

Ia nu-l mai jigni pe Jimmy al meu că n-ai de ce, spune Delia. Omul munceşte. Vine cu leafa acasă.

Eu zic să stai cu ochii pe el, spune Philomena. Poate să cadă de tot în patimă şi ne pomenim cu încă un Malachy din Nord pe cap.

Ia vezi-ţi tu dracului de treaba ta, spune Delia. Măcar Jimmy e irlandez, nu s-a născut în Brooklyn ca Tommy al tău.

La care Philomena rămâne iară replică.

Minnie stă cu bebeluşul ei în braţe şi femeile voinice spun că e un bebeluş tare drăgălaş, curat, nu ca liota asta a Angelei care mişună pe-aici. Philomena spune că nu ştie de unde s-a obişnuit Angela aşa îngălată, pentru că mama Angelei ţinea o curăţenie lună, aşa curat era la ea acasă că puteai mânca de pe jos.

Eu mă întreb de ce ai vrea să mănânci de pe jos dacă ai masă şi scaun.

Delia spune că trebuie făcut ceva cu Angela şi

copiii ăştia pentru că e o ruşine, zău aşa, ţi-e şi ruşine că-s rude cu tine. Trebuie să-i trimită cineva o scrisoare mamei Angelei.

O va scrie Philomena pentru că o profesoară din Limerick îi spusese cândva că are mână sigură. Delia trebuie să-i explice doamnei Leibowitz că mână sigură înseamnă că scrie frumos.

Doamna Leibowitz iese pe hol să împrumute de la băr- batu-său stiloul, hârtie şi un plic. Cele patru femei se aşază la masă şi compun o scrisoare pe care s-o trimită mamei mamei mele:

Dragă tanti Margaret,

Pun mâna pe peniţă ca să-ţi scriu această scrisoare şi află de la noi că suntem bine sănătoşi, ceea ce îţi dorim şi dumitale. Soţul meu, Tommy, e bine, ocupat cu lucrul, soţul Deliei, Jimmy, e bine, ocupat cu lucrul, şi sperăm ca şi dumneata să fii bine. Cu părere de rău te anunţ că Angela nu e bine pentru că i-a murit pruncul, fetiţa botezată Margaret după dumneata, şi de-atunci Angela n-a mai fost cum o ştim, ci zace în pat cu faţa la perete. Colac peste pupăză, cred că iar e grea, ceea ce e deja prea mult. Abia ce a pierdut un copil că altul e pe drum. Nu ştim cum face. E măritată de patru ani, are cinci copii şi încă unul pe drum. Asta ca să vezi ce înseamnă să te măriţi cu unul din Nord, că ăia nu ştiu a se ţine-n frâu, cum sunt ei protestanci. El pleacă la lucru în fiecare zi, dar ştim noi că umblă numai prin birturi şi câştigă câţiva dolari la măturat şi cărat de butoaie şi cheltuieşte banii tot pe băutură. E mare nenorocire, tanti Margaret, şi noi toţi credem că Angela şi copiii s-ar descurca mai bine în ţara ei de baştină. Noi n-avem bani ca să cumpărăm biletele, că e vremuri grele, dar poate că te descurci dumneata. Află de la noi că suntem bine, ceea ce îţi dorim şi dumitale, slavă Domnului şi Maicii Lui binecuvântate.

Cu drag, nepoata dumitale Philomena Flynn (fostă MacNamara) şi ultima, dar nu

cea din urmă, nepoata dumitale Delia Fortune (fostă tot MacNamara, ha ha ha)

Mamaia Sheehan le-a trimis bani Philomenei şi Deliei. Ele au cumpărat biletele, au găsit un cufăr de vapor la Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul, au tocmit o furgonetă să ne ducă în Manhattan, la docuri, ne-au suit pe vapor, au zis adio şi călătorie sprâncenată şi s-au dus.

Vaporul a ridicat ancora. Mama a zis uite Statuia Libertăţii şi Insula Ellis, unde vin toţi emigranţii. Apoi s-a aplecat peste bord şi a vomitat, iar vântul Atlanticului a luat voma şi ne-a împroşcat cu ea pe noi toţi şi pe alţi oameni veseli care admirau priveliştea. Pasagerii au suduit şi au fugit, s-au adunat pescăruşii din tot portul, iar mama s-a rezemat de copastie, moale şi palidă.

Peste o săptămână am ajuns la Moville, comitatul Done- gal, de unde am luat un autobuz către Belfast, iar de acolo, alt autobuz către Toome din comitatul Antrim. Am lăsat cufărul într-o prăvălie şi am pornit-o pe şosea cale de trei kilometri, până la casa bunicului McCourt. Pe şosea era întuneric, iar zorii abia mijeau pe dealurile din depărtare.

Tata îi ducea în braţe pe gemeni, care plângeau cu rândul de foame. Mama se oprea la câteva minute ca să se aşeze să se odihnească pe zidul de piatră de pe marginea şoselei. Noi stăteam lângă ea, privind cum se colorează cerul mai întâi în roşu, apoi în albastru. Păsările au început să ciripească şi să cânte în copaci, iar când s-a luminat de ziuă am văzut pe câmpuri nişte dihănii ciudate, care stăteau în picioare şi se uitau la noi. Ce sunt astea, tată, a întrebat Malachy.

Vaci, fiule.

Ce sunt vacile, tată?

Vacile sunt vaci, fiule.

Ne-am văzut de drum pe marginea şoselei tot mai luminate, iar pe câmpuri am văzut alte dihănii, blănoase şi albe.

Ce sunt astea, tată, a întrebat Malachy.

Oi, fiule.

Ce sunt oile, tată?

Nu mai termini odată cu întrebările? a lătrat tata la el. Oile sunt oi, vacile sunt vaci şi aia de colo e o capră. O capră e o capră. Capra dă lapte, oaia dă lână, vaca dă de toate. Pentru Dumnezeu, altceva mai vrei să ştii?

Malachy a început să scâncească de frică pentru că tata nu vorbea niciodată aşa, nu ne vorbea niciodată cu asprime. Poate că ne trezea el în miez de noapte şi ne punea să promitem că ne dăm viaţa pentru Irlanda, dar niciodată nu se răstea aşa. Malachy a alergat la mama, care i-a zis lasă, lasă, puiule, nu plânge. Tata e doar obosit pentru că-i duce în braţe pe gemeni şi e greu să răspunzi la atâtea întrebări când umbli prin lume cu nişte gemeni pe braţe.

Tata i-a lăsat jos pe gemeni şi a întins braţele către Malachy. Apoi s-au pus gemenii pe plâns, iar Malachy s-a agăţat de mama, suspinând. Vacile mugeau, oile behăiau, capra mehăia, păsările ciripeau în copaci, iar claxonul unei maşini a răzbit peste toate astea. Un bărbat a strigat din maşină Doamne sfinte, oameni buni, ce căutaţi la ora asta pe drum, în dimineaţa Paştelui?

Bună dimineaţa, părinte, a spus tata.

Părinte? am zis eu. Tată, e tatăl tău?

Nu-l mai întreba nimic, a zis mama.

Nu, nu, e preot, a răspuns tata.

Ce e aia... a dat să spună Malachy, dar mama i-a astupat gura cu mâna.

Preotul avea păr alb şi un guler alb. Unde mergeţi? a întrebat el.

Mai încolo, la McCourt din Moneyglass, a zis tata, iar preotul ne-a luat în automobilul lui. A zis că ştie familia McCourt, oameni de treabă, buni catolici, unii vin zilnic la împărtăşanie, şi că spera să ne vadă pe toţi la mesă, mai ales pe micuţii yankei care nu ştiau ce e un preot, Doamne păzeşte-ne.

în faţa casei, mama întinde mâna să tragă

zăvorul de la poartă. Nu, nu, nu aşa, zice tata. Nu prin faţă. La ei, uşa din faţă e doar pentru când vine părintele în vizită sau pentru înmormântări.

Dăm ocol casei până la uşa bucătăriei. Tata împinge uşa şi uite-i pe bunul McCourt, care bea ceai dintr-o cană mare, şi pe buna McCourt, care prăjeşte ceva.

Eh, aţi ajuns, spune bunul.

Eh, am ajuns, spune tata. Arată spre mama. Ea e Ange- la, spune el. Eh, trebuie să fii frântă de oboseală, Angela, spune bunul. Buna nu spune nimic, se întoarce iar la tigaie. Bunul ne conduce prin bucătărie într-o încăpere mare, cu o masă lungă şi scaune. Staţi jos şi beţi nişte ceai. Vreţi boxty?

Ce-i aia boxty? întreabă Malachy.

Tata râde. Clătite, fiule. Clătite cu cartofi.

Avem ouă, spune bunicul. E duminica Paştelui şi puteţi mânca la ouă câte intră.

Bem ceai, mâncăm boxty şi ouă fierte, apoi adormim cu toţii. Mă trezesc într-un pat, cu Malachy şi gemenii. Părinţii mei sunt în alt pat, la fereastră. Unde oi fi? Se întunecă. Nu-s pe vas. Mama sforăie hâr, tata sforăie sfor. Mă ridic şi-l înghiontesc pe tata. Mă trece pişu. Du-te la oliţă, spune el.

Ce?

Sub pat, fiule. Oliţa. E împodobită cu trandafiri şi cu fecioare care dănţuiesc în viroagă. Fă pişu acolo, fiule.

îmi vine să-l întreb ce vrea să spună, că şi dacă mă scap pe mine, mi se pare ciudat să fac pişu într-o oală cu trandafiri şi fecioare care dănţuiesc, ce-or mai fi şi alea. Noi n-am avut aşa ceva în Classon Avenue, unde doamna Leibowitz cânta în closet, în timp ce noi ne ţineam de prohab pe coridor.

Acuma vrea şi Malachy la oliţă, doar că el vrea să şadă pe ea. Nu, asta nu se poate, fiule, zice tata. Trebuie să ieşi afară. Auzindu-l pe el, îmi vine şi mie să stau pe oală. El ne duce jos, prin camera mare unde bunul stă şi citeşte lângă foc, iar buna moţăie în scaun. Afară e întuneric, dar

e destulă lumină de la lună ca să vedem ce facem. Tata deschide uşa unei căsuţe care are înăuntru o băncuţă cu o gaură în ea. Ne arată mie şi lui Malachy cum să şedem deasupra găurii şi să ne ştergem cu bucăţi de ziar prinse într-un cui. Apoi ne zice să aşteptăm şi intră în căsuţă, închide uşa şi geme. Luna e atât de strălucitoare, încât pot să mă uit pe câmp şi să văd făpturile de le zice vaci şi oi şi mă întreb ele de ce nu pleacă acasă.

în casă sunt şi alţi oameni, în odaie cu bunicii. Ele sunt mătuşile tale, Emily, Nora, Maggie, Vera, spune tata. Mătuşa ta Eva e în Ballymena, are şi ea copii ca voi. Mătuşile mele nu sunt ca doamna Leibowitz şi Minnie MacAdorey, dau din cap, dar nu ne strâng în braţe şi nici nu zâmbesc. Mama intră în cameră cu gemenii, iar când tata le spune surorilor lui că ea e Angela şi ei sunt gemenii, ele nu fac decât să dea iarăşi din cap.

Buna se duce la bucătărie şi curând căpătăm pâine, cârnaţi şi ceai. Singurul care vorbeşte la masă e Malachy. Arată cu lingura către mătuşi şi le întreabă iar cum le cheamă. Când mama îi spune să tacă şi să-şi mănânce câr- natul, ochii i se umplu de lacrimi, iar tanti Nora întinde mâna să-l mângâie. Haide, haide, iar eu mă întreb de ce zice toată lumea haide, haide când plânge Malachy. Mă întreb cum adică haide, haide.

La masă e linişte până când tata spune că tare rău merg lucrurile în America. Eh, da, zice buna. Am citit şi eu în ziar. Dar zice acolo că domnul Roosevelt e om cumsecade şi poate că dac-ai fi rămas, pân-acum găseai de lucru.

Tata clatină din cap, iar buna zice eu nu ştiu ce-ai de gând să faci, Malachy. Aici, lucrurile merg mai rău decât în America. De lucru nu se găseşte

şi în casa asta n-avem loc pentru încă şase inşi, Doamne păzeşte-mă.

Mi-am zis că poate oi găsi de lucru la vreo fermă de pe-aici. Om găsi noi o căsuţă, zice tata.

Şi pân-atunci unde o să staţi? zice buna. Şi din ce-o să trăiţi, tu şi ai tăi?

Eh, cred că pot să mă-nscriu la şomaj.

Nu poţi să te-nfigi direct în şomaj, abia coborât de pe vaporul din America, zice bunul. Te pune să aştepţi o vreme şi ce faci cât aştepţi?

Tata nu zice nimica, iar mama se uită fix în faţă, la perete.

Mai bine ţi-ar fi în Statul Liber, zice buna. Dublinul e mare şi sigur se găseşte de muncă pe-acolo sau la fermele din împrejurimi.

Ai dreptul şi la nişte bani de la IRA, zice bunul. Ţi-ai făcut datoria şi o grămadă de inşi din Statul Liber au primit bani. Ai putea să te duci la Dublin, să ceri ajutor. Te împrumutăm noi cu bani ca să-ţi iei bilet de autobuz până la Dublin. Gemenii pot să stea la tine-n poală şi nu trebuie să le cumperi bilet.

Eh, da, face tata, iar mama se uită fix la perete, cu lacrimi în ochi.

După masă ne-am culcat la loc, iar a doua zi i-am găsit pe toţi oamenii mari şezând cu feţe triste. Curând a venit un om cu o maşină şi ne-a dus îndărăt până la prăvălia unde ne lăsaserăm cufărul. Au suit cufărul sus pe autobuz şi noi ne-am urcat înăuntru. Tata a zis că mergem la Dublin. Malachy a întrebat ce e Dublin, dar nu i-a răspuns nimeni. Tata l-a luat în poală pe Eugene şi mama pe Oli- ver. Tata s-a uitat afară la câmpuri şi mi-a spus că acolo îi plăcea lui Cuchulain să meargă să se plimbe. L-am întrebat unde înfipsese Cuchulain mingea în gura câinelui şi el mi-a zis că la câţiva kilometri mai încolo.

Malachy a zis uite, uite, şi ne-am uitat. Era o

întindere mare de apă argintie şi tata a zis că e Lough Neagh, cel mai mare lac din Irlanda, lacul unde înota Cuchulain după bătăliile lui grozave. Cuchulain se încingea aşa de rău că

atunci când sărea în Lough Neagh, apa clocotea şi încălzea împrejurimile zile întregi. într-o zi aveam să ne întoarcem cu toţii acolo, ca să mergem să înotăm precum marele Cuchulain. Aveam să pescuim ţipari şi să-i prăjim în tigaie, spre deosebire de Cuchulain, care-i culegea din lac şi-i înghiţea, aşa zvârcolindu-se, că ţiparul are multă forţă.

Chiar aşa, tata?

Chiar aşa.

Mama nu s-a uitat pe geam către Lough Neagh. Stătea cu bărbia rezemată de creştetul capului lui Oliver şi privea ţintă în podeaua autobuzului.

în scurt timp, autobuzul intră tronca-tronca într-un loc cu case mari, maşini, trăsuri trase de cai, lume pe bicicletă şi sute de trecători. Malachy e entuziasmat. Tata, tata, unde-i părculeţul cu leagăne? Vreau să-l văd pe Freddie Leibowitz.

Eh, fiule, aici eşti la Dublin, departe de Classon Avenue. Eşti în Irlanda, departe de New York.

Când autobuzul se opreşte, cufărul e dat jos şi aşezat pe jos în staţie. Tata îi spune mamei să stea pe o bancă acolo cât se duce el până la un om din IRA, într-un loc care se numeşte Terenure. Zice că există closet în staţie pentru băieţi, n-o să lipsească mult, o să se întoarcă cu bani şi o să avem de mâncare. Mie îmi zice să vin cu el, dar mama spune nu, am nevoie de el să mă ajute. Dar când tata îi răspunde o să am nevoie de ajutor ca să car atâta bănet, ea râde şi zice bine, du-te cu tăticu' tău.

Tăticu' tău. Asta înseamnă că e veselă. Dacă spune taică-tău, înseamnă că e supărată.

Tata mă ţine de mână în timp ce ţopăi pe lângă

el. Are pasul iute, până la Terenure e mult de mers şi sper că o să se oprească şi o să mă ducă în braţe, aşa cum i-a dus pe gemeni în Toome. Dar el îi dă zor şi nu zice nimic decât

să întreb lumea încotro e Terenure. După o vreme zice că suntem în Terenure şi că acum trebuie să dăm de domnul Charles Heggarty din IRA. Un om cu un bandaj roz pe ochi ne spune că am nimerit strada, Charlie Heggarty stă la numărul paisprezece, bată-l-ar Dumnezeu. Omul zice către tata arăţi a om care a pus umărul. Tata zice eh, am pus umărul, iar omul zice şi eu am pus umărul, dar cu ce m-am ales, cu un ochi lipsă şi o pensie cu care până şi un canar ar muri de foame.

Dar Irlanda e liberă, zice tata, şi ăsta-i lucru mare.

Liberă mai mult de-o grămadă, zice omul. Cred că mai bine o duceam sub englezi. Oricum, să ai baftă, domnu', că te-am ghicit pentru ce-ai venit.

La numărul paisprezece deschide uşa o femeie. Mă tem că domnul Heggarty e ocupat, zice ea. Tata îi spune că a venit pe jos de hăt, din inima Dublinului, cu băieţelul lui, că şi-a lăsat nevasta cu trei copii să-l aştepte în staţia de autobuz, iar dacă domnul Heggarty e chiar atât de ocupat, atunci îl putem aştepta în faţa uşii.

Femeia se întoarce într-un minut să ne spună că domnul Heggarty a găsit un mic răgaz şi poftiţi, vă rog. Domnul Heggarty şade la un birou, lângă un foc aprins. Te pot ajuta cu ceva? zice el. Tata stă în picioare în faţa biroului şi zice tocmai m-am întors din America împreună cu nevasta şi patru copii. Nu avem de nici unele. Am luptat într-o unitate rapidă în timpul Confruntărilor şi sper să mă ajutaţi acum, la nevoie.

Domnul Heggarty notează numele tatei şi răsfoieşte un caiet mare de pe birou. Clatină din cap şi zice nu, aici nu apare că ai fi luptat.

Tata ţine o cuvântare lungă. îi spune domnului

Heggarty cum a luptat el, unde, când, cum a trebuit să fie scos pe furiş din Irlanda pentru că se pusese preţ pe capul lui, cum îşi creşte băieţii cu drag de Irlanda.

Domnul Heggarty zice că-i pare rău, dar nu poate da bani la fieştecine care dă buzna şi spune că a pus umărul. Să ţii minte asta, Francis, îmi zice tata. Asta-i noua Irlandă. Oameni mărunţi, pe scaune mărunte, cu hârtii mărunte în mână. Asta-i Irlanda pentru care s-au jertfit vieţi.

Domnul Heggarty spune că o să studieze cererea tatei şi că o să-l anunţe negreşit dacă află ceva. Ne dă bani ca să ne putem întoarce în oraş cu autobuzul. Tata se uită la bănuţii din mâna domnului Heggarty şi zice ia mai pune şi dumneata acolo să iasă de-o bere.

Oh, umbli după băutură, aşa-i?

O bere nu prea se cheamă băutură.

Eşti în stare să te întorci pe jos atâţia kilometri şi să-l pui şi pe băiat să meargă pentru c-ai bea o halbă, este?

De la mers pe jos n-a murit nimeni.

Te rog să pleci din casa asta, spune domnul Heggarty, că altfel chem paza, şi cu mine ai pus-o-n cui, asta ţi-o garantez. Noi nu dăm bani ca să-ngrăşăm familia Guinness.

Se lasă seara peste străzile din Dublin. Copiii râd şi se joacă la lumina felinarelor, mamele strigă din praguri, de pretutindeni vin către noi mirosuri de mâncare, vedem pe ferestre oameni adunaţi la masă, mâncând. Sunt obosit, flămând şi vreau să mă ducă tata în braţe, dar ştiu că n-are rost să mă rog de el când e aşa de încordat şi de aspru la faţă. îi dau mâna şi alerg ca să ţin pasul cu el până ajungem la staţia de autobuz unde aşteaptă mama cu fraţii mei.

Dorm cu toţii pe bancă, mama şi cei trei fraţi. Când tata îi spune mamei că n-a căpătat bani, ea clatină din cap şi hohoteşte, of Doamne, ce ne

facem? Un bărbat în uniformă albastră vine şi o întreabă ce-ai păţit, domniţă? Tata îl lămureşte că am rămas de căruţă acolo, în staţie, n-avem bani, n-avem unde sta şi copiilor le e foame. Bărbatul spune că tocmai iese din tură, că o să ne ducă la secţia de poliţie, că tot trebuie să se prezinte acolo, şi-au să vadă ei ce e de făcut.

Bărbatul în uniformă ne zice că-i putem spune gardist. Aşa le spune poliţiştilor din Irlanda. Ne întreabă cum le spune poliţiştilor din America şi Malachy spune copoi. Gardistul îl mângâie pe cap şi-i spune că e un pui de yankeu isteţ.

La secţia de poliţie, sergentul ne spune că putem rămâne peste noapte acolo. îi pare rău, dar n-are unde să ne culce decât pe podea. E joi şi celulele sunt pline cu bărbaţi care-şi băuseră banii de şomaj şi nu se mai dădeau duşi din cârciumi.

Gardiştii ne dau ceai fierbinte, îndulcit, şi felii de pâine groase unse cu unt şi gem şi suntem aşa de bucuroşi că alergăm prin secţie şi ne jucăm. Gardiştii spun că suntem nişte pui de yankei pe cinste şi ar vrea să ne ia acasă, dar eu zic nu, Malachy spune nu, gemenii spun nu, nu şi gardiştii se pun toţi pe râs. Bărbaţii din celule întind mâinile şi ne mângâie pe cap, miros ca tata când vine acasă cântând despre Kevin Barry şi Roddy McCorley care merg la moarte. Duamne, i-auzi la ei, fac bărbaţii. Parc-ar fi neşte stele de cinema. Voi aţi căz’t din cer sau cum? Femeile din celulele din celălalt capăt îi spun lui Malachy cât e de frumos şi că gemenii sunt nişte scumpi. O femeie vorbeşte cu mine. Fă-te-ncoa’, iubire, vrei bomboană? Eu dau din cap şi ea zice bine atunci, întinde mâna. Scoate ceva lipicios din gură şi mi-l pune mie în mână. Na d-aici, spune ea, o caramea gustoasă. Bag-o în gură. Eu nu vreau s-o bag în gură pentru că e lipicioasă şi udă din gura ei, dar nu ştiu cum e bine să te porţi când o femeie închisă într-o celulă îţi oferă caramele lipicioase şi dau s-o bag în gură când apare un gardist, ia carameaua şi o zvârle îndărăt femeii. Târfa beţivă, lasă copilul în pace, spune el, şi toate femeile

încep să râdă.

Sergentul îi dă mamei o pătură şi ea adoarme întinsă pe o bancă. Noi, restul, ne întindem pe jos. Tata stă cu spatele la perete, cu ochii deschişi sub cozorocul şepcii, şi fumează

ţigările primite de la gardişti. Gardistul care-a aruncat cu carameaua în femeie spune că e din nord, din Ballymena, şi vorbeşte cu tata despre cunoscuţi de-ai lor de acolo şi din alte locuri precum Cushendall şi Toome. Gardistul spune că într-o zi o să iasă la pensie, o să stea pe mal la Lough Neagh şi o să-şi petreacă zilele dând la peşte. Ţipari, ţipari cu nemiluita, spune el. Mamă duamne, ce-mi plac ţiparii prăjiţi! Tată, el e Cuchulain? întreb eu şi gardistul râde până se-nroşeşte la faţă. Ah, Precistă, voi l-aţi auzit? Flăcăul vrea să ştie dacă-s Cuchulain. E pui de yankeu, dar ştie el cum vine treaba cu Cuchulain.

Tata zice nu, nu e Cuchulain, dar e un om de ispravă care o să stea pe mal la Lough Neagh şi o să-şi petreacă zilele dând la peşte.

Tata mă scutură. Sus, Francis, sus. La poliţie e gălăgie. Un băiat care spală podeaua cântă:

Voiam un sărut, asta vede
oricine Da' uite de ce îl
voiam de la tine:
Să fie adevărat, aşa un
băiat Să mă iubească pe
mine ?

Eu îi spun că ăla-i cântecul mamei şi să nu-l mai cânte, dar el trage înainte din ţigară şi pleacă şi mă tot gândesc de ce trebuie să cânte oamenii cântecele altora. Bărbaţii şi femeile care ies din celule cască şi mormăie. Femeia care-mi oferise carameaua se opreşte şi zice eram băută, copile, îmi pare rău că mi-am bătut joc de tine, dar gardistul din Ballymena îi spune valea, hoaşco şi stricato, că acu' te bag iar la răcoare.

Oh, bagă-mă, spune ea. înăuntru sau afară... Ce

mai contează, afurisit de vardist care eşti.
Mama stă în capul oaselor pe bancă, înfăşurată în pătură. O femeie căruntă îi aduce o cană de ceai şi-i spune svrnt

nevasta sergentului, sigur că da, şi mi-a zis el că ai nevoie de ajutor. Ce zici de-un ouţ bun şi moale, domniţă?

Mama clatină din cap că nu.

Ei, hai, domniţă, sigur ţi-ar prinde bine un ouţ în starea dumitale.

Dar mama clatină din cap şi nu pot să pricep cum de poate refuza un ou moale când nimic pe lumea asta nu e mai bun ca el.

Bine, coniţă, spune soţia sergentului, atunci niţică pâine în untură şi câte ceva pentru copii şi bietul dumitale soţ.

Femeia pleacă în altă cameră şi curând căpătăm ceai şi pâine. Tata bea ceaiul, dar ne dă nouă pâinea şi mama îi spune mănâncă-ţi domne pâinea, ce Dumnezeu. La ce ne ajută dacă tu o să cazi din picioare de foame. El scutură din cap şi o întreabă pe soţia sergentului dacă nu cumva poate să-i facă rost de-o ţigară. Ea îi aduce o ţigară şi-i spune mamei că gardiştii de la secţie au făcut chetă ca să le plătească biletele de tren până la Limerick. O să vină o maşină ca să vă ia cufărul şi să vă ducă la gară la Kingsbridge şi în trei, patru ore sunteţi la Limerick.

Mama întinde braţele şi o îmbrăţişează pe soţia sergentului. Să vă dea Dumnezeu sănătate, şi soţului dumitale şi gardiştilor, spune mama. Nu ştiu ce ne-am fi făcut fără voi. Numai Dumnezeu ştie ce bine e să te întorci printre ai tăi.

Măcar atâta să facem şi noi, spune soţia sergentului. Ai aşa nişte copii drăgălaşi, plus că-s şi eu tot du prin Cork şi ştiu cum e să te trezeşti în Dublin fără un chior în buzunar.

Tata stă la celălalt capăt al băncuţei, trage din ţigară şi-şi bea ceaiul. Stă acolo până vine maşina

să ne ducă pe străzile din Dublin. Tata îl roagă pe şofer dacă nu e cu deranj, poate s-o ia pe lângă sediul central al poştei, iar şoferul întreabă da' ce, vă trebuie timbre? Nu, spune tata. Am auzit că au pus o statuie nouă a lui Cuchulain în

onoarea celor căzuţi în 1916 şi aş vrea să i-o arăt flăcăului meu, mare admirator al lui Cuchulain.

Şoferul spune că n-are nici cea mai vagă idee cine a fost Cuchulain ăla, dar n-are nimic împotrivă să oprească. Ba poate are să intre şi el să vadă ce atâta tevatură, că nu mai fusese în clădirea poştei de când era copil, iar englezii aproape c-o spulberaseră cu puşcoacele lor cu care trăgeau de pe râul Liffey. Zice că se văd găurile de glonţ pe toată faţada şi că ar trebui lăsate acolo, ca să le amintească irlandezilor de perfidia englezilor. Il întreb pe nenea ce e aia perfidie şi el zice întreabă-l pe taică-tău, şi l-aş fi întrebat, numai că ne-am oprit în faţa unei clădiri mari, cu coloane, şi aici e poşta.

Mama rămâne în maşină, în timp ce noi îl urmăm pe şofer în clădirea poştei. Ia uite-l, spune el, uite-l pe Cuchulain al vostru.

Şi-mi dau lacrimile pentru că în sfârşit îl văd pe Cuchulain, acolo pe soclul din clădirea poştei. E auriu şi are părul lung, are capul înclinat şi o pasăre mare pe umăr.

Da' ce Doamne iartă-mă mai e şi asta? spune şoferul. Ce-i cu băiatul ăsta aici, cu părul lung şi pasărea pe umăr? Şi fii drăguţ, domnu', poate-mi spui şi mie ce legătură are asta cu căzuţii din 1916.

Cuchulain a luptat până la capăt, ca şi cei din Săptămâna Paştelui, spune tata. Duşmanii s-au temut să se apropie de el până nu s-au încredinţat ei că e mort, şi când pasărea s-a aşezat pe el şi i-a băut sângele, atuncea au ştiut.

Mă rog, e o zi tristă pentru irlandezi dacă trebuie să le spună o pasăre când a murit cineva, spune

şoferul. Cred c-ar trebui să mergem, să nu pierdem trenul de Limerick.

Soţia sergentului a zis că o să-i trimită ea o telegramă lui mamaie, să ne aştepte în Limerick, şi iat-o pe mamaia pe peron, cu păr alb, privire aspră, şal negru şi nici umbră

de zâmbet pentru nici unul dintre noi, nici măcar pentru fratele meu, Malachy, cu surâsul lui larg şi dinţişorii albi, drăgălaşi. Mama a arătat spre tata. El e Malachy, a spus ea, iar mamaia a dat din cap şi s-a uitat în altă parte. A chemat doi băieţi care pierdeau vremea prin gară şi le-a dat bani ca să care cufărul. Băieţii erau raşi în cap, cu muci la nas şi desculţi şi ne-am ţinut după ei pe străzile din Limerick. Am întrebat-o pe mama de ce n-au păr şi ea mi-a zis că sunt raşi în cap ca să n-aibă păduchii unde să se ascundă. Ce-i ăla păduchi? a întrebat Malachy şi mama a zis nu păduchi. La unul singur îi zice păduche. Ia mai terminaţi! a zis mamaia. Ce vorbe-s astea? Băieţii fluierau, râdeau şi ţopăiau de zor de parc-ar fi fost încălţaţi şi bunica le-a zis ia gata cu râsu' că acu' scăpaţi cufaru' ăla de-l stricaţi. Ei s-au oprit din fluierat şi din râs şi am mers după ei până într-un parc unde era un stâlp înalt şi o statuie în mijloc şi o iarbă aşa de verde că-ţi lua ochii.

Tata îi ducea în braţe pe gemeni, mama ducea o geantă într-o mână şi cealaltă mână i-o dăduse lui Malachy. Văzând-o că se opreşte tot la câteva minute ca să-şi tragă răsuflarea, mamaia i-a zis tot mai fumezi ţigările elea? O să te bage-n pământ ţigările elea. îs şi-aşa destui ofticoşi în Limerick fără să mai tragă şi din ţigare pe deasupra, ăsta-i moft de bogătani.

Aleea care traversa parcul era presărată cu sute de flori multicolore, spre încântarea gemenilor. Arătau cu degetul şi chiţcăiau, iar noi râdeam, râdeam cu toţii în afară de mamaia, care şi-a tras şalul peste cap. Tata s-a oprit şi i-a lăsat jos pe gemeni, să fie mai aproape de flori. Flori, a zis el, iar ei fugeau de colo colo, arătând cu degetul,

încercând să spună flori. Unul dintre băieţii care duceau cufărul a zis Doamne, sunt americani? Şi mama a zis că da, s-au născut la New York. Toţi băieţii s-au născut la New York. Băiatul i-a spus celuilalt băiat Doamne, sunt americani. Au lăsat

jos cufărul şi s-au holbat la noi şi noi la ei până când mamaia a întrebat voi aveţi de gând să staţi acolo toată ziua să vă uitaţi la flori şi să căscaţi gura unu' la altu'? Şi am pornit iar, am ieşit din parc, am luat-o pe o stradă îngustă şi apoi pe altă stradă până acasă la mamaia.

De-o parte şi de alta a străzii sunt şiruri de căsuţe şi mamaia stă într-o căsuţă din asta. Are în bucătărie o sobă neagră de fier, lustruită oglindă, cu un grătar prin care se vede arzând focul. De-a lungul peretelui, sub fereastră, e o masă şi pe partea opusă e un dulap de perete cu ceşti, farfurii şi vase. Dulapul ăsta e veşnic încuiat şi cheia e la ea în poşetă pentru că n-ai voie să foloseşti nimic din ce e acolo decât dacă moare cineva sau se întoarce de pe meleaguri străine sau dacă vine popa în vizită.

Lângă sobă, pe perete, e un tablou cu un bărbat cu păr lung şi ochi trişti. Bărbatul arată spre pieptul lui, unde are o inimă mare din care ies flăcări. Asta-i Preasfânta Inimă a lui Isus, ne spune mama, iar eu vreau să ştiu de ce a luat foc inima lui nenea şi de ce n-o stinge cu apă. Copiii ăştia n-au deloc habar de religia lor? zice mamaia, iar mama îi spune că în America e altfel. Mamaia zice că Preasfânta Inimă e peste tot şi că nu există scuză pentru asemenea ignoranţă.

Sub tabloul cu omul cu inima în flăcări e o etajeră pe care stă un pahar roşu, în care pâlpâie o lumânare, iar lângă el e o statuetă. Âsta-i pruncul Isus din Praga, ne spune mama, şi vă puteţi ruga la El, dacă veţi avea vreodată o nevoie.

Mamă, zice Malachy, pot să-i spun că mi-e foame, iar mama îşi duce un deget la buze.

Mamaia bombăne prin bucătărie şi-i spune

mamei să taie pâinea, dar feliile să nu fie prea groase. Mama se aşază la masă, respirând greu, şi zice că o să taie pâinea imediat. Tata ia cuţitul şi se-apucă el să taie pâinea şi se vede că lui mamaia nu-i convine. Se încruntă la el, dar nu zice nimic, chiar dacă el taie feliile groase.

Nu avem toţi scaune de stat, aşa că eu mă aşez pe scări cu fraţii mei, să mâncăm ceai cu pâine. Tata şi mama stau la masă, iar mamaia şade sub Preasfânta Inimă, cu cana ei de ceai. Ţine-mă, Doamne, că io nu ştiu ce m-oi face cu voi, spune ea. Io n-am loc în casă la mine. Io n-am loc nici măcar de unu' din voi.

Io, io, spune Malachy şi se pune pe chicotit, eu spun io, io, gemenii spun io, io, şi râdem cu toţii aşa de tare că abia mai putem înghiţi pâinea.

Mamaia ne săgetează cu privirea. Io nu-nţeleg de ce vă râdeţi. Nu-i nimica de râs în casa asta. Io zic să vă cuminţiţi că acuma vin io la voi.

Nu mai termină cu io al ei, iar Malachy nu mai poate de râs, scuipă pâinea şi ceaiul, se înroşeşte la faţă.

Malachy şi voi, ceilalţi, ia terminaţi, zice tata. Dar Malachy nu poate, îi dă înainte cu râsul până când tata zice ia vino încoace. îi suflecă mâneca lui Malachy şi ridică mâna să-l plesnească peste braţ.

Te potoleşti?

Ochii lui Malachy se umplu de lacrimi şi dă din cap, mă potolesc, pentru că tata n-a mai ridicat niciodată mâna la el aşa. Tata zice fii băiat cuminte şi du-te şi stai cu fraţii tăi, apoi îi trage mâneca la loc şi-l mângâie pe cap pe Malachy.

Pe seară, sora mamei, tanti Aggie, a venit acasă de la munca ei într-o fabrică de haine. E la fel de zdravănă ca surorile MacNamara, cu un păr roşu ca de foc. A intrat cu o bicicletă mare în cămăruţa din spatele bucătăriei, apoi a venit să mănânce de seară. Locuia la mamaia pentru că se certase cu bărbatul ei, Pa Keating, care-i spusese, la băutură eşti o vacă mare şi grasă, du-te înapoi la mă-ta.

Aşa-i povestise mamaia mamei şi de-aia n-aveam noi loc în casa mamaiei. Acolo stăteau ea cu tanti Aggie şi cu fiul mamaiei, Pat, care îmi venea unchi şi era prin oraş, vindea ziare.

Tanti Aggie a cârtit când i-a zis mamaia că în noaptea aia va trebui să doarmă cu mama. Oh, ia meu tacă-ţi fleanca, a zis mamaia. Nu-i decât numa' o noapte, nu mori tu din atâta şi dacă nu-ţi convine n-ai decât să te întorci la bărbată-tu, că acol' ţi-e locu', nu să dai fuga acas' la mine. Isuse, Maica Domnului şi sfinte Iosif, uite la casa asta – tu cu Pat, cu Angela şi liota ei de americani. Oare o să am şi eu parte de niţică tihnă la bătrâneţe?

A întins haine şi trenţe pe podeaua cămăruţei din dosul casei şi am dormit acolo, lângă bicicletă. Tata a stat pe un scaun în bucătărie, ne-a dus în curte, la latrină, când am avut nevoie, şi i-a liniştit noaptea pe gemeni, care plângeau de frig.

De dimineaţă, tanti Aggie a venit să-şi ia bicicleta şi ne-a zis ia ferea de-aici, ai? La o parte, ai?

După ce-a plecat ea, Malachy tot repeta ia ferea de-aici, ai? La o parte, ai? şi l-am auzit pe tata râzând în bucătărie până când a coborât mamaia pe scară şi a trebuit să-i spună lui Malachy să tacă din gură.

în ziua aia, mamaia şi mama s-au dus şi au găsit o cameră mobilată pe Windmill Street, unde tanti Aggie avea un apartament cu soţul ei, Pa Keating. Mamaia a plătit chiria, zece şilingi pe două săptămâni. I-a dat mamei bani de mâncare, ne-a împrumutat un ceainic, o oală, o tigaie, cuţite şi linguri, borcane de gem să le folosim în loc de căni, o pătură şi o pernă. A zis că mai mult de-atât nu-şi permitea, că tata va trebui să-şi mişte curu' la treabă, să-şi găsească de lucru, să se înscrie la şomaj, să ceară de pomană la Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul sau să ceară ajutoare pentru săraci.

în cameră era o vatră unde puteam fierbe apă pentru ceai sau pentru un ou, în caz că dădeam vreodată de bani. Aveam o masă, trei scaune şi un pat, despre care mama a zis că era cel mai mare pe care-l văzuse vreodată. Ne-am

bucurat de pat în acea noapte, sleiţi fiind după nopţile dormite pe podele la Dublin şi la mamaia. Nu conta că dormeam şase în pat, eram împreună, departe de mamaia şi de gardişti, Malachy putea spune io, io, io şi puteam râde cât pofteam.

Tata şi mama s-au întins la capul patului, Malachy şi cu mine la picioare, iar gemenii, unde au găsit locul mai cald. Malachy ne-a făcut iar să râdem. A zis io, io, io şi ai, ai, ai, apoi a adormit. Mama sforăia cu hâr, hâr, hâr-ul ăla uşor al ei după care o cunoşteam că doarme. La lumina lunii, m-am uitat de-a lungul patului şi l-am văzut pe tata care încă nu dormea, şi când Oliver a început să plângă în somn, tata s-a întins şi l-a luat în braţe. Şşşt, făcea tata. Şşt.

Apoi, Eugene s-a ridicat în fund, ţipând, ciupindu-se. Ah, ah, mami, mami. Tata s-a sculat şi el. Ce e? Ce e, fiule? Eugene plângea întruna, iar când tata a sărit din pat şi a aprins lampa cu gaz, am văzut puricii ţopăind, sărind, înfipţi în carnea noastră. Noi le căram întruna la palme, dar ei săreau de pe un corp pe altul, săreau şi muşcau. Ne-am scărpinat la muşcături până ne-a dat sângele. Am sărit din pat, gemenii plângând, mama gemând o, Doamne Isuse, n-avem şi noi parte de odihnă! Tata a turnat apă cu sare într-un borcan de gem şi ne-a tamponat muşcăturile. Sarea ne-a usturat, dar el a zis că o să ne treacă repede.

Mama s-a aşezat lângă cămin, cu gemenii în poală. Tata şi-a tras pantalonii pe el, a scos salteaua de pe pat şi a ieşit cu ea în stradă. A umplut cu apă ceainicul şi oala, a rezemat salteaua de perete, a început să bată în ea cu un pantof, spunându-mi mie să torn întruna apă pe

pământ, ca să se înece puricii care cădeau acolo. Luna din Limerick strălucea atât de tare încât vedeam bucăţi din ea sclipind în apă şi am vrut să scot afară bucăţile de lună, dar ce să scot când îmi săreau puricii pe picioare. Tata lovea întruna cu pantoful şi a trebuit să alerg înapoi prin casă până la

robinetul din curtea din spate, să mai umplu o dată ceainicul şi oala cu apă. Ia uite la tine, a zis mama. Ţi-ai udat pantofii şi o să răceşti cobză, iar taică-tu sigur trânteşte o pneumonie aşa desculţ de-un picior.

Un om pe bicicletă s-a oprit şi a vrut să ştie de ce bătea tata în saltea. Maică Precistă, a zis el, eu n-am auzit în viaţa mea de aşa leac pentru purici. Ştiaţi că dacă ar putea sări şi omul cum sare puricele, ar ajunge dintr-o săritură la jumatea drumului către lună? Uite ce trebuie să faci, când intri dumneata îndărăt în casă cu salteaua aia, pune-o pe pat invers, ca să se rătutească lighioanele alea parşive. N-o să mai ştie unde sunt şi o să muşte din saltea sau unu' din altu', şi ăsta e cel mai bun leac. După ce muşcă un om, îi apucă nebunia, înţelegi matale, că mai sunt şi alţi purici în jur care muşcă din om şi mirosul de sânge e prea de tot pentru ei şi-şi ies din minţi. Mare pacoste mai sunt, păi nu ştiu eu, ce, n-am crescut în Limerick, uite colo în Irishtown, şi acolo era atâţia purici şi aşa prinsese un curaj, că ţi se aşezau frumos pe vârful ciubotei şi depănau cu tine poveşti despre istoria plină de jale a Irlandei. Cică în Irlanda străbunilor nu existau purici, i-au adus englezii ca să ne scoată definitiv din minţi, şi eu îi cred în stare pe englezi de aşa ceva. Şi nu ţi se pare curios că sfântul Patrick a alungat şerpii din Irlanda, iar englezii au adus puricii. Secole de-a rândul, Irlanda a fost un loc frumos şi liniştit, fără şerpi şi fără picior de purice. Puteai cutreiera cele patru câmpii verzi ale Irlandei, fără frică de şerpi, şi noaptea îţi tihnea somnul, că nu te sâcâiau puricii. Şerpii ăia nu făceau nici un rău, nu te deranjau decât dacă-i încolţeai, şi mâncau tot felul

de alte dihănii care umblă prin tufe sau de-astea, pe câtă vreme puricele suge sângele din tine dimineaţa, la prânz şi seara, că aşa e felu' lui şi n-are ce face. Ştiu eu sigur că-n locurile cu mulţi şerpi nu există purici. în Arizona, de exemplu. Mereu auzi de şerpii din

Arizona, dar ce, auzi vreodată de puricii din Arizona? Mult noroc. Trebuie să am grijă unde stau, că dacă sare vreunu' pe hainele mele, înseamnă că mi l-am băgat în casă, cu toată familia lui. Ăştia se înmulţesc mai ceva ca hinduşii.

N-ai cumva, din întâmplare, o ţigară, a zis tata.

O ţigară? O, sigur, cum să nu. Poftim. Pe mine mai că m-a băgat în groapă iarba asta a dracului. Ştii mata, beleaua de tuse. Aşa de tare tuşesc că aproape mă dărâmă de pe bicicletă. Simt tuşea cum se înfoaie în plexu' solar şi de-acol' urcă-n sus prin maţe până-mi iese drept prin scăfârlie.

A scăpărat un chibrit pe cutie, şi-a aprins o ţigară pentru el, apoi a ţinut chibritul să-şi aprindă şi tata. Acuma sigur că suferi de tuse, a mai zis el, dacă trăieşti în Limerick, pentru că asta-i capitala ălor slabi de piept şi slăbiciunea de piept dă în ftizie. Dacă toată lumea din Limerick care suferă de ftizie ar muri, păi ăsta ar fi un oraş fantomă, da' eu unul ftizie n-am. Nu, tuşea asta e cadou de la nemţi. A tăcut, a tras din ţigară şi s-a luptat cu-o tuse. Drace, s-avem pardon de exprimare, da' ţigările astea tot o să-mi vină de hac. Ei, te las acum cu salteaua şi ţine minte ce ţi-am zis, zăpăceşte lighioanele.

A luat-o din loc hâţânându-se pe bicicletă, cu ţigara atârnându-i din gură, scuturându-se din tot corpul de la tuse. Au o meliţă ăştia de prin Limerick, a zis tata. Hai să punem la loc salteaua, să vedem dacă om dormi şi noi în noaptea asta.

Mama stătea lângă vatră cu gemenii adormiţi în poală, iar Malachy stătea încovrigat pe podea, la picioarele ei. Cu cine vorbeai, a întrebat ea. Parcă era Pa Keating, soţul lui Aggie. Mi-am dat seama după tuse. S-a ales cu tuşea aia în Franţa, în

război, când a înghiţit gaz.

Am dormit restul nopţii, iar de dimineaţă am văzut de unde se înfruptaseră puricii, din carnea noastră roz plină de pişcături, lucind de sânge acolo unde ne scărpinaserăm.

Mama a făcut ceai şi a prăjit pâine, şi tata iar ne-a tamponat pişcăturile cu apă sărată. A mai scos o dată salteaua afară, în curte. Era o zi atât de rece încât puricii sigur aveau să moară degeraţi, să dormim şi noi o noapte ca oamenii.

După câteva zile, când ne mai deprinseserăm cu camera, tata mă zgâlţâie să mă trezească. Sus, Francis, sus. Im- bracă-te şi du-te fuga la tanti Aggie. Maică-ta are nevoie de ea. Repede.

Mama geme în pat, cu faţa albă de tot. Tata i-a luat pe Malachy şi pe gemeni din pat şi stă pe podea, lângă focul stins. Eu alerg peste drum şi bat la uşa lui tanti Aggie până când apare nenea Pat Keating tuşind şi mormăind ce e? Ce e?

Mama stă în pat şi se vaită. Cred că e bolnavă.

Apare şi tanti Aggie, mormăind. Numa’ necazuri ne-aţi adus de când aţi venitără din America.

Lasă-l în pace, Aggie, e doar un copil care face şi el ce i se spune.

Ea îi spune lui nenea Pa să se culce la loc, că de dimineaţă trebuie să plece la lucru, nu ca alţii din Nord care nici nu-i mai pomeneşte pe nume. Nu, nu, lasă că vin, spune el. Angela a păţit ceva.

Tata îmi spune să mă duc să stau cu fraţii mei. Nu ştiu ce are mama pentru că toată lumea vorbeşte în şoaptă şi abia dac-o aud pe tanti Aggie spunându-i lui nenea Pa fugi după ambulanţă, copilul e pierdut, şi nenea Pa o zbugheşte pe uşă, iar tanti Aggie îi spune mamei poţi să zici orice despre Limerick, dar ambulanţa vine repede. Cu tata nu vorbeşte, nici nu se uită la el.

Tată, mămica e bolnavă? întreabă Malachy.

Eh, o să se facă bine, fiule. Trebuie să o vadă un doctor.

Eu mă întreb care copil s-a pierdut pentru că suntem cu toţii acolo, unu, doi, trei, patru câţi suntem cu toţii, nu

s-a pierdut nici un copil pe nicăieri şi de ce nu-mi poate spune nimeni ce-a păţit mama. Se întoarce nenea Pa, cu ambulanţa după el. Un bărbat cu o targă intră în casă şi după ce o duc pe mama, rămân nişte pete de sânge pe podea, lângă pat. Malachy şi-a muşcat limba şi i-a curs sânge şi câinelui de pe stradă i-a curs sânge şi a murit. Vreau să-l rog pe tata să-mi spună dacă mama o să plece şi ea pentru totdeauna, ca sora mea Margaret, dar s-a dus şi el cu mama, şi pe tanti Aggie n-are rost s-o întreb de frică să nu-mi smulgă capul cu dinţii. Ea şterge petele de sânge şi ne spune să ne băgăm înapoi în pat şi acolo să rămânem până vine tata acasă.

E miezul nopţii şi stăm toţi patru în pat şi ne e cald şi adormim până vine tata acasă şi ne spune că mama stă frumos, liniştită la spital şi că o să vină acasă cât ai zice peşte.

Mai târziu, tata se duce la Oficiul pentru şomaj pentru ajutor. Un om al muncii cu accent nord-irlandez n-are nici o şansă să-şi găsească de lucru în Limerick.

Când se întoarce, îi spune mamei că o să primim nouă- şpe şilingi pe săptămână. Fix cât să ne-ajungă ca să murim de foame cu toţii, zice ea. Nouăşpe şilingi pentru toţi şase? Asta nu face nici patru dolari în bani americani şi cum să trăim din atât? Ce-o să ne facem în două săptămâni, când o să trebuiască să plătim chiria? Dacă ne costă cinci şilingi pe săptămână chiria pentru cameră, ne mai rămân paisprezece şilingi pentru mâncare, haine şi cărbune, să avem cu ce fierbe apa pentru ceai.

Tata clatină din cap, îşi bea ceaiul din borcanul de gem, se uită afară pe geam şi fluieră „Flăcăii din Wexford”. Malachy şi Oliver bat din palme şi

ţopăie prin cameră, iar tata nu ştie dacă să fluiere sau să zâmbească, pentru că amândouă nu se poate, dar nici nu se poate abţine. Trebuie să facă o pauză ca să zâmbească şi să-l mângâie pe Oliver pe cap, apoi îşi vede mai departe de fluierat. Zâmbeşte şi

mama, dar cam în pripă, iar când se uită la cenuşă se vede cum i se lasă-n jos colţurile gurii a îngrijorare.

A doua zi, mama îi spune lui tata să aibă grijă de gemeni, ne ia pe mine şi pe Malachy şi mergem la Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul. Ne aşezăm la coadă cu nişte femei cu şaluri negre. Ele ne întreabă cum ne cheamă şi zâmbesc când le spunem. Dumnezeule mare, fac ele, i-auzi la puii ăştia de yankeu, şi se întreabă de ce mama, înţolită din America, umblă după pomană, că abia se găseşte de pomană pentru săracii din Limerick fără să mai vină şi yankeii să le ia pâinea de la gură.

Mama le spune că haina o are de la o verişoară din Brooklyn, că soţul ei nu are de lucru şi că mai are şi alţi copii acasă, nişte băieţei gemeni. Femeile îşi trag nasurile şi se înfăşoară în şaluri, au şi ele necazurile lor. Mama le spune că a trebuit să plece din America pentru că n-o mai suporta după moartea fetiţei ei. Femeile îşi trag iar nasurile, dar de data asta pentru că mama plânge. Unele spun că au pierdut şi ele prunci şi că nimic nu-i mai rău pe lume, poţi să trăieşti cât nevasta lui Matusalem că tot n-o să te lecuieşti. Nici un bărbat nu poate înţelege vreodată cum e să fii o mamă care a pierdut un copil, poate să trăiască el cât doi Matusalemi la un loc.

Se pun toate pe plâns şi plâng şi plâng până când o femeie cu părul roşu trece pe la fiecare cu câte o cutiuţă. Femeile iau ceva din cutie cu degetele şi-şi îndeasă în nas. O femeie tânără strănută, iar roşcata râde. Ah, Biddy, nu eşti tu de prafuri de-astea. Ia veniţi încoace, flăcăi yankei, luaţi de mirosiţi. Ne vâră socoteala aia maronie în

nări şi strănutăm aşa de tare că femeile se opresc din plâns şi se pun pe-un râs de trebuie să-şi şteargă ochii cu şalurile. Vă face bine, vă limpezeşte la cap, zice mama.

Femeia tânără, Biddy, îi spune mamei că suntem nişte băieţei tare drăgălaşi. Arată către Malachy. Sufleţelu' ăsta

cu zulufi aurii e frumos de pică, ai? Ar putea fi star de cinema, ca Shirley Temple. Iar Malachy zâmbeşte şi încălzeşte toată coada.

Femeia cu prafurile îi spune mamei doamnă, scuzaţi că îndrăznesc, dar eu zic c-ar fi bine să stai jos, că am auzit de suferinţa dumneatale.

Ah, nu, că nu le convine lor, se îngrijorează altă femeie.

Cui ce nu-i convine?

Da' păi cum, Nora Molloy, la Societate nu le convine să şadem pe scări. Vor să stăm respectuos în picioare, la perete.

Ia să mă mai pupe şi-n cur, spune Nora, femeia cu păr roşu. Ia şezi aici, doamnă, pe treapta asta, o să şed şi eu lângă matale şi dac-aud vreo vorbuliţă de la Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul, îi iau la jumulit, aşa să ştiţi. Fumezi, domniţa?

Da, spune mama, dar n-am la mine.

Nora scoate o ţigară din buzunarul şorţului, o rupe şi-i oferă jumătate mamei.

Nici asta nu le convine, spune femeia îngrijorată. Zic că pentru fiecare ţigară de-o fumezi, rupi de la gura copilaşului tău. Domnul Quinlivan de la ei e pornit rău pe ele. Zice că dac-avem bani de ţigare, atunci avem şi de mâncare.

Să mă pupe-n cur şi Quinlivan, băşinos bătrân ce e. Ce, ne ţine de rău că pufaim şi noi din ţigare, că altă alinare n-avem pe lume?

Se deschide o uşă la capătul culoarului şi apare un bărbat. Aşteaptă careva după ghete de copii?

Femeile ridică mâinile, eu, eu.

Ei, s-au terminat ghetele. Va trebui să veniţi înapoi luna ailaltă.

Dar lu' Mikey al meu îi trebuie ghete să meargă la şcoală.

Da’ e ger afară, domnu’ Quinlivan.

S-au terminat ghetele. N-am ce vă face. Ce-i asta? Cine fumează?

Nora îşi flutură ţigara. Eu, spune ea, şi mă bucur de ea pân' la ultimu' fir de scrum.

De fiecare dată când tragi, începe el să spună.

Ştiu, răspunde ea, le rup copilaşilor mei de la gură.

Femeie, eşti obraznică. Aici n-ai să capeţi de pomană.

Zău? Ei, domnule Quinlivan, dacă nu capăt aici, ştiu eu unde capăt.

Ce tot spui?

Mă duc la quakeri. Ei o să-mi deie de pomană.

Domnul Quinlivan face un pas spre Nora şi arată cu degetul. Ştiţi ce-avem noi aici? Avem printre noi o mâncătoare de supă. Am avut mâncători de supă şi în timpul Foametei. Protestanţii umblau peste tot şi le spuneau catolicilor cucernici că dacă-şi leapădă credinţa şi trec la protestanţi, o să primească la supă de nici n-o să aibă loc în burtă pentru ea şi apără-ne, Doamne, au fost catolici care au primit supa, de le zice de-atunci mâncători de supă şi şi-au pierdut nemurirea sufletului şi au fost surghiuniţi în cele mai adânci cotloane ale iadului. La fel şi tu, femeie, dacă te duci la quakeri, o să-ţi pierzi nemurirea sufletului, tu şi copiii tăi.

Atunci va trebui să ne salvezi dumneata, domnule Quinlivan, nu-i aşa?

El o săgetează cu privirea, ea pe el la fel. Ochii lui alunecă spre celelalte femei. Una dintre ele îşi duce mâna la gură, să înăbuşe un chicotit.

Ce găseşti de hlizeală? latră el.

O, nimic, domnule Quinlivan. Jur pe Dumnezeu.

încă o dată vă spun, n-avem ghete. Şi trânteşte uşa în urma lui.

Una câte una, femeile sunt chemate în cameră.

Când vine rândul Norei, ea zâmbeşte şi flutură o bucată de hârtie. Ghete, spune ea. O să capăt trei perechi pentru copiii

mei. Dacă-i ameninţi pe ăştia de-aici cu quakerii, îţi dau şi izmenele din cur.

Când e chemată mama, ne ia şi pe noi, pe mine şi pe Malachy. Stăm în picioare în faţa unei mese la care sunt aşezaţi trei bărbaţi care pun întrebări. Domnul Quinlivan dă să spună ceva, dar bărbatul din mijloc zice Quinlivan, tu să taci. Dac-ar fi după tine, toţi săracii din Limerick ar da fuga în braţele protestanţilor.

Bărbatul se întoarce spre mama, vrea să ştie de unde are haina aia frumoasă, roşie. Ea îi spune ce le-a spus şi femeilor de afară, iar când ajunge la moartea lui Marga- ret, începe să tremure şi să suspine. Le spune bărbaţilor că-i pare tare rău că plânge aşa, dar s-a întâmplat abia cu câteva luni în urmă şi încă nu şi-a revenit, nici măcar nu ştie unde e îngropată fetiţa ei, asta dacă o fi fost îngropată, nu ştie nici dacă a fost măcar botezată, fiindcă fusese prea slăbită după ce făcuse patru băieţi şi nu mai avusese vlagă să se ducă la biserică pentru botez, şi o ardea la inimă gândul că Margaret ar putea să rătăcească pe vecie, fără speranţa de a ne regăsi pe noi, ceilalţi, fie că ajungem în rai, iad sau chiar şi-n Purgatoriu.

Domnul Quinlivan îi dă scaunul lui. Ei, lasă, doamnă. Lasă. Ia stai jos aicea. O, lasă.

Ceilalţi inşi se uită care la masă, care-n tavan. Omul din mijloc spune că-i dă mamei un cupon ca să cumpere provizii pe o săptămână de la prăvălia lui McGrath de pe Pamell Street. O să primească ceai, zahăr, faină, lapte, unt şi un cupon separat pentru un sac de cărbune de la magazia de cărbuni a lui Sutton de pe Dock Road.

Cel de-al treilea bărbat spune bineînţeles că n-o

să primiţi atâtea în fiecare săptămână, doamnă. O să vă facem o vizită acasă, să vedem dacă sunteţi într-adevăr nevoiaşi. Trebuie să facem asta, doamnă, ca să vă examinăm cererea.

Mama îşi şterge faţa cu dosul mânecii şi ia cuponul. Dumnezeu să vă răsplătească bunătatea, le spune ea bărbaţilor. Ei dau din cap şi se uită la masă, la tavan, la pereţi şi-i spun s-o trimită înăuntru pe următoarea femeie.

Femeile de afară îi spun mamei când ai să te duci la McGrath, stai cu ochii pe zgripţuroaică pen' că te fură la cântar. Pune lucrurile pe cântar pe o bucată de hârtie care atârnă-n jos pe partea ei, după tejghea, unde i se pare ei că nu vezi. Când trage de hârtia aia, ai noroc dacă primeşti jumătate din cât s-ar cădea să primeşti. Şi are icoane cu Sfânta Fecioară şi cu Preasfânta Inimă a lui Isus în toată prăvălia, şi numai în genunchi o găseşti în biserică la Sfântu' Iosif, zornăind din mătănii şi suflând ca o fecioară martiră, zgripţuroaica bătrână.

Merg eu cu dumneata, doamnă, spune Nora. Tot la ma- dam McGrath am drum şi o să văd eu dacă te înşală.

Femeia ne arată drumul până la prăvălia din Parnell Street. Femeia de la tejghea e amabilă cu mama, cu haina ei americană, până când mama scoate cuponul de la Sfântul Vincenţiu de Paul. Nu ştiu ce cauţi aici la ora asta, îi spune femeia. Niciodată nu primesc cazurile caritabile înainte de şase seara. Dar cum eşti prima oară aici, o să fac o excepţie.

Şi dumneata ai cupon? o întreabă pe Nora.

Nu. Sunt o prietenă care ajută această biată familie cu primul ei cupon de la Sfântul Vincenţiu de Paul.

Femeia aşază o foaie de ziar pe cântar şi toarnă făină dintr-un sac mare. Când termină de turnat,

zice ţine aici o livră de faină.

Nu prea cred, spune Nora. E o livră de faină cam subţirică.

Femeia se-nroşeşte la faţă şi se încruntă, mă acuzi cumva?

Ah, nu, doamnă McGrath, spune Nora. Cre' că a fost o întâmplare, te-ai lipit cu şoldu' de hârtie şi nici n-ai băgat de seamă c-ai tras niţel în jos de ea. O, Doamne, nu. O femeie ca

dumneata, care stă mereu îngenuncheată în faţa Fecioarei Maria, e un model pentru noi toţi şi nu cumva e banii lu' matale colo, pe podea?

Doamna McGrath face iute un pas înapoi, iar acul cântarului sare şi tremură. Care bani? face ea, până când se uită la Nora şi-şi dă seama. Nora zâmbeşte. M-or fi păcălit umbrele, spune ea, şi zâmbeşte către cântar. Chiar a fost o greşeală, că uite, abia dac-arată jumate de livră.

Cântarul ăsta îmi face zile fripte, spune doamna McGrath.

Sunt sigură de asta, spune Nora.

Dar am cugetul curat înaintea lui Dumnezeu, spune doamna McGrath.

Mai încape vorbă, spune Nora, şi toată lumea de la Sfântul Vincenţiu de Paul şi de la Legiunea Măriei te admiră negreşit.

Mă strădui să fiu o bună catolică.

Te strădui? Dumnezeu ştie că n-ai a te strădui cine ştie ce, pentru că ţi s-a dus buhu' pentru inima dumitale bună şi mă întrebam dacă nu-ţi faci şi dumneata pomană cu nişte bomboane pentru băieţeii ăştia.

Ei, mă rog, nu-s eu chiar milionară, dar na...

Să-ţi deie Dumnezeu sănătate, doamnă McGrath, şi ştiu că mă-ntind, dar crezi că mi-ai putea împrumuta niscai ţigări?

Ei, mă rog, astea nu-s pe cupon. Nu-s pusă aici ca să vă dau articole de lux.

Dacă găseşti matale o cale, doamnă, o să te pomenesc nesmintit cât eşti de bună la suflet la Sfântul Vincenţiu de Paul.

Bine, bine, face doamna McGrath. Ţine. Ţigări îţi dau numai de data asta, nu şi altă dată.

Să te ţie Dumnezeu, spune Nora, şi îmi pare rău că ai avut atâta de furcă din cauză de cântar.

în drum spre casă, ne-am oprit în parcul public şi ne-am aşezat pe o bancă, unde eu şi Malachy ne-am supt bomboanele, iar mama şi Nora şi-au fumat ţigările. Fumatul a stârnit tuşea Norei şi ea i-a spus mamei că de la ţigări o să i se tragă până la urmă, că la ea în familie ftizia era în floare şi nimeni nu ajungea la senectute, dar cine să vrea aşa ceva în Limerick, un loc unde, când te uitai înjur, primu' lucru' de-l vedeai era penuria de păr cărunt, care păr cărunt era ori în cimitir, ori peste Atlantic, trudind la căile ferate sau fâţâindu-se de colo colo în uniformă de poliţie.

Eşti norocoasă, doamnă, că ai văzut un pic lumea. O, Doamne, ce n-aş da să văd şi eu New York-ul, lume care să ţopăie în sus şi-n jos pe Broadway fără grijă. Nu, mie mi-a trebuit să mă 'namorez de un beţivan cu vino-ncoa', Peter Molloy, campion la dat pe gât halbe, care m-a lăsat bor- ţoasă şi mi-a pus pirostriile când abia dac-aveam şapteşpe ani. Eram neştiutoare, domniţă. Am crescut neştiutoare în Limerick, aşa, habar n-aveam de nimica nici cât un rahat, şi uite-aşa ajungem noi mame înainte ca să fim femei. Şi nu-i nimic aicea decât ploaie şi nişte baborniţe care-şi zic rozariul. Mi-aş da şi dinţii ca să plec de-aici, să mă duc în America, ba chiar şi până-n Anglia. Campionul la dat pe gât halbe e mereu în şomaj şi uneori bea până şi banii ăia şi aşa mă scoate din minţi că ajung la azilu' de nebuni.

A tras din ţigară şi s-a înecat, a tuşit până a început să se clatine înainte şi înapoi, iar între accesele de tuse, scâncea Isuse, Isuse. Când i s-a potolit tuşea, a zis că trebuie să se ducă acasă, să-şi ia doctoria. Ne vedem săptămâna viitoare la

Sfântul Vincenţiu de Paul, doamnă, a zis ea. Dacă-ţi lipseşte ceva, trimite-mi vorbă la Vize’s Field. întreabă pe oricine de nevasta lui Peter Molloy, campion la dat pe gât halbe.

Eugene doarme în pat, sub o haină. Tata stă lângă foc, cu Oliver în poală. Eu mă întreb de ce îi spune tata lui Oliver o poveste cu Cuchulain. Ştie că poveştile cu Cuchu- lain sunt ale mele, dar când mă uit la Oliver, nu mă supăr. Are obrajii roşii-roşii, se uită fix la focul stins şi se vede că nu-i pasă câtuşi de puţin de Cuchulain. Mama îi pune mâna pe frunte. Cred că are febră, spune ea. Bine-ar fi să am o ceapă, s-o fierb în lapte, cu piper. Asta face bine la febră. Dar şi dac-aş avea, la ce să fierb laptele? Ne trebuie cărbune pentru foc.

îi dă lui tata cuponul pentru cărbunele de pe Dock Road. El mă ia cu el, dar e întuneric şi depozitele de cărbuni sunt închise.

Acum ce facem, tată?

Nu ştiu, fiule.

în faţa noastră, nişte femei cu şaluri şi copii mici adună cărbune din stradă.

Uite, tată, cărbune.

Eh, nu, fiule. Noi nu luăm cărbune de pe stradă. Nu suntem milogi.

îi spune mamei că depozitele de cărbune sunt închise şi că în seara asta va trebui să bem lapte şi să mâncăm pâine, dar când află de la mine despre femeile de pe stradă, mama i-l pune în braţe pe Eugene.

Dacă eşti prea boier ca să aduni cărbune de pe stradă, lasă că-mi pun eu haina şi mă duc pe Dock Road.

Ia un sac şi ne ia pe mine şi pe Malachy cu ea. Dincolo de Dock Road e ceva mare şi întunecos unde licăresc nişte luminiţe. Mama spune că ăla e râul Shannon. Zice că asta i-a lipsit cel mai mult în America, râul Shannon. Şi Hudson e drăguţ, dar Shannon cântă. Eu nu aud cântecul, dar îl aude

mama şi asta o înveseleşte. Celelalte femei au plecat de pe Dock Road şi ne punem pe căutat bucăţi de cărbune căzute din camioane. Mama ne spune adunaţi tot

ce arde, cărbune, lemn, carton, hârtie. Sunt unii care ard balegă de cal, dar noi n-am ajuns încă aşa de jos, zice ea. Când sacul e aproape plin, ne spune acuma trebuie să găsim o ceapă pentru Oliver. Malachy spune că o să găsească el una, dar ea îi zice nu, ceapă nu găseşti pe stradă, găseşti la magazin.

De cum vede un magazin, el strigă uite un magazin şi se repede înăuntru.

Ciapă, face el. Ciapă pentru Oliver.

Mama dă fuga în magazin şi-i spune femeii de la tejghea scuzaţi. Doamne, ce scump e, face femeia. Da' ce, e american?

Mama spune că e. Femeia zâmbeşte şi i se văd doi dinţi, de-o parte şi de alta a gingiei de sus. Un scump, face ea, şi ia uite ce frumuseţe de zulufi aurii are. Şi ce anume îşi doreşte? O bomboană?

Ah, nu, spune mama. O ceapă.

O ceapă? râde femeia. N-am mai pomenit copil să vrea ceapă. Aşa le place lor în America?

M-a auzit pe mine că vreau o ceapă pentru celălalt copil al meu care e bolnav, spune mama. Să fierb ceapa în lapte, ştii mata.

Că bine zici, doamnă. Nimic nu-i mai bun ca ceapa fiartă în lapte. Şi poftim, băieţaş, ia o bomboană pentru tine şi încă una pentru celălalt băieţaş, fratele, presupun.

Ah, dar nu trebuia, spune mama. Spuneţi mulţumesc, băieţi.

Uite aici o ceapă frumoasă pentru copilul bolnav, doamnă, spune femeia.

Oh, nu pot cumpăra acum ceapa, doamnă, spune mama. N-am nici un ban la mine.

Ceapa e dar de la mine, doamnă. Să nu zică nimenea că s-a îmbolnăvit un copil în Limerick

fiindcă n-a avut o ceapă. Şi nu uita să presari şi o ţâr' de piper. Piper ai, doamnă?

Ah, nu, n-am, dar ar trebui să primesc curând.

Ei, ţine-aici, doamnă. Piper şi niţică sare. Să vezi ce bine-i face la copil.

Să te ţină Dumnezeu sănătoasă, doamnă, spune mama, cu ochii umezi.

Tata se plimbă în sus şi-n jos cu Oliver în braţe, iar Eugene se joacă pe podea cu o oală şi o lingură. Ai găsit ceapă? întreabă tata.

Da, spune mama, şi nu numai. Am şi cărbune şi-l pot şi aprinde.

Ştiam eu că găseşti. M-am rugat la Sfântul Iuda. E sfântul meu preferat, ocrotitorul cazurilor disperate.

Eu am făcut rost de cărbune. Eu am făcut rost de ceapă, fără ajutor de la Sfântul Iuda.

N-ar trebui să aduni cărbune de pe stradă ca o cerşetoare de rând, spune tata. Nu e bine. Dai un exemplu prost la copii.

Atunci trebuia să-l trimiţi pe Sfântul Iuda pe Dock Road.

Mi-e foame, face Malachy, şi mi-e şi mie foame, dar mama spune mai stăm până-i dăm lui Oliver ceapa fiartă în lapte.

Ea face focul, taie ceapa în două, dă drumul unei jumătăţi în laptele pus la fiert cu puţin unt şi presară nişte piper. Il ia pe Oliver în poală şi încearcă să-i dea să mănânce, dar el se fereşte şi se uită la foc.

Ah, haide, iubitule, spune ea. îţi face bine. Ca să creşti mare şi puternic.

El închide gura, să nu intre lingura. Ea lasă jos vasul, îl leagănă până adoarme, îl culcă în pat şi ne spune nouă, celorlalţi, că ne mănâncă dacă nu facem linişte. Taie cealaltă jumătate de ceapă şi o prăjeşte în unt, cu bucăţi de pâine. Ne lasă să ne aşezăm pe podea, la foc, ca să mâncăm pâinea

friptă şi să sorbim ceaiul fierbinte şi dulce din borcane de gem. Mama spune focul e zdravăn şi vioi, aşa că putem opri lumina de gaz până om avea bani de contor.

Focul încălzeşte camera, iar în flăcările care joacă pe cărbune desluşeşti feţe, munţi, văi şi animale făcând salturi. Eugene adoarme pe podea, iar tata îl ridică şi-l culcă în pat, lângă Oliver. Mama pune vasul cu ceapa fiartă pe poliţa căminului, de frică să nu ajungă la el vreun şoarece sau vreun guzgan. Zice că a avut o zi tare istovitoare, Societatea Vincenţiu de Paul, prăvălia lui madam McGrath, căutatul de cărbuni pe Dock Road, necazul cu Oliver care n-a vrut ceapa fiartă şi dacă o să fie aşa şi a doua zi, o să-l ducă la doctor, şi acum se duce la culcare.

Curând, ne culcăm cu toţii şi nu mă deranjează dacă mai vine câte un purice pentru că în pat e cald aşa cum stăm toţi şase şi-mi place cum luceşte focul când saltă pe tavan şi pereţi şi colorează camera în roşu şi negru, roşu şi negru, până păleşte în alb şi negru şi nu se aude decât Oliver care de-abia scânceşte, răsucindu-se în braţele mamei.

De dimineaţă, tata face focul, pregăteşte ceaiul, taie pâinea. E deja îmbrăcat şi-i spune mamei să dea zor să se îmbrace. îmi spune mie Francis, frăţiorul tău Oliver e bolnav şi-l ducem la spital. Tu să fii băiat bun şi să ai grijă de cei doi fraţi ai tăi. Venim repede.

Cât lipsim noi, să nu te-nfigi prea tare-n zahăr, spune mama. Nu suntem milionari.

în timp ce mama îl ia pe Oliver şi-l înveleşte într-o haină, Eugene se ridică în picioare pe pat. îl vreau pe Ollie, spune el. Ollie joacă.

Ollie o să vină acasă repede, spune ea, şi-o să te joci cu el. Acuma poţi să te joci cu Malachy şi Frank.

Ollie, Ollie, îl vreau pe Ollie.

îl petrece pe Oliver cu ochii, iar după ce pleacă el, se aşază pe pat, uitându-se pe geam. Genie, Genie, face Malachy, avem pâine, avem ceai. Pâine cu zahăr, Genie. El scutură din cap şi dă deoparte pâinea pe care i-o întinde

Malachy. Se târăşte până-n locul unde dormise Oliver cu mama, lasă capul jos şi se uită fix pe geam.

Mamaia e la uşă. Am auzit că taică-tău şi maică-ta fugeau pe Henry Street cu un copil în braţe. Unde-s duşi?

Oliver e bolnav, am spus eu. Nu vrea să mănânce ceapa fiartă în lapte.

Ce tot îndrugi acolo?

N-a vrut să mănânce ceapa fiartă şi s-a îmbolnăvit.

Şi cu voi cine stă?

Eu.

Şi ce-i cu copilul din pat? Cum îl cheamă?

El e Eugene. îi e dor de Oliver. Sunt gemeni.

Ştiu că sunt gemeni. Copilul ăla pare lihnit de foame. Terci aveţi p-aici?

Ce-i ăla terci? spune Malachy.

Isuse, Maica Domnului şi Sfinte Iosif! Auzi, că ce e terciul! Terciul e terci. Aia e terciul. Io n-am mai văzut aşa o liotă de yankei ignoranţi. Haideţi, îmbrăcaţi-vă şi mergem peste drum până la tuşă-ta Aggie. E acasă cu soţul ei, Pa Keating, şi o să vă deie ea terci.

îl ia în braţe pe Eugene, îl înveleşte în şalul ei şi traversăm strada până la tanti Aggie. Acuma stă iar cu nenea Pa pentru c-a zis el că, la urma urmei, nu era o vacă grasă.

Ai şi tu nişte terci? o întreabă mamaia pe tanti Aggie.

Terci? Trebuie să hrănesc o ceată de yankei cu terci?

Fă-ţi şi tu pomană, spune mamaia. Nu mori dacă le dai niţel terci.

Şi-mi închipui c-o să mai vrea moţ şi zahăr şi

lapte sau să vezi c-o să-mi bată-n uşă să-mi ceară ouă, dacă nu ţi-e cu supărare. Nu înţeleg de ce trebuie să plătim noi pentru greşelile Angelei.

Doamne, bine că n-a fost al tău grajdu' ăla din Betleem, zice mamaia, că altfel sfânta familie ar rătăci şi-acu' prin lume, cu foamea-n gât.

Mamaia o dă la o parte pe tanti Aggie, îl aşază pe Eugene pe un scaun, lângă foc, şi pregăteşte terciul. Din altă cameră apare un bărbat. Are păr negru cârlionţat şi pielea neagră şi-mi plac ochii lui pentru că sunt foarte albaştri şi zâmbăreţi. E soţul lui tanti Aggie, bărbatul care se oprise în noaptea când ne atacaseră puricii şi ne povestise despre purici şi şerpi, cel care tuşea de la gazul pe care-l înghiţise în război.

De ce eşti negru tot? zice Malachy, iar nenea Pa Kea- ting râde şi tuşeşte aşa de rău că trebuie să se dreagă cu o ţigară. Oh, puii de yankeu, spune el. Nu se sfiesc deloc. Sunt negru pentru că lucrez la uzina de gaz din Limerick, umplu cuptoarele cu cărbune şi cocs. M-au gazat în Franţa, iar eu m-am întors la Limerick să lucrez la fabrica de gaz. Când o să fiţi mari, o să râdeţi.

Eu şi Malachy trebuie să ne dăm la o parte de la masă, ca să poată sta oamenii mari să bea ceai. Ei îşi beau ceaiul, dar nenea Pa Keating, care-mi vine unchi pentru că e însurat cu mătuşa Aggie, îl ia pe Eugene pe genunchi. Ce micuţ supărat, spune el, se scălâmbăie şi scoate sunete caraghioase. Eu cu Malachy râdem, dar Eugene doar întinde mâna să atingă negreala pielii lui Pa Keating, iar când Pa se face că-l muşcă de mânuţă, Eugene râde şi râde toată lumea din cameră. Malachy se duce la Eugene şi încearcă să-l facă să râdă şi mai tare, dar Eugene se fereşte şi-şi ascunde faţa în cămaşa lui Pa Keating.

Cred că mă place, spune Pa, la care tanti Aggie lasă jos cana de ceai şi se pune pe zbierat, oah, oah, oah, cu faţa ei dolofană, roşie, şiroind toată de lacrimi mari.

O, Doamne, face mamaia, iar o apucă. Da' acuma ce mai ai?

Şi tanti Aggie hohoteşte, uite aşa că-l văd pe Pa cu un copil în poală, şi nu mai trag nădejde să fac şi eu unu'.

Mamaia latră la ea la nu meii vorbi aşa de faţă cu copiii. N-ai pic de ruşine? Când o să binevoiască Dumnezeu, o să-ţi trimeată şi ţie familia ta.

Tanti Aggie suspină uite, Angela a născut cinci, unu' s-a dus şi ea nu-i în stare de nimica, nici să frece o podea, da' io care n-am nici unu' pot să frec şi să spăl de nu mă-ntrece nimeni şi fac o tocană şi o friptură să mă pomeneşti.

Cred că micuţu' ăsta rămâne la mine, râde Pa Keating.

Malachy aleargă la el. Nu, nu, nu. Ăsta-i fratele meu, Eugene. Spun şi eu nu, nu, nu, el e fratele nostru.

Tanti Aggie îşi şterge lacrimile de pe obraji. Nu vreau nimic din ce-are Angela, spune ea. Nu vreau nimic care-i jumate Limerick şi jumate Irlanda de Nord, aşa că nu, lu- aţi-l acasă. O să am şi eu unul într-o zi chiar dacă o să trebuiască să fac o sută de novene pentru Sfânta Fecioară şi maica ei, Sfânta Ana, sau să mă târăsc pe amândoi genunchii de-aici pân' la Lourdes.

Destul, spune mamaia. V-aţi mâncat terciu' şi e vremea să mergem acasă, să vedem dacă s-or fi întors muma şi cu tatăl vostru de la spital.

îşi pune şalul şi se duce să-l ia pe Eugene, dar el se agaţă aşa de tare de cămaşa lui Pa Keating că trebuie să-l tragă cu forţa, şi el tot cu ochii după Pa rămâne până ieşim pe uşă.

Ne-am ţinut după mamaia până la noi în cameră. Ea l-a pus pe Eugene pe pat şi i-a dat o gură de apă. I-a spus să fie băiat cuminte şi să doarmă pentru frăţiorul lui, Oliver, care o să se întoarcă degrabă acasă şi o să se joace amândoi

iar aici, pe podea.
Dar el se uita întruna pe geam.
Mamaia ne-a zis mie şi lui Malachy că ne putem juca pe podea, dar în linişte, pentru că ea îşi face rugăciunea.

Malachy s-a dus şi s-a culcat lângă Eugene în pat, iar eu m-am aşezat pe un scaun, la masă, să fac cuvinte încrucişate din ziarul pe care-l făcusem noi faţă de masă. în cameră se auzea doar Malachy, care şuşotea ca să-l înveselească pe Eugene, şi mamaia care mormăia peste zornăitul mătăniilor. Era aşa de linişte că am pus capul pe masă şi am adormit.

Tata mă atinge pe umăr. Haide, Francis, trebuie să ai grijă de frăţiorii tăi.

Mama stă căzută pe marginea patului, scoţând mici ţipete ca de pasăre. Mamaia o trage de şal. Mă duc la Thompson, cioclul, să vorbesc de sicriu şi de dric, zice ea. O să plătească Societatea Vincenţiu de Paul pentru asta, mai mult ca sigur, ce Dumnezeu.

Şi iese pe uşă. Tata stă în picioare, deasupra focului, cu faţa la perete, se bate peste coapse cu pumnii şi oftează oh, oh, oh.

Tata mă sperie cu oh, oh, oh-ul lui, mama mă sperie cu ţipetele ei scurte de pasăre şi nu ştiu ce să fac, deşi mă întreb dacă o să facă cineva focul în vatră ca să putem mânca ceai cu pâine, că a trecut multă vreme de când am primit terci. Dacă tata s-ar da la o parte de lângă vatră, aş face chiar eu focul. Nu-ţi trebuie decât nişte hârtie, câteva bucăţi de cărbune sau turbă şi un chibrit. El nu se mişcă, aşa că încerc să trec pe lângă picioarele lui în timp ce se bate peste coapse, dar el mă vede şi vrea să ştie de ce încerc să aprind focul. îi spun că ne e foame tuturor, iar el râde cu râs de smintit. Foame? face el. Oh, Francis, frăţiorul tău Oliver e mort. Surioara ta e moartă şi frăţiorul tău e mort.

Mă ia în braţe şi mă strânge atât de tare că ţip.

Apoi Malachy începe să plângă, plânge şi mama, plânge şi tata, plâng şi eu, dar Eugene tace. Apoi, tata-şi trage nasul şi spune c-o să tragem un ospăţ. Hai cu mine, Francis.

îi zice mamei că ne întoarcem curând, dar ea stă în pat cu Malachy şi Eugene în poală şi nu ridică ochii. Tata mă trage după el pe străzile din Limerick şi mergem din magazin în magazin, cerând de mâncare sau orice altceva au de dat pentru o familie cu doi copii morţi într-un an, unul în America, celălalt în Limerick, şi care e pe cale să mai piardă trei din lipsă de mâncare şi de băutură. Majoritatea vânzătorilor clatină din cap. Ne pare rău că aveţi necazuri, dar vă puteţi duce la Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul sau să cereţi ajutor de la stat.

Tata spune că se bucură să vadă că spiritul creştinesc e viu în Limerick, iar ei îi spun că n-au ei nevoie de unu' de teapa lui, cu accentul lui din nord, să le spună cum vine treaba cu creştinismul, şi că ar trebui să-i fie ruşine să umble aşa cu un copil după el ca un cerşetor de rând, un cârpaci, un negustor de vechituri.

Câţiva vânzători ne dau pâine, cartofi, cutii cu fasole, iar tata spune acuma mergem acasă ca să-mbucaţi ceva voi, băieţii, dar ne iese în cale nenea Pa Keating, care-i spune tatei că-i pare tare rău de necazurile lui şi poate vrea să bea o bere în crâşma de colo.

în crâşmă sunt bărbaţi cu nişte pahare mari în faţă, pline cu ceva negru. Nenea Pa Keating şi tata îşi iau şi ei licoare din aia neagră. Ridică paharele cu grijă şi sorb încet. Pe buze au ceva ca o cremă alburie, pe care o ling oftând scurt. Unchiul Pa îmi ia o sticlă de limonadă, iar tata-mi dă o bucată de pâine şi nu mai mi-e foame. Totuşi, mă întreb cât o să stăm acolo, când Malachy şi Eugene rabdă de foame acasă, la atâtea ore de la terci, din care Eugene oricum n-a mâncat.

Tata şi nenea Pa îşi beau paharele cu licoare neagră şi-şi mai iau unele. Uite, Frankie, asta e o halbă, zice nenea Pa. E elixirul vieţii. E cel mai bun leac pentru lăuze şi pentru copiii înţărcaţi de mult.

Râde, tata zâmbeşte şi râd şi eu, pentru că mi se pare că asta trebuie să faci când vorbeşte nenea Pa. Când le spune celorlalţi bărbaţi de moartea lui Oliver nu râde. Bărbaţii îşi duc mâna la pălărie pentru tata. Ne pare rău că ai necazuri, domnu', da' bei şi dumneata o bere.

Tata spune da la toate berile şi curând îl auzi cântând despre Roddy McCorley şi Kevin Barry şi un şir de cântece pe care nu le auzisem niciodată şi plângând după fetiţa lui cea drăgălaşă, Margaret, care murise în America, şi după băieţelul lui, Oliver, mort aici, la spitalul orăşenesc. Mă sperie cum ţipă, plânge şi cântă, şi aş vrea să fiu acasă, cu cei trei fraţi ai mei, pardon, doi fraţi, şi cu mama.

Omul de la bar îi spune lui tata domnu', cred c-ai băut destul. Ne pare rău că ai necazuri, dar trebuie să duci copilul ăsta acasă la maică-sa, care probabil că stă la foc îndurerată.

încă o bere, una singură, numai una, ei? zice tata, iar omul spune nu. Tata agită pumnul. Eu mi-am făcut datoria faţă de Irlanda, iar când omul vine şi-l ia pe tata de braţ, tata încearcă să-l împingă la o parte.

Haide, Malachy, lasă tărăboiul, spune nenea Pa. Trebuie să te duci acasă, la Angela. Mâine aveţi înmormântare şi te-aşteaptă drăguţii de copilaşi.

Dar tata se zbate până-l scot mai mulţi inşi afară, în întuneric. Nenea Pa iese şi el împleticindu-se, cu punga cu mâncare. Haide, zice el. Mergem înapoi la odaia voastră.

Tata vrea să mai bea o halbă undeva, dar nenea Pa spune că i s-au terminat banii. Tata spune că o să povestească la toată lumea necazurile lui şi o să-i dea beri. Nenea Pa spune că asta-i faptă de

ocară, iar tata îi plânge pe umăr. E groaznic, groaznic, spune nenea Pa, dar cu timpul ai să treci peste.

Tata se îndreaptă de spate şi se uită la el. Niciodată, spune el. Niciodată.

A doua zi, ne-am dus la spital cu un dric tras de cal. L-au pus pe Oliver într-o cutie albă pe care au urcat-o lângă noi în dric şi l-am dus la cimitir. Au pus cutia albă într-o groapă şi au acoperit-o cu pământ. Mama şi tanti Aggie au plâns, mamaia arăta oţărâtă, tata cu nenea Pa Keating şi cu nenea Pat Sheehan arătau trişti, dar n-au plâns, şi eu mi-am zis că un bărbat nu poate plânge decât când are în faţă licoarea neagră la care-i spune halbă.

Nu-mi plăceau stăncuţele care stăteau în copaci şi pe lespezile mormintelor şi nu voiam să-l las pe Oliver cu ele. Am aruncat o piatră într-o stăncuţă care se apropia ţopăind de mormântul lui Oliver. Tata a zis că nu e voie să arunc cu pietre în stăncuţe, că dac-o fi sufletul cuiva în ele. Nu ştiam ce e ăla suflet, dar nu l-am întrebat pentru că nu-mi păsa. Oliver era mort şi uram stăncuţele. într-o zi o să mă fac bărbat şi o să vin înapoi cu un sac de pietre şi o să umplu cimitirul de stăncuţe moarte.

A doua zi după înmormântarea lui Oliver, tata s-a dus la Şomaj ca să semneze şi să încaseze ajutorul pe săptămâna respectivă, nouăsprezece şilingi şi şase penny. A zis că până-n prânz vine acasă, că o să ia cărbune ca să facă focul, că o să mâncăm ouă cu jumări şi ceai în memoria lui Oliver, ba poate chiar şi ceva zaharicale.

N-a venit acasă nici până-n prânz, nici până la unu, nici până la două, aşa că am fiert şi am mâncat cei câţiva cartofi căpătaţi de la vânzători cu o zi în urmă. N-a ajuns deloc acasă până să apună soarele în acea zi de mai. N-am ştiut nimic de el până când l-am auzit, cu mult după ce se în-

chiseseră crâşmele, venind pe Windmill Street şi cântând:

Totul stă de veghe
iepureşte Şi Vestu-n
somn se adânceşte Vai,
plânge Erin şi jeleşte

Când Connacht nu se mai trezeşte.
Acolo câmp şi lac slobode-n
zare Curg printre stânci
ocrotitoare.
O, vânt turbat şi ne'mblânzită mare,
Să-l învăţaţi pe om de liberare.

A intrat poticnindu-se în cameră, ţinându-se de perete. Din nas îi atârna un muc, pe care şi l-a şters cu dosul mâinii. A încercat să vorbească. Copiii eştia ar trebui să doarmă. Aşcultă-mă. La culcare, copii.

Mama l-a luat la rost. Copiii ăştia sunt lihniţi. Unde-s banii de şomaj? Copiii rabdă de foame. Nebunule şi nemernicule care eşti, iar ai băut toţi banii? Cum faceai şi-n Brooklyn.

Oh, biata Angela, se jelea el. Şi biata Margaret, mititica de ea, şi bietul Oliver, mititelul de el.

S-a împleticit până la mine, m-a luat în braţe şi am simţit mirosul de băutură pe care-l avea şi-n America. Aveam faţa umedă de lacrimile, scuipatul şi mucii lui, mi-era foame şi nu ştiam ce să spun văzându-l cum plânge peste capul meu.

Apoi mi-a dat mie drumul şi l-a luat în braţe pe Mala- chy, dându-i înainte cu surioara şi frăţiorul care zac reci în pământ, şi cum trebuie să ne rugăm cu toţii şi să fim cuminţi, să fim ascultători şi să facem cum spune mama. A zis că avem noi greutăţi, dar eu şi cu Malachy ar trebui să începem şcoala, că educaţia e mai presus de toate, o să vă fie de folos şi trebuie să vă pregătiţi să vă faceţi datoria faţă de Irlanda.

Mama zice că ea nu mai poate sta nici măcar un minut în camera aia de pe Windmill Street. Nu poate dormi cu amintirea lui Oliver în cameră,

Oliver în pat, Oliver ju- câdu-se pe podea, Oliver şezând la foc, în poala tatei. Zice

că lui Eugene nu-i face bine să stea acolo, că un geamăn suferă după fratele mort aşa de rău că nici măcar o mamă nu poate să cuprindă cu gândul. Pe Hartstonge Street e o cameră liberă cu două paturi, nu doar unul cum avem acum pentru toţi şase, ba nu, cinci câţi suntem. Luăm camera şi, ca să fie sigură, mama se duce joi la Şomaj să stea la coadă şi să ia banii de ajutor de cum îi primeşte tata. El îi zice că nu poate face aşa ceva, că-l face de râs în faţa celorlalţi bărbaţi. La Şomaj vin doar bărbaţii, nu şi femeile să le ia banii de sub nas. Ghinionul tău, spune ea. Dacă n-ai risipi banii în cârciumi, n-ar trebui să mă ţin după tine cum făceam în Brooklyn.

El îi spune că o să-l facă de ruşine pe viaţă. Ea zice că nu-i pasă. Vrea camera de pe Hartstonge Street, o cameră caldă, drăguţă şi confortabilă, cu closet pe hol ca cea din Brooklyn, o cameră fără purici şi umezeală ucigaşă. Vrea camera pentru că e pe aceeaşi stradă ca Şcoala de Stat Leamy, iar Malachy şi cu mine putem veni acasă la masă, adică la ora prânzului, pentru un ceai şi o felie de pâine în untură.

Joi, mama se ţine după tata la Şomaj. Merge în urma lui, iar când omul împinge banii către tata, îi ia ea. Ceilalţi bărbaţi de la ajutoare îşi dau coate şi rânjesc, iar tata e ruşinat pentru că femeia n-ar trebui niciodată să se bage peste ajutorul de şomaj al bărbatului. Poate vrea să pună şi el şase penny pe un cal sau să bea o bere, iar dacă toate femeile ar începe să se comporte ca mama, caii n-ar mai alerga şi Guinness ar da faliment. Dar banii sunt la ea şi ne mutăm pe Hartstonge Street. Apoi, ea îl ia în braţe pe Eugene şi mergem încolo pe stradă

până la Şcoala de Stat Leamy. Directorul, domnul Scallan, ne spune să revenim luni cu un caiet de notiţe, un creion şi un stilou cu peniţă bună. Nu avem voie să venim la şcoală cu pecingine sau

păduchi şi trebuie să ne suflăm mereu nasul, dar nu pe podea, că aşa se împrăştie ftizia, ci într-o batistă sau o cârpă curată. Ne întreabă dacă suntem băieţi cuminţi, iar când îi spunem că da, zice sfinte Doamne, ce-i asta? Păi ăştia sunt yankei sau cum?

Mama îi povesteşte despre Margaret şi Oliver, iar el spune Tată ceresc, tată ceresc, e multă suferinţă pe lume. Oricum, îl punem pe micuţ, Malachy, la grupa mică, şi pe frate-său la clasa întâi. Stau în aceeaşi cameră, cu un singur învăţător. Atunci pe luni dimineaţa, la nouă fix.

Băieţii de la Leamy vor să ştie de ce vorbim aşa. Da' ce, sunteţi yankei? Şi când le spunem că venim din America, vor să ştie ce suntem, gangsteri sau cowboy?

Eu îi spun că nu ştiu, iar când mă împunge cu degetul în piept, Malachy spune eu sunt gangster, Frank e cowboy. Băiatul cel mare zice frăţiorul tău e deştept şi tu eşti un yankeu prost.

Băieţii din jurul lui sunt agitaţi. Bătaie, bătaie, ţipă ei, iar băiatul mă îmbrânceşte tare şi cad. îmi vine să plâng, dar pâcla vine peste mine ca atunci cu Freddie Leibowitz şi mă reped la el cu pumnii şi picioarele. îl dobor şi încerc să-l apuc de păr ca să-l dau cu capul de pământ, dar simt o usturime scurtă pe dosul picioarelor şi sunt tras de pe el.

Domnul Benson, învăţătorul, mă ţine de ureche şi mă croieşte peste picioare. Derbedeu mic ce eşti, spune el. Aşa ai învăţat tu în America să te comporţi? Ei, pe legea mea, lasă că te învăţ eu bunele purtări.

îmi spune să întind o mână, apoi pe cealaltă, şi mă plesneşte cu băţul o dată la fiecare palmă. Acuma du-te acasă şi spune-i maică-tii ce băiat rău

ai fost, spune el. Eşti un yankeu rău. Repetă după mine, sunt un băiat rău.
Sunt un băiat rău.
Acuma zi, sunt un yankeu rău.
Sunt un yankeu rău.

Nu e băiat rău, spune Malachy. Băiatul ăla mare e rău. A zis că suntem cowboy şi gangsteri.

Aşa ai făcut, Heffernan?

Era doar o glumă, domnule.

Gata cu glumele, Heffernan. Nu e vina lor că sunt yankei.

Nu-i, domnule.

Iar tu, Heffernan, ar trebui să îngenunchezi în fiecare seară şi să-i mulţumeşti Domnului că nu eşti yankeu, că dac-ai fi, Heffernan, ai fi ăl meu mare gangster de pe ambele maluri ale Atlanticului. Al Capone ar veni la tine să-i dai lecţii. De-acum să nu-i mai necăjeşti pe ăştia doi yankei, Heffernan.

Nu, domnule.

Dacă mai faci, Heffernan, te jupoi şi-ţi atârn pielea pe perete. Acuma haide, toată lumea acasă.

La Şcoala de Stat Leamy sunt şapte învăţători şi cu toţii au curele de piele, bastoane şi nuiele din lemn de porumbar. Te croiesc cu beţele peste umeri, spate, picioare, dar mai ales peste mâini. Dacă te lovesc peste mâini, îi zice la palmă. Te lovesc dacă întârzii, dacă-ţi curge peniţa, dacă râzi, dacă vorbeşti şi dacă nu ştii la lecţie.

Te lovesc dacă nu ştii de ce a făcut Dumnezeu lumea, dacă nu ştii cine e sfântul care ocroteşte Limerick-ul, dacă nu ştii să reciţi Crezul Apostolic, dacă nu ştii s-aduni no- uăşpe cu patruzeci şi şapte, dacă nu ştii să scazi nouăşpe din patruzeci şi şapte, dacă nu ştii principalele oraşe şi produse ale celor treizeci şi două de comitate ale Irlandei, dacă nu găseşti Bulgaria pe harta lumii de pe perete, pătată cu scuipat, muci şi purcei de cerneală împroşcată de şcolari supăraţi,

exmatriculaţi definitiv.

Te lovesc dacă nu ştii să spui cum te cheamă în irlandeză, dacă nu ştii să spui Ave Maria în irlandeză, dacă nu ştii să te ceri la toaletă în irlandeză.

E folositor să te iei după băieţii mai mari dinaintea ta. Ei pot să-ţi povestească despre învăţătorul pe care-l ai acum, ce-i place şi ce nu suferă.

Un învăţător te bate dacă nu ştii că Eamon De Valera e cel mai ilustru om care a existat vreodată. Altul te bate dacă nu ştii că Michael Collins e cel mai ilustru om care a existat vreodată.

Domnul Benson urăşte America şi trebuie să-ţi aminteşti să urăşti şi tu America, să nu te bată.

Domnul O'Dea urăşte Anglia şi trebuie să-ţi aminteşti să urăşti şi tu Anglia, să nu te bată.

Dacă spui ceva de bine de Oliver Cromwell, te bat toţi.

Chiar dacă te plesnesc de şase ori la fiecare palmă cu nuiaua de frasin sau cu aia de porumbar, cu noduri, tot n-ai voie să plângi. Că eşti luat de bleg. Sunt unii băieţi care poate te iau în râs şi-şi bat joc de tine pe stradă, dar chiar şi ei trebuie să aibă grijă, că vine ziua când îi altoieşte domnul învăţător şi n-au cum să-şi dea drumul lacrimilor, că se fac de ruşine pe viaţă. Unii băieţi spun că e mai bine să plângi, pentru că aşa le place domnilor învăţători. Dacă nu plângi, învăţătorii te urăsc pentru că i-ai făcut să pară slabi în faţa clasei şi-şi promit în sinea lor că următoarea dată când te prind, o să se lase cu lacrimi, sânge sau cu amândouă.

Băieţii mari din clasa a cincea ne spun că domnului O'Dea îi place să te scoată în faţa clasei, ca să vină în spatele tău, să te prindă de perciuni, favoriţi, cum le zice, şi să te tragă de ei. Sus, sus, face el până când te ridici pe vârfuri şi ţi se umplu ochii de lacrimi. Nu vrei să te vadă băieţii din clasă

că plângi, dar când te trage de favoriţi îţi vin lacrimile orice-ai face şi asta-i place domnului învăţător. Domnul O'Dea e singurul învăţător care ştie întotdeauna să stârnească lacrimile şi ruşinea.

E mai bine să nu plângi, pentru că trebuie să fii unit cu băieţii din şcoală şi niciodată nu trebuie să le dai satisfacţie domnilor învăţători.

Dacă te loveşte învăţătorul, n-are rost să te plângi la tata sau la mama. Ei mereu îţi zic o meriţi. Nu te alinta.

Eu ştiu că Oliver e mort şi Malachy ştie că Oliver e mort, dar Eugene e prea mic ca să ştie ceva. Când se scoală de dimineaţă, zice Ollie, Ollie şi tropăie prin cameră, ui- tându-se pe sub paturi sau se suie pe patul de la geam şi arată către copiii de pe stradă, mai ales către cei cu păr blond ca el şi Oliver. Ollie, Ollie, face el, iar mama îl ia pe sus, plânge şi-l strânge în braţe. El se zbate să-l pună jos pentru că nu vrea să-l iei pe sus şi să-l strângi în braţe. Vrea să-l găsească pe Oliver.

Tata şi mama îi spun că Oliver e în rai şi se joacă cu îngerii şi că o să-l revedem cu toţii într-o bună zi, dar el nu înţelege pentru că are numai doi anişori şi nu ştie cuvinte şi ăsta-i cel mai rău lucru din toată lumea.

Eu şi Malachy ne jucăm cu el. încercăm să-l facem să râdă. Ne scălâmbăiem. Ne punem oale în cap şi ne prefacem că le dăm drumul să cadă. Fugim prin cameră şi ne prefacem că am căzut. îl ducem în parcul public să vadă florile drăgălaşe, să se joace cu câinii, să se tăvălească în iarbă.

El vede copii mici cu părul blond ca Oliver. Acum nu mai spune Ollie. Arată doar cu degetul.

Tata spune că Eugene are noroc de doi fraţi ca Malachy şi ca mine pentru că-l ajutăm să uite şi în curând, cu ajutorul lui Dumnezeu, n-o să şi-l amintească deloc pe Oliver.

Dar tot a murit.

La şase luni după ce se prăpădise Oliver, ne-am trezit într-o dimineaţă câinoasă de noiembrie şi l-am găsit pe Eugene rece în pat lângă noi. Doctorul Troy a venit şi a zis că băiatul ăsta a murit de pneumonie şi de ce n-a fost dus la spital din vreme? Tata a zis că nu ştia şi mama a zis că nu ştia şi doctorul Troy a zis că de-aia mor copiii. Din neştiinţa oamenilor. A zis că dacă eu sau Malachy dăm cel mai mic semn de tuse sau de răguşeală, să ne ducă la el la orice oră din zi sau din noapte. Trebuie să ne ţină permanent uscaţi fiindcă părem a fi o familie cam slabă de piept. I-a zis mamei că-i pare tare rău de necazurile ei şi că-i dă o reţetă de ceva care să-i uşureze suferinţa în zilele următoare. A zis că Dumnezeu cere prea mult, al dracului de mult.

Mamaia şi tanti Aggie au venit la noi în cameră. Ea l-a spălat pe Eugene şi tanti Aggie s-a dus să cumpere o cămăşuţă albă şi un şirag de mătănii. L-au îmbrăcat într-o cămaşă albă şi l-au culcat pe pat lângă geam, unde stătea înainte şi se uita după Oliver. I-au pus mâinile pe piept, una peste alta, legate cu mărgeluţele mătăniilor. Mamaia i-a dat părul la o parte de pe ochi şi de pe frunte şi a zis ce păr moale şi mătăsos are, nu-i aşa? Mama s-a apropiat de pat şi i-a tras o pătură peste picioare, să-i ţină de cald. Mamaia şi tanti Aggie s-au uitat una la alta şi n-au zis nimic. Tata stătea la capul patului şi se bătea cu pumnii peste coapse, vorbind cu Eugene, spunându-i eh, de la râul Shannon ţi s-a tras, umezeala de la râul ăla a venit şi v-a luat, pe tine şi pe Oliver. Ia mai termină, a zis mamaia. Agiţi toată casa. A luat reţeta de la

doctorul Troy şi mi-a zis mie să dau fuga la spiţerul O'Connor după pastile, că n-o să ne ia bani prin bunătatea doctorului Troy. Tata a zis că vine şi el cu mine, că o să mergem la biserica iezuită, să

spunem o rugăciune pentru Margaret, Oliver şi Eugene, care erau cu toţii în rai, fericiţi. Spiţerul ne-a dat doctoriile, ne-am oprit să spunem rugăciunile, iar când ne-am întors în cameră, mamaia i-a dat lui tata bani să ia câteva sticle de bere de la cârciumă. Nu, nu, a zis mama, dar mamaia a zis că el n-are pastile care să-l aline, ce Dumnezeu, şi o sticlă de bere o să-i aducă un pic de mângâiere. Apoi i-a zis că a doua zi trebuie să meargă la pompe funebre, să vină cu sicriul într-un dric. Mi-a zis mie să mă duc cu tata şi să am grijă să nu stea toată noaptea în cârciumă şi să bea toţi banii. Oh, Frank n-are ce căuta la cârciumă, a zis tata, iar ea a răspuns atunci nu zăbovi pe-acolo. El şi-a pus şapca şi ne-am dus la birtul lui South şi la uşă el mi-a zis că puteam merge acasă de-acum, că bea o halbă şi vine şi el. Eu am zis nu şi el a zis nu fi neascultător. Du-te acasă la biata maică-ta. Eu am zis nu, iar el a zis că sunt băiat rău şi că-l mânii pe Dumnezeu. Eu am zis că nu mă duc acasă fără el şi el a zis oh, unde-a ajuns lumea asta a noastră? A dat repede pe gât o halbă de porter la cârciumă, apoi ne-am dus acasă cu sticlele de bere. Pa Keating era la noi în cameră cu o sticlă mică de whisky şi nişte sticle de bere şi a adus şi nenea Pat Sheehan două sticle de bere să le bea el. Unchiul Pat s-a aşezat pe podea cu sticlele în braţe şi spunea întruna sunt ale mele, sunt ale mele, de frică să nu i le ia careva. Oamenii care-au fost scăpaţi în cap stau mereu cu frică să nu le fure alţii berea. Mamaia i-a zis bine, Pat, bea-ţi liniştit berea. Nu te deranjează nimeni. Ea şi tanti Aggie şedeau pe pat lângă Eugene. Pa Keating şedea la masa din bucătărie, bea bere şi

oferea la toată lumea o duşcă de whisky de la el. Mama şi-a luat doctoriile şi s-a aşezat la foc, cu Malachy în poală. Repeta întruna că Malachy are părul ca Eugene, iar tanti Aggie îi tot spunea că nu-i adevărat până când mamaia a împuns-o

pe tanti Aggie cu cotul în piept şi i-a spus să tacă. Tata stătea în picioare, la perete, între cămin şi patul unde era culcat Eugene, şi-şi bea berea. Pa Keating povestea şi oamenii mari râdeau chiar dacă nu voiau sau nu se cădea să râdă în prezenţa unui copil mort. A povestit cum luptase el în armata engleză în Franţa şi cum germanii dăduseră cu gaz în el şi se îmbolnăvise aşa de rău că ajunsese la spital. îl ţinuseră la spital o vreme, după care îl trimiseseră îndărăt în tranşee. Soldaţii englezi erau trimişi acasă, dar pe soldaţii irlandezi nu dădeau nici o băşină degerată, dacă mureau sau trăiau. Dar Pa nu murise, ba chiar ajunsese putred de bogat. Zicea că rezolvase una dintre marile probleme ale războiului de tranşee. în tranşee era atâta noroi şi umezeală că n-aveai cum fierbe apa pentru ceai. Aşa că şi-a zis el în sinea lui măiculiţă, la cât gaz am pe dinăuntru, e mare păcat să se irosească. Aşa că şi-a vârât o ţeavă în cur, a scăpărat un chibrit şi într-o clipită s-a aprins o flacără zdravănă, la care puteai fierbe apă în orice gamelă. Prinzând de veste, răcanii englezi au ieşit fuga din tranşee, gata să-i plătească oricât, numai să-i lase şi pe ei să fiarbă apă. Câştigase atâţia bani încât îi putuse cumpăra pe generali ca să-i dea drumul din armată, aşa că plecase la Paris, unde chefuise şi băuse vin cu artişti şi modele. Cum o ţinuse numai într-un huzur, cheltuise toţi banii, iar când se întorsese la Limerick, nu-şi găsise de lucru decât la uzina de gaz, la încărcat cărbune în cuptoare. A zis că avea atâta gaz pe dinăuntru că ar fi putut da lumină unui orăşel întreg timp de un an. Tanti Aggie a pufnit şi a zis că asta nu era o poveste

cuviincioasă, de spus la căpătâiul unui copil mort, dar mamaia a zis că mai bine să spui o poveste din asta decât să stai degeaba, cu o moacă tristă. Nenea Pat Sheehan, care stătea pe jos cu berea lui, a zis că o să cânte un cântec. Brava ţie, a zis Pa Keating, şi nenea Pat a

cântat „Drumul către Rasheen”. Zicea întruna „Rasheen, dragă Rasheen”, dar cântecul n-avea nici cap, nici coadă, pentru că îl scăpase taica al lui în cap mai de mult şi de fiecare dată când cânta cântecul, avea alte versuri. Mamaia a zis ce cântec frumos şi Pa Keating a zis că-i făcea concurenţă serioasă lui Caruso. Tata s-a apropiat de patul din colţ, unde dormea cu mama. S-a aşezat pe margine, a lăsat sticla pe podea, şi-a acoperit faţa cu mâinile şi a început să plângă. A zis Frank, Frank, vino încoace, şi a trebuit să mă duc la el ca să mă ţină-n braţe cum îl ţinea mama pe Malachy. Haideţi acuma să apucăm să dormim puţin, că mâine e înmormântarea, a zis mamaia. Au îngenuncheat fiecare lângă pat, au spus o rugăciune şi l-au pupat pe Eugene pe frunte. Tata m-a lăsat jos, s-a ridicat în picioare şi i-a salutat din cap de despărţire. După plecarea lor, a dus la gură pe rând sticlele de bere şi le-a golit. A şters cu degetul sticla de whisky, apoi l-a lins. A micşorat flacăra lămpii cu ulei de parafină de pe masă şi a zis că era vremea ca eu şi Malachy să ne culcăm. Aveam să dormim cu el şi cu mama în noaptea aia, ca să poată sta micul Eugene singur în celălalt pat. în cameră era acum întuneric, în afară de firicelul de lumină din stradă care cădea pe minunatul păr moale şi mătăsos al lui Eugene.

De dimineaţă, tata aprinde focul, pregăteşte ceaiul, prăjeşte pâinea la foc. îi duce ceai şi pâine mamei, dar ea îl refuză cu o fluturare a mâinii şi se întoarce spre perete. Tata ne pune pe mine şi pe Malachy să îngenunchem lângă Eugene şi să spunem o rugăciune. El zice că rugăciunile unor

copii ca noi atârnă mai greu în rai decât rugăciunile a zece cardinali şi patruzeci de episcopi. Ne arată cum să ne-nchinăm, în numele Tatălui, Fiului şi Sfântului Duh. Amin, apoi zice Doamne dragă, asta vrei, nu? îl vrei pe

fiul meu, Eugene. L-ai luat pe fratele lui, Oliver, ai luat-o pe sora lui, Margaret. Nu se cade să cârtesc, nu-i aşa? Doamne sfinte din ceruri, nu ştiu de ce trebuie să moară nişte copii, dar facă-se voia Ta. Tu i-ai spus râului să omoare şi Shannon a omorât. Ai putea să ne arăţi şi nouă mila cea de pe urmă? Ai putea să ne cruţi copiii pe care-i mai avem? Atâta-ţi cerem. Amin.

Ne ajută pe mine şi pe Malachy să ne spălăm pe cap şi pe picioare, ca să fim curaţi la înmormântarea lui Eugene. Trebuie să stăm smirnă chiar dacă ne doare când ne curăţă urechile cu colţul prosopului pe care l-am adus din America. Trebuie să fim cuminţi pentru că Eugene stă acolo, cu ochii închişi, şi nu vrem să se trezească şi să se uite pe fereastră după Oliver.

Mamaia vine şi-i spune mamei că trebuie să se scoale. Ai copii morţi, spune ea, dar ai şi copii vii care au nevoie de mama lor. îi aduce mamei puţin ceai într-o cană, ca să înghită pastilele care alină durerea. Tata îi spune lui mamaie că e joi şi trebuie să se ducă la Şomaj să-şi ia ajutorul, apoi la pompele funebre, să ia dricul şi sicriul. Mamaia îi spune să mă ia cu el, dar el zice că mai bine stau cu Malachy, ca să mă pot ruga pentru frăţiorul meu care zace mort în pat. Da’ ce, crezi tu că mă duci pe mine de nas? Să se roage pentru un copilaş care abia făcuse doi ani şi care deja se joacă în rai, cu frăţiorul lui? O să-l iei cu tine pe fiul tău, să-ţi aducă aminte că asta nu e zi de stat prin cârciumi. Ea se uită la el, el la ea, apoi îşi pune şapca pe cap.

La Şomaj, ne aşezăm la coadă până vine un om de la ghişeu şi-i spune tatei cât de rău îi pare

pentru necazurile lui şi că ar trebui să treacă în faţa tuturor în acea zi de jale. Bărbaţii îşi duc mâna la cozoroc şi spun că le pare rău pentru necazurile lui şi unii mă mângâie pe cap şi-mi dau bănuţi, douăzeci şi patru de penny, doi şilingi. Tata îmi

spune că acuma sunt bogat şi eu- trebui să-mi cumpăr bomboane până intră el numai un minut până aci colea. Ştiu că aci colea e o cârciumă şi ştiu că vrea să-şi cumpere licoarea neagră de-i spune halbă, dar nu zic nimic pentru că vreau să mă duc până la prăvălia de lângă să-mi iau o caramea. Mestec carameaua până se topeşte şi-mi simt gura toată dulce şi lipicioasă. Tata e tot la cârciumă şi nu ştiu ce să fac, dacă să-mi iau încă o caramea cât mai stă el acolo la o halbă. Dau să-i întind banii femeii de la prăvălie când mă plesneşte cineva peste mână şi o văd pe tanti Aggie, cu o falcă-n cer şi alta-n pământ. Asta faci tu în ziua când e îngropat fratele tău? Te îndopi cu zaharicale. Şi taică-tău ăla pe unde umblă?

E, e... la cârciumă.

Păi sigur că e la cârciumă. Tu stai aci şi te-ndopi cu zaharicale şi el stă acolo, bea până i se-nmoaie picioarele în ziua când bietul tău frăţior e dus la cimitir. E leit tată-su, îi spune ea femeii de la prăvălie, la fel de ciudat la-nfaţişare, fălcos ca ăia din Nord.

îmi zice să intru în crâşmă şi să-i spun tatei să lase băutura şi să se ducă după sicriu şi dric. Ea nu pune piciorul în crâşmă pentru că băutura e blestemul acestei ţări uitate de Dumnezeu.

Tata stă în fundul cârciumii lângă un om cu faţa murdară, căruia i se vede părul din nas. Nu vorbesc între ei, ci se uită fix în faţă, iar halbele negre stau pe un mic sicriu alb, pe scaunul dintre ei. Ştiu că e sicriul lui Eugene pentru că şi Oliver a avut unul la fel şi-mi vine să plâng când văd halbele pe el. Acum îmi pare rău că am mâncat carameaua aia şi aş vrea să mi-o pot scoate din

stomac şi să i-o dau înapoi lui tanti de la prăvălie, pentru că nu se cade să mănânc caramea când Eugene e mort în pat şi mă sperie cele două halbe negre de pe sicriul lui alb. Bărbatul de lângă tata

zice nu, dom'le, nu mai poţi lăsa un sicriu de copil în dric. Eu aşa am făcut o dată, am intrat să beau o bere şi mi-au furat sicriuţu' din afurisitu' de dric. îţi vine să crezi una ca asta? Era gol, slavă Domnului, dar zi şi dumneata. Ce vremuri negre trăim, negre. Bărbatul de lângă tata ridică halba şi ia o înghiţitură lungă, iar când o lasă jos, sicriul sună a gol. Tata dă din cap către mine. Plecăm acuma, fiule, dar când lasă jos halba după înghiţitura lungă, eu o împing la o parte.

Ăsta e sicriul lui Eugene. îi spun lu' mama că ţi-ai pus paharul pe sicriul lui Eugene.

Ei, fiule. Ei, fiule.

Tată, ăsta-i sicriul lui Eugene.

Mai bei o halbă, domnu'? întreabă celălalt bărbat.

Ia aşteaptă câteva minute afară, Francis, îmi zice tata.

Nu.

Nu fi rău.

Nu.

Celălalt bărbat zice Sfinte Isuse, dac-ar fi băiatu' meu, l-aş ţine numa-n şuturi d-aci până-n comitatu' Kerry. Nu-i frumos să vorbească aşa cu tată-su într-o zi de suferinţă. Dacă nu mai poate omu' să bea o bere în zi de îngropăciune, păi la ce să mai trăieşti din capul locului, păi nu.

Bine, zice tata. Mergem.

îşi termină halbele şi şterg cu mânecile petele umede, maronii de pe sicriu. Bărbatul se suie pe capra dricului, iar eu cu tata ne urcăm înăuntru. El stă cu sicriul pe genunchi, lipit de piept. Acasă, camera noastră e plină de oameni mari, mama, mamaia, tanti Aggie, soţul ei, Pa Keating, nenea

Pat Sheehan, nenea Tom Sheehan, care e fratele mai mare al mamei şi care până acum se ţinuse mereu departe de noi pentru că nu-i suferă pe nord-irlan- dezi. Soţia lui nenea Tom, Jane, a venit şi ea cu el. E din

Galway şi lumea spune că are mutră de spanioloaică şi de-aia nimeni din familie nu vorbeşte cu ea.

Bărbatul ia sicriul de la tata, iar când intră cu el în cameră, mama geme, oh, nu, oh, Doamne, nu. Bărbatul îi spune lui mamaia că se întoarce curând să ne ducă la cimitir. Mamaia îi spune să nu care cumva să se întoarcă în casa asta aghezmuit pentru că pruncul ăsta care merge la cimitir a suferit amarnic şi merită şi el puţină demnitate şi ea nu îngăduie un beţiv în dric, să cadă de sus, de pe capră, şi alta nu.

Cucoană, spune bărbatul, eu am dusără zeci de copii la cimitir şi n-am căzut niciodată du pe nici o capră, de sus sau de jos.

Bărbaţii beau iarăşi bere din sticle, iar femeile sorb sherry din borcane de gem. Nenea Pat Sheehan spune la toată lumea asta-i berea mea, asta-i berea mea, iar mamaia spune şezi blând, Pat. Nu-ţi ia nimeni berea. Apoi zice că vrea să cânte „Drumul către Rasheen", numai că Pa Keating zice nu, Pat, nu poţi cânta în ziua de înmormântare. Poţi cânta în seara din ajun. Dar nenea Pat o ţine întruna cu asta-i berea mea şi vreau să cânt „Drumul către Rasheen" şi toată lumea ştie că vorbeşte aşa pentru că a fost scăpat în cap. începe să cânte, dar se opreşte când mamaia scoate capacul sicriului, iar mama hohoteşte o, Doamne, Doamne, o să se termine vreodată? O să-mi rămână şi mie vreun copil?

Mama stă pe un scaun, la capul patului. îl mângâie pe Eugene pe păr, pe faţă şi pe mâini. îi spune că, dintre toţi copiii din lume, el a fost cel

mai dulce, mai delicat şi mai iubitor. îi spune că tare rău e fără el, dar el e în rai acum, cu fratele şi cu sora lui, de-avem şi noi o alinare ştiind că Oliver nu se mai simte singur, fără fratele lui. Dar tot

lasă capul jos lângă Eugene şi plânge atât de rău că toate femeile din cameră plâng împreună cu ea. Plânge până când Pa Keating îi spune că trebuie să mergem înainte să se întunece, că n-avem ce căuta în cimitir pe întuneric.

Mamaia îi şopteşte lui tanti Aggie cine pune copilul în sicriu? Iar tanti Aggie şopteşte că ea nu. Asta-i treaba maică-sii.

Nenea Pat le aude. Pun eu copilul în sicriu, zice. Se apropie şontâc de pat şi-i cuprinde mamei umerii cu braţele. Ea se uită la el, cu faţa udă toată. Pun eu copilul în sicriu, Angela, spune el.

Oh, Pat, face ea. Pat.

Să ştii că pot, spune el. E un copil mic şi n-am mai ridicat niciodată pân-acuma un copil mic. N-am mai ţinut niciodată un copil mic în braţe. Nu-l scap, Angela. Nu-l scap. Jur pe Dumnezeu că nu-l scap.

Ştiu că nu, Pat. Ştiu că nu.

Il ridic eu şi n-o să cânt „Drumul către Rasheen”.

Ştiu că nu, Pat, spune mama.

Pat dă la o parte pătura pe care a pus-o mama acolo ca să-i ţină de cald lui Eugene. Picioarele lui Eugene sunt albe, străvezii şi pline de vinişoare albastre. Pat se apleacă, îl ia pe Eugene în braţe şi-l ţine la piept. îl pupă pe Eugene pe frunte, după care toată lumea din cameră îl pupă pe Eugene. Pat îl pune pe Eugene în sicriu şi se retrage. Ne adunăm cu toţii şi ne uităm la Eugene pentru ultima oară.

Vezi că nu l-am scăpat, Angela, spune nenea Pat, iar ea îl atinge pe faţă.

Tanti Aggie se duce la cârciumă după dricar. Bărbatul pune capacul sicriului şi-l bate-n cuie.

întreabă cine vine cu dricul, apoi duce sicriul la dric. E loc numai pentru mama şi tata, Malachy şi cu mine. Bunica zice ia duceţi-vă voi la cimitir, că noi vă aşteptăm aici.

Nu ştiu de ce nu poate rămâne Eugene la noi. Nu ştiu de ce trebuie să-l trimită de-acasă cu omul ăla care şi-a pus halba pe sicriul alb. Nu ştiu de ce a trebuit să-i trimită de-acasă pe Margaret şi pe Oliver. Sora şi fraţii mei au fost puşi în cutii, ceea ce e un lucru rău şi aş vrea să am cui să mă plâng.

Calul tropotea pe străzile din Limerick. O să-l vedem pe Oliver? a întrebat Malachy, iar tata i-a zis nu, Oliver e în rai şi să nu mă întrebi ce-i raiul pentru că nu ştiu.

Raiul e un loc unde Oliver, Eugene şi Margaret stau la căldură, voioşi, şi într-o zi o să ne întâlnim cu ei acolo, spune mama.

Calul a făcut cachi pe stradă şi pute, a zis Malachy, iar mama cu tata n-au avut încotro şi au zâmbit.

La cimitir, vizitiul a coborât şi a deschis uşa dricului. Daţi încoa' sicriu', zice el, să-l duc eu la groapă. Trage de sicriu şi se-mpiedică. Nu duci dumneata copilul meu, în halul în care eşti, zice mama. Se întoarce spre tata. îl duci tu, spune ea.

Faceţi cum vreţi, spune dricarul. Da' faceţi dracului cum vreţi, zice şi se suie la loc pe capră.

A început să se întunece, iar sicriul pare mai alb ca oricând în braţele tatei. Mama ne ia de mână şi îl urmăm pe tata printre morminte. Stăncuţele stau tăcute în copaci pentru că ziua e pe sfârşite şi trebuie să se odihnească şi ele, ca să se trezească devreme dimineaţa şi să-şi hrănească puişorii.

Doi bărbaţi cu lopeţi aşteaptă lângă un mic mormânt descoperit. Unul din ei zice aţi venit foarte târziu. Bine că nu e mare lucru de făcut, că

altfel plecam. Coboară în groapă. Dă-l încoace, spune el, iar tata îi dă sicriul.

Bărbatul presară o mână de paie şi iarbă pe sicriu, apoi iese, iar celălalt bărbat începe să care lopeţi de pământ. Mama scoate un strigăt prelung, oh, Doamne, Doamne, şi într-un copac croncăne o stăncuţă. Aş vrea să am o piatră, să dau cu ea în stăncuţă. După ce termină de astupat groapa cu pământ, bărbaţii îşi şterg frunţile şi aşteaptă. Ei, păi acuma na, se obişnuieşte o mică atenţie ca să ne ţie de sete, spune unul.

Oh, da, da, face tata, şi le dă bani. Ne pare rău de necazurile 'mneavoastră, spun ei şi pleacă.

Noi ne întoarcem la poarta cimitirului, la dric, dar dricul nu mai e. Tata se uită după el prin întuneric şi se întoarce clătinând din cap. Dricarul ăla e un împuţit de beţivan bătrân, aia e, Doamne iartă-mă, spune mama.

E mult de mers de la cimitir până la noi în cameră. Copiii ăştia trebuie să mănânce şi ei ceva, îi spune mama tatei, şi ţi-au mai rămas nişte bani de dimineaţă, de la şomaj. Dacă te gândeai să baţi cârciumile diseară, să-ţi iei adio. îi ducem la Naughton şi le dăm peşte cu cartofi şi limonadă, că doar nu în fiecare zi petrec un frate la groapă.

Peştele cu cartofi e delicios cu oţet şi sare, iar limonada ne pişcă pe gâtlej.

Când ajungem acasă, camera e goală. Pe masă sunt nişte sticle de bere goale şi focul e stins. Tata aprinde lampa cu ulei de parafină şi se vede scobitura din pernă acolo unde a fost capul lui Eugene. Parcă te-aştepţi să-l auzi şi să-l vezi tropăind prin cameră, urcându-se pe pat ca să se uite pe geam după Oliver.

Tata îi spune mamei că iese la plimbare. Ea spune nu. Ştie ea la ce-i stă lui mintea, că de-abia aşteaptă să-şi cheltuiască ultimii şilingi prin

cârciumi. Bine, spune el. Aprinde focul, iar mama face ceai şi curând ne culcăm.

Eu cu Malachy ne culcăm iar în patul unde a murit Eugene. îmi doresc să nu-i fie frig la cimitir, în sicriul ăla

alb, chiar dacă ştiu că el nu mai e acolo, pentru că îngerii au venit la el şi au deschis sicriul şi acum e departe de Shannon cu umezeala lui ucigaşă, e sus în cer cu Oliver şi Margaret, unde au peşte, cartofi şi caramele la discreţie şi nu-s mătuşi care să te sâcâie, unde taţii aduc acasă banii de la Şomaj şi nu trebuie să-i cauţi prin cârciumi.

Mama zice că nu mai poate rezista nici măcar un minut în camera de pe Hartstonge Street. Il vede pe Eugene dimineaţă, la prânz şi seara. Il vede urcându-se în pat să se uite în stradă după Oliver şi uneori îi vede pe Oliver afară şi pe Eugene înăuntru, stând de vorbă amândoi. Ea se bucură că stau de vorbă, dar nu vrea să-i vadă şi să-i audă tot restul vieţii. E păcat să ne mutăm când suntem atât de aproape de Şcoala de Stat Leamy, dar dacă mama nu se mută mai repede, o să-şi piardă minţile şi o să ajungă la azilul de nebuni.

Ne mutăm pe Roden Lane, deasupra unui loc de-i zice Barrack Hill. Pe o parte a străzii sunt şase case, pe cealaltă parte, una singură. La case le zice două sus, două jos, două camere la etaj, două la parter. Casa noastră e la capătul străzii, e ultima dintre cele şase. Lângă uşa noastră e o mică magazie, un closet, după care vine un grajd.

Mama se duce la Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul, să vadă dacă nu cumva poate face rost de mobilă. Omul de acolo zice că o să ne dea un cupon pentru o masă, două scaune şi două paturi. Zice că va trebui să ne ducem la un magazin cu mobilă la mâna a doua din Irishtown şi să transportăm singuri mobila acasă. Mama zice că poate folosi căruţul gemenilor şi când spune asta bufneşte în plâns. Se şterge la ochi cu mânecile şi-l întreabă pe om dacă paturile pe care le primim sunt la mâna a doua. El spune că bineînţeles că da, iar ea spune că îi e foarte frică să doarmă

în paturi în care cine ştie cine o fi murit, mai ales dacă o fi avut ftizie. Omul spune îmi pare foarte rău, dar când eşti calic nu faci mofturi.

Durează toată ziua să ducem mobila în căruţ dintr-un capăt în altul al Limerick-ului. Căruţul are patru roţi, dar una e şuie, merge razna. Avem două paturi, un bufet cu oglindă, o masă şi două scaune. Suntem mulţumiţi de casă. Putem să trecem dintr-o cameră în alta şi să urcăm şi să coborâm scările. Te simţi foarte bogat când poţi să te fâţâi toată ziua bună ziua în sus şi-n jos pe scări după cum îţi place. Tata aprinde focul şi mama pregăteşte ceaiul. El se aşază la masă pe un scaun, mama pe celălalt scaun, iar eu şi Malachy stăm pe cufărul cu care am venit din America. Cum stăm noi şi bem ceai, un moş trece pe lângă uşa noastră cu o găleată în mână. Goleşte găleata în closet, trage apa şi în bucătărie năvăleşte o mare putoare. Mama se duce la uşă şi zice de ce goleşti găleata la closetul nostru? Closetul dumitale, duduie? O, nu. E o oarecare confuzie la mijloc, ha, ha. Ăsta nu-i closetul dumitale. Păi cum, ăsta-i closetul pentru toată strada. O să vezi cum trec pe lângă uşa dumitale unsprezece familii cu găleţi şi crede-mă că pe vreme caldă pute rău aici, chiar foarte rău. Acuma-i decembrie, slavă Domnului, dar o să vină vremea când o să ai nevoie de mască de gaze. Aşa că noapte bună, duduie, sper să-ţi meargă bine în casa cea nouă.

Ia stai puţin, domnule, spune mama. îmi spui şi mie cine face curat la closet?

Curat? Ui, Duamne, asta-i bună. Curat, auzi la ea. Dumneata te ţii de glume? Casele sunt de pe timpul când trăia însăşi Regina Victoria, iar dacă o fi făcut cineva vreodată curat la closetul ăsta, trebuie c-o fi făcut în miez de noapte, de n-a văzut

nimeni.

Şi pleacă târşâindu-şi picioarele pe stradă, râzând în barbă.

Mama se întoarce la scaunul şi la ceaiul ei. Nu putem sta aici, zice ea. Closetul ăla o să ne omoare pe toţi cu te miri ce boleşniţe.

Nu ne putem muta iar, zice tata. Unde mai găsim noi casă cu şase şilingi pe săptămână? O să facem singuri curat la closet. O să fierbem apă cu găleţile şi o să le aruncăm acolo.

Ei, nu zău? face mama. Şi de unde luăm noi cărbunele sau turba sau buştenii ca să fierbem apa?

Tata nu spune nimic. îşi termină ceaiul şi caută un cui ca să atârne singurul nostru tablou. Bărbatul din tablou are o faţă slabă. Poartă o bonetă galbenă şi o robă neagră, cu o cruce pe piept. Tata zice că a fost un papă, Leon al Treisprezecelea, un bun prieten al muncitorului de rând. Adusese tabloul ăla tocmai din America, unde-l găsise aruncat de cineva care n-avea vreme pentru muncitorul de rând. Mama îi spune că îndrugă numai afurisenii fără noimă, iar tata îi spune că nu se cade să afurisească de faţă cu copiii. Tata găseşte un cui, dar se întreabă cum să-l bată în perete fără ciocan. Mama zice că ar putea împrumuta unul de la vecinii de lângă, dar el zice că nu poţi să te duci aşa aiurea să-mprumuţi de la oameni străini. El reazămă tabloul de perete şi bate cuiul cu fundul unui borcan de gem. Borcanul se sparge şi-l taie la mână şi un strop de sânge picură pe capul papei. Tata îşi înfăşoară mâna în cârpa de vase şi-i spune mamei repede, repede, şterge-l pe papa de sânge, să nu se usuce. Ea încearcă să şteargă sângele cu mâneca, dar mâneca e de lână, sângele se întinde şi papa are acum jumătate de faţă mânjită. Tata zice Doamne sfinte, Angela, l-ai nenorocit de tot pe papa, iar ea

zice *arrah*[I], ia mai termină cu văicăreala, o să cumpărăm nişte vopsea într-o zi şi o să-i aranjăm faţa, iar tata

I Exclamaţie de uimire în irlandeză.

spune e singurul papă care să fi fost vreodată prietenul muncitorului de rând şi ce-o să zicem dacă vine cineva de la Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul şi-l vede aşa plin de sânge? Nu ştiu, spune mama. E sângele tău şi e jalnic când un bărbat nu e-n stare să bată un cui ca lumea. Ca să vezi şi tu că faci umbră pământului degeaba. Mai bine te-ai duce să sapi pe câmp şi oricum, ce-mi pasă mie. Mă doare spatele şi mă bag în pat.

Oh, ce mă fac? zice tata.

Dă-l jos pe papă şi ascunde-l sub scară, unde stau cărbunii, unde nu-l vede nimeni şi nu păţeşte nimic.

Nu pot, spune tata. Ne-ar aduce ghinion. Nu poţi să ţii un papă printre cărbuni. Când l-ai pus pe perete, acolo stă.

Fă cum vrei, spune mama.

Aşa am să fac, zice tata.

E primul nostru Crăciun în Limerick şi fetele stau afară, pe stradă, sar coarda şi cântă:

Crăciunul vine iute Şi
gâsca-i durdulie,
Hai pune un bănuţ La
moş în pălărie.
De n-ai nici un bănuţ
Poate-i avea jumate Iar
de n-ai nici atâta,
Să-ţi dea Domnu ' sănătate.

Băieţii le necăjesc pe fete, strigând:

Impiedica-s-ar mă-ta,
Să cadă în privată.

Mama zice că i-ar plăcea să avem o cină de Crăciun cum se cuvine, dar ce să faci când Oficiul de şomaj a redus ajutorul la şaisprezece şilingi după ce-au murit Oliver şi

Eugene? Plăteşti şase şilingi chiria, îţi mai rămân zece şilingi, şi ce să faci cu ei la patru persoane?

Tata nu găseşte de muncă. în zilele de lucru, se trezeşte devreme, face focul, fierbe apă pentru ceai şi pentru cana de bărbierit. îmbracă o cămaşă, la care-şi prinde un guler în capse. îşi pune cravata şi şapca şi merge la Oficiul de şomaj să se treacă acolo pentru ajutor. Niciodată nu iese din casă iară guler şi cravată. Un bărbat fără guler şi cravată e un bărbat care nu se respectă. Nu ştii niciodată când o să-ţi spună funcţionarul de la Şomaj că s-a ivit o slujbă la Morile de făină Rank sau la Compania de ciment Limerick, şi chiar dacă-i o slujbă de muncitor, ce-o să creadă despre tine dacă apari fără guler şi cravată?

Supraveghetorii şi şefii de echipă îl tratează mereu cu respect şi spun că l-ar angaja oricând, dar când deschide gura şi-l aud cu accentul lui nord-irlandez, preferă în locul lui pe unul din Limerick. Aşa-i povesteşte el mamei la foc, iar când ea-i spune dar de ce nu te-mbraci şi tu ca un muncitor adevărat, el zice că n-ar da înapoi nici c-un deget, n-o să-l dibuiască ei, iar când ea-l întreabă de ce nu-ncerci să vorbeşti ca unul din Limerick, el zice că niciodată n-o să decadă chiar aşa de mult şi că marea durere a vieţii lui e că fiii lui s-au molipsit de-acum de accentul din Limerick. Ea îi zice îmi pare rău şi sper ca ăsta să-ţi fie tot necazul, iar el spune că într-o zi, cu ajutorul lui Dumnezeu, o să plecăm noi din Limerick, departe de Shannon ucigaşul.

îl întreb pe tata cum adică ne-am molipsit şi el spune de boală, fiule, şi de nepotriveli.

Când nu caută de lucru, tata face plimbări lungi, bate kilometri întregi de ţinut. întreabă fermierii dacă au nevoie de vreun ajutor, că el a crescut la o

fermă şi se pricepe la orice. Dacă-l tocmesc, se-apucă imediat de lucru, cu tot cu şapcă, guler şi cravată. Munceşte din greu şi atât de mult, încât fermierii trebuie să-i spună să se oprească. Sunt

nedumeriţi cum de poate lucra un om pe arşiţă, iară să se gândească la mâncare sau băutură. Tata zâmbeşte. Niciodată nu aduce acasă banii câştigaţi la ferme. Banii ăia par să fie altfel decât şomajul, care trebuie adus acasă. Cu banii de la ferme se duce la cârciumă şi bea. Dacă nu se întoarce acasă până la şase, de Angelus, mama ştie că trebuie să fi primit de lucru. Speră că poate s-o gândi măcar o dată la familia lui şi-o sări peste cârciumă, dar asta nu se întâmplă niciodată. Speră să aducă acasă ceva de la fermă, cartofi, varză, napi, morcovi, dar el nu aduce niciodată acasă nimic pentru că niciodată nu s-ar înjosi el să ceară ceva de la un fermier. Mama zice că bine că ea se poate duce să ceară de pomană la Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul pentru un cupon de mâncare, dar el nu poate să-şi bage câţiva cartofi în buzunar. El zice că la bărbaţi e altceva. Trebuie să-ţi păstrezi demnitatea. Poartă-te cu guler şi cravată, păstrează aparenţele şi nu cere niciodată nimic. Sper că te aranjează de minune, zice mama.

Când se termină banii de la fermă, el vine acasă pe trei cărări, cântând şi plângând pentru Irlanda şi pentru copiii lui morţi, dar mai mult pentru Irlanda. Dacă cântă cântecul cu Roddy McCorley, înseamnă că n-a avut bani decât de o halbă, două. Dacă-l cântă pe ăla cu Kevin Barry, înseamnă că a avut o zi bună, că e mort de beat şi că o să ne scoale din pat, o să ne alinieze şi o să ne pună să promitem că ne dăm viaţa pentru Irlanda, dacă nu cumva îi zice mama să ne lase în pace, că-i face creierii terci cu vătraiul.

N-ai face tu aşa ceva, Angela.

Ba aş face şi mai şi. Ia lasă prostiile şi du-te la culcare.

La culcare, la culcare. Ce rost are să merg la

culcare? Dacă mă duc la culcare, dup-aia iar trebuie să mă scol şi nu pot dormi lângă un râu care ne otrăveşte cu ceaţă şi negură.

Se duce la culcare, loveşte cu pumnul în perete, cântă un cântec de jale, adoarme. Se trezeşte când se crapă de

ziuă, pentru că nimeni n-ar trebui să doarmă după ivirea zorilor. Ne trezeşte pe mine şi pe Malachy şi suntem obosiţi pentru că n-am putut dormi noaptea de vorbitul şi cântatul lui. Ne văităm şi spunem că ne e rău, că suntem obosiţi, dar el ne trage ţolurile de pe noi şi ne sileşte să ne dăm jos pe podea. E decembrie, e tare frig şi scoatem aburi pe gură. Facem pipi în găleata de lângă uşa dormitorului şi alergăm jos, la căldura focului pe care tata l-a aprins deja. Ne spălăm pe faţă şi pe mâini într-un lighean care stă sub robinet, lângă uşă. Ţeava care duce la robinet e fixată în perete cu o bucată de sfoară răsucită pe un cui. în jurul robinetului, totul e ud, podeaua, peretele, scaunul pe care stă ligheanul. Apa de la robinet e rece ca gheaţa şi ne amorţesc degetele. Tata zice că ne prinde bine, că aşa ne facem bărbaţi. îşi aruncă apă rece ca gheaţa pe faţă, gât şi piept, ca să ne arate că n-avem de ce să ne temem. Ne apropiem mâinile de foc, să ne încălzim la el, dar nu putem zăbovi prea mult acolo pentru că trebuie să ne bem ceaiul, să ne mâncăm pâinea şi să plecăm la şcoală. Tata ne pune să ne rugăm de mulţumire înainte de masă şi după masă şi ne spune să fim cuminţi la şcoală, pentru că Dumnezeu ne vede orice mişcare şi la cel mai mic semn de nesupunere, o să ne trimită direct în iad, unde n-o să mai avem a ne teme de frig.

Şi zâmbeşte.

Cu două săptămâni înainte de Crăciun, eu şi Malachy ne întoarcem acasă de la şcoală pe o ploaie deasă, iar când deschidem uşa, găsim bucătăria pustie. Masa, scaunele şi cufărul au dispărut, iar focul e stins în sobă. Papa e tot acolo, ceea ce înseamnă că nu ne-am mutat iar. Tata nu

s-ar muta în ruptul capului fără papă. Podeaua bucătăriei e udă, sunt băltoace peste tot, iar pereţii lucesc de umezeală. Se-aude zgomot la etaj, iar când urcăm, îi găsim pe

mama, pe tata şi mobila lipsă. Acolo e cald şi plăcut, focul dogoreşte în sobă, mama stă în pat şi tata citeşte *The Irish Press* şi fumează o ţigară lângă foc. Mama ne spune că a fost o inundaţie groaznică, plouase pe stradă şi apa ne intrase pe sub uşă. încercaseră ei s-o stăvilească cu nişte cârpe, dar se udau şi alea şi ploaia tot intra. Colac peste pupăză, mai venea şi lumea şi-şi golea găleţile şi în bucătărie era o duhoare greţoasă. După părerea ei, ar trebui să ne mutăm sus cât timp plouă. O să ne fie cald în lunile de iarnă, iar primăvara, dacă pereţii sau podeaua dau semne că se usucă, ne putem duce jos. Tata zice că e ca şi cum am pleca în vacanţă în străinătate, într-o ţară caldă ca Italia. De-acum, aşa o să-i zicem camerei de sus, Italia. Malachy spune că papa a rămas jos, pe perete, şi o să-ngheţe de tot, n-am putea să-l luăm şi pe el sus, dar mama zice nu, să rămână unde e, că n-am chef să se uite urât la mine de pe perete când oi fi în pat. Nu-i de-ajuns că l-am târât după noi atâta cale, de la Brooklyn la Belfast şi de-acolo la Dublin şi la Limerick? Nu cer decât un pic de tihnă, de linişte şi de confort.

Mama ne ia cu ea, pe Malachy şi pe mine, să stăm la coadă la Sfântul Vincenţiu de Paul, doar-doar om căpăta ceva pentru masa de Crăciun – o gâscă sau nişte şuncă, dar omul de-acolo spune că emul ăsta, de Crăciun, toată lumea din Limerick e disperată. îi dă un cupon alimentar pentru prăvălia lui McGrath şi încă unul pentru măcelărie.

Nici gâscă, nici şuncă, spune măcelarul. Dacă ai cupon de la Sfântul Vincenţiu de Paul, nu umbli cu pretenţii. Dar doamnă, pot să-ţi dau nişte caltaboş, măruntaie, un cap de oaie sau un cap bun de porc.

Că ce-are capu’ de porc, doamnă, e plin de carne, place la copii, tai falca, o ungi bine cu muştar şi eşti în paradis, deşi bag seama că-n America

nu s-o fi pomenit aşa ceva, că acolo lumea e înnebunită după fripturi şi tot felul de păsăret, fie că zboară, că merge pe pământ sau pe apă.

îi zice mamei că nu, nu-i dă slănină fiartă şi nici cârnaţi şi că dacă are scaun la cap, atunci să ia capul de porc cât s-o mai găsi, că se bat săracii din Limerick pe el.

Mama zice că nu se cade să pui cap de porc pe masa de Crăciun, dar el zice că e mai mult decât a avut Sfânta Familie în grajdul ăla rece din Betleem acum atâta amar de ani. Ei n-ar fi stat să facă mofturi dacă le-ar fi oferit careva un cap bun de porc.

Nu, mofturi n-ar fi făcut, spune mama, dar n-ar fi pus ei gura pe capul de porc. Erau evrei.

Şi ce-are una cu alta? Un cap de porc e un cap de porc.

Şi un evreu e un evreu, e împotriva religiei lor şi mi se pare şi firesc.

Văd că te pricepi nevoie mare la evrei şi la porci, doamnă, zice măcelarul.

Ba nu, zice mama, dar la New York era o evreică, doamna Leibowitz, şi nu ştiu ce ne-am fi făcut fără ea.

Măcelarul ia capul de porc de pe un raft, iar când Ma- lachy spune oh, ia uite un câine mort, măcelarul şi mama pufnesc în râs. El înveleşte capul în ziar, i-l dă mamei şi spune Crăciun fericit. Apoi împachetează nişte cârnaţi şi-i spune ia cârnaţii ăştia, s-aveţi la masa de dimineaţă în ziua de Crăciun. O, nu-mi permit să cumpăr cârnaţi, spune mama, iar el face ţi-am cerut eu vreun ban? Ai? Ia cârnaţii. Poate te-or ajuta să uiţi că n-ai gâscă şi şuncă.

Dar nu sunteţi obligat să faceţi asta, zice mama.

Ştiu, doamnă. Dacă eram obligat, nu făceam.

Mama zice că o doare spatele, că va trebui să duc eu capul de porc. îl ţin la piept, dar e umed, iar când începe să alunece ziarul de pe el, toată lumea poate să vadă capul. Mama zice mi-e o ruşine cruntă că o să afle toată lumea că

mâncăm de Crăciun cap de porc. Mă văd băieţii de la Şcoala de Stat Leamy, mă arată cu degetul şi râd. Ui, Doamne, ia uite la Frank McCourt cu râtu' lui de porc. Asta mănâncă yankeii de Crăciun, Frankie?

Unul strigă către altul băi Christy, tu ştii cum se mănâncă un cap de porc?

Nu ştiu, Paddy.

Il iei de urechi şi-i mănânci faţău'.

Băi Paddy, zice Christy, ştii care-i singura parte a porcului pe care n-o mănâncă de-alde McCourt?

Nu ştiu, Christy.

Singura parte de n-o mănâncă e guiţatu'.

După câteva străzi, ziarul a alunecat de tot şi toată lumea poate să vadă capul de porc. Râtul îi e lipit de pieptul meu, cu vârful spre bărbia mea, şi-mi pare rău de el pentru că e mort şi lumea râde de el. Şi eu am o soră şi doi fraţi morţi, dar dac-ar râde cineva de ei, i-aş păli cu piatra.

Aş vrea să vină tata să ne ajute pentru că mama trebuie să se oprească la fiecare câţiva paşi, să se rezeme de un perete. Se ţine de spate şi zice că n-o să fie în stare să urce pe Barrack Hill. Chiar dac-ar veni tata, nu ne-ar fi de mare folos pentru că el niciodată nu duce nimic, boccele, pungi, pachete. Dacă duci lucruri din astea, îţi pierzi demnitatea. El aşa zice. îi cărase pe gemeni când obosiseră şi îl cărase pe papă, dar asta nu înseamnă că ar fi cărat lucruri banale cum e un cap de porc. Ne spune mie şi lui Malachy că va trebui să purtăm guler şi cravată când vom creşte mari şi niciodată să nu ne vadă alţii că purtăm greutăţi.

El stă sus, la foc, fumează o ţigară şi citeşte *The Irish Press,* care-i place pentru că-i ziarul lui De Valera şi, după părerea lui, De Valera e cel mai grozav om din lume. El se uită la mine şi la capul

de porc şi-i spune mamei că e ruşinos să pui un băiat să care aşa ceva pe străzile din Li- merick. Ea îşi scoate haina, se bagă în pat şi-i spune că la

anul, de Crăciun, n-are decât să se ducă el să facă rost de mâncare. E frântă şi îi arde buza după o cană de ceai, aşa că s-o med scutească de aerele lui de boier, să pună apă la fiert şi să prăjească nişte pâine, că-i mor băieţaşii de foame.

În dimineaţa de Crăciun, el face focul devreme, ca să mâncăm cârnaţii cu pâine şi ceai. Mama mă trimite la mamaia, poate ne împrumută o oală pentru capul de porc. Ce puneţi pe masă? face mamaia. Cap de porc? Isuse, Maica Domnului şi Sfinte Iosif, asta-i culmea culmilor. Nu putea şi tată-tu ăla să se ducă s-aducă nişte şuncă sau măcar o gâscă? Păi ăsta-i bărbat sau ce mai e?

Mama pune capul în oală, în apă chioară, şi cât fierbe porcul, tata ne duce pe mine şi pe Malachy la slujbă, la biserica redemptoristă. în biserică e cald şi un miros dulce de flori, tămâie şi lumânări. Ne duce să-l vedem pe pruncul Isus în leagăn. E un prunc mare şi rotofei, cu cârlionţi blonzi ca Malachy. Tata ne spune că aia în rochie albastră e mama lui Isus, Maria, iar moşul cu barbă e taică-su, Sfântul Iosif. Spune că sunt trişti pentru că ştiu că Isus va creşte mare şi va fi omorât pentru ca noi toţi să putem ajunge în rai. Eu întreb de ce trebuie să moară pruncul Isus şi tata zice că n-am voie să pun întrebări din astea. Malachy întreabă de ce şi tata îi spune să tacă.

Acasă, mama e într-un mare hal. N-avem destul cărbune ca să pregătim masa, apa nu mai fierbe şi ea zice că-şi pierde minţile de îngrijorare. Va trebui să mergem iar pe Dock Road, să vedem dac-om găsi ceva turbă sau cărbune căzut din camioane. Sigur o să găsim ceva pe stradă, mai ales în ziua asta. Nici măcar cei mai calici dintre calici nu ies în ziua de Crăciun să adune cărbune de pe stradă. N-are rost să-l trimită pe tata, pentru că el nu s-ar

înjosi aşa de tare şi chiar de s-ar înjosi, el nu cară lucruri pe străzi. E o regulă de-a lui. Mama nu poate merge fiindcă o doare spatele.

Va trebui să te duci tu, Frank, zice ea, şi să-l iei şi pe Malachy cu tine.

E mult de mers până pe Dock Road, dar nu ne deranjează pentru că avem burţile pline cu cârnaţi şi pâine şi nu plouă. Avem la noi un sac pentru cărbune pe care l-a împrumutat mama de la doamna Hannon, vecina, şi mama are dreptate, nu e nimeni pe Dock Road. Săracii sunt toţi acasă, se ospătează cu cap de porc, poate chiar cu gâscă, aşa că suntem stăpâni pe Dock Road. Găsim bucăţi de cărbune şi de turbă în crăpăturile drumului şi în zidurile depozitelor de cărbune. Găsim bucăţi de hârtie şi carton care o să ne ajute să aprindem iar focul. Umblăm de colo până colo, străduindu-ne să umplem sacul, când apare Pa Keating. Probabil că s-a spălat de Crăciun, pentru că nu mai e negru ca atunci când murise Eugene. Vrea să ştie ce facem cu sacul ăla, iar când Malachy îi spune, exclamă Isuse, Maica Domnului şi Sfinte Iosif! E ziua de Crăciun şi voi n-aveţi foc pentru capu' vostru de porc. Asta-i mare ruşine.

Ne duce la birtul lui South, care n-ar trebui să fie deschis, dar el e client fidel şi există o intrare prin spate pentru cei care vor să sărbătorească la o halbă, ca de obicei, naşterea pruncului Isus care stă deasupra, în iesle. îşi comandă halba şi limonadă pentru noi şi-l întreabă pe om dacă se-ndură să dea câţiva cărbuni. Omul spune că în douăzeci şi şapte de ani de când serveşte băuturi, nimeni nu i-a cerut cărbune. Pa zice că e un favor şi omul zice că şi luna de pe cer dacă i-o cere, pentru Pa ar zbura pân-acolo, să i-o aducă. Omul ne arată unde ţine cărbunele, sub scară, şi ne spune să luăm cât putem duce. E cărbune adevărat, nu resturi ca pe Dock Road, şi pentru că nu-l putem căra, târâm sacul pe pământ.

Ne ia mult să ajungem de la birtul lui South pe Barrack Hill din cauză că sacul e găurit. Eu trag sacul şi treaba lui Malachy e să culeagă bucăţile căzute prin gaură şi să le

pună la loc. Apoi începe să plouă şi stăm în pragul unei case până se opreşte, pentru că avem cărbunele care lasă o dâră neagră pe asfalt şi Malachy a început să se înnegrească de la cules de cărbune pe care-l pune în sac, apoi îşi şterge faţa de ploaie cu mâinile ude şi negre. Eu îi spun că e negru, el îmi spune mie că sunt negru şi o femeie dintr-o prăvălie ne spune la amândoi să plecăm de lângă uşa aia, că e ziua de Crăciun şi nu vrea să aibă Africa în faţa ochilor.

Trebuie să tragem întruna de sac, că altfel adio masă de Crăciun. O să dureze o grămadă până facem focul şi tot o grămadă până să ne aşezăm la masă, pentru că apa trebuie să fiarbă ca să pună mama căpăţâna de varză şi cartofii, să-i ţină companie porcului în oală. Tragem de sac în sus pe O'Connell Avenue şi vedem oameni aşezaţi la mese, în casele lor, cu tot felul de podoabe şi lumini strălucitoare. Într-o casă, o fereastră se deschide, iar copiii ne arată cu degetul, râd şi strigă la noi ia uite, zuluşi. Unde vă sunt suliţele?

Malachy se strâmbă la ei şi vrea să arunce cu cărbune în ei, dar eu îi spun că dacă o să arunce din cărbune, n-o să ajungă pentru porc şi n-o să mai mâncăm niciodată.

La parterul casei noastre iar s-a făcut lac de la ploaia care se revarsă pe sub uşă, dar nu contează, că oricum suntem fleaşcă şi putem s-o luăm prin apă. Tata coboară şi duce sacul sus, în Italia. Zice că suntem băieţi buni că am adus atâta cărbune, că trebuie să fi fost plin pe Dock Road. Când ne vede mama, o apucă râsul, apoi plânsul. Râde pentru că suntem aşa de negri şi plânge pentru că suntem uzi leoarcă. Ne spune să ne dezbrăcăm de tot şi ne spală pe mâini şi pe faţă de cărbune. Îi spune tatei că putem aştepta cu capul

de porc un pic, până bem noi un borcan de gem cu ceai fierbinte.

Afară plouă şi jos, în bucătărie, e un lac, dar sus aici, în Italia, focul arde iar, şi în cameră e atât de cald şi de

uscat încât Malachy şi cu mine aţipim în pat după ceai şi ne trezim abia când ne spune tata că e gata masa. Hainele noastre nu s-au uscat încă, aşa că Malachy stă la masă pe cufăr învelit în paltonul american roşu al mamei, iar eu sunt învelit într-o haină veche pe care tatăl mamei o lăsase acasă când plecase în Australia.

în cameră miroase delicios a varză, a cartofi şi a cap de porc, dar când tata scoate capul de porc şi-l pune pe o farfurie, Malachy spune vai, bietul porc. Nu vreau să mănânc bietul porc.

Dacă ţi-e foame, mănânci, zice mama. Acuma lasă prostiile şi mănâncă.

Staţi aşa, zice tata. Taie felii din amândouă fălcile, ni le pune în farfurie şi le mânjeşte cu muştar. Ia farfuria cu capul de porc şi o pune pe podea, sub masă. Uite, şuncă, îi spune el lui Malachy, iar Malachy mănâncă pentru că nu vede de unde vine carnea şi nu mai seamănă a cap de porc. Varza e moale şi fierbinte şi avem cartofi pe săturate, cu unt şi sare. Mama ne curăţă cartofii de coajă, dar tata îi mănâncă aşa, cu tot cu coajă. Zice că aia-i cea mai hrănitoare parte a cartofului, coaja, iar mama zice că bine că nu mănâncă ouă, că le-ar hăpăi cu tot cu coajă.

El zice că aşa ar face şi că e scandalos că irlandezii aruncă zi de zi milioane de coji de cartofi şi de-aia mor cu miile de ftizie şi trebuie că şi coaja oului o fi hrănitoare, că risipa e al optulea păcat de moarte. Dac-ar fi după mintea lui, dar mama zice lasă-ne cu mintea ta. Mănâncă acolo.

El mănâncă jumătate de cartof cu coajă cu tot şi pune cealaltă jumătate înapoi în oală. Mănâncă o feliuţă de falcă de porc şi o frunză de varză şi lasă restul pe farfurie, pentru mine şi Malachy. Mai pregăteşte nişte ceai şi-l bem cu pâine şi gem, ca

să nu zică nimeni că n-am avut dulce de Crăciun.

S-a făcut întuneric şi afară plouă întruna, cărbunele arde în sobă şi mama cu tata stau lângă foc şi-şi fumează

ţigările. Când ai hainele ude, n-ai ce face altceva decât să te bagi înapoi în pat, la căldurică, şi tata poate să-ţi spună o poveste despre cum a fost când s-a catolicit Cuchulain şi adormi şi visezi cum stă porcul în iesle la biserica re- demptoristă şi plânge pentru că şi el, şi pruncul Isus şi Cuchulain trebuie să crească mari şi să moară.

îngerul care-i adusese pe Margaret şi pe gemeni vine iar şi ne mai aduce un frate, pe Michael. Tata spune că l-a găsit pe Michael pe treapta a şaptea a scării care duce în Italia. Spune că după el trebuie să te uiţi când ceri un prunc nou, după îngerul de pe Treapta a Şaptea.

Malachy vrea să ştie cum poţi căpăta un frăţior nou de la îngerul de pe Treapta a Şaptea dacă n-ai scări în casă, iar tata îi spune că să pui prea multe întrebări e o adevărată pacoste.

Malachy vrea să ştie ce e aia pacoste.

Pacoste. Şi eu aş vrea să ştiu ce înseamnă cuvântul ăsta, pacoste, dar tata zice eh, copile, lumea întreagă e o pacoste, cu tot ce are-n ea, apoi îşi pune şapca şi se duce la spitalul Bedford Raw, să-i vadă pe mama şi pe Michael. Ea e la spital că o doare spatele şi l-a luat şi pe bebeluş cu ea ca să fie sigură că era sănătos când a fost lăsat pe a şaptea treaptă. Eu nu înţeleg cum vine asta, sunt sigur că îngerii n-ar lăsa un copil bolnav pe a şaptea treaptă. N-are rost să cer lămuriri de la tata sau mama. Mi-ar spune te-ai luat şi tu după frate- tu cu întrebările. Du-te la joacă.

Ştiu că oamenilor mari nu le plac întrebările copiilor. Ei pot întreba tot ce poftesc, ca de exemplu cum e la şcoală? Eşti băiat cuminte? Ţi-ai făcut rugăciunea?, dar dacă-i întrebi tu pe ei dacă şi-au făcut rugăciunea, parcă văd că-ţi iei o

castană.

Tata o aduce acasă pe mama, cu noul bebeluş, şi ea trebuie să stea la pat câteva zile, că o doare spatele. Zice

că bebeluşul ăsta e leit-poleit sora noastră care a murit, cu părul lui negru ondulat, ochişorii albaştri drăgălaşi şi sprâncenele minunate. Aşa zice mama.

Eu vreau să ştiu dacă bebeluşul o să fie poleit. Mai vreau să ştiu şi care e a şaptea treaptă, pentru că scara are nouă trepte şi vreau să ştiu dacă se socoteşte de jos în sus sau de sus în jos. La întrebarea asta, tata îmi răspunde fără să se supere. îngerii se pogoară de sus, spune el, şi nu de jos, din bucătării ca a noastră, care se preschimbă în lac din octombrie până în aprilie.

Aşa că socotesc de sus şi găsesc a şaptea treaptă.

Bebeluşul Michael e răcit. Are nasul înfundat şi de-abia respiră. Mama se frământă pentru că e duminică şi e închis dispensarul pentru săraci. Dacă te duci acasă la doctor şi te vede fata în casă că eşti din păturile nevoiaşe, îţi spune să te duci unde ţi-e locul, la dispensar. Dacă-i spui că-ţi moare copilul în braţe, ea îţi spune că doctorul e la ţară, a ieşit la plimbare cu calul.

Mama plânge pentru că bebeluşul se chinuieşte să tragă aer pe gură. Ea încearcă să-i cureţe nările cu un boţ de hârtie, dar îi e frică să-l împingă prea tare. Nu-i nevoie să faci asta, zice tata. Nu e bine să vâri te miri ce în capul unui copil. Zici că vrea să pupe bebeluşul. De fapt, pune gura pe năsucul lui şi trage afară din capul lui Michael toată murdăria. Apoi o scuipă în foc, Michael scoate un ţipăt ascuţit şi-l vezi cum trage aer pe nas, cum dă din picioare şi râde. Mama se uită la tata de parcă tocmai s-ar fi scoborât din rai şi tata zice noi în Antrim aşa făceam cu mult înainte să existe doctori care să se plimbe călare.

Michael ne dă dreptul la câţiva şilingi în plus de la Şomaj, dar mama zice că nu ajunge şi că trebuie să se ducă la Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul după mâncare. într-o

seară, se aud bătăi în uşă şi mama mă trimite jos, să văd cine e. Sunt doi bărbaţi de la Sfântul Vincenţiu de Paul şi îi caută pe mama şi pe tata. Le spun că părinţii mei sunt sus, în Italia, la care ei fac ce?

Sus, unde-i uscat. O să le spun.

Vor să ştie ce e cu şopronul ăla mic de lângă uşa de la intrare. Le spun că e closetul. Vor să ştie de ce nu e în spatele casei şi eu le spun că e closetul pentru toată strada şi că mai bine că nu e în spatele casei, altfel ni s-ar trambala lumea prin bucătărie cu nişte găleţi de mai mare greaţa.

Eşti sigur că e un singur closet pentru toată strada? întreabă ei.

Da.

Maica Domnului, fac ei.

Mama strigă din Italia. Cine-i acolo?

Nenii.

Care neni?

De la Sfântul Vincenţiu de Paul.

Păşesc cu grijă pe lacul din bucătărie, fac nţ, nţ şi vai, vai şi-şi spun unul altuia că e o ruşine până când ajung sus, în Italia. Le spun lui mama şi tata scuzaţi deranjul, dar Societatea trebuie să se asigure că ajută cazurile care chiar merită. Mama le oferă o cană de ceai, dar ei se uită în jur şi spun nu, mulţumim. Vor să ştie de ce locuim la etaj. Vor să ştie de closet. Pun întrebări pentru că oamenii mari pot pune câte întrebări poftesc şi pot scrie în carneţele, mai ales dacă poartă gulere, cravate şi costume. întreabă ce vârstă are Michael, cât primeşte tata de la Şomaj, de când nu mai munceşte, de ce nu munceşte acum şi cu ce fel de accent vorbeşte.

Tata le spune că cine ştie ce molime ucigaşe or fi la closet, că bucătăria se inundă iarna şi că

trebuie să ne mutăm la etaj, unde-i uscat. Zice că râul Shannon e de vină pentru toată umezeala din lume şi că ne omoară unul câte unul.

Malachy le spune că noi stăm în Italia şi bărbaţii zâmbesc.

Mama întreabă dacă are vreo şansă să capete ghete pentru mine şi Malachy, iar ei îi spun că va trebui să se ducă până la Casa Ozanam, să facă cerere. Ea zice că nu prea s-a simţit bine de când a apărut copilul şi că nu e în stare să stea prea mult la coadă, dar ei răspund că toată lumea trebuie tratată la fel, chiar şi o femeie din Irishtown care a făcut tripleţi şi mulţumim, o să întocmim raportul pentru Societate.

Când pleacă, Malachy vrea să le arate treapta a şaptea, unde-l lăsase îngerul pe Michael, dar tata îi spune nu acum, nu acum. Malachy plânge şi unul dintre bărbaţi îi dă o caramea din buzunar şi aş vrea să am şi eu motiv de plâns, să primesc şi eu una.

Eu trebuie să cobor iar şi să le arăt nenilor unde să calce ca să nu se ude la picioare. Ei clatină întruna din cap şi spun Dumnezeule mare şi Maica Domnului, ce caz disperat. Nu Italia e la ăştia sus la etaj, ci Calcutta.

Sus, în Italia, tata îi spune mamei că în viaţa ei n-ar trebui să cerşească aşa.

Cum adică să cerşesc?

Tu n-ai pic de mândrie, să cerşeşti ghete în felul ăsta?

Şi tu ce-ai face, domnu' Fudulie? I-ai lăsa să umble desculţi?

Mai bine repar încălţările pe care le au.

încălţările pe care le au se fac bucăţi.

Pot să le repar, zice el.

Nu poţi să repari nimic. Nu eşti bun de nimic, zice ea.

A doua zi, el vine acasă cu un cauciuc vechi de bicicletă. Mă trimite la domnul Hannon, vecinul de

lângă, să împrumut un calapod şi un ciocan. El ia cuţitul ascuţit al mamei şi hăcuie cauciucul până se alege cu nişte petice să ni le pună pe tălpile pantofilor. Mama îi spune că o să strice pantofii de tot, dar el îi dă întruna cu ciocanul, bătând

cuiele prin peticele de cauciuc în pantofi. Dumnezeule mare, spune mama, dacă lăsai pantofii în pace, poate că rezistau pe puţin până la Paşte, şi poate primeam ghetele de la Sfântul Vincenţiu de Paul. Dar el nu se lasă până nu acoperă tălpile cu bucăţi dreptunghiulare de cauciuc care ies în afară pe laturile pantofului şi atârnă la vârf şi călcâi. Ne zice să încălţăm pantofii şi ne spune că o să ne fie bine şi cald la picioare, dar noi nu vrem să-i mai purtăm pentru că bucăţile de cauciuc sunt atât de grosolane, încât ne împiedicăm când umblăm prin Italia. Tata mă trimite înapoi la domnul Hannon cu calapodul şi ciocanul, iar doamna Hannon spune sfinte Doamne, da' ce-i cu pantofii tăi? începe să râdă, iar domnul Hannon clatină din cap şi mi se face ruşine. A doua zi, nu vreau să mă duc la şcoală şi mă prefac bolnav, dar tata ne pune să ne sculăm, ne dă pâinea în untură şi ceaiul şi ne spune că ar trebui să zicem mersi că măcar avem pantofi, că la Şcoala de Stat Leamy sunt şi băieţi care se duc desculţi la şcoală chiar şi pe vreme rea. Pe drumul spre şcoală, băieţii de la Leamy râd de noi pentru că bucăţile de cauciuc sunt aşa de groase că ne înalţă cu câţiva centimetri, iar băieţii ne întreabă cum e aerul acolo sus, la voi? La mine-n clasă sunt şase sau şapte băieţi desculţi, care nu spun nimic şi mă întreb dacă e mai bine să ai pantofi cu petice din cauciuc care te fac să mergi poticnit sau e mai bine să umbli desculţ. Dacă n-ai pantofi deloc, îi ai de partea ta pe băieţii desculţi. Dacă ai pantofi cu petice de cauciuc, eşti doar tu cu fratele tău şi trebuie să lupţi de unul singur. Mă aşez pe o băncuţă din curtea şcolii şi-mi scot ciorapii şi pantofii, dar când intru în clasă, domnul vrea să ştie unde-mi sunt pantofii. Ştie că nu sunt dintre

băieţii desculţi, aşa că mă pune să mă întorc în curte, să aduc pantofii şi să-i încalţ. Apoi se adresează clasei văd că vă hliziţi. Văd că vă bateţi joc de nenorocirea altora. E cineva aici în clasă care se crede perfect? Să ridice mâna.

Nu ridică nimeni mâna.

E cineva aici în clasă care vine dintr-o familie bogată, cu bani gârlă de dat pe pantofi? Să ridice mâna.

Nu ridică nimeni mâna.

Avem aici băieţi nevoiţi să-şi repare şi ei cum pot pantofii. Avem aici, în clasă, băieţi care nici nu au pantofi. Nu e vina lor şi nu e o ruşine. Domnul nostru n-a avut pantofi. A murit desculţ. îl vedeţi cumva răstignit pe cruce cu pantofi în picioare? Ia ziceţi, băieţi.

Nu, domnule.

Ce anume nu vedeţi la Domnul?

Că e răstignit pe cruce cu pantofi în picioare, domnule.

Acuma, dacă mai aud vreun băiat din clasa asta că se hlizeşte şi că-şi bate joc de McCourt sau de fratele lui din pricina pantofilor, dau băţul jos din cui. Ce dau jos din cui, băieţi?

Băţul, domnule.

Băţul o să usture, băieţi. Nuiaua de frasin o să şuiere prin aer şi o să aterizeze fix peste dosul băiatului care-şi bate joc şi se hlizeşte. Unde o să aterizeze, băieţi?

Peste băiatul care-şi bate joc, domnule.

Şi ce mai face?

Se hlizeşte, domnule.

Băieţii ne lasă în pace şi umblăm încălţaţi cu pantofii noştri cu petice de cauciuc cele câteva săptămâni până la Paşte, când Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul ne dăruieşte ghete.

Dacă-mi vine să mă scol în toiul nopţii ca să fac pipi la găleată, mă duc până-n capul scării şi mă uit în jos, să văd dacă nu e îngerul pe treapta a şaptea. Uneori, sunt sigur că văd lumină acolo, iar

dacă toţi ceilalţi dorm, mă aşez pe treaptă, în caz că vine îngerul să mai aducă un bebeluş sau doar în vizită. O întreb pe mama dacă îngerul doar aduce

copiii, apoi uită de ei. Sigur că nu, zice ea. îngerul nu uită niciodată de copii şi mai vine ca să vadă el cu ochii lui că bebeluşul e fericit.

Aş putea să-l întreb o grămadă de lucruri pe înger şi sunt sigur că ar răspunde, dacă nu cumva o fi o fată înger. Deşi sunt sigur că şi o fată înger ar răspunde la întrebări. N-am auzit pe nimeni să zică altceva.

Şed mult şi bine pe treapta a şaptea şi sunt sigur că îngerul e acolo. Lui îi spun tot ce nu poţi să le spui lui tata şi lui mama de frică să nu-ţi dea castane sau să te trimită afară, la joacă. îi povestesc de şcoală, că mi-e frică de domnul şi de nuiaua lui când zbiară la noi în irlandeză şi eu habar n-am ce spune pentru că vin din America şi ceilalţi băieţi au un an de irlandeză în plus faţă de mine.

Stau pe treapta a şaptea până când se face prea frig sau până când se trezeşte tata şi-mi spune să mă culc la loc. Până la urmă, de la el ştiu că îngerul vine pe treapta a şaptea şi ar trebui să se prindă de ce stau acolo. într-o noapte, i-am zis că-l aştept pe înger, iar el mi-a răspuns eh acuma, Francis, eşti cam visător.

Mă duc înapoi în pat, dar îl aud vorbind în şoaptă cu mama. Bietul băieţaş stătea pe scară şi vorbea în treaba lui cu un înger.

El râde, mama râde şi eu îmi spun în sinea mea că e cam ciudat cum râd oamenii mari de îngerul care le-a adus un bebeluş nou.

înainte de Paşte, ne mutăm iar jos, în Irlanda. Paştele e mai frumos decât Crăciunul pentru că aerul e mai cald, nu mai curge umezeală din pereţi şi bucătăria nu mai e un lac, iar dacă ne trezim din vreme, putem chiar prinde niţel soare intrând

pieziş pe fereastra bucătăriei.

Când e vreme bună, bărbaţii stau afară şi fumează ţigări, dacă au, contemplă lumea şi se uită la noi cum ne

jucăm. Femeile stau în picioare cu braţele încrucişate, spo- rovăind. Ele nu stau jos pentru că nu fac altceva decât să stea acasă, să aibă grijă de copii, să facă curat în casă şi puţină mâncare, aşa că bărbaţilor le trebuie scaunele. Bărbaţii stau jos pentru că sunt obosiţi după ce merg în fiecare dimineaţă până la Biroul de şomaj ca să se înscrie la ajutor, discută despre problemele lumii şi se întreabă cu ce să-şi umple cât le-a mai rămas din zi. Unii se opresc la pariuri ca să se uite pe foaie şi să pună un şiling, doi pe un pont sigur. Alţii stau cu orele la Biblioteca Carnegie, citind ziare englezeşti şi irlandeze. Bărbatul şomer trebuie să ţină pasul cu mersul lucrurilor pentru că toţi ceilalţi bărbaţi şomeri sunt tobă de ce se întâmplă în lume. Bărbatul şomer trebuie să fie pregătit în caz că alt bărbat şomer aduce vorba despre Hitler, Mussolini sau despre milioanele de chinezi vai de capul lor. Bărbatul şomer se duce acasă după o zi la pariuri sau la citit ziare, iar nevastă-sa n-o să-l ţină de rău pentru câteva minute de tihnă şi recreere la o ţigară şi un ceai cât stă în scaun şi se gândeşte la lume.

E mai bine de Paşte decât de Crăciun pentru că tata ne duce la biserica redemptoristă, unde toţi preoţii sunt îmbrăcaţi în alb şi cântă. Sunt bucuroşi că Domnul nostru e în rai. Il întreb pe tata dacă pruncul din iesle a murit, iar el spune nu, El a murit la treizeci şi trei de ani şi uite-L acolo, răstignit pe cruce. Nu înţeleg cum de-a crescut El atât de repede de-a ajuns răstignit acolo cu o coroană de spini şi sânge peste tot, picurându-i din cap, mâini, picioare, şi cu ditai gaura lângă burtă.

Tata zice că o să înţeleg când o să cresc mare. În ultima vreme îmi spune tot timpul chestia asta şi aş vrea să cresc mare, ca el, ca să înţeleg tot.

Trebuie să fie grozav să te trezeşti dimineaţa şi să înţelegi tot. Aş vrea să fiu ca oamenii mari din biserică, care stau în picioare sau în genunchi şi se roagă şi înţeleg tot.

La slujbă, oamenii se duc la altar şi preotul le bagă ceva în gură. Ei se întorc la locurile lor cu capetele în jos şi molfaind. Malachy spune că-i e foame şi că vrea şi el. Tata zice sst, aia-i sfânta împărtăşanie, trupul şi sângele Domnului nostru.

Dar tată.

Sst, e o taină.

N-are rost să mai întrebăm şi altceva. Dacă întrebi ceva, ţi se răspunde e o taină, o să înţelegi când o să creşti mare, fii băiat cuminte, întreab-o pe maică-ta, întreabă-l pe tai- că-tu, da' mai lasă-mă Doamne iartă-mă în pace, du-te afară la joacă.

Tata găseşte pentru prima oară de muncă în Limerick la fabrica de ciment şi mama e bucuroasă. N-o să mai trebuiască să stea la coadă la Societatea Vincenţiu de Paul, să ceară haine şi ghete pentru Malachy şi pentru mine. Ea zice că nu cerşeşte, că se numeşte caritate, dar tata zice că e cerşit şi e ruşinos. Mama spune că de-acum o să poată plăti cele câteva lire cu care rămăsese datoare la prăvălia lui Kathleen O'Connell şi o să poată să-i dea şi maică-sii datoria. Nu suportă să fie datoare nimănui, mai cu seamă maică-sii.

Fabrica de ciment e la câţiva kilometri de Limerick, ceea ce înseamnă că tata trebuie să iasă din casă la şase dimineaţa. Pe el nu-l deranjează, pentru că e obişnuit să meargă mult pe jos. Cu o seară înainte, mama îi pregăteşte o butel- cuţă cu ceai, un sandvici, un ou fiert tare. I se rupe inima de el că trebuie să meargă aproape cinci kilometri dus şi cinci kilometri întors. Ar fi bună o bicicletă, dar trebuie să lucrezi un an ca să ai cu ce să-ţi iei una.

Vineri e ziua de leafă şi mama se scoală din pat devreme, deretică prin casă şi cântă.

Voiam un sărut, asta vede oricine Da' uite de ce îl voiam de la tine...

Nu prea are ce deretica prin casă. Mătură podeaua bucătăriei şi podeaua de sus, din Italia. Spală cele patru borcane de gem care ne servesc de căni. Zice că dacă tata ţine de slujbă, o să cumpărăm căni adevărate, poate şi farfurii, iar într-o bună zi, dac-o vrea Dumnezeu şi Măicuţa lui Sfântă, o să avem aşternuturi de pat şi, dacă punem la ciorap mai multă vreme, şi o pătură sau două în loc de hainele astea vechi pe care cine ştie cine le-o fi lepădat pe vremea Marii Foamete. Fierbe apă şi spală zdrenţele pe care i le pune lui Michael ca să nu cace tot căruţul şi toată casa. Oh, o să facem un ceai delicios diseară, când vine tăticu' vostru acasă, cu leafa, spune ea.

Tăticu'. E binedispusă.

La cinci şi jumătate, când bărbaţii ies de la muncă, tot oraşul răsună de sirene şi de fluierături. Eu şi Malachy suntem nerăbdători, pentru că ştim că atunci când tatăl tău lucrează şi aduce leafa acasă, primeşti Bănuţul de Vineri. Ştim asta de la ceilalţi băieţi cu taţi care muncesc şi ştim că, după ceai, poţi să te duci la prăvălie la Kathleen O'Connell să-ţi iei bomboane. Dacă maică-ta e în toane bune, poate-poate capeţi doi penny ca să te duci a doua zi la Cinema Lyric, să vezi un film cu James Cagney.

Bărbaţii care muncesc în fabricile şi atelierele din oraş vin pe străzile lor ca să mănânce de seară, să se spele şi să plece la cârciumă. Femeile se duc la filme la Coliseum sau Cinema Lyric. Cumpără zaharicale şi ţigări Wild Wood- bine, iar dacă bărbaţii lor prind nişte vechime la slujbă, se cinstesc cu bomboane de ciocolată Black Magic. Le plac filmele de dragoste şi se distrează pe cinste plângând cu lacrimi de crocodil când filmul se termină prost sau când vreun amorez chipeş

pleacă-n lume să fie împuşcat de hinduşi şi de alţi necatolici.

Trebuie să aşteptăm mult şi bine până vine tata pe jos atâţia kilometri de la fabrica de ciment. Până nu se-ntoarce

el acasă, nu putem lua ceaiul, şi e foarte greu pentru că ne vine miros de gătit de la celelalte familii de pe stradă. Mama zice că e foarte bine că ziua de leafa e vinerea, când nu ai voie să mănânci carne, pentru că altfel şi-ar ieşi din minţi de la mirosul de slănină sau cârnaţi din celelalte case. Dar putem să mâncăm brânză cu pâine şi să bem un borcan de ceai cu lapte şi zahăr din belşug, aşa că ce să-ţi doreşti mai mult de-atât?

Femeile s-au dus la cinema, bărbaţii sunt la cârciumă şi tata tot n-a venit acasă. Mama spune că e drum lung până la fabrica de ciment, chiar dacă el are pasul iute. Spune asta, dar are ochii umezi şi nu mai cântă. Stă lângă foc şi fumează o Wild Woodbine luată pe datorie de la Kathleen O'Connell. Ţigara e singurul ei răsfăţ şi o s-o pomenească mereu pe Kathleen pentru bunătatea ei. Nu ştie cât să mai ţină apa la fiert în ceainic. N-are rost să facă ceaiul până nu ajunge tata acasă pentru că o să fie stătut, clocit, răsfiert şi n-o să mai fie bun de băut. Malachy spune că-i e foame şi ea îi dă o bucată de pâine cu brânză, ca să med reziste. Slujba asta ar putea fi salvarea noastră, spune ea. Că-i vine şi aşa destul de greu să-şi găsească o slujbă, cu accentul lui din nord, şi nu ştiu ce-o să ne facem dacă o pierde şi pe asta.

Pe stradă s-a lăsat întunericul şi trebuie să aprindem o lumânare. Mama n-are încotro şi ne dă ceaiul cu pâine şi brânză, pentru că suntem aşa lihniţi că nu mai putem răbda nici o clipă. Ea se aşază la masă, mănâncă puţină brânză cu pâine, îşi fumează ţigara Wild Woodbine. Se duce la uşă, să vadă dacă vine tata pe stradă, şi povesteşte despre zilele de leafa când se ducea să-l caute prin tot Brooklynul. Zice că într-o zi o să ne întoarcem cu toţii în America şi o să avem o locuinţă

frumoasă şi călduroasă şi un closet pe hol ca ăla din Classon Avenue, nu ca haznaua asta infectă din faţa uşii noastre.

Femeile se întorc acasă de la cinema, râzând, iar bărbaţii se întorc de la cârciumi, cântând. Mama spune că n-are rost să mai aşteptăm. Dacă tata stă la cârciumă până se închide, n-o să-i mai rămână nimic din leafa şi-atunci ne putem duce la culcare, că tot aia e. Ea se întinde în patul ei, cu Michael în braţe. Pe stradă e linişte şi o aud cum plânge chiar dacă-şi pune o haină veche peste faţă, iar în depărtare îl aud pe tata.

Ştiu că e tata pentru că e singurul din Limerick care cântă cântecul ăla din Nord, cu Roddy McCorley care-nfrun- tă moartea astăzi pe pod la Toome. Când dă colţul ca să intre pe stradă, începe cu Kevin Barry. Cântă un vers, se opreşte, se reazemă de un perete, îl jeleşte pe Kevin Barry. Lumea scoate capul pe ferestre şi uşi şi-i spune ia ciocu' mic, ce Dumnezeu. E lume aici care se scoală de dimineaţă să meargă la muncă. Du-te acasă să-ţi cânţi afuriseniile de cântece patriotice.

El se opreşte în mijlocul străzii şi le spune tuturor să iasă afară, că e gata să se bată şi să moară pentru Irlanda, ceea ce nu se poate spune despre bărbaţii din Limerick, pe care-i ştie tot pământul în lung şi-n lat pentru că şi-au dat mâna cu perfizii de saxoni.

împinge uşa noastră, cântând:

Totul stă de veghe iepureşte,
Doar Vestu-n somn se adânceşte.
Vai, plânge Erin şi jeleşte Când
Connacht nu se mai trezeşte.
Dar hei! un glas aspru
tuna Din somn Vestul se
deştepta „Păzea,
engleji!”, aşa cânta
Pentru Erin până şi viaţa

ne-am dă.

De jos, de la piciorul scării, începe să strige Angela, Angela, s-o găsi un strop de ceai în casa asta?

Ea nu răspunde, iar el strigă iar, Francis, Malachy, haideţi jos aicea, băieţi. V-am adus Bănuţu' de Vineri.

Eu vreau să mă duc jos, să-mi iau Bănuţu' de Vineri, dar mama hohoteşte cu haina peste gură, iar Malachy zice nu-mi trebuie mie Bănuţu' lui de Vineri. Să şi-l păstreze.

Tata se-mpleticeşte pe scări, perorând despre cum trebuie să ne dăm cu toţii viaţa pentru Irlanda. Scapără un chibrit şi-l apropie de lumânarea de lângă patul mamei. Cu lumânarea deasupra capului, mărşăluieşte prin cameră, cântând:

Ia uite cum vin pe câmpia-nflorită Cu steagul cel verde fluturându-le-n vânt Capul sus, cu pas mândru şi privirea oţelită Libertatea o poartă în suflet şi-n gând.

Michael se trezeşte şi scoate un ţipăt ascuţit, Hannonii bat în peretele dinspre ei, mama îi spune lui tata că e ultimul om şi că mai bine s-ar duce de tot de-acasă.

El stă în picioare, în mijlocul podelei, cu o lumânare deasupra capului. Scoate un penny din buzunar şi ni-l arată, lui Malachy şi mie. Ia uite Bănuţu' de Vineri, băieţi, spune el. Vreau să săriţi imediat din pat, să vă aliniaţi aici ca doi soldaţi şi să făgăduiţi că vă daţi viaţa pentru Irlanda, iar eu vă dau la amândoi Bănuţu' de Vineri.

Malachy se ridică în fund pe pat. Eu nu-l vreau, spune el.

Zic şi eu că nici eu nu-l vreau.

Tata rămâne o clipă locului, clătinându-se, apoi îşi bagă moneda înapoi în buzunar. Se întoarce

spre mama, care spune în noaptea asta nu te culci în patul ăsta. El coboară la parter cu o lumânare, doarme pe un scaun, de dimineaţă lipseşte de la muncă, îşi pierde slujba la fabrica de ciment şi iar ne întoarcem la şomaj.

Domnul învăţător spune că a venit vremea să ne pregătim pentru Prima Spovedanie şi pentru Prima împărtăşanie, să învăţăm pe de rost toate întrebările şi răspunsurile din catehism, să devenim catolici buni, să ştim diferenţa dintre bine şi rău, să ne dăm viaţa pentru Credinţă, dacă trebuie.

Domnul spune că e lucru mare să-ţi dai viaţa pentru Credinţă şi tata spune că e lucru mare să-ţi dai viaţa pentru Irlanda şi eu mă întreb dac-o exista careva pe lumea asta care să ne vrea vii. Fraţii mei sunt morţi, sora mea e moartă şi mă întreb dacă or fi murit pentru Irlanda sau pentru Credinţă. Tata spune că erau prea mici ca să moară pentru ceva. Mama spune că au murit de boală şi de foame şi pentru că el nu găseşte niciodată de lucru. El face eh, Angela, apoi îşi pune şapca şi iese la o plimbare lungă.

Domnul zice să aducem fiecare trei penny pentru catehismul care ne trebuie la Prima împărtăşanie, cel cu copertă verde. în catehism sunt toate întrebările şi răspunsurile pe care trebuie să le ştim pe de rost ca să primim Prima împărtăşanie. Băieţii mai mari, din clasa a cincea, au catehismul gros, de Confirmare, cel cu copertă roşie, care costă şase penny. Aş vrea şi eu să ajung aşa mare şi important şi să mă faloşesc peste tot cu catehismul meu roşu, de Confirmare, dar oricum nu cred că apuc eu ziua aia, dacă lumea vrea să-mi dau viaţa pentru tot felul de chestii. Aş vrea să întreb de ce sunt atâţia oameni mari

care nu şi-au dat viaţa pentru Irlanda sau pentru Credinţă, dar ştiu că dacă întrebi aşa ceva, îţi iei o castană sau ţi se spune să ieşi afară, la joacă.

îmi convine de minune că Mikey Molloy locuieşte aproape de mine, chiar după colţ. El are unsprezece ani, are crize şi pe la spate e poreclit Criză Molloy. Lumea zice că are crize de la o boală cu care s-a molipsit şi acuma ştiu cum vine aia că s-a molipsit. Mikey le ştie pe toate pentru că are vedenii când face crize şi pentru că citeşte cărţi. Pe stradă, el e specialistul în Corpurile Fetelor şi în Tot Ce E Porcos şi-mi promite Frankie, o să-ţi spun tot când o să ai unşpe ani ca mine şi n-o să mai fii aşa bătut în cap şi ignorant.

E foarte bine că zice Frankie, să ştiu şi eu că vorbeşte cu mine, pentru că el se uită cruciş şi niciodată nu-ţi dai seama la cine se uită. Dacă vorbeşte cu Malachy, dar mie mi se pare că vorbeşte cu mine, poate-l apucă pandaliile şi face o criză de nu-şi mai revine. El zice că e un har să te uiţi cruciş pentru că eşti ca un zeu, te uiţi în două părţi în acelaşi timp, iar pe vremea romanilor, dacă te uitai cruciş îţi găseai imediat o slujbă bună. Dacă te uiţi la desene cu împăraţi romani, ai să vezi că parcă mereu se uită un pic cruciş. Când nu face crize, stă pe jos, în capul străzii, şi citeşte cărţi pe care i le aduce taică-su de la Biblioteca Carnegie. Maică-sa zice cărţi, cărţi, cărţi, îşi strică ochii cu cărţile, i-ar trebui o operaţie să-i îndrepte, dar de unde bani. îi spune că dacă-şi mai forţează ochii, ochii o să i se tot apropie pân-o să aibă unul singur în mijlocul capului. De-atuncea, taică-său nu-l mai scoate din Ciclopule, adică unul dintr-o poveste grecească.

Nora Molloy se ştie cu mama de la cozile de la Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul. îi spune mamei că Mikey are mai multă judecată decât doişpe bărbaţi băutori de

halbe la cârciumă la un loc. Ştie numele tuturor papilor, de la Sfântul Petru la Pius al XI-lea. Are doar unsprezece ani, dar e bărbat, oh, e bărbat în toată regula. Nu puţine sunt săptămânile când îşi salvează familia să nu moară de-a dreptul de foame. împrumută un căruţ de la Aidan Farrell şi bate la toate uşile din Limerick, să întrebe dacă vrea cineva să le aducă turbă sau cărbune, apoi se duce pe Dock Road să aducă ditamai sacii, o sută de livre pe puţin. Face pe curierul pentru bătrâni care nu pot merge, iar dacă vreunul n-are nici un ban de dat, se mulţumeşte şi cu o rugăciune.

Când câştigă câţiva bănuţi, îi dă maică-sii, care-l iubeşte pe Mikey al ei. El e lumea ei, sângele din inima ei, suflarea ei de viaţă, iar dacă vreodată i s-ar întâmpla ceva, n-au decât s-o bage la azilul de nebuni şi s-arunce cheia.

Tatăl lui Mikey, Peter, e mare campion. Câştigă pariurile la cârciumi pentru că bea cele mai multe halbe. Nu trebuie decât să se ducă până la privată, să-şi bage degetul pe gât, ca să dea totul afară şi să mai atace un rând. Peter e un campion aşa de mare că poate sta în privată şi vomita iară să folosească degetul. E un campion aşa de mare că şi dacă i-ar tăia cineva degetele, el tot şi-ar vedea de treabă. Câştigă toţi banii, dar nu-i duce acasă. Uneori, face ca tata şi bea şomajul cu totul şi de-aia intră Nora Molloy aşa des la azilul de nebuni, smintită de grijă pentru familia ei flămândă, hămesită. Ea ştie că la azil eşti ferit de lume şi de frământările ei, n-ai ce face, eşti protejat şi n-are rost să te macini. Toată lumea ştie că toţi nebunii de la azil trebuie aduşi cu forţa, numai ea trebuie dată afară cu forţa, să se ducă înapoi la cei cinci copii ai ei şi la marele campion la băut halbe.

îţi dai seama când o să intre Nora Molloy la azil atunci când îi vezi copiii umblând de colo până colo albi de faină

din creştet până-n tălpi. Asta se întâmplă când Peter bea banii de şomaj, ea disperă şi ştie că o să vină unii s-o ia de acasă. Toată lumea o ştie că stă acasă şi coace în neştire. Vrea să fie ea sigură că ăia mici n-o să moară de foame cât e ea plecată, aşa că o ia teleleu prin Limerick, cerşind făină. Se duce la preoţi, la călugăriţe, la protestanţi, la quakeri. Se duce la Morile de faină Rank şi se milogeşte să-i dea ce mătură ei de pe podea. Zi şi noapte stă şi coace. Peter se roagă de ea să termine, dar ea urlă uite aşa păţim dacă bei banii de şomaj. El îi spune că oricum pâinea se-nvecheşte. Degeaba vorbeşti cu ea. Coace, coace, coace. Dac-ar avea bani, ar coace toată faina din Limerick şi din vecini. Dacă n-ar veni ăia de la azilul de nebuni s-o ia, ar coace pân-ar cădea lată.

Copiii se îndoapă cu atâta pâine, încât lumea de pe stradă zice că arată şi ei ca nişte franzele. Dar pâinea tot se învecheşte, iar Mikey atâta se necăjeşte din cauza risipei că se sfătuieşte cu o femeie bogată, care are o carte de bucate, iar femeia îi spune să facă puding din pâine. El fierbe pâinea tare în apă şi lapte acru, pune pe deasupra o cană de zahăr, iar fraţilor lui le place grozav de mult chiar dacă altceva n-au de mâncare cele două săptămâni cât stă mama lor la azilul de nebuni.

Tata întreabă oare o ia la azil pentru că înnebuneşte de-atâta copt pâine sau înnebuneşte şi coace pâine pentru că o ia la azil?

Nora vine acasă liniştită de parcă s-ar fi întors de la mare. Mereu zice unde-i Mikey? E viu? îşi face griji pentru Mikey pentru că el nu e catolic adevărat şi, dacă face vreo criză şi moare, cine ştie unde se pomeneşte în viaţa următoare. Nu e catolic adevărat pentru că nu poate primi Prima

împărtăşanie, de frică să nu pună ceva pe limbă de la care să intre-n criză şi să se sufoce. Domnul învăţător a încercat în repetate rânduri cu bucăţi din *Limerick Leader,*

dar Mikey le-a tot scuipat până când domnul şi-a ieşit din pepeni şi l-a trimis la un preot, care i-a scris episcopului, care a răspuns ia rezolvaţi voi şi nu mă mai deranjaţi cu asta. Domnul i-a trimis acasă un bilet în care spunea că Mikey trebuie să exerseze primirea împărtăşaniei cu taică-său sau cu maică-sa, dar nici măcar ei nu l-au putut convinge să înghită o bucată din *Limerick Leader* în formă de azimă. Au încercat chiar şi cu o bucată de pâine în formă de azimă, dar unsă cu gem, şi tot degeaba. Preotul îi spune doamnei Molloy să nu-şi facă griji. Misterioase sunt căile Domnului şi minunile Sale şi trebuie să aibă El vreo misie specială pentru Mikey, cu tot cu crizele lui. Nu vi se pare curios că-nghite tot soiu' de zaharicale şi chifle şi numa' când trebuie să înghită trupul Domnului nostru îl apucă crizele? zice ea. Nu e curios? Se teme că Mikey ar putea face o criză, ar putea muri şi ajunge în iad dacă are cumva vreo urmă de păcat pe suflet, chiar dacă toată lumea ştie că e un înger picat din rad. Mikey îi spune Dumnezeu nu-ţi dă să te chinuieşti cu crizele ca dup-aia să-ţi facă vânt în iad pe deasupra. Ce fel de Dumnezeu ar face aşa ceva?

Eşti sigur, Mikey?

Da. Am citit într-o carte.

Stă sub felinar în capul străzii şi râde de ziua Primei împărtăşanii, care la el fusese o mare bătaie de joc. Nu putuse înghiţi azima, dar ce, asta o împiedicase pe maică-sa să defileze cu el prin tot oraşul, în costumul lui negru, pentru Colectă? Ei, eu nu sunt mincinoasă şi n-o să mint, i-a spus ea lui Mikey. Numai atâta le spun vecinilor, ia uitaţi-l pe Mikey, îmbrăcat de Prima împărtăşanie. Atâta spun, să fie clar. Uite-l pe Mikey. Dacă ei cred că tu ai înghiţit Prima împărtăşanie, cine sunt eu să-i

contrazic şi să-i dezamăgesc? Stai liniştit, Ciclopule, a zis tatăl lui Mikey. Ai timp berechet. Isus s-a făcut catolic în toată regula abia la cina cea de taină, când a-mpărţit pâinea şi vinul, şi avea atunci

treizeci şi trei de ani. Ia nu-i mai spune Ciclopule, a zis Nora Molloy. Are doi ochi în cap şi nu e grec. Dar tatăl lui Mikey, campion absolut la băut halbe, e ca unchiul meu Pa Keating, nu dă o băşină degerată pe ce spune lumea şi aşa aş vrea să fiu şi eu.

Mikey îmi spune că cea mai bună treabă când iei Prima împărtăşanie e Colecta. Maică-ta trebuie să facă pe dracu-n patru şi să-ţi ia un costum nou, ca să se fuduleascä la vecini şi la rude cu tine, iar ei îţi dau dulciuri şi bani şi poţi să te duci la Cinema Lyric să-l vezi pe Charlie Chaplin.

Şi pe James Cagney nu?

Lasă-l pe James Cagney. Numai vorbe goale. Charley Chaplin e singurul valabil. Dar trebuie să mergi cu mai- că-ta la Colectă. Oamenii mari din Limerick n-o să dea cu banii după orice neică nimeni înţolit în costum de Prima împărtăşanie, dacă nu-i maică-sa cu el.

Mikey a primit mai mult de cinci şilingi la Prima împărtăşanie şi a mâncat atâtea dulciuri şi chifle, încât a vomitat la Cinema Lyric, iar Frank Goggin, tipul de la bilete, l-a dat afară. El a zis că nu i-a păsat pentru că-i mai rămăseseră bani şi s-a dus în aceeaşi zi la Cinema Savoy, la un film cu piraţi, şi a mâncat la ciocolată Cadbury şi a băut la limonadă de-i plesneau puricii pe burtă. Abia aşteaptă să vină Confirmarea, pentru că mai e o colectă şi când eşti mai mare, şi de-acolo capeţi mai mulţi bani ca la Prima împărtăşanie. Toată viaţa o să se ducă la cinema, o să stea lângă fetele de pe stradă şi o să facă porcării ca un meseriaş. îşi iubeşte mama, dar n-o să se însoare niciodată de frică să nu se aleagă cu o nevastă care să tot umble pe la azilul de nebuni. Ce rost are să te însori când poţi să stai în săli de cinema şi să faci porcării cu fete

de pe stradă care nu se sinchisesc ce le faci, că deja le-au făcut pe toate cu fraţii lor. Dacă nu te însori, n-o să ai acasă copii care să urle după ceai şi pâine, care să gâfâie de la criză şi să se

uite c-un ochi la slănină şi cu ăl'lalt la faină. Când o să fie mai mare, o să se ducă la cârciumă, ca taică-său, o să bea halbe peste halbe, o să-şi vâre degetul pe gât ca să dea totul afară, apoi iar o să bea halbe, o să câştige pariurile şi o să aducă banii acasă la mamă-sa, ca să nu se smintească. Zice că el nu e catolic adevărat, aşa că oricum e pierdut şi poate să facă fix după cum îi tună.

O să-ţi spun eu mai multe când creşti mare, Frankie, zice el. Acuma eşti prea mic şi nici nu ştii care ţi-e capu', care ţi-e curu'.

Domnul Benson, învăţătorul, e foarte bătrân. Toată ziua urlă la noi şi ne împroaşcă cu scuipat. Băieţii din primul rând speră să nu aibă vreo boală, pentru că scuipatul duce cu el toate bolile şi se prea poate să împrăştie oftică în stânga şi-n dreapta. Ne zice că trebuie să ştim catehismul de la cap la coadă, de la coadă la cap şi pe sărite. Trebuie să ştim cele Zece Porunci, cele Şapte Virtuţi, Divine şi Morale, cele Şapte Taine, cele Şapte Păcate Capitale. Trebuie să ştim pe de rost toate rugăciunile, Ave Maria, Tatăl Nostru, Confiteor, Crezul Apostolic, Pocăinţa, Litania Sfintei Fecioare Maria. Trebuie să le ştim în irlandeză şi-n engleză şi dacă uităm vreun cuvânt irlandez şi zicem în engleză, îl apucă pandaliile şi ne croieşte cu nuiaua. Dac-ar fi după el, am face orele de religie în latină, limba sfinţilor care-au avut de-a face direct cu Domnul şi cu Maica Lui Preasfântă, limba primilor creştini care se piteau în catacombe şi se duceau să moară de sabie, în cazne, care-şi dădeau ultima suflare între fălcile băloase ale leului hămesit. Irlandeza e bună pentru patrioţi, engleza – pentru trădători şi turnători, dar numai latina ne deschide garantat porţile raiului, în latină

se rugau martirii pe când barbarii le smulgeau unghiile şi-i jupuiau de piele centimetru cu centimetru. Ne spune că suntem o ruşine pentru Irlanda şi pentru istoria

ei lungă şi tristă, că mai bine ne-ar şade în Africa, să ne rugăm la tufe sau copaci. Ne spune că n-avem scăpare, cea mai proastă clasă pe care a pregătit-o vreodată pentru Prima împărtăşanie, dar aşa cum a făcut Dumnezeu merele pe pământ, aşa o să facă şi el catolici din noi, o să ne bată pân-o să iasă lenea din noi şi o să intre-n loc Harul.

Brendan Quigley ridică mâna. Noi l-am poreclit Quigley întrebare pentru că pune mereu întrebări. Nu se poate abţine. Domnule, face el, ce-i aia Har?

Domnul ridică ochii la cer. Precis îl omoară pe Quigley. Dar nu-l omoară, ci latră la el nu contează ce-i aia Har, Quigley. Nu-i treaba ta. Tu eşti aici ca să-nveţi catehismul şi să faci ce ţi se spune. Nu eşti aici ca să pui întrebări. Prea mulţi umblă lelea prin lume şi pun întrebări şi de-aia am ajuns unde-am ajuns şi dacă mai prind pe careva din clasa asta că pune întrebări, nu mai răspund de faptele mele. M-ai înţeles, Quigley?

Da.

Da şi mai cum?

Da, domnule.

Apoi îşi continuă discursul, în clasa asta sunt băieţi care n-o să aibă parte niciodată de Har. Şi de ce? Din cauza lăcomiei. I-am auzit afară, în curtea şcolii, vorbind despre ziua Primei împărtăşanii, cea mai fericită zi din vieţile voastre. Credeţi cumva că povestesc cum au primit ei trupul şi sângele Domnului nostru? O, nu. împieliţaţii ăia mici, lacomi şi spurcaţi la gură, povestesc despre Colectă, despre câţi bani o să primească. Se duc din casă-n casă ca nişte cerşetori, în costumaşele lor, pentru Colectă. Credeţi că pun deoparte din banii ăia ca să-i trimită copilaşilor negri din Africa? Le stă mintea la acei micuţi păgâni osândiţi pururea pentru că nu cunosc botezul şi nici

Adevărata Credinţă? Prunci negri ce nu vor cunoaşte niciodată Trupul Divin al lui Cristos? E plin ochi purgatoriul de prunci

negri care zboară de colo până colo şi plâng după mamele lor pentru că niciodată nu vor fi îngăduiţi în inefabila prezenţă a Domnului nostru şi în măreaţa companie a sfinţilor, martirilor, fecioarelor. Oh, nu. Ei dau fuga la cinema, băieţii noştri care au primit Prima împărtăşanie se duc să se bălăcească în zoaiele cu care împroaşcă lumea acoliţii Satanei de la Hollywood. Este aşa sau nu este, McCourt?

Este, domnule.

Quigley întrebare ridică iar mâna. în clasă se schimbă priviri şi ne întrebăm dacă nu cumva i s-a urât cu viaţa.

Ce-i aia acoliţi, domnule?

Domnul se albeşte la faţă, apoi se înroşeşte. Gura i se strânge, apoi se deschide şi împroaşcă scuipat peste tot. Se duce la întrebare şi-l trage din banca lui. Fornăie, bolboroseşte şi împroaşcă toată clasa cu scuipat. îl croieşte pe întrebare peste umeri, peste fund, peste picioare. îl prinde de guler şi-l târăşte în faţa clasei.

Ia uitaţi-vă la specimenul ăsta, rage el.

întrebare tremură şi plânge. îmi pare rău, domnule.

Domnul îl ia în râs. îmi pare rău, domnule. Pentru ce-ţi pare rău?

îmi pare rău c-am întrebat. Nu mai întreb niciodată nimic, domnule.

în ziua în care o să mai întrebi ceva, Quigley, aia o să fie ziua când o să vrei să te primească Dumnezeu la sânul Lui. Ce-o să vrei, Quigley?

Să mă primească Dumnezeu la sânul Lui, domnule.

Du-te înapoi la locul tău, cap sec, mişelule care-ai ieşit din cel mai întunecat cotlon de mlaştină.

Domnul se aşază la catedră, cu băţul în faţa lui.

îi spune lui întrebare să termine cu smiorcăitul şi să fie bărbat. Dacă mai aude pe careva din clasă că pune întrebări stupide sau că vorbeşte despre Colectă, o să-l bată cu nuiaua până-i ţâşneşte sângele.

Ce-o să fac, băieţi?
O să-l bateţi cu nuiaua, domnule.
Până când?
Până ţâşneşte sângele, domnule.
Acuma ia zi tu, Clohessy, care e a şasea poruncă?
Să nu fii desfrânat.
Să nu fii desfrânat şi mai cum?
Să nu fii desfrânat, domnule.
Şi ce-i desfrânarea, Clohessy?
Gânduri necurate, cuvinte necurate, fapte necurate, domnule.
Bine, Clohessy. Eşti băiat bun. Oi fi tu mai încet, nu prea ţii minte cum vine treaba cu „domnule" şi umbli desculţ, dar eşti stăpân pe a şasea poruncă şi asta o să te ţină mereu curat.

Paddy Clohessy umblă desculţ, maică-sa îl rade în cap ca să-l ferească de păduchi, are ochii roşii şi nasul veşnic plin de muci. Juliturile de pe genunchi nu i se vindecă niciodată pentru că mereu îşi râcâie zgaibele şi le mănâncă. E îmbrăcat în nişte zdrenţe pe care le împarte cu cei şase fraţi ai lui şi o soră, iar când vine la şcoală cu nasul în sânge sau vânăt la un ochi, atunci ştii că s-au bătut pe haine de dimineaţă. Urăşte şcoala. Are şapte ani şi merge pe opt, e cel mai mare băiat din clasă şi ca statură, şi ca vârstă, şi de-abia aşteaptă să crească şi să facă paişpe ani ca să fugă de-acasă, să se dea de şapteşpe ani, să se înroleze în armata engleză şi să plece în India, unde-i cald şi bine şi o să trăiască într-un cort cu o fată negricioasă cu punct roşu pe frunte, o să stea tolănit şi o să mănânce smochine, că aia mănâncă indienii, smochine, şi ea o să gătească zi şi noapte curry şi o să zdrăngăne la ukulele, iar când o să aibă destui bani o să-şi

aducă toată familia şi or să stea cu toţii în cort, mai ales bietul taică-său care stă acasă şi tuşeşte de la ftizie până dă afară ditai flegmele cu sânge.

Când îl vede mama pe Paddy pe stradă, zice văleu, bietul copil, uită-te şi tu la el. E un schelet în zdrenţe şi dacă s-ar face un film despre foamete, sigur ar juca el rolul principal.

Cred că lui Paddy îi place de mine de când cu stafida şi mă simt un pic vinovat pentru că de fapt n-am fost chiar aşa de generos. Domnul Benson, învăţătorul, a zis că guvernul o să ne dea de mâncare gratis la prânz, ca să nu ne mai ducem acasă pe vreme geroasă. Ne-a dus într-o încăpere rece din beciurile Şcolii Leamy, unde Nellie Ahearn, îngrijitoarea, împărţea cănile de lapte şi cornurile cu stafide. Laptele îngheţase în sticle şi a trebuit să-l încălzim între coapse. Băieţii glumeau şi ziceau că o să ne-ngheţe socotelile de la sticle, iar domnul a urlat că dacă vă mai aud vorbind aşa, vă-ncălzesc sticlele peste ceafă. Toţi am scormonit după stafide în cornurile cu stafide, dar Nellie a zis că probabil uitaseră să le pună şi că o să-l întrebe pe omul care le aducea. Am tot scormonit zi de zi până când, în sfârşit, eu am găsit o stafidă în corn şi am arătat-o la toată lumea. Băieţii au început să bodogăne şi au zis că vor şi ei stafide, iar Nellie a zis că nu-i vina ei. Că o să-l întrebe iar pe om. Băieţii începuseră să se milogească de mine să le dau stafida şi-mi ofereau de toate, o gură de lapte de la ei, un creion, benzi desenate. Toby Mackey a zis că mi-o dă pe soră-sa, iar domnul Benson l-a auzit, l-a scos pe hol şi l-a bumbăcit până-a început să urle. Eu voiam stafida pentru mine, dar l-am văzut pe Paddy Clohessy cum stătea desculţ într-un colţ şi în cameră era tare frig, iar el tremura ca un câine pe care l-ai lovit cu piciorul şi mie mereu mi-a părut rău de câinii loviţi cu piciorul, aşa că m-am dus la Paddy şi i-am dat lui stafida pentru că n-am ştiut ce altceva să fac şi toţi băieţii au zbierat

la mine că-s un prost şi un nătă- fleţ şi că o să-mi pară rău, şi după ce i-am dat stafida lui Paddy, am tânjit după ea, dar era prea târziu pentru că el şi-o vârâse deja în gură şi o hăpăise şi se uita la mine iară

o vorbă, iar eu mi-am zis în mintea mea că trebuie să fii tare nătăfleţ ca să-ţi dai stafida de pomană.

Domnul Benson s-a uitat la mine şi n-a zis nimic, iar Nellie Aheam a zis eşti un yankeu de milioane, Frankie.

Preotul o să vină curând să ne asculte la catehism şi la toate celelalte. Domnul învăţător însuşi trebuie să ne arate cum se primeşte Sfânta împărtăşanie. Ne spune să ne adunăm în jurul lui. îşi umple pălăria cu bucăţele din *Limerick Leader.* îi dă pălăria lui Paddy Clohessy, îngenunchează pe podea, îi spune lui Paddy să ia o bucată de hârtie şi să i-o pună pe limbă. Ne arată cum să scoatem limba, să primim hârtiuţa, să stăm aşa cu ea o clipă, să băgăm limba-n gură, să ne-mpreunăm mâinile ca la rugăciune, să ne uităm spre cer, să închidem ochii cu smerenie, să aşteptăm să se topească hârtia în gură, s-o înghiţim şi să-i mulţumim lui Dumnezeu pentru dar, pe când Harul Divin se va pogorî peste noi ca o boare cu iz de sfinţenie. Când scoate limba, trebuie să ne abţinem să nu râdem pentru că niciodată n-am mai văzut o limbă aşa de mare, vineţie. El deschide ochii ca să-i prindă pe băieţii care chicotesc, dar nu poate zice nimic pentru că-l are încă pe Dumnezeu pe limbă şi e un moment sfânt. Se scoală de pe podea şi ne spune nouă să îngenunchem în clasă ca să exersăm pentru Sfânta împărtăşanie. Se învârteşte prin clasă, ne pune bucăţi de hârtie pe limbă şi mormăie în latină. Unii băieţi chicotesc şi el urlă la ei că dacă nu termină cu chicotitul, n-o să aibă parte de Sfânta împărtăşanie, ci de Ultima împărtăşanie şi cum se cheamă taina asta, McCourt?

Ungerea de pe urmă, domnule.

Corect, McCourt. Nu-i rău pentru un yankeu de pe malurile păcătoase ale Americhii.

Ne spune că trebuie să avem grijă să scoatem mult limba, să nu cumva să cadă azima de împărtăşanie pe jos. E cel

mai rău lucru care i se poate întâmpla unui preot, spune el. Dacă-ţi alunecă azima de pe limbă, bietul preot trebuie să se lase în genunchi, s-o ia el, pe limba lui, şi să lingă podeaua de jur împrejur, în caz c-o fi sărit dintr-un loc în altul. Preotul poate să se aleagă cu o aşchie şi să i se umfle limba cât un nap, de poate să se înăbuşe şi să moară de-a binelea.

Ne spune că azima de împărtăşanie e cel mai sfânt lucru din lume, la fel de sfânt ca o relicvă din Adevărata Cruce, şi că Prima împărtăşanie e cel mai sfânt moment din vieţile noastre. Când vorbeşte despre Prima împărtăşanie, domnul se înflăcărează de-a dreptul. Se plimbă încolo şi încoace, gesticulează cu nuiaua, ne spune că nu trebuie să uităm niciodată că în clipa când primim Sfânta împărtăşanie pe limbă, devenim membri ai celei mai glorioase congregaţii, Una Sfântă Catolică şi Apostolică Biserică, că vreme de două mii de ani, bărbaţi, femei şi copii şi-au dat viaţa pentru Credinţă, că irlandezii n-au motive de ruşine la capitolul martiri. N-am dat noi martiri cu nemiluita? N-am plecat gâturile dezgolite sub securea protestantă? N-am urcat noi pe eşafod cântând, de parcă ne-am fi dus la picnic? Ziceţi voi, băieţi.

Aşa am făcut, domnule.

Ce-am făcut, băieţi?

Am plecat gâturile sub securea protestantă, domnule.

Şi med ce?

Am urcat pe eşafod cântând, domnule.

De parcă ce?

De parcă ne-am fi dus la picnic, domnule.

Zice că poate avem la noi în clasă un viitor preot sau martir pentru Credinţă, deşi se foarte

îndoieşte de acest lucru, fiind noi cea mai puturoasă bandă de inculţi pe care a avut vreodată ghinionul să-i înveţe carte.

Dar mare-i grădina Domnului, spune el, şi Dumnezeu trebuie să fi ştiut el ce-a ştiut când a trimis pe unii de teapa

voastră să bântuie prin lume. A ştiut El Dumnezeu ce-a ştiut când l-a trimis printre noi pe Clohessy desculţ, pe Quigley cu întrebările lui nesuferite şi pe McCourt împovărat de păcat din America. Şi ţineţi minte un lucru, băieţi, Dumnezeu nu L-a trimis pe unicul Său Fiu să se jertfească pe cruce ca să umblaţi voi de hăbăuci în ziua Primei împărtăşanii cu labele întinse după Colectă. Domnul nostru a murit ca să fiţi voi izbăviţi. E de-ajuns dacă primiţi darul Credinţei. Sunteţi atenţi la mine?

Da, domnule.

Şi ce e de-ajuns?

Darul Credinţei, domnule.

Bine. Plecaţi acasă.

Stăm toţi trei, Mikey, Malachy şi cu mine, şi citim sub felinarul din capul străzii. Molloy-i sunt la fel ca noi, tatăl lor bea banii de şomaj sau leafa şi nu le rămân bani de lumânări sau de ulei de parafină pentru lampă. Mikey citeşte cărţi, iar noi, ăştialalţi, citim benzi desenate. Taică-său, Peter, aduce cărţi de la Biblioteca Carnegie, ca să aibă o ocupaţie atunci când nu bea halbe sau când are grijă de familie, cât doamna Molloy e la azilul de nebuni. Îl lasă pe Mikey să citească ce carte vrea şi Mikey citeşte acum o carte despre Cuchulain şi vorbeşte de parc-ar şti totul despre el. Aş vrea să-i spun că eu ştiu totul despre Cuchulain de când aveam trei ani şi mergeam pe patru, că l-am văzut pe Cuchulain la Dublin, că Cuchulain mă vizitează în vis când are el chef. Aş vrea să-i spun să nu mai vorbească despre Cuchulain, că e al meu, e al meu de câţiva ani, de când eram mic, dar nu pot pentru că Mikey ne citeşte o poveste pe care n-am mai

auzit-o, o poveste deocheată despre Cuchulain pe care n-o să le-o pot spune niciodată tatei sau mamei, anume cum a devenit Emer soţia lui Cuchulain.

Cuchulain era deja un moş de douăzeci şi unu de ani. I se urâse de singurătate şi voia să se însoare, ceea ce l-a slăbit, zice Mikey, şi de unde i s-a şi tras în cele din urmă. Toate femeile din Irlanda erau îndrăgostite lulea de Cuchulain şi voiau să-l ia de bărbat. Lui i se părea straşnic, s-ar fi însurat bucuros cu toate femeile din Irlanda. Dacă se putea lupta cu toţi bărbaţii din Irlanda, atunci de ce să nu se însoare cu toate femeile? Numai că regele, Conor Mac- Nessa, a zis toate bune şi frumoase, Cu, doar că bărbaţii din Irlanda nu vor să fie singuri în puterea nopţii. Regele a hotărât să se ţină o întrecere ca să se afle cine se va mărita cu Cuchulain, o întrecere la pişare. Toate femeile din Irlanda s-au adunat în câmpie la Muirthemne, să vadă cine se pişă mai mult, şi Emer a fost aceea. Ea a ieşit campioana Irlandei la pişare şi s-a măritat cu Cuchulain şi de-aia i-a rămas numele de Emer Băşică-Mare.

Mikey şi Malachy râd de poveste, deşi nu cred că Mala- chy o înţelege. El e mic, mai are mult până la Prima împărtăşanie şi râde doar de cuvântul pişare. Apoi, Mikey îmi spune că am comis un păcat pentru că am ascultat o poveste care are cuvântul ăla în ea, aşa că va trebui să-i spun preotului la Prima Spovedanie. Aşa e, spune Malachy. Pişare e un cuvânt urât şi trebuie să-i spui părintelui că e cuvânt cu păcat.

Nu ştiu ce să fac. Cum să mă duc eu la popă şi să-i spun aşa un lucru îngrozitor la Prima Spovedanie? Toţi băieţii ştiu ce păcate o să mărturisească ca să primească Prima împărtăşanie, să meargă la Colectă şi să se ducă să-l vadă pe James Cagney şi să mănânce bomboane şi prăjituri la Cinema Lyric. Ne-a ajutat

domnul la păcate şi toată lumea are aceleaşi păcate. Am dat în fratele meu. Am spus o minciună. Am furat un penny din poşeta mamei. Nu mi-am ascultat părinţii, am mâncat un cârnat vinerea.

Dar acuma eu am un păcat pe care nu-l mai are nimenea, iar popa o să fie şocat şi o să mă scoată târâş din cabina de spovedanie în naos şi de-acolo în stradă, unde toată lumea o să afle că am ascultat o poveste despre soţia lui Cuchulain, campioană la pişare pe toată Irlanda. Niciodată n-o să primesc Prima împărtăşanie, iar mamele o să-şi ridice copilaşii în braţe, o să arate spre mine şi o să spună ia uitaţi-vă la el. E ca Mikey Molloy, n-a avut parte de Prima împărtăşanie, umblă aşa cu păcatele după el, n-a apucat Colecta, nu l-a mai văzut pe James Cagney.

Aş vrea să nu fi auzit niciodată de Prima împărtăşanie şi de Colectă. Mi-e rău şi nu vreau nici ceai, nici pâine, nimica. Mama îi spune lui tata că e lucru curios când un copil se lipseşte de ceaiul lui cu pâine şi tata spune eh, n-are nimic, emoţiile Primei împărtăşanii. îmi vine să mă duc la el, să mă sui în poala lui şi să-i spun ce mi-a făcut Mikey Molloy, dar sunt prea mare ca să stau în poală şi dac-aş face asta, Malachy ar ieşi pe stradă şi ar spune la toată lumea că sunt un mare plângăcios. Aş vrea să-i spun îngerului de pe Treapta a Şaptea ce necazuri am, dar e ocupat, duce copii mamelor din lumea întreagă. Dar hai să-l întreb, totuşi, pe tata.

Tată, îngerul de pe Treapta a Şaptea are şi alte îndatoriri în afară de adusul copiilor?

Are.

Te-ar învăţa îngerul de pe Treapta a Şaptea ce să faci dacă n-ai şti?

Eh, te-ar învăţa, fiule, sigur că da. Asta-i treaba oricărui înger, chiar şi a celui de pe treapta a şaptea.

Tata iese la o plimbare lungă, mama îl ia pe Michael şi se duce la mamaia, Malachy se joacă pe

stradă, iar eu rămân stăpân pe casă, aşa că pot să mă aşez pe treapta a şaptea şi să vorbesc cu îngerul. Ştiu că e acolo pentru că treapta a şaptea mi se pare mai caldă ca celelalte trepte şi

am o lumină în cap. îi înşir necazurile mele şi aud o voce. Teamă să nu-ţi fie, spune vocea.

Vorbeşte sucit şi îi spun că habar n-am ce spune acolo.

Să nu-ţi fie teamă, spune vocea. Spune-i preotului păcatul tău şi vei fi iertat.

A doua zi de dimineaţă, mă scol devreme, beau ceai cu tata şi-i povestesc de îngerul de pe Treapta a Şaptea. El îmi pune mâna pe frunte, să vadă dacă mă simt bine. Mă întreabă dacă sunt sigur că mi s-a aprins o lumină în cap şi că am auzit o voce şi ce mi-a spus vocea?

îi spun că vocea a zis teamă să nu-mi fie şi că asta înseamnă să nu mă tem.

Tata îmi spune că are dreptate îngerul, nu trebuie să mă tem, şi eu îi povestesc ce mi-a făcut Mikey Molloy. îi povestesc despre Emer Băşică-Mare şi folosesc chiar cuvântul pişare pentru că îngerul a zis teamă să nu-mi fie. Tata lasă jos borcanul cu ceai şi mă bate pe dosul mâinii. Face întruna eh, eh, eh, şi mă întreb dacă nu cumva s-o scrânti şi el ca doamna Molloy, când la azil, când acasă, dar el spune de-aia te frământai aşa aseară?

îi spun că da şi el spune că nu e un păcat şi că nu trebuie să-i spun preotului.

Dar îngerul de pe Treapta a Şaptea a zis să-i spun.

Bine. Spune-i preotului, dacă vrei, dar îngerul de pe Treapta a Şaptea ţi-a zis aşa doar pentru că nu mi-ai spus mie primul. Nu e mai bine să-i poţi spune tatălui tău ce te doare în loc să-i spui unui înger care e o lumină şi o voce în capul tău?

Aşa-i, tată.

în ziua din ajunul Primei împărtăşanii, domnul ne

duce la Biserica Sfântul Iosif pentru Prima Spovedanie. Mergem doi câte doi şi dacă ne prinde fie şi numai mişcând din buze pe străzile din Limerick, ne omoară pe loc şi ne trimite

în iad umflaţi de păcate. Dar asta nu ne împiedică să ne lăudăm cu păcatele mari. Willie Harold şuşoteşte despre păcatul lui mare, cum că a văzut-o pe soră-sa dezbrăcată. Paddy Hartigan zice că a furat zece şilingi din poşeta mă- tuşă-sii şi s-a îndopat cu îngheţată şi cartofi prăjiţi până i-a venit rău. Quigley întrebare zice că a fugit de acasă şi a stat jumătate de noapte într-un şanţ, cu patru capre, încerc să povestesc şi eu despre Cuchulain şi Emer, dar mă prinde domnul că vorbesc şi-mi dă una în cap.

îngenunchem în strane, lângă cabina de spovedanie, şi mă întreb dacă păcatul meu cu Emer e la fel de grav ca să-ţi vezi sora dezbrăcată, pentru că de-acuma ştiu că sunt unele lucruri pe lume mai rele decât altele. De-aia avem păcate diferite, sacrilegiul, păcatul de moarte, păcatul mărunt. Apoi, învăţătorii şi oamenii mari în general vorbesc despre păcatul de neiertat, care e un mare mister. Nimeni nu ştie ce este şi te întrebi cum de-ţi dai seama dacă l-ai săvârşit sau nu, din moment ce nu ştii ce este. Dacă-i spun unui popă de Emer Băşică-Mare şi concursul de pişare, el ar putea spune că ăsta e păcatul de neiertat, m-ar da afară în şuturi din cabina de spovedanie, m-aş face de poveste peste tot în Limerick şi aş fi sortit iadului, să fiu schingiuit pe vecie de nişte diavoli care altă treabă n-au decât să mă-mpungă pe mine cu furcile-nroşite în foc până mă lasă puterile.

încerc să ascult spovedania lui Willie când intră în cabină, dar nu aud decât şuieratul popii, apoi Willie iese plângând.

E rândul meu. Cabina de spovedanie e întunecoasă şi deasupra capului îmi atârnă un crucifix mare. Aud bolboroselile unui băiat care se spovedeşte pe partea cealaltă. Mă întreb dacă are

vreun rost să încerc să vorbesc cu îngerul de pe Treapta a Şaptea. Ştiu că n-ar avea ce căuta într-o cabină de spovedanie, dar simt lumina în cap şi vocea îmi spune teamă să nu-ţi fie.

Ferestruica se dă la o parte în faţa mea şi preotul spune da, fiule?

Binecuvântează-mă, părinte, că am păcătuit. E Prima mea Spovedanie.

Da, fiule, şi ce păcate ai săvârşit?

Am minţit. Am dat în fratele meu. Am luat un penny din poşeta mamei. Am înjurat.

Da, fiule. Altceva?

Ăă, am ascultat o poveste despre Cuchulain şi Emer.

Ăsta sigur nu-i păcat, fiule. La urma urmei, sunt autori care ne asigură că Cuchulain a trecut la catolicism spre sfârşitul vieţii, ca şi regele său, Conor MacNessa.

E despre Emer, părinte, despre cum s-a măritat cu el.

Cum anume, fiule?

L-a câştigat la o întrecere de pişare.

Se aude un gâfâit. Preotul şi-a dus mâna la gură, scoate nişte sunete de parcă se sufocă şi vorbeşte singur, Maica Domnului.

Cine, cine ţi-a spus povestea asta, fiule?

Mikey Molloy, părinte.

Şi el de la cine a auzit-o?

A citit-o într-o carte, părinte.

Aha, o carte. Cărţile pot fi periculoase pentru copii, fiule. Ia-ţi mintea de la poveştile astea prosteşti şi gândeşte-te la vieţile sfinţilor. Gândeşte-te la Sfântul Iosif, la Mica Floare[I], la Sfântul Francisc din Assisi cel blând şi bun, care iubea păsările cerului şi fiarele câmpului. Aşa o să faci, fiule?

Aşa o să fac, părinte.

MEU ai şi alte păcate, fiule?

Nu, părinte.

I Sfânta Tereza din Lisieux, zisă Mica Floare a lui Isus.

Ca să te pocăieşti, să spui de trei ori Ave Maria, de trei ori Tatăl Nostru şi mai spune şi o rugăciune specială pentru mine.

Bine. Părinte, ăsta a fost cel meii rău păcat?
Cum adică?
Sunt cel mai rău băiat dintre toţi, părinte?
Nu, fiule, ai cale lungă până acolo. Spune acuma o Pocăinţă şi ţine minte că Domnul Nostru te vede clipă de clipă. Dumnezeu să te binecuvânteze, fiule.

Ziua Primei împărtăşanii e cea mai fericită din viaţa omului pentru că există Colecta, James Cagney şi Cinema Lyric. în noaptea din ajun n-am putut adormi de nerăbdare până-n zori. Şi aş mai fi dormit dacă nu venea mamaia să-mi bată la uşă.
Scularea! Scularea! Daţi copilul ăla jos din pat. E cea mai fericită zi din viaţa lui şi el dă-i şi sforăie în pat.
Am alergat în bucătărie. Scoate cămaşa aia de pe tine, a zis ea. Mi-am scos cămaşa şi ea m-a împins într-o covată de tablă, plină cu apă rece ca gheaţa. M-a frecat mama, m-a frecat şi mamaia. Eram jupuit tot, roşu.
M-au uscat. M-au îmbrăcat în costumul meu pentru Prima împărtăşanie din catifea neagră, cu cămaşa albă cu volănaşe, pantalonii scurţi, şosetele albe, pantofii negri de lac. Mi-au legat pe braţ o fundă albă din satin şi mi-au prins la rever Sfânta Inimă a lui Isus, o poză cu Sfânta Inimă din care curgea sânge, cu flăcări ţâşnind în jur şi o coroană de spini fioroasă deasupra.
Vino încoace să te pieptăn, a zis mamaia. Uite şi tu la claia asta, nu stă şi pace. Părul ăsta nu e moştenit de la neamul meu. Ăsta-i păr de la taică-tu, din nordul Irlandei. Prezbiterienii au păr din ăsta. Dacă maică-ta ar fi luat un băiat cumsecade din Limerick, n-ai fi avut părul ăsta zbârlit de

prezbiterian, de irlandez din Nord.

M-a scuipat de două ori în cap.

Mamaie, te rog să nu mă mai scuipi în cap.

Ai ceva de spus, taci şi-nghiţi. Nu te omoară o ţâr' de scuipat. Hai că-ntârziem la slujbă.

Am dat fuga la biserică. Mama venea gâfâind în urmă, cu Michael în braţe. Am ajuns la biserică fix în momentul când ultimul băiat ieşea din altarul unde stătea preotul cu potirul şi anafura în mână, încruntându-se la mine. Apoi mi-a pus azima pe limbă, trupul şi sângele lui Isus. în sfârşit, în sfârşit.

O am pe limbă. Bag limba-n gură.

Nu vrea să lunece.

Dumnezeu mi se lipise de cerul gurii. Auzeam vocea învăţătorului spunând să nu care cumva să atingeţi azima cu dinţii, că dacă-l rupeţi pe Dumnezeu în două cu dinţii, o să vă prăjiţi în iad pe vecie.

Am încercat să-l împing pe Dumnezeu cu limba, dar preotul a şuierat la mine termină cu plescăitul şi du-te înapoi la locul tău.

Dumnezeu a fost bun. S-a topit, l-am înghiţit şi iată-mă, în sfârşit, membru al Bisericii Adevărate, păcătos cu patalama.

La sfârşitul slujbei, cine mă aştepta la uşa bisericii, mama cu Michael în braţe şi mamaia. M-au strâns amândouă la piept. Mi-au spus amândouă că era cea meu fericită zi din viaţa mea. Au plâns amândouă peste capul meu şi, după contribuţia de dimineaţă a lui mamaie, aveam capul ca o mlaştină.

Mamă, acum pot să mă duc la Colectă?

Stai întâi să mănânci un pic de dimineaţă, a zis ea.

Nu, a zis mamaia. Nu te duci la nici o colectă până nu iei un mic dejun ca lumea de Prima împărtăşanie la mine acasă. Haide.

Ne-am dus după ea. A zăngănit din oale şi tigăi

şi s-a văicărit că e mereu la cheremul nostru. Am mâncat oul,

am mâncat cârnatul, iar când m-am întins să mai iau nişte zahăr pentru ceai, ea m-a plesnit peste mână.

Mai uşurel cu zahărul. Da' ce crezi, c-oi fi vreo milionară? Ca americanii? Mă vezi tu gătită cu podoabe lucitoare? înfofolită în blănuri de lux?

Mâncarea mi s-a învârtejit în stomac. Mi-a venit pe gât. Am fugit în curte şi am vomitat tot. A ieşit şi ea.

Ia uite ce-a făcut. A vomat masa de Prima împărtăşanie. A vomat trupul şi sângele lui Isus. Dumnezeu e la mine-n curte. Ce mă fac? O să-l duc la iezuiţi, că ăia ştiu şi ce păcate are Papa.

M-a luat târâş pe străzile din Limerick. Le-a spus vecinilor şi necunoscuţilor de pe stradă că-l are pe Dumnezeu în curte. M-a îmbrâncit în cabina de spovedanie.

în numele Tatălui, Fiului şi Sfântului Duh. Binecuvân- tează-mă, Părinte, că am păcătuit. A trecut o zi de când nu m-am mai spovedit.

O zi? Şi ce păcate ai săvârşit tu într-o zi, fiule?

Am dormit prea mult. Cât pe ce să lipsesc de la Prima împărtăşanie. Mamaia zice că am păr zbârlit de prezbi- terian, de irlandez din Nord. Am vomitat masa de Prima împărtăşanie. Acuma mamaia zice că-l are pe Dumnezeu în curte şi că ce să facă.

Popa e ca popa de la Prima împărtăşanie. Răsuflă greu şi scoate sunete ca şi cum s-ar sufoca.

Ah... ah... spune-i lui mamaie să-l spele pe Dumnezeu cu niţică apă şi, ca să te pocăieşti, spune o Ave Maria şi un Tatăl Nostru. Roagă-te pentru mine şi Dumnezeu să te binecuvânteze, fiule.

Mamaia şi cu mama aşteptau lângă cabina de spovedanie. I-ai spus cumva glume popii în cabina

de spovedanie, zice mamaia. Dacă-mi ajunge la urechi că le-ai spus glume la iezuiţi, îţi smulg rinichii din tine. Acuma zi, ce-a zis de Dumnezeu din curtea mea?

A zis să-l speli cu niţică apă, mamaie.
Apă sfinţită sau obişnuită?
N-a zis, mamaie.
Păi du-te înapoi şi întreabă-l.
Dar mamaie...
Mi-a dat un brânci înapoi în confesional.
Binecuvântează-mă, părinte, că am păcătuit, a trecut un minut de când nu m-am mai spovedit.
Un minut! Eşti băiatul care a fost aici adineauri?
Da, părinte.
Ce mai vrei?
întreabă mamaia dacă apă sfinţită sau obişnuită.
Apă obişnuită şi să-i spui lui mamaia să nu mă meu bată la cap.
Apă obişnuită, i-am zis lui mamaie, şi a zis să nu-l mai baţi la cap.
Să nu-l mai bat la cap. Porc de irlandez ignorant.
Acuma pot să mă duc la Colectă? am întrebat-o pe mama. Vreau să-l văd pe James Cagney.
Poţi să-ţi iei adio de la Colectă şi de la James Cagney, a zis mamaie, pentru că nu eşti catolic adevărat, că l-ai dat afară pe Dumnezeu. Hai, du-te acasă.
Stai aşa, a zis mama. E fiul meu. E fiul meu şi asta e ziua când a luat Prima împărtăşanie. O să-l vadă pe James Cagney.
Ba nu.
Ba da.
Atuncea du-l la James Cagney, a zis mamaia, şi ia vezi, poate aşa s-o izbăvi sufletul lui de american prezbiterian din nordul Irlandei. N-ai decât.
S-a înfăşurat în şal şi a plecat.
Doamne, se face foarte târziu pentru Colectă şi n-o să mai apuci să-l vezi pe James Cagney, a zis mama. O să mergem la Cinema Lyric, să vedem

poate totuşi te-o lăsa să intri aşa, în costumul tău de Prima împărtăşanie.

Ne-am întâlnit cu Mikey Molloy pe Barrington Street. Ne-a întrebat dacă mergem la Lyric şi i-am zis că o să încerc. Să încerci? a zis el. N-ai bani?

Mi-era ruşine să zic nu, dar n-am avut încotro, iar el a zis nu-i nimica, te bag eu înăuntru. O să creez o diversiune.

Ce-i aia diversiune?

Eu am bani de film şi când o să intru, o să mă prefac că-mi vine o criză şi nenea de la bilete o să se piardă cu firea şi când m-auzi că ţip tare, poţi să te strecori înăuntru. Eu o să fiu atent la uşă şi când o să te văd că ai intrat, o să-mi revin ca prin minune. Asta e o diversiune. Aşa fac mereu ca să-i bag pe fraţii mei în sală.

Oh, nu ştiu ce să spun, Mikey, a zis mama. Ar fi un păcat, nu-i aşa, şi sigur că n-ai vrea ca Frank să păcătuiască taman în ziua Primei împărtăşanii.

Mikey a zis că dacă era păcat, atunci era pe sufletul lui şi el oricum nu e catolic adevărat, aşa că nu contează. El a ţipat, eu m-am strecurat în sală şi m-am aşezat lângă Quigley întrebare, iar nenea de la bilete, Frank Goggin, a fost aşa de îngrijorat pentru Mikey că nici n-a băgat de seamă. A fost un film palpitant, dar s-a terminat trist pentru că James Cagney era inamicul public şi când l-au împuşcat, l-au înfăşurat în bandaje şi l-au aruncat în uşă, băgând-o în sperieţi pe biata maică-sa care era irlandeză, şi aşa s-a terminat ziua Primei mele împărtăşanii.

Mamaia nu mai vorbeşte cu mama din cauză de ce-am făcut eu cu Dumnezeu în curtea ei. Mama nu vorbeşte cu sora ei, tanti Aggie, şi nici cu fratele ei, nenea Tom. Tata nu vorbeşte cu nimeni din familia mamei şi nici ei nu vorbesc cu el pentru că e din Nord şi e ciudat la înfăţişare. Nimeni nu vorbeşte cu soţia lui nenea Tom, Jane, pentru că e din Galway şi arată a spanioloaică. Toată lumea vorbeşte cu nenea Pat, fratele mamei, pentru c-a fost scăpat în cap, e sărac cu duhul şi vinde ziare. Toată lumea îi spune Abatele sau Ab Sheehan şi nimeni nu ştie de ce. Toată lumea vorbeşte cu nenea Pa Keating pentru că a fost gazat în război şi s-a însurat cu tanti Aggie şi chiar dacă n-ar vorbi cu el, el n-ar da nici o băşină degerată şi de-aia în crâşma lui South i se spune omul cu gaze.

Aşa aş vrea s-ajung şi eu, omul cu gaze, să nu dau nici o băşină degerată, şi-i spun asta îngerului de pe Treapta a Şaptea până-mi aduc aminte că nu-i frumos să spui „băşină” de faţă cu un înger.

Nenea Tom şi Jane din Galway au copii, dar n-avem voie să vorbim cu ei pentru că părinţii noştri nu-şi vorbesc. Au un băiat şi o fată, Gerry şi Peggy, iar mama ţipă la noi dacă vorbim cu ei, dar noi nu ştim cum să nu vorbim cu verii noştri.

Familiile de pe străzile din Limerick au propriile lor feluri de a nu-şi vorbi, deprinse în ani de zile. Unii nu-şi vorbesc pentru că taţii lor au luptat în tabere opuse în Războiul

Civil din 1922. Dacă vreun ins se duce să se înroleze în armata engleză, familia lui ar face bine să se mute în altă parte din Limerick, acolo unde stau familii care au bărbaţi în armata engleză. Dacă ai avut pe careva în familie care să fi arătat vreo brumă de prietenie englezilor în ultimii opt sute de ani, asta ţi se va scoate pe nas şi cel mai bine ar fi să te muţi la Dublin, unde nimeni nu se sinchiseşte. Sunt familii care trăiesc cu ruşine pentru că străbunii lor şi-au lepădat religia de dragul unui castron cu supă protestantă în timpul Foametei, iar familiile astea rămân pe veci cu porecla de mâncători de supă. E cumplit să fii mâncător de supă pentru că eşti osândit pentru totdeauna în colţul de iad rezervat mâncătorilor de supă. E chiar şi mai rău decât să fii informator. Domnul învăţător a zis că de fiecare dată când irlandezii erau cât pe ce să-i strivească pe englezi în luptă cinstită, au fost trădaţi de un informator mârşav. Cine e informator dovedit merită să fie spânzurat sau, şi mai rău, să nu mai vorbească nimeni cu el fiindcă decât să nu vorbească nimeni cu tine, atunci mai bine atârni în ştreang.

Pe fiecare stradă există întotdeauna cineva care nu vorbeşte cu altcineva sau cineva cu care nu vorbeşte nimeni sau cineva care nu vorbeşte cu nimeni. Poţi să-ţi dai seama întotdeauna când oamenii nu-şi vorbesc după felul cum trec unii pe lângă alţii. Femeile ridică din nas, strâng din buze şi-şi întorc feţele. Dacă femeia poartă şal, atunci ia un colţ şi-l azvârle peste umăr, de parc-ar spune o vorbă sau o privire dacă-mi arunci, hoaşcă ce eşti, îţi stâlcesc mutra aia mulţumită.

E rău că mamaia nu vorbeşte cu noi pentru că nu putem da fuga la ea când avem nevoie să luăm cu împrumut zahăr, ceai sau lapte. La tanti Aggie

n-are rost să cerem. Ca ne smulge capul cu dinţii. Du-te acasă, zice ea, şi spune-i lui taică-tu să-şi mişte curu' ăla al lui din Nord şi să facă rost de un serviciu ca orice bărbat de ispravă din Limerick.

Cică e mereu năbădăioasă pentru că are părul roşu sau are părul roşu pentru că e mereu năbădăioasă.

Mama s-a împrietenit cu Bridey Hannon, care locuieşte în vecini, cu taică-său şi cu maică-sa. Mama şi Bridey stau mereu de vorbă. Când tata iese în plimbările lui lungi, Bridey vine la noi şi stă cu mama la foc, beau ceai şi fumează ţigări. Dacă mama n-are nimic în casă, Bridey aduce ceai, zahăr şi lapte. Uneori, folosesc şi refolosesc aceleaşi frunze, iar mama zice că ceaiul e înăbuşit, stătut şi răsfiert.

Mama şi Bridey stau atât de aproape de foc, încât fluierele picioarelor li se fac roşii, vineţii şi albastre. Stau de vorbă cu orele, şuşotesc şi râd de lucruri tainice. Noi n-avem voie să auzim lucrurile tainice, aşa că suntem trimişi afară, la joacă, dar eu deseori mă aşez pe treapta a şaptea şi ascult şi ele n-au habar de mine. Chiar dacă plouă cu găleata afară, mama ne zice, ploaie, neploaie, afară cu voi, şi ne mai spune că dacă-l vedem pe tata că vine, veniţi repede să-mi ziceţi. Mama îi spune lui Bridey ai auzit vreodată poezia aia pe care trebuie s-o fi ticluit careva despre mine şi el?

Ce poezie, Angela?

Se numeşte „Omul din Nord”. Ştiu poezia asta de la Minnie MacAdorey din America.

N-am auzit niciodată poezia. Spune-mi-o şi mie.

Mama spune poezia, dar râde de la cap la coadă şi eu nu înţeleg de ce:

Venea din Nord, nu era vreun
limbut Avea glasul blând, nu era
prefăcut.
L-am ghicit după ochi că-i
nevinovat Şi cu omul din Nord m-

am măritat.

Garryowen o fi mai vesel, mai viu Decât omul tăcut de lângă Lough Neagh Un soare domol străluceşte mereu Peste râul ce curge in oraşul meu.

Dar n-ai să găseşti, o spun cu mândrie,
Om ca al meu nici într-o mie
Mai vesel cămin Limerick n-a pomenit
Decât fu al meu cu acest venetic.

în Limerick aş vrea s-o spun sus şi
tare Că am avut vecini cu inimă
mare.
Deşi Nordul şi Sudul vor fi pe vecie
Roase de ură şi de duşmănie.

Repetă mereu cea de-a treia strofa şi râde aşa de tare că o podideşte plânsul şi eu nu ştiu de ce. Dă în istericale când ajunge la:

Mai vesel cămin Limerick n-a
pomenit Decât fu al meu cu acest
venetic.

Dacă omul din Nord se întoarce mai devreme şi o găseşte pe Bridey în bucătărie, zice bârfă, bârfă, bârfă, şi rămâne acolo, cu şapca pe cap, până când ea pleacă.

Mama lui Bridey şi altă lume de pe stradă şi de pe alte străzi vin cu toţii la noi la uşă să-l roage pe tata să le scrie o scrisoare către guvern sau către o rudă de departe. El se aşază la masă cu peniţa şi sticluţa de cerneală, iar când oamenii îi spun ce să scrie, el zice eh, nu, nu asta vrei să spui, şi scrie ce-i vine lui. Oamenii îi spun că asta voiau şi ei să spună de fapt, că le zice frumos pe englezeşte şi că e îndemânatic la scris. îi oferă şase penny pentru strădania lui, dar el îi refuză fluturând din mână şi ei îi dau banii mamei, că nu se coboară el să ia şase penny. După ce pleacă oamenii, el ia cei şase penny şi mă trimite la prăvălia lui Kathleen O'Connell să cumpăr ţigări.

Mamaia doarme la etaj într-un pat mare, cu o icoană cu Preasfânta Inimă a lui Isus deasupra capului şi o statuie cu

Preasfânta Inimă pe policioara căminului. Vrea să treacă într-o bună zi de la lumina de gaz la lumină electrică, ca să aibă mereu o luminiţă roşie aprinsă sub statuie. I s-a dus vestea pe toată strada şi pe străzile dimprejur pentru cât e de devotată Preasfintei Inimi.

Nenea Pat doarme într-un pat mic, în colţul aceleiaşi odăi, pentru ca mamaia să fie sigură că se întoarce la o oră cuviincioasă şi îngenunchează lângă pat, să-şi facă rugăciunea. O fi fost el scăpat în cap, nu ştie să scrie şi să citească şi poate că bea o halbă în plus, dar n-are nici o scuză ca să nu-şi facă rugăciunea înainte de culcare.

Nenea Pat îi spune lui mamaia că a întâlnit un om care caută un loc în gazdă unde să se poată spăla de dimineaţă şi seara şi să mănânce de două ori pe zi, la cină şi la ceai. Il cheamă Bill Gal vin şi are o slujbă bună la cuptorul cu var. E mereu acoperit cu praf alb de var, dar mai rău decât praful de cărbune n-are cum să fie.

Mamaia va trebui să renunţe la patul ei şi să se mute în camera cea mică. O să ia tabloul cu Preasfânta Inimă şi o să lase statuia să-i vegheze pe cei doi bărbaţi. Oricum, n-are loc de statuie în cămăruţa ei.

Bill Galvin trece după muncă să vadă locul. E mic de statură, alb tot şi fornăie ca un câine. O întreabă pe mamaie dacă poate să dea jos statuia pentru că el e protestant şi n-ar putea să doarmă. Mamaia se răsteşte la nenea Pat că nu i-a spus că-i bagă un protestant în casă. Doamne, face ea, ce-o să mai umble bârfa pe stradă şi mai departe.

Nenea Pat zice că nu ştia că Bill Galvin e protestant. N-ai cum să-ţi dai seama când te uiţi la el, mai ales aşa plin de var cum e. Arată ca un catolic obişnuit şi nu ţi-ai fi închipuit un protestant

care să care var cu lopata.

Bill Galvin zice că biata nevastă-sa, care murise de curând, fusese catolică şi avea toţi pereţii acoperiţi de icoane cu Preasfânta Inimă şi cu Fecioara Maria care-şi arăta

inima. El unul n-are nimic cu Preasfânta Inimă, doar că vederea statuii o să-i aducă aminte de biata nevastă-sa şi o să-l doară sufletul.

Ah, Doamne păzeşte-ne, face mamaie, de ce n-ai zis aşa de la bun început? Sigur că pot pune statuia la mine-n cameră pe pervaz, ca să nu te macine la inimă când o vezi.

în fiecare dimineaţă, bunica îi pregăteşte masa lui Bill şi i-o duce la cuptorul de var. Mama nu înţelege de ce nu poate s-o ia el de dimineaţă când pleacă, dar bunica spune ce-ai vrea, să mă scol cu noaptea-n cap ca să fierb varză şi copite de porc, să le ia boierul în sufertaş?

Mama îi spune că mai e o săptămână şi se termină şcoala şi dacă-i dai lui Frank şase penny pe săptămână, o să-i ducă el bucuros mâncarea lui Bill Galvin.

Eu nu vreau să mă duc în fiecare zi la mamaia. Nu vreau să-i duc mâncarea lui Bill Galvin până hăt, pe Dock Road, dar mama zice că avem nevoie de cei şase penny, iar dacă nu vreau, atunci nu meu am voie să plec nicăieri.

Stai închis în casă, zice ea. Nu ieşi cu prietenii la joacă.

Mamaia mă previne să mă duc cu sufertaşul direct, nu pe ocolite, să nu cumva să casc gura te miri unde, să dau cu piciorul în cutii şi să-mi stric pantofii la vârf. Mâncarea e fierbinte şi aşa-i place lui Bill Galvin.

Din sufertaş vine un miros grozav, slănină şi varză fiartă, cu doi cartofi mari, albi, fainoşi. Sigur n-o să bage de seamă dacă gust jumătate de cartof. N-o să se plângă la mamaia, că el abia dacă scoate o vorbă, doar ce mai fornăie din când în când.

Mai bine mănânc şi cealaltă jumătate de cartof,

ca să nu se mire că de ce-a primit doar jumătate. Hai să gust şi din varza cu slănină, iar dacă mănânc şi celălalt cartof, sigur o să creadă că nu i-a pus ea cartofi deloc.

Al doilea cartof mi se topeşte în gură şi trebuie să mai gust un pic de varză, o bucăţică de slănină. N-a mai rămas

mare lucru şi Bill Galvin o să intre sigur la bănuieli, aşa că mai bine mănânc tot.

Acum ce mă fac? Mamaia o să mă nenorocească, mama o să mă ţină-n casă un an. Bill Galvin o să mă-ngroape în var. O să-i spun că m-a atacat pe Dock Road un câine care mi-a mâncat toată mâncarea şi am avut noroc că am scăpat de nu m-a mâncat şi pe mine.

Ei, nu zău? face Bill Galvin. Şi ce-i cu bucata aia de varză de pe flanelă? Te-a lins câinele cu varza-n gură? Du-te acasă şi spune-i lui mamaia că mi-ai mâncat toată mâncarea şi că leşin de foame aci, la cuptorul de var.

O să mă omoare.

Ba spune-i să nu te omoare până nu-mi trimite oarece de-ale gurii, da' dacă nu te duci imediat la ea să-mi aduci mâncare, te omor şi-ţi arunc leşul colo-n var, să nu mai aibe mă-ta ce jeli la tine.

Ce cauţi înapoi cu sufertaşul? zice mamaia. Putea să-l aducă şi singur înapoi.

Mai vrea mâncare.

Cum adică mai vrea? Da' ce, o fi sac fără fund?

Leşină de foame acolo jos, în cuptorul de var.

Tu te ţii de glume?

Zice să-i trimiţi oarece de-ale gurii. N-a primit mâncarea.

Nu? De ce nu?

Am mâncat-o eu.

Ce?

Mi-era foame şi am gustat din ea şi nu m-am putut opri.

Isuse, Maica Domnului şi Sfinte Iosif.

îmi trage una peste cap de-mi dau lacrimile. Ţipă la mine ca o banshee[I], ţopăie prin bucătărie şi

I Făptură magică din folclorul irlandez care vesteşte

ameninţă că mă duce târâş la preot, la episcop, la papa însuşi, dac-ar sta

moartea prin ţipetele ei ascuţite.

şi el după colţ. Taie pâine, roteşte cuţitul spre mine şi face sandviciuri cu muşchi şi cartofi reci.

Du-i sandviciurile astea lui Bill Galvin şi să nu-ndrăz- neşti nici măcar să te uiţi pieziş la ele, că te jupoi.

Sigur că dă fuga la mama şi se-nţeleg amândouă că singurul mod de a-mi răscumpăra cumplitul păcat e să-i duc mâncarea lui Bill Galvin două săptămâni pe gratis, în fiecare zi trebuie să şi aduc înapoi sufertaşul iar asta înseamnă că trebuie să stau acolo să mă uit la el cum se-ndoapă cu mâncare, şi el nu e genul de om care să te-ntrebe vreodată dacă ai şi tu gură de hrănit.

în fiecare zi, când aduc sufertaşul înapoi, mamaia mă pune să îngenunchez în faţa statuii cu Preasfânta Inimă şi să-mi cer iertare de la El şi toate astea pentru Bill Galvin, un protestant.

Şi eu, şi taică-tău, avem boala fumatului, zice mama.

Chiar şi când n-avem ceai sau pâine în casă, mama şi tata se-nvârtesc întotdeauna să facă rost de ţigări, de Wild Woodbine. Trebuie să aibă Woodbine din astea dimineaţă şi ori de câte ori beau ceai. în fiecare zi ne spun nouă să nu ne-apucăm niciodată de fumat că face rău la plămâni, face rău la piept, te opreşte din creştere, dar ei stau la foc şi pufăie de zor. Dacă vă prind cu vreo ţigară-n bot, vă stâlcesc mutra, zice mama. Ei ne spun că de la ţigări îţi putrezesc dinţii şi se vede treaba că nu glumesc. Dinţii li se fac maro, apoi negri în gură, şi cad unul câte unul. Tata zice că are ditamai găurile în dinţi, să-şi facă vrăbiile cuib în ele şi alta nu. I-au mai rămas câţiva, dar şi-i scoate la dispensar şi face cerere pentru o proteză. Când vine acasă cu dinţii cei noi, ne arată noul lui

surâs alb, de zici că-i american, şi de fiecare dată când ne spune poveşti cu fantome la foc, îşi împinge dinţii de jos peste buză, până la nas, şi ne sperie de moarte. Mama are dinţii aşa de stricaţi, încât trebuie

să se ducă la Spitalul Barrington să şi-i scoată pe toţi în acelaşi timp, iar când se întoarce acasă, îşi ţine la gură o cârpă care luceşte de sânge. Trebuie să stea toată noaptea la foc pentru că n-ai cum să te-ntinzi când îţi curge sânge din gingii, că te sufoci în somn. Ea zice că o să se lase cu totul de fumat după ce se opreşte sângerarea, dar în clipa aia trebuie neapărat să tragă un fum, că-i aduce alinare, îi spune lui Malachy să se ducă la prăvălia lui Kathleen O'Connell, s-o întrebe dacă poate să-i dea cinci Woodbine până joi, când ia tata şomajul. Dac-o poate stoarce careva pe Kathleen de ţigări, Malachy e ăla. Mama spune că el îl are pe vino-ncoa, iar mie-mi spune n-are rost să te trimitem pe tine, cu moaca ta lungă şi înfăţişarea ciudată a lui taică-tu.

Când sângerarea se opreşte şi mamei i se vindecă gingiile, se duce la dispensau- să-şi facă proteză. Zice c-o să se lase de fumat când o să fie gata dinţii cei noi, dar nu se lasă. Dinţii cei noi îi rod gingiile şi o doare, iar fumul de Woodbine îi aduce uşurare. Ea cu tata stau la foc, când avem foc, îşi fumează ţigările şi le clămpănesc dinţii când vorbesc, încearcă să mişte din falei în toate direcţiile ca să nu mau clămpăneaiscă, dar parcă mau rău fac şi-i afurisesc pe dentişti şi pe ăia din Dublin care-au făcut dinţii, clămpănind când afurisesc. Tata zice că dinţii au fost făcuţi pentru nişte bogătani din Dublin şi nu s-au potrivit, aşa că au ajuns la săracii din Limerick cărora puţin le pasă, pentru că oricum nu prea ai ce roade când eşti sărac şi eşti recunoscător că măcar ai ceva dinţi în gură. Dacă stau prea mult de vorbă, îi dor gingiile şi trebuie să scoată dinţii. Apoi stau la foc şi vorbesc, cu feţele căzute. în flecare noapte lasă dinţii în bucătărie, în borcane de gem pline cu apă.

Malachy vrea să ştie de ce şi tata îi spune că aşa îi spală. Mama îi spune că nu, nu poţi să dormi cu dinţii-n gură pentru că alunecă şi ţi se pun în gât de te sufocă până mori.

Din cauza dinţilor a ajuns Malachy la Spitalul Barrington şi eu la operaţie. în miez de noapte, Malachy mă întreabă în şoaptă vrei să mergem până jos să vedem dacă ne putem pune dinţii?

Dinţii sunt aşa de mari că ne e greu să ni-i vârâm în gură, dar Malachy nu se lasă păgubaş. împinge de dinţii de sus ai tatei până-i intră-n gură şi nu-i mai poate scoate de-acolo. Buzele îi sunt trase-n spate şi dinţii se văd de zici că rânjeşte. Arată ca un monstru dintr-un film şi mă pufneşte râsul, dar el trage de ei şi geme, îh, îh, şi ochii i se umplu de lacrimi. El o tot ţine cu îh, îh, iar eu râd tot mai tare până strigă tata de sus ce faceţi acolo, băieţi? Malachy fuge de lângă mine în sus pe scară, apoi îi aud râzând pe mama şi pe tata până-şi dau seama că dinţii îl pot sufoca. îi bagă amândoi degetele în gură, încercând să scoată dinţii, dar Malachy se sperie şi scoate nişte îh, îh-uri disperate. Mama spune trebuie să-l ducem la spital, iar tata spune că-l duce el. Mă ia şi pe mine, în caz că doctorul are ceva de întrebat, pentru că eu sunt mai mare decât Malachy şi asta înseamnă că precis eu am fost capul răutăţilor. Tata merge grăbit pe străzi, cu Malachy în braţe, şi încerc să mă ţin după el. îmi pare rău de Malachy, cum stă sus pe umărul tatei şi se uită în spate la mine, cu lacrimile pe obraji şi cu dinţii tatei ieşindu-i din gură. Doctorul de la Spitalul Barrington spune nici o problemă. Toarnă ulei în gura lui Malachy şi-i scoate dinţii într-un minut. Apoi se uită la mine şi-l întreabă pe tata de ce stă copilul ăsta aşa, cu gura deschisă?

Asta-i obiceiul lui, să stea cu gura deschisă, spune tata.

Ia vino la mine, spune doctorul. Se uită în nasul meu, în urechi, în gât şi mă pipăie pe gât.

Amigdalele, spune el. Adenoizii. Trebuie să-i scoatem. Cât mai curând, altfel o să arate ca un idiot când o să crească mare, cu gura aia căscată cât să intre o ciubotă.

A doua zi, Malachy primeşte o caramea mare ca răsplată pentru că-şi vârâse-n gură dinţii şi nu-i mai putuse scoate, iar eu trebuie să mă duc la spital pentru o operaţie care o să-mi închidă gura.

Într-o dimineaţă de sâmbătă, mama îşi termină ceaiul şi spune o să te duci la dans.

La dans? De ce?

Ai şapte ani, ai luat Prima împărtăşanie şi acu' urmează dansul. Te duc pe Catherine Street la doamna O'Connor, la lecţiile de dans irlandez. O să te duci acolo în fiecare sâmbătă dimineaţă, să nu mai umbli brambura pe străzi. Să nu mai hoinăreşti prin Limerick cu derbedeii.

îmi spune să mă spăl pe faţă, fără să uit de urechi şi de gât, să-mi pieptăn părul, să-mi suflu nasul, să nu mai fac mutra aia, care mutră, tu lasă mutra şi gata, să-mi trag ciorapii şi pantofii de la Prima împărtăşanie care sunt distruşi, zice ea, pentru că eu nu pot să trec pe lângă o conservă sau pe lângă o piatră iară să-i dau cu piciorul. Ei îi trece os prin os la coadă la Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul, ca să se roage de ghete pentru mine şi Malachy, să le stricăm noi vârfurile când dăm cu piciorul în toate alea. Taică-tău zice că niciodată nu e prea devreme să înveţi cântecele şi dansurile străbunilor tăi.

Ce-i aia străbuni?

Lasă, zice ea, tu mergi la dans.

Mă întreb cum pot să-mi dau viaţa pentru Irlanda dacă trebuie să şi cânt şi să dansez pentru Irlanda. Mă întreb de ce nu-i aud niciodată spunând poţi să mănânci bomboane şi nu te duce azi la şcoală şi du-te să înoţi pentru Irlanda.

Nu face pe deşteptul, că te urechez de nu te vezi, zice mama.

Cyril Benson dansează. E plin de medalii de la umeri la genunchi. Câştigă concursuri în toată Irlanda şi e tare

drăgălaş cu kiltul lui de culoarea şofranului. E mândria maică-sii, îi apare tot timpul numele în ziar şi sigur aduce acasă câteva lire acolo. Pe el nu-l vezi să umble hai-hui pe străzi şi să dea cu piciorul în tot ce-i apare în cale până-i ies degetele prin ghete, o, nu, el e băiat cuminte şi dansează pentru biata de maică-sa.

Mama udă un prosop vechi şi-mi freacă faţa până mă ustură, îşi înfăşoară prosopul pe deget şi mi-l vâră în ureche, spunând că am la ceară acolo cât să cresc cartofi, îmi udă părul ca să stea pieptănat, îmi spune să tac din gură şi să termin cu văicăreala, că lecţiile astea de dans o s-o coste şase penny în fiecare sâmbătă, pe care aş fi putut să-i câştig eu ducându-i mâncarea lui Bill Galvin, că numai Dumnezeu o ştie cum face rost de ei. Eu încerc să-i spun păi mamă, să ştii că nu trebuie să mă trimiţi la şcoala de dans când ai putea să fumezi frumos o Woodbine şi să bei un ceai, dar ea îmi răspunde ei, eşti deştept foc. O să dansezi chiar dacă pentru asta n-o să mai pun în veci gura pe ţigare.

Dacă mă văd tovarăşii mei că mă trage mama după ea pe străzi ca să mă ducă la dansuri irlandeze, o să mă fac de râs rău de tot. După părerea lor, poţi să dansezi şi să faci ca Fred Astaire, pentru că asta înseamnă să ţopăi pe tot ecranul cu Ginger Rogers. La dansurile irlandeze n-o ai pe Ginger Rogers şi nu poţi să ţopăi peste tot. Trebuie să stai băţ şi să salţi în sus şi-n jos, să ţii braţele pe lângă corp, să baţi din picioare în toate direcţiile şi să nu zâmbeşti niciodată. Unchiul meu Pa Keating zice că dansatorii irlandezi arată ca şi cum ar avea nişte vergele de oţel înfipte-n cur, dar nu pot să-i spun aşa ceva mamei că mă omoară.

Doamna O'Connor are un gramofon care cântă o

gigă sau o învârtită irlandeză şi sunt băieţi şi fete care dansează tropăind, cu mâinile pe lângă corp. Doamna O'Connor e mare şi grasă, iar când opreşte discul ca să demonstreze paşii, toată grăsimea îi tremură, de la bărbie până la

glezne, şi mă întreb cum poate fi profesoară de dans. Ea vine la mama şi spune deci el e micul Frankie? Cred că are stofa de dansator. Băieţi şi fete, spuneţi voi, n-are el stofa de dansator?

Are, doamnă O'Connor.

Am adus cei şase penny, doamnă O'Connor, spune mama.

Ah, da, doamnă McCourt, aşteptaţi o clipă.

Se apropie cu pas legănat de o masă şi se întoarce cu un cap de negrişor cu păr creţ, ochi mari, buze roşii imense şi gura căscată. îmi spune să pun cei şase penny în gură şi să-mi trag iute mâna, să nu mă muşte negrişorul. Toţi băieţii şi toate fetele se uită la mine, cu mici zâmbete. Eu las cei şase penny şi-mi trag mâna înainte ca gura să se închidă. Toată lumea râde şi ştiu că le-ar fi plăcut să-mi prind mâna în gura lui. Doamna O'Connor icneşte, râde şi-i spune mamei nu-i aşa că e nostim? Mama spune că e nostim. îmi spune să fiu cuminte şi să vin acasă dansând.

Dar eu nu vreau să stau în locul ăsta, unde doamna O'Connor nu e-n stare să ia singură cei şase penny şi mă pune să bag mâna în gura negrişorului, mai să rămân fără ea. Nu vreau să stau în locul ăsta unde trebuie să te alini- ezi lângă alţi băieţi şi fete, să îndrepţi spatele, să laşi mâinile pe lângă corp, să te uiţi în faţă, nu în jos, să mişti din picioare, să mişti din picioare, ochii la Cyril, ochii la Cyril, şi iată-l pe Cyril, gătit tot cu kiltul lui de culoarea şofranu- lui, cu medaliile clincănind, medalii pentru nu ştiu ce şi nu ştiu cum, iar fetele îl adoră pe Cyril şi doamna O'Connor îl adoră pe Cyril, doar el i-a adus faimă şi doar ea l-a învăţat toţi paşii pe care-i ştie, oh, dansează, Cyril, dansează, oh, Doamne Isuse, pluteşte prin sală, e un înger scoborât din rai şi nu te mai încrunta,

Frankie McCourt, că ai o mutră de maţe-fripte, dansează, Frankie, ridică picioarele, ce Dumnezeu, undoitreipatrucincişaseşapte, undoitrei şi iar undoitrei, Maura, îl ajuţi tu pe Frankie McCourt ăsta până

nu-şi înnoadă de tot ălea două picioare pe după căpăţână, ajută-l, Maura.

Maura e o fată meu mare, are cam zece ani. Vine spre mine dansând, cu dinţii ei albi şi rochia de dansatoare plină de auriu şi de desene galbene şi verzi care cică se purtau în vremuri de demult şi spune dă-mi mâna, băieţaş, şi mă învârteşte prin cameră până ameţesc şi mă port ca un mare nătântoc, sunt roşu la faţă şi caraghios de mă podideşte plânsul, dar sunt salvat pentru că se termină discul şi gramofonul face fâş fâş.

O, mulţumesc, Maura, zice doamna O'Connor, iar data viitoare, Cyril, o să-i arăţi tu lui Frankie câţiva paşi din cei care te-au făcut celebru. Pe săptămâna viitoare, băieţi şi fete, şi nu uitaţi de cei şase penny pentru negrişor.

Băieţii şi fetele pleacă împreună. Eu cobor singur pe scări şi ies pe uşă, sperând să nu mă vadă prietenii mei cu nişte băieţi îmbrăcaţi în kilt şi cu fetele cu dinţi albi şi rochii elegante, din vremuri de demult.

Mama bea ceai cu Bridey Hannon, prietena ei din vecini. Ce-ai învăţat? zice mama şi mă pune să dansez prin bucătărie, undoitreipatrucincişaseşapte, undoitrei şi iar undoitrei. Ea şi Bridey râd în gura mare. Nu-i deloc rău pentru prima lecţie. Într-o lună o să fii exact ca Cyril Benson.

Nu vreau să fiu Cyril Benson. Vreau să fiu Fred Astaire.

Ele râd de se prăpădesc şi-mproaşcă ceai pe gură. Ţine-l, Isuse, face Bridey. Că tare-i el fudul. Ce faci, Fred Astaire?

Mama zice că Fred Astaire s-a dus la lecţii în fiecare sâmbătă şi nu dădea cu picioarele până-i ieşeau degetele prin ghete, aşa că dacă vreau să

ajung ca el, trebuie să mă duc la doamna O'Connor în fiecare săptămână.

în cea de-a patra dimineaţă de sâmbătă, Billy Campbell bate la noi la uşă. Doamnă McCourt, îl lăsaţi pe Frankie afară, la joacă? Nu, Billy, îi spune mama. Frankie se duce la ora de dans.

Billy mă aşteaptă jos, lângă Barrack Hill. Vrea să ştie de ce dansez, că toată lumea ştie că dansul e pentru fătălăi şi o să ajung şi eu ca Cyril Benson, să port kilt şi medalii şi să dansez peste tot cu fetele. Mai zice şi că mâine, poimâine mă vede stând în bucătărie şi împletind la ciorapi. Zice că dansul o să mă distrugă şi că n-o să mai pot juca nici un fel de fotbal, nici rugby sau fotbal gaelic, că dansul te învaţă să alergi ca fătălăii şi toată lumea o să râdă de tine.

Eu îi spun că am terminat cu dansul, că am în buzunar şase penny pentru doamna O'Connor, care ar trebui s-ajungă în gura negrişorului, dar că de fapt mă duc la Cinema Lyric. Cu şase penny intrăm amândoi la cinema, ne mai rămân şi doi penny pentru două bucăţi de caramele Cleeves, vedem *Riders of the Purple Sage* şi ne distrăm pe cinste.

Tata stă la foc cu mama şi vor să ştie ce paşi am învăţat azi şi cum se numesc. Am făcut deja „Asediul din Ennis" şi „Zidurile din Limerick", care sunt dansuri adevărate. Acum trebuie să inventez eu nume şi dansuri. Mama spune că n-a auzit niciodată de dansul „Asediul din Dingle", dar dacă asta am învăţat, să-i dau drumul la dans, iar eu dansez prin bucătărie cu mâinile pe lângă corp, inventându-mi singur muzica, didli-ai-di-ai-di-ai, didli-ai-du-iu-du-iu, iar tata şi mama bat din palme în ritmul paşilor mei. Tata spune eh, ce dans frumos, o să iasă din tine un dansator irlandez redutabil, care să facă cinste celor care şi-au dat viaţa pentru patria lor. Cam puţin pentru şase penny, spune mama.

Săptămâna viitoare e un film cu George Raft, iar săptămâna de după, un film cu cowboy, cu George O'Brien. Apoi e unul cu James Cagney şi nu pot să-l

iau pe Billy pentru că vreau să-mi iau un baton de ciocolată pe lângă carameaua Cleeves şi mă distrez de minune până simt o durere cruntă în falcă, mi-a ieşit un dinte din gingie şi s-a înfipt în caramea şi mă doare de mor. Cu toate astea, nu

mă îndur să arunc carameaua, aşa că scot dintele, mi-l bag în buzunar, apoi mestec carameaua în cealaltă parte a gurii, cu tot cu sânge. Mă doare într-o parte şi în cealaltă simt carameaua delicioasă şi-mi aduc aminte ce-ar spune unchiul meu Pa Keating, sunt momente când nu ştii care ţi-e curu', care ţi-e capu'.

Acuma trebuie să mă duc acasă şi mă frământ pentru că nu poţi să-ţi vezi de viaţă fără un dinte şi maică-ta să nu observe. Mamele ştiu tot, iar ea mereu se uită-n gura noastră, să vadă dac-avem vreo boală. Ea e acasă, la foc, e şi tata acolo şi mă iau cu aceleaşi veşnice întrebări, să le zic dansul şi cum se cheamă. Le zic că am învăţat „Zidurile din Cork" şi dansez prin bucătărie, încercând să fredonez un cântec inventat, în timp ce mă doare de mor unde a fost dintele. Mama spune care „Zidurile din Cork", aiurea, nu există dansul ăsta, iar tata spune ia vino încoace. Stai aici, în faţa mea. Spune-ne adevărul, ai fost azi la ora de dans?

Nu mai pot să mint pentru că mă omoară gingia şi am sânge în gură. în plus, ştiu că ei ştiu tot, ceea ce-mi şi spun acum. Un şarpe de copil de la şcoala de dans m-a văzut când am intrat la Cinema Lyric şi m-a pârât şi doamna O'Connor a trimis vorbă că nu mă mai văzuse de nu ştie când, poate am păţit ceva, că eram foarte promiţător şi i-aş fi putut călca pe urme ilustrului Cyril Benson.

Tata nu prea se sinchiseşte de dintele meu sau de altceva. îmi zice că trebuie să mă spovedesc şi mă duce pe sus la biserica redemptoristă pentru că e sâmbătă şi se primesc spovedanii toată ziua. îmi spune că sunt băiat rău, că-i e ruşine cu mine că m-am dus la film în loc să învăţ dansurile naţionale irlandeze, giga, învârtită, dansuri pentru care au luptat şi au murit femei şi bărbaţi în acele veacuri

triste. Zice că-s atâţia tineri irlandezi care-au fost spânzuraţi şi putrezesc acum în vreo varniţă, şi ce n-ar da ei să se ridice şi să danseze dansuri irlandeze.

Preotul e bătrân şi trebuie să-i strig păcatele, iar el îmi spune că sunt un derbedeu pentru că am fost la film în loc să mă duc la lecţiile de dans, deşi după părerea lui, dansul e un lucru periculos şi aproape la fel de stricat ca filmul, că stârneşte gânduri păcătoase prin ele însele, dar chiar dacă dansul e o mârşăvie, am păcătuit pentru că am luat cei şase penny ai mamei şi am minţit, iar ăştia de teapa mea au ei locul lor încins în iad, aşa că să recit o decadă din Rozariu şi să mă rog la Dumnezeu să mă ierte, că dănţuieşti direct la porţile iadului, copile.

Fac şapte, opt, nouă ani şi merg pe zece, iar tata tot n-are de lucru. De dimineaţă îşi bea ceaiul, se prezintă la Oficiul pentru şomaj, citeşte ziarele la Biblioteca Carnegie, face plimbări lungi pe câmp. Dacă face rost de vreo slujbă la Fabrica de ciment din Limerick sau la Morile de faină Rank, rămâne fără ea în a treia săptămână. Rămâne fără ea pentru că merge la cârciumă în cea de-a treia zi de vineri după ce se angajează, îşi bea toată leafa şi lipseşte de la muncă sâmbătă dimineaţa, când are program scurt.

De ce n-o fi şi el ca ceilalţi bărbaţi de pe străzile din Limerick? zice mama. Bărbaţi care vin acasă înainte de şase, când bate de Angelus, pun leafa pe masă, se schimbă de cămaşă, îşi beau ceaiul, cer câţiva şilingi de la neveste şi se duc să bea o halbă, două la birt.

Mama îi spune lui Bridey Hannon că tata nu poate şi nici nu vrea să fie aşa. Zice că e un mare prostănac care se duce la birt şi cinsteşte alţi bărbaţi cu halbe, în timp ce copiii lui aşteaptă acasă, cu burţile lipite de şira spinării, poftind la o masă mai de Doamne-ajută. Se laudă în gura mare

că el şi-a făcut datoria faţă de Irlanda când nu era nici la modă, nici profitabil, că şi-o da viaţa bucuros pentru Irlanda când o auzi chemarea, că singurul lui regret e că are doar o viaţă de dat acestei biete ţări bătute de soartă,

iar cine e de altă părere e poftit să iasă în stradă, să lămurească definitiv chestiunea.

O, nu, face mama, nu e nimeni de altă părere şi nimeni nu iese în stradă din banda aia de cârpaci, de băgători de seamă şi de pizmaşi care taie frunză la câini prin cârciumi, îi spun că e un tip de ispravă, chiar dacă e din Nord, şi că-i o onoare să primească o halbă de la un patriot ca el.

Numai Dumnezeu ştie cum mă descurc, îi spune mama lui Bridey. Ajutorul e de nouăşpe şilingi şi şase penny pe săptămână, chiria face şase şilingi şi şase penny, deci rămân treisprezece şilingi la cinci inşi ca să mâncăm, să ne-mbrăcăm şi să ne-ncălzim iarna.

Bridey trage din Woodbine, îşi bea ceaiul şi spune că Dumnezeu e bun. Mama spune că sigur că e bun cu cine ştie cine de cine ştie unde, dar că nu prea L-a mai văzut nimeni în ultima vreme pe străzile din Limerick.

Bridey râde. Oh, Angela, pentru asta ai putea s-ajungi în iad, iar mama spune nu cumva sunt deja acolo, Bridey?

Şi râd, îşi beau ceaiul, trag din Woodbine şi-şi spun una alteia că n-au altă mângâiere în afară de ţigare.

Aşa-i.

Quigley întrebare îmi spune că vineri trebuie să mă duc la biserica redemptoristă, să mă înscriu în echipa băieţilor din Liga Arcului. Trebuie să te înscrii. Nu poţi să refuzi. Toţi băieţii din cartier şi de pe străzile lăturalnice care au taţi şomeri sau muncitori trebuie să se înscrie.

Taică-tu e un străin din Nord şi el nu se pune, dar tot trebuie să te înscrii, spune întrebare.

Toată lumea ştie că Limerick e cel mai pios oraş din Irlanda, pentru că are Liga Arcului Sfintei

Familii, cea mai mare asociaţie din lume. Orice oraş poate avea o ligă, dar Arcul există doar în Limerick.

Liga noastră umple biserica redemptoristă cinci seri pe săptămână, trei pentru bărbaţi, două pentru femei, una

pentru băieţi. Se dă binecuvântarea, se cântă imnuri în engleză, irlandeză şi latină şi se ţin cele meii alese dintre predicile lungi şi elocvente pentru care le-a mers vestea preoţilor redemptorişti. Sunt predicile care salvează milioane de chinezi şi alţi păgâni ca să n-ajungă în iad, cu protestanţii.

întrebare spune că trebuie să te înscrii în Ligă pentru ca maică-ta să poată spune asta la Societatea Sfântul Vin- cenţiu de Paul, ca să ştie ei că eşti un bun catolic. Spune că taică-său e un membru fidel şi aşa a făcut rost de o slujbă bună, de unde poate ieşi la pensie, spală toaletele de la gară, iar când o să crească el mare o să capete şi el o slujbă bună, dacă nu cumva o să fugă de acasă şi o să se înroleze în Poliţia Canadiană Călare, ca să cânte „O să te caut eeee-eee-eu", cum îi cântă Nelson Eddy lui Jeanette MacDonald care moare de ftizie acolo, pe canapea. Dacă mă aduce la Ligă, nenea de la prezidiu o să-i scrie numele într-un catastif mare, iar într-o zi o să fie promovat ca prefect al unei secţii, ceea ce e marea lui dorinţă în viaţă, pe lângă cea de a purta uniforma Poliţiei Călare.

Prefectul conduce o secţie formată din treizeci de băieţi din aceleaşi cartiere şi străzi. Fiecare secţie poartă numele unui sfânt al cărui chip e pictat pe un scut înfipt într-o prăjină, care stă lângă scaunul prefectului. Prefectul şi ajutorul lui fac prezenţa şi ne supraveghează ca să ne poată trage castane în caz că râdem la binecuvântare sau săvârşim alte sacrilegii. Dacă lipseşti în vreo seară, omul de la prezidiu vrea să ştie de ce, vrea să ştie dacă te îndepărtezi de Ligă sau poate că-i spune altui nene de la prezidiu cred că micul nostru prieten s-a dedulcit la supă. Ăsta-i cel mai urât lucru pe care-l poţi spune oricărui catolic din Lime-

rick sau din toată Irlanda, din cauză de ce s-a întâmplat pe vremea Marii Foamete. Dacă lipseşti de două ori, nenea de la prezidiu îţi trimite o convocare galbenă, să vii să dai

explicaţii, iar dacă lipseşti de trei ori, trimite Potera, adică cinci sau şase băieţi mari din secţia ta care caută pe străzi, să fie siguri că nu te distrezi în loc să fii în genunchi, la Ligă, să te rogi pentru chinezi sau alte suflete pierdute. Potera se duce acasă la tine şi-i spune maică-tii că e în joc nemurirea sufletului tău. Unele mame se sperie, dar altele spun ia valea de la uşa mea, că acuma ies la voi şi vă-ncing găoaza! Astea nu sunt mamele bune de la Ligă, iar directorul spune că ar trebui să ne rugăm pentru ele, să vadă că au apucat pe căi greşite.

Cel mai groaznic e să vină în vizită însuşi directorul Ligii, Părintele Gorey. Ăsta se opreşte în capul străzii şi tună cu o voce care a creştinat milioanele de chinezi, unde-i casa lui Frank McCourt? Tună chiar dacă are adresa ta în buzunar şi ştie foarte bine unde stai. Tună pentru că vrea ca lumea-ntreagă să afle că te fofilezi de la Ligă şi-ţi primejduieşti nemurirea sufletului. Mamele sunt îngrozite, iar taţii şuşotesc nu sunt acasă, nu sunt acasă, iar dup-asta te trimit mort-copt la Ligă, ca să nu se mai facă de râs şi de ocară şi să-i vorbească vecinii cu mâinile căuş la gură.

întrebare mă duce la secţia Sfântul Finbar, iar prefectul îmi spune să stau jos şi să tac din gură. îl cheamă Dec- lan Collopy, are paisprezece ani şi nişte bube pe frunte de zici că-s coarne. Are nişte sprâncene groase, roşcate, care se unesc în mijloc şi se răsfrâng peste ochi, iar mâinile-i atârnă până la genunchi. îmi spune că şi-a pus în gând să facă din secţia asta cea mai bună secţie din Ligă, aşa că dacă lipsesc vreodată, o să-mi rupă curu' şi o să-i trimită mamei bucăţile. Nu există scuze pentru absenţe fiindcă în altă secţie a fost un băiat care era pe moarte şi tot l-au adus pe o targă. Dacă

lipseşti vreodată, altă scuză n-ai decât moartea, nu o moarte în familie, ci să mori chiar tu. M-ai auzit?

Da, Declan.

Băieţii din secţia mea îmi spun că prefecţii primesc recompense pentru o prezenţă completă. Decían vrea să pună-n cui şcoala cât mai repede şi să se angajeze vânzător de linoleum la magazinul mare al lui Cannock de pe Patrick Street. Unchi-său, Foncey, a vândut acolo linoleum ani de zile şi a câştigat destui bani ca să-şi deschidă şi el o prăvălie la Dublin, unde cei trei fii ai lui vând linoleum. Părintele Gorey, directorul, poate să-l răsplătească oricând pe Declan cu o slujbă la Cannock dacă e un prefect bun şi are prezenţa completă la el în secţie şi de-aia Decían ne omoară dacă lipsim. Nimeni n-o să mă-mpiedice s-ajung la linoleum, ne spune el.

Decían îl are la inimă pe Quigley întrebare şi-l lasă să lipsească în câte o seară de vineri pentru că întrebare i-a zis lui Decían când o să mă fac mare şi o să mă-nsor, o să-mi acopăr casa cu linoleum şi pe tot o să-l cumpăr de la tine.

Şi alţi băieţi din secţie încearcă acelaşi şiretlic cu Decían, dar el zice ia ciocu' mic, norocu' vostru dac-o să aveţi ţucal să vă pişaţi în el, darămite tone de linoleum.

Tata zice că pe când era de vârsta mea, în Toome, a ajutat la mesă ani întregi şi că e cazul să mă fac şi eu băiat de altar. La ce bun, zice mama. Care altar când băiatul n-are haine cuviincioase nici pentru şcoală. Tata zice că roba de băiat de altar acoperă hainele şi ea zice că n-avem noi bani de robe şi să le spălăm în fiecare săptămână.

El spune că de asta se va-ngriji Dumnezeu şi mă pune să-ngenunchez pe podeaua bucătăriei. El se face că e popa, că ştie slujba pe dinafară, iar eu trebuie să-nvăţ răspunsurile. El zice *Introibo ad altare Dei,* iar eu trebuie să spun *Ad Deum qui*

laetifîcat juventutem meam.

în fiecare seară, după ceai, îngenunchez pentru latină şi el nu mă lasă să mă mişc decât dacă ştiu la perfecţie. Mama zice că ar putea măcar să mă lase să şed pe scaun, dar el

spune că latina e sfântă şi că trebuie învăţată şi recitată în genunchi. N-o să-l vezi pe papă şezând pe scaun şi bând ceai când vorbeşte latina.

Latina e grea, mi-am zdrelit genunchii şi mă dor şi aş vrea să ies afară, la joacă, deşi aş vrea şi să fiu băiat de altar, să-l ajut pe popă să se îmbrace în sacristie, să stau acolo în altar gătit tot în roba mea roşie cu alb ca amicul Jimmy Clark, răspunzând popii în latină, să mut cartea cea mare dintr-o parte a tabernacolului în alta, să torn apă şi vin în potir, să tom apă peste mâinile popii, să sun clopotul la sfinţire, să îngenunchez, să mă-nclin, să legăn cădelniţa la Binecuvântare, să stau într-o parte cu palmele pe genunchi, foarte serios, în timp ce el ţine predica, şi toată lumea de la Sfântul Iosif să se uite la mine şi să-mi admire purtările.

în două săptămâni ştiu mesa pe dinafară şi pot să mă duc la Sfântul Iosif, la Stephen Carey, paracliserul, care se ocupă de băieţii de altar. Tata îmi lustruieşte ghetele. Mama îmi cârpeşte ciorapii şi mai aruncă un cărbune pe foc, să încingă fierul şi să-mi calce cămaşa. Fierbe apă ca să mă spele pe cap, gât, mâini şi genunchi, pe fiecare bucăţică de piele care se vede. Mă freacă până mă usturâ pielea şi-i spune tatei că nu dă ea lumii satisfacţia de a spune că fiul ei s-a dus murdar la altar. I-ar plăcea să n-am genunchii jupuiţi de la cât alerg, dau cu piciorul în conserve şi mă arunc pe jos, prefacându-mă că sunt cel mai mare fotbalist din lume. I-ar plăcea s-avem un strop de ulei pentru păr în casă, dar cu apă şi scuipat, părul meu n-o să se mai zbârlească precum paiele negre dintr-o saltea. Mă îndeamnă să vorbesc răspicat când ajung la Sfântul Iosif, să nu mormăi nici în engleză, nici în latină. Mare păcat că ai crescut şi nu-ţi mai vine costumul de la Prima împărtăşanie, dar n-ai

de ce să te ruşinezi, te tragi din neam bun, McCourţii, Sheehanii sau neamul maică-mii, Guilfoyle, care a avut

pogoane peste pogoane de pământ în comitatul Limerick până le-au luat englezii şi le-au dat hoţilor de la Londra.

Tata mă ţine de mână când mergem pe străzi şi se uită lumea la noi din cauză de ce ne spunem între noi în latină. Bate la uşa sacristiei şi-i spune lui Stephen Carey el e fiul meu, Frank, ştie latineşte şi poate să se facă de-acuma băiat de altar.

Stephen Carey se uită la el, apoi la mine. N-avem loc pentru el, spune şi închide uşa.

Tata mă ţine în continuare de mână şi mă strânge aşa de rău că mă doare şi-mi vine să ţip. Pe drumul spre casă nu scoate o vorbă. îşi dă jos şapca, se aşază la foc şi-şi aprinde o Woodbine. Fumează şi mama. Ei, face ea, l-au luat băiat de altar?

N-au loc pentru el.

Oh. Mama trage din Woodbine. îţi spun eu cum stă treaba. E persecuţie de clasă. Nu vor ei băieţi din mahala la altar. Nu-i vor p-ăia cu genunchii juliţi şi părul zbârlit. O, nu, vor numai băieţi drăguţi, cu părul uns cu ulei şi pantofi noi, care au taţi la costum, cu cravată şi slujbe stabile. Aşa stă treaba şi-i greu să-ţi păstrezi Credinţa cu atâta snobism cât încape-n ea.

Eh, aşa-i.

Eh, aşa-i pe dracu'. Altceva nu ştii să spui niciodată. Ai putea să te duci la popă, să-i spui că ai un băiat cu capul împuiat de latină şi că de ce nu poate să fie băiat de altar, ce-o să facă el acuma cu atâta latină?

Eh, poate s-o face popă când o creşte mare.

Eu îl întreb dacă pot să ies afară, la joacă. Da, zice el, du-te la joacă.

Du-te acuma, ce să faci, zice mama.

VI

Domnul O'Neill e învăţător la clasa a patra la şcoală. Noi îi spunem Strop pentru că-i mărunt ca un strop. Predă în singura clasă cu postament ca să se poată sui pe postament, deasupra noastră, să ne ameninţe cu nuiaua lui de frasin şi să cureţe mărul ca să-l vadă toată lumea. în prima zi de şcoală din septembrie scrie pe tablă trei cuvinte care vor rămâne acolo tot restul anului, Euclid, geometrie, idiot. Zice că dacă prinde pe vreun băiat că umblă la cuvintele alea, băiatul respectiv o să rămână ciung pe viaţă. Zice că cine nu-nţelege teoremele lui Euclid e idiot. Acuma repetaţi după mine, cine nu-nţelege teoremele lui Euclid e idiot. Bineînţeles că ştim ce e ăla un idiot pentru că învăţătorii ne tot spun că aşa suntem noi.

Brendan Quigley ridică mâna. Domnule, ce-i aia teoremă şi ce-i ăla Euclid?

Ne aşteptăm ca Strop să se repeadă la Brendan, cum fac toţi învăţătorii când le pui o întrebare, dar el se uită la Brendan cu un zâmbet vag. Ah, uite că avem aici un băiat cu două întrebări, nu una. Cum te cheamă, băiete?

Brendan Quigley, domnule.

Băiatul ăsta va ajunge departe. Unde va ajunge, băieţi?

Departe, domnule.

într-adevăr, acolo o s-ajungă. Băiatul care vrea să ştie mai multe despre graţia, eleganţa şi frumuseţea lui Euclid n-are pe unde s-o ia decât obligatoriu în sus. Pe unde o ia obligatoriu băiatul, copii?

în sus, domnule.

Dacă n-ar fi existat Euclid, băieţi, matematica ar fi o biată bâjbâială senilă. Fără Euclid, n-am putea ajunge de colo până dincolo. Fără Euclid, bicicleta n-ar avea roată. Fără Euclid, Sfântul Iosif n-ar fi putut fi tâmplar, că tâm- plăria e geometrie şi geometria e tâmplărie. Fără Euclid, nici măcar şcoala asta a noastră n-ar fi putut fi clădită.

Să dea dracii-n Euclid, mormăie Paddy Clohessy în spatele meu.

Strop se răsteşte la el. Tu, băiete! Cum te cheamă?

Clohessy, domnule.

Ah, băiatul e şchiop de-o aripă. Cum îţi zice pe numele de botez?

Paddy.

Paddy şi mai ce?

Paddy, domnule.

Şi ce-i spuneai tu lui McCourt, Paddy?

Că ar trebui să cădem în genunchi şi să-i mulţumim lui Dumnezeu pentru Euclid.

Sunt sigur că aşa ai zis, Clohessy. Văd cum îţi macină minciuna dinţii. Ce văd, băieţi?

Minciuna, domnule.

Şi ce face minciuna, băieţi?

Macină, domnule.

Ce macină, băieţi, ce macină?

îi macină dinţii, domnule.

Euclid era grec, băieţi. Ce e un grec, Clohessy?

Un soi de străin, domnule.

Clohessy, eşti redus mintal. Ia să vedem, Brendan, tu sigur ştii ce e un grec.

Da, domnule. Euclid a fost un grec.

Strop îl tratează cu un mic zâmbet. îi spune lui Clohessy că ar trebui să ia exemplu de la Quigley, care ştie ce e un grec. Desenează două linii una

lângă alta şi ne spune că

sunt linii paralele şi că lucrul magic şi misterios la ele e că nu se-ntâlnesc niciodată, nici măcar dacă s-ar prelungi la infinit, nici măcar dacă s-ar prelungi până la umerii lui Dumnezeu, până unde, băieţi, e cale lungă, chiar dacă a apărut acuma un evreu german care sâcâie pe toată lumea cu ideile lui despre liniile paralele.

Il ascultăm pe Strop şi ne întrebăm ce legătură are asta cu ce se întâmplă în lume, cu nemţii care s-au întins peste tot şi bombardează tot ce le stă în cale. Nu putem să punem noi întrebarea asta, dar îl putem pune pe Bren- dan Quigley să întrebe. Oricine poate vedea că Brendan e preferatul domnului şi asta înseamnă că poate pune ce întrebare pofteşte. După şcoală, îi spunem lui Brendan că a doua zi trebuie să întrebe la ce ne trebuie Euclid şi toate liniile alea care se prelungesc la infinit când nemţii dau cu bombe peste tot? Brendan spune că el nu vrea să fie preferatul profesorului, că nu s-a cerut el să fie şi că nu vrea să pună întrebarea. îi e frică să nu se-nfigă Strop în el dacă întreabă. Noi îi spunem că, dacă nu întreabă, ne înfigem noi în el.

A doua zi, Brendan ridică mâna. Strop îl tratează cu micul lui zâmbet. Domnule, la ce ne trebuie Euclid şi toate liniile alea când nemţii bombardează tot ce le iese-n cale?

Micul zâmbet a dispărut. Ah, Brendan. Ah, Quigley. Oh, băieţi, oh, băieţi.

Pune băţul pe catedră şi se ridică pe postament cu ochii închişi. La ce ne trebuie Euclid? zice el. Trebuie? Fără Euclid, Messerschmitt-ul n-ar fi putut săgeta cerul. Fără Euclid, Spitfire-ul n-ar putea zbura printre nori. Euclid ne aduce graţie, frumuseţe şi eleganţă. Ce ne aduce Euclid, băieţi?

Graţie, domnule.
Şi mai ce?

Frumuseţe, domnule.
Şi mai ce?
Eleganţă, domnule.
Euclid e desăvârşit prin sine şi divin în practică. înţelegeţi asta, băieţi?
Da, domnule.
Mă îndoiesc, băieţi, mă îndoiesc. Să-l iubeşti pe Euclid înseamnă să fii singur pe lumea asta.
Strop deschide ochii, oftează şi se vede că i s-au umezit puţin ochii.

în aceeaşi zi, Paddy Clohessy tocmai pleacă de la şcoală când îl opreşte domnul O'Dea, care predă la clasa a cincea. Tu de colo, cum te cheamă? întreabă domnul O'Dea.
Clohessy, domnule.
în ce clasă eşti?
în clasa a patra, domnule.
Ia să-mi spui tu mie, Clohessy, domnul învăţător al vostru vă spune de Euclid?
Da, domnule.
Şi ce spune?
Spune că e grec.
Normal că e grec, „omadhaun" cu tremurici care eşti. Şi ce mai spune?
Spune că, fără Euclid, n-ar exista şcoală.
Ah. Şi desenează ceva pe tablă?
Desenează linii una lângă alta care n-o să se întâlnească niciodată nici dacă s-ar aşeza pe umerii lui Dumnezeu.
Maica Domnului.
Nu, domnule. Ai lui Dumnezeu.
Ştiu, idiotule. Du-te acasă.
A doua zi e larmă mare la uşa clasei, iar domnul O'Dea strigă ieşi afară, O'Neill, escrocule, poltronule care eşti. Noi auzim tot ce spune din

cauza geamului spart de pe uşă.

Noul director, domnul O'Halloran, zice gata, gata, domnule O'Dea. Controlaţi-vă. Nu ne certăm în faţa elevilor.

Păi atuncea spuneţi-i să nu mai predea geometrie, domnule O'Halloran. Geometria se face la clasa a cincea, nu la a patra. Geometria e a mea. Spuneţi-i să predea împărţirea şi să-l lase pe Euclid în seama mea. Şi aşa, împărţirea îi va pune la grea încercare intelectul, Doamne iartă-ne. Nu vreau ca minţile acestor băieţi să fie distruse de escrocul ăla cocoţat pe postament, care împarte coji de măr şi cauzează diaree în stânga şi-n dreapta. Spuneţi-i că Euclid e al meu, domnule O'Halloran, că altfel îl priponesc eu de nu se vede.

Domnul O'Halloran îi spune domnului O'Dea să se întoarcă la el în clasă şi-l pofteşte pe domnul O'Neill să iasă pe hol. Păi domnule O'Neill, spune domnul O'Halloran, te-am mai rugat şi altă dată să te ţii departe de Euclid.

Aşa-i, domnule O'Halloran, dar e ca şi cum m-aţi ruga să renunţ la mărul meu cel de zi cu zi.

Mă văd nevoit să insist, domnule O'Neill. Gata cu Euclid.

Domnul O'Neill se întoarce în clasă şi iar are ochii umezi. Zice că nu prea s-au schimbat multe de pe vremea grecilor, că barbarii sunt la porţi şi-i cheamă Legiune. S-au schimbat lucrurile de pe vremea grecilor, băieţi?

E un chin să ne uităm la domnul O'Neill în fiecare zi cum îşi curăţă mărul, să-i vedem coaja cât e de lungă, roşie sau verde, iar dacă stai aproape de el, te loveşte-n nas prospeţimea lui. Dacă în ziua aia eşti băiat bun şi răspunzi la tot ce te-ntreabă, îţi dă coaja s-o mănânci la tine-n

bancă, să nu te sâcâie nimeni cum te-ar sâcâi dac-ai ieşi cu ea în curte. Atunci ar trage toţi de tine, dă şi mie o bucată, dă şi mie o bucată, şi te socoteşti norocos dacă-ţi rămâne şi ţie un boţ acolo.

Sunt zile când întrebările sunt prea grele, iar el ne perpeleşte aruncând coaja de măr la gunoi. Apoi împrumută un băiat de la altă clasă care să ducă gunoiul la cazan, să ardă hârtiile şi coaja de măr, sau îl lasă îngrijitoarei, Nellie Ahearn, să-l pună ea în sacul ei mare, de pânză. Noi am vrea s-o rugăm pe Nellie să ne păstreze coaja, să n-ajungă şobolanii primii la ea, dar ea e obosită după ce-a făcut curat în toată şcoala, aşa că ne repede, parcă altă treabă-n viaţă n-am decât să mă uit la nişte trenţăroşi cum zgârmăie după o coajă de măr. Valea d-aci.

Domnul curăţă mărul fără grabă. Priveşte în jur, prin clasă, cu micul lui zâmbet. Ce ziceţi, băieţi, ne tachinează el, să-l dau porumbeilor de pe pervaz? Nu, domnule, că porumbeii nu mănâncă măr, spunem noi. O să se cufurească, strigă Paddy Clohessy, şi o să ne cadă nouă în cap când ieşim afară, în curte.

Clohessy, eşti un „omadhaun”. Ştii ce-i ăla „omadhaun”?

Nu, domnule.

E irlandeză, Clohessy, limba ta maternă. Un „omadhaun” e un neghiob, Clohessy. Tu eşti un „omahdhaun”. Ce-am zis că e, băieţi?

Un „omadhaun”, domnule.

Aşa mi-a zis şi domnul O’Dea, domnule, că-s un „omadhaun” cu tremurici.

Domnul se opreşte din curăţat coaja ca să ne pună întrebări despre toate câte sunt pe lume, iar băiatul care răspunde cel med bine câştigă. Mâna sus, spune el, cine e preşedintele Statelor Unite ale Americii?

Toate mâinile din clasă sunt pe sus şi suntem toţi scârbiţi când ne pune câte o întrebare la care

ar putea răspunde orice „omadhaun”. Roosevelt, strigăm în cor.

Apoi, domnul zice, tu, Mulcahy, cine a stat la piciorul crucii când a fost răstignit Domnul nostru?

Mulcahy e greoi la minte. Cei doisprezece apostoli, domnule.

Mulcahy, cum se zice în irlandeză la neghiob?

„Omadhaun”, domnule.

Şi tu ce eşti, Mulcahy?

Un „omadhaun”, domnule.

Fintan Slattery ridică mâna. Eu ştiu cine a stat la piciorul crucii, domnule.

Normal că Fintan ştie cine a stat la piciorul crucii. De ce n-ar şti? Ăsta una, două dă fuga la mesă cu maică-sa, pe care o ştie toată lumea de evlavioasă. E aşa evlavioasă că bărbatu-său a fugit în Canada la tăiat de copaci, bucuros că scapă, şi nici c-a mai auzit careva de el. Ea şi cu Fintan recită rozariul în fiecare seară la ei în bucătărie, în genunchi, şi citesc tot felul de reviste religioase, *Micul sol al Preasfintei Inimi, Făclia, Orientul îndepărtat,* precum şi toate cărţuliile tipărite de Societatea Adevărul Catolic. Se duc la mesă şi la împărtăşanie fie ploaie, fie soare, şi în fiecare sâmbătă se spovedesc la iezuiţi, care-s cunoscuţi pentru că-i interesează păcatele inteligente, nu alea obişnuite pe care le auzi de la oamenii din mahala care, se ştie, se îmbată şi mănâncă uneori carne vinerea, ca să nu se strice, şi mai şi afurisesc pe deasupra. Fintan şi cu maică-sa locuiesc pe Catherine Street şi vecinii doamnei Slattery au poreclit-o Doamna Prinos pentru că orice s-ar întâmpla, un picior rupt, o cană de ceai vărsată, un soţ dispărut, ea spune ei, acuma ăsta-i prinos pentru Cel de Sus, ca să-mi fie iertate multele păcate şi s-ajung în rai. Fintan e la fel de rău ca ea. Dacă-l împingi în curtea şcolii sau îl măscăreşti, el zâmbeşte, îţi spune că o să se roage pentru tine şi o să dea prinos pentru sufletul lui şi al tău. Băieţii de la Leamy nu vor să se roage Fintan pentru ei şi-l

ameninţă că-i trag un şpiţ în cur dacă-l prind că se roagă pentru ei. El zice că vrea să se facă sfânt când va creşte mare, ceea ce e stupid

pentru că n-ai cum să fii sfânt până nu mori. El spune că nepoţii noştri o să se roage la icoana lui. Un băiat mai mare spune nepoţii mei o să se pişe pe icoana ta, iar Fintan nu face decât să zâmbească. Soră-sa a fugit în Anglia când avea şaptesprezece ani şi toată lumea ştie că se îmbracă prin casă cu bluza ei şi-şi ondulează părul cu fierul încins în fiecare sâmbătă seara, ca să fie superb duminica la mesă. Dacă se întâlneşte cu tine în drum spre mesă, zice nu-i aşa că e superb părul meu, Frankie? îi place lui cuvântul ăsta, superb, pe care nici un alt băiat nu l-ar folosi în veci.

Normal că ştie cine a stat la piciorul crucii. Probabil că ştie şi ce haine purtau şi ce-au mâncat de dimineaţă, iar acum îi spune lui Strop O'Neill că cele trei Marii au fost.

Vino încoace să-ţi primeşti răsplata, Fintan, spune Strop.

El urcă pe podium iară grabă şi nu ne vine să credem când îl vedem că scoate un briceag şi taie coaja de măr în bucăţele ca să le mănânce pe rând, nu şi-o îndeasă pe toată în gură, cum facem noi, ceilalţi, când câştigăm. Fintan ridică mâna, domnule, aş vrea să împart cu alţii mărul meu.

Mărul, Fintan? Nu, nici vorbă. Tu nu ai mărul, Fintan. Ai doar ce-am curăţat eu, simpla coajă. N-ai atins şi nici nu vei atinge vreodată culmi atât de ameţitoare încât să te înfrupţi chiar din măr. Nu din mărul meu, Fintan. Te-am auzit cumva spunând că vrei să dai altora recompensa?

întocmai, domnule. Aş vrea să împart trei bucăţi, lui Quigley, Clohessy şi McCourt.

De ce, Fintan?

Sunt prietenii mei, domnule.

Băieţii din întreaga clasă rânjesc şi-şi dau coate

şi mi-e ruşine pentru că o să zică acum că-mi ondulez părul şi o să se ia de mine în curtea şcolii şi de ce-o crede el că sunt prietenul lui? Dacă-mi zic ei că mă-mbrac cu bluza soră-mii, n-are rost să le spun că n-am soră, că imediat ar zice că dac-aş avea una, aş purta bluza ei. în curtea şcolii n-are

rost să spui nimic, că mereu se găseşte careva să-ţi dea replica şi nu-ţi rămâne decât să-i tragi un pumn în nas, iar dac-ar fi să tragi pumni în nas oricui îţi dă o replică, atunci ai trage pumni dimineaţa, la prânz şi seara.

Quigley ia coaja de măr de la Fintan. Mulţumesc, Fintan.

Toată clasa e cu ochii pe Clohessy pentru că el e cel mai mare şi mai tare, iar dacă zice el mulţumesc, o să zic şi eu mulţumesc. El zice mulţumesc frumos, Fintan, şi se înroşeşte, aşa că zic şi eu mulţumesc frumos, Fintan, şi încerc să nu mă înroşesc, dar n-am ce face şi băieţii iar rânjesc şi-mi vine să-i iau la bătaie.

După şcoală, băieţii îi strigă lui Fintan băi Fintan, te duci acas' să-ţi ondulezi păru' ăla superb? Fintan zâmbeşte şi urcă pe treptele şcolii. Un băiat mare de la clasa a şaptea îi spune lui Paddy Clohessy ere' că ţi-ai ondula şi tu păru' dacă n-ai fi cheliuţă, cu scăfârlia rasă.

Gura, face Paddy, iar băiatul răspunde ei, cine-mi închide mie gura? Paddy încearcă să dea cu pumnul, dar băiatul mai mare îi dă una-n nas, îl doboară la pământ şi-i dă sângele. Eu încerc să-l pocnesc pe băiatul mai mare, dar el mă ia de gât şi mă dă cu capul de zid până văd luminiţe şi puncte negre. Paddy pleacă ţinându-se de nas şi plângând, iar băiatul mai mare mă împinge după el. Fintan e afară, pe stradă, şi spune oh, Francis, Francis, oh, Patrick, Patrick, ce-i cu voi? De ce plângi, Patrick? Şi Paddy spune mi-e foame. Nu pot să mă bat cu nimeni pen' că-s lihnit de foame şi cad din picioare şi mi-e ruşine de obraz.

Hai cu mine, Patrick, spune Fintan. O să ne dea mama ceva, iar Paddy spune ah, nu, îmi cură

sânge din nas.

Stai liniştit. O să-ţi pună ea ceva pe nas sau o cheie pe ceafa. Francis, trebuie să vii şi tu. Mereu pari lihnit.

O, nu, Fintan.

O, ba da, Francis.

Bine, Fintan.

în apartamentul lui Fintan e ca într-o biserică. Sunt două icoane, Preasfânta Inimă a Ivii Isus şi Imaculata Inimă a Măriei. Isus îşi arată inima, cu a ei cunună de spini, cu focul şi cu sângele. Stă cu capul plecat spre stânga, să arate ce mult suferă. Fecioara Maria îşi arată inima şi ar fi o inimă drăguţă dacă n-ar avea cununa aia de spini. Are capul înclinat spre dreapta, ca să arate ce mult suferă, ştiind Ea că Fiul Ei va avea un sfârşit trist.

Pe un alt perete e o icoană cu un bărbat într-o robă maro, cu nişte păsări care stau pe el. Ştii cine-i acolo, Francis? zice Fintan. Nu ştii? Ăla-i ocrotitorul tău, Sfântul Francisc din Assisi, şi ştii ce zi e azi?

Patru octombrie.

Aşa-i şi e sărbătoarea lui, o zi specială pentru tine pentru că-i poţi cere orice Sfântului Francisc şi sigur o să-ţi dea. De-aia am vrut să vii azi aici. Stai jos, Patrick, stai jos, Francis.

Doamna Slattery intră în cameră, cu mătăniile în mână. Se bucură să-i cunoască pe prietenii cei noi ai lui Fintan şi n-am vrea noi un sandvici cu brânză? Şi ia uite la nasul tău, bietul de el, Patrick. Ea îl atinge pe nas cu crucea de pe şiragul de mătănii şi spune o scurtă rugăciune. Ne spune că mătăniile au fost binecuvântate de însuşi papa şi ar opri şi năvala unui râu, de-ar fi nevoie, darămite bietul nas al lui Patrick.

Fintan spune că el nu vrea sandvici, că ţine post şi se roagă pentru băiatul care ne-a lovit pe Paddy şi pe mine. Doamna Slattery îl pupă pe creştet, îi spune că e un sfânt venit din rai şi ne-ntreabă dacă vrem muştar pe sandviciuri, iar eu îi spun că n-am meii auzit de muştar cu brânză şi că tare mi-ar plăcea. Paddy spune nu ştiu. N-am mai mâncat

sangvis pân-acuma, şi râdem cu toţii şi ne întrebăm cum se poate să fi trăit zece ani ca Paddy şi să nu fi

pus gura pe un sandvici. Râde şi Paddy şi se vede că are dinţii albi, negri şi verzi.

Ne mâncăm sandviciul şi bem ceaiul, iar Paddy întreabă unde e closetul. Fintan îl conduce prin dormitor până-n curtea din spate, iar când se întorc, Paddy zice eu trebuie să mă duc acasă. Mă omoară maică-mea. Te aştept afară, Frankie.

Acum am eu nevoie la closet şi Fintan mă conduce până-n curtea din spate. Mă trece şi pe mine, zice el, iar când mă desfac la şliţ, nu pot să fac pipi pentru că el se uită la mine şi zice te ţii de glume. Nu te trece deloc. îmi place să mă uit la tine, Francis. Atâta tot. Nu m-aş încumeta să fac păcate când la anul avem Confirmarea.

Plec împreună cu Paddy. Cum fac pe mine, mă bag iute după un garaj să mă piş. Paddy mă aşteaptă, apoi o luăm pe Hartstonge Street şi el zice tare de tot a fost sagvişu', Frankie, şi maică-sa e foarte pioasă, dar nu m-aş mai duce la Fintan acasă pentru că-i tare ciudat, nu-i aşa, Frankie?

Aşa e, Paddy.

E ciudat cum se uită la ea când ţi-o scoţi, este, Frankie?

Este, Paddy.

După câteva zile, Paddy îmi spune în şoaptă a zis Fintan Slattery că putem să mergem la el acasă la prânz. Maică-sa n-o să fie acasă şi-i lasă prânzul pregătit. Poate ne dă şi nouă un pic şi are un lapte grozav. Mergem?

Fintan stă la două bănci distanţă de noi. Ştie ce-mi spune Paddy şi-şi mişcă sprâncenele în sus şi-n jos de parc-ar zice veniţi? îi şoptesc da lui Paddy, iar el dă din cap către Fintan şi domnul învăţător latră la noi să nu mai dăm din sprâncene şi din buze sau nuiaua de frasin o să ne mângâie spinările.

Băieţii din curtea şcolii ne văd că plecăm toţi trei şi comentează. Ăi, Doamne, ia uite la Fintan cu slugoii lui. Fintan, ce-i ăla slugoi? zice Paddy, iar Fintan zice că e doar

un băiat din vremurile de demult, atâta tot. Ne spune să ne aşezăm la masa din bucătăria lui şi să citim benzi desenate, dacă vrem, *Film Fun, Beano, Dandy,* reviste religioase sau revistele de dragoste ale maică-sii, *Miracolul* şi *Oracolul,* în care mereu găseşti poveşti cu fete de la fabrică sărace, dar frumoase, care se îndrăgostesc de fii de conţi şi viceversa, iar fata de la fabrică se aruncă până la urmă în Tamisa de disperare, de unde însă o salvează un tâmplar care trecea pe acolo şi care e sărac, dar cinstit, şi o va iubi pe fata de la fabrică aşa simplă cum e, doar că până la urmă iese la iveală că tâmplarul aflat în trecere e, de fapt, fiu de duce, care-i mult mai sus ca un conte, aşa că fata săracă de la fabrică ajunge ducesă şi poate să-i facă în ciudă contelui care i-a dat cu piciorul, pentru că ea e fericită îngrijind trandafirii de pe moşia ei de douăşpe mii de pogoane din Shropshire şi purtându-se frumos cu maică-sa, o biată bătrână care nu şi-ar părăsi bordeiul ei amărât nici pentru toţi banii din lume.

Paddy spune eu nu vreau să citesc nimic, toate poveştile astea sunt nişte scorneli. Fintan dă la o parte ştergarul care acoperă sandviciul şi paharul lui cu lapte. Laptele pare gras, rece şi delicios, iar pâinea sandviciului e aproape la fel de albă. E un sangviş cu şuncă? întreabă Paddy, iar Fintan spune că da. Că bine arată sangvişu' ăsta, e şi cu muştar? întreabă Paddy. Fintan dă din cap şi taie sandviciul în două. Muştarul se scurge din el. El îşi linge degetele şi ia o gură zdravănă de lapte. Taie iarăşi sandviciul în patru, opt, şaisprezece bucăţi, ia *Micul sol al Preasfintei Inimi* dintr-un teanc de reviste şi citeşte în timp ce-şi mănâncă bucăţile de sandvici şi-şi bea laptele, iar eu cu Paddy ne uităm la el şi-mi dau seama că Paddy se întreabă ce

căutăm acolo, la ce-am mai venit, pentru că asta mă întreb şi eu şi sper că Fintan o să ne dea şi nouă farfuria, dar nu, el termină de băut laptele, lasă nişte bucăţi de

sandvici pe farfurie, le acoperă cu şervetul şi se şterge la gură în felul lui delicat, lasă capul în jos, îşi face cruce şi se roagă de mulţumire pentru după masă şi Doamne, o să întârziem la şcoală, iar la ieşirea din casă îşi face iar cruce şi se stropeşte cu apă sfinţită din micul vas de porţelan care atârnă lângă uşă, cu mica icoană cu Fecioara Maria cu inima pe-afară şi arătând-o cu două degete de parcă noi n-o putem vedea, c-avem orbul găinilor.

E prea târziu ca Paddy şi cu mine să ne repezim la Nellie Ahearn după corn şi lapte şi nu ştiu cum o să rezist până după şcoală, când o să pot alerga acasă să capăt o bucată de pâine. Paddy se opreşte la poarta şcolii. Nu pot să intru aşa rupt de foame cum sunt, spune el. O să adorm şi mă omoară Strop.

Fintan e neliniştit. Haideţi, haideţi, că-ntârziem. Hai mai repede, Francis.

Eu nu merg, Fintan. Tu ai mâncat de prânz. Noi n-am mâncat nimic.

Eşti un afurisit de iscroc, Fintan, explodează Paddy. Aia eşti, şi un zgârcit afurisit cu sangvişu' tău afurisit şi cu afurisita de Preasfânta Inimă a lu' Isus pe perete şi cu afurisita de apă sfinţită. Să mă pupi în cur, Fintan.

Oh, Patrick.

Oh, Patrick pe curu' meu, Fintan. Hai să mergem, Frankie.

Fintan intră iute în şcoală, iar eu cu Paddy mergem într-o livadă din Ballinacurra. Ne căţărăm pe un zid şi vine către noi un dulău fioros, dar Paddy vorbeşte cu el, îi spune că e căţel cuminte, că ne e foame şi să se ducă acasă, la maică-sa. Dulăul îl linge pe Paddy pe faţă şi o ia la picior, dând din coadă, iar Paddy e tare încântat de fapta lui. îndesăm atâtea mere în poalele cămăşilor că

de-abia mai putem sări zidul, apoi o ţinem fuga până pe un câmp lung, unde stăm sub o tufa şi mâncăm mere până nu mai intră-n noi nici o îmbucătură şi ne vârâm cu feţele într-un pârâu să

bem apă bună, răcoroasă. Apoi alergăm fiecare la câte un capăt al unui şanţ, să ne căcăm şi să ne ştergem cu iarbă şi frunze groase. Paddy stă pe vine şi spune nimic pe lumea asta nu-i mai bun ca nişte mere gustoase, o gură de apă şi o căcare zdravănă, mai bun ca orice sangviş cu brânză şi muştar, iar Strop O'Neill n-are decât să-şi bage măru-n cur.

Pe câmp sunt trei vaci, li se văd capetele peste un zid de piatră, şi fac mu la noi. Mamă Duamne, e ora mulsului, face Paddy şi se şi saltă peste zid, se culcă pe spate sub o vacă, iar ugerul ei mare îi atârnă peste faţă. Trage de ţâţă şi laptele îi ţâşneşte direct în gură. Se opreşte din muls şi zice haide, Frankie, e lapte proaspăt. Tare-i bun. Du-te la cealaltă vacă, toate-s numa' bune de muls.

Mă bag sub vacă şi trag de o ţâţă, dar ea dă din picioare şi se mişcă şi sunt sigur că o să mă omoare. Paddy vine la mine şi-mi arată cum se face, să trag tare şi drept, iar laptele ţâşneşte într-un jet puternic. Ne întindem amândoi sub aceeaşi vacă şi ne distrăm de minune umplându-ne burţile cu lapte până când se aude un răcnet şi peste câmp se repede către noi un om cu un băţ. Sărim numaidecât zidul şi el nu se poate ţine după noi din cauză că poartă cizme de cauciuc. Rămâne lângă zid, roteşte băţul şi strigă că dacă ne mai prinde vreodată, ne ţine numa-n şuturi şi noi râdem pentru că n-are ce să ne facă şi eu mă întreb de ce să rabde cineva de foame într-o lume plină de lapte şi mere.

Paddy n-are decât să spună că Strop poate să-şi bage măru-n cur, dar eu nu vreau să fur din livezi şi să mulg vaci toată viaţa şi mereu o să mă străduiesc să câştig coaja de măr a lui Strop, ca să mă pot duce acasă să-i spun tatei cum am răspuns

eu la întrebările grele.

Ne întoarcem prin Ballinacurra. Plouă şi fulgeră, aşa că fugim, dar eu mă mişc greu pentru că-mi clămpăne talpa de la pantof şi mă pot împiedica. Paddy poate s-alerge în voie desculţ cum e, şi-l auzi lipăind pe trotuar. Pantofii şi

şosetele îmi şiroiesc de apă şi scot şi ei un zgomot, pleosc, pleosc. Paddy bagă de seamă şi facem un cântec din zgomotele noastre, lipa, lipa, pleosc, pleosc, lipa pleosc, lipa pleosc. Râdem aşa de taré de noul nostru cântec că trebuie să ne ţinem unul de altul. Ploaia se înteţeşte şi ştim că nu ne putem adăposti sub un copac, că putem să ne prăjim, aşa că stăm în pragul unei uşi, pe care după un minut o deschide o slujnică mare şi grasă, cu boneţică şi uniformă neagră cu şorţuleţ alb, care ne spune să plecăm de la uşa aia, că suntem o ruşine. Fugim de la uşă, iar Paddy strigă la ea, grăsana-dolofana ca o vacă de Mullingar, şi râde de se sufocă şi trebuie să se rezeme de un zid, de slăbit ce e. N-are rost să ne mai ferim de ploaie, suntem uzi până la piele, aşa că o luăm agale pe O'Connell Avenue. Paddy zice c-a învăţat chestia cu vaca de Mullingar de la unchi-său Peter, cel care a fost în India cu armata engleză şi au o poză cu el într-un grup de soldaţi cu căşti, puşti şi banduliere pe piept, cu nişte bărbaţi negricioşi în uniformă, care sunt indieni loiali regelui. Unchiul Peter a petrecut pe cinste într-un loc care se numeşte Caşmir şi care e mai frumos decât Killarney cel mult lăudat şi cântat. Paddy iar o ia de la capăt cum o să fugă el şi o s-ajungă în India, într-un cort de mătase, cu fata cu punctul roşu, curry şi smochine, de mi se face foame chiar dacă-s îndopat cu mere şi lapte.

Ploaia se domoleşte şi deasupra noastră se-aud strigăte de păsări. Paddy zice că sunt raţe sau gâşte sau altele asemenea în drum spre Africa, unde-i cald şi bine. Păsările au mai multă glagore ca irlandezii. Vin la Shannon în vacanţă, apoi se întorc în ţările calde, poate chiar în India. Zice că o să-mi trimită o scrisoare când ajunge acolo şi o să

pot veni şi eu în India, să-mi iau şi eu o fată cu punct roşu.

Pentru ce au punctul ăla, Paddy?

Arată că-s de viţă nobilă, de soi.

Dar Paddy, ăia de soi din India ar vorbi cu tine dac-ar şti că eşti dintr-o mahala din Limerick şi că n-ai pantofi?

Sigur că da, numai englezii de soi n-ar vorbi cu mine. Englezii de soi nu ţi-ar da nici aburii de la pişare.

Aburii de la pişare? Doamne, Paddy, pe asta tu ai scornit-o?

No, no, aşa zice tata când şade-n pat, tuşeşte, scuipă şi dă vina pe englezi pentru toate relele.

Aburii de la pişare, zic eu în gând. Pe-asta o s-o ţin pentru mine. O să umblu prin Limerick, repetând aburii de la pişare, aburii de la pişare, iar într-o zi, când o să mă duc în America, o să fiu singurul care ştie vorba asta.

Quigley întrebare vine bălăbănindu-se spre noi pe o bicicletă mare, de femeie, şi-mi strigă hăi, Frankie McCourt, eşti mort. Strop O'Neill a trimis bilet la tine acasă că cică n-ai mai venit la şcoală după prânz, ai umblat haimana cu Paddy Clohessy. Te omoară maică-ta. Taică-tău te caută şi o să te omoare şi el.

O, Doamne, mi-e frig, simt un gol în suflet şi tare-aş vrea să fiu în India, unde-i cald şi bine, nu e şcoală şi tata nu m-ar găsi niciodată să mă omoare. Paddy îi spune lui întrebare să ştii că n-a umblat haimana şi nici eu. Am murit de foame din cauza lui Fintan Slattery şi am ajuns prea târziu pentu corn şi lapte. Apoi, Paddy îmi spune nu pune la inimă, Frankie, e păcăleală. La noi acasă mereu trimit bilete şi ne ştergem la cur cu ele.

Mama şi tata nu s-ar şterge niciodată la cur cu un bilet de la învăţător şi mi s-a făcut frică să mă mai duc acasă, întrebare o şterge pe bicicleta lui, râzând, şi nu pricep de ce pentru că şi el a fugit de-acasă o dată şi a dormit într-un şanţ cu patru

capre, şi asta-i mai rău decât să tragi chiulul de la şcoală şi să umbli haimana jumătate de zi.

Aş putea s-o cotesc chiar acum pe Barrack Road, să mă duc acasă şi să le spun alor mei că-mi pare rău că am umblat

haimana, m-a îmboldit foamea, dar Paddy zice hai cu mine, mergem pe Dock Road să aruncăm cu pietre în Shannon.

Aruncăm cu pietre în râu şi ne legănăm pe lanţurile de fier de pe mal. Se întunecă şi nu ştiu unde o să dorm. Poate că va trebui să stau aici, pe lângă Shannon, să găsesc un prag de casă sau să mă întorc pe câmp şi să caut un şanţ cu patru capre, ca Brendan Quigley. Paddy spune că pot să merg cu el acasă, să dorm pe podea şi o să mă usuc.

Paddy stă într-una dintre casele înalte care dau spre râu de pe Arthur's Quay. Toată lumea ştie că sunt case vechi şi s-ar putea dărâma în orice moment. Mama mereu zice să nu care cumva să vă duceţi vreunul pe Arthur's Quay, că dacă vă prind pe-acolo, vă sparg mutrele. E plin de oameni răi şi poate să vă fure şi să vă omoare.

Plouă iar şi nişte copii mici se joacă pe hol şi pe scară. Ai grijă, spune Paddy, sunt nişte trepte lipsă, iar altele sunt mânjite de căcat. Zice că asta pentru că au o singură privată în curte şi copiii n-apucă să coboare pe scară ca să-şi pună curuleţele pe tron, Doamne fereşte-ne.

La etajul al patrulea, o femeie cu şal stă şi fumează o ţigară. Tu eşti Paddy, zice ea?

Eu, mami.

Sunt frântă, Paddy. Scările astea mă omoară. Ai luat ceaiul?

Nu.

Păi nu ştiu dac-a mai rămas pâine. Du-te sus să vezi.

Familia lui Paddy stă într-o cameră mare, cu tavan înalt şi o mică vatră. Au două ferestre mari, care dau spre Shannon. Taică-său stă pe un pat, într-un colţ, geme şi scuipă într-o căldare. Fraţii şi

surorile lui Paddy stau pe nişte saltele pe podea, unii dorm, alţii vorbesc, alţii se uită în tavan. Un prunc despuiat se târăşte până la găleata tatălui lui Paddy, iar Paddy îl trage de-acolo. Intră şi maică-sa, gâfâind, de pe scară. Doamne, sunt moartă, face ea.

Găseşte nişte pâine şi face un ceai chior pentru mine şi Paddy. Eu nu ştiu ce să fac. Ei nu spun nimic. Nu spun ce cauţi aici sau du-te acasă sau ceva de felul ăsta până când domnul Clohessy întreabă el cine e, iar Paddy îi spune e Frankie McCourt.

McCourt? face domnul Clohessy. Ce nume mai e şi ăsta?

Tatăl meu e din Nord, domnule Clohessy.

Şi pe maică-ta cum o cheamă?

Angela, domnule Clohessy.

Oi, Doamne, n-o fi cumva Angela Sheehan?

Ba o fi, domnule Clohessy.

Oi, Doamne, zice el, apoi îl apucă o tuse care-l face să dea afară tot felul de chestii şi să se aplece peste găleată. Când îi trece tuşea, se lasă înapoi pe pernă. Ah, Frankie, o ştiu bine pe maică-ta. Am dansat cu ea, Maica Domnului, mor pe dinăuntru, da, am dansat cu ea la Wembley Hali şi mare dansatoare era, campioană, nu alta.

Se apleacă iar peste găleată. Rămâne fără aer şi întinde mâinile ca să respire. Se chinuie, dar nu se opreşte din vorbit.

Da, campioană era la dans, Frankie. Nu era vreo slăbă- noagă, să ne-nţelegem, dar era ca o pană în braţele mele şi mulţi bărbaţi au plâns după ea când a plecat din Limerick. Ştii să dansezi, Frankie?

O, nu, domnule Clohessy.

Ba ştie, tati, spune Paddy. A luat lecţii de la doamna O'Connor şi de la Cyril Benson.

Păi, dansează, Frankie. Invârte-te prin casă, da' să ai grijă la bufet, Frankie. Ridică piciorul, băiete.

Nu pot, domnule Clohessy. Nu mă pricep.

Nu te pricepi? Fiul Angelei Sheehan? Dansează, Frankie, altfel mă scol din pat şi te-nvârtesc eu prin casă.

Am pantoful rupt, domnule Clohessy.
Frankie, Frankie, mă faci să tuşesc. Dansează, pentru numele lui Cristos, să-mi aduc şi eu aminte de tinereţile

mele cu maică-ta, la Wembley Hali. Scoate afurisitu' ăla de pantof şi dansează, Frankie.

Trebuie să inventez dansuri şi cântece ca să le fac pe plac aşa cum faceam demult, când eram mic. Dansez prin cameră într-un singur pantof pentru că am uitat să mă descalţ. încerc să inventez versuri, o, zidurile din Limerick se năruie, se năruie, se năruie, zidurile din Limerick se năruie şi râul Shannon ne omoară.

Domnul Clohessy stă în pat şi râde. Ăi, Duamne, eu aşa ceva n-am văzut cât e pământu' ăsta de mare. Ai nişte picioare de dansator a-ntâia, Frankie. Ăi, Duamne. Tuşeşte şi scoate din el nişte fuioare verzi şi galbene. Mi se face greaţă când le văd şi mă gândesc dacă n-ar fi mai bine să mă duc eu acasă, departe de atâta boală şi de căldarea aia, şi n-au decât să mă omoare ai mei, dacă vor.

Paddy se culcă pe o saltea, lângă geam, şi mă întind şi eu lângă el. Rămân cu hainele pe mine, ca toţi ceilalţi, ba chiar uit să mă descalţ de celălalt pantof, care e ud, puhav şi pute. Paddy adoarme imediat şi mă uit la maică-sa care stă lângă firul de foc şi fumează o ţigară. Tatăl lui Paddy geme, tuşeşte şi scuipă în găleată. Sânge afurisit, face el, la care ea îi spune odată şi-odată tot va trebui să te internezi la sanatoriu.

Nici gând. Dacă te-au închis acolo, ăla eşti.

Ai putea să le dai oftică la copii. Pot să chem garda să te ia, aşa eşti un pericol de mare pentru copii.

Dacă era să se molipsească, se molipseau pân-acuma.

Focul se stinge, iar doamna Clohessy se suie în pat peste domnul. într-un minut, sforăie deja, chiar dacă el tuşeşte şi râde în continuare de tinereţile lui când dansa cu Angela Sheehan, uşoară ca un

fulg, în Wembley Hali.

în cameră e rece şi tremur în hainele mele ude. Şi Paddy tremură, dar el doarme şi nu ştie că-i e frig. Nu ştiu dacă să rămân aici sau să mă scol şi să mă duc acasă, dar cine

s-o ia creanga pe străzi când te poate întreba garda ce cauţi pe-afară. E prima oară când sunt departe de familie şi sunt sigur c-aş prefera să fiu la mine acasă, cu latrina puturoasă şi grajdul din vecini. E rău când avem lac în bucătărie şi trebuie să mergem sus, în Italia, dar e şi mai rău la familia Clohessy, unde trebuie să cobori patru etaje până la closet şi până jos te dai pe căcat ca pe tobogan. Mai bine aş sta într-un şanţ, cu patru capre.

Dorm pe apucate, dar trebuie să mă trezesc de-a bine- lea când doamna Clohessy îşi ia la rând membrii familiei, trăgând de ei să se trezească. Toţi s-au culcat cu hainele pe ei, aşa că nu trebuie să se îmbrace şi să se bată. Bombăne şi fug pe uşă ca să ajungă la privata din curte. Mă trece şi pe mine şi alerg jos cu Paddy, dar soră-sa, Peggy, e pe tron, aşa că noi trebuie să facem pipi la perete. Ea zice o să-i spun mamei ce-ai făcut, iar Paddy zice gura, că te-mping în latrina asta nenorocită. Ea sare de pe veceu, îşi trage pantalonii şi urcă scara în fugă, strigând te spun, te spun, iar când ajungem înapoi în cameră, doamna Clohessy îi trage lui Paddy o curea peste cap pentru felul cum s-a purtat cu biata lui surioară. Paddy nu cârteşte pentru că doamna Clohessy pune terci de ovăz în căni, borcane de gem şi într-un castron şi ne spune să mâncăm şi să plecăm la şcoală. Se aşază la masă şi-şi mănâncă şi ea terciul. Are părul negru cenuşiu, murdar. îi atârnă în castron şi de el se lipesc bucăţi de terci şi picături de lapte. Copiii hăpăie terciul şi se plâng că nu s-au săturat, că-s rupţi de foame. Au muci la nas, ochii înroşiţi şi genunchii juliţi. Domnul Clohessy tuşeşte şi se zvârcoleşte în pat, scuipând ditamai flegmele cu sânge, iar eu ies fuga din cameră şi vomit pe scară, unde-i o treaptă lipsă, şi fac o baltă de terci

şi de bucăţi de măr la etajul de dedesubt, unde circulă mereu lume spre şi dinspre latrina din curte. Paddy coboară şi spune las' că nu-i nimic. Tot poporu' dă la boboci şi se

cacă aci pe scări şi oricum toată şandramaua asta afurisită stă să pice.

Nu ştiu ce să fac acum. Dacă mă întorc la şcoală, sunt un om mort, şi de ce să mă duc înapoi la şcoală sau acasă, să mă omoare, când pot să mă duc pe stradă şi să trăiesc cu lapte şi mere toată viaţa până plec în America. Haide, zice Paddy. Şcoala e oricum o nerozie şi toţi învăţătorii e duşi cu pluta.

Se aud bătăi în uşa familiei Clohessy şi e mama cu frăţiorul meu, Michael, de mână, şi cu gardistul Dennehy, care răspunde de prezenţa la şcoală. Mama mă vede şi spune ce-ai de eşti numa 'ntr-un pantof, iar gardistul Dennehy spune ah, doamnă, ere' c-ar fi mai important de întrebat ce-ai de eşti cu un pantof lipsă, ha, ha.

Michael vine în fugă la mine. Mămica a plâns. Mămica a plâns din cauza ta, Frankie.

Unde-ai fost toată noaptea? zice ea.

Am fost aici.

M-ai îmbolnăvit. Taică-tău a bătut toate străzile din Li- merick ca să te caute.

Cine e la uşă? zice domnul Clohessy.

E mama mea, domnule Clohessy.

Doamne sfinte, e Angela?

Este, domnule Clohessy.

El se chinuie să se ridice în coate. Ei, intră, Angela, pentru numele lui Dumnezeu. Nu mă meii cunoşti?

Mama pare nedumerită. E întuneric în cameră şi ea încearcă să se lămurească cine e în pat. Sunt eu, Dennis Clohessy, Angela, spune el.

Ah, nu.

Ba da, Angela.

Ah, nu.

Ştiu, Angela. M-am schimbat. Mă omoară tuşea.

Dar ţin minte serile de la Wembley Hali. O, Duamne, tare mai

dansai frumos. Serile la Wembley Hali, Angela, după care mâneam peşte cu cartofi. O, frăţioare, o, frăţioare, Angela.

Faţa mamei e scăldată în lacrimi. Şi tu ai fost mare dansator, Dennis Clohessy, spune ea.

Am fi putut câştiga concursuri, Angela. Fred şi Ginger ar fi avut emoţii că-i prindem din urmă, da' ţi-a trebuit ţie să pleci în America, oi, Duamne.

Il apucă o nouă criză de tuşit şi n-avem încotro, trebuie să stăm şi să ne uităm la el cum se apleacă iar peste căldare şi dă afară mizerii din el. Gardistul Dennehy zice doamnă, cred c-am găsit băietul, aşa că eu mă duc. Apoi zice către mine dacă mai umbli haimana, băiete, te zvârlim colea, la puşcărie. Auzi tu ce-ţi zic, băiete?

Da, domnu' gardist.

N-o mai chinui pe mumă-ta, băiete. Cu atâta lucru nu se-mpacă gardiştii, să-ţi chinui muma.

Nu, domnu' gardist. N-o mai chinui.

Gardistul pleacă şi mama se duce lângă pat să-l ia de mână pe domnul Clohessy. El are faţa căzută în jurul ochilor şi părul negru îi luceşte de sudoarea care i se scurge din creştetul capului. Copiii lui stau în picioare în jurul patului şi se uită la el cum se uită la mama. Doamna Clohessy şade la foc, scuturând vătraiul prin grătar şi alungând copilaşul de lângă foc.

Al dracu' că-i vina lui că nu se duce la spital, aia e, spune ea.

Domnul Clohessy spune, gâfâind, m-aş face bine dac-aş putea trăi într-un loc uscat. Angela, America e uscată?

Este, Dennis.

Mi-a zis doctorul să plec în Arizona. Simpatic doctorul ăla. Salutare, Arizona. Eu n-am bani nici să mă duc până la colţ să beau o bere.

O să te faci bine, Dennis, spune mama. O să aprind o lumânare pentru tine.

Păstrează-ţi banii, Angela. Eu am pus-o în cui cu dansul.

Trebuie să plec acuma, Dennis. Fiul meu trebuie să meargă la şcoală.

înainte să pleci, Angela, îmi faci şi mie o plăcere?

îţi fac, Dennis, dacă oi putea.

Zi-mi şi mie un vers din cântecul ăla pe care l-ai cântat în seara de dinainte să pleci în America!

E un cântec greu, Dennis. N-am suflu pentru el.

Ah, haide, Angela. N-am mai auzit şi eu un cântec. Nu răsună un cântec în casă. Nevastă-mea asta nu leagă două note în cap şi are şi două picioare stângi.

Bine. încerc, spune mama.

O, voi nopţi de joc, o, tu, de fluier dulce cânt

O, duse-s clipele ferice, ca şi juneţea, prea curând.

Când se-adunau feciori in vale în nopţile lungi de vară

Şi fluierul trezea în inimi un aprig dor de desfătare.

Ea se opreşte şi-şi apasă pieptul cu mâna. O, Doamne, mi-am pierdut suflul. Ajută-mă cu cântecul, Frankie, iar eu cânt cu ea:

O, când visez, când mă gândesc, inima-mi plânge.

O, voi nopţi de joc, o, tu, de fluier dulce cânt

O, duse-s clipele ferice, ca şi juneţea, prea curând.

Domnul Clohessy încearcă să cânte cu noi, o, duse-s clipele ferice, ca şi juneţea, prea curând, dar îl apucă tuşea. El scutură din cap şi plânge, eu nu mă-ndoiesc de tine, Angela. Mi-ai adus aminte.

Să te ţie Dumnezeu.

Şi pe tine să te ţie, Dennis, şi doamnă Clohessy, mulţumesc că l-aţi primit pe Frankie, să nu stea pe stradă.

N-a fost nici un deranj, doamnă McCourt. E tare liniştit.

Liniştit o fi, spune domnul Clohessy, dar nu-i aşa mare dansator cum a fost mamă-sa.

E greu să dansezi cu un singur pantof, Dennis, spune mama.

Ştiu, Angela, dar se-ntreabă omul de ce nu l-o fi descălţat şi pe ăla. N-o fi niţeluş ciudat?

Ah, are uneori purtări ciudate, ca taică-său.

O, da. Tatăl e din Nord, Angela, şi cu asta am lămu- rit-o. Ăia din Nord ar dansa într-un singur pantof iară să clipească.

Mergem pe Patrick Street şi pe O'Connell Street, Paddy Clohessy cu mama, cu Michael şi cu mine, iar mama suspină întruna. Nu mai plânge, mămico, spune Michael. Frankie n-o să mai fugă.

Ea îl ridică şi-l strânge în braţe. O, nu, Michael, nu plâng pentru Frankie. Ci pentru Dennis Clohessy, pentru serile de dans la Wembley Hali şi pentru peştele cu cartofi de după.

Ea ne duce până la şcoală. Domnul O'Neill pare supărat şi ne spune să stăm jos că vine imediat la noi. Stă de vorbă îndelung cu mama în pragul uşii, iar după ce pleacă ea, el trece printre bănci şi-l mângâie pe Paddy Clohessy pe cap.

îmi pare foarte rău pentru familia Clohessy şi pentru necazurile lor, dar cred că m-au scăpat să nu dau de belea cu mama.

Joia, când tata îşi ia ajutorul de la Oficiul pentru şomaj, se trezeşte câte cineva, Malachy, mergem la o bere? Iar tata răspunde una, una singură, la care omul face da, una VII singură, dar nici nu se-nnoptează de-a binelea că banii s-au şi terminat şi tata vine acasă cântând, ne scoală din pat ca să ne aliniem şi să promitem că o să ne dăm viaţa pentru Irlanda când o să ni se ceară. îl scoală până şi pe Michael, care are doar trei ani, dar uite la el cum cântă şi promite că o să-şi dea viaţa pentru Irlanda cu prima ocazie. Aşa zice tata, cu prima ocazie. Eu am nouă ani, Malachy are opt şi ştim toate cântecele. Cântăm toate versurile de la Kevin Barry şi Roddy McCorley, „Vestu-n somn se adânceşte”, „O’Donnell Abu”, „Băieţii din Wexford”. Noi cântăm şi promitem că ne dăm viaţa pentru că nu se ştie niciodată când i-au rămas tatei câte un penny, doi de la cârciumă şi dacă ni-i dă nouă, putem da o fugă a doua zi până la Kath- leen O’Connell, după caramele. în unele nopţi, el spune că Michael e cel mai bun cântăreţ dintre toţi şi-i dă lui bănuţul. Eu cu Malachy ne întrebăm ce rost are să ai opt sau nouă ani, să ştii toate cântecele şi să fii gata să-ţi dai viaţa când bănuţul tot Michael îl primeşte, ca să se ducă a doua zi la prăvălie să bage-n el caramele cu nemiluita. Nimeni nu-i poate cere să-şi dea viaţa pentru Irlanda la vârsta de trei ani, nici măcar Padraig Pearse, pe care l-au împuşcat englezii la Dublin în 1916 şi ar fi vrut ca lumea-ntreagă să moară odată cu el. Şi apoi, tatăl lui Mikey Molloy a zis că

cine vrea să-şi dea viaţa pentru Irlanda e prost ca noaptea. De când e lumea îşi dau unii viaţa pentru Irlanda şi uite în ce hal e ţara.

De parcă nu-i destul de rău că tata rămâne fără serviciu în a treia săptămână, acuma s-a med şi învăţat de bea toţi banii de şomaj o dată pe lună. Pe mama o apucă disperarea, iar de dimineaţă face faţa ei acră şi nu vorbeşte cu el. El îşi bea ceaiul şi pleacă devreme de acasă, să-şi facă plimbarea lungă pe câmp. Seara, când vine acasă, ea tot nu vorbeşte cu el şi nu vrea să-i facă ceaiul. Dacă focul s-a stins din lipsă de cărbune sau turbă şi nu-i chip să-şi fiarbă apa pentru ceai, el face eh, da, bea apă dintr-un borcan de gem şi plescăie din buze de parc-ar fi băut o halbă de porter. Zice că apa îi e mult prea de-ajuns omului, iar mama pufneşte. Când ea nu vorbeşte cu el, casa e rece şi apăsătoare şi ştim că nici noi nu trebuie să vorbim cu el, de frică să nu facă mutra ei acră. Ştim că tata a făcut prostia şi ştim că poţi chinui pe oricine dacă nu vorbeşti cu el. Până şi micul Michael ştie că, dacă tata face prostia, nu vorbeşti cu el de vineri până luni, iar când încearcă să te ia în braţe, te duci fuga la mama.

Eu am nouă ani şi am un amic, Mickey Spellacy, şi rudele ăstuia cad una câte una, răpuse de ftizie galopantă. Il invidiez pe Mickey pentru că de fiecare dată când îi moare cineva din familie, primeşte o săptămână liberă de la şcoală, iar maică-sa îi coase pe mânecă un petic negru în formă de diamant ca să poată umbla de la o mahala la alta, de la o stradă la alta, să-l ştie lumea că e în doliu, să-l mângâie pe cap şi să-i dea bani şi bomboane, să-i treacă tristeţea.

Dar în vara asta, Mickey e îngrijorat. Soră-sa,

Brenda, se stinge de ftizie, dar e de-abia august şi dacă ea o muri până-n septembrie, n-o să mai capete săptămâna liberă de la şcoală, pentru că n-ai cum să capeţi liber de la şcoală

dacă nu e şcoală. Vine la mine şi la Billy Campbell să ne roage să mergem până la colţ, la Biserica Sfântul Iosif, să ne rugăm ca Brenda să reziste până în septembrie.

Ce ne dai, Mickey, dacă mergem la colţ să ne rugăm?

Păi, dacă Brenda rezistă şi capăt săptămâna liberă, puteţi veni şi voi la priveghi, să mâncaţi şuncă, brânză, prăjitură, sherry, limonadă şi de toate şi să ascultaţi toată noaptea cântece şi poveşti.

Cine să refuze aşa ceva? Distracţie ca la priveghi n-ai să pomeneşti. Mergem noi fuguţa la biserică, unde au statui cu însuşi Sfântul Iosif, dar şi cu Preasfânta Inimă a lui Isus, Fecioara Maria şi Sfânta Tereza din Lisieux, Mica Floare. Eu mă rog la Mica Floare pentru că şi ea a murit de ftizie şi o să înţeleagă.

Trebuie că ne-am rugat vreunul cu ardoare, pentru că Brenda rămâne în viaţă şi moare abia în a doua zi de şcoală. Îi spunem lui Mickey că ne pare rău de necazul lui, dar el e fericit că şi-a primit săptămâna liberă şi iar o să poarte peticul negru în formă de diamant, care-i aduce bani şi bomboane.

îmi lasă gura apă când mă gândesc la ospăţul de la priveghiul Brendei. Billy bate la uşă şi ne deschide mătuşa lui Mickey. Ei?

Am venit să spunem o rugăciune pentru Brenda şi Mickey a zis că putem veni la priveghi.

Mickey! strigă ea.

Ce-i?

Ia vino încoace. Le-ai spus tu la golanii ăştia că pot să vină la priveghiul soră-tii?

Nu.

Dar Mickey, ai promis...

Ea ne trânteşte uşa-n nas. Nu ştim ce să facem până când Billy Campbell spune o să mergem înapoi la Sfântul

Iosif şi o să ne rugăm ca de-acum încolo toată lumea din familia lui Mickey Spellacy să moară în toiul verii şi el să nu mai primească nici o zi liberă de la şcoală cât o mai trăi.

Trebuie că ne-am rugat vreunul cu ardoare, pentru că vara următoare, ftizia galopantă îl ia chiar pe Mickey, aşa că nu mai primeşte liber de la şcoală şi să-i fie învăţătură de minte.

Ding dong bat clopotele, hai,
Te duci în iad şi nu în rai.

Duminica dimineaţa, în Limerick, mă uit la ei, la protestanţi, cum se duc la biserică şi-mi pare rău de ei, mai ales de fete, care sunt aşa drăguţe, au dinţi aşa de albi şi de frumoşi. îmi pare rău de fetele alea frumoase protestante, că sunt osândite. Aşa ne spun popii. Nu există mântuire în afara Bisericii Catolice. în afara Bisericii Catolice nu există decât osândă. Şi eu vreau să le salvez. Fată protestantă, hai cu mine la Biserica Adevărată. O să te mântui şi o să scapi de osândă. Duminică, după mesă, mă duc cu prietenul meu Billy Campbell să le văd cum joacă crochet pe pajiştea frumoasă de pe Barrington Street, unde e biserica lor. Crochet e un joc de-al protestanţilor. Lovesc mingea cu ciocanul, poc şi iarăşi poc, şi râd. Mă întreb cum de le arde să râdă sau ele nici măcar n-or şti că sunt osândite? îmi pare rău de ele şi zic Billy, ce rost are să joci crochet când eşti osândit?

Frankie, zice el, ce rost are să nu joci crochet când eşti osândit?

Mamaia îi zice mamei frate-tău Pat, aşa beteag de-un picior cum e, vindea ziare în tot Limericku' pe când avea opt ani, iar Frank al tău s-a făcut şi el mare şi urât, aşa că poa' să muncească.

Dar are doar nouă ani şi merge încă la şcoală.

Şcoală. De la şcoală s-a 'nvăţat să răspundă obraznic şi să umble cu moaca aia acră şi cu purtări ciudate, ca tată-su. Poa' să meargă şi să-l ajute pe bietul Pat vinerea seara, când *Limerick Leader* cântăreşte o tonă. Poa' să fugă el prin grădinile lungi ale bogătanilor, să-şi mai cruţe şi Pat bietele picioare, şi mai câştigă şi-un bănuţ la afacerea asta.

Vineri seara trebuie să meargă la Ligă.

Lasă tu Liga. La catehism nu scrie nimic de nici o ligă.

Vineri seara, la cinci, mă întâlnesc cu nenea Pat la *Limerick Leader.* Omul care împarte ziarele zice că am aşa nişte braţe slăbănoage că e mult dacă duc şi două timbre, dar nenea Pat îşi îndeasă opt ziare sub fiecare braţ. Te omor dacă le scapi, îmi zice el, că afară plouă, s-a rupt baierile cerului. îmi spune să o iau pe lângă ziduri când mergem pe O'Connell Street, să nu ud ziarele. Când avem de distribuit, trebuie să sui treptele de afară, să intru pe uşă, s-o iau în sus pe scări, să strig „Ziarul", să iau banii pe săptămâna respectivă, să cobor scările, să-i dau lui banii şi pornim spre următoarea adresă. Clienţii îi lasă bacşiş pentru deranj, iar el nu-l împarte cu nimeni.

O ţinem tot înainte pe O'Connell Avenue, ieşim prin Ballinacurra, intrăm pe South Circular Road, o luăm pe Henry Street şi ne întoarcem la sediu să mai luăm ziare. Nenea Pat poartă şapcă şi o chestie care seamănă cu o pelerină de cowboy, ca să nu ude ziarele, dar se vaită că moare de durere de picioare şi ne oprim la o cârciumă, să-şi ia o bere pentru bietele picioare. E şi nenea Pa Keating acolo, negru tot, bea o bere, şi-i zice lui nenea Pat ce faci, Ab, laşi băiatul să stea acolo, să-i ardă buza după o limonadă?

Ce? face nenea Pat şi nenea Pa Keating îşi pierde răbdarea. Doamne, el îţi cară nenorocitele de ziare prin tot Li- mericku' şi tu nu eşti în stare... Ei, las-o baltă. Timmy, dă-i copilului o limonadă. Frankie, tu n-ai manta de ploaie acasă?

N-am, nene Pa.

N-ai ce căuta afară pe vremea asta. Eşti ud leoarcă. Cine te-a trimis prin mocirla asta?

Mamaia a zis că trebuie să-l ajut pe nenea Pat pentru că-i beteag de-un picior.

Da' cum să nu, hoaşca pământului, dar să nu-i zici c-am zis eu aşa.

Nenea Pat se scoală cu chiu, cu vai de pe scaun şi-şi adună ziarele. Haidem, se lasă noaptea.

Şontâcăie pe străzi şi strigă Li Ana Bomb Ana, ceea ce nu sună deloc ca *Limerick Leader,* dar nu contează pentru că ştie toată lumea că el e Ab Sheehan care-a fost scăpat în cap. Ia dă şi mie un *Leader,* Ab, ce-ţi face piciorul, bietul de el, păstrează restu' şi ia-ţi şi tu o ţigare, că aşa urât e-n seara asta, numa' afurisite de ziare să nu vinzi.

Miersi, face unchi-meu Ab. Miersi, miersi, miersi, şi mi-e greu să ţin pasul cu el pe străzi, cu tot cu piciorul lui beteag. Câte *Leader*-uri ai la subsuoară, zice el.

Unul, nene Pat.

Du *Leader*-ul ăla domnului Timoney. îmi datorează plata pe două săptămâni deja. Să iei banii şi-ţi dă şi bacşiş. Ăsta mereu lasă bacşiş şi nu cumva să ţi-l bagi în buzunar ca văru-tău Gerry. Şi l-a băgat în buzunar, mica secătură.

Bat în uşă cu inelul de bătut şi un câine atât de mare că zgâlţâie uşa scoate un urlet grozav. Macushla, lasă naibii gălăgia că-ţi trag un şut în cur, să vezi cum e, spune o voce de bărbat. Gălăgia se opreşte, uşa se deschide şi apare bărbatul, un ins cu păr alb, ochelari groşi, pulover alb şi un băţ în mână. Cine e? Pe cine avem aici? spune el.

Ziarul, domnule Timoney.

Nu-l avem pe Ab Sheehan, nu-i aşa?

Sunt nepotul lui, domnule.
Pe cine avem, pe Gerry Sheehan?
Nu, domnule. Sunt Frank McCourt.

încă un nepot? Da’ ce, îi face el? Are o fabricuţă de nepoţi în curte? Ţine aici banii pe două săptămâni şi dă-mi ziarul sau păstrează-l. La ce bun? Eu nu mai pot citi, iar doamna Minihan care trebuia să-mi citească n-a venit. O taie la picioare de la sherry, aia e. Cum te cheamă?

Frank, domnule.

Ştii să citeşti?

Ştiu, domnule.

Vrei să câştigi şase penny?

Vreau, domnule.

Să vii mâine aici. Te cheamă Francis, aşa-i?

Frank, domnule.

Te cheamă Francis. Cine-a mai pomenit de Sfântul Frank? Ăla-i nume de gangsteri şi de politicieni. Vino încoace mâine la unşpe să-mi citeşti.

Vin, domnule.

Eşti sigur că ştii să citeşti?

Sunt sigur, domnule.

Poţi să-mi spui domnule Timoney.

Bine, domnule Timoney.

Nenea Pat mormăie la poartă, frecându-şi piciorul. Unde mi-e banii şi n-ai tu treabă să flecăreşti cu clienţii şi eu stau aci cu picioru’ distrus în ploaie. Trebuie să dea pe la Punch’s Cross, pe la cârciumă, să bea o bere pentru piciorul distrus. După bere, zice că nu mai poate face nici măcar un pas şi ne urcăm într-un autobuz. Conductorul zice biletele, biletele, biletele, dar nenea Pat zice ia pleacă de-aci şi nu mă sâcâi, nu vezi în ce hal sunt cu picioru’?

O, bine, Ab, bine.

Autobuzul opreşte la Monumentul O’Connell şi nenea Pat merge la bufetul Monument unde are

peşte cu cartofi şi vin de-acolo nişte mirosuri delicioase de mi se zbate stomacul de foame. El îşi ia peşte cu cartofi de un şiling şi

mie-mi lasă gura apă, dar când ajungem la uşă la mamaia, mie-mi dă doar trei penny, îmi spune să ne întâlnim iar vinerea următoare şi-acum să mă duc acasă la mama.

Căţeaua Macushla stă culcată în faţa uşii domnului Timoney şi când deschid portiţa grădinii, să intru pe alee, se repede la mine, mă trânteşte pe caldarâm şi mi-ar mânca faţa dacă n-ar ieşi domnul Timoney, nu i-ar arăta băţul şi n-ar striga la ea ia mai termină, stricato, căţea îmbuibată, mâncătoare de oameni. N-ai mâncat de dimineaţă, stricato? Eşti teafăr, Francis? Intră. Căţeaua asta e hindusă adevărată, să ştii, că acolo am găsit-o pe maică-sa, rătăcind prin Bengaluru. Dacă-ţi iei vreodată câine, Francis, ai grijă să fie budist. Câinii budişti sunt blânzi din fire. Să nu-ţi iei niciodată, în ruptul capului, mahomedan. Ăla te mănâncă în somn. Niciodată să nu-ţi iei câine catolic. Ăla te mănâncă în fiecare zi, inclusiv vinerea. Stai jos şi citeşte-mi.

Din *Limerick Leader,* domnule Timoney?

Nu, nu din porcăria de *Limerick Leader.* Nu m-aş şterge nici la găoz cu *Limerick Leader.* E o carte colo pe masă, *Călătoriile lui Gulliver.* Dar nu pe aia vreau s-o citeşti. Uită-te la sfârşitul ei după altceva, *O propunere modestă.* Pe aia să mi-o citeşti. începe aşa: E motiv de întristare pentru cei care străbat... Ai găsit? Ştiu toată drăcovenia pe dinafară, dar aş vrea totuşi să-mi citeşti.

Mă opreşte după două sau trei pagini. Eşti un bun cititor. Şi ce părere ai despre asta, Francis, că un prunc sănătos şi bine hrănit de un an trebuie să fie delicios la gust, hrănitor şi priincios, ori că-l pui la tocană, ori că-l perpeleşti, îl frigi sau îl fierbi, ei? Macushla tare s-ar bucura să capete la cină un

prunc irlandez drăguţ şi durduliu, nu-i aşa, babornIţă stricată ce eşti?
Îmi dă şase penny şi-mi spune să mai vin şi sâmbăta următoare.

Mama e încântată că am câştigat şase penny pentru că i-am citit domnului Timoney şi ce-a vrut să-i citeşti, *Lime- rick Leader*? îi spun că a trebuit să citesc *O propunere modestă* de după *Călătoriile lui Gulliver,* iar ea spune foarte bine, e doar o carte pentru copii. Te-ai fi aşteptat să aibă pretenţii ciudate, că e puţin sărit de pe fix după ce l-a bătut soarele atâţia ani în armata engleză din India, şi cic-ar fi fost însurat cu o indiancă din aia pe care a împuşcat-o fără să vrea un soldat când a fost nu ştiu ce răzmeriţă. După lucruri din astea, poţi să dai în boala cărţilor de copii. Ea o cunoaşte pe doamna Minihan, care e vecină cu domnul Timoney şi îi făcea menajul, dar n-a mai suportat cum îşi bătea el joc de Biserica Catolică şi cum spunea că ce-i păcat pentru unii e huzur pentru alţii. Doamna Minihan nu se dădea în lături de la un strop de sherry acolo, sâmbăta dimineaţa, dar apoi el încercase s-o facă budistă, cum zicea el că e, şi mai zicea că irlandezilor le-ar merge mult mai bine în general dac-ar sta sub un copac şi s-ar uita după Cele Zece Porunci şi după cele Şapte Păcate de Moarte cum se duc în jos pe Shannon şi de-acolo pe mare.

în următoarea vineri, Declan Collopy de la Ligă mă vede pe stradă, împărţind ziare cu unchiul meu Pat Sheehan. Hăi, Frankie McCourt, ce cauţi cu Ab Sheehan?

E unchiul meu.

Ar trebui să fii la Ligă.

Muncesc, Declan.

N-ai tu treabă să munceşti. N-ai nici zece ani şi strici prezenţa completă de la noi din secţie. Dacă nu te văd vinerea viitoare, te sparg la meclă, m-ai auzit?

Valea, valea, că vin peste tine, zice nenea Pat.

Ah, mai taci, domnul prostănac care ai fost scăpat în cap. îl împunge pe nenea Pat în umăr şi-l lipeşte de un zid. Eu las ziarele din mână şi mă reped la el, dar el se dă la o parte şi-mi trage un pumn în ceafa, mă lovesc cu capul de

zid şi mă apucă aşa o turbare că nici nu-l mai văd. Sar la el cu mâinile şi picioarele şi i-aş sfâşia faţa cu dinţii dac-aş putea, dar el are braţe lungi, de gorilă, şi mă tot împinge, ca să nu-l ating. Eşti nebun, băi idiotule. O să te distrug la Ligă, zice şi o ia din loc.

N-ar trebui să te-ncaieri aşa, spune nenea Pat, mi-ai scăpat toate ziarele pe jos şi unele s-a udat şi cum vând eu acuma ziare ude, şi mi-a venit să sar şi la el şi să-l lovesc pentru că lui îi arde de ziare când eu i-am ţinut piept lui Declan Collopy.

La sfârşitul serii, îmi dă trei cartofi din punga lui şi şase penny în loc de trei. Se vaită că sunt prea mulţi bani şi că e numai vina mamei că i-a împuiat capul lui mamaia că mă plăteşte prea puţin.

Mama e fericită că aduc şase penny vinerea de la nenea Pat şi încă şase sâmbăta de la domnul Timoney. Un şiling pe săptămână se cunoaşte, aşa că mama îmi dă doi penny să mă duc la Lyric, la *Dead End Kids,* după ce termin cu cititul.

în dimineaţa următoare, domnul Timoney zice aşteaptă numai să ajungem la *Gulliver,* Francis. O să te lămureşti că Jonathan Swift e cel mai mare scriitor irlandez care s-a pomenit vreodată, ba nu, e cel mai ilustru om care a pus peniţa pe pergament. Colosal om, Francis. Râde la *O propunere modestă* de la început până la sfârşit de te şi miri de ce râde, când zice acolo numai despre cum să găteşti prunci irlandezi. O să râzi şi tu când o să fii mare, Francis, spune el.

N-ai voie să comentezi faţă de oamenii mari, dar domnul Timoney e altfel şi nu se supără când îi spun domnule Timoney, oamenii mari mereu ne spun aşa. Oh, lasă că râzi tu când te faci mare. O să înţelegi când te faci mare. Toate o să vină când ne facem mari.

El izbucneşte într-un hohot de râs atât de tunător că mă aştept să se prăbuşească. Vai, Maica Domnului, Francis.

Eşti o comoară. Ce-i cu tine? Ţi-a intrat o albină-n cur? Spune-mi ce ai.
Nimic, domnule Timoney.
Ba eu cred că faci faţa ta lungă, Francis, şi tare-aş vrea s-o văd. Du-te la oglinda din perete, Albă-ca-Zăpada, şi spune-mi de ce ai faţa lungă. Sau lasă. Spune-mi numai ce s-a întâmplat.
Declan Collopy s-a luat de mine aseară şi m-am bătut.
Mă pune să-i povestesc despre Ligă, despre Declan şi despre unchiul meu Pat Sheehan, care-a fost scăpat în cap, apoi îmi spune că-l cunoaşte pe unchiul meu Pa Keating, care a fost gazat în război şi lucrează acum la uzina de gaz. Zice că Pa Keating e un tip de milioane. Şi îţi spun eu cum facem, Francis. Vorbesc cu Pa Keating şi mergem la bigoţii ăia de la Ligă. Eu unul sunt budist şi nu cred în bătaie, dar nu mi-am ieşit din mână. Pentru Dumnezeu, n-o să se bage ei peste micul meu cititor, păi cum.
Domnul Timoney e bătrân, dar vorbeşte ca un prieten şi pot să spun ce-am pe suflet. Tata nu mi-ar vorbi niciodată ca domnul Timoney. Ar spune eh, mda, şi ar ieşi la o plimbare lungă.
Nenea Pat Sheehan îi spune lui mamaia că nu mai vrea să-l ajut eu la ziare, că poate face rost de alt băiat mult mai ieftin şi, oricum, după părerea lui ar trebui să-i dau partea lui din cei şase penny de sâmbătă dimineaţă, pentru că iară el nu m-aş fi ales cu slujba de cititor.
O femeie vecină cu domnul Timoney îmi spune că bat degeaba la uşă, Macushla i-a muşcat în aceeaşi zi pe poştaş, pe lăptar, plus o călugăriţă care trecea pe acolo, iar domnul Timoney nu se putea opri din râs, deşi a dat în plâns când au luat câinele să-l omoare. Poţi muşca poştaşi şi lăptari

cât pofteşti, dar cazul călugăriţei care trecea pe-acolo ajunge până sus, la episcop, iar episcopul ia măsuri mai ales dacă stăpânul câinelui e cunoscut ca budist şi e un

pericol pentru toţi bunii catolici din jurul lui. I-au spus asta domnului Timoney, care atâta a râs şi a plâns că a venit doctorul şi a zis că şi-a pierdut de tot minţile, aşa că l-au dus cu căruţa la azilul oraşului, acolo unde-i trimit pe bătrânii neajutoraţi sau smintiţi.

Gata cu cei şase penny ai mei de sâmbătă, dar bani, nebani, eu tot o să-i citesc domnului Timoney. Aştept până intră-n casă vecina de lângă, intru la domnul Timoney pe fereastră să iau *Călătoriile lui Guliver* şi străbat pe jos cei câţiva kilometri până la azil, ca să nu ducă lipsa cititului. Omul de la poartă face cum? Vrei să intri să-i citeşti unui moş? Tu-ţi baţi joc de mine? Ia fugi de-aici, că acu' chem paza.

Pot să las cartea aici ca să i-o citească altcineva domnului Timoney?

Las-o. Las-o, pentru numele lu' Cristos, şi nu mă mai sâcâi. O să i-o trimit.

Şi omul râde.

Ce-i cu tine? De ce eşti bosumflat? zice mama. Şi eu îi spun că nenea Pat nu mă mai vrea şi că l-au închis pe domnul Timoney la azil doar pentru că a râs când Macushla i-a muşcat pe poştaş, pe lăptar şi pe o călugăriţă care trecea pe-acolo. Râde şi mama şi sunt convins că a înnebunit lumea. Apoi, ea îmi zice ah, iartă-mă, e păcat că ai pierdut două slujbe. Mai bine începi iar să te duci la Ligă, ca să nu asmuţă Potera sau, şi mai rău, pe director, Părintele Gorey, pe tine.

Declan îmi spune să stau în faţa lui şi, dac-aude maimuţăreli, o să-mi rupă gâtul ăla nenorocit, iar cât o să fie el prefect, n-o să mă scape din ochi, că n-o să-l împiedice un rahat cu ochi ca mine să se căpătuiască din linoleum.

Mama spune că-i e greu să urce scările şi-şi mută patul în bucătărie. O să mă întorc în Sorrento când o să fie pereţii

umezi şi o să intre ploaia pe sub uşă, glumeşte ea. Şcoala s-a terminat şi poate sta în pat, în bucătărie, cât pofteşte, că nu trebuie să se scoale pentru noi. Tata face focul, pregăteşte ceaiul, taie pâinea, ne păzeşte să ne spălăm pe faţă şi ne zice să ieşim afară, la joacă. Ne lasă să stăm în pat, dacă vrem, dar nimeni nu vrea să stea în pat când n-are şcoală. Imediat ce facem ochi, am şi da fuga pe stradă, la joacă.

Apoi, într-o zi de iulie, tata ne zice că nu ne putem duce jos. Trebuie să rămânem sus şi să ne jucăm acolo.

De ce, tată?

Nu contează. Tu joacă-te acolo cu Malachy şi Michael şi puteţi coborî mai târziu, când vă zic eu.

El rămâne la uşă, în caz că ne trece prin cap s-o luăm de nebuni pe scări. Noi ridicăm o pătură în aer cu picioarele şi ne prefacem că suntem într-un cort, Robin Hood cu ai săi fârtaţi. Vânăm purici şi-i strivim între unghiile degetelor mari.

Apoi se aude un plânset de copil mic şi Malachy zice tată, mama are un nou bebeluş?

Eh, mda, fiule.

Eu sunt mai mare, aşa că-i spun lui Malachy că patul e în bucătărie ca să poată zbura îngerul, să lase copilul pe treapta a şaptea, dar Malachy nu înţelege pentru că are doar opt ani, merge pe nouă, iar eu fac zece luna viitoare.

Mama e în pat, cu noul bebeluş. Are o faţă mare şi grasă şi e roşu tot. în bucătărie e o femeie în uniformă de soră medicală şi ştim că a venit ca să spele bebeluşii care sunt murdari după călătoria lungă cu îngerul. Noi vrem să-l gâdilăm pe bebeluş, dar ea spune nu, nu, puteţi să vă uitaţi la el, dar nu puneţi mâna.

Nu puneţi mâna. Astea-s vorbe de soră medicală.

Ne aşezăm la masă cu ceaiul şi pâinea şi ne uităm la noul nostru frate, dar el nici măcar nu deschide ochii să ne vadă şi el, aşa că ieşim afară la joacă.

După câteva zile, mama se dă jos din pat şi stă la foc, cu bebeluşul în poală. A deschis ochii şi, când îl gâdilăm, scoate un gângurit, îi tremură burta şi noi râdem. Tata îl gâdilă şi cântă un cântec scoţian:

Oh, oh, nu mai gâdili,
Jock Nu mai gâdila, Jock.
Nu mai gâdila Gâdi
gâdi da Nu mai
gâdila, Jock.

Tata are de lucru, aşa că Bridey Hannon poate să vină în vizită la mama şi la bebeluş când vrea ea, iar de data asta, mama nu ne mai spune să ieşim afară, la joacă, să poată ele discuta secrete. Stau amândouă la foc şi vorbesc despre nume. Mama zice că-i plac numele Kevin şi Sean, dar Bridey spune o, nu, sunt prea mulţi din ăştia în Limerick. Doamne, Angela, dacă scoţi capul pe uşă şi strigi Kevin sau Sean, haideţi în casă la ceai, cred că te-ai pomeni cu jumătate de Limerick la uşă.

Bridey spune că, dac-o să aibă şi ea vreodată un fiu, cu voia Domnului şi dă Doamne, o să-l boteze Ronald pentru că e moartă după Ronald Colman pe care-l vezi la Cinema Coliseum. Sau Errol, uite încă un nume drăguţ, Errol Flynn.

Să nu faci aşa ceva, Bridey, spune mama. Eu n-aş putea să scot capul pe uşă şi să spun Errol, Errol, e gata ceaiul. O să-şi bată lumea joc de bietul copil.

Ronald, spune Bridey, Ronald. E frumos foc.

Nu, zice mama, trebuie să fie irlandez. N-am luptat noi pentru asta atâţia ani? Ce rost are să luptăm cu englezii sute de ani dacă noi ne botezăm copiii Ronald?

Doamne, Angela, începi să vorbeşti ca dumnealui, irlan- dejii au făcut, englejii au dres.

Şi totuşi, are dreptate, Bridey, la urma urmei.

Brusc, Bridey icneşte aoleu, Angela, copilul a păţit ceva.

Mama sare de pe scaun, strângând copilul în braţe, gemând. Oh, Doamne, Bridey, se sufocă.

Mă duc după mama, spune Bridey, şi se întoarce într-un minut cu doamna Hannon. Ulei de ricin, spune doamna Hannon. Ai? Orice fel de ulei. Untură de peşte? E bună şi aia.

Toarnă untura pe gâtul copilului, îl întoarce, îl apasă pe spate, îl întoarce la loc, îi vâră o lingură pe gât şi scoate un cocoloş alb. Gata, spune ea. Laptele. Se adună şi se întăreşte în gâtuţ, aşa că trebuie să-l faci să lunece cu niţel ulei.

Doamne, cât pe ce să-l pierd, plânge mama. Oh, aş muri, aşa să ştiţi.

Strânge în braţe copilul, plânge şi încearcă să-i mulţumească doamnei Hannon.

Văleu, lasă, duduie. Ia copilul şi pune-te înapoi în pat, că aţi avut amândoi un şoc zdravăn.

în timp ce Bridey şi doamna Hannon o ajută pe mama să se culce în pat, observ pe scaunul ei pete de sânge. Oare mama o să sângereze până moare? Oi avea voie să zic uite, e sânge pe scaunul mamei? Nu, n-ai voie să spui nimic pentru că ei mereu au secrete. Ştiu eu că dacă spui ceva, oamenii mari îţi răspund lasă asta, toată ziua stai gură-cască, nu-i treaba ta, du-te afară, la joacă.

Trebuie să ţin în mine sau pot să vorbesc cu îngerul. Doamna Hannon şi Bridey pleacă şi mă aşez pe treapta a şaptea. încerc să-i spun îngerului că mama pierde sânge şi e pe moarte. Vreau să-l aud că-mi spune teamă să nu-ţi fie, dar treapta e rece şi nu apare nici o lumină, nici o voce. Sunt sigur că e dus pentru totdeauna şi mă întreb dacă aşa se întâmplă când ai nouă ani şi mergi pe zece.

Mama nu moare de la sângele curs. A doua zi se

dă jos din pat şi pregăteşte copilul de botez, spunându-i lui Bridey că nu şi-ar ierta-o niciodată dacă bebeluşul ar muri

şi ar ajunge în purgatoriu, un loc pentru pruncii nebotezaţi unde poate-o fi cald şi bine, dar tot întuneric veşnic e şi de unde n-ai scăpare nici chiar la Judecata de Apoi.

Mamaia a venit să ajute şi zice aşa-i, pruncul nebotezat n-are ce căuta în rai.

Bridey spune că numai un Dumnezeu crud ar face aşa ceva.

Trebuie să fie crud, zice mamaia, altfel ai avea droaie de prunci zbierând că vor în rai, protestanţi şi te miri ce, şi ei de ce să fie primiţi după cum s-au purtat cu noi opt sute de ani?

Pruncii n-au făcut nimic, spune Bridey. Sunt prea mici.

Ar fi făcut, dac-ar fi avut ocazia, spune mamaia. Pentru asta sunt crescuţi.

îmbracă bebeluşul cu rochiţa din dantelă de Limerick în care am fost botezaţi toţi. Mama zice că putem merge cu toţii la Sfântul Iosif şi noi de-abia aşteptăm pentru că o să primim limonadă şi cornuri după.

Cum îl cheamă pe bebe, mamă? întreabă Malachy.

Alphonsus Joseph.

Ce nume prostesc, îmi scapă mie porumbelul. Nici măcar nu e irlandez.

Mamaia se uită urât la mine cu ochii ei bătrâni, înroşiţi. Băiatu' ăsta merită o scatoalcă zdravănă peste moacă. Mama îmi arde o palmă peste faţă, de zbor prin toată bucătăria. îmi bate inima tare în piept şi-mi vine să plâng, dar nu pot pentru că e tata plecat şi eu sunt bărbatul familiei. Du-te sus cu meliţa aia a ta şi să nu te mişti din camera aia, spune mama.

Mă opresc pe treapta a şaptea, dar tot rece e, nu tu lumină, nu tu voce.

Toţi s-au dus la biserică şi casa e tăcută. Eu stau şi aştept la etaj, plesnindu-mă peste braţe şi picioare ca să alung puricii, dorindu-mi să fie tata lângă mine şi gândindu-mă

la frăţiorul meu şi la numele lui străin, Alphonsus – o pacoste de nume.

După o vreme se aud voci de jos şi se pomeneşte de ceai, sherry, limonadă, cornuri, şi nu-i aşa că e cel mai drăguţ copilaş din lume, micul Alphie, o avea el nume străin, da' cu toate astea, cu toate astea nici păs n-a zis de la un cap la altul, aşa fire bună are, să-l ţie Dumnezeu că sigur o să trăiască o mie de ani, aşa de dulce e, dragul de el, cum seamănă el leit cu mamă-sa, tată-su, mamaie-sa, frăţiorii lui morţi şi îngropaţi.

Frank, strigă mama de la piciorul scării, hai jos la limonadă şi cornuri.

Nu vreau. Ţine-le.

Am zis să vii jos în clipa asta, că dacă urc eu scările după tine, o să-ţi încing dosul şi o să te căieşti.

Căieşti? Ce-i aia căieşti?

Nu te interesează pe tine ce-i aia căieşti. Vino jos imediat.

Vocea ei e ascuţită şi căieştiul îmi sună periculos. O să cobor.

în bucătărie, mamaia zice ia uite ce faţă lungă face. S-ar cuveni să se bucure şi el pentru frăţiorul lui, da' băieţii de nouă ani care merg pe zece e belea la casa omului, ştiu eu prea bine, păi ce, n-am avut eu doi.

Limonada şi cornul sunt delicioase, iar Alphie, noul bebeluş, îşi vede de gângurit, bucurându-se de botezul lui, prea nevinovat ca să-şi dea seama ce pacoste de nume are.

Bunicul din Nord trimite prin mandat poştal cinci lire pentru bebeluşul Alphie. Mama vrea să încaseze banii, dar n-are voie să se ducă prea

departe de pat. Tata zice că-i încasează el la poştă. Ea ne spune lui Malachy şi mie să mergem cu el. El încasează banii şi ne spune gata, băieţi, duceţi-vă acasă şi spuneţi-i mamei că vin şi eu în câteva minute.

Tată, nu te duce la cârciumă, spune Malachy. A zis mama să aduci banii acasă. Nu ai voie să bei halbă.

Lasă, lasă, fiule. Du-te acasă la mamă-ta.

Tată, dă-ne banii. Banii ăştia sunt pentru bebeluş.

Eh, Francis, nu fi băiat rău. Ascultă-l pe tata.

Ne lasă acolo şi intră în cârciumă la South.

Mama şade la foc, cu Alphie în braţe. Clatină din cap. S-a dus la cârciumă, nu-i aşa?

S-a dus.

Vreau să vă duceţi înapoi la cârciumă şi să-l scoateţi pe sus de-acolo. Vreau să vă duceţi în mijlocul cârciumii şi să spuneţi la toată lumea că tatăl vostru bea banii copilaşului. Să spuneţi la lume că nu e fărâmă de mâncare în casa asta, nici pic de cărbune să facem focul, nici strop de lapte pentru biberonul copilaşului.

O luăm pe străzi şi Malachy îşi repetă poezia cât îl ţin plămânii, tată, tată, alea cinci lire sunt pentru bebeluş. Nu-s pentru băutură. Copilul stă sus în pat, zbiară şi ţipă după lapte şi tu bei bere.

El nu mai e la cârciuma lui South. Malachy ar vrea totuşi să stea şi să-şi spună poezia, dar eu îi spun că trebuie să ne grăbim şi să căutăm şi în alte cârciumi până nu bea tata toate cele cinci lire. Nu-l găsim nici în celelalte cârciumi. El ştie că o să vină mama să-l caute sau o să ne trimită pe noi şi sunt atâtea cârciumi în colţul ăsta de Limerick şi împrejur că am putea să-l căutăm o lună. Trebuie să-i spunem mamei că nu e nici urmă de el şi ea ne spune că nu suntem buni de nimic. O, Doamne, de-aş fi eu în putere, l-aş căuta în toate cârciumile din Limerick. I-aş smulge gura aia de pe faţă, aia aş face. Haideţi, fuga înapoi şi încercaţi la toate cârciumile de pe lângă gară şi la bufetul lui

Naughton unde are peşte cu cartofi.

Trebuie să mă duc eu singur pentru că pe Malachy l-a lovit cufureala şi trebuie să stea pe lângă găleată. Caut în

toate cârciumile de pe Parnell Street şi din zonă. Mă uit în separeurile unde beau femeile şi în toate veceurile pentru bărbaţi. Mi-e foame, dar mi-e frică să mă duc acasă fără să-l fi găsit pe tata. Nu e la Naughton, unde are peşte cu cartofi, dar la o masă din colţ stă un om beat şi doarme, cu peştele şi cartofii pe podea, înveliţi în *Limerick Leader,* şi dacă nu-i iau eu, o să-i ia pisica, aşa că vâr mâncarea sub jerseu şi ies în stradă, mă aşez pe treptele gării, îmi mănânc peştele cu cartofi şi mă uit cum trec soldaţii beţi cu fete care chicotesc, îi mulţumesc în minte omului beat pentru că stropise peştele şi cartofii cu oţet din belşug şi-i tăvălise prin sare, apoi îmi aduc aminte că dacă e să mor în seara asta, mor cu păcat pentru c-am furat şi direct în iad mă pomenesc, îndopat cu peşte şi cartofi, dar e sâmbătă şi dac-or mai fi popii în confesional, o să-mi pot elibera sufletul după ce mănânc.

Biserica dominicană e la doi paşi, pe Glentworth Street.

Binecuvântează-mă, părinte, că am păcătuit, au trecut două săptămâni de la ultima spovedanie. îi spun păcatele obişnuite, apoi spun că am furat peşte cu cartofi de la un om beat.

De ce, fiule?

Mi-era foame, părinte.

Şi de ce ţi-era foame?

N-aveam nimica în burtă, părinte.

El nu răspunde şi, chiar şi-aşa pe întuneric, îl văd cum clatină din cap. Copile drag, de ce nu te duci tu acasă să-i ceri maică-tii de mâncare?

Pentru că ea m-a trimis să-l caut pe tata prin cârciumi, părinte, şi nu l-am găsit, şi mama n-are o firimitură în casă fiindcă tata s-a dus să bea cele

cinci lire pe care ni le-a trimis bunicul din Nord pentru noul bebeluş, iar ea stă la foc şi fierbe că nu-l găsesc eu pe tata.

Mă întreb dacă părintele o fi adormit, că nu i se aude gura până spune fiule, eu stau aici. Ascult păcatele săracilor. Le dau canon. îi iert de păcate. Când de fapt eu ar trebui să îngenunchez şi să le spăl picioarele. Mă înţelegi, fiule?

îi spun că da, dar nu înţeleg.

Du-te acasă, copile. Roagă-te pentru mine.

Nu primesc canon, părinte?

Nu, fiule.

Am furat peştele cu cartofi. Sunt osândit.

Eşti iertat. Du-te. Roagă-te pentru mine.

Mă binecuvântează pe latineşte, vorbeşte pentru sine pe englezeşte şi mă întreb oare ce i-oi fi făcut.

Aş vrea să dau de tata ca să-i pot spune mamei uite-l, mai are trei lire în buzunar. Acum nu-mi mai e foame, aşa că pot să mă duc pe O'Connell Street pe o parte şi să mă întorc pe cealaltă şi să caut în cârciumile de pe străzile lăturalnice şi iacătă-l la Gleeson, cum să treacă el neobservat când cântă:

De surpriza cea mare o aflu-n ochii cuiva Asta nu te priveşte, e doar treaba mea.
De Antrim cel verde cu drag mă primeşte Ce port eu in suflet, asta nu te priveşte.

îmi bubuie inima-n piept şi nu ştiu ce să fac pentru că fierb pe dinăuntru ca mama lângă foc şi nu-mi vine altceva decât să alerg la el şi să-i trag una tare în picior, apoi să fug iar, dar nu fac asta pentru că noi doi avem dimineţile la foc când el îmi povesteşte de Cuchulain şi De Valera şi Roosevelt, iar când vine aici să se îmbete şi să-şi ia halbe din banii copilaşului, are privirea pe care o avea

Eugene când îl căuta pe Oliver şi mai bine mă duc acasă şi o mint pe mama că nu l-am văzut, că nu l-am găsit.

Ea e în pat cu bebeluşul. Malachy şi Michael dorm sus, în Italia. Ştiu că nu trebuie să-i spun mamei nimic, că imediat

ce se închid cârciumile, o să vină şi el acasă cântând şi o să ne ofere un bănuţ dacă ne dăm viaţa pentru Irlanda şi o să fie altceva acuma, pentru că e destul de rău să-ţi bei banii de şomaj sau leafa, dar omul care bea banii unui bebeluş, ăla-i culmea culmilor, cum ar zice mama.

VIII

Am zece ani şi sunt pregătit să merg la Biserica Sfântul Iosif pentru Confirmare. La şcoală ne pregăteşte domnul învăţător O'Dea. Trebuie să ştim totul despre harul divin, o perlă nepreţuită, adusă nouă de Isus prin moartea Lui. Domnului O'Dea îi joacă ochii-n cap când ne spune că, prin Confirmare, devenim parte a Divinităţii. Vom primi Darurile Sfântului Duh: înţelepciune, înţelegere, Povaţă, Tărie Sufletească, învăţătură, Smerenie, Frică de Dumnezeu. Preoţii şi învăţătorii ne spun că primind Confirmarea devii un adevărat soldat al Bisericii, ceea ce-ţi dă dreptul să mori şi să devii martir în caz că ne invadează protestanţii sau mahomedanii sau vreun alt neam de păgâni. Iar murim, îmi vine să le spun că eu n-o să-mi pot da viaţa pentru Credinţă, că deja sunt vorbit să-mi dau viaţa pentru Irlanda.

Da' ce glumă-i asta? zice Mikey Molloy. Chestia cu mu- ritul pentru Credinţă e o mare păcăleală. Au scornit-o şi ei aşa, să vă sperie. Şi aia cu Irlanda la fel. Acuma nu mai moare nimeni pentru nimica. S-a terminat cu muritul. Eu nu mi-aş da viaţa pentru Irlanda sau Credinţă. Poate pentru mama să mi-o dau, dar pentru altceva nu.

Mikey le ştie pe toate. El merge pe paişpe ani. Are crize. Vedenii.

Oamenii mari ne spun că e lucru mare să mori pentru Credinţă, doar că încă nu suntem gata pentru asta fiindcă ziua Confirmării e ca ziua Primei împărtăşanii, faci turul cartierului şi al străzilor lăturalnice şi primeşti prăjituri, dulciuri şi bani, Colecta.

Când colo se bagă pe fir Peter Dooley. Noi îi spunem Quasimodo pentru că are o cocoaşă în spate precum coco- şatul de la Notre Dame, pe care ştim că-l chema de fapt Charles Laughton[I].

Quasimodo are nouă surori şi gura lumii zice că maică-sa nu l-ar fi vrut, dar asta i-a adus îngerul şi e păcat să cârteşti când ţi s-a dat. Quasimodo e mare, are cinşpe ani. îi stă părul sculat în toate direcţiile. Are ochii verzi, iar unul îi joacă aşa de rău în cap că mereu se plesneşte peste tâmplă, ca să şi-l ţină la locul lui. Are piciorul drept mai scurt şi sucit, iar când merge, trage un mic dans învârtit de nu ştii niciodată când e să cadă. Şi-atunci vine surpriza. îşi afuriseşte piciorul, afuriseşte lumea, dar afuriseşte cu un accent englezesc minunat pe care l-a deprins de la radio, de la BBC. înainte să iasă din casă, întotdeauna scoate capul pe uşă şi spune să-l audă cartierul iote-mi capul, vine şi curu’. Când avea doişpe ani, Quasimodo s-a gândit el că, la cum arată şi cum se uită lumea la el, lucrul cel mai potrivit ar fi să se pregătească pentru o meserie în care să fie doar auzit şi nu văzut şi care să fie aia dacă nu să şadă în faţa microfonului la BBC din Londra şi să citească ştirile?

Dar la Londra n-ajungi fără bani şi de-aia îl vezi că vine şontâcăind la noi în vinerea de dinainte de Confirmare. Are o idee pentru mine şi Billy. Ştie că a doua zi trebuie să primim bani de Confirmare şi, dacă-i promitem câte un şiling fiecare, o să ne lase să ne suim pe burlan în spatele casei lui chiar diseară, ca să ne uităm pe geam şi să le vedem pe surorile lui despuiate, când îşi fac baia săptămâ-

---

I Actorul Charles Laughton l-a interpretat pe Quasimodo în 1939, în *Cocoşatul de la Notre Dame.*

nală. Eu mă învoiesc pe loc. Billy spune am şi eu o soră. De ce-aş da bani ca să le văd pe ale tale dezbrăcate?

Quasimodo spune că să te uiţi la soră-ta dezbrăcată e păcatul cel mai groaznic şi nu ştie zău dacă există vreun

preot pe lume care să te ierte, că s-ar putea să trebuiască să te duci la episcop şi toată lumea ştie că e de belea cu el.

Billy se învoieşte.

Vineri seara sărim noi gardul în curtea lui Quasimodo. E o noapte frumoasă, cu o lună de iunie plutind sus, peste Limerick, şi dinspre râul Shannon adie un vânticel cald. Când să-l salte Quasimodo pe Billy pe burlan, cine apare sus pe zid, însuşi Mikey Criză Molloy, şuierând la Quasimodo, na un şiling, Quasimodo. Lasă-mă să mă sui pe burlan. Mikey a făcut paişpe ani, e mai mare decât noi toţi şi e voinic de la atâta cărat de cărbune pentru munca lui. E negru de la cărbune ca nenea Pa Keating şi nu-i vezi decât albul ochilor şi spuma albă de pe buza de jos, semn că-l paşte o criză din clipă-n clipă.

Stai, Mikey, spune Quasimodo. Ei sunt primii. Ce curu' meu să stau, zice Mikey, şi ţuşti în sus pe burlan. Billy protestează, dar Quasimodo clatină din cap, n-am ce-i face. El vine în fiecare săptămână cu şilingul. Trebuie să-l las să se suie pe burlan, altfel mă bate şi mă spune lu' mama şi te pomeneşti că mă închide în magazia de cărbune, cu şobolanii. Criză e sus pe burlan, ţinându-se cu o singură mână. Are cealaltă mână în buzunar şi o mişcă, o mişcă întruna, iar când începe şi burlanul să se mişte şi să scârţâie, Quasimodo şuieră la el Molloy, n-ai voie să faci laba pe burlan. Ţopăie prin curte, croncănind. Accentul de BBC s-a dus, vorbeşte ca un băiat de Limerick. Duamne, Molloy, dă-te jos de pe burlanu' ăla că te spun lu' mama. Mikey îşi mişcă mâna tot mai repede în buzunar, atât de repede că burlanul se îndoaie şi cade, iar Mikey se tăvăleşte pe jos,

ţipând sunt mort. Sunt distrus. O, Doamne. Pe buze are spumă şi sânge, că şi-a muşcat limba.

Mama lui Quasimodo apare pe uşă, ţipând pentru numele lui Dumnezeu, iar lumina din bucătărie inundă curtea. Surorile cârâie de sus, de la fereastră. Billy încearcă să fugă,

dar ea îl trage de pe zid. îi spune să dea o fugă până la colţ, la spiţeria lui O'Connor, ca să sune după o ambulanţă sau după un doctor ceva pentru Mikey. Ţipă la noi să intrăm în bucătărie. îl bagă pe Quasimodo în hol în şuturi. El e în patru labe, iar ea îl duce târâş în magazia pentru cărbune de sub scări şi-l închide acolo. Aici să stai până-ţi vine mintea la cap.

El plânge şi strigă la ea cu cel mai curat accent de Li- merick. Ah, mamă, mamă, dă-mi drumul. E şobolani aici. Eu vreau numa' s-ajung la BBC, mamă. O, Duamne, mamă, Duamne. N-o să mai las pe nimeni pe burlan de-acuma. O să-ţi trimet bani de la Londra, mamă. Mamă!

Mikey e tot culcat pe spate, se bâţâie şi se zvârcoleşte în curte. Ambulanţa îl duce la spital cu un umăr rupt şi limba franjuri.

Vin şi mamele noastre numaidecât. Doamna Doodey zice m-am făcut de ocară, de ocară, nu alta. Nu poate să se spele şi fetele mele vineri seara fără să caşte gura tot poporul la fereastră, iar băieţii ăştia a făcut păcate şi trebuie duşi la popă la spovedanie, că au mâine Confirmarea.

Dar mama spune nu ştiu restul lumii ce zice, dar eu am pus ban pe ban un an de zile pentru costumul de Confirmare al lui Frank şi nu mă duc acuma la popă ca să-mi spună mie că fiu-meu nu-i vrednic de Confirmare, ca să mai stau un an până-i rămâne mic costumul şi asta doar fiindcă s-a suit pe un burlan ca să arunce şi el un ochi nevinovat la dosu' sfrijit al lu' Mona Dooley.

Mă ia târâş acasă de ureche şi mă pune în genunchi în faţa papei. Jură, spune ea, jură de faţă cu papa că nu te-ai uitat la Mona Dooley în pielea goală.

Jur.
Dacă minţi, Harul o să te ocolească mâine la Confirmare şi ăsta-i sacrilegiul cel mai rău.
Jur.

Numai episcopul în persoană poate ierta aşa sacrilegiu.

Jur.

Bine. Du-te la culcare şi de azi înainte să te ţii departe de amărâtul ăla de Quasimodo Dooley.

A doua zi ne confirmă pe toţi. Episcopul îmi pune o întrebare din catehism, care-i a patra poruncă? Şi îi spun să cinsteşti pe tatăl şi pe mama ta. El mă mângâie pe obraz şi aşa devin soldat al Adevăratei Biserici. îngenunchez în strană, mă gândesc la Quasimodo încuiat în magazia de cărbuni de sub scară şi mă întreb dacă nu cumva ar fi frumos să-i dau, totuşi, şilingul ăla pentru cariera lui la BBC.

Dar uit total de Quasimodo pentru că începe să-mi curgă sânge din nas şi mă ia cu ameţeală. Fetele şi băieţii ieşiţi de la Confirmare stau în faţă la Sfântul Iosif cu părinţii lor şi se îmbrăţişează şi se pupă sub soarele strălucitor şi mie nu-mi pasă. Tata e la muncă şi mie nu-mi pasă. Mama mă pupă şi mie nu-mi pasă. Băieţii vorbesc despre Colectă şi mie nu-mi pasă. îmi curge din nas întruna şi mama îşi face griji că o să-mi stric costumul. Intră iute în biserică, să vadă dacă nu cumva Stephen Carey, paracliserul, are să-i dea o cârpă, iar el îi dă un fel de canava de la care mă ustură nasul. Vrei să mergi la Colectă? mă întreabă ea şi-i spun că nu-mi pasă. Du-te, du-te, Frankie, spune Malachy, şi se-ntristează pentru că i-am promis că-l duc la Cinema Lyric să vadă filmul şi să ne-ndopăm cu dulciuri. M-aş întinde undeva. M-aş întinde acolo, pe scări la Sfântul Iosif, aş dormi şi nu m-aş mai trezi. Face mamaia mâncare bună de dimineaţă, spune mama, iar când aud de mâncare mi se face aşa de rău, că mă reped la marginea trotuarului ca să vomit şi toată lumea se uită la mine şi mie nu-

mi pasă. Mama zice că mai bine mă duce acasă, să mă culc, şi prietenii mei par să se mire că se poate duce omul la culcare când are de mers la Colectă.

Mama mă ajută să-mi scot costumul de Confirmare şi mă bagă în pat. Umezeşte o cârpă, mi-o pune sub ceafa şi curând sângerarea se opreşte. îmi aduce ceai, dar mi se face rău când îl văd şi trebuie să vomit în căldare. Vine doamna Hannon din vecini şi o aud spunând copilul ăsta e tare bolnav şi ar trebui să-l vadă un doctor. Mama zice că e sâmbătă, e închis la dispensar şi de unde să scoată ea doctor?

Tata vine acasă de la slujba lui la Morile de faină Rank şi-i spune mamei că trec printr-o fază, am dureri de creştere. Vine şi mamaia şi zice la fel. Zice că atunci când băieţii trec de la emul cu o cifră, adică nouă, la anul cu două cifre, adică zece, li se întâmplă o schimbare şi poate să le curgă sânge din nas. Zice că oricum se prea poate să am prea mult sânge în mine şi n-are ce să-mi strice dacă mă curăţ ca lumea.

Ziua trece şi când aţipesc, când mă trezesc. Malachy şi Michael se urcă noaptea-n pat şi-l aud pe Malachy spunând Frankie arde tare. îi curge sânge pe piciorul meu, spune Michael. Mama îmi pune cârpa udă pe nas şi o cheie pe gât, dar sângerarea nu se opreşte. Duminică dimineaţă mă trezesc cu sânge pe piept şi peste tot înjur. Mama îi spune tatei că sângerez pe fund, iar el zice că poate oi avea pânte- căraie, ceea ce se mai întâmplă când ai dureri de creştere.

Doctorul Troy e doctorul nostru, dar e plecat în vacanţă şi omul care vine luni să mă vadă duhneşte a whisky. Mă examinează şi-i spune mamei că am o răceală urâtă şi să mă ţină în pat. Ziua trece, dorm şi sângerez. Mama face ceai şi supă de vită, dar nu le vreau. îmi aduce chiar şi îngheţată, dar mi se face rău numai când o văd.

Doamna Hannon vine iar pe la noi şi spune că doctorul ăla habar n-are ce vorbeşte, să se intereseze dacă s-o fi întors doctorul Troy.

Mama vine cu doctorul Troy. El îmi pune mâna pe frunte, îmi ridică pleoapele, mă întoarce ca să-mi vadă spatele, mă ia în braţe şi mă duce iute la maşina lui. Mama

fuge după el şi el îi spune că am febră tifoidă. O, Doamne, o, Doamne, ţipă mama, chiar o să-mi pierd toată familia? O să se sfârşească vreodată? Se urcă în maşină, mă ţine în braţe şi se văicăreşte tot drumul până la spitalul de conta- gioşi de la ospiciu.

Patul are aşternuturi albe răcoroase. Asistentele au uniforme albe şi curate, iar călugăriţa, maica Rita, e îmbrăcată toată în alb. Doctorul Humphrey şi doctorul Campbell au halate albe şi nişte chestii atârnate la gât pe care mi le tot lipesc pe piept şi peste tot. Eu dorm şi iar dorm, dar sunt treaz când vin ei cu nişte borcane cu ceva roşu pe care le atârnă pe nişte prăjini înalte deasupra patului meu şi-mi înfig nişte tuburi în glezne şi pe dosul mâinii drepte. Primeşti sânge, Francis, spune maica Rita. Sânge de soldat de la cazarma Sarsfield.

Mama stă lângă pat şi asistenta spune ştiţi, doamnă, aşa ceva e foarte rar. Nimeni n-are voie la Contagioşi de frică să nu se molipsească de ceva, dar au făcut o excepţie pentru dumneavoastră, că pentru el acu' e acu'. Dacă trece hopul, o să-şi revină sigur.

Adorm. Când mă trezesc, mama nu mai e, dar în cameră e mişcare, e părintele Gorey, popa de la Ligă care spune mesa la o masă dintr-un colţ. îmi pierd iarăşi cunoştinţa, apoi mă trezesc ei şi trag aşternutul de pe mine. Părintele Gorey mă unge cu ulei şi se roagă pe latineşte. Eu ştiu că e Ungerea de pe urmă şi că asta înseamnă că o să mor şi nu-mi pasă. Iarăşi mă trezesc ei, ca să-mi dea împărtăşania. Nu vreau, mi-e frică să nu vomit. Ţin azima pe limbă, adorm, iar când mă trezesc, nu mai e.

E întuneric şi doctorul Campbell stă lângă patul

meu. Mă ţine de încheietura mâinii şi se uită la ceas. Are părul roşu şi ochelari şi mereu zâmbeşte când vorbeşte cu mine. Acum stă jos, îngână un cântec şi se uită pe fereastră. I se închid ochii şi sforăie niţel. Se lasă într-o rână în scaun,

trage o băşină şi-şi zâmbeşte în barbă şi aşa-mi dau seama că o să mă fac bine, pentru că un doctor nu s-ar băşi niciodată de faţă cu un băiat muribund.

Rasa albă a maicii Rita străluceşte în soarele care intră pe fereastră. Ea mă ţine de încheietură, se uită la ceas şi zâmbeşte. Oh, zi aşa, ne-am trezit? spune ea. Ei, Francis, cred că ce-a fost mai greu a trecut. Rugăciunile ne-au fost ascultate şi toate rugăciunile de la sutele de băieţei de la Ligă. îţi dai seama? Sute de băieţi au zis rozariul pentru tine şi s-au împărtăşit pentru tine.

Gleznele şi dosul mâinii îmi zvâcnesc de la tuburile care-mi dau sânge şi nu-mi pasă de nici un băiat care se roagă pentru mine. Aud rasa maicii Rita foşnind şi mătă- niile ei zornăind când iese din cameră. Adorm, iar când mă trezesc e întuneric şi tata stă pe pat, cu mâna pe mâna mea.

Eşti treaz, fiule?

încerc să vorbesc, dar am gâtul iască, nu-mi iese nimic şi arăt spre gură. El îmi duce un pahar cu apă la buze şi apa e rece şi dulce. Mă strânge de mână şi-mi spune că sunt un soldat brav şi de ce n-aş fi? N-am eu sânge de soldat în mine?

Nu mai am tuburi în mine şi borcanele de sticlă au dispărut.

Intră maica Rita şi-i spune tatei că trebuie să plece. Eu nu vreau să plece pentru că e trist la chip. Parcă-i Paddy Clohessy în ziua când i-am dat stafida. Când arată el trist, e cel mai rău lucru din lume şi mă pun pe plâns. Ce înseamnă asta? spune maica Rita. Să plângi cu atâta sânge de soldat în tine? Mâine te aşteaptă o mare surpriză, Francis. N-o să ghiceşti niciodată. Ei, îţi spun eu, de dimi-

neaţă, la ceai, îţi aducem un biscuit gustos. Ce bunătate, nu-i aşa? Iar tatăl tău mai vine peste o zi sau două, nu-i aşa, domnule McCourt?

Tata dă din cap şi-şi pune iar mâna peste a mea. Se uită la mine, dă să plece, se opreşte, se întoarce, mă sărută pe frunte pentru prima oară în viaţa mea şi sunt atât de fericit că-mi vine să mă ridic plutind din pat.

Celelalte două paturi din salonul meu sunt goale. Asistenta spune că sunt singurul pacient cu tifos şi că e o minune că am trecut de răscruce.

Salonul vecin e gol până când, într-o dimineaţă, se-aude o voce de fată, yu-huu, cine-i acolo?

Eu nu sunt sigur dacă vorbeşte cu mine sau cu cineva dintr-un salon de lângă.

Yu-huu, băiatu' cu tifos, eşti treaz?

Sunt.

Te simţi mai bine?

Da.

Aşa, şi de ce eşti aici?

Nu ştiu. Tot în pat stau. Bagă ace-n mine şi-mi dau doctorii.

Cum arăţi?

Ce fel de întrebare o mai fi şi asta, mă minunez eu. Nu ştiu ce să-i spun.

Yu-huu, eşti acolo, băiatu' cu tifos?

Da.

Cum te cheamă?

Frank.

Straşnic nume. Pe mine mă cheamă Patricia Madigan. Câţi ani ai?

Zece.

Oh. Fata pare dezamăgită.

Dar în august, luna viitoare, fac unşpe.

Ei, tot e mai bine decât zece. Eu fac paişpe în septembrie. Vrei să ştii ce caut la Contagioşi?

Da.

Am difterie şi încă ceva.

Ceva ce?

Nu se ştie. Ei zic că am o boală din ţări străine pentru că tata a stat în Africa. Era să mor. îmi spui şi mie cum arăţi?

Am părul negru.

Ca milioane de oameni.

Am ochii negri cu un pic de verde în ei, le zice căprui.

Ca mii de oameni.

Am semne cum m-au cusut pe dosul mâinii drepte şi la amândouă picioarele, pe unde mi-au băgat sângele de soldat.

O, Doamne, zău?

Zău.

O să mărşăluieşti şi o să saluţi întruna, n-o să te poţi abţine.

Se-aude foşnet de haine şi zornăit de mătănii, apoi vocea maicii Rita. Ia, ia, ce se-ntâmplă aici? Nu se vorbeşte între saloane, mai ales când avem băiat şi fată. M-ai auzit, Patricia?

Da, maică.

M-ai auzit, Francis?

Da, maică.

Aţi putea să mulţumiţi pentru vindecările voastre extraordinare. Aţi putea spune rozariul. Aţi putea citi *Micul sol al Preasfintei Inimi* de la capul patului. Să nu cumva să mă-ntorc şi să vă prind că vorbiţi.

Intră la mine în cameră şi-mi face cu degetul. Mai ales tu, Francis, după ce mii de băieţi s-au rugat pentru tine la Ligă. Să mulţumeşti, Francis, să mulţumeşti.

Pleacă şi o vreme se lasă tăcerea. Apoi, Patricia spune în şoaptă să mulţumeşti, Francis, să mulţumeşti, şi să spui rozariul, Francis, iar eu râd

cu atâta poftă că o asistentă vine fuga să vadă dacă sunt bine. E o asistentă foarte severă din comitatul Kerry şi mă sperie. Ce înseamnă asta,

Francis? Râzi? Ce găseşti de râs? Vorbeşti cu fata aia, Ma- digan? O să te spun maicii Rita. N-ai voie să râzi pentru că poţi să-ţi dai rău peste cap organele interne.

Asistenta iese cu pas greoi şi Patricia şopteşte iar, cu un accent îngroşat de Kerry, n-ai voie să râzi, Francis, că po' să-ţi dai rău peste cap organele interne. Spune rozariul, Francis, şi roagă-te pentru organele tale interne.

Mama vine în vizită joia. Aş vrea să-l văd şi pe tata, dar sunt în afara pericolului acum, am trecut de răscruce, şi am voie doar un vizitator. Plus de asta, spune ea, tata lucrează iar la Morile de faină Rank şi, dac-o vrea Domnul, o să ţină o vreme de slujba asta acum, că e război şi englezii sunt disperaţi după faină. îmi aduce o tabletă de ciocolată, ceea ce dovedeşte că tata are de lucru. Din şomaj nu şi-ar fi permis niciodată aşa ceva. El îmi trimite bilete. îmi spune că toţi fraţii mei se roagă pentru mine, să fiu cuminte, să ascult de doctori, de maici, de asistente, şi să nu uit să-mi fac rugăciunea. E sigur că Sfântul Iuda m-a ajutat să trec de răscruce pentru că el e ocrotitorul cazurilor disperate şi eu chiar eram un caz disperat.

Patricia spune că are două cărţi la capul patului. Una e de poezie şi ei aia-i place cel mai mult. Cealaltă e o scurtă istorie a Angliei şi n-o vreau eu? I-o dă lui Seamus, omul care spală podeaua în fiecare zi, iar el mi-o aduce mie. îmi zice n-am voie să aduc nimic dintr-un salon cu dipterie într-unul cu tifos, când sunt atâţia microbi care zboară şi se ascund între pagini şi dacă te mai molipseşti şi de dipterie, pe lângă tifos, mă dai de gol, o să-mi pierd munca mea bună şi o s-ajung în stradă, să

cânt cântece patriotice cu o cană de tablă în mână, ceea ce mi-ar veni uşor că nu există cântec despre necazurile Irlandei să nu-l ştiu eu şi mai ştiu şi câteva despre bucuriile whisky-ului.

O, da, ştie de Roddy McCorley. O să mi-l cânte chiar acum, dar abia termină de zis primul vers că apare val-vârtej

sora din Kerry. Ce-nseamnă asta, Seamus? Cânţi? Tu ar trebui să ştii regulile cu cântatul mai bine ca oricine din spitalul ăsta. Mă bate gândul să te pârăsc maicii Rita.

O, Doamne, nu face asta, soră.

Foarte bine, Seamus. De data asta, treacă de la mine. Ştii că de la cântat, pacienţii ăştia pot face o recădere.

După ce pleacă ea, el îmi şopteşte că o să mă înveţe câteva cântece pentru că aşa-ţi trece de urât când stai singur într-un salon de tifos. Zice că Patricia e o fată tare drăguţă, mereu îi dă zaharicale din pachetul pe care i-l trimite maică-sa o dată la două săptămâni. Se opreşte din spălat podeaua şi strigă către salonul vecin, către Patricia, tocmai îi povesteam lui Frankie ce fetiţă drăguţă eşti, Patricia, iar ea spune ba tu eşti drăguţ, Seamus. El zâmbeşte pentru că e om bătrân, la patruzeci de ani, şi n-a avut niciodată copii, numai pe ăştia de la Contagioşi cu care să schimbe o vorbă. Uite cartea, Frankie, spune el. Păi nu-i păcat că trebuie să citeşti tu despre Anglia, după toate câte ne-au făcut, că în spitalul ăsta nu-i de găsit nici o istorie a Irlandei.

Citesc în carte despre regele Alfred şi despre William Cuceritorul şi despre toţi regii şi reginele până la Eduard, care a avut de aşteptat în neştire până a murit maică-sa, Victoria, ca să fie şi el rege. în carte am dat peste prima bucată de Shakespeare din viaţa mea.

Temeiuri am să cred că-mi sunteţi duşmanK

Istoricul spune că aşa i-a zis nevasta lui Henric al VIII-lea, Caterina, cardinalului Wolsey, care voia s-o vadă scurtată de cap. Eu nu ştiu ce înseamnă şi nu-mi pasă pentru că e Shakespeare şi când

spun cuvintele parc-aş avea giuvaiericale pe limbă. Dac-aş avea o carte întreagă de Shakespeare, m-ar putea ţine în spital o lună.

[1] Din *Henric al VIII-lea* de William Shakespeare, în română de Dan Grigorescu, Ed. Univers, 1990.

Patricia spune că nu ştie ce înseamnă „temeiuri” şi că nu-i pasă de Shakespeare, ea are cartea ei de poezie şi-mi citeşte de dincolo de perete o poezie despre o pisică şi o bufniţă care au plecat pe mare într-o barcă verde, cu miere şi lovele şi n-are nici un sens, dar când îi spun asta, Patricia se oţărăşte şi spune că e ultima dată când îmi mai citeşte poezii. Zice că eu mereu recit versul din Shakespeare şi nici ăla n-are sens. Seamus se opreşte iar din spălat pe jos şi ne spune că n-ar trebui să ne certăm pentru poezie, că o să avem destule motive să ne certăm când o să creştem şi o să ne căsătorim. Patricia spune că-i pare rău, îmi pare şi mie rău, aşa că-mi citeşte o bucată din altă poezie pe care trebuie s-o ţin minte ca să i-o pot recita înapoi dimineaţa devreme sau noaptea târziu, când nu sunt maici sau asistente în jur:

Vântul era noian de beznă printre copacii
foşnitori Luna, un galion-fantomă pe cerul
plin de nori Drumul, fâşie de lumină ce-n
neguri străluceşte Şi tâlharul venea călare,
Călare, călare
Tâlharul de-a călare la vechiul han se-opreşte.
Tricorn francez purta pe cap, sub barbă dantelă
uşoară O haină roşă şi nădragi croiţi din piei de
căprioară Turnaţi pe el aşa veneau, şi cizmele-i
veneau turnate,
Şi călărea tâlharul, luciri
împrăştia Pistolu-i strălucea
Şi spada-i scânteia sub cerul plin de nestemate.

în fiecare zi, abia aştept să mă lase doctorii şi asistentele în pace, ca să învăţ un vers nou de la Patricia şi să aflu ce s-a întâmplat cu tâlharul şi cu

fata cu buze roşii a hangiului. îmi place poezia pentru că e palpitantă şi e aproape la fel de bună ca versul meu din Shakespeare. Tunicile roşii

s-au luat după tâlhar pentru că ştiu ei că i-a zis fetei o să vin la tine când răsare luna chiar de iadul mi s-ar pune-n drum.

Ce-aş mai face şi eu ca el, să mă duc când răsare luna la Patricia, în salonul vecin, şi să nu dau nici o băşină degerată nici dacă iadul mi s-ar pune-n drum. Când să-mi citească ultimele versuri, intră asistenta din Kerry şi începe să ţipe la ea şi la mine eu v-am zis să nu vorbiţi între saloane. Difteria n-are ce să discute cu tifosul şi visăversa. Eu v-am zis. Seamus, strigă ea, ia-l pe ăsta de-aici. Ia băiatu'. Maica Rita a zis că dacă mai scoate o vorbă, sus cu el. Noi ţi-am zis ca să-ţi ţii meliţa aia, da' tu nu şi nu. Ia băiatu', Seamus, ia-l.

Aoleu, soră, da' nu face nimica. E numa' niţică poezie.

Ia băiatu', Seamus, să-l iei numaidecât.

El se apleacă asupra mea şi-mi şopteşte o, Doamne, îmi pare rău, Frankie. Ţine aici cartea ta cu istoria Angliei, îmi strecoară cartea sub cămaşă şi mă ridică din pat. îmi şopteşte că sunt uşor ca fulgul. încerc să mă uit la Patricia când trecem pe lângă salonul ei, dar nu desluşesc decât o pată întunecată pe pernă, unde-i e capul.

Maica Rita ne opreşte pe hol să-mi spună că sunt o mare dezamăgire pentru ea, că se aşteptase să fiu băiat cuminte după câte făcuse Dumnezeu pentru mine, după ce se rugaseră pentru mine sute de băieţi de la Ligă, după toată grija pe care mi-o purtaseră maicile şi asistentele de la Conta- gioşi, după ce-i primiseră pe mama şi pe tata să mă vadă, lucru rareori îngăduit, şi aşa ştiam eu să-i răsplătesc, stând în pat şi recitând poezii stupide cu Patricia Madigan când eu ştiam prea bine că e interzisă orice discuţie între tifoizi şi

difterici. Mai zice că o să am destulă vreme să cuget la păcatele mele sus, în salonul mare, şi că ar trebui să mă rog la Dumnezeu ca să mă ierte c-am fost neascultător şi am citit o poezie păgână de-a englezilor despre un hoţ pe un cal şi o fecioară cu buze roşii care săvârşeşte un păcat

grozav când aş fi putut să mă rog sau să citesc despre viaţa unui sfânt. A avut ea grijă să citească poezia aia, aşa să ştiu, şi aş face bine să-i spun părintelui la spovedanie.

Asistenta din Kerry vine după noi sus, gâfâind şi ţi- nându-se de balustradă. îmi spune să nu-mi închipui cumva că o să dea fuga sus în partea aia de lume ori de câte ori o să mă treacă pe mine vreo durere sau vreun junghi.

în salon sunt douăzeci de paturi, toate albe, toate goale. Asistenta îi spune lui Seamus să mă aşeze la capătul salonului, la perete, ca să fie ea sigură că n-o să vorbesc cu nimeni care trece prin faţa uşii, ceea ce e foarte puţin probabil din moment ce nu mai e nici ţipenie la etajul ăsta. Ea îi spune lui Seamus că ăsta a fost salonul bolnavilor de febră mai demult, în vremea Marii Foamete, şi numai Dumnezeu ştie câţi or fi murit acolo, aduşi prea târziu ca să le mai faci altceva decât să-i speli înainte de îngropăciune şi au ieşit poveşti cum că în puterea nopţii s-ar auzi gemete şi strigăte. Ţi se rupe inima când te gândeşti ce ne-au făcut englejii, spune ea, că n-or fi dat ei cu mană în cartof, dar nici nu s-au omorât s-o lecuiască. Fără milă. Puţin le-a păsat de oamenii care au murit chiar în salonul ăsta, copii care s-au canonit şi au murit aici în timp ce englejii se ghiftuiau în căsoaiele lor cu friptură de vită şi-şi turnau pe gât vinurile cele mai alese, copilaşi verzi pe la gură pentru că încercau să mănânce iarbă de pe câmpuri, Doamne apără-ne şi păzeşte-ne pe viitor de asemenea foamete.

Seamus spune că într-adevăr, tre’ să fi fost cumplit şi că nu s-ar încumeta să umble pe holurile astea pe întuneric, cu toate guriţele alea verzi

căscându-se la el. Sora îmi ia temperatura, a crescut un pic, ia să dormi tu acuma bine, că nu mai stai la taclale cu Patricia Madigan de jos, care n-o să încărunţească niciodată.

Ea clatină din cap la Seamus, care-i răspunde tot cu o clătinare tristă.

Maicile şi surorile nu se gândesc niciodată că tu înţelegi ce vorbesc. Parcă dac-ai zece ani şi mergi pe unşpe, asta înseamnă că eşti sărac cu duhul ca unchiul meu Pat Sheehan care a fost scăpat în cap. N-ai voie să pui întrebări. N-ai voie să arăţi că înţelegi ce-a zis sora despre Patricia Madi- gan, că o să moară, şi n-ai voie să arăţi c-ai vrea să plângi pentru fata asta care te-a învăţat o poezie minunată, de care zice sora că e păcătoasă.

Sora îi spune lui Seamus că ea trebuie să plece, iar el să măture scamele de sub patul meu şi să spele puţin prin salon. Seamus îmi zice că aşa scorpie n-a mai văzut, să se ducă ea la maica Rita şi să se plângă de poezia care circula între saloane, că n-ai cum să te molipseşti de nimic dintr-o poezie, poate doar numa' de dragoste, ha ha, ceea ce dă-o-n dambla că nu prea se întâmplă când ai câţi ani? Zece şi mergi pe unşpe? Aşa ceva el unul n-a meii auzit, un băieţel mutat sus pentru c-a spus o poezie şi aşa-i vine să se ducă la *Limerick Leader* să le spună să publice toată tărăşenia, doar că are slujba asta şi ar rămâne fără ea dac-ar ajunge vreodată la urechile maicii Rita. în orice caz, Frankie, tu o să ieşi de-aici într-o zi cu soare şi o să poţi citi câtă poezie vrei, dar nu ştiu ce să zic despre Patricia de jos, de Patricia nu ştiu ce să zic, Doamne ajută-ne.

Peste două zile ştie ce să zică de Patricia, pentru că ea s-a sculat din pat să se ducă la closet, deşi ar fi trebuit să folosească plosca, a căzut şi a murit la closet. Seamus spală podeaua, îi curg lacrimile pe obraji şi zice ce urât, ce porcărie să mori într-un closet când ai aşa suflet frumos. Mi-a zis ea mie că-i pare rău că te-a pus să reciţi poezia şi te-au mutat din salon, Frankie. A zis c-a fost numai vina

ei.

N-a fost, Seamus.

Ştiu, păi ce, eu nu i-am zis?

Patricia nu mai e şi n-o să aflu niciodată ce s-a întâmplat cu tâlharul şi cu Bess, fata hangiului. îl întreb pe Seamus,

dar el habar n-are de nici un fel de poezie, cu atât mai puţin poezie engleză. Ştiuse pe vremuri o poezie irlandeză, dar era despre zâne şi n-avea nici picior de tâlhar în ea. Dar totuşi o să-ntrebe muşteriii de la cârciuma de la el din cartier, unde mereu se găseşte careva să recite câte ceva şi o să-mi aducă poezia. Pân-atunci, o să fiu ocupat, nu-i aşa, să citesc scurta mea istorie a Angliei şi să aflu totul despre perfidia lor. Aşa zice Seamus, perfidie, nu ştiu ce înseamnă asta şi nici el nu ştie, dar dacă se ocupă englezii cu aşa ceva, trebuie să fie înfiorător.

El vine de trei ori pe săptămână să spele podeaua, iar sora vine în fiecare dimineaţă să-mi ia temperatura şi pulsul. Doctorul îmi ascultă pieptul cu atârnătoarea de la gât. Toată lumea întreabă ce mai face soldăţelul nostru azi? O fată cu rochie albastră aduce de mâncare de trei ori pe zi şi nu vorbeşte niciodată cu mine. Seamus zice că nu e zdravănă la cap, să nu intri-n vorbă cu ea.

Zilele de iulie sunt lungi şi mi-e frică de întuneric. În salon sunt doar două becuri în tavan, care sunt stinse după ce mi se ia tava cu ceai şi sora îmi dă hapurile. Sora îmi spune să mă culc, dar nu pot pentru că văd oameni în celelalte nouăşpe paturi din salon, toţi muribunzi şi verzi pe la gură după ce au încercat să mănânce iarbă şi plângând după supă, supă protestantă, orice fel de supă, şi-mi acopăr faţa cu perna, sperând să nu vină să-mi înconjoare patul, să mă sfâşie şi să urle să le dau din ciocolata pe care mi-a adus-o mama săptămâna trecută.

Nu, n-a adus-o. A trebuit s-o trimită pentru că nu mai am voie să primesc vizite. Maica Rita îmi spune că o vizită la Contagioşi e un privilegiu şi

pentru că am fost neascultător când cu Patricia Madigan şi cu poezia, de-acum m-am lins pe bot de privilegiu. Zice că peste câteva săptămâni o să plec acasă şi treaba mea e să mă concentrez ca să mă fac bine şi să reînvăţ să merg după ce am stat la pat şase

săptămâni şi mâine după micul dejun pot să mă dau jos din pat. Nu ştiu de ce zice ea că trebuie să învăţ să merg, că eu merg de când eram prunc, dar când mă ridică sora în picioare lângă pat, cad pe jos şi sora râde, vezi, te-ai făcut la loc prunc.

Exersez mersul de la un pat la altul, dus-întors, dus-în- tors. Nu vreau să fiu prunc. Nu vreau să stau în salonul ăsta gol, fără Patricia şi fără tâlhar şi fără fata cu buze roşii a tâlharului. Nu vreau stafii de copii verzi pe la gură care să mă arate cu degetele lor osoase şi să ţipe după bucăţi din ciocolata mea.

Seamus zice că un om de la cârciumă ştie toate versurile de la poezia cu tâlharul şi se termină foarte trist. Dacă vreau, mi-o recită fiindcă el n-a învăţat niciodată să citească şi a trebuit să vină cu poezia în cap. Stă în mijlocul salonului, rezemat în spălător, şi recită:

Trop-trop în urechile nopţii! Trop-trop în tăcerea-ngheţată!
Aproape, tot mai aproape! O văpaie era faţa ei toată.
Ochii mari a deschis preţ de-o clipă, a tras o ultimă suflare
Degetu-a mişcat sub clar de lună
Muscheta a sfărmat clarul de lună
I-a sfărmat pieptul sub lună şi lui i-a dat de veste că moare.

El aude focul de armă şi scapă, dar în zori, când află cum a murit Bess, turbează de mânie şi se-ntoarce ca să se răzbune, numai că tunicile roşii îl împuşcă.

Pinteni roşii avea în aurul de-amiază; roşă haină de catifea

Când l-au puşcat la drumul mare
Ca un câine la drumul mare
Cu dantelă uşoară sub barbă, pe drum în sânge zăcea.

Seamus îşi şterge faţa cu mâneca şi-şi trage mucii. Zice n-avea de ce să te trimeată aicea sus, departe de Patricia, când nici măcar nu ştiai ce-au păţit tâlharul şi cu Bess. E

o poveste foarte tristă şi când i-am spus-o lu' nevastă-mea, a plâns întruna toată seara până ne-am culcat. A zis că n-avea treabă tunicile roşii să-l împuşte pe tâlhar, că ei sunt de vină pentru jumate din necazurile lumii şi nici c-au avut vreodată milă de irlandezi. Acuma dacă mai vrei să ştii vreo poezie, Frankie, spune-mi mie şi fac eu rost de ea de la cârciumă şi ţi-o aduc în capul meu.

Fata cu rochie albastră care nu e zdravănă la cap mă întreabă într-o zi ai vrea o carte să citeşti? Şi mi-a adus *Extravagantul Ernest Bliss,* de E. Phillips Oppenheim, care e cu un englez care se plictiseşte şi nu ştie cu ce să-şi omoare timpul în fiecare zi, chiar dacă e aşa de bogat c-a pierdut socoteala câţi bani are. Valetul lui îi aduce ziarul de dimineaţă, oul, pâinea prăjită şi marmelada şi el zice ia-le de-aici, viaţa e pustie. Nu poate citi ziarul, nu poate mânca oul şi se stinge cu zile. Doctorul lui îi spune să se ducă să trăiască printre săracii din East End din Londra şi o să înveţe să iubească viaţa, ceea ce se şi întâmplă şi se îndrăgosteşte de o fată care e săracă, dar cinstită şi foarte inteligentă şi se căsătoresc şi se mută în casa lui din West End, care e cartierul bogătaşilor, pentru că e mai uşor să-i ajuţi pe săraci şi să nu fii plictisit când ţi-e bine şi belşug.

Lui Seamus îi place să-i povestesc ce citesc. El zice că povestea aia despre Ernest Bliss e o scorneală fiindcă nici un om întreg la minte nu s-ar duce la un doctor pentru că are prea mulţi bani şi nu-şi mănâncă oul, deşi parcă poţi să ştii? Poate c-aşa o fi în Anglia. Nu găseşti din ăştia în Irlanda. Aicea dacă nu-ţi mănânci oul eşti dus pe sus la azilul de nebuni sau pârât la episcop.

De-abia aştept să mă duc acasă şi să-i spun lui

Malachy despre omul ăsta care nu-şi mănâncă oul. Malachy o să se tăvălească pe jos de râs pentru că aşa ceva n-are cum să existe. O să spună că am născocit-o eu, dar dacă-i zic că e o poveste despre un englez, o să înţeleagă.

Nu pot să-i spun fetei în rochie albastră că povestea e cam caraghioasă că poate face o criză. îmi zice dac-ai terminat cu cartea aia, o să-ţi aduc alta că avem o cutie întreagă cu cărţi rămase de la pacienţii de demult. îmi aduce o carte care se numeşte *Tom Brown şcolar,* care e greu de citit, şi o mulţime de cărţi de EG. Wodehouse, care mă face să râd cu Ukridge, Bertie Wooster, Jeeves şi Mullinerii lui. Bertie Wooster e bogat, dar îşi mănâncă oul în fiecare dimineaţă, îi e frică de gura lui Jeeves. Aş vrea să vorbesc cu fata în rochie albastră sau cu oricine despre cărţi, dar mi-e frică să nu afle asistenta din Kerry sau maica Rita şi să mă mute mai sus, într-un salon şi mai mare, cu cincizeci de paturi goale şi o droaie de fantome din vremea Foametei, cu guri verzi şi degete osoase care arată spre mine. Noaptea stau în pat şi mă gândesc la Tom Brown şi la aventurile lui la Şcoala de Rugby şi la toate personajele din EG. Wodehouse. Fot să visez la tâlhar şi la fiica hangiului cea cu buze roşii, iar asistentele şi maicile n-au ce să-mi facă. Ce plăcut e să ştii că lumea n-are cum să te deranjeze la tine-n cap.

E august şi am unsprezece ani. Stau în spitalul ăsta de două luni şi mă întreb dac-o să-mi dea drumul de Crăciun. Asistenta din Keriy zice c-ar trebui să mă pun în genunchi şi să-i mulţumesc lui Dumnezeu că măcar trăiesc şi să nu mă vait.

Nu mă vait, soră, mă întrebam numai dac-o să fiu acasă de Crăciun.

Ea nu-mi răspunde. îmi spune să fiu cuminte, că altfel o trimite sus la mine pe maica Rita şi o să mă cuminţesc eu.

Mama vine la spital de ziua mea şi-mi trimite sus un pachet cu două tablete de ciocolată şi un

bilet cu numele oamenilor din cartier care-mi spun să mă fac bine şi să vin acasă şi eşti un soldat brav, Frankie. Asistenta mă lasă să vorbesc cu ea pe geam şi e greu pentru că ferestrele sunt înalte şi trebuie să mă cocoţ pe umerii lui Seamus. îi spun

mamei că vreau acasă, dar ea îmi spune că sunt cam prea slăbit, dar cu siguranţă o să ies cât ai zice peşte. E lucru mare să faci unşpe ani, spune Seamus, că mâine-poimâine te bărbiereşti ca bărbaţii şi gata, te duci la muncă şi bei o halbă ca tot bărbatu' care se respectă.

După paisprezece săptămâni, maica Rita îmi spune că pot să plec acasă şi ce băieţel norocos sunt, nu-i aşa, că o să fie taman de sărbătoarea Sfântului Francisc din Assisi. îmi spune că am fost un pacient foarte bun, în afară de mica problemă cu poezia şi cu Patricia Madigan, Dumnezeu s-o ierte, şi sunt invitat să vin înapoi la spital la marea masă de Crăciun. Mama vine să mă ia şi, cum picioarele mi-s aşa slăbite, ne ia o grămadă să ajungem la staţia de autobuz de la Union Cross. Nu te grăbi, spune ea. După trei luni şi jumătate, ce mai contează o oră.

Lumea iese-n prag pe Barrack Road şi Roden Lane şi-mi spune ce bucurie că m-am întors, că sunt un soldat brav, mândria tatei şi a mamei. Malachy şi Michael vin fuga la mine pe stradă şi spun Doamne, ce încet mergi. Nu mai poţi să alergi?

E o zi senină şi sunt vesel până când îl văd pe tata stând în bucătărie, cu Alphie în poală, şi simt un gol în inimă pentru că-mi dau seama că iar n-are de lucru. Până acum am fost sigur că avea de lucru, aşa mi-a zis mama şi mă aşteptam s-avem destulă mâncare şi pantofi. El îmi zâmbeşte şi-i spune lui Alphie eh, uite că fratele tău mai mare s-a întors de la spital.

Mama îi spune ce a zis doctorul, că-mi trebuie mâncare hrănitoare pe săturate şi aşa mai departe. Doctorul a zis că ce mi-ar trebui mie ca să

mă refac acum ar fi carne de vită. Tata dă din cap. Mama face supă de vită dintr-un cub şi Malachy şi Mike se uită la mine cum o beau. Cer şi ei, dar mama le spune să plece, că ei n-au avut tifos. Zice că doctorul mi-a recomandat să mă culc devreme. A încercat

ea să scape de purici, dar sunt mai răi ca oricând cu vremea asta caldă. De altminteri, n-au ei ce alege din tine, numai oase şi niţică piele.

Stau în pat şi mă gândesc la spital, unde cearşafurile albe erau schimbate în fiecare zi şi nu era nici picior de purice. Era un closet unde puteai sta să-ţi citeşti cartea până te-ntreba cineva dac-ai murit. Era o cadă cu apă fierbinte în care puteai să stai cât pofteşti şi să zici:

Temeiuri am
să cred că-mi sunteţi duşman.

Şi mă ajută să adorm dacă spun asta.

Când Malachy şi Michael se scoală de dimineaţă ca să meargă la şcoală, mama îmi spune că eu pot să stau în pat. Malachy e acum în clasa a cincea la domnul O'Dea şi-i place să spună în stânga şi-n dreapta că învaţă catehismul mare şi roşu pentru Confirmare şi domnul O'Dea le povesteşte tuturor despre Har şi despre Euclid şi despre cum i-au chinuit englezii pe irlandezi mult şi bine opt sute de ani.

Eu nu vreau să mai stau în pat. Sunt nişte zile de octombrie minunate şi vreau să stau afară, să mă uit pe stradă cum pică soarele pieziş pe zidul din faţa casei noastre. Mikey Molloy îmi aduce cărţi de EG. Wodehouse pe care le ia taică-său de la bibliotecă şi petrec nişte zile grozave cu Ukridge, Bertie Wooster şi tot clanul Mullinerilor. Tata mă lasă să citesc cartea lui preferată, *Jurnal de închisoare* de John Mitchel, care e despre un rebel irlandez vestit pe care l-au condamnat englezii la exil în Australia, în Ţara lui Van Diemen. Englezii îi spun lui John Mitchel că e liber să vină şi să plece

după pofta inimii în toată Ţara lui Van Diemen dacă-şi dă cuvântul de onoare ca gentleman că n-o să încerce să fugă. El îşi dă cuvântul până când vine

o corabie ca să-l ajute să evadeze şi se duce la cabinetul magistratului englez şi spune eu evadez, apoi sare pe cal şi ajunge tocmai la New York. Tata zice că nu-l deranjează dacă citesc cărţi englezeşti idioate de PG. Wodehouse câtă vreme nu uit de cei care şi-au făcut datoria şi şi-au dat viaţa pentru Irlanda.

Nu pot sta acasă la nesfârşit, aşa că în noiembrie, mama mă duce iar la Şcoala Leamy. Noul director, domnul O'Halloran, zice că-i pare rău, am pierdut două luni şi mai bine de şcoală, deci trebuie să repet clasa a cincea. Mama zice că e sigură că fac faţă la clasa a şasea. La urma urmei, zice ea, n-a lipsit decât câteva săptămâni. Domnul O'Halloran zice că-i pare rău, duceţi băiatul în clasa vecină, la domnul O'Dea.

Mergem pe coridor şi-i spun mamei că nu vreau să fiu în clasa a cincea. Acolo învaţă Malachy şi nu vreau să fiu în aceeaşi clasă cu fratele meu mai mic cu un an. Eu am avut deja Confirmarea anul trecut. El nu. Eu sunt mai mare. Mai voinic nu mai sunt din cauză de tifos, dar sunt mai mare.

N-ai să mori, spune mama.

Ei nu-i pasă şi ajung în clasă cu Malachy şi sunt sigur că toţi prietenii lui mă iau în balon că-s repetent. Domnul O'Dea mă pune să stau în faţă şi-mi zice să nu mă mai încrunt aşa că altfel fac cunoştinţă cu nuiaua lui de frasin.

Apoi se întâmplă o minune şi asta numai şi numai datorită Sfântului Francisc din Assisi, sfântul meu preferat, şi Domnului nostru însuşi. Chiar în prima mea zi de şcoală găsesc pe stradă un penny şi-mi vine să dau fuga la Kathleen O'Connell să-mi iau o bucată mare de caramea Cleeves, dar nu pot să fug pentru că picioarele mi-s încă slăbite după

tifos şi uneori trebuie să mă ţin de ziduri. Tânjesc cu disperare după carameaua Cleeves, dar tot cu disperare îmi doresc să scap de clasa a cincea.

Ştiu că trebuie să mă duc la statuia lui Francisc din Assisi. El e singurul care o să asculte, dar e la celălalt capăt din Limerick şi-mi ia o oră să ajung până acolo, mai aşezându-mă pe trepte, mai ţinându-mă de ziduri. Costă un penny s-aprinzi o lumânare şi mă întreb dacă să nu aprind pur şi simplu lumânarea şi să păstrez penny-ul. Nu, Sfântul Francisc m-ar vedea. I-or plăcea lui păsările cerului şi peştii râurilor, dar prost nu e. Aprind lumânarea, îngenunchez în faţa statuii lui şi mă rog la el să mă scape de clasa a cincea, unde am dat de frate-meu, care probabil că se plimbă prin cartier chiar în acest moment, lăudându-se că frate-său mai mare e repetent. Sfântul Francisc nu spune o vorbă, dar ştiu că ascultă şi ştiu că o să mă scape de clasă. Măcar atâta să facă şi el după ce m-am chinuit să vin până la statuia lui, mai aşezându-mă pe trepte, mai ţi- nându-mă de ziduri, când aş fi putut să mă duc la Biserica Sfântul Iosif şi să aprind o lumânare pentru Mica Floare sau pentru însăşi Preasfânta Inimă a lui Isus. La ce-am mai fost botezat cu numele lui dacă el mă lasă la greu?

Trebuie să stau în clasa domnului O'Dea şi să ascult catehismul şi tot ce a meii predat el anul trecut. Aş vrea să ridic mâna să dau răspunsurile, dar el spune tu să taci, lasă-l pe fratele tău să răspundă. Le dă teste la aritmetică şi mă pune pe mine să stau să le corectez. Le dictează în irlandeză şi mă pune să corectez ce-au scris ei. Apoi îmi dă să scriu compuneri speciale şi mă pune să le citesc în faţa clasei, asta din cauza a tot ce-am învăţat cu el anul trecut. Spune clasei Frank McCourt o să vă arate cât de bine a învăţat să scrie în clasa asta anul trecut. O să scrie o com-

punere despre Domnul nostru, nu-i aşa, McCourt? O să ne spună cum ar fi fost dacă Domnul nostru ar fi copilărit în Limerick, care are Liga Arcului Sfintei Familii şi e cel mai evlavios oraş din Irlanda. Ştim că, dacă Domnul nostru ar fi copilărit în Limerick, n-ar fi fost răstignit niciodată

pentru că oamenii din Limerick au fost întotdeauna buni catolici şi nu se ocupau cu răstignirea. Deci McCourt, te duci acasă, scrii compunerea şi mâine vii cu ea.

Tata spune că domnul O'Dea are o imaginaţie pe cinste, dar n-o fi suferit destul Domnul nostru iară să-l mai trambalăm şi prin Limerick, peste toate celelalte, în umezeala de la râul Shannon. Îşi pune şapca şi iese la o plimbare lungă şi eu trebuie să mă gândesc singur la Domnul nostru şi mă întreb ce-o să scriu mâine.

A doua zi, domnul O'Dea spune ia să vedem, McCourt, citeşte compunerea în faţa clasei.

Numele compunerii este...

Titlul, McCourt, titlul.

Titlul compunerii este „Isus şi vremea".

Cum?

„Isus şi vremea".

Bine, citeşte.

Asta este compunerea mea. Nu cred că lui Isus, care e Domnul nostru, i-ar fi plăcut vremea din Limerick pentru că plouă mereu şi e umezeală în tot oraşul de la Shannon. Tatăl meu spune că Shannon e un râu ucigaş pentru că mi-a omorât doi fraţi. Când te uiţi la desene cu Isus, mereu umbla prin Israelul din vechime într-un cearşaf. Acolo nu plouă niciodată şi n-auzi pe nimeni că tuşeşte, că se molipseşte de ftizie sau altele asemenea şi acolo nimeni nu munceşte pentru că stau cu toţii degeaba, mănâncă mană, îşi agită pumnii şi se duc la răstigniri.

Dacă lui Isus i se făcea foame, nu trebuia decât să se ducă mai încolo, pe drum, până dădea peste un smochin sau un portocal, să-şi pună burta la cale. Dacă voia o bere, putea să-şi fluture mâna

peste un pahar mare şi gata berea. Sau putea merge în vizită la Maria Magdalena şi la sora ei, Marta, iar ele îi pregăteau cina iară să comenteze şi Maria Magdalena îi spăla şi usca picioarele cu părul ei,

în timp ce Marta spăla vasele, ceea ce nu mi se pare corect. De ce să spele ea vasele, iar soră-sa să stea acolo la taifas cu Domnul nostru? E foarte bine că Isus a ales să se nască evreu, acolo unde-i cald, că dacă se năştea în Limerick, se molipsea de ftizie şi într-o lună era mort şi n-ar mai fi existat nici o Biserică Catolică şi nici împărtăşania sau Confirmarea, şi n-ar mai trebui să învăţăm catehismul şi să scriem compuneri despre El. Sfârşit.

Domnul O'Dea tace, se uită ciudat la mine şi mi se face frică pentru că atunci când tace aşa, înseamnă că cineva o să aibă de suferit. McCourt, spune el, cine a scris compunerea asta?

Eu, domnule.

Nu cumva compunerea asta e scrisă de tatăl tău?

Nu, domnule.

Ia vino încoace, McCourt.

Ies după el pe uşă şi o iau înainte pe coridor, spre biroul directorului. Domnul O'Dea îi arată compunerea mea, iar domnul O'Halloran se uită şi el ciudat la mine.

Tu ai scris compunerea asta?

Da, domnule.

Mă retrag ei din clasa a cincea şi mă pun în clasa a şasea, cu toţi băieţii pe care-i ştiu, Paddy Clohessy, Fintan Slattery, Quigley întrebare, iar în ziua aia, după şcoală, trebuie să mă duc iar la statuia Sfântului Francisc din Assisi ca să-i mulţumesc, chiar dacă picioarele mi-s încă slăbite de la tifos şi trebuie să mă aşez pe trepte şi să mă ţin de ziduri, şi mă întreb dac-am scris bine sau prost în compunere.

Domnul Thomas L. O'Halloran predă într-o

singură încăpere la trei clase, a şasea, a şaptea şi a opta. Are un cap ca preşedintele Roosevelt şi poartă ochelari aurii. Se poartă la costum, bleumarin sau gri, şi un lanţ de aur de la ceas îi atârnă peste burtă între buzunarele hainei. Noi îi spunem Ţop pentru că are un picior mai scurt şi ţopăie

când merge. El ştie cum l-am poreclit şi spune da, sunt Ţop şi o să ţopăi pe voi. Are un băţ lung, un arătător, şi dacă nu eşti atent sau răspunzi anapoda, te plesneşte de trei ori la fiecare palmă sau te păleşte de la spate peste picioare. Te pune să înveţi totul pe dinafară, absolut tot, şi din cauza asta e cel mai sever profesor din şcoală. îi place America şi ne pune să învăţăm toate statele americane, în ordine alfabetică. Vine de acasă cu planşe cu lecţii de gramatică irlandeză, istorie irlandeză şi algebră, le pune pe un suport şi noi trebuie să recităm în cor cazurile, conjugările şi de-clinările din irlandeză, nume şi bătălii celebre, proporţii, fracţii, ecuaţii. Trebuie să ştim toate datele importante din istoria Irlandei. El ne spune ce e important şi de ce. Nici un dascăl nu ne-a mai explicat până la el de ce. Dacă întrebai, îţi luai una peste cap. Ţop nu ne face idioţi şi nu turbează de furie dacă-i pui o întrebare. E singurul profesor care se opreşte şi spune voi înţelegeţi ce zic? Aveţi întrebări?

Rămânem toţi şocaţi când ne spune că bătălia de la Kin- sale din o mie şase sute unu a fost cel mai trist moment din istoria Irlandei, o luptă crâncenă, cu fapte pline de cruzime şi atrocităţi în ambele tabere.

Cruzime? în tabăra irlandeză? Cum se poate? Toţi ceilalţi profesori ne-au spus că irlandezii au luptat mereu nobil, că întotdeauna au dus lupta cea dreaptă. El recită şi ne pune să reţinem:

Porneau la luptă, dar cădeau necontenit Cu ochi sticloşi peste întunecate scuturi Luptau nobil şi brav, dar prea neiscusit Mureau ca sub o vrajă ce-n inimi a ţintit.

Au pierdut numai din cauză de trădători şi de turnători. Dar pe mine mă interesează atrocităţile astea irlandeze.

Domnule, irlandezii au comis atrocităţi în Bătălia de la Kinsale?

Sigur că da. S-a consemnat că au omorât prizonieri, dar n-au fost nici mai buni, nici mai răi decât englezii.

Domnul O'Halloran n-are cum să mintă. E directorul şcolii. Atâţia ani ni s-a spus că irlandezii au fost mereu nobili şi că au ţinut discursuri curajoase înainte să-i spânzure englezii. Acum, Ţop O'Halloran ne spune că irlandezii au făcut lucruri rele. Meu urmează să ne spună că englezii au făcut lucruri bune. Trebuie să studiaţi şi să învăţaţi, spune el, ca să vă faceţi o părere proprie despre istorie şi toate celelalte, dar ce părere să vă faceţi dacă vă fluieră vântul prin minte. Mobilaţi-vă mintea, mobilaţi-vă mintea. E casa voastră preţioasă şi nimeni pe lumea asta nu se poate atinge de ea. Dacă aţi câştiga la Loteria Irlandei şi v-aţi cumpăra o casă care are nevoie de mobilă, aţi umple-o cu resturi şi gunoaie? Mintea voastră e casa voastră şi dac-o umpleţi de gunoaie de la cinema, o să vă putrezească-n cap. Oţi fi voi săraci, aveţi pantofii rupţi, dar mintea voastră e un palat.

Ne cheamă pe rând în faţa clasei şi se uită la pantofii noştri. Vrea să ştie de ce sunt rupţi sau de ce n-avem pantofi deloc. Ne spune că e o ruşine şi că o să organizeze o tombolă ca să strângă bani, să avem ghete solide şi călduroase pentru iarnă. Ne dă teancuri de bilete şi mişunăm prin tot Limerick-ul pentru fondul de încălţăminte de la Şcoala Leamy, cinci lire premiul întâi, cinci premii a câte o liră fiecare. Unsprezece băieţi care n-aveau deloc ghete primesc ghete noi. Eu cu Malachy nu primim nimic pentru că noi avem pantofi în picioare, chiar dacă tălpile sunt roase, şi ne întrebăm de ce-om fi alergat peste tot prin

Limerick să vindem bilete pentru ca alţi băieţi să primească ghete. Fintan Slattery spune că ne alegem cu iertare totală de păcate pentru acte caritabile, iar Paddy Clohessy zice Fintan, ia du-te tu să te caci şi să ne laşi.

Ştiu când face tata prostia. Ştiu când bea banii de şom^j şi mama e disperată şi trebuie să se milogească la Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul şi să cumpere pe datorie de la prăvălia lui Kathleen O'Connell, dar nu vreau să-i întorc spatele şi să alerg la mama. Cum să fac aşa ceva când eu mă scol în fiecare dimineaţă devreme, odată cu el, în timp ce restul lumii doarme? El aprinde focul, pregăteşte ceaiul şi cântă să audă doar el sau îmi citeşte ziarul în şoaptă, ca să nu trezim restul familiei. Mikey Molloy mi l-a furat pe Cuchulain, îngerul de pe Treapta a Şaptea a plecat în altă parte, dar tata rămâne al meu dimineţile. Primeşte *Irish Press* devreme şi-mi povesteşte despre lume, Hitler, Mussolini, Franco. Spune că războiul ăsta nu e treaba noastră pentru că iar se ţin englezii de matrapazlâcuri. îmi povesteşte despre marele Roosevelt din Washington şi despre marele De Valera din Dublin. De dimineaţă, toată lumea e a noastră şi nu-mi spune niciodată că trebuie să-mi dau viaţa pentru Irlanda. îmi povesteşte despre Irlanda în vremurile de demult, când englezii nu-i lăsau pe catolici să aibă şcoli pentru că voiau ca poporul să rămână ignorant, iar copiii catolici se întâlneau în şcoli în aer liber, într-un fund de ţară, şi învăţau engleză, irlandeză, latină şi greacă. Oamenilor le plăcea să înveţe. Le plăceau poveştile şi poezia chiar dacă nimic din toate astea nu-i ajuta să găsească de lucru. Bărbaţi, femei şi copii se adunau în râpe ca să-i asculte pe acei mari dascăli şi toată lumea se întreba cât poate să intre în capul unui om. Dascălii îşi riscau vieţile umblând din râpă-n râpă şi din pădure în pădure pentru că dacă-i prindeau

englezii că fac şcoală, aveau să-i trimită în ţinuturi străine sau şi mai rău. El îmi spune că şcoala e uşoară pe vremea noastră, nu trebuie să stai într-un şanţ ca să înveţi adunarea sau despre glorioasa istorie irlandeză. Ar trebui să fiu bun la şcoală şi într-o zi o să mă întorc în

America şi o să primesc o slujbă importantă la care o să stau la un birou, cu două stilouri în buzunar, unul roşu, celălalt albastru, şi o să iau decizii. O să stau înăuntru, ferit de ploaie, şi o să am un costum, pantofi şi o casă caldă, şi mai mult de-atât ce să-şi dorească omul? El zice că-n America poţi să faci orice, e ţara tuturor posibilităţilor. Poţi să fii pescar în Mâine sau fermier în California. America nu e ca Limerick, un loc gri cu un râu ucigaş.

Când îl ai pe tata numai pentru tine, dimineaţa, la foc, nu-ţi mai trebuie nici Cuchulain, nici îngerul de pe Treapta a Şaptea, nici nimica.

Seara, el ne ajută la exerciţii. Mama spune că în America le zice teme, dar la noi sunt exerciţii la adunare, engleză, irlandeză, istorie. La irlandeză nu ne poate ajuta pentru că el e din Nord şi nu ştie limba locului. Malachy se oferă să-l înveţe toate cuvintele irlandeze pe care le ştie, dar tata spune că e prea târziu, nu mai deprinzi câinele bătrân să latre. înainte de culcare, ne aşezăm în jurul focului şi dacă-i cerem tată, spune-ne o poveste, el născoceşte una despre cineva din cartier şi povestea ne poartă prin toată lumea, sus în cer, pe sub mare şi îndărăt în cartier. Toată lumea din poveste e de altă culoare şi totul e cu susul în jos şi invers. Maşinile şi avioanele merg pe sub apă, iar submarinele zboară în văzduh. Rechinii stau în copaci şi somonii uriaşi zburdă pe lună, laolaltă cu cangurii. Urşii polari se iau la trântă cu elefanţii în Australia, iar pinguinii îi învaţă pe zuluşi să cânte la cimpoi. După poveste, ne duce sus şi îngenunchează lângă noi cât ne facem rugăciunea. Spunem Tatăl Nostru, Ave Maria de trei ori, Dumnezeu să-l binecuvânteze pe papă. Dumnezeu s-o binecuvânteze pe mama, Dumnezeu să-i

binecuvânteze pe sora şi fraţii noştri morţi, Dumnezeu să binecuvânteze Irlanda, Dumnezeu să-l binecuvânteze pe De Valera şi Dumnezeu să binecuvânteze pe oricine îi dă tatei de lucru. Mergeţi la

culcare, băieţi, spune el, pentru că Dumnezeu cel sfânt e cu ochii pe voi şi El mereu ştie dacă nu sunteţi cuminţi.

Eu cred că tata e ca Sfânta Treime, are trei oameni în el, cel de dynineaţă cu ziarul, cel de seara cu poveştile şi rugăciunile şi apoi cel care face prostia şi vine acasă duhnind a whisky şi ne cere să ne dăm viaţa pentru Irlanda.

Cu prostia mă întristează, dar nu pot să-l las baltă pentru că tatăl meu adevărat e cel de dimineaţă şi dac-aş fl în America, aş putea spune te iubesc, tată, aşa ca-n filme, dar în Limerick nu poţi să vorbeşti aşa de frică să nu fii luat în zeflemea. Ai voie să spui că-l iubeşti pe Dumnezeu, bebeluşii şi caii când câştigă cursa, dar dacă spui orice altceva, înseamnă că eşti puţintel la minte.

Zi şi noapte ne chinuim în bucătăria aia din cauză că trece lumea să-şi golească găleţile. Mama zice că n-o să ne omoare râul Shannon, ci putoarea de la closetul din faţa uşii noastre. E rău şi iarna, când se revarsă toate şi se pre ling pe sub uşa noastră, dar e şi mai rău când se încălzeşte vremea şi vin muştele, muscoii albaştri şi şobolanii.

Lângă closet e un grajd unde stă calul cel mare de la depozitul de cărbune. II cheamă Calul Finn şi-l iubim cu toţii, dar îngrijitorul de la depozit nu are grijă cum trebuie de grajd şi putoarea ajunge până la casa noastră. Duhoarea de la closet şi de la grajd atrage şobolanii şi trebuie să-i vânăm noi cu noul nostru câine, Lucky. Lui îi place să încolţească şobolanii, apoi venim noi şi-i zdrobim cu pietre sau cu beţe sau îi împungem cu furca de fân din grajd. Şi calul e speriat de şobolani şi trebuie să avem

grijă când se ridică pe picioarele dinapoi. El ştie că noi nu suntem şobolani pentru că-i aducem mere când mergem la furat într-o livadă de la ţară.

Câteodată, şobolanii scapă, fug la noi în casă şi se ascund în magazia de cărbune de sub scară, unde-i întuneric

beznă şi n-ai cum să-i vezi. Nici dacă aducem o lumânare nu-i găsim pentru că sapă găuri peste tot şi nu ştim unde să-i căutăm. Dacă avem foc, fierbem apă şi o turnăm încet din ceainic şi asta-i face s-o zbughească din gaură printre picioarele noastre, apoi din nou afară pe uşă, dacă nu cumva e Lucky acolo să-i prindă în dinţi şi să-i scuture până-şi dau duhul. Noi credeam că o să mănânce şobolanii, dar el îi lasă în stradă cu maţele scoase, şi fuge la tata să-i dea o bucată de pâine înmuiată în ceai. Lumea de pe stradă zice că are purtări ciudate pentru un câine, dar ce să-i ceri dacă e câinele lui alde McCourt.

De îndată ce aude sau vede vreo urmă de şobolan, mama a şi ieşit pe uşă afară, în stradă. Ar prefera să umble la nesfârşit pe străzile din Limerick decât să stea fie şi un minut într-o casă cu şobolani în ea şi e mereu neliniştită pentru că ştie că, de la grajd şi closet, mereu o să fie câte un şobolan pe-aproape, cu neamul lui, dând târcoale la mâncare.

Ne luptăm cu şobolanii şi ne luptăm cu putoarea din closet. Am vrea să stăm cu uşa deschisă când e cald, dar nu se poate cu atâta lume care tropăie pe stradă, să golească gălețile pline ochi. Unele familii sunt mai rele ca altele şi tata îi urăşte pe toţi chiar dacă mama îi spune că nu e vina lor dacă acum o sută de ani constructorii au făcut case fără closete în afară de ăsta din faţa uşii noastre. Tata spune că lumea ar trebui să-şi golească găleţile în miez de noapte, când noi dormim şi nu ne deranjează putoarea.

Muştele sunt aproape la fel de rele ca şobolanii. în zilele calde, roiesc la grajd, iar când cineva goleşte vreo căldare, zboară roind la closet. Dacă

mama găteşte ceva, roiesc în bucătărie şi tata zice că e scârbos să te gândeşti că musca stă aici pe zaharniţă când mai înainte cu un minut a stat pe closet sau pe ce a mai rămas din el. Dacă ai o rană deschisă, o găsesc şi te chinuie. Ziua cu muştele, noaptea cu puricii. Mama zice că au şi puricii o parte bună, că sunt

curaţi, dar muştele sunt împuţite, niciodată nu ştii de unde vin şi împrăştie o grămadă de boli.

Putem să fugărim şobolanii şi să-i omoram. Putem să plesnim muştele şi puricii şi să-i omoram, dar n-avem ce să le facem vecinilor, cu găleţile lor. Dacă ne jucăm afară, pe stradă, şi vedem pe cineva cu o găleată, strigăm către casa noastră vine găleata, închideţi uşa, închideţi uşa, iar cine e acasă dă fuga la uşă. Când e vreme caldă, toată ziua dăm fuga la uşă pentru că ştim care familii au cele mai groaznice găleţi. Astea sunt familiile cu taţi care muncesc, iar dacă au prins năravul să pună curry în mâncare, găleţile lor put de-ţi mută nasul şi ne vine rău. Acum, că e război şi bărbaţii trimit bani din Anglia, tot meu multe familii pun curry în mâncare şi la noi în casă pute de dimineaţă până seara. Ştim care sunt familiile cu curry şi care sunt familiile cu varză. Mamei îi e rău tot timpul, tata face plimbări tot mai lungi pe câmp, iar noi ne jucăm afară cât de mult putem, departe de closet. Tata nu se mai plânge de râul Shannon. îşi dă seama acum că e şi mai rău cu closetul şi mă ia cu el la primărie când se duce să reclame. Omul de acolo spune domnule, nu vă pot sfătui decât să vă mutaţi. Tata spune că nu ne permitem să ne mutăm şi omul îi răspunde că el n-are cum să-l ajute. Nu suntem în India, spune tata. E o ţară creştină. Ne trebuie mai multe closete pe stradă. Bărbatul spune credeţi că Limerick o să se-apuce să construiască latrine în case care oricum se prăbuşesc şi care vor fi demolate după război? Tata spune că latrina aia ne-ar putea omorî pe toţi. Omul răspunde că trăim vremuri periculoase.

Mama spune că abia are cu ce să facă focul ca

să gătească masa de Crăciun, dar dacă mă duc la spital la masa de Crăciun, va trebui să mă spăl din cap până-n picioare. Nu-i dă ea maicii Rita satisfacţia să spună că sunt neglijat

sau că mă paşte o nouă boală. De dimineaţă devreme, înainte de mesă, pune apă la fiert şi mai să-mi jupoaie pielea capului cu totul. Mă curăţă în urechi şi îmi freacă pielea aşa de tare că mă ustură. Are să-mi dea doi penny ca să mă duc cu autobuzul la spital, dar va trebui să mă întorc pe jos şi o să-mi prindă bine, că o să fiu îndopat cu mâncare, iar acum ea trebuie să facă iar focul pentru căpăţâna de porc, varza şi cartofii albi, fainoşi pe care i-a căpătat şi de data asta prin mărinimia Societăţii Sfântul Vincenţiu de Paul şi e hotărâtă ca asta să fie ultima oară când mai sărbătorim naşterea Domnului nostru cu căpăţână de porc. La anul o să avem o gâscă sau o bucată de şuncă bună, păi de ce nu, doar Limerick e renumit în toată lumea pentru şuncă.

Maica Rita spune ia uitaţi-vă la el, ce sănătos arată soldăţelul nostru. Tot numai piele şi os, dar totuşi. Ia spune-mi tu, ai fost la slujbă de dimineaţă?

Da, maică.

Te-ai împărtăşit?

Da, maică.

Ea mă duce într-un salon gol şi-mi spune să aştept acolo, pe scaunul ăla, că în curând vine şi mâncarea. Ea pleacă şi mă întreb dacă o să mănânc cu maicile şi asistentele sau într-un salon cu alţi copii care iau şi ei masa de Crăciun. Nu trece mult şi fata în rochie albastră care mi-a adus cărţile vine cu mâncarea. Pune tava pe marginea unui pat şi eu îmi trag un scaun. Ea se încruntă la mine şi faţa i se boţeşte. Tu de colo, face ea, asta-i mâncarea ta şi nu-ţi aduc nici o carte.

Mâncarea e delicioasă, curcan, piure de cartofi, mazăre, jeleu şi cremă de vanilie, plus o cană de

ceai. Jeleul cu cremă de vanilie arată delicios şi nu mă pot abţine, aşa că o să-l mănânc primul, oricum nu mă vede nimeni, dar în timp ce mănânc, fata în rochie albastră apare cu pâinea şi zice ce faci aici?

Nimic.

Ba ceva faci. Mănânci dulcele ’nainte de masă şi iese iute, strigând maică Rita, maică Rita, vino repede, iar maica dă buzna pe uşă, eşti bine, Francis?

Da, maică.

Nu e bine, maică. A luat de-a mâncat jeleul cu cremă ’nainte de masă. Ăsta e păcat, maică.

Ah, bine, dragă, tu du-te acum şi vorbesc eu cu Francis despre asta.

Aşa, maică, să vorbeşti cu el că al’minteri toţi copiii din spital are să-şi mănânce dulcele înainte de masă şi ce ne facem atuncea?

Aşa-i, aşa-i, ce ne facem? Du-te acum.

Fata pleacă şi maica Rita îmi zâmbeşte. Ţine-o, Doamne, că nimic nu-i scapă chiar aşa năucă cum e. Trebuie să avem răbdare cu ea, Francis, atinsă cum e.

Ea pleacă şi în salonul gol e linişte, iar după ce termin nu ştiu ce să fac pentru că n-ai voie să faci nimic până nu ţi se spune. La spitale şi la şcoli mereu ţi se spune ce să faci. Aştept o grămadă până apare fata în rochie albastră să ia tava. Ai terminat? întreabă ea.

Da.

Păi altceva nu mai capeţi, poţi să pleci acas’.

Fetele care nu sunt zdravene la minte n-au cum să-ţi spună ele să te duci acasă şi mă întreb dacă n-ar trebui s-o aştept pe maica Rita. Pe coridor, o maică îmi spune că maica Rita e la masă şi să n-o deranjez.

Am mult de mers din Union Cross până la Barrack Hill, iar când ajung acasă, familia mea e sus, în Italia, şi se înfruptă de zor din căpăţâna de porc cu varză şi cartofi albi, fainoşi. Eu le

povestesc despre masa mea de Crăciun. Mama vrea să ştie dacă am mâncat cu maicile şi cu asistentele şi se cam opăreşte când îi spun că am mâncat singur într-un salon şi spune că nu te porţi aşa cu un copil. îmi

spune să stau jos şi să iau nişte căpăţână de porc şi îmbuc în silă şi sunt aşa de ghiftuit că trebuie să stau întins în pat cu burta umflată cât casa.

E dimineaţa devreme şi în faţa uşii noastre e un automobil, primul pe care l-am văzut până acum pe stradă. Nişte oameni în costume stau în pragul grajdului în care stă Calul Finn şi trebuie să se fi întâmplat ceva rău pentru că niciodată nu vezi oameni în costume la noi pe stradă.

E Calul Finn. Zace pe podeaua grajdului, uitându-se în stradă, şi are ceva alb ca un lapte la gură. Grăjdarul care are grijă de Calul Finn zice că aşa l-a găsit de dimineaţă, ceea ce i s-a părut ciudat pentru că el e mereu în picioare, aşteaptă nutreţul. Bărbaţii clatină din cap. Fratele meu Michael îl întreabă pe unul dintre ei domnu', ce-are Finn?

E un cal bolnav, fiule. Du-te acasă.

Grăjdarul care are grijă de Finn duhneşte a whisky. Calul ăsta e dus, îi spune el lui Michael. Trebuie să-l împuşcăm.

Michael mă trage de mână. Frank, să nu-l împuşte. Spune-le. Tu eşti mare.

Grăjdarul spune du-te acasă, băiete. Du-te acasă.

Michael îl atacă, îi dă cu piciorul, îl zgârie pe dosul mâinii, iar bărbatul îl trânteşte cât colo. Ţine-l pe frate-tu ăsta, îmi spune mie, ia de-l ţine.

Un alt bărbat ia dintr-un sac ceva galben cu maro, se duce la Finn, i-l lipeşte de cap şi se aude un trosnet sec. Finn tremură. Michael urlă la bărbat şi-l atacă, iar bărbatul spune calul era bolnav, fiule. E mai bine aşa.

Bărbaţii în costume pleacă cu maşina, iar

grăjdarul zice că trebuie să aştepte camionul să vină să-l ia pe Finn, nu poate să-l lase singur fiindcă şobolanii s-ar da la el. Vrea să ştie dacă am putea noi cu câinele nostru Lucky să mai aruncăm câte un ochi la cal cât se duce el până la crâşmă, că-i arde buza după o halbă.

Ce şobolan să se apropie de Calul Finn, nici o şansă când Michael e acolo cu un băţ cât el de mare. Omul se întoarce mirosind a bere şi apoi vine camionul să ia calul, un camion mare, cu trei bărbaţi şi două scânduri lungi întinse pe platformă până la capul lui Finn. Cei trei bărbaţi şi grăjdarul îl leagă pe Finn cu nişte sfori şi-l trag în sus pe scânduri şi lumea de pe stradă ţipă la ei pentru că în lemn sunt cuie şi aşchii care se înfig în Finn şi-i sfâşie pielea, lăsând pe scânduri dâre rozalii, lucioase, de sânge de cal.

Nenorociţi calu' ăla.

Aveţi şi voi un pic de respect faţă de morţi!

Uşurel cu bietul cal.

Duamne fereşte, ce tot croncăniţi acolo? zice grăjdarul. E şi el un cal mort acolo, iar Michael se repede iar la el cu capul în jos şi zvârlind din pumnişori până când grăjdarul îi dă un brânci care-l trânteşte pe spate, şi mama sare la grăjdar cu atâta furie că el fuge-n sus pe scânduri, călcând peste leşul lui Finn ca să scape. Seara, omul vine îndărăt beat, ca să se culce, şi după ce pleacă el, fânul arde mocnit şi întregul grajd e mistuit şi şobolanii fug pe stradă, cu toţi băieţii şi câinii după ei până scapă pe străzile unde stă lumea respectabilă.

Alphie mi-a pus capac, zice mama. Sunt sleită. Până aici. Nu mai vreau copii.

Femeia catolică virtuoasă, zice tata, trebuie să-şi facă datoria de nevastă şi să se supună soţului, altfel o paşte osânda veşnică.

Mai că-mi surâde osânda veşnică, dacă asta înseamnă că nu mai fac copii.

Ce să facă tata? E război. Agenţi englezi recrutează irlandezi să muncească în fabricile lor de muniţie, leafa e bună, în Irlanda nu se găseşte de lucru, iar dacă nevasta îţi întoarce spatele, în Anglia găseşti femei câte pofteşti, că bărbaţii în putere sunt duşi să se bată cu Hitler şi cu Mussolini şi poţi să faci ce vrei, câtă vreme nu uiţi că eşti irlandez sărac şi nu-ţi iei nasul la purtare.

Familiile din tot cartierul primesc bani prin mandat telegrafic de la taţii din Anglia. Se duc val-vârtej la poştă ca să încaseze banii, să poată face târguieli, iar sâmbătă seara şi duminică dimineaţa să arate lumii întregi ce noroc a dat peste ei. Băieţii merg la tuns sâmbăta, iar femeile îşi ondulează părul cu fierul încins în foc. Nu-şi mai încap în piele acum că dau şase penny, chiar şi un şiling pe biletele de la Cinema Savoy, unde vine lume mai de soi decât sărăcimea care umple locurile de doi penny de la galerie la Cinema Lyric, şi urlă întruna la ecran, genul de indivizi, să-mi fie iertat, care sunt în stare să-i aclame pe africani când aruncă în Tarzan cu suliţe sau pe indieni

când scalpează Cavaleria Statelor Unite. Noii îmbogăţiţi se duc acasă duminica, după mesă, fandosiţi nevoie mare, şi se îndoapă cu carne şi cartofi, cu mormane de prăjituri şi zaharicale, şi li se pare firesc să-şi bea ceaiul din ceşcuţe delicate, aşezate pe farfurioare, să aibă unde să se strângă ceaiul vărsat, iar când ridică ceştile, ridică şi degetul mic ca să arate cât sunt ei de rafinaţi. Unii nu mai frecventează deloc birturile cu peşte şi cartofi pentru că-n locurile alea vin numai soldaţi beţi cu dame de consumaţie şi bărbaţi care-şi beau banii de şomaj, plus nevestele lor care urlă la ei să vină acasă. Drăguţii de noi îmbogăţiţi pot fi văzuţi la restaurantul Savoy sau bând ceai la Stella, ronţăind comu- leţe şi tamponându-se la gură cu şerveţele, s-avem pardon, întorcându-se acasă cu autobuzul şi plângându-se că nu mai sunt serviciile ca pe vremuri. Acum au electricitate, aşa că văd lucruri nemaivăzute, şi când se întunecă dau drumul la radioul cel nou ca s-audă cum merge războiul. Îi mulţumesc lui Dumnezeu că l-a trimis pe Hitler, că dacă n-ar fi mărşăluit el prin toată Europa, bărbaţii Irlandei tot acasă ar sta, să se scarpine în fund, sau ar fi la coadă la Oficiul pentru şomaj.

Unele familii cântă:

Ip-ai-aidi-ai-aie-ău
Ip-ai-aidi-aie-a
De Anglia sau Franţa ne doare undeva
Noi vrem doar ca germanii să poată 'nainta.

Dacă se răcoreşte afară, ei aprind radiatorul electric pentru confort şi stau în bucătărie şi ascultă ştirile, anunţând sus şi tare ce rău le pare

lor de femeile şi copiii din Anglia, care mor de bombele germane, numai că uite ce ne-a făcut nouă Anglia vreme de opt sute de ani.

Familiile cu taţi în Anglia pot să-şi dea aere faţă de familiile fără taţi în Anglia. La cină şi la ora ceaiului, mamele

care abia au dat de bani ies în prag să-şi strige copiii, Mikey, Kathleen, Paddy, ia veniţi voi la masă. Hai să mâncaţi pulpă bună de miel, cu minunăţie de mazăre verde şi cartofi albi fainoşi.

Sean, Josie, Peggy, haideţi la ceai, hai degrabă la pâine proaspătă cu unt şi minunăţie de ou de raţă, cum nimeni altcineva pe stradă nu meu are.

Brendan, Annie, Patsy, haideţi încoa' la caltaboş prăjit, la cârnăciori rumeniţi şi tartă gustoasă însiropată cu cel mai bun sherry spaniol.

în momente din astea, mama ne spune să stăm în casă. Noi n-avem decât ceai cu pâine şi ea nu vrea ca pacostele de vecini să ne vadă cu limbile de-un cot, suferind din cauza mirosurilor minunate care umplu strada. Se vede de la o poştă că nu-s obişnuiţi să aibă de nici unele, la cum se laudă cu toate, zice ea. Numai o minte de calic poate să strige din uşă s-audă o lume întreagă ce pun ei pe masă la cină. Mama zice că e felul lor de a ne-mpunge pentru că tata e străin din Nord şi nu ne-amestecăm cu nici unii dintre ei. Tata zice că toată mâncarea aia e cumpărată cu bani englezeşti şi cine s-a bucurat la ei n-o să aibă noroc, dar oricum ce pretenţii să ai de la Limerick, oameni care profită de pe urma războiului lui Hitler, oameni care muncesc şi se luptă pentru englezi. El zice că niciodată n-o să plece acolo să ajute Anglia să câştige un război. Nu, zice mama, tu să stai aici unde nu e de lucru şi abia se găseşte o bucată de cărbune, să fierbem apă pentru ceai. Tu să stai aici să bei banii de şomaj când ai tu chef. Să te uiţi cum umblă băieţii tăi cu pantofii rupţi şi cu curu' afar' din pantaloni. Toate casele de pe stradă au curent electric, iar noi când avem o lumânare se cheamă c-am avut noroc. Doamne sfinte, dacă

aveam bani de drum, plecam eu în Anglia, că sigur au nevoie de femei în fabrici.

Tata zice că femeile n-au ce căuta în fabrică.

Mama zice că bărbaţii n-au ce căuta să stea în cur, la foc.
Eu îl întreb de ce nu pleci în Anglia, tată, s-avem şi noi curent electric şi radio, iar mama să stea în prag să spună la toată lumea ce mâncăm la cină?
Nu vrei ca tata să stea acasă, cu voi? zice el.
Ba da, dar poţi să te întorci când se termină războiul şi să plecăm toţi în America.
Eh, mda, eh, mda, oftează el. Bine, după Crăciun o să plece în Anglia pentru că a intrat şi America în război, deci sigur e o cauză dreaptă. Dacă nu s-ar fi băgat americanii, n-ar fi plecat niciodată. îmi zice mie că eu va trebui să fiu bărbatul în casă şi bate palma cu un agent ca să-l ia într-o fabrică din Coventry care, ştie toată lumea, e cel mai bombardat oraş din Anglia. Cine vrea să muncească n-o să stea degeaba, spune agentul. Poţi să munceşti peste program până cazi lat şi dacă economiseşti, amice, la sfârşitul războiului o să fii Rockefeller.
Ne sculăm devreme ca să-l conducem pe tata la gară. Kathleen O'Connell de la prăvălie ştie că tata pleacă în Anglia şi că o să ne umplem de bani, aşa că se învoieşte bucuroasă să-i vândă mamei pe datorie ceai, lapte, zahăr, pâine, unt şi un ou.
Un ou.
Oul ăsta e pentru tatăl vostru, spune mama. Trebuie să se hrănească pentru drumul lung care-l aşteaptă.
E un ou fiert tare şi tata îl curăţă de coajă. Taie oul în cinci bucăţi şi ne dă la toţi câte o bucată de pus pe pâine. Nu fi tăntălău, spune mama. La ce-i trebuie omului un ou întreg? spune tata. Mamei îi atârnă lacrimile-n gene. îşi trage scaunul lângă foc. Noi ne mâncăm pâinea cu ou şi ne uităm la ea cum

plânge până când ea zice la ce vă holbaţi aşa şi se întoarce să se uite la cenuşă. Pâinea şi oul ei au rămas pe masă şi mă întreb dacă mai are nevoie de ele. Arată delicios şi eu tot nu m-am săturat, dar tata se ridică

şi i le duce ei, cu ceaiul. Ea clatină din cap, dar el insistă şi ea mănâncă şi bea, plângând şi trăgându-şi nasul. El stă o vreme în faţa ei, tăcut, până când ea ridică ochii la ceas şi zice că trebuie să plecăm acuma. El îşi pune şapca şi-şi ia valiza. Mama îl înfăşoară pe Alphie într-o pătură veche şi o pornim pe străzile din Limerick.

Mai sunt şi alte familii pe străzi. Taţii care pleacă merg în faţă, iar mamele poartă bebeluşi în braţe sau împing cărucioare. Auzi câte o mamă cu cărucior că le spune celorlalte mame Dumnezeule mare, doamnă, trebuie să fii sleită de cât ai purtat copilul ăla în braţe. Ia pune-l dumneata aici în căruţ, ca să-ţi odihneşti bietele braţe.

Într-un cărucior vezi claie peste grămadă patru sau cinci prunci care zbiară întruna pentru că sunt cărucioare vechi cu roţi şubrede şi pruncii sunt zgâlţâiţi până li se face rău şi-şi varsă şi maţele.

Bărbaţii strigă unul către altul. Straşnică zi, Mick. O zi numai bună de drum, Joe. Că bine zici, Mick. *Arrah,* am putea să bem şi noi o bere înainte de plecare, Joe. Am putea, Mick. Am putea să ne şi-mbătăm, că ce-are, Joe.

Ei râd, iar femeile care vin în urma lor au ochii în lacrimi şi nasurile roşii.

În cârciumile din preajma gării, bărbaţii se înghesuie să bea banii primiţi de la agenţi ca să-şi ia mâncare pe drum. îşi beau ultima halbă, ultima picătură de whisky pe pământ irlandez, ba Dumnezeu ştie, s-ar putea să fie chiar ultima din viaţa noastră, Mick, la cum bombardează nemţălăii Anglia de-o ia dracii şi bine-i fac, la câte ne-a făcut ea nouă, şi nu ţi se pare că e de-a dreptul jalnic că trebuie să mergem noi acolo să salvăm pielea duşmanului nostru de când lumea.

Femeile stau în faţa cârciumilor şi discută. Mama îi spune doamnei Meehan de cum primesc primul mandat telegrafic, m-am şi înfiinţat la prăvălie să cumpăr un mic

dejun zdravăn, să avem fiecare câte un ou întreg duminica dimineaţa.

Eu mă uit la frate-meu Malachy. Ai auzit? Să avem fiecare câte un ou întreg duminica dimineaţa. O, Doamne, eu ştiam deja ce-o să fac cu oul meu. Să-i ciocănesc vârful, să sparg delicat coaja, s-o dau la o parte cu o lingură, să amestec gălbenuşul cu un bob de unt, să pun sare, să savurez momentul, să bag lingura în ou, s-o scot plină, iarăşi sare, iarăşi unt, s-o bag în gură, oh, Dumnezeule mare, dacă raiul are vreun gust, atunci trebuie să aibă gust de ou cu unt şi sare, iar după ou ce poate fi mai grozav pe lume decât pâine proaspătă şi caldă şi o cană de ceai dulce, auriu?

Unii bărbaţi sunt deja prea beţi ca să mai poată merge, iar agenţii englezi tocmesc oameni treji care să-i scoată târâş din cârciumi şi să-i azvârle pe o platformă mare, trasă de cai, ca să-i ducă la gară şi să-i urce grămadă în tren. Agenţii sunt disperaţi să-i scoată pe toţi din cârciumi. Haideţi, oameni buni. Dacă pierdeţi trenul ăsta, o să pierdeţi o slujbă bună. Haideţi, oameni buni, în Anglia avem Guinness. Avem Jameson. Haideţi, oameni buni, vă rog, oameni buni. Vă beţi banii pentru de-ale gurii şi alţii nu mai primiţi.

Bărbaţii le spun agenţilor să-i pupe în cururile lor irlandeze, că agenţii au noroc că trăiesc, au noroc că nu atârnă de cel mai apropiat stâlp de felinar după ce-au făcut din Irlanda. Şi cântă:

Pe Mountjoy luni dimineaţa,
Sus în ştreang stă spânzurat,
Kevin Barry şi-a dat viaţa
Pentru libertate-a luptat.

Trenul intră şuierând în gară şi agenţii se roagă

de femei să-şi scoată bărbaţii din cârciumi, iar bărbaţii se împleticesc afară, cântând, plângând, îmbrăţişându-şi soţiile şi

copiii şi promiţând să trimită atâta bănet încât Limerick-ul să devină un al doilea New York. Bărbaţii urcă treptele gării, iar femeile şi copiii strigă după ei:

Kevin, dragule, ai grijă de tine şi să nu porţi cămăşi ude.

Să-ţi usuci şosetele, Michael, că altfel îţi vin de hac monturile.

Paddy, s-o laşi mai moale cu băutura, m-ai auzit, Paddy?

Tati, tati, nu pleca, tati.

Tommy, nu uita să trimiţi banii. Copiii sunt numai piele şi os.

Peter, nu uita să-ţi iei doctoria pentru slăbiciunea din piept, Doamne ajută-ne.

Larry, să ai grijă la bombele alea afurisite.

Christy, tu să nu stai de vorbă cu englezoaice. Sunt pline de bob.

Jackie, vino înapoi. Ne-om descurca noi cumva. Nu pleca, Jack-e-e, Jack-e-e, o, Isuse, nu pleca.

Tata ne mângâie pe capete. Ne spune să nu uităm de îndatoririle religioase, dar mai ales să ascultăm de mama. Stă în faţa ei. Ea e cu bebeluşul Alphie în braţe. Ai grijă de tine, spune ea. El dă drumul valizei şi o ia în braţe. Rămân aşa un moment, până când bebeluşul se pune pe scâncit între ei. Tata dă din cap, îşi ia valiza de pe jos, urcă treptele gării, se întoarce să ne facă cu mâna şi dus a fost.

Când ajungem acasă, mama spune puţin îmi pasă. Ştiu că pare extravagant, dar o să fac focul şi o să mai pregătesc nişte ceai, că doar nu în fiecare zi pleacă tatăl vostru în Anglia.

Şedem la foc, bem ceaiul şi plângem pentru că am rămas fără tată până când mama zice nu plângeţi, nu plângeţi. Acum, că tatăl vostru a

plecat în Anglia, gata cu necazurile noastre, de bună seamă.

De bună seamă.

Mama şi Bridey Hannon stau sus, în Italia, la foc, fumează Woodbine şi beau ceai, iar eu stau pe scări şi ascult. Il avem pe tata în Anglia, aşa că putem să luăm tot ce vrem din prăvălia lui Kathleen O'Connell şi să plătim peste două săptămâni, când o-ncepe el să trimită bani. Mama îi spune lui Bridey că abia aşteaptă să plece din mahalaua asta nenorocită undeva cu un veceu mai acătării, pe care nu trebuie să-l împărţim cu jumătate de lume. O să avem cu toţii ghete noi şi haine care să ne apere de ploaie şi n-o să mai venim acasă de la şcoală lihniţi de foame. Duminica la masa de dimineaţă o să avem ouă cu slănină, iar la cină, şuncă, varză şi cartofi. O s-avem curent electric şi de ce n-am avea? Doar Frank şi Malachy s-au născut cu el în casă în America, unde are toată lumea.

Nu ne rămâne decât să aşteptăm două săptămâni până când o să ne bată la uşă băiatul cu telegramele. Tata trebuie să se acomodeze cu slujba din Anglia, să-şi cumpere haine de lucru şi să-şi facă rost de un loc unde să stea, aşa că prima oară n-o să primim mulţi bani, doar trei lire sau trei lire şi zece, dar în curând o să fim şi noi ca celelalte familii de pe stradă, cinci lire pe săptămână, să ne plătim datoriile, să ne luăm haine noi, să punem ceva bani de-o parte pentru când om împacheta şi ne-om muta cu totul în Anglia, să economisim acolo ca să plecăm în America. Şi mama ar putea să-şi găsească de lucru la o fabrică englezească, să facă bombe sau aşa ceva, şi numai Dumnezeu ştie ce-o să fie de capul nostru cu atâta bănet pe noi. Ei n-o să-i convină dacă o să căpătăm accent englezesc, dar mai bine cu accent englezesc decât cu burta goală.

Bridey zice că nu contează ce fel de accent are irlandezul, că tot n-are să uite niciodată ce ne-au făcut englezii mult şi bine vreme de opt sute de ani.

Ştim cum e sâmbăta în cartier. Ştim că unele familii, cum sunt Downeşii de vizavi, primesc telegrama devreme

pentru că domnul Downes e om cumpătat, care ştie să bea o bere, două vinerea, apoi să se ducă acasă, la culcare. Ştim că cei ca el aleargă la poştă de cum îşi iau leafa, pentru ca familiile lor să nu aştepte şi să nu se perpelească nici măcar un minut. Bărbaţii ca domnul Downes le trimit fiilor lor aripi de la RAF, să le poarte pe haine. Aşa vrem şi noi şi i-am şi zis tatei înainte să plece să nu uiţi de insignele RAF, tată.

îi vedem pe băieţii cu telegramele intrând pe stradă pe bicicletă. Sunt veseli pentru că în mahalale primesc bacşişuri mai grase decât pe străzile şi bulevardele luxoase unde bogătanii nu ţi-ar da nici aburii de la pişare.

Familiile care primesc devreme mandatul au expresia aia mulţumită pe feţe. Au la dispoziţie toată ziua de sâmbătă ca să se bucure de bani. Merg la cumpărături, mănâncă, au o zi întreagă să se gândească ce-o să facă seara, ceea ce e aproape la fel de plăcut ca atunci când chiar faci pentru că sâmbătă seara e cea mai dulce seară a săptămânii, dacă ai câţiva şilingi în buzunar.

Unele familii nu primesc telegramă în fiecare săptămână şi le recunoşti după expresia îngrijorată. Doamna Meagher a aşteptat în pragul casei în flecare sâmbătă timp de două luni. Mama zice că ar muri de ruşine dac-ar aştepta aşa, în prag. Toţi copiii se joacă pe stradă, cu ochii-n patru după băieţii cu telegramele. Hei, băiatu' cu telegrame, ai ceva pentru Meagher? Iar când băiatul spune că nu, ei zic eşti sigur? Iar el răspunde sigur că sunt sigur. Ştiu ce am în taşcă, ce dracu'.

Toată lumea ştie că băieţii cu telegramele nu mai vin după şase, când bate de Angelus, iar întunericul aduce disperare femeilor şi copiilor.

Băiatu’ cu telegramele, te mai uiţi o dată în taşcă? Te rog. O, Doamne.

M-am uitat. N-am nimic pentru voi.

O, Doamne, hai, te rog, uită-te. Ne cheamă Meagher. Te uiţi?
Ştiu că vă cheamă naibii Meagher şi m-am uitat.
Copiii dau să-l agaţe de pe bicicletă şi el îi loveşte cu picioarele, Doamne, daţi-vă la o parte.
La şase seara, când bate de Angelus, ziua s-a sfârşit. Cei care au primit telegrama cinează la lumina electrică dogoritoare, iar cei care n-au primit telegrama trebuie să aprindă lumânări şi s-o întrebe pe Kathleen O'Connell dacă le dă ceai şi pâine până săptămâna viitoare când, cu ajutorul lui Dumnezeu şi al Maicii Lui Binecuvântate, sigur o să primească mandat.
Domnul Meehan din capul aleii a plecat în Anglia odată cu tata, iar când băiatul cu telegramele se opreşte la Mee- hani, ştim că urmăm noi. Mama stă cu haina pregătită să plece la poştă şi nu se clinteşte din scaunul ei de lângă foc, din Italia, până nu se vede cu telegrama în mână. Băiatul cu telegramele străbate strada şi se duce glonţ către Downeşi. Le dă telegrama, îşi ia bacşişul şi întoarce bicicleta, ca s-o ia înapoi pe alee. Băiatu' cu telegramele, strigă Malachy, pentru McCourt ai ceva? A noastră trebuie să sosească azi. Băiatul cu telegramele clatină din cap şi pleacă pe bicicletă.
Mama trage din Woodbina ei. Ei, mai e o zi întreagă, deşi aş vrea să fac nişte târguieli devreme, să nu dea măcelarul Barry toate bucăţile bune de şuncă. Ea nu poate pleca de la foc şi noi nu putem pleca de pe stradă de frică să nu vină băiatul cu telegramele şi să nu găsească pe nimeni acasă. Atunci va trebui să aşteptăm până luni ca să încasăm mandatul şi ne-am lins pe bot de weekend. Va trebui să ne uităm la Meehani şi la restul lumii cum se fâţâie de colo-colo în hainele

lor cele noi şi cum vin acasă clătinându-se, încărcaţi cu ouă, cartofi şi cârnaţi pentru duminică, iar sâmbătă seara ies la film. Nu, nu putem face nici un pas până nu apare băiatul cu telegramele. Mama

zice să nu ne frământăm prea tare între amiază şi ora două, pentru că mulţi dintre băieţii cu telegramele se duc să mănânce de prânz şi sigur o să fie foarte ocupaţi între ora două şi Angelus. N-avem de ce să ne facem griji până pe la şase. Oprim fiecare băiat cu telegrame. Le spunem că ne cheamă McCourt, că aşteptăm prima noastră telegramă, că ar trebui să fie pe puţin trei lire, poate că or fi uitat să treacă numele nostru sau adresa, e sigur? E sigur? Un băiat ne spune că o să se intereseze la poştă. Zice că ştie cum e să aştepţi telegrama că şi taică-său e un nenorocit de beţivan bătrân plecat în Anglia şi nu trimite un penny. Mama îl aude din casă şi ne spune că nimeni n-ar trebui să vorbească aşa despre părintele lui. Acelaşi băiat cu telegrame se întoarce la şase, cu puţin înainte de Angelus, şi ne spune că a întrebat-o pe doamna O'Connell de la poştă dacă au primit ceva pentru McCourt în ziua respectivă şi nu primiseră. Mama se întoarce spre cenuşa moartă din foc şi trage de ultima bunătate de fum din chiştocul ei de Woodbine pe care-l ţine între degetul mare maroniu şi degetul mijlociu ars. Michael, care are doar cinci ani şi n-o să înţeleagă nimic până face unsprezece ani, ca mine, vrea să ştie dacă o să mâncăm în seara asta peşte cu cartofi, că lui îi e foame. Săptămâna viitoare, scumpule, spune mama, iar el iese iar afară, la joacă.

Nu ştii ce să faci când prima telegramă nu mai vine. Nu poţi să stai toată seara să te joci cu fraţii tăi pe stradă pentru că toţi ceilalţi au intrat în case şi ţi-e ruşine să stai afară şi să te chinui cu mirosuri de cârnaţi, slănină şi pâine în untură. Nu vrei să te uiţi la lumina electrică aprinsă la ferestre după ce

se întunecă şi nu vrei să asculţi ştirile de la BBC sau Radio Eireann de la radiourile altora. Doamna Meagher şi copiii ei au intrat în casă şi din bucătăria lor vine doar o lumină plăpândă de lumânare. Şi lor le e ruşine. Sâmbătă seara stau în casă şi nici măcar nu ies la

mesă duminică dimineaţa. Bridey Hannon îi spune mamei că doamnei Meagher îi e mereu ruşine de zdrenţele pe care le poartă cu toţii şi e aşa de disperată că merge la dispensar pentru mila publică. Mama spune că ăsta-i cel mai rău lucru care i se poate întâmpla unei familii. Mai rău decât să iei şomaj, mai rău decât să te duci la Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul, mai rău decât să cerşeşti pe stradă cu cârpacii şi negustorii de vechituri. E ultimul lucru pe care l-ai face ca să scapi de azilul săracilor şi să n-ajungă copiii la orfelinat.

Am deasupra nasului, între sprâncene, o bubă, e gri cu roşu şi mă mănâncă. Să nu pui mâna la ea şi să n-o atingi cu apă, că se întinde, zice mamaia. Dacă ţi-ai rupe mâna, ea tot aşa ţi-ar zice, să n-o atingi cu apă, că se întinde. Dar buba tot mi se întinde la ochi, se înroşesc şi se îngălbenesc de la urdoarea aia care-i face lipicioşi. Sunt aşa de lipiţi, că dimineaţa trebuie să-mi deschid pleoapele forţat, cu degetele, iar mama trebuie să-mi cureţe gălbeneala cu o cârpă udă şi acid boric pulbere. îmi cad genele şi, în zilele cu vânt, fiecare fir de praf din Limerick îmi intră în ochi. Bunica îmi spune că am ochii despuiaţi şi că e vina mea, toate necazurile cu ochii mi se trag de la statul în capul străzii, sub felinar, pe orice vreme, cu nasul în cărţi, şi Malachy la fel o să păţească dacă n-o lasă baltă cu cititul. Se vede treaba că se-nvaţă şi micul Michael cu nărav şi-şi bagă nasul în cărţi când ar trebui să se joace afară, ca un copil sănătos. Cărţi, cărţi, cărţi, zice mamaia, aşa o să vă stricaţi ochii de tot.

Ea e la ceai cu mama şi o aud cum şopteşte trebuie să-i dai scuipatul Sfântului Anton.

Ce-i aia? zice mama.

Scuipatul tău de dimineaţă după ce-ai postit. Te duci la el înainte să se scoale şi-l scuipi pe ochi, că scuipatul de mamă care a ţinut post are mare putere vindecătoare.

Dar eu mă trezesc mereu înaintea mamei. îmi deschid ochii cu forţa cu mult înainte ca ea să se urnească. O aud cum calcă pe podea şi când vine deasupra mea, să mă scuipe, eu deschid ochii. Doamne, ai ochii deschişi, spune ea.

Cred că merg spre bine.

Asta-i bine, şi se duce la loc în pat.

Ochii nu mi se vindecă şi mama mă duce la dispensar, unde săracii au parte de doctori şi de medicamente. Aici vii să ceri ajutor public când îţi moare tata sau dispare şi n-ai nici ajutor de şomaj, nici leafa.

De-a lungul pereţilor, în faţa cabinetelor medicale, sunt nişte bănci. Băncile gem mereu de oameni care discută fiecare despre beteşugul lui. Bătrânii şi femeile stau şi gem, iar bebeluşii urlă şi mamele spun taci, scumpete, taci. în mijlocul dispensarului e o platformă înaltă, cu o tejghea de jur împrejur care-ţi vine la nivelul pieptului. Dacă vrei ceva, te aşezi la coadă în faţa platformei, ca să vorbeşti cu domnul Coffey sau cu domnul Kane. Femeile de la coadă sunt ca cele de la Sfântul Vincenţiu de Paul. Poartă şaluri şi vorbesc respectuos cu domnul Coffey şi cu domnul Kane, pentru că altfel poate c-o să li se spună să plece şi să se întoarcă peste o săptămână, dar ele chiar atunci au nevoie de mila publică sau de o trimitere la doctor. Domnului Coffey şi domnului Kane le place să se ţină de glume cu femeile. Ei hotărăsc dacă eşti destul de disperat ca să primeşti milă publică sau dacă eşti îndeajuns de bolnav ca să te vadă un doctor. Trebuie să le spui de faţă cu toată lumea ce problemă ai şi de multe ori asta îi amuză teribil. Şi ce anume doriţi, doamnă O'Shea? îi auzi. Trimitere la doctor, da? Şi ce problemă aveţi,

doamnă O'Shea? O durere, nu? Poate aveţi gaze, mai ştii. Sau poate mâncaţi prea multă varză. O, de la varză vi se trage sigur. Ei râd, râde şi doamna O'Shea, râd şi celelalte femei şi spun că domnul Coffey şi domnul Kane sunt nişte simpatici, s-ar putea lua la întrecere cu Stan şi Bran.

Zi, femeie, cum te cheamă, spune domnul Coffey.

Angela McCourt, domnule.

Şi ce-ai păţit?

El e fiul meu, domnule. Şi e bolnav la ochi.

O, chiar e, femeie, pentru Dumnezeu. Jalnic arată ochii lui, nu aşa. Zici că sunt doi sori la răsărit. Ar putea să-i pună japonezii pe steagul lor, ha ha ha. Şi-a turnat acid pe faţă sau ce?

E un soi de infecţie, domnule. Anul trecut a avut tifos şi acum l-a pălit asta.

Bine, bine, nu ne interesează toată viaţa lui. Ţine aici biletul pentru doctorul Troy.

Pacienţii doctorului Troy umplu două bănci lungi. Mama se aşază lângă o femeie care are pe nas o bubă mare care nu-i mai trece. Am încercat de toate, doamnă, toate leacurile din lumea asta bună a lui Dumnezeu. Am optzeci şi trei de ani şi aş vrea să mă duc la groapă sănătoasă. Am aşa pretenţii mari dacă vreau să mă înfăţişez la Mântuitorul meu cu nasul sănătos? Şi dumneata ce-ai păţit, doamnă?

Fiul meu. Ochii.

O, Doamne apără-ne şi păzeşte-ne, ia uită-te la ochii ăia. Eu aşa ochi bolnavi n-am văzut în viaţa mea. Aşa roşii să fie n-am mai văzut.

E o infecţie, doamnă.

Asta se lecuieşte negreşit. îţi trebuie căiţă.

Ce mai e şi aia?

Se nasc pruncii cu ea pe cap, e aşa ca o bonetă, ceva rar şi fermecat. Faci rost de o căiţă şi i-o pui pe cap în orice zi care are trei în ea, îl pui să-şi ţină răsuflarea trei minute, chiar de-o fi să-i ţii mâna peste faţă, îl stropeşti cu apă sfinţită de trei ori din cap până-n picioare şi amândoi ochii o să-i strălucească în zori.

Şi de unde fac eu rost de căiţă?

Păi n-are toate moaşele căiţe, doamnă. Cum să fii moaşă fără căiţă? Lecuieşte tot soiul de boale şi te fereşte de ele.

Mama zice că o să-i spună sorei O'Halloran, poate o avea ea o căiţă în plus.

Doctorul Troy se uită la ochii mei. La spital imediat cu băiatul ăsta. Du-l la secţia de ochi la Spitalul Public. Poftim aici trimitere, să-l primească.

Ce are, domnu' doctor?

O conjunctivită aşa de rea cum n-am mai văzut niciodată şi încă ceva, nu-mi dau seama ce anume. îi trebuie doctor de ochi.

Cât o să stea internat, domnu' doctor?

Asta numai Dumnezeu ştie. Trebuia să văd copilul ăsta de acum câteva săptămâni.

în salon sunt douăzeci de paturi, cu bărbaţi şi băieţi bandajaţi la cap, cu petice negre peste ochi sau ochelari cu lentile groase. Unii umblă de colo până colo dibuind paturile cu nişte bastoane. Un bărbat ţipă tot timpul că el n-o să mai vadă niciodată, că e prea tânăr, are copii mici şi n-o să-i mai vadă niciodată. O, Isuse Cristoase, o, Isuse Cris- toase, iar maicile sunt şocate că ia numele Domnului în deşert în felul ăsta. Termină, Maurice, termină cu blasfemia. Eşti sănătos. Trăieşti. Toţi avem probleme. Căieşte-te şi gândeşte-te la patimile Domnului nostru pe cruce, la cununa de spini, la piroanele din bietele Lui mâini şi picioare, la rana din coastă. O, Isuse, uită-te la mine şi îndură-te de mine, spune Maurice. Maica Bernadette îl previne că, dacă nu e atent ce vorbeşte, o să-l pună singur într-un salon, la care el spune Dumnezeu din ceruri, ceea ce nu e aşa de rău ca Isuse Cristoase, aşa că e mulţumită.

De dimineaţă, trebuie să cobor să-mi pună picăturile. Sora spune aşază-te în scaunul ăsta înalt şi ţine o bomboană bună. Doctorul are o

sticluţă cu ceva maroniu în ea. îmi spune să dau capul pe spate, aşa, să deschid ochii, să-i deschid bine, îmi toarnă licoarea în ochiul drept şi simt ca o flacără în ţeastă. Sora îmi zice să deschid celălalt ochi,

hai, fii băiat cuminte, şi trebuie să-mi tragă ea de pleoapă pentru ca doctorul să-mi dea foc şi la cealaltă jumătate de ţeastă. Ea mă şterge pe obraji şi-mi spune să fug sus, dar eu abia văd şi-mi vine să mă bag cu capul sub un jet de apă rece ca gheaţa. Haide fugi, fii bărbat, fii un bun soldat, spune doctorul.

Pe scări, lumea e toată maro şi în ceaţă. Ceilalţi pacienţi stau pe paturi, cu tăvile cu mâncare, am şi eu una, dar n-o vreau că-mi vuieşte rău căpăţâna. Eu mă aşez pe pat şi un băiat din faţa mea spune hei, nu vrei mâncarea? O iau eu, şi vine s-o ia.

încerc să mă întind în pat, dar o soră spune ei, ei, nu stăm în pat în miezul zilei. Nu eşti un caz aşa de grav.

Trebuie să stau cu ochii închişi şi totul se face maro şi negru, negru şi maro, şi sunt sigur că visez, Doamne Dumnezeule, păi nu-i băieţaşul ăla cu tifosu', micul Frankie, luna, un galion-fantomă pe cerul plin de nori, tu eşti, Frankie, păi nu m-au avansat şi pe mine de la Contagioşi, slavă Domnului, unde sunt toate bolile pământului şi niciodată nu ştii cu ce microbi te duci acasă la nevastă de pe haine, şi ce-i cu tine, Frankie, de ce ţi s-au făcut maro ochii din cap?

Am o infecţie, Seamus.

Hehei, o să-ţi treacă până te însori, Frankie. Ochii au nevoie de exerciţiu. Clipitul face foarte bine la ochi. Am avut eu pe un unchi care avea ochii slabi şi clipitul l-a salvat. în fiecare zi stătea o oră şi clipea şi până la urmă s-a cunoscut. I s-au întărit ochii, aşa să ştii.

Aş vrea să-l întreb mai multe de clipit şi cum i s-au întărit ochii, dar el zice acuma Frankie, mai ţii tu minte poezia, poezia cea drăguţă de la Patricia?

El se proţăpeşte pe culoarul dintre paturi, cu spălătorul şi căldarea lui, şi spune poezia cu tâlharul şi toţi pacienţii se opresc din văicăreli, iar maicile şi asistentele stau şi ascultă, iar Seamus îi dă înainte până ajunge la sfârşit şi toată

lumea se dezlănţuie în aplauze nebune şi-l felicită şi el le spune la toţi că tare dragă îi e poezia asta, o s-o ţină minte oriunde s-ar duce şi dacă n-ar fi fost Frankie McCourt de colo cu tifosul lui şi Patricia Madigan, sărăcuţa, cu dipteria, că s-a şi prăpădit, odihneşte-o Doamne, n-ar fi învăţat niciodată poezia şi uite c-am ajuns celebru la secţia de ochi de la Spitalul Public şi asta numai datorită lui Seamus.

Mama nu poate veni să mă vadă în fiecare zi, e drum lung, ea n-are mereu bani de autobuz şi o omoară bătăturile dacă merge pe jos. Ei i se pare că ochii mei arată mai bine, deşi nu poţi să-ţi dai seama prea bine cu chestia aia maronie care arată şi miroase ca iodul şi dacă seamănă cu iodul, atunci probabil că şi arde. Dar cu cât e mai amară doctoria, cu atât mai repede te vindeci, aşa e vorba. Când se înseninează afară, mamei i se dă voie să mă scoată la o plimbare prin curte şi în faţă ne răsare o privelişte ciudată, domnul Timoney stând în picioare, rezemat de un zid, cu ochii spre cer, printre bătrâni. Vreau să vorbesc cu el şi trebuie să-i cer voie mamei pentru că niciodată nu ştii ce e bine şi ce nu e bine să faci la spital.

Domnule Timoney.

Cine e? Pe cine avem aici?

Frank McCourt, domnule.

Francis, ah, Francis.

Eu sunt mama lui, domnule Timoney.

Ei, atunci sunteţi norocoşi amândoi. Eu n-am nici neamuri, nici prieteni şi nici pe căţeaua mea Macushla. Şi ce cauţi tu aici, Francis?

Am o infecţie la ochi.

O, Doamne, Francis, nu la ochi, nu la ochi. Maica Domnului, eşti prea tânăr pentru asta.

Domnule Timoney, vreţi să vă citesc?

Cu ochii ăia ai tăi, Francis? Ah, nu, fiule, cruţă ochii. Nu mai am eu nevoie de citit. Am tot ce-mi trebuie în cap.

Am avut destulă minte să-mi bag chestii în cap când eram tânăr, iar acum am o bibliotecă în cap. Englezii au împuşcat-o pe nevastă-mea. Irlandezii au omorât-o pe Macushla mea, biata şi nevinovata. Păi nu-i lumea asta o farsă?

E groaznică lumea, dar Dumnezeu e bun, spune mama.

Aşa e, doamnă. Dumnezeu a făcut lumea, e o lume groaznică, dar Dumnezeu e bun. La revedere, Francis. Odih- neşte-ţi ochii, apoi citeşte până-ţi ies din cap. Ce bine am petrecut noi cu dragul de Jonathan Swift, nu-i aşa, Francis?

Da, domnule Timoney.

Mama mă duce înapoi la secţia de ochi. Nu plânge pentru domnul Timoney, nici măcar nu ţi-e părinte, spune ea. Că-ţi mai şi strici ochii.

Seamus vine în salon de trei ori pe săptămână şi aduce poezii noi în capul lui. Ai întristat-o pe Patricia, Francis, atunci când nu ţi-a plăcut aia cu buha şi pisica.

îmi pare rău, Seamus.

O am eu în cap, Frankie, şi ţi-o spun dacă nu zici că e idioată.

Nu zic, Seamus.

Spune poezia şi toată lumea din salon e încântată. Vor să înveţe versurile şi el o recită de încă trei ori, până când toată secţia spune:

Pisica şi buha plecară pe
mare Într-o barcă verde
turbat.
Luară miere cu ele şi multe
lovele într-un sul bine-nfăşat.
Buha privi spre bolta-nstelată
Şi-n cânt de chitară grăi O,

pisi mic, pisi a mea minunată
Eşti tare frumoasă, să ştii Să ştii
Eşti tare frumoasă, să ştii.

Recită toţi în cor împreună cu Seamus, iar la sfârşit încep să chiuie şi să bată din palme, iar Seamus râde, mulţumit de sine. După ce pleacă el, cu spălătorul şi găleata, îi auzi pe ceilalţi la orice oră din zi şi din noapte:

O, pisi mic, pisi a mea
minunată Eşti tare frumoasă,
să ştii Să ştii
Eşti tare frumoasă, să ştii.

Apoi, Seamus apare fără spălător şi fără găleată şi eu mă sperii că l-au dat afară din cauza poeziilor, dar el zâmbeşte şi-mi spune că pleacă în Anglia, să lucreze într-o fabrică pe o leafă mai acătării, o dată în viaţa lui. O să muncească două luni, apoi o să-şi cheme şi nevasta şi poate c-o vrea Dumnezeu să le dea şi lor copii că toate poeziile alea din capul lui trebuie să folosească şi ele la ceva şi cel mai bine e să le recite copilaşilor în memoria drăguţei de Patricia Madigan, care s-a prăpădit de dipterie.

La revedere, Francis. Dacă m-aş pricepe la scris, ţi-aş scrie, dar o s-o pun pe nevastă-mea să-ţi scrie când o veni. Poate că o să-nvăţ chiar eu să scriu şi să citesc, ca ăla micu' de-o veni să n-aibă un tată prostovan.

îmi vine să plâng, dar nu poţi plânge la secţia de ochi când ai ceva maro în ochi şi asistentele spun ce faci, ce faci, fii bărbat, iar maicile o ţin pe-a lor cu fii smerit, gân- deşte-te la patimile Domnului nostru pe cruce, la cununa de spini, la suliţa din coastă, la mâinile şi picioarele ferfeniţite de piroane.

Am stat o lună în spital şi doctorul spune că pot pleca acasă, chiar dacă mai am un pic de infecţie, dar dacă am grijă să-mi curăţ ochii cu săpun şi

prosoape curate şi mă înzdrăvenesc cu mâncare hrănitoare, vită şi ouă pe săturate, o să am nişte ochi scânteietori cât ai zice peşte, ha ha.

Domnul Downes de vizavi se întoarce din Anglia pentru înmormântarea maică-sii. Îi povesteşte doamnei Downes despre tata. Ea îi spune lui Bridey Hannon şi Bridey îi spune mamei. Domnul Downes spune că Malachy McCourt a luat-o razna rău de tot de la băutură, îşi cheltuieşte leafa prin cârciumi peste tot în Coventry, se-apucă şi cântă cântece de rebeli irlandezi, ceea ce pe englezi nu-i deranjează, că sunt obişnuiţi cu irlandezii care o ţin langa cu sutele de ani de suferinţă, dar n-ar îngădui nimănui să se ridice în picioare în birt şi să-i insulte pe regele şi regina Angliei, pe minunatele lor fiice şi pe regina mamă însăşi. S-o insulţi pe regina mamă e chiar culmea culmilor. Cui şi cu ce-a greşit vreodată bătrâna doamnă, biata de ea? Malachy bea mai mereu banii de chirie şi ajunge să doarmă prin parcuri când îl dă afară proprietarul. E o mare ruşine, aia e, iar domnul Downes se bucură că McCourt nu e de fel din Limerick, să facă de ocară oraşul ăsta străvechi. Funcţionarii din Coventry au ajuns la capătul răbdării şi dacă Malachy McCourt nu termină cu aiurelile lui afurisite, o să fie dat afară din ţară cu totul.

Mama îi spune lui Bridey că nu ştie ce să zică de poveştile astea din Anglia, că niciodată nu s-a simţit mai disperată. Kathleen O'Connell nu mai vrea să-i vândă pe datorie la magazin, asta-i limpede, propria ei mamă se răsteşte la ea dacă-i cere un şiling împrumut, iar Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul o întreabă când o să înceteze să mai ceară de pomană, mai ales că are soţul în Anglia. îi e ruşine de noi cum arătăm, cu cămăşi vechi, murdare şi rupte, pulovere zdrenţuite, pantofi rupţi, ciorapi găuriţi. Stă noaptea trează şi

se gândeşte că lucrul cel mai milos dintre toate ar fi să dea băieţii la orfelinat, pe toţi patru, ca să plece ea însăşi în Anglia şi să-şi găsească ceva de lucru, pentru ca peste un an să ne cheme pe toţi la o viaţă mai bună. Or fi

bombe, dar mult mai bine bombe decât ruşinea de a cerşi de la unul şi de la altul.

Nu, fie ce-o fi, nu poate îndura gândul de a ne da la orfelinat. Ar fi toate bune şi frumoase dac-ar fi ca în America, în *Oameni de mâine,* cu un preot simpatic ca Spencer Tra- cey, dar n-ai cum să te-ncrezi în Fraţii Creştini din Glin, care bat băieţii şi-i leşină de foame doar aşa, de sport.

Mama spune că n-a mai rămas nimic în afară de dispensar şi de mila publică, de ajutorul pentru săraci, şi îi e o ruşine cruntă să se ducă să ceară. Asta înseamnă că ai ajuns la fundul prăpastiei şi eşti poate o idee mai răsărit decât cârpacii, negustorii de vechituri şi ceilalţi cerşetori de pe stradă. înseamnă că trebuie să faci sluj la domnul Coffey şi la domnul Kane şi să-i mulţumeşti lui Dumnezeu că dispensarul e la celălalt capăt din Limerick, să nu afle lumea de pe alee că luăm ajutor pentru săraci.

Ştie de la celelalte femei că e înţelept să te înfiinţezi acolo dimineaţa devreme, când sunt şanse ca domnul Coffey şi domnul Kane să fie binedispuşi. Dacă te duci la sfârşitul dimineţii, e foarte posibil să fie arţăgoşi după ce au văzut sute de bărbaţi, femei şi copii bolnavi care cer ajutor. O să ne ia şi pe noi, ca să arate că are patru copii de hrănit. Ne trezeşte devreme şi ne spune ca de data asta să nu ne spălăm pe faţă, să nu ne pieptănăm, să ne tragem nişte trenţe pe noi care ne vin la mână. Mie îmi zice să mă frec bine-bine la ochii suferinzi şi să-i fac cât mai roşii, că la dispensar cu cât arăţi mai rău, cu atât o să li se facă mai milă de tine şi o să ai mai multe şanse să primeşti ajutor public. Se plânge că Malachy, Michael şi Alphie arată prea sănătoşi, de te şi miri de ce fix în

ziua asta n-au şi ei, ca de obicei, genunchii beliţi sau câte o julitură sau un ochi învineţit. Dacă ne întâlnim cu cineva pe străzile din Limerick, n-avem voie să spunem unde mergem. îi e şi aşa destul de ruşine iară să afle toată lumea, şi să te ţii când o ajunge la urechile maică-sii.

în faţă la dispensar e deja coadă. Sunt femei ca mama, cu copii în braţe, bebeluşi ca Alphie şi copii care se joacă pe trotuar. Femeile îşi alină copiii înfriguraţi şi ţipă la cei care se joacă, să nu cumva să alerge în stradă, să dea vreo maşină sau vreo bicicletă peste ei. Bătrâni şi femei stau ghemuiţi la perete, vorbind singuri sau fără să vorbească deloc. Mama ne atrage atenţia să nu ne îndepărtăm de ea şi aşteptăm jumătate de ceas până se deschide uşa cea mare. Un bărbat ne spune să intrăm frumos încolonaţi şi să ne aşezăm la coadă în faţa platformei, că domnul Coffey şi domnul Kane o să apară imediat, după ce-şi termină ceaiul în camera de lângă. O femeie se plânge că are copiii degeraţi de frig şi n-ar putea Coffee şi Kane să dea naibii zor cu ceaiul ăla. Bărbatul îi spune că e scandalagioaică, dar de data asta n-o să-i noteze numele, că e tare frig în dimineaţa asta, dar dacă mai scoate o vorbă, o să-i pară rău.

Domnul Coffey şi domnul Kane se urcă pe platformă şi nici nu se sinchisesc de oameni. Domnul Kane îşi pune ochelarii, îi scoate, îi lustruieşte, şi-i pune iar, se uită la tavan. Domnul Coffey citeşte nişte hârtii, scrie ceva, îi dă hârtiile domnului Kane. Şuşotesc între ei. Nu se grăbesc. Nu se uită la noi.

Apoi, domnul Kane cheamă primul bătrân pe platformă. Cum te cheamă?

Timothy Creagh, domnule.

Creagh, ai? Ai un nume ales şi străvechi din Limerick.

Da, domnule. Aşa-i.

Şi ce doreşti, Creagh?

Aă, păi da, iarăşi m-a apucat durerile alea la stomac şi aş vrea să mă vadă doctoru’ Feeley.

Ei acuma, Creagh, eşti matale sigur că nu-s halbele de porter care-ţi atârnă greu la stomac?

O, nu, foarte sigur, domnule. Cu durerile astea, abia dacă m-am mai atins de bere. Nevastă-mea e acasă, la pat, şi trebuie să mă-ngrijesc şi de ea.

E multă lene pe lume, Creagh. Şi domnul Kane se adresează oamenilor de la coadă aţi auzit, doamnelor? E multă lene, nu-i aşa?

Iar femeile spun o, sigur că da, domnule Kane, multă lene.

Domnul Creagh îşi primeşte trimiterea către doctor, coada avansează şi domnul Kane e gata s-o asculte pe mama.

Vrei milă publică, femeie, ajutor?

Da, domnule Kane.

Şi unde ţi-e soţul?

O, e în Anglia, dar...

Anglia zici? Şi unde e telegrama săptămânală, măreţele cinci lire?

Nu ne-a trimis un penny de luni de zile, domnule Kane.

Aşa să fie? Ei, ştim noi de ce, nu-i aşa? Ştim noi ce-nvâr- tesc bărbaţii Irlandei în Anglia. Ştim că s-au mai văzut bărbaţi din Limerick umblând de colo-colo cu câte o cocotă din Piccadilly, nu-i aşa?

Se uită la oamenii de la coadă şi ei ştiu că trebuie să răspundă aşa e, domnule Kane, şi ştiu că trebuie să zâmbească sau să râdă, că altfel n-o să le fie prea moale când o să le vină rândul la platformă. Ştiu că i-ar putea da pe mâna domnului Coffey şi lui i-a mers vestea că refuză orice.

Mama îi spune domnului Kane că tata e în Coventry, n-are nici o treabă cu Piccadilly, iar domnul Kane îşi scoate ochelarii şi o fixează cu privirea. Ce înseamnă asta? Ne contrazicem cumva aici?

O, nu, domnule Kane, ce Dumnezeu.

Ţine minte, femeie, că regula noastră e să nu ajutăm femeile care au soţi în Anglia. Ţine minte că iei pâinea de la gura unor oameni mai

merituoşi, care au rămas aici în ţară, să-şi facă datoria.

O, da, domnule Kane.

Şi cum te cheamă?

McCourt, domnule.

Asta nu e nume din Limerick. Cum te-ai ales cu numele ăsta?

De la soţul meu, domnule. El e din Nord.

E din Nord şi te lasă aici, ca să ceri ajutor de la Statul Irlandez Liber. Pentru asta am luptat noi, ce zici?

Nu ştiu, domnule.

De ce nu te duci la Belfast, să vezi poate te-o ajuta Ordinul Portocaliu, ai?

Nu ştiu, domnule.

Nu ştii. Sigur că nu ştii. E multă ignoranţă pe lume.

Se uită la oameni, am zis că e multă ignoranţă pe lume, iar oamenii încuviinţează din cap şi-i dau dreptate, e multă ignoranţă pe lume.

îi şopteşte ceva domnului Coffey şi se uită amândoi la mama, se uită la noi. într-un sfârşit, domnul Kane îi spune mamei că o să capete ajutor public, dar dacă primeşte fie şi numai un singur penny de la soţul ei, trebuie să renunţe la toate pretenţiile şi să dea banii înapoi dispensarului. Ea promite că va face întocmai şi plecăm.

Mergem după ea la prăvălia lui Kathleen O'Connell să luăm ceai, pâine şi câteva bucăţi de turbă pentru foc. Urcăm scările până în Italia, facem focul şi ne bem ceaiul la căldură. Suntem cu toţii foarte tăcuţi, chiar şi micul Alphie, pentru că ştim ce i-a făcut domnul Kane mamei.

Jos, în Irlanda, e frig şi umezeală, dar noi suntem sus, în Italia. Mama zice că ar trebui să-l aducem pe bietul papă şi să-l atârnăm pe perete, în faţa ferestrei. Până la urmă, e prietenul muncitorului de rând, e italian, iar italienii sunt un popor de vreme caldă. Mama şade la foc, tremurând, şi ştim că nu-i a bună când vedem că nu se-ntinde după o ţigară. Ea zice că-i dă târcoale o răceală şi că ar bea ceva acidulat, o limonadă. Dar nu sunt bani în casă nici măcar ca să luăm pâine pentru mâine dimineaţă. Ea bea nişte ceai şi se culcă.

Patul scârţâie toată noaptea de cât se zvârcoleşte şi se suceşte mama şi atâta geme şi cere apă că nu putem dormi. De dimineaţă, ea rămâne în pat, tremurând întruna, iar noi stăm liniştiţi. Dacă mai doarme mult, Malachy şi cu mine o să întârziem la şcoală. Orele trec şi ea tot nu se mişcă, iar când ştiu eu sigur că şcoala a început de mult, fac focul pentru ceainic. Ea se agită şi cere limonadă, dar eu îi dau apă dintr-un borcan de gem. O întreb dacă vrea ceai şi ea se poartă de zici c-a surzit. E aprinsă la faţă şi e ciudat că nici nu pomeneşte de ţigări.

Noi stăm liniştiţi la foc, Malachy, Michael, Alphie şi cu mine. Ne bem ceaiul, iar Alphie molfăie ultima bucată de pâine cu zahăr. Ne face să râdem, mânjindu-se de zahăr pe toată faţa şi zâmbind la noi cu obrajii lui dolofani şi lipicioşi. Dar nu putem să râdem prea mult, să nu cumva să sară mama din pat şi să ne ordone mie şi lui Malachy să plecăm la şcoală, unde o să ne omoare fiindcă am întârziat.

Râsul nu ne ţine prea mult, pâinea s-a terminat şi ne e foame la toţi patru. La prăvălia lui O'Connell nu ne mai dă pe datorie. Nici de mamaia nu ne putem apropia. Ea mereu ţipă la noi pentru că tata e din Nord şi niciodată nu trimite bani acasă din Anglia, unde munceşte la o fabrică de muniţie. Mamaia zice că am putea să şi murim de foame, că el nu se sinchiseşte. Aşa-i trebuie mamei dacă s-a măritat cu unul din Nord cu piele pământie, purtări ciudate şi mutră de prezbiterian.

Totuşi, trebuie să mai încerc o dată la Kathleen O'Connell. O să-i spun că mama e bolnavă, zace-n pat, că fraţii mei rabdă de foame şi că fără pâine o să murim cu toţii.

Mă încalţ şi fug repede pe străzile din Limerick, ca să mă-ncălzesc în gerul de februarie. Poţi să te uiţi pe geamurile oamenilor, să vezi ce cald şi bine e în bucătăriile lor unde focul arde, grătarele de la sobă sunt negre şi încinse şi totul străluceşte la lumina electrică, cănile şi farfurioarele de pe mese, farfurii cu pâine tăiată felii, kilograme de unt, borcane cu gem, miros de ouă prăjite cu slănină ieşind pe sub geamuri, cât să-ţi lase gura apă, şi familii care stau acolo şi se-nfruptă din toate, zâmbind, mama curată şi apretată cu şorţul ei, toată lumea spălată şi Preasfânta Inimă a lui Isus veghindu-i din perete, suferindă şi tristă, dar bucuroasă totuşi de atâta mâncare, lumină şi buni catolici la masa de dimineaţă.

îmi scormonesc în minte după muzică, dar nu dau decât de mama care geme după limonadă.

Limonadă. O maşină tocmai pleacă de la birtul lui South, lăsând afară lăzi cu bere şi limonadă, iar pe stradă, nici ţipenie. într-o clipită, mi-am şi vârât două sticle de limonadă sub pulover şi am luat-o la

picior, încercând să par nevinovat.

în faţa prăvăliei lui Kathleen O'Connell e o maşină cu pâine. Uşa din spate e deschisă şi se văd rafturi cu pâine

proaspătă, abia scoasă din cuptor. Şoferul e în prăvălie, la un ceai şi o chiflă cu Kathleen, şi mă servesc nestingherit cu un coltuc de pâine. Nu e frumos să fur de la Kathleen, care e mereu aşa de treabă cu noi, dar dacă intru şi cer pâine, o să se enerveze şi o să-mi spună că-i stric ceaiul de dimineaţă, pe care ar vrea şi ea să-l bea în tihnă, frumos, dacă nu mă supăr. E mai uşor să bag pâinea sub pulover, unde am limonada, şi să promit că o să spun tot la spovedanie.

Fraţii mei s-au băgat la loc în pat, se joacă sub manta, dar cum văd pâinea, au şi sărit. Rupem pâinea pentru că ne e prea foame ca s-o tăiem şi facem ceai din frunzele de dimineaţă. Când mama începe să se mişte, Malachy îi duce sticla de limonadă la gură şi ea gâlgâie până o dă gata. Dacă-i place aşa de mult, va trebui să fac rost iar de limonadă.

Punem ultimii cărbuni pe foc şi stăm la poveşti pe care le inventăm ca tata. Eu le povestesc fraţilor mei aventurile cu limonada şi pâinea şi bag de la mine înflorituri cu patroni de birt şi de prăvălie care m-au urmărit şi cum am fugit eu în Biserica Sfântul Iosif, unde nimeni nu te poate urmări dacă eşti certat cu legea, nici măcar dacă ţi-ai omorât propria mamă. Malachy şi Michael par şocaţi de felul cum am făcut rost de pâine şi de limonadă, dar apoi Malachy spune că fix aşa ar fi făcut şi Robin Hood, ar fi furat de la bogaţi şi ar fi dat la săraci. Michael spune că sunt un nelegiuit şi că dacă o să mă prindă, o să mă spânzure de cel mai înalt copac din parcul public, cum sunt spânzuraţi bandiţii în filmele de la Cinema Lyric. Malachy spune că ar trebui să am grijă să fiu într-o stare de har pentru că s-ar putea să găsesc mai

greu un popă care să vină când o să fiu spânzurat. Eu îi spun că popa e obligat să vină când o să fiu spânzurat. La asta sunt buni popii. Roddy McCorley a avut popă, ca şi Kevin Barry. Malachy spune că n-au fost popi când i-au spânzurat pe Roddy McCorley şi Kevin Barry, că

nu sunt pomeniţi în cântece şi începe să cânte cântecele, ca să arate că are dreptate până când mama geme în pat şi-i spune să tacă.

Micul Alphie a adormit pe podea, lângă foc. Îl culcăm în pat, lângă mama, ca să-i fie cald, deşi nu vrem să se molipsească de la ea şi să moară. Dacă ea se trezeşte şi-l găseşte mort în pat lângă ea, să te ţii văicăreli şi o să mai şi dea vina pe mine.

Ne băgăm toţi trei înapoi în pat, ghemuindu-ne sub mantale şi încercând să nu cădem în groapa din saltea. E plăcut aici până când Michael începe să se frământe că Alphie o să ia boala mamei, iar eu o să fiu spânzurat ca bandit. Zice că nu e corect, pentru că ar rămâne cu un singur frate şi tot restul lumii are fraţi de n-are unde să-i pună. De atâta grijă, adoarme, curând îl fură şi pe Malachy somnul, iar eu stau acolo culcat şi mă gândesc la gem. Ce frumos ar fi să am încă o bucată de pâine şi un borcan cu gem de căpşuni sau de oricare. Nu ţin minte să fi văzut vreodată o maşină cu gem care să livreze şi n-aş vrea să fiu ca Jesse James, să năvălesc într-un magazin şi să cer gem. Că drumul ăsta sigur duce la ştreang.

Pe fereastră intră un soare rece şi sunt sigur că afară trebuie să fie med cald şi ce surpriză ar fi pentru fraţii mei să se trezească şi să mă găsească acolo, cu pâine nouă şi gem. Ar rade tot, apoi i-ar da înainte cu păcatele mele şi spânzurătoarea.

Mama doarme încă, deşi e roşie la faţă şi când sforăie scoate un sunet de parcă se sufocă.

Trebuie să am grijă când ies pe stradă pentru că e zi de şcoală şi dacă mă vede gardistul Dennehy, mă ia târâş la şcoală, iar domnul O'Halloran o să mă ţină numa-n şuturi prin clasă. Gardistul răspunde de prezenţă şi de-abia aşteaptă să te

fugărească pe bicicletă şi să te ducă de ureche la şcoală.

în faţa uşii uneia dintre casele mari de pe Barrington Street e o cutie. Mă prefac că bat la uşă, ca să mă uit ce-i în cutie, o sticlă cu lapte, o pâine, brânză, roşii şi, o Doamne, un borcan cu marmeladă. Nu-mi încap toate astea sub pulover. O, Doamne. Să iau toată cutia? Lumea care trece nu mă bagă în seamă. Mai bine iau toată cutia. Mama ar zice că dacă tot e să te spânzure, atunci e tot un drac dacă te spânzură pentru o oaie sau pentru un miel. Ridic cutia şi încerc să trec drept un curier venit cu o livrare şi nimeni nu spune un cuvânt.

Malachy şi Michael rămân cu gura căscată când văd ce e în cutie şi în curând înfulecă bucăţi groase de pâine unse cu marmeladă aurie. Alphie s-a mânjit de marmeladă pe toată faţa şi pe păr şi un pic şi pe picioare şi pe burtă. Stropim mâncarea cu ceai rece pentru că n-avem foc să-l încălzim.

Mama iar bâiguie că vrea limonadă şi îi dau jumătate din a doua sticlă, să tacă. Apoi cere iar şi o amestec cu apă ca s-o lungesc pentru că nu pot să-mi petrec toată viaţa umblând haihui să fur limonadă din cârciumi. Petrecem de minune până când mama începe să bată câmpii în pat despre fetiţa ei drăgălaşă care i-a fost luată şi despre băieţii ei gemeni care s-au prăpădit înainte să facă trei ani şi nu putea şi Dumnezeu să ia dintre bogătani măcar de data asta şi n-avem nişte limonadă în casă? Michael vrea să ştie dacă mama o să moară şi Malachy îi spune că n-ai cum să mori până nu vine un popă. Apoi, Michael întreabă dacă o să mai avem vreodată foc şi ceai fierbinte pentru că el a îngheţat în pat chiar şi cu paltoanele vechi peste el. Malachy zice că ar trebui să mergem din casă-n casă şi să cerem turbă, cărbune şi lemn şi

am putea să le cărăm în căruţul lui Alphie. Ar trebui să-l luăm şi pe Alphie cu noi pentru că e mic şi zâmbeşte, iar oamenii o să-l vadă şi o să li se facă milă de el şi de noi. Vrem să-l spălăm de murdărie, scame, pene şi marmeladă lipicioasă, dar când îl atingem cu apă,

urlă. Michael zice că oricum o să se murdărească iar în căruţ, aşa că la ce bun să-l mai spălăm. Michael e mic, dar întotdeauna are replici din astea extraordinare.

împingem căruţul până la bulevardele şi străzile bogate, dar când batem la uşi, slujnicele ne spun să plecăm că altfel cheamă autorităţile competente şi e o ruşine să cari un bebeluş într-un căruţ jigărit care pute de-ţi mută nasul, o împuţiciune în care nu te-ai îndura nici să duci porcul la abator, şi asta-i o ţară catolică, în care bebeluşii ar trebui preţuiţi şi ocrotiţi ca să transmită credinţa din generaţie în generaţie. Malachy îi spune uneia dintre slujnice să-l pupe în cur, iar ea îi trage o scatoalcă de-i dau lacrimile şi zice că niciodată-n viaţa lui n-o să mai ceară nimic de la bogaţi. Zice că n-are rost să mai cerem, că ar trebui să dăm ocol caselor până în spate, să sărim gardurile şi să luăm ce vrem. Michael poate să sune la intrarea din faţă, ca să le dea de lucru slujnicelor, iar Malachy şi cu mine putem azvârli cărbune şi turbă peste zid şi umple căruţul pe lângă Alphie.

Strângem în felul ăsta de la trei case, până când Malachy aruncă un cărbune peste gard şi-l loveşte pe Alphie, care începe să ţipe, aşa că trebuie să fugim şi-l uităm pe Michael, care sună în continuare la uşi şi-şi ia papară de la slujnice. Malachy spune că mai întâi ar trebui să ducem căruţul acasă şi apoi să ne întoarcem după Michael. Nu ne putem opri acum, că Alphie urlă şi lumea se uită urât la noi şi ne spune că suntem o ruşine pentru mama noastră şi pentru Irlanda în general.

Când ajungem acasă, ne ia o vreme să-l

dezgropăm pe Alphie de sub mormanul de cărbune şi turbă, iar el nu se potoleşte din urlat până nu-i dăm pâine cu marmeladă. Mi-e frică să nu sară mama din pat, dar ea mormăie întruna despre tata, băutură şi copii morţi.

Malachy se întoarce cu Michael, care ne povesteşte aventurile lui de când a sunat la uşi. O femeie bogată a răspuns

chiar ea la uşă şi l-a invitat în bucătărie, la prăjitură, lapte, pâine şi gem. L-a întrebat de familia lui şi el i-a spus că tatăl lui are o slujbă bună în Anglia, dar mama lui e în pat, bolnavă în ultimul hal, şi cere limonadă dimineaţa, la prânz şi seara. Femeia bogată a vrut să ştie cine are grijă de noi şi Michael s-a lăudat că ne purtăm singuri de grijă, că avem pâine cu marmeladă la discreţie. Femeia bogată şi-a notat numele şi adresa lui Michael şi i-a spus să fie băiat cuminte şi să se ducă acasă la fraţii lui şi la maică-sa care zace la pat.

Malachy se răsteşte la Michael pentru că a fost aşa de prost să vorbească cu o femeie bogată. Acum o să se ducă şi o să ne pârască şi una-două ne pomenim cu toţi preoţii pământului că bat la uşă şi ne deranjează.

Deja se aud bătăi în uşă. Dar nu e un popă, e gardistul Dennehy. Hei, hei, e cineva acasă? strigă el. Sunteţi acolo, doamnă McCourt?

Michael bate în geam şi-i face cu mâna gardistului. Eu îi trag un şut zdravăn, Malachy îi dă o castană şi el ţipă vă spun la gardist. Vă spun la gardist. Gardistule, mă omoară, îmi dau cu pumnul şi cu piciorul.

Nu-i chip să tacă şi gardistul Dennehy ţipă la noi să deschidem uşa. Eu îi strig pe fereastră că nu pot să deschid uşa pentru că mama e la pat cu o boală cumplită.

Unde-i tatăl vostru?

în Anglia.

Ei, eu intru să vorbesc cu mama voastră.

Nu puteţi. Nu puteţi. E bolnavă. Toţi suntem bolnavi. Poate că e tifos. Poate că e ftizie galopantă. Deja ne-am umplut de pete. Bebeluşul

are o gâlmă. Poţi să mori de la ea.

El împinge uşa şi urcă scările până în Italia fix când Alphie iese de sub pat, mânjit tot de marmeladă şi de mizerie. Gardistul se uită la el, la mama şi la noi, îşi scoate şapca şi se scarpină în cap. Isuse, Maica Domnului şi

Sfinte Iosif, asta-i o situaţie disperată. Cum de s-a îmbolnăvit aşa rău mama voastră?

îi spun să nu se apropie de ea, iar când Malachy zice că s-ar putea să n-avem voie la şcoală multă vreme, gardistul spune că o să mergem la şcoală orice-ar fi, că rostul nostru pe pământul ăsta e să mergem la şcoală, aşa cum rostul lui e să aibă grijă să mergem la şcoală. Vrea să ştie dacă avem alte rude şi mă trimite să le chem pe mamaia şi pe tanti Aggie la noi acasă.

Ele ţipă la mine şi-mi spun că sunt jegos. Eu încerc să le explic că mama e bolnavă şi că am obosit de cât m-am zbătut s-o scot la capăt, s-avem foc acasă, să fac rost de limonadă pentru mama şi de pâine pentru fraţii mei. N-are rost să le spun de marmeladă, că iar le apucă urlatul. N-are rost să le spun de răutatea bogătaşilor şi a slujnicelor lor.

Mă îmbrâncesc tot drumul până la noi pe stradă, oţă- rându-se la mine şi făcându-mă de ruşine pe străzile din Limerick. Gardistul Dennehy se tot scarpină în cap. Ia uitaţi ce ruşine, spune el. N-ai să vezi aşa ceva nici în Bombay şi nici măcar în Bowery din New York.

Mamaia se tânguie la mama vai Maica Domnului, An- gela, ce-i cu tine în pat? Ce ţi-au făcut?

Mama îşi umezeşte buzele uscate cu limba şi iar icneşte după limonadă.

Vrea limonadă, spune Michael, şi noi i-am făcut rost de ea şi de pâine cu marmeladă şi acuma suntem toţi bandiţi. Frankie a fost primul bandit până am ieşit şi noi la furat de cărbune în tot Limericku'.

Gardistul Dennehy pare curios, îl ia pe Michael

de mână şi îl duce jos, iar peste câteva minute, îl auzim râzând. Tanti Aggie zice că m-am purtat scandalos când mama e bolnavă la pat. Gardistul se întoarce şi-i spune să se ducă după un doctor. Când se uită la mine sau la fraţii mei, îşi tot acoperă faţa cu chipiul. Tâlhari, spune el, tâlhari.

Doctorul vine cu maşina, cu tanti Aggie, şi trebuie s-o ducă repede pe mama la spital, că are pneumonie. Toţi am vrea să mergem cu doctorul în maşină, dar tanti Aggie spune nu, voi veniţi toţi la mine acasă până se întoarce mama voastră de la spital.

Eu îi spun să nu se obosească. Am unsprezece ani şi e un fleac pentru mine să am grijă de fraţii mei. M-aş bucura să fiu scutit de şcoală şi să veghez ca toată lumea să fie hrănită şi spălată. Dar mamaia ţipă că n-o să pup eu aşa ceva, iar tanti Aggie îmi trage o scatoalcă, să fie. Gardistul Dennehy zice că sunt prea mic ca să fiu bandit şi tată, dar că mă aşteaptă un viitor promiţător în ambele privinţe.

Luaţi-vă hainele, spune tanti Aggie, vă iau la mine acasă până se întoarce mama voastră de la spital. Doamne Isuse, ţi-e şi ruşine cu copilaşul ăla.

Găseşte o treanţă şi înfăşoară fundul lui Alphie în ea, de frică să nu cace tot căruţul. Apoi se uită la noi şi vrea să ştie de ce stăm acolo şi căscăm gura când ea ne-a spus să mergem să ne luăm hainele. Mi-e frică să nu-mi tragă una sau să ţipe la mine când îi spun că gata, avem hainele, sunt pe noi. Ea se holbează la mine şi clatină din cap. Na, pune nişte apă cu zahăr în biberonul copilului, spune ea. îmi spune că trebuie să-l împing eu pe Alphie pe străzi, ea nu se descurcă cu căruţul cu roata aia împiedicată care-l zgâl- ţâie încolo şi încoace, unde mai pui că arată de mai mare ruşinea, ei i-ar fi jenă să plimbe până şi un câine râios cu el. Ia cele trei paltoane vechi de pe pat şi le îngrămădeşte în căruţ, de Alphie abia se mai vede.

Mamaia vine cu noi şi se stropşeşte la mine tot

drumul din Roden Lane până în apartamentul lui tanti Aggie de pe Windmill Street. Poţi să împingi căruţul ăla cum trebuie? Doamne, o să omori copilul ăla. Nu-l mai zgâlţâna atât că te cârpesc peste mutră de nu te vezi. Ea nu vrea să intre la tanti Aggie în apartament. Nu mai suportă să ne vadă

nici măcar un minut. E sătulă de tot clanul McCourt de când a trebuit să ne trimită bani pentru şase bilete, să ne aducă pe toţi înapoi din America, pentru ca apoi iar să se scormonească de bani pentru îngropat copii morţi, să ne dea mâncare de fiecare dată când tata bea şomajul sau leafa, s-o ajute pe Angela să răzbată în timp ce neisprăvitul ăla din Nord îşi bea toţi banii prin Anglia. O, e sătulă, sătulă până-n gât, şi a şi luat-o la picior, traversând Henry Street cu capul alb înfăşurat în şalul negru, şchiopătând cu ghetele ei înalte, cu şiret.

Când ai unsprezece ani şi fraţii tăi au zece ani, cinci ani şi un an, nu ştii ce să faci când stai în casa altuia, chiar dacă e sora maică-tii. Ţi se spune să laşi căruţul în hol şi să aduci bebeluşul în bucătărie, dar nu e casa ta şi nu ştii ce să faci când ajungi în bucătărie, ţi-e frică să nu ţipe mătuşa la tine sau să te pocnească peste tărtăcuţă. Ea îşi scoate haina şi o duce în dormitor, iar tu rămâi cu bebeluşul în braţe, aşteptând indicaţii. Dacă faci un pas în faţă sau într-o parte, poate că ea o să apară şi o să te întrebe unde te duci şi nu ştii să răspunzi pentru că nici tu nu ştii. Dacă scapi vreo vorbă către fraţii tăi, ea ar putea să spună cu cine te trezeşti tu că vorbeşti la mine în bucătărie? Trebuie să stăm în picioare şi să facem linişte, ceea ce e greu când se aude un picurat din dormitor şi ştim că ea stă pe oală şi face pipi. Nu vreau să mă uit la Malachy. Dacă mă uit, o să zâmbesc, o să zâmbească şi el, şi Michael, şi există pericolul să ne pufnească râsul, iar dacă ne pornim, n-o să ne mai oprim cu zilele când o să ne gândim la fundul mare şi alb al lui tanti Aggie aşezat pe o oliţă cu flori. Reuşesc să mă

stăpânesc. N-o să râd. N-o să râdă nici Malachy, nici Michael şi se vede limpede că ne umflăm toţi în pene pentru că n-am râs şi n-am dat de necaz cu tanti Aggie, până când Alphie zâmbeşte în braţele mele şi spune gu-gu şi asta ne stârneşte. Pufnim toţi trei în râs, iar Alphie zâmbeşte cu

faţa lui murdară şi face iar gu-gu până când murim de râs şi tanti Aggie iese val-vârtej din cameră, trăgându-şi rochia în jos şi-mi cârpeşte una peste cap de mă izbeşte de perete, cu copil cu tot. îl loveşte şi pe Malachy şi încearcă să-l lovească şi pe Michael, dar el fuge de cealaltă parte a mesei rotunde şi nu-l poate ajunge. Vino încoace, spune ea, să-ţi şterg rânjetul ăla de pe mutră, dar Michael fuge întruna în jurul mesei şi ea e prea grasă ca să-l ajungă. Pun eu mâna pe tine mai încolo, spune ea, şi-ţi încing curu', iar tu coane, ia lasă copilul ăla jos pe podea, lângă vatră, îmi zice mie. Ea pune paltoanele vechi din căruţ pe podea şi Alphie stă acolo, cu apa lui îndulcită, face gu-gu şi zâmbeşte. Ne zice să ne dezbrăcăm de toate bulendrele, să ieşim afară la robinetul din curte şi să ne frecăm pe fiecare centimetru de corp. N-avem voie să intrăm înapoi în casa asta până nu suntem curaţi lună. Aş vrea să-i spun că suntem în mijlocul lui februarie, e ger afară şi putem muri cu toţii, dar ştiu că dacă deschid gura, risc să mor chiar acolo, pe podeaua bucătăriei.

Suntem afară, în curte, în pielea goală, şi ne stropim cu apă îngheţată de la robinet. Ea deschide fereastra bucătăriei şi ne aruncă o perie şi un săpun mare şi maro ca ăla cu care-l spălau pe Calul Finn. Ne ordonă să ne frecăm unul pe altul pe spate şi să nu ne oprim până nu ne zice ea. Michael spune că-i cad mâinile şi picioarele de frig, dar ei nu-i pasă. Ne spune întruna că suntem murdari şi să n-o facem să iasă la noi, că o să ne căim. Iar zice de căit. Eu mă frec şi mai tare. Ne frecăm toţi până ne-nroşim şi ne clănţăne dinţii. Tanti Aggie tot nu e mulţumită. Iese la noi cu o găleată şi aruncă apă rece peste noi. Acuma

treceţi înăuntru şi ştergeţi-vă, zice ea. Stăm în micul şopron de lângă bucătăria ei şi ne ştergem toţi cu un prosop. Stăm acolo, tremurăm şi aşteptăm, că nu putem să ne-nşirăm în bucătăria ei până nu ne spune ea. O auzim cum face focul

înăuntru, cum împinge cu vătraiul printre zăbrele, apoi cum ţipă la noi o să staţi acolo toată ziua? Haideţi încoace şi puneţi-vă hainele.

Ne dă căni cu ceai şi bucăţi de pâine în untură, aşa că ne aşezăm la masă şi mâncăm în linişte fiindcă n-ai voie să sufli o vorbă dacă nu te pofteşte ea. Michael îi mai cere o bucată de pâine în untură şi suntem siguri că o să-l trântească de pe scaun pentru obrăznicia lui, dar ea se mul- ţumeşte să bodogăne acas' la voi nu pupaţi voi două felii de pâine în untură, şi ne mai dă la fiecare câte o bucată, încearcă să-i dea lui Alphie pâine înmuiată în ceai, dar el nu vrea să mănânce până nu pune zahăr pe ea, iar după ce termină, zâmbeşte şi face pipi în poala ei, iar noi nu mai putem de bucurie. Ea dă fuga în şopron să se şteargă cu un prosop şi putem să rânjim unul la altul la masă şi să-i spunem lui Alphie că e campionul bebeluşilor din toată lumea. Nenea Pa Keating apare pe uşă, negru tot de la serviciul lui la uzina de gaz. Vai, frăţioare, face el, ce-i aicea?

Mama e la spital, nene Pa, spune Michael.

Da? Ce-a păţit?

Pneumonie, spune Malachy.

Ei, păi tot e mai bine pneu cu monie decât fără monie. Noi nu înţelegem de ce râde şi tanti Aggie vine din şopron şi îi spune că mama e la spital şi că noi o să stăm la ei până o să-i dea drumul de acolo. Straşnic, straşnic, face el şi se duce în şopron să se spele, dar când vine înapoi, n-ai zice că s-ar fi atins de apă, aşa de negru e.

El se aşază la masă şi tanti Aggie îi dă de mâncare, pâine în untură cu şuncă şi roşii tăiate felii. Tanti ne spune nouă să plecăm de la masă şi să nu ne mai holbăm la el când îşi bea ceaiul, iar

lui îi spune să nu ne mai dea bucăţi de şuncă şi de roşie. *Arrah,* ce Dumnezeu, Aggie, face el, copiilor le e foame, iar ea îi spune sista nu e treaba ta. Nu-s ai tăi. Ne spune nouă să ieşim afară, la joacă, iar la opt şi

jumătate să venim acasă, la culcare. Noi ştim că afară e ger şi am vrea să stăm lângă vatra aia caldă, dar e mai uşor să te joci pe stradă decât să stai în casă cu tanti Aggie, să te bată la cap.

Mai târziu, mă cheamă la ea şi mă trimite până sus să împrumut un covoraş de plastic de la o femeie care a avut un copil şi i-a murit. Femeia zice să-i spui mătuşă-tii că vreau covoraşul înapoi pentru când oi mai face un copil. Tanti Aggie zice s-au făcut doişpe ani de când a murit copilul ăla şi ea tot păstrează covoraşul. A făcut patruzeci şi cinci de ani şi dac-o mai face un copil, atunci să ne uităm după o stea la Răsărit. Ce-i aia? întreabă Malachy, dar ea îi spune să-şi vadă de treburile lui, că e prea mic.

Tanti Aggie pune covoraşul pe pat şi-l culcă pe Alphie pe el, între ea şi nenea Pa. Ea doarme la perete şi nenea Pa doarme la margine pentru că el trebuie să se scoale de dimineaţă să plece la muncă. Noi o să dormim pe podea, lângă peretele din faţă, pe un palton şi acoperiţi cu alte două paltoane. Ea ne zice că dacă scoatem vreun sunet în timpul nopţii, o să ne-ncingă cururile şi trebuie să ne trezim devreme dimineaţa că e Miercurea Cenuşii şi nu ne-ar strica să mergem şi noi la mesă, ca să ne rugăm pentru biata noastră mamă şi pneumonia ei.

Ceasul deşteptător ne smulge din somn. Tanti Aggie ne strigă din pat ia sculaţi-vă toţi trei şi mergeţi la mesă. M-aţi auzit? Sus. Vă spălaţi pe faţă şi mergeţi la iezuiţi.

Curtea din spate e îngheţată toată şi ne ustură mâinile de la apa de la robinet. Ne stropim un pic pe faţă şi ne ştergem cu prosopul care a rămas ud de ieri. Malachy şopteşte că ne-am spălat şi noi

aşa, de ochii soacrei, cum ar spune mama.

Pe străzi e frig şi gheaţă, dar în biserica iezuiţilor e cald. Trebuie să fie grozav să fii iezuit, să dormi într-un pat cu cearşafuri, pături şi perne, să te trezeşti într-o casă

caldă şi plăcută, să intri în biserică la căldură şi să n-ai altceva de făcut decât să zici mesa, să asculţi spovedaniile şi să ţipi la oameni pentru păcatele lor, să ţi se aducă mâncarea pe tavă şi să-ţi citeşti slujba în latineşte înainte să mergi la culcare. Aş vrea s-ajung şi eu iezuit într-o zi, dar n-ai nici o şansă dacă ai crescut în mahala. Iezuiţii sunt foarte pretenţioşi. Nu le plac sărăntocii. Le plac oamenii care au maşini şi ridică degetul mic când ţin ceaşca de ceai în mână.

La slujba de la şapte, biserica geme de oameni care se dau cu cenuşă pe frunte. Malachy şopteşte că Michael n-ar trebui să se dea cu cenuşă pentru că el are Prima împărtăşanie abia în mai şi ar fi un păcat. Michael se pune pe plâns, vreau cenuşă, vreau cenuşă. O bătrână din spatele nostru ne întreabă ce-i faceţi drăgălaşului ăsta mic? Malachy o lămureşte că drăgălaşul cel mic n-a trecut prin Prima împărtăşanie şi n-a primit harul divin. Malachy se pregăteşte pentru Confirmare şi mereu se dă mare cu câte ştie despre catehism, o ţine langa cu harul. Nu recunoaşte că eu ştiam cum vine treaba cu harul încă de anul trecut, aşa mult a trecut de-atunci că încep să şi uit. Bătrâna zice că nu trebuie să fi primit harul ca să-ţi dai cu niţică cenuşă pe frunte şi-i spune lui Malachy să nu-şi mai necăjească bietul frăţior. îl mângâie pe Michael pe cap şi-i spune că e un copil tare drăgălaş şi să urce acolo să-şi ia cenuşa. El fuge la altar, iar când se întoarce, femeia îi dă şi un penny pe lângă cenuşă.

Tanti Aggie e tot în pat, cu Alphie. îi spune lui Malachy să umple biberonul lui Alphie cu lapte şi să i-l ducă. Mie îmi spune să aprind focul în cămin, că găsesc hârtie şi lemn într-o cutie şi cărbune în

coşul pentru cărbuni. Dacă nu vrea să se-aprindă, să torn un strop de ulei de parafină. Focul e încet şi fumegă şi când îl stropesc cu ulei de parafină, face o vâlvătaie mare, sfâr, cât pe ce să mă lase

fără sprâncene. E fum peste tot şi tanti Aggie dă buzna în bucătărie. Mă trage de lângă cămin. Dumnezeule mare, nimic nu eşti în stare să faci ca lumea? Capacul de aerisire trebuie să stea deschis, nătărăule.

Eu nu ştiu nimic despre capace de aerisire. La noi acasă avem un cămin jos, în Irlanda, şi unul sus, în Italia, dar nici urmă de vreun capac de aerisire. Apoi te duci acasă la mătuşă-ta şi trebuie să te pricepi la capace de aerisire. N-are rost să-i spui că e prima oară în viaţa ta când aprinzi focul într-un cămin cu grilaj. Iar îţi trage una-n cap de te zboară. E greu de priceput de ce-şi ies oamenii mari din pepeni chiar aşa de rău din cauza unor lucruri mărunte cum sunt capacele de aerisire. Când o să fiu om mare, n-o să stau să pocnesc copiii mici din cauză de capace de aerisire sau mai ştiu eu ce. Acuma ţipă la mine ia uite la conaşul cum stă el acolo. Nu ţi-ar trece şi ţie prin cap să deschizi geamul ca să iasă fumul? Normal că nu. Ai o mutră fix ca taică-tu din Nord. Crezi că poţi să fierbi acuma apa pentru ceai fără să dai foc la casă?

Taie trei bucăţi de pâine, le unge cu margarină pentru noi şi se culcă iar. Noi mâncăm pâine cu ceai şi în dimineaţa asta chiar ne bucurăm că mergem la şcoală, unde e cald şi nu-s mătuşi urlătoare.

După şcoală, ea îmi spune să mă aşez la masă şi să-i scriu tatei o scrisoare despre mama care e la spital şi noi care suntem toţi la tanti Aggie până vine mama acasă. Trebuie să-i spun că suntem cu toţii veseli şi bine sănătoşi, să trimită bani, mâncarea e tare scumpă, băieţii în creştere mănâncă mult, ha, ha, micului Alphie îi trebuie

haine şi scutece.

Nu ştiu de ce-o fi mereu ţâfnoasă. La ea în apartament e cald şi uscat. Are curent electric în casă şi propriul ei closet în curte. Nenea Pa are o slujbă stabilă şi aduce leafa acasă în fiecare vineri. Bea el bere la birtul lui South, dar nu vine niciodată acasă cântând cântece despre lunga şi

amara istorie a Irlandei. Zice dar-ar boala-n casele lor şi zice că cel mai amuzant lucru din lume e că avem cu toţii funduri care trebuie şterse şi nimeni nu e scutit de aşa ceva. Imediat ce papa sau un politician se-apucă să toarne gogoşi, nenea Pa se gândeşte la ei când se şterg la fund. Şi Hitler, şi Roosevelt, şi Churchill se şterg la fund. La fel şi De Valera. Zice că singurii în care poţi să pui bază la capitolul ăsta sunt mahomedanii, că ei cu o mână mănâncă şi cu ailaltă se şterg. Mâna omului e hoţomancă, niciodată nu ştii pe unde a umblat.

Tare bine petrecem cu nenea Pa când tanti Aggie se duce la Institutul de Mecanică să joace cărţi, licitaţie. Să moară pizmaşii, spune el. Cumpără două sticle de bere brună de la South, şase cornuri şi două sute de grame de şuncă de la prăvălia din colţ. Face ceai şi stăm lângă vatră şi îl bem, mâncăm sandviciuri cu şuncă şi cornuri şi râdem de nenea Pa, de părerile lui despre lume. M-au gazat, zice el, da' eu beau bere şi nu dau nici o băşină degerată pe lume sau pe vară-sa. Dacă micul Alphie oboseşte, e ţâfnos şi plânge, nenea Pa îşi desface cămaşa de pe piept şi-i spune na de-aici ţâţă de la mămica. Când vede pieptul plat şi sfârcul, Alphie are un şoc şi se cuminţeşte iar.

înainte să se întoarcă acasă tanti Aggie, trebuie să spălăm cănile şi să facem curat, ca să nu afle ea că ne-am ghiftuit cu cornuri şi sandviciuri cu şuncă. Dac-ar afla, l-ar cicăli pe nenea Pa o lună încheiată şi eu asta nu înţeleg. De ce o lasă el să-l cicălească aşa? El a luptat în Marele Război, l-au *gazat,* e mare, are serviciu, face lumea să râdă. E un mister. Aşa-ţi spun popii şi profesorii, totul e un mister şi trebuie să crezi ce ţi se spune.

L-aş lua oricând pe nenea Pa să-mi fie tată. Ne-

am distra de minune la foc, lângă grătarul căminului, bând ceai şi râzând când trage el câte o băşină şi zice scapără un chibrit. E cadou de la germani.

Tanti Aggie mereu se ia de mine. îmi zice zgaibă-la-ochi. Ea zice că sunt leit taică-meu, am purtări ciudate, am o mutră vicleană de prezbiterian din nord, probabil că o să-i fac altar lui Oliver Cromwell însuşi când m-oi face mare, o să fug să mă-nsor cu o paţachină englezoaică şi o să-mi acopăr casa de poze cu familia regală.

Vreau să scap de ea şi nu-mi vine decât o soluţie, să mă îmbolnăvesc şi să mă duc la spital. Mă scol în miez de noapte şi ies în curtea ei. Pot să zic că mă duc la closet. Stau acolo sub cerul liber, pe ger, şi sper să fac pneumonie sau ftizie galopantă ca să mă pot duce la spital unde sunt cearşafuri curate, plăcute, primeşti masa în pat şi cărţi aduse de fata în rochie albastră. Poate că o să cunosc altă Patricia Madigan şi o să învăţ o poezie lungă. Stau în curte o veşnicie, în cămaşă şi picioarele goale, şi mă uit la lună care e un galion-fantomă pe cerul plin de nori, şi mă duc îndărăt la culcare tremurând, cu speranţa că o să mă trezesc dimineaţa cu o tuse oribilă şi obrajii încinşi. Dar nu se întâmplă asta. Mă simt înviorat şi sprinten şi aş fi într-o formă grozavă dac-aş putea pleca acasă, cu mama şi fraţii mei.

în unele zile, tanti Aggie spune că nu mai poate răbda nici o clipă să ne vadă, plecaţi de lângă mine. Na, zgaibă-la-ochi, ia-l pe Alphie în căruţ, ia-i pe fraţii tăi, mergeţi în parc şi jucaţi-vă, faceţi ce vreţi, dar să nu-mi veniţi înapoi până la ora ceaiului, când bate de Angelus, nici un minut mai târziu, m-aţi auzit, nici un minut mai târziu. E frig, dar nouă nu ne pasă. împingem căruţul înainte pe O'Connell Avenue până la Ballinacurra sau Rosbrien Road. îl lăsăm pe Alphie să meargă târâş pe câmpuri, să se uite la vaci şi la oi şi râdem când

îl adulmecă vacile. Eu mă bag sub vaci şi mulg laptele în gura lui Alphie până se umflă şi vomită. Fermierii ne fugăresc până când observă cât sunt de mici Michael şi Alphie. Malachy râde de fermieri. Le zice ia dă

acuma în mine, cu copilul în braţe. După care îi vine o idee grozavă: de ce să nu ne ducem la noi acasă, să ne jucăm un pic? Găsim pe câmp crenguţe şi bucăţi de lemn şi alergăm în Roden Lane. În Italia găsim nişte chibrituri lângă vatră şi aprindem numaidecât un foc zdravăn. Alphie adoarme şi în curând ne fură şi pe noi somnul până când din biserica redemptoristă dăngăne de Angelus şi ştim că am încurcat-o cu tanti Aggie pentru că întârziem.

Nu ne pasă. N-are decât să ţipe la noi cât pofteşte, că tare frumos am petrecut pe câmp cu vacile şi cu oile, apoi sus în Italia, la focul ăla minunat.

Se vede că ea nu petrece niciodată aşa frumos. Curent electric şi closet, dar nu petrece frumos.

Mamaia vine s-o ia joia şi duminica şi se duc amândouă cu autobuzul până la spital, s-o vadă pe mama. Noi nu putem merge, că nu e voie cu copii, iar dacă întrebăm ce face mama, ele se zbârlesc şi ne spun n-are nimica, nu moare. Noi am vrea să ştim când iese din spital, ca să putem pleca acasă cu toţii, dar ne e frică să deschidem gura.

Malachy îi spune într-o zi lui tanti Aggie că-i e foame şi dacă-i poate da o bucată de pâine. Ea îl loveşte cu *Micul sol al Preasfmtei Inimi* făcut sul şi lui îi răsar lacrimi pe gene. A doua zi, el nu se întoarce acasă de la şcoală şi nici la ora de culcare nu apare. Ei, o fi fugit, spune tanti Aggie. Pagubă-n ciuperci. Dacă i-ar fi foame, ar veni încoace. Las' că mai bine o duce într-un şanţ.

A doua zi, Michael dă buzna în casă din stradă, strigând a venit tata, a venit tata, apoi fuge iar afară, şi uite-l pe tata, şede pe podea în hol, îl îmbrăţişează pe Michael, se tânguie biata maică-

ta, biata maică-ta, şi duhneşte a băutură. Tanti Aggie zâmbeşte, o, ai venit, şi face ceai, ouă şi cârnaţi. Mă trimite să cumpăr o sticlă de bere neagră pentru tata şi mă întreb ce-a apucat-o brusc atâta drăgălăşenie şi generozitate. Mergem la noi acasă, tată? întreabă Michael.

Da, fiule.

Il punem iar pe Alphie în căruţ, cu cele trei paltoane vechi, plus cărbune şi lemn pentru foc. Tanti Aggie stă în prag şi ne spune la revedere, băieţi, sunteţi oricând bineveniţi la ceai, şi-n capul meu îi zic o vorbă urâtă, hârcă ce eşti. E în capul meu şi n-am ce-i face şi va trebui să-i spun popii la spovedanie.

Malachy nu e în şanţ, e acolo, la noi acasă, mănâncă peşte cu cartofi pe care i-a scăpat din mână un soldat beat lângă poarta cazărmii Sarsfield.

Mama se întoarce acasă după două zile. E slăbită, palidă şi merge încet. Doctorul mi-a spus să stau la căldură, zice ea, să mă odihnesc bine şi să mănânc mâncare hrănitoare, carne şi ouă de trei ori pe săptămână. Ţine-ne, Doamne, bieţii doctori habar n-au cum e să n-ai. Tata face ceai şi-i prăjeşte pâine la foc. Nouă ne prăjeşte pâine în untură şi petrecem o noapte tare plăcută sus, în Italia, unde e cald. El spune că nu poate sta la nesfârşit, trebuie să meargă înapoi să muncească în Coventry. Mama se întreabă cum o să ajungă în Coventry fără un sfanţ în buzunar. în Sâmbăta Mare el se scoală devreme şi îmi beau ceaiul cu el la foc. Frige patru felii de pâine în untură şi le înveleşte în pagini din *Limerick Chronicle,* câte două bucăţi în fiecare buzunar al hainei. Mama e tot în pat, iar el îi strigă de jos, de la baza scării eu plec acuma. Bine, spune ea. Scrie-mi când ajungi. Tata pleacă în Anglia şi ea nici măcar nu se scoală din pat. Eu îl întreb dacă mă lasă să merg cu el până la gară. Nu, nu se duce acolo. Iese pe drumul spre Dublin, poate o găsi vreo ocazie. Mă mângâie pe cap, îmi spune să am grijă de mama şi de fraţii

mei şi iese pe uşă. Mă uit după el pe stradă până dă colţul. Fug după el şi-l văd coborând Barrack Hill, apoi luând-o pe St. Joseph's Street. O iau la fugă în jos pe deal şi-l urmez cât de mult pot. Trebuie să-şi fi dat seama că m-am luat după el pentru că

se întoarce şi îmi strigă du-te acasă, Francis. Du-te acasă, la maică-ta.

într-o săptămână ne trimite scrisoare să ne spună că a ajuns cu bine, că trebuie să fim cuminţi, să ne respectăm îndatoririle religioase şi, mai ales, să ascultăm de mama. Peste încă o săptămână primim prin mandat trei lire şi ne simţim ca în rid. O să fim bogaţi, o să mâncăm peşte cu cartofi, peltea şi cremă de vanilie, o să mergem în fiecare săptămână la film la Lyric, la Coliseum, la Carlton, la Atheneum, la Central şi la cel mai luxos dintre toate, Savoy. Poate chiar o să ajungem să bem ceai şi să mâncăm prăjituri la Savoy Café, cu grangurii şi îmbuibaţii din Limerick. O să avem grijă să ţinem de ceştile de ceai cu degetele mici ridicate.

în sâmbăta următoare nu primim telegramă, nici în sâmbăta de după şi nici în vreo altă sâmbătă din câte există. Mama se milogeşte iar la Societatea Sfântul Vincen- ţiu de Paul şi zâmbeşte la dispensar când domnul Cofiey sau domnul Kane spun gluma lor cu tata care are o cocotă în Picadilly. Michael vrea să ştie ce e aia cocotă şi mama îi spune că e ceva care se mănâncă la ceai. Ea stă aproape toată ziua la foc, cu Bridey Hannon, trage din Woodbinele ei şi bea ceai slab. Când venim acasă de la şcoală găsim mereu pe masă firimituri de pâine rămase de dimineaţă. Nu spală niciodată borcanele de gem sau cănile, de trag muştele la zahăr şi oriunde e rost de ceva dulce.

Ea ne zice mie şi lui Malachy că trebuie să avem grijă de Alphie cu schimbul, să-l scoatem afară la aer curat. Că nu poate sta copilul numai în Italia din octombrie până-n aprilie. Dacă-i spunem că vrem să ne jucăm cu prietenii noştri, parc-o văd că

ne miruieşte cu o directă de dreapta în cap de ne ustură urechile.

Inventăm jocuri cu Alphie şi căruţul. Eu stau sus, pe Barrack Hill, iar Malachy jos. Când împing căruţul pe deal

în jos, Malachy ar trebui să-l oprească, dar el se uită după un prieten pe patine cu rotile şi căruţul zboară pe lângă el în stradă şi intră pe uşa birtului lui Leniston, unde bărbaţii îşi beau berea în tihnă şi nu se aşteaptă la un căruţ cu un copilaş murdar pe faţă care să facă gu-gu-gu-gu. Barmanul strigă e o ruşine, asemenea purtare ar trebui interzisă prin lege, bebeluşi care să dea buzna pe uşă în cărucioare şubrede, o să cheme gardistul la noi, dar Alphie îi face cu mâna şi zâmbeşte, iar el zice bine, bine, hai că-i dau copilului o bomboană şi o limonadă, hai că le dau limonadă şi fraţilor, doi jigăriţi, Doamne iartă-mă, ce lume cruntă, când crezi că le-ai văzut pe toate, te pomeneşti că-ţi intră un căruţ buzna pe uşă şi te-apuci să împărţi bomboane şi limonadă în stânga şi-n dreapta, ia luaţi voi doi copilul ăla şi mergeţi acasă la mama voastră.

Malachy mai are o idee grozavă, să umblăm prin Limerick ca nişte negustori de vechituri şi să-l împingem pe Alphie cu căruţul în cârciumi, ca să primim bomboane şi limonadă, dar eu nu vreau să afle mama şi să-mi tragă directa ei de dreapta. Malachy zice că nu sunt băiat de comitet şi fuge. Eu împing căruţul pe Henry Street şi pe lângă biserica redemptoristă. E o zi cenuşie, biserica e cenuşie şi oamenii strânşi într-un mic pâlc în faţa casei preotului sunt şi ei cenuşii. Aşteaptă să primească de pomană resturi de la masa popilor.

Acolo, în mijlocul grupului, cu paltonul ei gri murdar, e mama.

E propria mea mamă şi cerşeşte. Asta e mai rău decât şomajul, decât Societatea Sfântul Vincenţiu de Paul, decât dispensarul. E cea mai groaznică ruşine, e aproape la fel de rău ca cerşitul pe străzi

cu cârpacii care-şi arată copiii janghinoşi, daţi un ban pentru bietul copil, domnu', îi e foame bietului copil, doamnă.

Mama s-a făcut cerşetoare şi dacă o vede cineva din cartier sau de la şcoală, toată familia o să se facă de mai mare ruşinea. Prietenii mei o să inventeze nume noi, o să mă sâcâie în curtea şcolii şi ştiu ce o să zică:

Frankie
McCourt băiat
de cerşetoare
zgaibă-la-ochi
dansator moacă
umflată
japonezu'.

Uşa casei preoţilor se deschide larg şi oamenii se reped înainte, cu mâinile întinse. Îi aud spunând părinte, părinte, aici, părinte, ah, pentru numele lui Dumnezeu, părinte. Am cinci copii acasă, părinte. O văd pe mama, împinsă de colo-colo. Văd cum înşfacă o pungă cu gura strânsă, apoi se îndepărtează de uşă, iar eu împing căruţul înainte pe stradă, să nu mă vadă.

Nu mai vreau să merg acasă. împing căruţul pe Dock Road până la Corkanree, unde e adus tot praful şi gunoiul din Limerick ca să fie ars. Stau acolo o vreme şi mă uit la nişte băieţi care fugăresc şobolani. Nu înţeleg de ce trebuie să chinuie şobolanii dacă nu-s la ei în casă. Aş ţine-o înainte pe câmp şi nu m-aş mai opri dacă nu l-aş avea pe Alphie care urlă de foame, dă din picioruşele lui dolofane şi-mi arată biberonul gol.

Mama a făcut focul şi fierbe ceva într-o oală. Malachy zâmbeşte şi spune că mama a adus acasă nişte carne de vită la conservă şi câţiva cartofi de la prăvălia lui Kathleen O'Connell. N-ar mai fi aşa de vesel dac-ar şti că e băiat de cerşetoare. Ea ne strigă să intrăm în casă, iar când ne aşezăm la

masă, mie-mi vine greu să mă uit la cerşetoarea de mama. Ea aduce oala pe masă, ne pune câte un cartof la fiecare şi adună carnea cu o furculiţă.

Nici vorbă de came de vită la conservă. E ditai bucata de grăsime cenuşie, tremurătoare, şi singura urmă de came de vită e un mic sfârc roşu în vârf. Ne holbăm la bucăţica de came şi ne întrebăm cine o va primi. Asta-i pentru Alphie, spune mama. El e bebeluş, creşte repede, are nevoie. O pune pe o farfurie, în faţa lui. El o împinge cu degetul, apoi o trage înapoi. O ia în gură, se uită înjur prin bucătărie, îl vede pe câinele Lucky şi i-o aruncă lui.

N-are rost să meii spunem ceva. Adio, carne. Ne mâncăm cartofii cu sare din belşug, iar eu îmi mănânc grăsimea şi mă prefac că e sfârcul ăla de carne roşie.

Mama ne atrage atenţia: voi să nu puneţi labele pe cutia asta, că nu e nimic acolo care să vă intereseze pe voi şi nici nu e treaba voastră.

În cutia aia n-are altceva decât o grămadă de hârţoage, certificate de naştere şi de botez, paşaportul ei irlandez, paşaportul englez al tatei de la Belfast, paşapoartele noastre americane şi rochia ei de fată mondenă, foarte roşie, cu paiete şi franjuri negri, pe care a cărat-o după ea tocmai din America. Are de gând să păstreze rochia mereu, ca să-şi aducă aminte de când era tânără şi dansa.

Mie puţin îmi pasă de cutia ei până când m-apuc să fac echipă de fotbal cu Billy Campbell şi Malachy. Nu ne permitem noi uniforme sau încălţări, iar Billy întreabă cum o să ştie lumea de noi? Nici măcar nume n-avem.

Eu îmi aduc aminte de rochia roşie şi-mi vine un nume, Inimile Roşii din Limerick. Mama nu deschide niciodată cutia, aşa că ce contează dacă tai o bucată din rochie ca să fac şapte inimii roşii, să ni le prindem în piept? Dacă nu ştii, atunci nici nu suferi, doar ea cu gura ei spune asta.

Rochia e îngropată sub hârtii. Mă uit la poza mea de paşaport de când eram mic şi-mi dau seama de ce mi se spune Japonezu'. Pe una dintre hârtii scrie Certificat de căsătorie, Malachy McCourt şi Angela Sheehan s-au cununat pe douăzeci şi opt martie 1930. Cum aşa? Eu m-am născut pe nouăsprezece august şi Billy Campbell mi-a spus că tata şi mama trebuie să facă nunta cu nouă luni înainte să fie rost

de vreun copil. Şi uite că eu am venit pe lume în jumătate din timpul ăsta. Atunci te pomeneşti că sunt un miracol şi poate c-o să ajung sfânt când o să fiu mare şi lumea o să ţină sărbătoarea Sfântului Francisc din Limerick.

Va trebui să-l întreb pe Mikey Molloy, el e în continuare expertul în Corpuri de Fete şi Tot Ce E Porcos în general.

Billy zice că dacă e să ajungem mari jucători de fotbal, atunci trebuie să ne antrenăm şi că să ne întâlnim în parc. Băieţii fac gură când le dau inimile şi eu le spun că dacă nu le place, n-au decât să se ducă acasă şi să taie ei rochiile şi bluzele mamelor lor.

N-avem bani de minge ca lumea, aşa că unul dintre băieţi aduce o băşică de oaie umplută cu cârpe. Luăm băşica la şuturi în câmp până când se găureşte şi încep să iasă cârpele din ea şi ne plictisim să dăm cu piciorul într-o băşică vai de capul ei. Billy zice să ne întâlnim mâine dimineaţă, adică sâmbătă, să mergem la Ballinacurra şi să vedem dacă putem să-i provocăm pe băieţii bogaţi de la Crescent Col- lege la un meci adevărat, şapte la şapte. Zice să ne prindem inimile roşii de bluze chiar dacă nu-s decât nişte cârpe roşii.

Malachy se duce acasă, la ceai, dar eu nu pot să mă duc pentru că trebuie să mă văd cu Mikey Molloy şi să aflu de ce m-am născut eu la jumătate de soroc. Mikey iese din casă cu taică-său, Peter. Mikey face şaisprezece ani şi taică-său îl duce la cârciuma lui Bowles, să bea prima lui bere. Nora Molloy e înăuntru şi ţipă după Peter că dacă pleacă, nici să nu mai vină, că s-a săturat să mai coacă pâine, ea la azilul de nebuni nu se mai întoarce, iar dacă aduce copilul beat acasă, o să

plece în Scoţia şi o să dispară de pe faţa pământului.

N-o băga în seamă, Ciclopule, îi spune Peter lui Mikey. Mamele irlandeze sunt mereu împotriva primei beri. Şi maică-mea a încercat să-l omoare pe taică-meu cu o tigaie când m-a luat să-mi dea prima bere.

Mikey îl întreabă pe Peter dacă pot veni şi eu cu ei să beau o limonadă.

Peter spune la toată lumea din cârciumă că Mikey a venit să bea prima lui bere şi când toţi bărbaţii vor să-l cinstească pe Mikey cu câte o bere, Peter zice ah, nu, ar fi mare păcat să bea prea mult şi să-i declare dup-aia război total.

Se toarnă berea şi ne aşezăm la perete, Molloy-i cu halbele şi eu cu limonada. Bărbaţii îi urează lui Mikey numai de bine pentru viitor şi aşa-i c-a fost pleaşcă de la Dumnezeu acum câţiva ani când a căzut de pe burlanul ăla şi de-atunci n-a mai făcut crize şi mare păcat de amărâtul de Quasimodo Dooley, vai de el, că s-a prăpădit de oftică după ce s-a chinuit atâţia ani să vorbească exact ca un englez, ca să-l ia la BBC unde oricum n-au ce căuta irlandezii.

Peter stă de vorbă cu bărbaţii, iar Mikey soarbe din prima lui halbă şi-mi şopteşte nu cred că-mi place, dar să nu-i spui lu' tata. Apoi îmi spune cum exersează în secret accentul de englez ca să ajungă crainic la BBC, visul lui Quasimodo. îmi spune că pot să-l iau înapoi pe Cuchulain, că n-ai ce face cu el când citeşti ştirile la BBC. Acum, că are şaişpe ani, vrea să plece în Anglia şi dac-o să-mi iau vreodată radio, ăla care o să vorbească la BBC Anglia el o să fie.

Eu îi zic de certificatul de căsătorie, cum a zis Billy Campbell că trebuie să treacă nouă luni, dar eu m-am născut la jumătate de soroc şi poate ştie el dac-o fi vreo minune la mijloc.

Neh, face el, neh. Eşti un bastard. Eşti osândit.

Da' de ce mă-njuri, Mikey.

Nu te-njur. Aşa le zice la oamenii care nu se nasc la nouă luni după căsătorie, la oamenii

concepuţi pe şest.
Ce-i aia?
Ce-i aia ce?
Concepuţi.
E atunci când sperma ajunge la ou şi oul creşte şi după nouă luni apari tu.

Nu pricep ce zici.

Chestia dintre picioarele tale se cheamă excitare, şopteşte el. Mie nu-mi plac celelalte nume, sulă, puţă, pulă, ştremeleag. Deci taică-tu îşi bagă excitarea în maică-ta, se spârcâie şi sământa aia intră în maică-ta, unde e un ou din care creşti tu.

Eu nu sunt un ou.

Ba eşti un ou. Toată lumea se trage dintr-un ou.

De ce să fiu osândit? Nu-i vina mea că sunt bastard.

Toţi bastarzii sunt osândiţi. Ca pruncii care n-au fost botezaţi. Ăia ajung în purgatoriu pe vecie şi n-au scăpare şi nu e vina lor. De te şi miri de Dumnezeu care stă acolo sus pe tronul Lui şi n-are milă de bebeluşii nebotezaţi. Pe mine de-aia nu mă mai prinzi pe la biserică. Oricum, eşti osândit. Taică-tău şi cu maică-ta au făcut excitarea şi nu erau căsătoriţi, aşa că tu n-ai primit harul.

Ce mă fac?

Nimic. Eşti osândit.

Nu pot să aprind o lumânare sau ştiu eu ce.

Ai putea să-ncerci la Preasfânta Fecioară. Ea se ocupă de osândiţi.

Dar n-am nici un penny de lumânare.

Bine, bine, na de-aici un penny. O să mi-l dai înapoi peste un milion de ani, când o să ai o slujbă. Mă costă o avere să fiu expertul în Corpurile Fetelor şi Tot Ce E Porcos în general.

Barmanul rezolvă cuvinte încrucişate şi-l întreabă pe Peter care-i opusul lui înaintare?

Retragere, spune Peter.

Asta e, spune barmanul. Toate au câte un opus.

Maica Domnului, face Peter.

Ce-ai păţit, Peter? zice barmanul.

Ce-ai zis mai înainte, Tommy?
Toate au câte un opus.

Maica Domnului.

Ţi-e bine, Peter? Nu e bună berea?

Berea e nemaipomenită, Tommy, şi ce, nu-s eu campion la dat pe gât halbe?

Ba cum de nu, Peter. Ce-i al tău e al tău.

Asta înseamnă c-aş putea fi campion în partea opusă.

Ce vrei să spui, Peter?

Aş putea să fiu campion la nebăut nici o halbă.

Ei acuma, Peter, cred că le cam exagerezi. Ce face nevasta, e bine?

Tommy, ia berea asta din faţa mea. Sunt campion la nebăut nici o halbă.

Peter se întoarce şi ia paharul din faţa lui Mikey. Mergem acasă la maică-ta, Mikey.

Nu mi-ai zis Ciclopule, tată.

Te cheamă Mikey. Te cheamă Michael. Plecăm în Anglia. Gata cu halbele pentru mine, gata cu halbele pentru tine, gata cu coptul pâinii pentru maică-ta. Haide.

Ieşim din cârciumă, iar barmanul Tommy strigă după noi Peter, tu ştii de la ce ţi se trage. De la cărţile alea afurisite de le citeşti. Ţi-au nenorocit capul.

Peter şi Mikey se duc spre casă. Eu trebuie să mă duc la Sfântul Iosif, să aprind lumânarea care o să mă salveze de la osândă, dar îmi pică ochii pe vitrina prăvăliei lui Cou- nihan şi acolo, în mijloc, văd o bucată mare de caramea Cleeves şi o reclamă: DOUĂ BUCĂŢI LA UN PENNY. Ştiu că sunt osândit, dar îmi plouă-n gură de-o parte şi de alta a limbii, iar când pun banul pe tejgheaua duduii Counihan, îi dau cuvântul meu Fecioarei Maria că, de cum primesc încă un penny, o să aprind lumânarea şi să fie bună să vorbească Ea cu Fiul Ei

şi să mai amâne osânda o vreme.

Carameaua Cleeves la un penny nu durează o veşnicie, iar când se termină trebuie să mă gândesc să mă duc acasă la o mamă care l-a lăsat pe tata să-şi vâre excitarea în ea,

ca să mă nasc eu la jumătate de soroc şi s-ajung un bastard. Dac-o să zică vreodată ceva de rochia roşie sau altceva, o să-i spun că ştiu tot despre excitare şi o s-o şochez.

Sâmbătă dimineaţa mă întâlnesc cu Inimile Roşii din Limerick şi hălăduim pe drum, căutând adversari la fotbal. Băieţii tot mai bombăne că bucăţile din rochia roşie nu arată a inimi până când Billy le spune că, dacă nu vor să joace fotbal, să se ducă acasă şi să se joace cu păpuşile surorilor lor.

Nişte băieţi joacă fotbal pe un câmp din Ballinacurra şi Billy îi provoacă. Ei au opt jucători, iar noi avem doar şapte, dar nu contează pentru că unul dintre ei are un singur ochi şi Billy ne spune să ne ţinem pe partea lui chioară. Plus de asta, zice el, Frankie McCourt e aproape orb, că are doi ochi betegi şi asta-i şi mai rău. Ei sunt echipaţi frumos cu tricouri albastre cu alb şi cu şorturi albe şi au ghete de fotbal adevărate. Unul dintre ei ne zice că părem scoşi de la gunoi şi trebuie să-l ţinem pe Malachy să nu sară la ei. Ne învoim să jucăm jumătate de oră pentru că băieţii din Ballinacurra zic că trebuie să se ducă să ia prânzul. Prânzul. Restul lumii mănâncă masa principală în mijlocul zilei, numai ei iau prânzul. Dacă nu bagă nimeni gol în jumătate de oră, e meci nul. Alergăm de colo-colo până când Billy primeşte mingea şi o ia la picior şi pluteşte pe flanc cu aşa o viteză că nimeni nu-l poate prinde, mingea intră-n poartă şi e gol. Jumătatea de oră aproape a trecut, dar băieţii din Ballinacurra mai cer jumătate de oră şi reuşesc să înscrie mai pe la sfârşitul celei de-a doua reprize. Apoi, mingea iese

în afara terenului. E mingea noastră. Billy stă pe linia de tuşă, cu mingea deasupra capului. Se preface că se uită la Malachy, dar îmi aruncă mie mingea. Mingea vine la mine de parcă altceva nici n-ar exista pe lume. îmi vine direct la picior şi nu-mi rămâne altceva de făcut decât

să pivotez cu stângul şi să trimit mingea drept în poartă. Am ca o albeaţă în cap şi mă simt ca un băiat ajuns în rai. Plutesc pe deasupra terenului până când Inimile Roşii din Limerick mă bat pe spate şi-mi spun grozav gol ai dat, Frankie, şi tu, Billy.

Ne întoarcem pe O'Connell Avenue şi eu mă tot gândesc cum mi-a venit mingea la picior şi sigur a trimis-o Dumnezeu sau Sfânta Fecioară Maria şi Ei niciodată n-ar trimite aşa o pleaşcă unuia care-i osândit pentru că s-a născut la jumătatea sorocului şi ştiu că n-am să uit cât oi trăi mingea aia pasată de Billy Campbell, golul ăla.

Mama se întâlneşte pe stradă cu Bridey Hannon şi cu maică-sa şi ele îi povestesc de picioarele betege ale domnului Hannon. Bietul John, e un chin pentru el să vină seară de seară acasă cu bicicleta, după ce toată ziua duce turbă şi cărbune cu carul cel mare vânzătorilor de cărbune de pe Dock Road. E plătit de la opt dimineaţa până la cinci şi jumătate după-masa, deşi calul trebuie pregătit mult mai devreme de opt şi e dus la culcare mult după cinci şi jumătate. Toată ziua e ba sus, în car, ba jos, ridicând saci cu turbă şi cărbune, disperat să nu-şi piardă bandajele de pe picioare, ca să nu-i intre mizerie la rănile deschise. Bandajele sunt veşnic lipicioase şi trebuie smulse, iar când se întoarce acasă, îşi spală rănile cu apă şi săpun, le dă cu alifie şi le înfăşoară în bandaje curate. Nu-şi permit bandaje noi în fiecare zi, aşa că ea spală şi tot spală la cele vechi până se fac cenuşii.

Mama zice că domnul Hannon ar trebui să meargă la doctor şi doamna Hannon zice cum nu, a fost la doctor de nu ştiu câte ori şi doctorul zice

să nu mai stea atâta în picioare. Atâta tot. Să nu mai stea-n picioare. Păi cum să nu mai stea-n picioare? Trebuie să muncească. Din ce să trăim dacă el nu munceşte?

Mama zice că poate ar putea şi Bridey să-şi ia ceva de lucru şi Bridey se ofuschează. Tu nu ştii că-s slabă de piept, Angela? Nu ştii c-am avut febră reumatică şi pot să mă curăţ oricând? Trebuie să am grijă.

Mama mereu o pomeneşte pe Bridey, cu febra ei reumatică şi pieptul ei slab. Fata aia e în stare să stea acolo cu orele şi să se vaite de boalele ei, zice mama, dar asta n-o împiedică să tragă din Woodbine.

Mama îi spune lui Bridey că-i pare rău de pieptul ei slab şi că e groaznic că tatăl ei se chinuie în felul ăsta. Doamna Hannon îi spune mamei că John e pe zi ce trece tot mai rău şi ce-ai zice, doamnă McCourt, dacă băiatul 'mneatale Frankie ar merge cu el în car câteva ore şi l-ar ajuta cu sacii? N-avem noi bani de dat, dar Frankie ar câştiga şi el un şiling, doi, şi şi-ar mai odihni şi John bietele picioare.

Nu ştiu, zice mama, are doar unsprezece ani, a avut tifos şi praful de cărbune i-ar face rău la ochi.

Ar sta afară, la aer, spune Bridey, şi aerul curat e cel mai bun pentru cineva cu vedere proastă sau care se reface după tifos, nu-i aşa, Frankie?

Aşa-i, Bridey.

Mie-mi arde buza să mă duc cu domnul Hannon în carul cel mare, ca un muncitor adevărat. Dacă fac treabă bună, poate că m-or lăsa să nu mai merg la şcoală niciodată, dar mama zice poate să se ducă atâta vreme cât nu lipseşte de la şcoală şi poate să înceapă într-o sâmbătă dimineaţă.

De-acum sunt bărbat, aşa că sâmbătă dimineaţa fac focul devreme, îmi fac singur ceai şi-mi prăjesc pâine în untură. Aştept în faţă la vecini să iasă domnul Hannon cu bicicleta lui şi pe fereastră vine

un miros desfătător de slănină şi ouă. Mama zice că domnul Hannon primeşte cea mai bună mâncare pentru că doamna Hannon e îndrăgostită lulea de el ca-n prima zi când l-a luat. Sunt ca doi îndrăgostiţi dintr-un film american, aşa se poartă. Acuma

el împinge la bicicletă şi pufăie întruna din pipa pe care o ţine-n gură. îmi spune să mă sui pe ghidonul bicicletei lui şi-am pornit spre prima mea slujbă de bărbat. Capul lui e deasupra capului meu pe bicicletă şi pipa miroase grozav. Hainele îi miros a cărbune şi strănut din cauza asta.

Bărbaţii merg pe jos sau pe bicicletă spre depozitele de cărbune, spre Morile de faină Rank şi spre Compania de vapoare cu abur Limerick de pe Dock Road. Domnul Han- non îşi scoate pipa din gură şi-mi spune că sâmbăta e cea mai frumoasă dimineaţă, că e zi scurtă. începem la opt şi terminăm până-n doişpe, când bate de Angelus.

Mai întâi pregătim calul, îl ţesălăm puţin, umplem ieslea de lemn cu ovăz şi găleata cu apă. Domnul Hannon îmi arată cum să pun hamul şi mă lasă pe mine să trag calul cu spatele până la oiştea carului. Duamne, Frankie, face el, ai talent.

Sunt aşa de bucuros când aud asta că-mi vine să sar în sus şi-n jos şi să conduc toată viaţa un car.

Doi bărbaţi umplu sacii cu turbă şi cărbune şi-i cântăresc pe cântarul mare din fier, o sută de livre de sac. Treaba lor e să încarce sacii în car până când se duce domnul Hannon în birou să ia borderourile de livrare. Bărbaţii cu sacii sunt rapizi şi putem începe livrările. Domnul Hannon se suie în partea stângă a carului şi-mi arată cu biciul unde să mă aşez, în dreapta. Carul e înalt şi plin de saci, aşa că mi-e greu să mă urc şi dau să mă sui pe roată. Domnul Hannon îmi spune să nu fac niciodată aşa ceva. Să nu pun niciodată mâna sau piciorul lângă roată când e calul înhămat la oişte. Poate-i dă prin cap calului s-o pornească de unul singur şi uite aşa te pomeneşti acolo, cu piciorul

sau mâna prinse-n roată, şi rămâi fără ele. Haida ho, îi spune calului, iar calul scutură din cap şi scutură hamul şi domnul Hannon râde. Lu' calu' ăsta prost îi place munca, spune el. Peste câteva ore, n-o să mai scuture el hamul.

Când începe ploaia, ne acoperim cu saci vechi de cărbune, iar domnul Hannon îşi întoarce invers pipa, să nu se ude tutunul. El zice că totul e mai greu pe ploaie, dar ce rost are să ne plângem. Cum ar fi să te plângi că e soare-n Africa.

Traversăm podul Sarsfield ca să facem livrările pe Ennis Road şi North Circular Road. Sunt oameni bogaţi, zice domnul Hannon, şi tare greu bagă mâna-n buzunar să dea bacşiş.

Avem de livrat şaisprezece saci. Domnul Hannon zice că azi avem noroc pentru că unele case primesc mai mulţi saci şi n-o să fie nevoit să-şi nenorocească picioarele tot suind şi coborând din car. Când ne oprim, el se dă jos, iar eu trag sacul până la margine şi i-l pun pe umeri. Unele case au afară un loc cu o uşiţă unde goleşti sacul şi atunci e uşor. Alte case au curţi lungi şi atunci îl vezi pe domnul Hannon cum suferă de picioare, când trebuie să ducă sacii din car până la magaziile de la intrarea din spate. Ah, Duamne, Frankie, Duamne, atâta zice şi el ca să se vaite, şi mă roagă să-l ajut să se suie la loc în car. Zice că dac-ar avea un căruţ, ar duce cu el sacii din car până-n casă şi ar fi mană cerească, dar un căruţ l-ar costa leafa pe două săptămâni şi cine să-şi permită aşa ceva?

Sacii au fost livraţi, a ieşit soarele, carul s-a golit şi calul ştie că ziua lui de lucru s-a terminat. E tare plăcut să şezi în car şi să te uiţi la spinarea calului, de la coadă până la cap, legănându-se uşor pe Ennis Road, peste Shannon, apoi pe Dock Road. Domnul Hannon zice că cine a livrat şaişpe saci de cărbune şi turbă la suta de livre fiecare, ăla merită o bere, iar băiatul care l-a ajutat merită o limonadă. îmi spune să fac bine să merg la şcoală,

să n-ajung ca el care munceşte când îi putrezesc picioarele sub el. Să te duci la şcoală, Frankie, şi să pleci din Limerick şi chiar din Irlanda. Războiul ăsta n-o dura la nesfârşit şi o să poţi

pleca în America sau în Australia sau în orice altă ţară mare, unde să te uiţi în zare şi să nu vezi capătul pământului. Lumea e largă şi poţi avea aventuri grozave. Dacă n-ar fi picioarele astea ale mele, aş fi în Anglia, să mă îmbogăţesc muncind în fabrici ca restul irlandezilor, ca tată-tu. Nu, nu ca tată-tu. Am auzit că v-a lăsat cu buza umflată, ai? Nu pricep cum de poate un om zdravăn la cap să plece şi să-şi lase nevasta şi familia să rabde de foame şi de frig iarna în Limerick. Şcoala, Frankie, şcoala. Cărţile, cărţile, cărţile. Fugi din Limerick până nu-ţi putrezesc picioarele şi-ţi pierzi minţile cu totul.

Calul tropoteşte agale şi când ajungem la depozitul de cărbune, îi dăm apă şi mâncare şi-l ţesălăm. Domnul Han- non vorbeşte întruna cu el, îi zice bătrânul meu *segosha*[I], iar calul fornăie şi-şi vâră botul în pieptul domnului Han- non. Tare mi-ar plăcea să duc calul ăsta acasă şi să-l ţin jos cât noi stăm sus, în Italia, dar chiar dacă l-aş putea băga pe uşă, mama ar ţipa la mine că asta ne mai trebuie în casa asta, un cal.

Străzile care urcă dinspre Dock Road sunt prea în pantă pentru ca domnul Hannon să meargă pe bicicletă cu mine pe ghidon, aşa că mergem la pas. îl dor picioarele de la muncă şi facem mult până în Henry Street. El se reazămă în bicicletă sau se aşază pe pragurile caselor şi-şi roade pipa din gură.

Mă întreb când o să-mi primesc banii pentru ziua de lucru pentru că poate o să mă lase mama să mă duc la Cinema Lyric dacă ajung acasă la timp cu şilingul sau cât mi-o da domnul Hannon.

I Termen de alint în irlandeză, bătrânul meu prieten.

Ajungem la uşa birtului lui South şi el îmi spune să intru, păi nu mi-a promis o limonadă?

Nenea Pa Keating e înăuntru, în cârciumă. E negru tot, ca de obicei, şi şade lângă Bill Galvin, care e alb tot, ca de

obicei, fornăie şi bea cu înghiţituri mari din berea lui neagră. Ce faceţi? zice domnul Hannon şi se aşază de partea cealaltă a lui Bill Gavin şi toată lumea din cârciumă pufneşte în râs. Duamne, face barmanul, ia te uită, doi cărbuni şi un bulgăre de omăt. Vin şi alţi bărbaţi din cârciumă să-i vadă pe cei doi bărbaţi negri tăciune, cu bărbatul alb ca varul între ei, şi vor să trimită la *Limerick Leader* după cineva cu un aparat de fotografiat.

Nenea Pa zice cum de ce eşti şi tu negru tot, Frankie? Ai căzut într-o mină de cărbune?

L-am ajutat pe domnul Hannon cu căruţa.

Ochii tăi sunt într-un hal iară de hal, Frankie. Ca găurile de la pişat în zăpadă.

De la praful de cărbune, nene Pa.

Să-i speli când ajungi acasă.

Bine, nene Pa.

Domnul Hannon îmi ia o limonadă, îmi dă şilingul pentru dimineaţa de muncă şi-mi spune că pot pleca acasă, că sunt tare harnic şi pot să-l ajut şi săptămâna următoare, după şcoală.

Pe drumul spre casă, mă văd în vitrina unui magazin negru tot de la cărbune şi mă simt bărbat, un bărbat cu un şiling în buzunar, un bărbat care a băut limonadă într-un birt cu doi bărbaţi negri de la cărbune şi unul alb de la var. Nu mai sunt copil şi aş putea foarte bine să mă las definitiv de Şcoala Leamy. Aş putea munci cu domnul Hannon în fiecare zi şi când pe el n-o să-l mai asculte deloc picioarele, aş putea prelua eu carul, să împart cărbune bogătaşilor toată viaţa, iar mama n-ar trebui să mai cerşească în faţa casei preoţilor redemptorişti.

Lumea de pe străzi şi alei se uită ciudat la mine. Fete şi băieţi râd şi strigă ia uite-l pe coşar. Cât ne

iei ca să ne cureţi coşul? Ai căzut într-o groapă cu cărbune? Te-a ars întunericul?

Sunt nişte ignoranţi. Nu ştiu ei că toată ziua am cărat saci de o sută de livre cu cărbune şi turbă. Nu ştiu ei că sunt bărbat.

Mama doarme cu Alphie sus, în Italia, şi a pus o haină la geam, ca să fie întuneric în cameră. îi spun că am câştigat un şiling şi ea îmi spune că pot să merg la Lyric, că merit. Să iau doi penny şi să las restul jos, pe policioară, ca să poată trimite ea după o pâine să avem la ceai. Deodată, haina cade de pe geam şi camera se luminează. Mama se uită la mine, Dumnezeule mare, ia uite la ochii tăi. Du-te jos şi cobor şi eu într-un minut să ţi-i spăl.

încălzeşte apă în ceainic, îmi tamponează ochii cu pulbere de acid boric şi-mi spune că nu pot să mă duc la Cinema Lyric azi şi nici în altă zi până mi s-or vindeca ochii, deşi Dumnezeu ştie când s-o întâmpla asta. N-ai cum să duci cărbune când ai ochii în halul ăsta, spune ea. Sigur ţi-i nenoroceşte praful.

Vreau să muncesc. Vreau să aduc şilingul acasă. Vreau să fiu bărbat.

Poţi să fii bărbat şi iară să aduci şilingul acasă. Du-te sus, întinde-te şi odihneşte-ţi amândoi ochii, altfel o să orbeşti.

Vreau să muncesc. Mă spăl la ochi de trei ori pe zi cu pulbere de acid boric. îmi aduc aminte de Seamus de la spital şi cum s-a vindecat unchiul lui la ochi de la exerciţiul cu clipitul, aşa că am grijă să stau şi să clipesc câte o oră pe zi. Ca să-ţi întăreşti ochii, clipitul e cel mai bun, el aşa zicea. Aşa că stau şi clipesc întruna până când Malachy fuge la mama, care e afară, în alee şi vorbeşte cu doamna Hannon. Mamă, Frankie a păţit ceva, stă sus şi clipeşte în prostie.

Ea urcă într-un suflet. Ce-i cu tine?
îmi întăresc ochii cu exerciţiul.
Ce exerciţiu?
Clipitul.

Clipitul nu e un exerciţiu.

Seamus de la spital zice că nimic nu-i mai bun decât clipitul ca să-ţi întăreşti ochii. Unchiu-său şi-a întărit ochii de la clipit.

Ea zice că am devenit un ciudat şi se întoarce în alee, la discuţia ei cu doamna Hannon, iar eu clipesc şi mă spăl la ochi cu acid boric pulbere şi apă caldă. O aud pe doamna Hannon prin geam. Frankie ăsta micu' al dumitale e o binecuvântare pentru John, că de-atâta sus-jos în carul ăla, îşi nenorocea de tot picioarele.

Mama nu spune nimic şi asta înseamnă că-i e aşa de milă de domnul Hannon că o să mă lase să-l ajut iar joia, când are de dus marfa cea mai grea. Eu mă spăl pe ochi de trei ori pe zi şi clipesc până mă dor sprâncenele. Clipesc la şcoală când profesorul nu e atent şi toţi băieţii din clasă îmi spun Clipilă şi se adaugă şi asta pe lista de porecle.

Clipilă McCourt
băiat de
cerşetoare
zgaibă-la-ochi
moacă umflată
dansator
japonezu'.

Mie nu-mi pasă ce porecle-mi scot câtă vreme mi se limpezesc ochii şi am o slujbă stabilă, să duc saci de cărbune de o sută de livre cu carul. Tare-aş vrea să mă vadă joia după şcoală când sunt în car şi domnul Hannon îmi dă să ţin hăţurile, ca să-şi poată fuma pipa în tihnă. Ţine aici, Frankie, frumos, cu grijă, că ăsta-i cal de ispravă şi nu

trebuie smucit.

îmi dă biciuşca, dar calul ăsta nu trebuie plesnit niciodată. Totul e doar de paradă sau poate ca să alung o muscă de pe crupa straşnică, aurie, care se bălăngăne între oişti.

Sunt sigur că lumea se uită la mine şi mă admiră cum mă legăn eu în car, ce priceput sunt cu hăţurile şi biciuşca. Aş vrea să am pipă ca domnul Hannon şi o şapcă de tweed. Aş vrea să fiu cărbunar adevărat cu pielea neagră ca domnul Hannon şi nenea Pa Keating, pentru ca lumea să spună ia uite-l pe Frankie McCourt, ăla care duce cărbune peste tot în Limerick şi-şi bea berea la cârciuma lui South. Nu m-aş spăla niciodată pe faţă. Aş fi negru în fiecare zi din an, chiar şi de Crăciun când cică ar trebui să te speli bine-bine pentru venirea pruncului Isus. Eu sunt sigur că El nu s-ar supăra pentru că i-am văzut pe Cei Trei Magi la ieslea de Crăciun de la biserica redemptoristă şi unul dintre ei era mai negru decât nenea Pa Keating, care e cel mai negru ins din Limerick, şi dacă există mag negru, înseamnă că peste tot în lume, oriunde te-ai duce, e cineva care împarte cărbune.

Calul îşi înalţă coada şi scapă din dos ditamai bucăţile de balegă galbenă, aburindă. Eu dau să trag de hăţuri ca să se poată opri, să aibă parte de un pic de tihnă, dar domnul Hannon zice nu, Frankie, lasă-l la trap. Aşa se cacă ei, din mers. E unul dintre puţinele noroace ale cailor, se cacă din mers, nu-s murdari şi puturoşi ca neamul omenesc, nici vorbă, Frankie. Cel mai rău lucru din lume e să intri la toaletă după omul care a mâncat picioare de porc şi a băut bere toată seara. Pute de-ţi mută nasul oricât ai fi de voinic. Caii sunt altfel. Mănâncă doar ovăz şi fân şi ce dau ei afară e curat şi natural.

Muncesc cu domnul Hannon marţea şi joia, după şcoală, plus dimineaţa de sâmbătă, când e zi scurtă, ceea ce înseamnă trei şilingi pentru mama,

chiar dacă ea se frământă întruna pentru ochii mei. De cum mă întorc acasă, mi-i spală şi mă pune să-i odihnesc jumătate de oră.

Domnul Hannon zice că joia o să mă aştepte el în apropiere de Şcoala Leamy după ce face livrările pe Barrington

Street. Acum o să mă vadă toţi băieţii. O să ştie că sunt omul muncii şi nu-s doar un japonez dansator cu moaca umflată şi zgaibă la ochi. Hopa sus, zice domnul Hannon, iar eu mă urc în car ca orice om al muncii. Mă uit la băieţi cum cască gura prostiţi la mine. Prostiţi. îi spun domnului Hannon că dacă vrea să-şi fumeze liniştit pipa, ţin eu hăţurile, şi când mi le dă mie sunt sigur că le-am luat piuitul la băieţi. Haida ho, îi zic calului, ca domnul Hannon. Plecăm la trap şi sunt sigur că zeci de băieţi de la Leamy săvârşesc păcatul de moarte al invidiei. îi zic iar calului haida ho, ca să fiu sigur că a auzit toată lumea, să fiu sigur că au văzut şi ei că eu máin carul ăla, nu altcineva, să fiu sigur că nu vor uita niciodată că pe mine m-au văzut acolo în car, cu hăţurile şi biciuşca. E cea mai frumoasă zi din viaţa mea, mai frumoasă decât ziua Primei împărtăşanii, pe care mi-a stricat-o mamaia, mai frumoasă decât ziua Confirmării, când am făcut tifos.

Acuma nu mă mai poreclesc. Nu mai râd de zgaibele mele de la ochi. îi interesează cum am făcut rost de o slujbă aşa de bună la unsprezece ani, cât mă plăteşte şi dac-o să am slujba aia toată viaţa. Vor să ştie dacă mai sunt şi alte slujbe bune la depozitele de cărbune şi dacă le pun şi lor o vorbă bună.

Vin băieţi de treişpe ani care mi se pun în faţă şi spun că slujba li s-ar cuveni lor pentru că sunt mai mari, iar eu nu-s decât un mucos sfrijit, fără umeri. N-au decât să trăncănească. Slujba e a mea şi domnul Hannon îmi spune că sunt puternic.

în unele zile, suferă aşa de rău cu picioarele că abia dacă mai merge şi se vede că doamna Hannon e îngrijorată. îmi dă o cană de ceai şi mă

uit la ea cum îi suflecă pantalonii şi desprinde pansamentele murdare. Rănile sunt roşu cu galben şi încleiate de la praful de cărbune. Ea le spală cu apă şi săpun şi le dă cu o alifie galbenă. îi saltă picioarele

pe un scaun şi acolo rămâne toată seara, citind ziarul sau vreo carte de pe raftul de deasupra.

A ajuns aşa de rău cu picioarele că trebuie să se scoale dimineaţa cu o oră mai devreme, ca să le dezmorţească şi să schimbe pansamentul. într-o dimineaţă de sâmbătă, doamna Hannon bate la noi la uşă înainte să se crape de ziuă şi mă roagă să mă duc până la nişte vecini să împrumut roaba lor ca s-o luăm în car pentru că azi domnul Hannon n-o să fie în stare nicidecum să care sacii şi poate-i duc eu cu roaba. N-o să mă poată lua pe bicicletă, aşa că să ne întâlnim la depozit, cu roaba.

Orice pentru domnul Hannon, ţine-l Doamne, zice vecinul.

Eu aştept la poarta depozitului şi-l văd venind spre mine pe bicicletă, mai greoi ca oricând. E aşa dă înţepenit că abia se poate da jos de pe bicicletă şi-mi zice eşti om de ispravă, Frankie. Mă lasă pe mine să pregătesc calul, deşi încă nu prea mă descurc să-i pun hamul. Mă lasă să mân carul afară din depozit, pe străzile îngheţate, şi mi-aş dori să mân la nesfârşit şi să nu mă mai întorc niciodată acasă. Domnul Hannon îmi arată cum să trag sacii la marginea platformei şi să-i las să cadă pe pământ, ca să-i pot sălta în roabă şi să-i duc în case. îmi spune cum să ridic şi să împing de saci iară să mă sforţez şi până-n prânz am livrat toţi cei şaisprezece saci.

Acum să mă vadă băieţii de la Leamy, să vadă cum mân calul şi mă ocup de saci, cum fac tot în timp ce domnul Hannon îşi odihneşte picioarele. Aş vrea să mă vadă cum împing roaba până la birtul lui South şi-mi beau limonada cu domnul Hannon şi nenea Pa, eu negru tot şi Bill Galvin alb tot. Aş vrea să arăt lumii întregi bacşişurile pe care

domnul Hannon mă lasă să le păstrez, patru şilingi, plus şilingul pe care mi-l dă pentru dimineaţa de lucru, în total cinci şilingi.

Mama stă la foc şi când îi dau banii, se uită la mine, îi scapă în poală şi plânge. Eu sunt nedumerit pentru că banii ar trebui să te înveselească. Uită-te la ochii tăi, spune ea. Du-te la oglindă şi uită-te la ochii tăi.

Am faţa neagră şi ochii arată mai rău ca oricând. Albul ochilor şi pleoapele sunt roşii şi mi se scurge urdoarea aia galbenă pe la colţuri şi peste pleoapele inferioare. Dacă urdoarea stă acolo o vreme, formează o crustă care trebuie curăţată cu mâna sau spălată.

Mama zice că am pus-o în cui. Gata cu domnul Hannon. Eu încerc să-i explic că domnul Hannon are nevoie de mine. Abia dacă mai poate merge. în dimineaţa asta a trebuit să fac eu tot, să mân carul, să împing roaba cu sacii, să stau în birt, să beau limonadă, să-i ascult pe bărbaţi discutând cine e mai tare, Rommel sau Montgomeiy.

Ea zice că-i pare rău de necazurile domnului Hannon, dar avem şi noi necazurile noastre şi asta-i meii lipseşte acum, un fiu orb, să se împiedice pe străzile din Limerick. De parcă nu-ţi ajunge că era să mori de tifos, mai vrei să şi orbeşti pe deasupra.

Plâng acum şi nu mă pot opri pentru că asta era şansa mea să fiu bărbat şi să aduc banii pe care băiatul cu telegramele nu i-a mai adus niciodată de la tata. Plâng şi nu mă pot opri pentru că nu ştiu ce-o să se facă domnul Hannon luni dimineaţa când n-o să aibă cine să-l ajute să tragă sacii la marginea carului, să-i împingă în case. Plâng şi nu mă pot opri pentru felul cum se poartă el cu calul ăla blând, cum zice el, că şi el e tare blajin şi ce-o să se întâmple cu calul dacă nu vine domnul Hannon să-l scoată afară, dacă nu vin eu să-l scot afară? O să cadă din picioare de foame fiindcă nu

primeşte ovăz, fân şi câte un măr din când în când?

Mama zice că n-ar trebui să plâng, face rău la ochi. O să vedem, spune ea. Deocamdată nu pot să-ţi spun altceva. O să vedem.

Ea îmi spală ochii şi-mi dă şase penny să-l duc pe Mala- chy la Lyric, să-l vedem pe Boris Karloff în *Omul care nu putea fi spânzurat* şi să ne luăm două caramele Cleeves. Mi-e greu să văd ecranul cu urdoarea aia galbenă care mi se scurge din ochi şi trebuie să-mi povestească Malachy ce se întâmplă. Lumea din jur îi spune să tacă din gură, ca s-audă ce spune Boris Karloff, iar când Malachy le răspunde şi zice că nu face decât să-şi ajute fratele orb, ei îl cheamă pe Frank Goggin, care-i şef acolo, care zice că dacă Malachy mai scoate o vorbă, ne dă afară pe amândoi.

Pe mine nu mă deranjează. Am găsit eu o metodă să-mi storc urdoarea dintr-un ochi şi să-l curăţ, ca să văd ecranul cât timp se umple celălalt ochi şi mă ţin când la unul, când la altul, storc, mă uit, storc, mă uit, şi văd totul în galben.

Luni de dimineaţă, doamna Hannon bate iar la noi la uşă. O întreabă pe mama dacă poate să se ducă Frank până la depozitul de cărbune şi să-i spună omului de la birou că domnul Hannon nu poate veni azi, trebuie să meargă la un doctor să-i vadă picioarele, dar mâine o să vină sigur şi o să facă mâine livrările de azi. Doamna Hannon s-a obişnuit de-acuma să-mi spună Frank. Ăla care duce suta de livre de cărbune nu e un Frankie.

Hm, face omul de la birou. Cred că suntem foarte îngăduitori cu Hannon. Tu, cum te cheamă?

McCourt, domnule.

Spune-i lui Hannon că ne trebuie bilet de la doctor. Ai înţeles?

Da, domnule.

Doctorul îi spune domnului Hannon că trebuie să plece la spital că altfel face cangrenă negreşit şi nu vrea să-l aibă pe conştiinţă. Ambulanţa îl ia pe

domnul Hannon şi îmi iau adio de la marea mea slujbă. Acum o să fiu alb ca toată lumea de la Leamy, fără car, fără cal, fără şilingi pe care să-i aduc mamei acasă.

Peste câteva zile, Bridey Hannon vine la uşa noastră. Spune că mama ei mă cheamă până la ea, să beau un ceai. Doamna Hannon stă la foc, cu o mână pe scaunul domnului Hannon. Ia loc, Frank, spune ea, iar când dau să mă aşez pe unul dintre scaunele obişnuite de bucătărie, ea spune nu, stai aici. Stai aici, pe scaunul dumnealui. Ştii câţi ani are dumnealui, Frank?

Oh, trebuie să fie foarte bătrân, doamnă Hannon. Să aibă la vreo treizeci şi cinci de ani.

Ea zâmbeşte. Are dinţi minunaţi. Are patruzeci şi nouă de ani, Frank, şi un bărbat de vârsta lui n-ar trebui să aibă aşa nişte picioare.

Nu, doamnă Hannon.

Ştiai că l-ai făcut fericit când ai mers cu el în car?

Nu ştiam, doamnă Hannon.

Chiar l-ai făcut. Noi am avut două fete, Bridey, pe care o ştii, şi Kathleen, care e soră medicală colo la Dublin. Dar băiat n-am avut şi el a zis că tu i-ai dat sentimentul că are un fiu.

Simt că-mi ard ochii şi nu vreau să plâng de faţă cu ea, mai ales că nu ştiu de ce plâng. în ultima vreme, altceva nici nu fac. O fi pentru slujbă? O fi pentru domnul Hannon? Mama zice ei, ai tu băşica udului lângă ochi.

Plâng pentru că doamna Hannon vorbeşte aşa liniştit şi vorbeşte aşa din cauza domnului Hannon.

Ca un fiu, spune ea, şi eu mă bucur că el aşa a simţit. El n-o să mai poată munci, să ştii. De-acum încolo va trebui să stea acasă. Poate că i-or găsi leac şi atunci sigur că şi-ar putea căuta de lucru ca paznic, să nu trebuiască să ridice şi să se

opintească.

Eu rămân fără slujbă, doamnă Hannon.

Tu ai slujbă, Frank. Şcoala. Asta e slujba ta.

Aia nu e slujbă, doamnă Hannon.

Niciodată n-o să mai ai o slujbă ca asta, Frankie. Domnului Hannon i se rupe inima când te ştie că descarci saci cu cărbune dintr-un car, i se rupe inima şi maică-tii şi o să-ţi nenoroceşti ochii. Numai Dumnezeu ştie ce rău îmi pare că te-am băgat în povestea asta, că biata maică-ta s-a pomenit la mijloc între ochii tăi şi picioarele domnului Hannon.

Pot să-l văd pe domnul Hannon la spital?

Poate că n-o să te lase să intri, dar poţi să vii să-l vezi la noi, asta sigur. Că numai Dumnezeu ştie că n-o să facă mare lucru, doar să citească şi să se uite pe fereastră.

Acasă, mama îmi spune nu e bine să plângi, dar la urma urmei, lacrimile sunt sărate şi o să-ţi spele mizeria din ochi.

Primim scrisoare de la tata. O să vină acasă cu două zile înainte de Crăciun. Zice că totul o să fie altfel, că e alt om, speră că noi suntem cuminţi, că ascultăm de mama, ne achităm de îndatoririle religioase şi că o să ne aducă tuturor câte ceva de Crăciun.

Mama mă ia la gară, să-l aşteptăm. Gara e mereu fremătătoare, cu oameni care vin şi pleacă, oameni care se apleacă din vagoane, plângând, zâmbind, făcând cu mâna de rămas-bun, cu trenul care fluieră, dă semnal şi porneşte pufăind în nori de abur, oameni care se smiorcăie pe peron, şinele sclipind argintii în depărtare, spre Dublin şi mai departe, spre lumea largă.

E aproape de miezul nopţii şi s-a făcut frig pe peronul pustiu. Un bărbat cu şapcă de la căile ferate ne întreabă dacă vrem să aşteptăm la căldură. Mulţumim frumos, spune mama, şi râde când el ne conduce până la capătul peronului, unde trebuie să urcăm pe o scară până la tumul de semnalizare. Ea urcă mai încet, că e greoaie, şi spune întruna o, Doamne, o, Doamne.

Suntem deasupra lumii şi în turnul de semnalizare e întuneric, în afară de luminile care clipesc în roşu, verde şi galben când bărbatul se apleacă deasupra panoului. Eu tocmai luam o mică cină şi vă rog să vă serviţi.

Ah, nu, mulţumesc, nu vă putem lua cina de la gură, spune mama.

Nevastă-mea îmi pregăteşte mereu prea mult şi nici dac-aş sta aici în turn o săptămână, tot n-aş reuşi să

mănânc tot, spune el. Asta sigur nu e muncă grea, să te uiţi la lumini şi să mai tragi de o manetă când şi când.

El scoate dopul unui termos şi toarnă cacao într-o cană. Na de-aici, îmi zice mie, ţine-te şi tu de cacaoa asta.

îi dă mamei jumătate de sandvici. Ah, nu, spune ea, asta sigur puteţi duce acasă, la copilaşi.

Eu am doi băieţi, doamnă, şi sunt plecaţi amândoi la război în armata Majestăţii sale, regele Angliei. Unul şi-a făcut datoria cu Montgomery, în Africa, iar celălalt e tocmai prin Birmania sau dracu' mai ştie pe unde, pardon de expresie. Ne câştigăm libertatea faţă de Anglia şi apoi îi purtăm războaiele. Aşa că haideţi, doamnă, luaţi bucata de sandvici.

Se aprind luminile de pe panou şi omul spune vine trenul dumneavoastră, doamnă.

Mulţumesc foarte mult şi Crăciun fericit.

Crăciun fericit şi dumneavoastră, doamnă, şi un an nou bun. Ai grijă pe scară, tinere. S-o ajuţi pe mama.

Vă mulţumesc foarte mult, domnule.

Aşteptăm iar pe peron, în timp ce trenul intră huruind în gară. Uşile vagoanelor se deschid şi câţiva bărbaţi cu valize coboară pe peron şi se reped spre poartă. Se aude un zăngănit de bidoane cu lapte trântite pe peron. Un bărbat şi doi băieţi descarcă ziare şi reviste.

Nu se vede nici urmă de tata. Mama zice că s-ar putea să fi adormit într-unul dintre vagoane, dar noi ştim că el abia poate dormi la el în pat. Zice că s-ar putea să fi întârziat vaporul de la Holyhead şi să fi pierdut trenul din cauza asta. Marea Irlandeză e turbată în perioada asta din an.

Nu vine, mamă. Nu-i pasă de noi. Stă acolo, în

Anglia, beat.

Nu vorbi aşa despre tatăl tău.

Nu-i mai spun ei nimic. Nu-i spun că aş vrea să am un tată ca bărbatul din turnul de semnalizare, care-ţi dă sandviciuri şi cacao.

A doua zi, tata intră pe uşă. îi lipsesc dinţii de sus şi are o vânătaie sub ochiul stâng. El zice că Marea Irlandeză a fost zbuciumată şi, când s-a aplecat într-o parte, i-au căzut dinţii. N-o fi cumva de la băutură? zice mama. Nu cumva te-ai bătut?

Eh, nu, Angela.

Ai zis că ne-ai adus ceva, tată, spune Malachy.

Oh, v-am adus.

Scoate o cutie cu bomboane de ciocolată din valiză şi i-o dă mamei. Ea deschide cutia şi ne arată că jumătate din bomboanele dinăuntru nu mai sunt.

Ai avut tu bani de aşa ceva? spune ea.

Mama închide cutia şi o pune pe policioară. O să mâncăm bomboane mâine seară, după masa de Crăciun.

îl întreabă dacă a adus vreun ban. El îi spune că vremurile sunt grele, nu prea se găseşte de lucru, iar ea îi zice tu mă iei peste picior, ai? E război şi în Anglia e de lucru la tot pasul. Ai băut banii, nu-i aşa?

Ai băut banii, tată.

Ai băut banii, tată.

Ai băut banii, tată.

Ţipăm atât de tare, încât Alphie începe să plângă. Eh, băieţi, gata, băieţi, zice tata. Respectaţi-l pe tatăl vostru.

El îşi pune şapca. Trebuie să se vadă cu un om. Du-te la omul tău, spune mama, dar să nu vii diseară beat în casa asta, să cânţi Roddy McCorley sau mai ştiu eu ce.

El vine acasă beat, dar tace şi adoarme pe jos, lângă patul mamei.

A doua zi avem ce mânca de Crăciun pentru că a primit mama cupon de la Societatea Sfântul

Vincenţiu de Paul. Avem cap de oaie, varză, cartofi albi fainoşi şi o sticlă de cidru pentru că e Crăciunul. Tata spune că nu-i e foame, că bea doar ceai, şi împrumută o ţigară de la mama. Mănâncă ceva, spune ea. E Crăciunul.

El îi mai spune o dată că nu-i e foame, dar că o să mănânce ochii oii, dacă nu-i vrea altcineva. Zice că ochiul e foarte hrănitor, iar noi scoatem zgomote scârbite. El îi stropeşte apoi cu ceai şi-şi fumează restul de Woodbine. îşi pune şapca şi se duce sus, să-şi ia valiza.
Unde te duci? întreabă mama.
La Londra.
în ziua asta sfântă? Ziua de Crăciun?
E cea mai bună zi de drum. Oamenii din maşini o să ia întotdeauna de pe drum un om al muncii, să-l ducă până la Dublin. Se gândesc la vitregiile prin care a trecut Sfânta Familie.
Şi cum o să te urci tu pe vas la Holyhead fără un ban în buzunar?
Cum am şi venit. întotdeauna prinzi un moment când nu e nimeni atent.
El ne sărută pe rând pe frunte, ne spune să fim cuminţi, s-o ascultăm pe mama, să ne spunem rugăciunile. îi spune mamei că o să scrie şi ea zice o, cum să nu, cum ai scris şi până acum. El stă în picioare în faţa ei, cu valiza. Mama se ridică, aduce cutia cu bomboane de ciocolată şi le împarte, îşi bagă o bomboană în gură, dar o scoate imediat pentru că e prea tare şi n-o poate mesteca. Eu am nimerit una moale şi o dau la schimb pentru cea tare, care o să dureze mai mult. E cremoasă, săţioasă şi are o alună în mijloc. Malachy şi Michael se plâng că ei n-au avut alună şi de ce primeşte mereu Frank aluna? Cum adică mereu, zice mama. Asta-i prima oară când avem o cutie cu bomboane de ciocolată.
A primit cornul cu stafidă la şcoală, zice Malachy, şi toţi băieţii spun că i-a dat-o lui Paddy Clohessy, aşa că de ce n-a putut să ne dea nouă

aluna?

Pentru că e Crăciunul şi are ochii bolnavi şi aluna face bine la ochii bolnavi, spune mama.

O să se vindece la ochi de la alună?
Da.
O să se vindece numai un ochi sau amândoi ochii?
Amândoi ochii, aşa cred.
Dac-aş mai avea o alună, i-aş da-o lui pentru ochi, spune Malachy.
Ştiu că aşa ai face, spune mama.
Tata ne priveşte un moment cum ne mâncăm bomboanele. Ridică zăvorul, iese pe uşă şi o închide după el.

Mama îi spune lui Bridey Hannon că zilele sunt rele, dar nopţile sunt şi mai rele şi nu se meii opreşte odată ploaia asta? încearcă să-şi îmbuneze zilele rele stând în pat şi lă- sându-ne pe mine şi pe Malachy să facem focul dimineaţa, în timp ce ea se ridică în capul oaselor, îi dă lui Alphie bucăţi de pâine şi-i ţine cana la gură, să bea ceaiul din ea. Trebuie să coborâm în Irlanda ca să ne spălăm pe faţă în ligheanul de sub robinet şi să ne ştergem cu cămaşa veche şi udă atârnată pe spătarul unui scaun. Ea ne cheamă lângă pat să vadă dacă ne-au rămas cercuri de murdărie în jurul gâtului şi, dacă vede că da, ne aşteaptă iar robinetul şi cămaşa udă. Când se rup nişte pantaloni, ea stă şi-i peticeşte cu orice zdreanţă găseşte. Purtăm pantaloni scurţi până la treişpe sau paişpe ani şi ciorapii noştri lungi sunt mereu găuriţi şi trebuie cârpiţi. Dacă n-are lână pentru cârpit şi ciorapii sunt închişi la culoare, putem să ne înnegrim picioarele cu cremă de ghete, ca să arătăm respectabil. E groaznic să umbli prin lume şi să ţi se vadă pielea prin găurile ciorapilor. Cum îi purtăm săptămână de săptămână, găurile se fac aşa de mari că trebuie să tragem de ciorap pe sub

degetele de la picioare, ca să vină gaura în spate, în pantofi, să nu se vadă. în zilele ploioase, ciorapii se udă fleaşcă şi trebuie să-i atârnăm noaptea la foc şi să sperăm că până a doua zi se usucă. Apoi fac crustă de la mizerie şi

se întăresc, de ne e şi frică să ni-i tragem pe noi, să nu se facă bucăţi şi să cadă pe jos sub ochii noştri. Şi dac-avem norocul să ne punem ciorapii pe noi, dup-aia trebuie să ne astupăm găurile din pantofi şi eu mă bat cu frate-meu, Malachy, pe orice bucată de carton sau de hârtie din casă. Michael are doar şase ani şi trebuie să aştepte după ce rămâne de la noi, asta dacă nu cumva se înfige mama în noi din pat, că trebuie să-l ajutăm pe frăţiorul nostru. Ne zice dacă nu-i dregeţi pantofii fratelui vostru şi mă faceţi să mă dau jos din patul ăsta, o să fie vai şi-amar de pielea voastră. N-are cum să nu-ţi fie milă de Michael, că e prea mare ca să se joace cu Alphie şi prea mic ca să se joace cu noi şi nu se poate bate cu nimeni din aceleaşi motive.

Restul îmbrăcatului e uşor, cămaşa în care dorm e cea cu care mă îmbrac şi la şcoală. O port zi de zi. E cămaşa în care joc fotbal, mă caţăr pe ziduri, fur din livezi. Mă duc la mesă şi la Ligă cu aceeaşi cămaşă şi lumea adulmecă aerul şi pleacă de lângă mine. Dacă mama primeşte un cupon de la Sfântul Vincenţiu de Paul ca să-mi ia alta, cămaşa cea veche e ridicată la rangul de prosop şi atârnă cu lunile pe scaun, udă, sau foloseşte mama bucăţi din ea ca să peti- cească alte cămăşi. Ba poate chiar o taie şi i-o dă lui Alphie s-o poarte o vreme, după care sfârşeşte pe podea, îndesată sub uşă, ca să nu intre ploaia din stradă.

Mergem la şcoală pe alei şi străzi dosnice, ca să nu ne întâlnim cu băieţii respectabili care se duc la Şcoala Fraţilor Creştini sau cu cei bogaţi care se duc la şcoala iezuiţilor, Crescent College. Băieţii de la Fraţii Creştini poartă jachete de tweed, pulovere groase de lână, cămăşi, cravate şi ghete noi,

lucioase. Noi ştim că ei sunt cei care se vor angaja ca funcţionari ai statului şi-i vor ajuta pe cei care conduc lumea. Băieţii de la Crescent College poartă saco- uri şi eşarfe înfăşurate la gât care le atârnă pe umeri, ca să arate că ei sunt cei mai şmecheri. Au părul lung care le

cade peste frunte şi ochi, ca să-şi poată scutura pletele ca englezii. Noi ştim că ei sunt cei care vor merge la universitate, vor moşteni afacerile de familie, vor conduce guvernul, vor conduce lumea. Noi vom fi curierii pe bicicletă care le aduc cumpărăturile sau vom pleca în Anglia, să lucrăm pe şantierele de construcţii. Surorile noastre vor avea grijă de copiii lor şi le vor spăla podelele, asta dacă nu cumva vor pleca şi ele în Anglia. Noi ştim asta. Ne e ruşine de cum arătăm, iar dacă băieţii de la şcolile bogate comentează, ne încăierăm şi ne alegem cu nasuri sparte sau haine rupte. Profesorii noştri n-au deloc răbdare de încăierările noastre pentru că băieţii lor merg la şcolile bogate şi n-aveţi voi dreptul să ridicaţi mâna asupra oamenilor mai de soi, aşa că vă abţineţi.

Niciodată nu ştii când vii acasă şi o găseşti pe mama la foc, stând de vorbă cu o femeie şi un copil, nişte străini. întotdeauna sunt o femeie cu un copil. Mama îi găseşte rătăcind pe străzi şi dacă ei întreabă aveţi nişte bănuţi, duduie, i se rupe inima. Bani n-are niciodată, aşa că-i invită acasă, la ceai şi o bucată de pâine în untură, iar dacă e o noapte cu vreme rea, îi lasă să doarmă într-un cotlon, lângă foc, pe un maldăr de zdrenţe. Pâinea pe care le-o dă lor e ruptă de la gura noastră şi, dacă ne plângem, ea zice că întotdeauna se găsesc oameni care o duc mai rău ca noi şi din puţinul nostru putem, cum de nu, să le facem parte şi altora.

Michael e la fel de rău ca ea. Aduce acasă câini vagabonzi şi moşnegi. Niciodată nu ştii când găseşti un câine în pat cu el. Sunt câini răniţi, câini fără urechi, iară coadă. Odată a găsit un ogar orb în parc, îl chinuiau nişte copii. Michael i-a alungat

pe copii, a luat în braţe ogarul, care era mai mare decât el, şi i-a spus mamei să-i dea câinelui cina lui. Care cină? i-a zis mama. Dacă găsim o felie de pâine în casă, avem noroc. Michael îi spune să-i dea câinelui porţia

lui de pâine. Mama zice că trebuie să dea afară câinele a doua zi şi Michael plânge toată noaptea şi plânge şi mai rău de dimineaţă, când găseşte câinele mort lângă el, în pat. Nu vrea să se ducă la şcoală pentru că trebuie să sape o groapă afară, unde era grajdul, şi vrea să-l ajutăm cu toţii să sape şi să spunem rozariul. Malachy spune că n-are rost să spui rugăciuni pentru un câine, de unde ştii dacă măcar era catolic? Bineînţeles că a fost un câine catolic, spune Michael. Nu l-am ţinut eu în braţe? Plânge aşa de rău după câine, încât mama ne lasă pe toţi să nu ne ducem la şcoală. Suntem atât de fericiţi, încât nu ne deranjează să-l ajutăm pe Michael cu mormântul şi spunem de trei ori Ave Maria. Doar n-o să stăm acolo să pierdem o zi grozavă, liberă de şcoală, spunând rozariul pentru un ogar mort. Michael are doar şase ani, dar când aduce moşnegi acasă, se descurcă să aprindă focul şi să le dea ceai. Mama zice că o scoate din minţi când vine acasă şi-i găseşte pe moşnegii ăştia sorbind din cana ei preferată, mormăind şi scărpinându-se lângă foc. îi spune lui Bridey Hannon că Michael are năravul de a aduce acasă moşi cam duşi cu pluta şi că, dacă nu are pâine să le dea, atunci nu se sileşte să bată la uşile vecinilor şi să ceară de pomană. Până la urmă, îi spune lui Michael gata cu moşii. Unul dintre ei ne-a adus păduchi şi ne-am nenorocit.

Păduchii sunt scârbavnici, mai răi ca şobolanii. Se aciuează pe capetele noastre şi în urechi şi se aşază în scobitura pieptului. Ne scurmă în piele. Intră în cusăturile hainelor şi mişună peste tot, în paltoanele care ne ţin loc de pături. Trebuie să controlăm pielea lui Alphie centimetru cu centimetru, pentru că el e bebeluş şi e neajutorat.

Păduchii sunt mai răi ca puricii. Păduchii se oploşesc şi sug şi le vezi prin piele sângele supt de la noi. Puricii sar şi pişcă, sunt curaţi şi îi preferăm. Lighioana care sare e mai curată decât aia care se oploşeşte.

Ne punem cu toţii de acord că gata cu femeile, copiii, câinii şi moşnegii vagabonzi. Nu mai vrem boli şi infecţii.

Michael plânge.

Vecina de lângă mamaie, doamna Purceii, e singura cu radio de la ea din alee. I l-a dat guvernul pentru că e bătrână şi oarbă. Vreau şi eu radio. Şi mamaia e bătrână, dar nu e oarbă şi la ce bun să ai o mamaie dacă nu orbeşte şi nu primeşte radio de la guvern?

în serile de duminică stau afară, pe trotuar, sub fereastra doamnei Purceii, şi ascult piese la BBC şi Radio Eireann, postul irlandez. Poţi asculta piese de O'Casey, Shaw, Ibsen şi chiar de Shakespeare, cel med grozav dintre toţi, chiar dacă e englez. Shakespeare e ca piureul de cartofi, niciodată nu te saturi de el. Şi poţi asculta piese ciudate despre nişte greci care-şi scot singuri ochii pentru că s-au însurat din greşeală cu mamele lor.

într-o seară, stau sub fereastra doamnei Purceii şi ascult *Macbeth.* Fiică-sa, Kathleen, scoate capul pe uşă. Intră, Frankie. Zice mama că o să te îmbolnăveşti de oftică dacă stai pe jos pe vremea asta.

Ah, nu, Kathleen. N-are nimica.

Ba nu. Intră.

Ele îmi dau ceai şi o felie mare de pâine, unsă cu gem de mure. îţi place Shakespeare, Frankie? zice doamna Purceii.

Tare-mi place Shakespeare, doamnă Purceii.

Oh, e poezie curată, Frankie, şi are cele mai bune poveşti din lume. Nu ştiu cu ce mi-aş umple serile de duminică dacă nu l-aş avea pe Shakespeare.

După ce se termină piesa, ea mă lasă să mă joc

la butonul radioului şi învârtesc la el, purtat de sunete îndepărtate pe banda de unde scurte, şoapte şi şuierături ciudate, şopotul oceanului care vine şi se retrage şi codul Morse, dah-dah-dah-dit. Aud mandoline, chitări, cimpoaie

spaniole, tobele din Africa, barcagii jelind pe Nil. Văd marinari de cart sorbind cacao fierbinte din ceşti. Văd catedrale, zgârie-nori, căsuţe. Văd beduini în Sahara, Legiunea Străină Franceză, cowboy în preria americană. Văd capre ţopăind pe coasta stâncoasă a Greciei, unde păstorii sunt orbi pentru că s-au însurat din greşeală cu mamele lor. Văd oameni tăifăsuind în cafenele, bând vin, plimbându-se agale pe străzi şi bulevarde. Văd femei de noapte pe praguri, călugări îngânând vecernia, apoi se aude Big Ben bu- buind, Ascultaţi BBC Internaţional, urmează ştirile.

Lasă-l să meargă, Frankie, să aflăm ce se mai întâmplă în lume, spune doamna Purceii.

După ştiri urmează transmisia Armatei Americane şi e minunat să asculţi vocile americane, relaxate şi şarmante, plus muzica, o, frăţioare, muzica lui Duke Ellington însuşi care-mi spune să iau trenul „A” până la Billie Holiday, care-mi cântă numai mie:

N-am ce să-ţi dau decât iubire, baby.
Iubire am să-mi prisosească, baby.

O, Billie, Billie, aş vrea să fiu în America cu tine şi cu toată muzica aia, unde nimeni nu are dinţii stricaţi, lumea lasă mâncare în farfurie, fiecare familie are closet şi toată lumea trăieşte fericită până la adânci bătrâneţi.

Ştii ceva, Frankie? zice doamna Purceii.

Ce, doamnă Purceii?

Shakespeare e aşa de bun că sigur a fost irlandez.

încasatorul chiriei îşi pierde răbdarea. îi spune mamei doamnă, aţi întârziat patru săptămâni. Asta face o liră şi doi şilingi. Aşa nu se mai poate, trebuie să mă duc înapoi la birou să-i transmit lui

Sir Vincent Nash că McCourţii sunt în urmă cu o lună. Şi ce-o să mă fac eu atunci, doamnă? Mă trezesc dat afară cu un şut în fund, cu o mamă în

întreţinere care are nouăzeci şi doi de ani şi e nelipsită de la biserica franciscană. încasatorul chiriei încasează chiriile, doamnă, altfel îşi pierde slujba. O să mă întorc săptămâna viitoare şi, dacă n-aveţi banii, în total o liră, opt şilingi şi şase penny, vă treziţi în stradă şi o să vă plouă pe mobilă.

Mama se întoarce sus, în Italia, şi se aşază la foc, fră- mântându-se de unde Dumnezeu o să facă rost de bani măcar pentru chiria pe o săptămână, darămite din urmă. Tare bine i-ar prinde o cană de ceai, dar nu putem să fierbem apă până când Malachy nu scoate o scândură din peretele dintre camerele de sus. Ei, acuma e scoasă, zice mama, şi putem s-o facem bucăţi pentru foc. Fierbem apa şi folosim restul de lemn pentru ceaiul de dimineaţă, dar ce-o să facem diseară, mâine şi în restul zilelor? Mai luăm o scândură din perete, spune mama, dar numai una singură. La fel zice vreme de două săptămâni până când nu mai rămân decât grinzile. Ea ne previne să nu ne atingem de grinfci, că ele ţin acoperişul şi toată casa.

O, n-am pune noi mâna pe grinzi.

Ea se duce la mamaia şi e aşa de frig în casă că mă pun cu securea pe una dintre grinzi. Malachy mă încurajează, iar Michael bate din palme, încântat. Trag de grindă, tavanul geme şi asupra patului mamei se abate o rafală de tencuială, ţiglă, ploaie. Aoleu, Doamne, suntem morţi toţi, face Malachy, iar Michael ţopăie de colo până colo, cântând Frankie a stricat casa, Frankie a stricat casa.

Alergăm prin ploaie să-i dăm mamei vestea. Ea pare nedumerită auzind cum îngână Michael

Frankie a stricat casa, până când o lămuresc că avem o gaură în casă şi cade peste noi. Doamne, zice ea şi o ia la fugă pe străzi, cu mamaia încercând să se ţină după ea.

Mama îşi vede patul îngropat în tencuială şi ţiglă şi-şi smulge părul din cap, ce ne facem noi acuma, ce ne facem, şi ţipă la mine pentru că am atentat la grinzi. Mamaia zice

eu mă duc la proprietar, să-i spun să repare problema până nu vă înghite apa pe toţi.

în scurt timp, se întoarce cu încasatorul chiriei. Dumnezeule mare, zice el, unde-i cealaltă cameră?

Care cameră? face mamaia.

Eu v-am închiriat două camere aci sus şi una nu mai e. Unde-i camera aia?

Care cameră? zice mama.

Erau două camere aci sus şi acum e doar una. Şi ce s-a întâmplat cu peretele? Era un perete aici. Acum nu mai e. Ţin minte precis peretele pentru că ţin minte precis camera. Deci unde-i peretele ăla? Unde-i camera aia?

Eu nu-mi amintesc de nici un perete şi dacă nu-mi amintesc de nici un perete, atunci cum să-mi amintesc de o cameră? zice mamaia.

Nu-ţi aminteşti? Ei bine, eu îmi amintesc. De patruzeci de ani sunt încasator la proprietar şi niciodată n-am văzut aşa ceva. Ce Dumnezeu, e disperare mare şi nu poţi să-i slăbeşti din ochi nici o clipă, dar n-am mai pomenit chiriaşi care nu-şi plătesc chiria, ba mai şi fac să dispară pereţi şi camere. Vreau să ştiu unde-i peretele şi ce-aţi făcut cu camera, să ştiţi.

Mama se întoarce spre noi. Voi ţineţi minte vreun perete?

Michael o trage de mână. E peretele ăla de l-am pus pe foc?

încasatorul spune Doamne Dumnezeule din cer, asta-i ceva ce nu s-a mai văzut, asta le întrece pe toate, e culmea culmilor. Chirie ioc şi ce-i spun eu lui Sir Vincent de la birou? Afară, doamnă, te dau afară. De azi într-o săptămână o să bat la uşa asta şi nu vreau să găsesc pe nimeni acasă, şi nici să nu vă mai întoarceţi. M-ai auzit, doamnă?

Mama e încordată la faţă. Păcat că n-ai trăit pe vremea când ne evacuau englezii şi ne azvârleau pe marginea drumului.

Nu fi obraznică, cucoană, că-i trimit mâine pe băieţi să vă dea afară.

El iese pe uşă şi o lasă deschisă, ca să arate ce părere are despre noi. Nu ştiu ce Dumnezeu o să mă fac, spune mama. Mamaia zice păi eu n-am loc să te primesc, dar văru-tău Gerard Griffin stă pe Rosbrien Road, în căsuţa aia a maică-sii, şi el sigur te poate primi până oi trece ho- pul. S-a făcut noapte, dar mă duc până acolo să văd ce zice şi poate veni şi Frank cu mine.

Ea îmi spune să-mi pun o haină pe mine, dar n-am haină, aşa că-mi zice bănui că n-are rost să te întreb dacă umbrelă ai. Haide.

îşi trage şalul peste cap şi o urmez pe uşă, înainte pe alee, vreo trei kilometri prin ploaie până pe Rosbrien Road. Ea bate la uşa unei căsuţe dintr-un lung şir de căsuţe. Eşti acolo, Laman? Ştiu că eşti acolo. Deschide uşa.

Mamaie, de ce-l strigi Laman? Nu-l cheamă Gerard?

De unde să ştiu eu? Sau de ce-i spune lumea Ab lu' unchi-tu Pat, îţi închipui că ştiu? Pe băiatu' ăsta toată lumea îl strigă Laman. Deschide uşa. O să intrăm. Poate a rămas la muncă peste program.

Ea împinge uşa. în cameră e întuneric şi pluteşte un miros umed şi dulceag. Camera dă în bucătărie şi lângă ea mai e o cămăruţă. Deasupra dormitorului e o mică mansardă, cu o lucarnă în care bate ploaia. E plin de cutii peste tot, ziare, reviste, resturi de mâncare, căni, conserve goale. Vedem două paturi care ocupă aproape tot spaţiul din dormitor, unul mare cât toate zilele şi unul mai mic, lângă geam. Mamaia împunge ghemotocul din patul cel mare. Laman, tu eşti? Haide, scoală, scoală.

Ce-i? Ce-i? Ce-i? Ce-i?

E de rău. Angela e dată afară din casă cu copiii şi s-au rupt băierile cerului. Le trebuie şi lor un acoperiş până se pun pe picioare şi eu n-am loc să-i ţin la mine. Poţi să-i ţii la

tine-n pod, dacă vrei, dar nu s-ar potrivi pentru că ăia mici n-o să se poată urca până acolo, o să cadă şi-o să moară, aşa că te duci tu sus şi ei se pot muta aici.

Bine, bine, bine, bine.

El se scoală din pat şi ne vine un damf de whisky. Se duce la bucătărie şi trage masa la perete, ca să se suie în pod. Gata, zice mamaia, vă puteţi muta aici în noaptea asta, ca să nu vină să vă dea afară din casă.

Mamaia îi spune mamei că ea se duce acasă. E obosită, udă leoarcă şi nu mai are douăzeci şi cinci de ani. Zice că n-are rost să-şi aducă paturi sau mobilă, că are Laman Griffin de toate. Îl punem pe Alphie în căruţ şi îngrămădim în jurul lui ibricul, oala, tigaia, ceainicul, borcanele de gem şi cănile, pe papă, două perne mari şi paltoanele de pe paturi. Ne înfaşurăm capetele în paltoane şi împingem căruţul pe străzi. Mama ne zice să nu facem zgomot pe stradă, că află vecinii de evacuare şi ne facem de ruşine. Căruciorul are o roată şubredă care îl apleacă într-o parte şi-l face s-o ia în toate părţile. Noi încercăm să-l îndreptăm şi ne distrăm de minune pentru că trebuie să fie trecut de miezul nopţii şi mâine sigur n-o să ne trimită mama la şcoală. Acum ne mutăm aşa departe de Şcoala Leamy că poate n-o să mai trebuiască să ne întoarcem niciodată acolo. Când aleea rămâne în urmă, Alphie începe să bată în oală cu o lingură, iar Michael cântă un cântec pe care l-a auzit într-un film cu Al Jolson, tare drag îmi eşti, Swanee, tare drag îmi eşti, bătrâne Swanee. Ne face să râdem cum cântă el aşa cu voce groasă, ca Al Jolson.

Mama zice că se bucură că e târziu şi nu e

nimeni pe străzi să ne vadă ruşinea.

Când ajungem în casă, îl scoatem pe Alphie şi tot restul din căruţ, pentru ca eu cu Malachy să putem da fuga înapoi în Roden Lane, să luăm cufărul. Mama zice că moare dacă pierde cufărul ăla, cu tot ce e în el.

Malachy şi cu mine dormim în patul mic, unul la un cap, celălalt la celălalt cap. Mama se instalează în patul cel mare, cu Alphie lângă ea şi Michael la picioare. Totul e umed şi stătut şi Laman Griffin sforăie deasupra capetelor noastre. în casa asta nu sunt scări şi asta înseamnă că nici pomeneală de înger pe treapta a şaptea.

Dar eu merg pe treişpe ani şi poate că-s prea mare pentru îngeri.

E încă întuneric dimineaţa când sună ceasul, iar Laman Griffin fornăie, îşi suflă nasul şi horcăie ca să dea afară ce i s-a adunat în piept. Podeaua scârţâie sub el şi când face pipi la ţucal de nu mai termină, trebuie să ne îndesăm paltoanele în gură ca să nu râdem, iar mama şuieră la noi să facem linişte. El mai mormăie ce mai mormăie deasupra noastră, apoi coboară, îşi ia bicicleta şi iese bufnind pe uşă. Drumul e liber, şopteşte mama, culcaţi-vă înapoi. Azi puteţi să staţi acasă.

Noi n-avem somn. Suntem într-o casă nouă, ne taie pişarea şi vrem să explorăm. Closetul e afară, la vreo zece paşi de uşa din spate, şi e numai al nostru, cu o uşă care se închide şi un colac adevărat pe care poţi să stai şi să citeşti bucăţi din *Limerick Leader* pe care Laman Griffin le-a lăsat acolo ca să se şteargă. E o curte lungă, o grădină cu iarbă înaltă şi buruieni, o bicicletă veche care trebuie să fi fost a vreunui uriaş, cutii de conserve cu nemiluita, hârtii şi reviste vechi care putrezesc pe pământ, o maşină de cusut ruginită, o pisică moartă cu o frânghie în jurul gâtului, pe care probabil c-a aruncat-o cineva peste gard.

Lui Michael îi intră în cap că suntem în Africa şi întreabă întruna unde-i Tarzan? Unde-i Tarzan?

Fuge de colo până colo prin curte, fără pantaloni, încercând să imite iodelul lui Tarzan când sare din copac în copac. Malachy se uită peste garduri în celelalte curţi şi ne zice ăştia au

grădini. Seamănă chestii. Putem semăna şi noi chestii. Putem să punem cartofi şi de toate.

Mama ne strigă din pragul uşii din dos ia vedeţi dacă găsiţi pe-acolo ceva cu care să aprindem focul.

Lipit de partea din spate a casei e un şopron din lemn. E o dărâmătură şi sigur putem folosi lemn de-acolo pentru foc. Mama e scârbită de lemnul pe care-l aducem în casă. Zice că e putred şi plin de viermi albi, dar când eşti calic nu mai faci mofturi. Lemnul sfârâie pe hârtia care arde şi ne uităm la viermii albi cum încearcă să scape. Michael zice că-i pare rău de viermii albi, dar noi ştim că lui îi pare rău de tot ce vieţuieşte pe lume.

Mama ne spune că unde e casa acum era înainte un magazin, mama lui Laman Griffin vindea alimente prin ferestruică şi aşa s-a descurcat să-l trimită pe Laman la Rockwell College, ca să se facă ofiţer al Marinei Regale. O, da, chiar aşa. Ofiţer în Marina Regală, e şi o poză cu el şi cu ceilalţi ofiţeri la un dineu cu celebra vedetă americană de film Jean Harlow. După ce a cunoscut-o pe Jean Harlow, Laman n-a mai fost acelaşi om. S-a îndrăgostit nebuneşte de ea, dar la ce bun? Ea era Jean Harlow şi el nu era decât un simplu ofiţer în Marina Regală şi aşa s-a apucat de băutură şi l-au dat afară din Marină. Şi uite la el acum, un muncitor de rând la Compania de Electricitate, iar casa a ajuns o ruşine. Te uiţi la casa asta şi n-ai spune că stă un om în ea. Se vede că Laman n-a ridicat un pai de jos de când a murit maică-sa şi acum trebuie să facem noi curat ca să putem locui aici.

Găsim nişte cutii pline cu sticle de ulei de păr vineţiu. Cât e mama la closet, noi deschidem o sticlă şi ne dăm cu ea pe cap. Malachy zice că

miroase superb, dar când se întoarce mama, ne întreabă ce pute aşa groaznic şi vrea să ştie ce-am păţit de suntem brusc unsuroşi pe cap. Ne pune să ne băgăm cu capul sub robinetul de afară şi să ne uscăm

cu un prosop vechi scos de sub un teanc de reviste care se numesc *The Illustrated London News* şi sunt atât de vechi, încât au poze cu regina Victoria şi cu prinţul Eduard făcând cu mâna. Găsim bucăţi de săpun Pears şi o carte groasă care se numeşte *Enciclopedia Pears,* care mă ţine treaz zi şi noapte pentru că îţi explică tot despre toate şi e fix ce mă interesează pe mine.

Mai sunt şi nişte flacoane cu alifie Sloan, de care mama zice că o să ne prindă bine când o să ne doară şi o să ne-njunghie de la umezeală. Pe flacoane scrie au mă doare, unde-i Sloan? Sunt cutii cu ace de siguranţă şi saci plini ochi cu pălării de damă, care se năruie când îi atingi. Găsim saci cu corsete, jartiere, botine înalte de damă, cu nasturi, şi tot felul de purgative care promit obraji roşii, ochi scăpărători şi păr buclat. Găsim scrisori de la generalul Eoin O'Duffy către onorabilul Gerard Griffin, în care-i urează bun venit în rândurile Frontului Naţional, Cămăşilor Albastre irlandeze, spune că e o onoare că un om ca Gerard Griffin e interesat de mişcare, cu educaţia lui aleasă, instrucţia în Marina Regală, faima de jucător de rugby valoros în echipa Young Munster care a câştigat campionatul, Cupa Bateman. Generalul O'Duffy formează o brigadă irlandeză care o să ridice curând ancora spre Spania, să lupte alături de însuşi ilustrul generalisim catolic Franco, iar domnul Griffin ar fi un mare atu pentru brigadă.

Mama spune că mama lui Laman nu l-a lăsat să se ducă. Nu trudise ca o roabă atâţia ani într-o prăvălioară ca să-l trimită la facultate pentru ca el să se ducă aiurea-n tramvai în Spania, de dragul lui Franco, aşa că el a rămas acasă şi a găsit de

lucru la săpat de gropi pe drumuri de ţară pentru stâlpii Companiei de Electricitate, iar maică-sa era bucuroasă că stă numai cu ea seară de seară, în afară de vineri seara, când îşi bea berea şi plângea după Jean Harlow.

Mama e fericită că avem o grămadă de hârtie pentru aprins focul, chiar dacă lemnul din şopronul ăla care abia se mai ţine lasă un miros greţos şi îi e frică să nu cumva să scape viermii albi şi să se înmulţească.

Muncim toată ziua, ducând cutii şi saci în şopronul de afară. Mama deschide toate ferestrele, să intre aerul în casă şi să iasă mirosul de ulei de păr şi de atâţia ani de îmbâcseală. Zice că e o uşurare să poţi vedea iar podeaua şi acum ne putem aşeza să bem o cană de ceai în tihnă, uşurare şi confort, şi ce frumos o să fie când o să vină vremea bună şi o să avem o grădină, ca să ne bem şi noi ceaiul afară ca englezii.

Laman Griffin se întoarce acasă la şase în fiecare seară, în afară de vineri, îşi bea ceaiul şi se duce la culcare până a doua zi dimineaţa. Sâmbăta se duce la culcare la două după-amiaza şi nu se mai mişcă până luni dimineaţa. Trage masa de bucătărie lângă peretele de sub pod, se suie pe un scaun, urcă scaunul pe masă, se suie iar pe scaun, apucă un picior al patului şi se saltă. Dacă vine prea beat vinerea, mă pune să sui eu să-i aduc perna şi păturile şi se culcă pe podeaua bucătăriei, lângă foc, sau se prăbuşeşte în pat lângă mine şi fraţii mei şi toată noaptea sforăie şi se băşeşte.

Imediat ce ne-am mutat, a început să se vaite cum s-a lipsit el de camera de jos şi s-a dus în pod şi cât e de vlăguit de-atâta urcat şi coborât până la closetul din curte. Ne strigă aduceţi masa şi scaunul, cobor, iar noi trebuie să eliberăm masa şi s-o tragem la perete. S-a săturat, nu mai vrea să urce, o să folosească oala de noapte cea drăguţă a maică-sii. Toată ziua stă în pat şi citeşte cărţi de la bibliotecă, fumează ţigări Gold Flake şi-i aruncă

mamei câţiva şilingi ca să trimită pe unul din noi la magazin să ia brioşe pentru ceai sau niţică şuncă gustoasă, s-o mănânce cu roşii tăiate felii. Apoi strigă la mama Angela, e oala plină, iar ea trage de scaun şi de masă ca să se suie după oala de noapte, o goleşte afară, la closet, o clăteşte şi se suie iar în

pod. Faţa ei se înăspreşte şi îi zice înălţimea voastră mai doreşte şi altceva pe ziua de azi? Iar el râde, asta e treabă de femeie, Angela, treabă de femeie şi scutire de chirie.

Laman îmi aruncă permisul pentru bibliotecă din pod şi-mi spune să-i aduc două cărţi, una despre pescuit, cealaltă despre grădinărit. îi scrie un bilet bibliotecarei, să-i spună că îl dor picioarele de moare de la săpat de şanţuri pentru Compania de Electricitate şi că de-acum încolo o să-l trimită pe Frank McCourt după cărţi. Ştie că băiatul are doar treisprezece ani şi merge pe paisprezece şi că există reguli stricte privind accesul copiilor în partea librăriei pentru adulţi, dar băiatul o să se spele pe mâini, o să fie cuminte şi o să facă ce i se spune, mulţumesc.

Bibliotecara citeşte biletul şi spune mare păcat de domnul Griffin, un adevărat gentleman şi om tare învăţat, să nu-ţi vină a crede ce cărţi citeşte, uneori câte patru pe săptămână, o dată a luat acasă o carte în franceză, în franceză, ţine seama, despre istoria cârmei, ţine seama, şi ea ar da orice ca să poată pătrunde în capul lui, că trebuie să fie doldora de tot felul de învăţăminte, doldora, ţine seama.

Ea alege o carte superbă, cu poze colorate, despre grădini englezeşti. Ştiu ce preferinţe are la capitolul pescuit, spune ea, şi alege o carte cu titlul *În căutarea somonului irlandez,* de generalul de brigadă Hugh Colton. Oh, spune bibliotecara, citeşte sute de cărţi despre ofiţeri englezi care pescuiesc în Irlanda. Am citit şi eu câteva din pură curiozitate şi e limpede de ce se bucură toţi ofiţerii ăştia că au ajuns în Irlanda, după tot ce au îndurat în India, Africa şi alte locuri disperate. Măcar oamenii de aici sunt politicoşi. Pentru asta suntem

renumiţi, pentru politeţe, nu pentru că alergăm de colo până colo, aruncând cu suliţe în oameni.

Laman stă în pat, îşi citeşte cărţile şi vorbeşte de sus din pod despre ziua când o să i se înzdrăvenească picioarele şi o să iasă în spate să semene o grădină căreia să-i meargă buhul până hăt, departe, pentru culoare şi frumuseţe, iar

când n-o să grădinărească, o să cutreiere râurile de pe lângă Limerick şi o să aducă acasă somon bun de-ţi lasă gura apă. Maică-sa a lăsat o reţetă de somon care-i secret de familie şi, dac-ar avea el timp şi nu l-ar omorî durerile de picioare, ar da el de ea pe undeva prin casă. Zice că acum, că am dovedit că sunt băiat de cuvânt, pot să-mi iau şi pentru mine câte o carte pe săptămână, dar să nu vin acasă cu porcării. Eu vreau să ştiu care-s porcăriile, dar el nu vrea să-mi spună, aşa că va trebui să aflu singur.

Mama zice că vrea să se înscrie şi ea la bibliotecă, dar e mult de mers de acasă de la Laman, mai mult de trei kilometri, şi dacă pot să-i aduc şi ei câte o carte în fiecare săptămână, ceva de dragoste de Charlotte M. Brame sau de oricare alt scriitor drăguţ. Ea nu vrea cărţi despre ofiţeri englezi care caută somon sau despre oameni care se împuşcă între ei. Sunt destule nenorociri pe lume şi fără să citeşti despre oameni care sâcâie peştele sau unii pe alţii.

Mamaia a răcit în noaptea când ni s-a întâmplat nouă necazul în casa din Roden Lane şi răceala s-a făcut pneumonie. Au dus-o la Spitalul Public şi a murit.

Fiul ei cel mare, unchiul meu Tom, a vrut să plece şi el în Anglia la muncă, ca toţi ceilalţi bărbaţi de pe aleile din Limerick, dar ftizia i s-a agravat, s-a întors la Limerick şi a murit.

Soţia lui, Galway Jane, s-a dus după el, şi patru dintre cei şase copii ai lor au fost daţi la orfelinat. Băiatul cel mare, Gerry, a fugit şi s-a înrolat în armata irlandeză, a dezertat şi a trecut în armata engleză. Fata cea mare, Peggy, s-a mutat cu tanti Aggie şi duce o viaţă de mizerie.

Armata irlandeză caută băieţi cu ureche

muzicală care vor să înveţe la Şcoala de Muzică a Armatei. Il primesc pe fratele meu, Malachy, care pleacă la Dublin ca să se facă soldat şi să cânte la trompetă.

Acum mi-au mai rămas doar doi fraţi acasă şi mama zice că familia i se împuţinează văzând cu ochii.

XIII

Băieţii de la şcoala Leamy se duc într-o excursie de week- end cu bicicletele la Killaloe. îmi spun şi mie să împrumut o bicicletă şi să vin. îmi trebuie doar o pătură, câteva linguri de ceai şi de zahăr şi nişte felii de pâine, să-mi ţină de foame. O să învăţ să merg pe bicicleta lui Laman Griffin în fiecare seară, după ce se duce el la culcare, şi sunt sigur că o să mi-o împrumute alea două zile pentru Killaloe.

Cel mai bun moment ca să-i cer ceva e vineri seara, când e binedispus după băutură şi cină. El vine mereu acasă cu aceeaşi mâncare pentru cină în buzunarele paltonului, o halcă mare de carne din care picură sânge, patru cartofi, o ceapă, o sticlă de bere neagră. Mama fierbe cartofii şi prăjeşte carnea cu ceapa tăiată felii. El se aşază la masă cu paltonul pe el şi mănâncă friptura cu mâinile. Grăsimea şi sângele i se preling pe bărbie şi pe paltonul pe care-şi şterge mâinile. îşi bea berea şi spune râzând că nimic nu se compară cu o friptană în sânge vineri seara şi că ăsta să-i fie păcatul cel mai rău, că o să se înalţe la rai trup şi suflet, ha-ha-ha.

Sigur că-ţi dau bicicleta, spune el. Orice băiat ar trebui să poată umbla să vadă ţinutul. Bineînţeles. Dar trebuie s-o meriţi. Nu poţi căpăta ceva pe degeaba, aşa-i?

Aşa-i.

Şi am o treabă pentru tine. Nu te deranjează să faci o ţâr’ de treabă, nu?

Nu mă deranjează.

Şi ai vrea s-o ajuţi pe maică-ta?

Aş vrea.

Ei, păi uite, ţucalul ăla e plin de azi dimineaţă. Tu trebuie să urci, să-l iei, să-l duci la closet, să-l clăteşti la robinet afară şi să-l duci înapoi sus.

Nu vreau să-i golesc ţucalul, dar visez să gonesc cu bicicleta kilometri după kilometri spre Killaloe, câmpuri şi cer departe de casa asta, o baie în Shannon, o noapte de somn într-un grajd. Trag masa cu scaunul la perete. Mă urc şi găsesc sub pat oala de noapte simplă, albă, cu dâre galbene şi maro, dând pe dinafară de pişat şi căcat. O pun uşurel pe marginea podului, să nu se verse, mă dau jos pe scaun, întind mâna după oală, o dau jos, îmi întorc faţa să n-o văd, o ţin până cobor de pe masă, o las pe scaun, pun piciorul pe podea, duc oala la closet, o golesc şi dau la raţe în spatele closetului până mă obişnuiesc cu treaba asta.

Laman zice că sunt băiat bun şi că pot să iau oricând bicicleta, câtă vreme ţucalul e golit şi sunt disponibil să dau o fugă până la magazin după ţigările lui, să mă duc la bibliotecă după cărţi şi tot ce mai cere. Eşti foarte priceput cu ţucalul, îmi zice el. Râde, iar mama priveşte fix cenuşa din cămin.

într-o zi plouă aşa de rău, încât bibliotecara, domnişoara O'Riordan, spune nu ieşi pe vremea asta că o să distrugi cărţile pe care le ai la tine. Aşază-te acolo şi fii cuminte. Cât aştepţi, poţi să citeşti despre sfinţi cât cuprinde.

Sunt patru cărţi mari, *Vieţile sfinţilor povestite de Butler*. Eu n-am chef să pierd vremea citind despre sfinţi, dar odată ce m-am apucat, îmi doresc ca ploaia să nu se mai termine. În toate pozele cu ei pe care le vezi, sfinţii, fie ei bărbaţi

sau femei, ridică mereu ochii la cer, unde sunt norişori plini de îngeraşi rotofei, cu flori sau harpe în mâini, care-i proslăvesc. Nenea Pa Keating zice că nu

există sfânt din ceruri cu care să-l tragă aţa să se aştearnă la o bere. Sfinţii din cartea asta arată altfel. Sunt poveşti cu fecioare, martiri, fecioare martire şi sunt mai cumplite decât orice film de groază de la Cinema Lyric.

Trebuie să mă uit în dicţionar, să aflu ce înseamnă fecioară. Ştiu că Maica Domnului e Fecioara Maria şi că i se spune aşa pentru că n-a avut un soţ adevărat, doar pe Sfântul Iosif, bietul de el. în *Vieţile sfinţilor,* fecioarele dau mereu de belele şi nu pricep de ce. Dicţionarul spune fecioară: femeie (de obicei tânără) care e castă şi îşi păstrează castitatea neprihănită.

Acum trebuie să caut neprihănită şi castitate şi nu găsesc decât că neprihănit înseamnă fără prihană şi castitate înseamnă cast şi asta înseamnă care n-a avut raporturi sexuale nelegitime. Acum trebuie să caut raporturi sexuale şi de-acolo ajung la intromisie şi de-acolo la intromitent, organul copulator al oricărui animal mascul. De la copula- tor ajung la copulaţie, împreunarea sexelor întru procreare şi nu ştiu ce înseamnă asta, dar am obosit de cât m-am plimbat de la un cuvânt la altul în dicţionarul ăsta greu care m-a pus să alerg după cai verzi pe pereţi, din cuvânt în cuvânt, şi asta numai pentru că oamenii care au scris dicţionarul nu vor ca ăştia ca mine să aibă habar de ceva.

Eu vreau doar să ştiu de unde vin, dar pe oricine ai întreba, te trimite la altcineva sau te poartă de la un cuvânt la altul.

Toate fecioarele astea martire sunt puse de nişte judecători romani să se lepede de credinţa lor şi să-i accepte pe zeii romani, dar ele spun nu, iar judecătorii poruncesc să fie torturate şi

omorâte. Preferata mea e Sfânta Muceniţă Hristina care se chinuie o grămadă până moare. Judecătorul zice tăiaţi-i sânul, iar când i-l taie, ea îl azvârle către el şi el devine surd, mut şi orb. Alt judecător preia cazul, zice tăiaţi-i şi celălalt sân, şi povestea se repetă. încearcă s-o

omoare cu săgeţi, dar săgeţile sar înapoi din ea şi-i omoară pe soldaţii care le-au tras. încearcă s-o opărească în ulei, dar ea se leagănă în cazan şi trage un pui de somn. Apoi, judecătorii se plictisesc, poruncesc să i se taie capul şi aşa rezolvă problema. Muceniţa Hristina e sărbătorită pe douăzeci şi patru iulie şi cred că o să păstrez ziua asta pentru mine, pe lângă sărbătoarea Sfântului Francisc din Assisi de pe patru octombrie.

Bibliotecara spune poţi pleca acasă acum, ploaia s-a oprit, dar când să ies pe uşă, mă strigă să vin îndărăt. Vrea să-i scrie mamei un bilet şi n-o deranjează deloc dacă-l citesc şi eu. în bilet scrie dragă doamnă McCourt, tocmai când ai fi zis că Irlanda e dusă de tot pe copcă, uite că dai peste un băiat care şade în bibliotecă atât de captivat de *Vieţile sfinţilor* că nici nu-şi dă seama că a stat ploaia şi trebuie să-l dezlipeşti cu forţa de *Vieţile* mai sus-pomenite. Doamnă McCourt, se prea poate să creşteţi un viitor preot şi o să aprind o lumânare în speranţa că s-o adeveri. A dumneavoastră devotată, Catherine O'Riordan, asistentă bibliotecară.

Ţop O'Halloran e singurul profesor de la Şcoala Naţională Leamy care stă pe scaun. Asta pentru că el e directorul sau pentru că trebuie să se odihnească după mersul lui strâmb care i se trage de la piciorul mai scurt. Ceilalţi profesori se plimbă încoace şi încolo prin faţa clasei sau în sus şi-n jos printre bănci şi niciodată nu ştii când încasezi un baston, o palmă sau o curea pentru că ai răspuns greşit sau ai scris cu purcei. Dacă Ţop vrea să-ţi facă ceva, atunci te cheamă în faţa clasei, ca să vadă trei clase cum te pedepseşte.

Are zile bune, când stă la catedră şi vorbeşte

despre America. Băieţi, zice el, de la pustiurile îngheţate din Dakota de Nord până la livezile înmiresmate de portocali

din Florida, americanii se bucură de toate felurile de climă. Vorbeşte despre istoria americană, dacă fermierul american, cu pistoale cu cremene şi muschete, le-a putut smulge englezilor un continent, atunci om putea şi noi, războinici cu state vechi, să ne luăm insula înapoi.

Dacă nu vrem să ne mănânce ficaţii cu algebra sau cu gramatica irlandeză, nu trebuie decât să-i punem o întrebare despre America şi asta îl zgândăre aşa de tare că poate să vorbească şi o zi întreagă.

Stă la el la catedră şi recită triburile şi căpeteniile care-i plac lui. Arapaho, cheyenne, chippewa, sioux, apaşi, iro- chezi. Poezie, băieţi, poezie. Şi ia fiţi atenţi la căpetenii, Ursul Nărăvaş, Ploaie-în-Faţă, Taur Şezând, Cal Nebun şi genialul Geronimo.

în clasa a şaptea ne dă o cărţulie, o poezie lungă de multe pagini, *Satul părăsit* de Oliver Goldsmith. Zice că pare a fi o poezie despre Anglia, dar e o elegie pentru ţara natală a poetului, care e şi patria noastră, Irlanda. Trebuie să învăţăm poezia asta pe dinafară, douăzeci de versuri pe seară, pe care să le recităm în fiecare dimineaţă. Şase băieţi sunt chemaţi în faţa clasei să recite, iar dacă uiţi un vers, încasezi două la fiecare palmă. Ne spune să punem cărţile în bănci şi să intonăm în cor pasajul despre învăţătorul din sat.

După gardul lătăreţ ce curtea străjuieşte,
Unde grozama-n veselia-i vană înfloreşte,
Acolo, domn, stăpân în micul lui palat,
Peste copii de şcoală, e dascălul din sat.
Om aspru şi sever era la-nfâţişare,

De frică-i ştiam eu şi orice coate-goale.
Şi tremurând şcolarii deprins-au a ghici
Pe chipu-i ce dezastru îi paşte peste zi.
Se întreceau să râdă cu falsă veselie
Când el spunea o glumă – şi glume avea o mie.

Şi se-ntreceau în şoapte de-a dreptul
sperioase Când pe frunte-i încolţeau
brazde fioroase.

Ţop închide mereu ochii şi zâmbeşte când ajungem la ultimele versuri ale pasajului:

Avea inimă bună, sever dacă era
Din dragoste de carte purtarea-i se trăgea.
Tot satul îl ştia câ-i cărturar de seamă
Cititul, socotitul n-aveau pentru el taină.
Ştia a măsura pământ şi vremea a
prevesti Ba cic-ar fi ştiut chiar şi a
cântări.
Ei, până şi la sfadă era neîntrecut Deşi
învins, el nu se dădea nicicând bătut.
Iar ale lui cuvinte savante, tunătoare
Printre atâţia necioplişi stârneau mirare.
Uimiţi, căscau ei gura că nu puteau
pătrunde în capul ăla mic cum de intrau
atât de multe.

Noi ştim că-i plac versurile alea pentru că sunt despre un învăţător, despre el, şi are dreptate, chiar ne întrebăm cum de intră atât de multe într-un cap aşa mic şi o să-l ţinem minte prin versurile astea. O, băieţi, băieţi, spune el, puteţi să gândiţi cu mintea voastră, dar mai întâi trebuie s-o mobilaţi. Sunteţi atenţi la mine? Mobilaţi-vă mintea, ca să uimiţi lumea cu splendoarea voastră. Clarke, defineşte splendoare.

Cred că e strălucire, domnule.

Concis, Clarke, dar adecvat. McCourt, ia să auzim o propoziţie cu concis.

Clarke e concis, dar adecvat, domnule.

Abil, McCourt. Ai o minte bună pentru preoţie

sau pentru politică, băiete. Să te gândeşti la asta.
Da, domnule.
Să-i spui maică-tii să vină să stăm de vorbă.

Bine, domnule.

Nu, n-aş putea în veci să mă apropii eu de domnul O'Halloran, zice mama. Nu am nici o rochie potrivită sau vreo haină ca lumea. La ce vrea să mă vadă?

Nu ştiu.

Păi, întreabă-l.

Nu pot. O să mă omoare. Dacă el zice vino cu maică-ta, trebuie să vii cu ea sau faci cunoştinţă cu băţul.

Ea vine la şcoală şi stă de vorbă cu el pe hol. El îi spune că fiul ei Frank trebuie să meargă mai departe la şcoală. Nu trebuie să cadă în capcana curieratului. Aia nu duce nicăieri. Duceţi-l la Fraţii Creştini, spuneţi-le că v-am trimis eu, spuneţi-le că e băiat deştept şi că ar trebui să meargă la liceu, apoi mai departe, la universitate.

Îi spune că n-a ajuns director la Şcoala Naţională Leamy ca să fie şef peste o academie de curieri.

Mulţumesc, domnule O'Halloran, spune mama.

Eu aş vrea ca domnul O'Halloran să-şi vadă de treaba lui. Nu vreau să merg la Fraţii Creştini. Vreau să mă las definitiv de şcoală şi să-mi iau o slujbă, să primesc leafa în fiecare vineri, să merg sâmbătă seara la film ca toată lumea.

După câteva zile, mama îmi spune să mă spăl bine-bine pe faţă şi pe mâini, că mergem la Fraţii Creştini. Eu îi spun că nu vreau să mă duc, vreau să muncesc, vreau să fiu bărbat. Ea îmi spune să las văicăreala, că o să mă duc la liceu şi o să ne descurcăm noi cumva. O să merg la şcoală chiar dacă pentru asta ea va trebui să spele podele şi o să exerseze pe faţa mea.

Mama bate la uşă la Fraţii Creştini şi spune că vrea să fie primită la director, Fratele Murray. El vine la uşă, se uită la mama şi la mine şi spune ce

e?

El e fiul meu, Frank, răspunde mama. Domnul O'Halloran de la Leamy zice că e deştept şi există vreo posibilitate să-l înscriem aici la liceu?

N-avem loc pentru el, spune Fratele Murray şi ne închide uşa în nas.

Mama se întoarce de la uşă şi parcurgem drumul lung până acasă în tăcere. îşi scoate haina, pregăteşte ceai, se aşază lângă foc. Ia ascultă-mă, spune ea. Mă asculţi?

Da.

Asta-i a doua oară când Biserica îţi trânteşte uşa în nas.

Da? Nu mai ţin minte.

Stephen Carey v-a spus ţie şi lui taică-tu că nu poţi să te faci băiat de altar şi ţi-a închis uşa în nas. Ţii minte asta?

Da.

Iar acuma, fratele Murray îţi trânteşte uşa în nas.

Nu-mi pasă. Eu vreau să muncesc.

Faţa i se înăspreşte, e furioasă. Niciodată să nu mai laşi pe nimeni să-ţi trântească uşa în nas. M-ai auzit?

începe să plângă lângă foc, o, Doamne, nu v-am adus pe lume ca să fiţi o familie de curieri.

Eu nu ştiu ce să fac şi ce să spun, sunt tare uşurat că nu mai trebuie să merg la şcoală încă cinci sau şase ani.

Sunt liber.

Am treişpe ani, merg pe paişpe şi e iunie, ultima lună de şcoală din viaţa mea. Mama mă duce la preot, doctorul Cowpar, să vedem de o slujbă ca băiat care duce telegrame. Diriginta poştei, doamna O'Connell, mă întreabă ştii să mergi pe bicicletă, iar eu mint că ştiu. Zice că nu pot să încep până nu fac paişpe ani, aşa că să mă întorc în august.

Domnul O'Halloran spune în faţa clasei că e o

ruşine că nişte băieţi ca McCourt, Clarke sau Kennedy trebuie să fie tăietori de lemne şi cărători de apă[I]. îl dezgustă această Irlandă liberă şi independentă care păstrează sistemul de

I Din Biblia sau Sfânta Scriptură, Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 2008.

clase cu care ne-am pricopsit de la englezi, faptul că ne aruncăm copiii talentaţi la groapa de gunoi.

Trebuie să plecaţi din ţara asta, băieţi. Du-te în America, McCourt. M-ai înţeles?

Da, domnule.

Preoţii vin la şcoală ca să recruteze dintre noi pentru misiunile din străinătate, redemptorişti, franciscani, părinţii Duhului Sfânt, toţi chitiţi să-i creştineze pe păgânii de pe meleaguri îndepărtate. Eu îi ignor. Vreau să plec în America până când un popă îmi atrage atenţia. Zice că vine din partea ordinului Părinţilor Albi, misionari la triburile nomade de beduini şi preoţi ai Legiunii Străine Franceze.

Cer să mă înscriu.

îmi trebuie o scrisoare de la preotul parohiei şi un control medical de la doctorul familiei. Preotul parohiei îmi scrie scrisoarea pe loc. El m-ar fi vrut plecat de anul trecut. Doctorul spune ce-i asta?

E o cerere să mă înscriu la Părinţii Albi, misionari la triburile nomade din Sahara şi preoţi ai Legiunii Străine Franceze.

A, da? Legiunea Străină Franceză zici? Ştii care e mijlocul de transport obişnuit în deşertul Sahara?

Trenul?

Nu. E cămila. Ştii ce-i aia cămilă?

Are o cocoaşă.

Nu doar că are cocoaşă. E o rea şi o afurisită, are dinţii verzi de la cangrenă şi muşcă. Ştii unde muşcă?

în Sahara?

Nu, *omadhaun* ce eşti. Te muşcă de umăr, ţi-l

face bucăţele. Şi rămâi acolo, strâmb, în Sahara. Ce zici de asta, ai? Şi ce circ o să fie când o să te plimbi pe stradă prin Limerick aşa într-o rână. Care fată zdravănă la cap o să

se uite la un fost Părinte Alb cu un umăr jigărit şi ca vai de el? Şi uită-te la ochii tăi. Arată şi aşa destul de rău în Limerick. în Sahara o să coacă, o să putrezească şi o să-ţi cadă din cap. Câţi ani ai?
Treisprezece.
Du-te acasă la maică-ta.

Nu e casa noastră şi nu ne simţim liberi în ea ca în Roden Lane, sus în Italia sau jos în Irlanda. Când Laman vine acasă, vrea să citească în pat sau să doarmă, aşa că trebuie să facem linişte. Stăm pe străzi până se lasă întunericul, iar când intrăm în casă, n-avem ce face decât să mergem la culcare şi să citim o carte dacă avem lumânări sau ulei de parafină pentru lampă.

Mama ne spune să ne culcăm, că vine şi ea imediat, după ce se suie în pod să-i ducă lui Laman o ultimă cană cu ceai. De multe ori adormim înainte să urce la el, dar în unele nopţi îi auzim cum vorbesc, suspină, gem. în unele nopţi, ea nu mai coboară, iar Michael şi Alphie pot dormi singuri în patul cel mare. Malachy crede că rămâne sus pentru că-i e prea greu să se dea jos pe întuneric.

El are doar doisprezece ani şi nu înţelege.

Eu am treisprezece şi cred că se dedau la excitare acolo, sus.

Ştiu de excitare şi ştiu că e un păcat, dar cum poate fi un păcat când îmi vine într-un vis cu fete americane care pozează în costume de baie pe ecran la Cinema Lyric şi mă trezesc că mă-mping şi pompez? E păcat când eşti perfect treaz şi ţi-o faci cu mâna ta, cum au povestit băieţii în curtea şcolii Leamy după ce domnul O'Dea zbierase la noi cea de-a şasea poruncă, să nu comiţi adulter, ceea ce înseamnă gânduri necurate, vorbe necurate,

fapte necurate, că asta e adulterul, Tot Ce E Porcos în general.

Un preot redemptorist se zborşeşte întruna la noi cu a şasea poruncă. Zice că necurăţia e un păcat aşa de mare, încât Fecioara Maria îşi întoarce faţa şi plânge.

Şi de ce plânge, băieţi? Plânge din cauza voastră, din cauză de cum vă purtaţi cu Fiul ei preaiubit. Plânge contemplând lungul pustiu al timpului şi asistă îngrozită la spectacolul băieţilor din Limerick care-şi fac păcat cu mâna lor, se înjosesc, îşi spurcă trupurile tinere, care sunt temple ale Duhului Sfânt. Maica noastră plânge pentru aceste mârşăvii ştiind că de fiecare dată când îţi faci păcat cu mâna ta, îl ţintuieşti pe cruce pe preaiubitul Ei Fiu, îi înfigi iarăşi în cap cununa de spini, redeschizi rănile alea înfiorătoare. El atârnă pe cruce, chinuit de sete, şi ce-i dau perfizii de romani? înmoaie un burete de la spălător în oţet şi fiere şi i-l îndeasă în biata Lui gură, o gură care se mişcă rareori în alt scop decât ca să se roage, să se roage până şi pentru voi, băieţi, până şi pentru voi care L-aţi ţintuit pe crucea aia. Gândiţi-vă la patimile Domnului nostru. Gândiţi-vă la cununa de spini. Gândiţi-vă cum ar fi să vă bată cineva un mic cui în cap, ce agonie când vă stră-punge. Gândiţi-vă că v-ar înfige cineva douăzeci de spini în cap. Reflectaţi, meditaţi la cuiele care i-au sfâşiat Lui mâinile, picioarele. Voi aţi putea răbda măcar o parte din agonia asta? Luaţi iarăşi cuiul, doar cuiul. înfigeţi-vi-l în coastă. înmulţiţi senzaţia aia cu o sută şi veţi simţi cum vă străpunge lancea aia cumplită. Oh, băieţi, diavolul vă vrea sufletele. Vă vrea cu el în iad şi să ştiţi că de fiecare dată când vă faceţi păcat cu mâna voastră, de fiecare dată când cedaţi spurcatului păcat al malahiei, nu doar că-l ţintuiţi pe Isus pe cruce, ci mai faceţi un

pas spre iadul însuşi. Veniţi înapoi de pe marginea genunii, băieţi. Impotriviţi-vă diavolului şi ţineţi-vă mâinile acasă.

Eu nu mă pot abţine să fac păcat cu mâna mea. Mă rog la Fecioara Maria şi-i spun că îmi pare rău că-l răstignesc

iarăşi pe Fiu-Său şi că nu mai fac niciodată, dar nu mă pot abţine şi jur că o să mă duc la spovedanie şi după asta clar că nu mai fac niciodată. Nu vreau să ajung în iad, să mă fugărească pe veci diavolii şi să mă-mpungă cu furci încinse.

Preoţii din Limerick n-au pic de răbdare pentru ăştia ca mine. Mă duc la spovedanie şi ei scrâşnesc la mine că nu sunt sincer în pocăinţa mea, că dac-aş fi, m-aş lepăda de păcatul ăsta hâd. Merg de la o biserică la alta, căutând un preot de treabă, până când Paddy Clohessy îmi spune că la biserica dominicană e unul care are nouăzeci de ani şi e surd ca lemnul. O dată la câteva săptămâni, bătrânul preot îmi ascultă spovedania şi mormăie la mine să mă rog pentru el. Uneori adoarme şi nu mă lasă inima să-l trezesc, aşa că mă duc a doua zi la împărtăşanie fără să fi primit pedeapsă şi iertare de păcate. Nu e vina mea dacă-mi adoarme popa şi sunt sigur că harul e cu mine doar pentru că m-am dus la spovedanie. Apoi, într-o bună zi, micul panou din cabina de spovedanie se dă la o parte şi nu mai e omul meu, ci un popă tânăr cu o ureche mare, ca o scoică. Ăsta sigur o să audă tot.

Binecuvântează-mă, părinte, că am păcătuit, au trecut două săptămâni de când nu m-am mai spovedit.

Şi ce-ai făcut în timpul ăsta, copile?

Am dat în fratele meu, am chiulit de la şcoală, am minţit-o pe mama.

Da, copile, şi altceva?

Am... am... am făcut porcării, părinte.

Ah, copile, singur cu tine, cu alt om sau cu vreun dobitoc?

Cu vreun dobitoc. în viaţa mea n-am mai auzit de asemenea păcat. Trebuie să fie un preot de la ţară, care-mi deschide orizonturi noi.

în seara din ajunul excursiei la Killaloe, Laman Griffin vine acasă beat şi mănâncă ditamai punga cu peşte şi cartofi

la masă. îi spune mamei să fiarbă apă pentru ceai, iar când ea zice că n-are nici cărbune, nici turbă, el ţipă la ea şi-i zice că e o mototoală care stă pe gratis la el în casă, cu liota ei de plozi. îmi aruncă mie nişte bani ca să mă duc la magazin după câteva bucăţi de turbă şi nişte surcele. Eu nu vreau să mă duc. îmi vine să dau în el pentru felul cum se poartă cu mama, dar dacă spun ceva, nu-mi mai dă mâine bicicleta după ce am aşteptat trei săptămâni.

Când mama aprinde focul şi fierbe apa, îi aduc aminte de promisiunea că-mi împrumută bicicleta.

Azi ai golit oala de noapte?

O, am uitat. Acuma o golesc.

Nu mi-ai golit afurisita de oală, strigă el. Eu îţi promit bicicleta. îţi dau doi penny pe săptămână să faci pe curierul pentru mine şi să-mi goleşti oala şi tu stai acolo căscând gura ca tăntălău' şi-mi zici că n-ai golit-o.

îmi pare rău. Am uitat. O golesc acum.

Zău, aşa zici? Dar cum crezi tu că o să te sui în pod? O să-mi iei masa de sub peşte şi cartofi?

Ei, a fost azi toată ziua la şcoală şi a trebuit să meargă la doctor pentru ochi, zice mama.

Păi n-ai decât să-ţi iei adio de la bicicletă. N-ai respectat învoiala.

Dar n-a putut, zice mama.

El îi spune să-şi ţină gura şi să-şi vadă de treaba ei, iar ea amuţeşte lângă foc. El se întoarce iar la peştele lui cu cartofi, dar eu îi spun iar mi-ai promis. Am golit oala aia de noapte şi am făcut pe curierul pentru tine trei săptămâni.

Gura şi treci la culcare.

N-ai dreptul să mă trimiţi la culcare. Nu eşti tata şi mi-ai promis.

Eu îţi spun, aşa cum Dumnezeu a lăsat mere pe lumea asta, aşa şi eu dacă mă ridic de-aici de la masă, o să-l chemi pe sfântul tău să te apere.

Mi-ai promis.

El dă scaunul la o parte. Vine împleticindu-se spre mine şi-şi vâră degetul între ochii mei. Ţi-am spus să-ţi ţii fleanca, zgaibă la ochi.

Nu vreau. Mi-ai promis.

El mă loveşte cu pumnii în umeri, dar eu nu tac, aşa că îmi dă la cap. Mama sare de la locul ei, plângând, şi încearcă să-l tragă de pe mine. El mă ţine-n pumni şi-n picioare până-n dormitor, dar eu spun întruna mi-ai promis. Mă trânteşte pe patul mamei şi-mi cară pumni până-mi acopăr faţa şi capul cu braţele.

Te omor, căcăcios mic ce eşti!

Mama ţipă şi trage de el până-l aduce îndărăt în bucătărie. Haide, ei, haide, spune ea. Mănâncă-ţi peştele cu cartofi. E doar un copil. O să-i treacă.

îl aud cum se întoarce la scaunul lui şi-l trage lângă masă. îl aud cum soarbe şi ciofăie în timp ce mănâncă şi bea. Ia dă chibriturile încoace, spune el. Ce Dumnezeu, trebuie să trag o ţigară după asta. Se aude un puf-puf când trage din ţigară şi smiorcăiala mamei.

Mă duc să mă culc, zice el, şi cu atâta băutură în el, îi ia o vreme să suie scaunul pe masă, să tragă scaunul şi să urce în pod. Patul scârţâie sub el şi geme când îşi scoate ghetele şi le dă drumul pe podea.

O aud pe mama plângând în timp ce suflă în globul lămpii cu parafină şi totul se cufundă în întuneric. După ce s-a întâmplat, sigur o să vrea să se culce la ea în pat şi sunt gata să mă mut în patul cel mic de la perete. în loc de asta, o aud cum urcă scaunul, se suie pe masă, pe scaun, urcă plângând în pod şi-i spune lui Laman Griffin e doar

un copil, îl supără ochii, iar când Laman răspunde e un căcăcios şi vreau să plece din casa mea, ea plânge şi se roagă de el până se-aud şoapte, suspine, gemete, apoi nimic.

în scurt timp, din pod se-aude sforăit, iar fraţii mei dorm lângă mine. Nu pot să rămân în casa asta, că dacă Laman Griffin se mai ia de mine, îi iau gâtul cu cuţitul. Nu ştiu ce să fac sau unde să mă duc.

Plec de acasă şi umblu teleleu pe străzi, de la cazarma Sarsfield la Monument Café. Visez la cum o să mă răzbun pe Laman într-o bună zi. O să mă duc în America şi o să mă întâlnesc cu Joe Louis. O să-i povestesc necazurile mele şi el o să înţeleagă, pentru că se trage dintr-o familie săracă. O să-mi arate cum să-mi întăresc muşchii, cum să-mi ţin mâinile şi să-mi folosesc picioarele. O să-mi arate cum să-mi ascund bărbia în umăr, cum face el, şi cum să trag un upercut de dreapta care să-l zboare cât colo pe Laman. O să-l duc pe Laman târâş până la Mungret, la cimitirul unde-s îngropaţi ai lui şi familia mamei, o să-l îngrop în pământ până la bărbie, ca să nu se poată mişca, el o să se milogească să-l cruţ şi eu o să-i spun până aici ţi-a fost, Laman, o să te întâlneşti cu Creatorul, iar el o să se roage şi o să mă implore în timp ce eu o să-i presar pământ pe faţă până o acopăr de tot, iar el se sufocă şi-i cere iertare lui Dumnezeu pentru că nu mi-a dat bicicleta, m-a ţinut în pumni prin casă şi s-a dedat la excitare cu mama, şi ce-o să mai râd pentru că harul n-o să fie cu el după excitare şi, aşa cum Dumnezeu a lăsat mere pe lumea asta, cum el singur spunea, aşa şi el o să ajungă în iad.

Străzile sunt întunecoase şi trebuie să fiu cu ochii-n patru, poate am şi eu noroc cum a avut Malachy mai demult şi o să găsesc peşte cu cartofi de la nişte soldaţi beţi. Pe jos nu e nimic. Dacă dau de unchiu-meu, Ab Sheehan, poate mi-o da el din porţia lui de peşte cu cartofi de vineri, dar la bar

mi se spune că fusese pe acolo şi plecase deja. Acum am treişpe ani, aşa că nu-i mai spun nenea Pat. îi spun Ab sau Abatele, ca toată lumea. Dacă mă duc la mamaia acasă, sigur mi-o da o bucată de pâine, ceva, şi poate m-o

lăsa să rămân la el peste noapte. Pot să-i spun că peste câteva săptămâni o să am de lucru, o să împart telegrame, o să primesc bacşişuri babane la poştă şi o să am bani să-mi port singur de grijă.

El stă în pat şi termină de mâncat peştele cu cartofi, lasă să cadă pe podea *Limerick Leader*-ul în care au fost împachetaţi, ştergându-se la gură şi la mâini cu pătura. Se uită la mine şi zice eşti umflat tot la faţă. Ai căzut în nas?

îi zic că da, că n-are rost să-i spun altceva. N-ar înţelege. Poţi să dormi în patul maică-mii în noaptea asta, spune el. Nu poţi să umbli pe străzi cu mutra asta şi cu aşa nişte ochi roşii în cap.

îmi zice că nu are mâncare în casă, nici măcar o fărâmă de pâine, iar când adoarme, eu culeg de pe jos ziarul plin de grăsime. Ling prima pagină, toată numai reclame la filme şi la spectacole de dans din oraş. Ling titlurile. Ling teribilele atacuri ale lui Patton şi Montgomery în Franţa şi Germania. Ling războiul din Pacific. Ling anunţurile mortuare şi poeziile omagiale triste, paginile de sport, preţurile pieţei la unt şi şuncă. Sug hârtia până nu mai rămâne stropşor de grăsime.

Mă întreb ce-o să fac mâine.

De dimineaţă, Abatele îmi dă bani să mă duc la Kathleen O'Connell după pâine, margarină, ceai, lapte. Fierbe apă pe plita cu gaz şi-mi spune că pot să-mi fac o cană de ceai şi uşurel cu zahărul că nu-s milionar. Poţi să-ţi tai o felie de pâine, dar să nu fie prea groasă.

E iulie şi şcoala s-a terminat de tot. Peste câteva săptămâni o să distribui telegrame la poştă, o să am o slujbă de bărbat. În săptămânile libere pot să fac ce vreau, să mă trezesc dimineaţa, să rămân în pat, să fac plimbări lungi pe câmp ca tata, să mă plimb prin Limerick. Dac-aş avea bani, m-aş duce la Cinema Lyric, aş mânca dulciuri, m-aş uita la Errol Flynn cum învinge pe toată lumea care-i iese în cale. Pot să citesc ziarele englezeşti şi irlandeze pe care le aduce acasă Abatele sau pot să folosesc abonamentul la bibliotecă al lui Laman Griffin şi pe cel al mamei, până mă prinde.

Mama îl trimite pe Michael cu o sticlă de lapte plină cu ceai cald, cu câteva felii de pâine unse cu untură şi un bilet în care-mi spune că Laman Griffin nu mai e supărat şi că mă pot întoarce. Vii acasă, Frankie? zice Michael.

Nu.

Ah, ba vino, Frankie. Haide.

Asta-i casa mea acum. Nu mai vin niciodată înapoi.

Dar Malachy a plecat la armată, tu eşti aici şi eu n-am nici un frate mai mare. Toţi băieţii au fraţi mai mari şi eu nu-l am decât pe Alphie. El n-are nici patru ani şi nu vorbeşte ca lumea.

Nu pot să mă întorc. N-o să mă întorc niciodată. Poţi tu să vii aici când doreşti.

Ochii îi scânteiază de lacrimi şi mă doare inima aşa de rău când îl văd că-mi vine să zic bine, o să vin cu tine. Dar zic şi eu aşa. Ştiu sigur că niciodată n-o să mai pot da ochii cu Laman Griffin şi nici cu mama nu ştiu dacă pot da ochii. Mă uit la Michael cum pleacă pe stradă, cu talpa de la pantof ruptă, clămpănind pe caldarâm. Când o să mă angajez la poştă, o să-i cumpăr pantofi, asta clar. O să-i dau un ou şi o să-l duc la Cinema Lyric, să-l tratez cu film şi dulciuri, apoi o să mergem la Naughton şi o să mâncăm peşte cu cartofi până ni se umflă burţile de un kilometru, într-o zi o să fac rost de bani pentru o casă sau un apartament cu electricitate, closet şi paturi cu cearşafuri, pături şi perne, cum are toată lumea. O să luăm micul dejun într-o bucătărie luminoasă, cu flori care să dănţuiască afară, în grădină, cu căni şi farfurioare delicate, pahare pentru ouă, ouă cu gălbenuşul moale, gata să topească untul cel gras de la lăptărie, un ceainic cu capac, pâine prăjită cu unt şi marmeladă cât cuprinde. O să stăm în tihnă şi o să ascultăm muzică de la BBC sau de la Postul Armatei Americane. O să cumpăr haine cuviincioase pentru toată familia, să nu ne mai iasă curu' din pantaloni, să nu ne mai fie ruşine. Cum mă gândesc la ruşine, mă ia durerea de inimă şi mă pun pe smiorcăit. Ce-i cu tine? spune Abatele. N-ai primit pâine? N-ai primit ciai? Ce mai vrei? Mâine-poimâine o să ceri ou.

N-are nici un rost să vorbeşti cu cineva care a fost scăpat în cap şi-şi câştigă traiul vânzând ziare.

El se vaită că nu poate să-mi dea de mâncare la nesfârşit şi zice că va trebui să-mi fac singur rost

de pâine şi ceai. Nu vrea să vină acasă şi să mă găsească citind în bucătărie, cu becul electric arzând în prostie. El ştie să citească cifrele, cum nu, şi când iese să vândă ziare, citeşte contorul electric, ca să ştie cât am consumat eu, şi dacă

mai aprind lumina aia, o să ia siguranţa şi o s-o ţină la el în buzunar, iar dacă eu pun altă siguranţă, o să renunţe cu totul la electricitate şi o să se întoarcă la gaz, care a fost de-ajuns pentru biata maică-sa, răposata, şi lui sigur o să-i fie de-ajuns că el nu face decât să şadă-n pat, să-şi mănânce peştele cu cartofi şi să-şi numere banii înainte să se culce.

Mă trezesc devreme, ca tata, şi fac plimbări lungi pe câmp. Mă plimb pe lângă cimitirul vechii biserici de la Mungret, unde sunt îngropate neamurile mamei şi o ţin tot înainte pe drumeag până la castelul normand de la Carrigogunnell, unde mă dusese tata de două ori. Mă urc până în vârf şi Irlanda mi se aşterne în faţă, cu Shannon curgând strălucitor până la Atlantic. Tata mi-a spus că e un castel construit acum nişte sute de ani şi, dacă stai acolo şi aştepţi să amuţească ciocârliile, o să-i auzi dedesubt pe normanzi bocănind, vorbind şi pregătindu-se de bătălie. Odată m-a dus acolo pe întuneric, ca să auzim prin veacuri glasuri normande şi irlandeze şi le-am auzit. Le-am auzit.

Uneori mă duc acolo singur, sus pe Carrigogunnell, şi aud glasuri de fete normande de hăt demult, râzând şi cântând în franceză, şi când le văd în mintea mea, sunt ispitit şi mă sui chiar în vârful castelului, unde era odinioară un turn, şi acolo, de unde văd toată Irlanda, îmi fac păcat cu mâna mea şi mă slobozesc peste Carrigogunnell şi peste câmpurile de dedesubt.

Ăsta-i un păcat pe care n-aş putea niciodată să-l spun vreunui popă. Să te sui sus de tot şi să-ţi faci păcat de faţă cu toată Irlanda e clar mai grav decât să-ţi faci păcat unde nu te vede nimeni, singur sau cu altcineva sau cu vreun dobitoc.

Poate că jos acolo pe undeva, pe câmpuri sau pe malurile râului Shannon, vreun băiat sau vreo lăptăreasă s-au uitat în sus şi m-au văzut păcătuind şi dac-aşa a fost, atunci nu mai am scăpare fiindcă popii mereu zic că ăluia

care săvârşeşte păcat de faţă cu un copil o să i se lege o piatră de moară la gât şi o să fie aruncat în mare.

Şi totuşi, la gândul că cineva se uită la mine, iar m-apucă excitarea. N-aş vrea să se uite la mine un băieţaş. Nu, nu, aşa sigur m-ar paşte piatra de moară, dar dacă o lăptărească s-ar holba în sus, sigur s-ar excita şi s-ar freca şi ea, deşi nu ştiu dacă fetele pot să se frece că n-au ce freca. N-au echipament, cum spunea Mikey Molloy.

Aş vrea să se întoarcă preotul ăla dominican bătrân şi surd, ca să-i povestesc ce necazuri am cu excitarea, dar el a murit şi trebuie să dau piept cu un popă care o să-i dea înainte cu piatra de moară şi osânda.

Osândă. Ăsta-i cuvântul preferat al tuturor popilor din Limerick.

Mă întorc pe O'Connell Avenue şi Ballinacurra, unde oamenii primesc în fiecare zi la uşă pâine şi lapte şi sunt sigur că nu se face gaură-n cer dacă împrumut o pâine sau o sticlă când sigur am de gând să le dau înapoi când o să mă angajez la poştă. Nu fur, împrumut, şi ăsta nu e un păcat de moarte. în plus, de dimineaţă am stat în vârful unui castel şi am comis un păcat mult mai grav decât furatul de pâine şi lapte, şi dacă ai comis un păcat, poţi să comiţi bine mersi şi altele, că în iad tot osânda aia o primeşti. Un păcat, eşti osândit pe veci. O duzină de păcate, eşti osândit pe veci.

E tot un drac dacă te spânzură pentru o oaie sau pentru un miel, cum ar spune mama. Beau câte un pahar cu lapte şi las acolo sticla, să nu dea vina pe lăptar că nu l-a adus. îmi plac lăptarii pentru că unul dintre ei mi-a dat odată două ouă sparte, pe care le-am înghiţit crude, cu bucăţi de coajă cu tot.

El mi-a zis că dacă în fiecare zi aş bea o halbă de bere neagră cu două ouă în ea, aş creşte mare şi voinic. Oul are tot ce-ţi trebuie şi berea are tot ce vrei.

Unele case primesc pâine mai bună decât altele. E mai scumpă şi pe asta o iau. îmi pare rău de bogaţii care o să se

scoale de dimineaţă, o să se ducă la uşă şi n-o să găsească pâinea, dar nu pot să mor de foame. Dacă mor de foame, n-o să am niciodată putere pentru slujba mea de la poştă, de băiat care duce telegrame, ceea ce înseamnă că n-o să am bani ca să pun înapoi toate pâinile şi tot laptele şi n-o să pot pune bani deoparte să plec în America, şi dacă n-o să pot pleca în America, atunci mai bine mă arunc în râul Shannon. Abia peste câteva săptămâni o să-mi iau prima leafă de la poştă şi sunt sigur că până atunci bogaţii ăştia n-o să leşine de foame. N-au decât să trimită slujnica să ia alta. Asta-i deosebirea dintre săraci şi bogaţi. Săracii nu pot să trimită după alta pentru că n-au bani de alta şi chiar dac-ar avea, n-au slujnică de trimis. Cu slujnicele am eu probleme. Trebuie să am grijă când împrumut laptele şi pâinea, iar ele sunt în faţa uşilor de la intrare, lustruind clanţe, inele de bătut în uşă şi cutii de scrisori. Dacă mă văd, aleargă la stăpâna casei, o, doamnă, doamnă, iote colo un drac de copil care fuge cu laptele şi pâinea.

Iote. Slujnicele vorbesc aşa pentru că sunt toate de la ţară, nişte vaci de Mullingar, cum spune unchiul lui Paddy Clohessy, grăsane-dolofane, şi nu ţi-ar da nici aburii de la pişare.

Vin acasă cu pâinea şi chiar dacă Abatele se miră, nu mă-ntreabă de unde o ai, pentru că a fost scăpat în cap şi asta-ţi seacă de tot curiozitatea. Doar se uită la mine cu ochii lui mari, albaştri în mijloc şi galbeni de jur împrejur, şi-şi soarbe ceaiul din cana mare şi ciobită lăsată de maică-sa. îmi zice asta-i cana mea şi să nu-ţi bei ceaiu’ dân iea.

Dân iea. Asta-i felul de a vorbi în mahalalele din Lime- rick care-l îngrijorase mereu pe tata. Nu

vreau ca fiii mei să crească într-o mahala din Limerick şi să spună dân iea, zicea el. E vulgar, necioplit. Spuneţi ca lumea, din ea.

Şi mama zicea toate bine şi frumoase, dar nu prea faci mare lucru ca să ne scoţi dân iea.

Mai încolo, pe Ballinacurra, sar gardul în livezi după mere. Dacă dau de vreun câine, fug, că eu nu mă pricep să vorbesc cu ei ca Paddy Clohessy. Fermierii se iau după mine, dar ei mereu sunt greoi, cu cizmele lor de cauciuc şi chiar dacă se urcă pe bicicletă ca să mă prindă, eu mă salt peste ziduri unde n-au cum s-ajungă cu bicicleta.

Abatele ştie de unde iau merele. Dacă ai crescut în mahalalele din Limerick, mai devreme sau mai târziu tot o să furi dintr-o livadă. Chiar dacă nu-ţi plac merele, trebuie să furi din livezi sau o să zică prietenii că eşti mototol.

întotdeauna îi ofer Abatelui un măr, dar el nu-l mănâncă din cauză de mulţi dinţi lipsă în gură. I-au mai rămas cinci şi n-ar risca să-i lase într-un măr. Nici dacă tai mărul felii nu-l mănâncă pentru că nu aşa se mănâncă mărul. El aşa spune şi dacă eu îi zic dar pâinea n-o tai ca s-o mănânci, el răspunde merele e mere, pâinea e pâine. Aşa vorbeşte omul când a fost scăpat în cap.

Michael vine iar cu ceai cald într-o sticlă de lapte şi două felii de pâine în untură. îi spun că nu-mi mai trebuie. Spune-i mamei că-mi port singur de grijă şi n-am nevoie de ceaiul şi de pâinea ei în untură, mersi frumos. Michael e fericit când îi dau un măr şi-i spun să vină o dată la două zile, ca să-i mai dau. Aşa nu mă mai roagă să mă întorc acasă la Laman Griffin şi mă bucur că nici nu mai plânge.

în Irishtown e o piaţă unde vin ţăranii sâmbăta să-şi vândă legumele, găinile, ouăle, untul. Dacă ajung devreme acolo, o să-mi dea câţiva penny pentru că-i ajut să descarce căruţele sau maşinile. La sfârşitul zilei, o să-mi dea legumele pe care nu le-au putut vinde, tot ce e strivit, lovit sau a început să putrezească. Nevasta unui ţăran îmi dă

mereu ouă sparte şi-mi spune să prăjeşti oole astea mâine, când te întorci de la slujbă curat la suflet, că dacă mănânci oole cu sufletul greu de păcat, o să-ţi steie în gât, să ştii.

E nevastă de ţăran şi aşa vorbesc ele.

Nu-s cu mult mai breaz ca cerşetorii, cum am ajuns să stau la ora închiderii la uşa localurilor care vând peşte cu cartofi, doar-doar le-o fi rămas nişte cartofi arşi sau bucăţi de peşte care plutesc în grăsime. Dacă se grăbesc, proprietarii localurilor îmi dau cartofii şi o bucată de hârtie să-i duc în ea.

Mie-mi place să citesc *News of the World.* în Irlanda e interzis, dar lumea îl aduce pe furiş din Anglia pentru pozele şocante cu fete în costume de baie ca şi inexistente. Mai sunt şi articole despre oameni care săvârşesc tot felul de păcate care nu s-au pomenit în Limerick, divorţează, comit adulter.

Adulter. încă nu m-am lămurit ce înseamnă cuvântul ăsta, trebuie să-l caut la bibliotecă. Sunt sigur că e mai rău decât ce ne-au învăţat profesorii, gânduri necurate, cuvinte necurate, fapte necurate.

Mă duc acasă cu cartofii şi mă bag în pat ca Abatele. Când are câteva beri la bord, el stă în fund în pat, îşi ronţăie cartofii înveliţi în *Limerick Leader* şi cântă „The Road to Rasheen". Eu îmi mănânc cartofii. Ling *News of the World.* Ling articolele despre oameni care fac lucruri şocante. Ling fetele în costumele lor de baie, iar când nu mai e nimic de lins, mă uit la fete până când Abatele stinge lumina şi păcătuiesc de moarte sub plapumă.

Pot să mă duc la bibliotecă oricând cu abonamentul mamei sau al lui Laman Griffin. N-o să mă prindă niciodată pentru că Laman e prea leneş ca să se scoale sâmbăta din pat şi mama nu s-ar apropia niciodată de o bibliotecă, de ruşine ce-i e cu hainele ei.

Domnişoara O'Riordan zâmbeşte. *Vieţile sfinţilor*

te aşteaptă, Frank. Volume peste volume. Butler, O'Hanlon, Baring-Gould. I-am povestit bibliotecarei-şefe despre tine şi e aşa de încântată că e gata să-ţi facă şi ţie abonament de om mare. Nu-i aşa că e minunat?

Mulţumesc, domnişoară O'Riordan.

Citesc povestea Sfintei Brigita, fecioară, întâi februarie. Era aşa de frumoasă, încât tânjeau s-o ia de nevastă bărbaţi din toată Irlanda, iar taică-său a vrut s-o dea după un om de vază. Ea nu voia să se mărite cu nimeni, aşa că s-a rugat la Dumnezeu s-o ajute, iar El i-a topit ochiul în cap de i s-a scurs pe obraz şi a pocit-o aşa rău că bărbaţii din Irlanda n-au mai vrut-o.

Mai e şi Sfânta Wilgefortis, fecioară martiră, douăzeci iulie. Maică-sa a avut nouă copii, pe toţi în acelaşi timp, patru perechi de gemeni şi pe Wilgefortis nepereche, şi toţi au ajuns martiri pentru credinţă. Wilgefortis era frumoasă şi taică-său a vrut s-o mărite cu regele Siciliei. Wilgefortis era disperată, iar Dumnezeu a ajutat-o făcând să-i crească barbă şi mustaţă pe faţă, ceea ce l-a făcut pe regele Siciliei să se răzgândească, dar l-a mâniat aşa de tare pe taică-său, încât a răstignit-o cu barbă cu tot.

La Sfânta Wilgefortis trebuie să te rogi dacă eşti englezoaică şi ai un soţ scandalagiu.

Popii nu ne povestesc niciodată despre fecioare martire ca Sfânta Agata, de pe cinci februarie. Februarie e o lună doldora de fecioare martire. Nişte sicilieni păgâni i-au poruncit Agatei să-şi lepede credinţa în Isus, dar ea, ca orice fecioară martiră, a zis ba. Au torturat-o, au tras-o pe roată, i-au înfipt cârlige de fier în corp, au ars-o cu făclii aprinse, dar ea a spus ba, n-o să mă lepăd de Dumnezeul nostru. I-au strivit sânii şi i-au retezat, dar când au tăvălit-o pe cărbuni încinşi, n-a mai putut îndura, aşa că şi-a dat duhul, lăudându-l pe Domnul.

Fecioarele martire mureau întotdeauna cântând imnuri şi lăudându-l pe Domnul, fără să le

deranjeze câtuşi de puţin că nişte lei le rupeau ditamai bucăţile din trup şi le hăpăiau pe loc.

Cum de nu ne-au zis popii de Sfânta Ursula, cu ale ei unsprezece mii de fecioare martire, de pe douăzeci şi unu octombrie? Tatăl ei a vrut s-o mărite cu un rege păgân, dar ea a zis o să plec vreme de trei ani şi o să mă gândesc. Aşa că a plecat împreună cu suita ei, o mie de doamne de companie nobile, plus însoţitoarele lor, zece mii. Au navigat o vreme şi au cutreierat tot felul de ţări până când s-au oprit în Köln, unde căpetenia hunilor a vrut să se însoare cu Ursula. Ba, a răspuns ea, iar hunii au omorât-o, cu tot cu fecioarele ei. De ce n-o fi putut să spună da şi să salveze vieţile a unsprezece mii de fecioare? De ce erau atât de încăpăţânate fecioarele martire?

îmi place de Sfântul Moling, un episcop irlandez. El nu trăia într-un palat, ca episcopul din Limerick. Locuia într-un copac, iar când ceilalţi sfinţi veneau la el la masă, stăteau cu toţii pe crengi ca păsările şi se simţeau minunat cu apa şi pâinea lor uscată. într-o zi, sfântul umbla de unul singur şi un lepros l-a întrebat hei, sfinte Moling, unde te duci? Mă duc la mesă, a răspuns Sfântul Moling. Ei, aş vrea să merg şi eu la mesă, mă iei şi pe mine în spinare să mă duci? Sfântul Moling l-a luat, dar cum l-a săltat în cârcă, leprosul a şi început să se văicărească. Mă dor rănile de la cămaşa ta aspră, a zis el, scoate-o. Sfântul Moling şi-a scos cămaşa şi şi-au văzut de drum. După care leprosul spune trebuie să-mi suflu nasul. Sfântul Moling răspunde n-am să-ţi dau batistă, foloseşte-ţi mâna. Leprosul zice nu pot să mă ţin de tine şi să-mi şi suflu nasul în acelaşi timp. Bine, zice Sfântul Moling, poţi să ţi-l sufli în mâna mea. Nu e bine, zice leprosul, lepra asta abia de mi-a cruţat mâna stângă şi nu pot să mă ţin de tine şi să şi suflu în mâna ta. Dac-ai fi un

sfânt adevărat, te-ai răsuci şi mi-ai suge mizeria din cap. Sfântul Moling n-a vrut să sugă mucii leprosului, dar s-a învoit, a zis că e ofrandă şi l-a slăvit pe Domnul că-i făcuse cinstea.

înţeleg să sugă tata mizeria din capul lui Michael când era bebe şi într-o stare de plâns, dar nu înţeleg de ce a vrut Dumnezeu ca Sfântul Moling să meargă de colo-colo şi să sugă mucii leproşilor. Nu-l înţeleg deloc pe Dumnezeu şi chiar dacă mi-ar plăcea să fiu sfânt şi să mă slăvească toată lumea, n-aş suge mucii unui lepros. Aş vrea să fiu sfânt, dar dacă ăsta-i preţul, mai bine rămân cum sunt acum.

Totuşi, sunt dispus să-mi petrec tot restul vieţii în biblioteca asta, citind despre fecioare şi muceniţe, până când dau de belea cu domnişoara O'Riordan din cauza unei cărţi pe care o lăsase cineva pe masă. Pe autor îl cheamă Lin Yiitang. Oricine îşi dă seama că ăsta e nume de chinez şi sunt curios să văd despre ce vorbesc chinezii. E o carte de eseuri despre iubire şi trup şi un cuvânt de-acolo mă trimite la dicţionar. Turgid. Zice acolo: organul copulator bărbătesc devine turgid şi e introdus în orificiul femeiesc receptor.

Turgid. în dicţionar scrie umflat, cam cum sunt şi eu stând acolo şi uitându-mă în dicţionar pentru că acum îmi dau seama ce tot zicea Mikey Molloy de la început, că nu suntem cu nimic mai breji decât câinii care stau îmbârli- gaţi pe străzi şi e şocant să te gândeşti că toate mamele şi toţi taţii se dedau la aşa ceva.

Tata m-a minţit ani de zile cu îngerul de pe Treapta a Şaptea.

Domnişoara O'Riordan vrea să ştie ce cuvânt caut. Pare mereu îngrijorată când mă vede la dicţionar, aşa că-i spun că mă interesează a canoniza sau beatific sau orice alt cuvânt religios.

Şi asta ce-i? spune ea. Nu e *Vieţile sfinţilor.*

îl ia pe Lin Yiitang şi se-apucă să citească de pe

pagina la care lăsasem cartea deschisă, cu faţa în jos.

Maica Domnului. Asta citeşti tu? Te-am văzut cu asta în mână.

Păi am... am... am vrut doar să văd dacă şi chinezii, dacă şi chinezii, ăă, au sfinţi.

O, cum să nu. E o ruşine. O mizerie. Nu-i de mirare că chinezii sunt aşa cum sunt. Dar la ce să te aştepţi de la unii cu ochi oblici şi piele galbenă, iar tu, acum că te văd mai bine, ai şi tu ochii niţel oblici. Să pleci imediat din bibliotecă.

Dar citesc Vieţile sfinţilor.

Afară sau o chem pe bibliotecara-şefa, să asmuţă garda pe tine. Afară. Ar trebui să dai fuga la preot, să te spovedeşti. Afară, dar mai înainte să-mi dai abonamentul bietei maică-ta şi al domnului Griffin. Parcă-mi vine aşa să-i scriu maică-tii şi chiar i-aş scrie dacă n-aş crede că asta ar termina-o de tot. Lin Yiitang, ca să vezi. Afară.

N-are rost să încerci să discuţi cu bibliotecarele când sunt în starea asta. Poţi să stai acolo o oră, să le explici că n-ai citit decât despre Brigita, Wilgefortis, Agata, Ursula şi fecioarele martire, că ele rămân în cap tot cu un cuvânt de pe o pagină de-a lui Lin Yiitang.

Parcul public e în spatele bibliotecii. E o zi însorită, iarba e uscată şi sunt sleit de puteri la cât am cerşit cartofi şi am suportat bibliotecare crizate din pricină de turgid şi mă uit la norii care alunecă deasupra monumentului şi alunec şi eu în somn, turgid tot, până când visez ceva cu nişte fecioare martire în costume de baie care apar în *News ofthe World* şi bombardează nişte scriitori chinezi cu băşici de oaie şi mă trezesc într-o stare de excitare, cu ceva cald şi lipicios scurgându-se din mine, o Doamne, organul meu co- pulator bărbătesc sculat de-un kilometru, lumea din parc privindu-mă curioasă şi mamele spunându-le copiilor vino încoace, puişor, pleacă de lângă

nenea ăla, cineva ar trebui să cheme garda la el.

Cu o zi înainte să împlinesc paisprezece ani, mă văd în geamul de la bufetul bunicii. Cum să mă prezint eu ca să lucrez la poştă în halul în care arăt. Toate sunt rupte, cămaşa, jerseul, pantalonii scurţi, ciorapii, iar pantofii sunt gata-gata să-mi cadă cu totul din picioare. Relicve de străveche cuviinţă, cum le-ar spune mama. Or fi hainele mele cum or fi, dar eu sunt şi mai rău. Oricât mi-aş uda părul la robinet, mi se zbârleşte în toate direcţiile. Cel mai bun leac pentru părul sculat e scuipatul, numai că e greu să te scuipi singur în cap. Trebuie să-i tragi un scuipat zdravăn în aer şi să te apleci ca să-ţi aterizeze pe scăfârlie. Am ochii roşii cu nişte scursuri galbene, mi-e plină faţa de coşuri asortate, roşii şi galbene, iar dinţii din faţă mi-s aşa de negri de putrezi că în viaţa mea n-o să-mi ardă să zâmbesc.

Nu am deloc umeri şi ştiu că toată lumea se dă în vânt după umeri. Când moare un bărbat în Limerick, femeile spun mereu straşnic bărbat a fost, avea nişte umeri aşa de laţi şi de voinici că nici nu intra pe uşă, trebuia să intre pieziş. Când o să mor eu, o să spună bietul împeliţat, a murit iară urmă de umeri. Aş vrea să am măcar o urmă de umeri pentru ca lumea să ştie că am pe puţin paisprezece ani. Toţi băieţii din Leamy au umeri în afară de Fintan Slattery şi nu vreau să fiu ca el, iară umeri şi cu genunchii roşi de la rugăciune. Dacă mi-ar mai fi rămas vreun ban, aş aprinde o lumânare pentru Sfântul Francisc şi l-aş întreba dacă există vreo şansă ca Dumnezeu să se înduplece să facă o minune cu umerii. Sau, dacă aş avea un timbru, i-aş putea scrie lui Joe Louis, dragă Joe, oare poţi să-mi spui şi mie cum de te-ai ales cu umerii ăia aşa puternici, chiar dacă ai fost

sărac?

Trebuie să arăt cuviincios pentru slujbă, aşa că-mi scot toate hainele, ies gol în curte şi le spăl la robinet cu o bucată de săpun carbolic. Le atârn pe sfoara lui mamaia,

cămaşă, jerseu, pantaloni, ciorapi, şi mă rog la Dumnezeu să nu plouă, mă rog să se usuce până a doua zi, când o să-mi încep viaţa.

Nu pot să mă duc nicăieri în pielea goală, aşa că stau toată ziua în pat şi citesc ziare vechi, mă excit văzând fetele din *News ofthe World* şi-i mulţumesc lui Dumnezeu pentru soarele uscător. Abatele vine acasă la cinci şi pregăteşte ceai la parter şi chiar dacă mi-e foame, sunt sigur că o să bodogăne dacă-i cer ceva. Ştie că singurul lucru de care mi-e frică e că s-ar putea duce la tanti Aggie să se plângă că stau în casa lui mamaia şi dorm la ea în pat şi dac-aude tanti Aggie, o să vină încoace şi o să mă arunce în stradă.

Când termină de mâncat, el ascunde pâinea, ca să n-o găsesc. Ai zice că cineva care n-a fost niciodată scăpat în cap ar fi în stare să găsească pâinea ascunsă de cineva care a fost scăpat în cap. Apoi îmi dau seama că dacă pâinea nu e în casă, asta înseamnă că o ia cu el în buzunarul paltonului pe care-l poartă fie iarnă, fie vară. De cum îl aud bocănind din bucătărie spre closetul din curte, mă reped jos, scot pâinea din buzunar, tai o felie groasă, o pun la loc în buzunar, urc scările şi mă bag în pat. El n-are ce să spună, n-are cum să mă acuze. Trebuie să fii un hoţ de cea mai joasă speţă ca să furi o felie de pâine şi nimeni nu l-ar crede în veci, nici măcar tanti Aggie. Pe lângă asta, s-ar mai şi înfige în el, spunând da' tu ce căutai cu un codru de pâine în buzunar? Nu acolo se ţine codrul de pâine.

Mestec pâinea încet. Cu o îmbucătură la cincisprezece minute, o să trag de ea, iar dacă o ud cu apă, pâinea o să mi se umfle în burtă şi o să-mi dea senzaţia că-s sătul.

Mă uit pe fereastra care dă în spate, ca să verific dacă soarele de seară îmi usucă hainele. în alte curţi sunt sfori cu haine vesele şi colorate care dansează în vânt. Ale mele atârnă de sfoară ca un câine mort.

Soarele e strălucitor, dar în casă e frig şi umezeală şi bine-ar fi să am ceva de îmbrăcat în pat. Alte haine n-am şi dacă mă ating de lucrurile Abatelui, sigur o să dea fuga la tanti Aggie. în dulap nu găsesc decât vechea rochie de lână neagră a lui mamaie. Nu se cade să porţi rochia bu- nică-tii moarte, dacă eşti băiat, dau- ce contează odată ce-ţi ţine de cald şi eşti sub plapumă, unde n-o să te afle nimeni. Rochia miroase a bunică bătrână şi moartă şi mi se face frică să nu cumva să se scoale ea din mormânt şi să mă ocărască de faţă cu toată familia şi cu toată lumea. Mă rog la Sfântul Francisc, îl rog s-o ţină în mormânt, unde-i e locul, îi promit o lumânare când o să încep munca, îi aduc aminte că rasa pe care o purta el nu era aşa departe de o rochie şi nimeni nu l-a sâcâit din cauza asta şi adorm cu chipul lui în vis.

Lucrul cel mai rău în viaţă e să dormi în patul bunică-tii moarte, îmbrăcat cu rochia ei, unchiu-tău Abatele să cadă în cur în faţa birtului lui South după ce a dat pe gât beri toată seara, iar unii care n-au altă treabă să dea fuga acasă la tanti Aggie ca să-i spună, aşa că ea îl ia pe nenea Pa Kea- ting ca s-o ajute să-l care pe Abate acasă, în camera de sus unde dormi tu, şi ea să urle la tine ce cauţi în casa asta, în patul ăsta? Scoală şi pune de ceai, că bietu' unchi-tu Pat a căzut. Şi când vede că nu te mişti, să-ţi tragă pătura de pe tine, să sară înapoi de parc-ar fi văzut o stafie şi să ţipe Maica Domnului, ce cauţi cu rochia maică-mii moarte?

Asta-i lucrul cel mai rău pentru că e greu de explicat că te pregăteşti pentru marea slujbă a vieţii tale, că ţi-ai spălat hainele, care se usucă afară, pe sârmă, şi că era atât de frig că a trebuit

să te îmbraci cu singurul lucru pe care l-ai putut găsi în casă, şi e încă şi mai greu să vorbeşti cu tanti Aggie când Abatele geme în pat mi-a luat foc picioarele, toarnă-mi apă pe picioare, iar nenea Pa Keating îşi acoperă gura cu mâna şi se prăbuşeşte la perete de râs

şi-ţi spune că arăţi superb, îţi stă bine în negru şi nu-ţi aranjezi şi tu poalele. Nu ştii ce să faci când tanti Aggie îţi spune scoală din patul ăla şi du-te jos să pui de ceai pentru bietul unchi-tu. Să-ţi scoţi rochia şi să te-nveleşti cu o pătură sau să te duci aşa? Acum ţipă ce cauţi cu rochia bietei maică-mea pe tine şi în clipa următoare îţi spune să pui naibii de ceai. îi spun că mi-am spălat hainele pentru marea slujbă.

Care mare slujbă?

De băiat care duce telegramele la poştă.

Dacă poşta angajează d-ăştia ca tine, trebuie să fi ajuns într-un mare hal. Ia du-te jos şi pune ibricul ăla, zice ea.

Al doilea lucru rău e să fii afară, în curte, umplând ceainicul la robinet, cu luna luminând deasupra şi Kathleen Purceii, vecina de lângă, cocoţată pe gard, să-şi caute pisica. Doamne, Frankie McCourt, ce cauţi cu rochia bu- nică-tii? Şi să trebuiască să stai acolo, cu rochia pe tine şi ibricul în mână, şi să explici cum ţi-ai spălat hainele care atârnă aci pe sârmă, în văzul tuturor, şi că ţi-a fost aşa de frig în pat că te-ai îmbrăcat cu rochia bunicii şi unchi-tu Pat, Abatele, a căzut şi a fost adus acasă de tanti Aggie cu bărbată-su, Pa Keating, şi ea te-a trimis în curte să umpli ibricul şi o să lepezi rochia imediat ce ţi se usucă hainele că niciodată nu te-a tras aţa să-ţi trăieşti viaţa înţolit cu rochia bunică-tii moarte.

La care Kathleen Purceii scoate un ţipăt, cade de pe gard, uită de pisică şi o auzi chicotind la maică-sa oarbă mami, mami, stai să-ţi zic de Frankie McCourt afară, în curte, în rochia bunică-sii moarte. Ştii că odată ce a mirosit Kathleen Purceii iz de scandal, până dimineaţă te ştie toată

mahalaua, aşa că mai bine scoţi capul pe uşă şi anunţi pe toată lumea ce-i cu tine şi care-i problema cu rochia.

Până fierbe apa în ibric, Abatele a şi adormit de la băutură, dar tanti Aggie zice că o să bea ea cu nenea Pa un

strop şi pot să beau şi eu un strop, că nu e cu supărare. Nenea Pa zice că, dacă se uită mai bine, rochia neagră ar putea fi sutana unui popă dominican şi se lasă în genunchi, zicând binecuvântează-mă, părinte, că am păcătuit. Tanti Aggie zice scoală, nătărău bătrân ce eşti, nu mai lua religia în zeflemea. Apoi îmi zice da’ tu ce cauţi în casa asta?

Nu pot să-i spun de mama, de Laman Griffin şi de excitarea din pod. îi spun că m-am gândit să stau aici o vreme din cauză că Laman Griffin stă prea departe de poştă şi, de cum mă pun pe picioare, o să găsim negreşit un loc acătării să ne mutăm cu toţii, mama, fraţii, cu căţel, cu purcel.

Mă rog, e mai mult decât binevoieşte taică-tu să facă, zice ea.

Nu-ţi arde de somn când ştii că a doua zi faci paisprezece ani şi începi prima ta slujbă de bărbat. Abatele se trezeşte în zori, gemând. Nu-i fac şi lui un ciai, că dacă-i fac pot să-mi tai o felie mare din bucata de pâine de la el din buzunar, pe care o ţine acolo să n-o ajungă vreun şobolan, şi dacă mă uit în gramofonul lui mamaie, unde ţinea ea discurile, o să găsesc un borcan cu gem.

Nu ştie să citească, nici să scrie, dar ştie unde să ascundă gemul.

îi aduc Abatelui ceaiul şi pâinea şi-mi pregătesc şi mie o bucată. Mă îmbrac cu hainele umede şi mă bag în pat, sperând că dacă stau acolo, o să mi se usuce hainele de la căldura propriului meu corp înainte să merg la muncă. Mama mereu zice că de la hainele ude faci ftizie de te bagă-n groapă de tânăr. Abatele se ridică în fund şi-mi spune că-l doare capul groaznic de la un vis în care eram îmbrăcat cu rochia neagră a bietei maică-sa, iar ea zbura pe lângă mine şi urla păcat, păcat, îi păcat. El îşi termină ceaiul, adoarme şi se pune pe sforăit, iar eu aştept până când ceasul lui arată opt şi jumătate, când trebuie să mă scol ca să ajung la poştă la nouă, chiar dacă hainele tot ude-mi sunt pe piele.

Când să plec, mă întreb ce caută tanti Aggie de vine încoace, pe stradă. O fi venit să vadă dacă o fi murit Abatele sau dacă are nevoie de doctor. La ce oră trebuie să fii la muncă? întreabă ea.

La nouă.

Bine.

Se întoarce şi merge cu mine la poşta de pe Henry Street. Nu scoate o vorbă şi mă întreb dacă nu cumva merge la poştă ca să mă pârască pe mine, că am dormit în patul lui mamaie şi m-am îmbrăcat cu rochia ei neagră. Du-te şi le spune că te aşteaptă mătuşa ta aici şi o să întârzii o oră. Dacă au chef de ceartă, urc eu şi mă cert, zice ea.

De ce trebuie să întârzii o oră?

Fă naibii cum ţi se spune.

Pe o bancă, lângă perete, stau nişte băieţi care duc telegrame. La un birou stau două femei, una grasă, una slabă. Da? face aia slabă.

Mă cheamă Frank McCourt, domnişoară, am venit ca să încep treaba.

Ce fel de treabă să fie asta?

Băiat care duce telegrame, domnişoară.

O, Doamne, chicoteşte slăbănoaga, credeam că ai venit ca să speli veceurile.

Nu, domnişoară. Mama a adus un bilet de la preot, doctorul Cowpar, şi înţeleg că e o slujbă disponibilă.

O, aşa să fie? Şi ştii ce zi e azi?

Da, domnişoară. E ziua mea. Fac paişpe ani.

Nemaipomenit, zice grăsana.

Azi e joi, spune slăbănoaga. începi slujba de luni. Du-te, spală-te şi te întorci luni.

Băieţii cu telegramele care stau la perete râd. Simt că mă încing la faţă, nu ştiu de ce. Le spun femeilor mulţumesc şi până să ies o aud pe slăbănoagă Doamne Isuse, Maureen, de unde a ieşit specimenul ăla? Şi amândouă râd la unison cu băieţii cu telegramele.

Ei? zice tanti Aggie şi îi spun că încep abia luni. Ea îmi spune că hainele mele sunt într-un hal iară

de hal, în ce le-oi fi spălat.
Săpun carbolic.

Miros ca nişte porumbei morţi şi faci de râs toată familia.

Mă duce la Magazinele Roche şi îmi cumpără la reduceri o cămaşă, un jerseu, o pereche de pantaloni scurţi, două perechi de ciorapi şi o pereche de pantofi de vară. îmi dă doi şilingi ca să-mi iau ceai şi un corn de ziua mea. Ea se urcă într-un autobuz ca să se întoarcă pe O'Connell Street că e prea grasă şi leneşă ca să meargă pe jos. Grasă şi leneşă, fără copii, dar tot mi-a cumpărat haine pentru noua mea slujbă.

Mă întorc spre Arthur's Quay cu pachetul cu haine noi la subraţ şi trebuie să stau pe malul râului Shannon, să nu vadă toată lumea lacrimile unui bărbat în ziua când a făcut paisprezece ani.

Luni dimineaţă mă trezesc devreme ca să mă spăl pe faţă şi să-mi turtesc părul cu apă şi scuipat. Abatele mă vede cu hainele mele noi. Duamne, face el, da' ce-i cu tine, te-nsori? Apoi adoarme la loc.

Doamna O'Connell, grăsana, zice măi, măi, ne-am înţolit după ultima modă, iar slăbănoaga, domnişoara Barry, spune ai dat spargere la bancă la sfârşit de săptămână? Şi băieţii cu telegramele de pe banca de la perete hohotesc zgomotos.

Mi se spune să mă aşez la capătul băncii şi să aştept până-mi vine rândul să plec cu telegramele. Băieţii cu telegramele care au uniforme sunt permanenţii, cei care au luat examenul. Dacă vor, pot să lucreze la poştă o veşnicie, să dea următorul examen ca să se facă poştaşi, apoi pe următorul ca să fie funcţionari şi să lucreze înăuntru, vânzând timbre şi completând mandate la biroul de la parter. Poşta le dă băieţilor

permanenţi nişte pelerine mari, impermeabile, de vreme rea, şi au două săptămâni de vacanţă în fiecare an. Toată lumea spune că sunt slujbe bune,

stabile, pensionabile şi respectabile, iar dacă pui mâna pe o slujbă din asta, niciodată în viaţa ta n-o să med ai de ce să stai cu grijă, aşa că nici nu stai.

Băieţii temporari nu au voie să mai lucreze odată ce-au împlinit şaisprezece ani. Nu au uniforme, nici vacanţă, leafa e mai mică, iar dacă eşti bolnav şi nu poţi veni, poate să te dea afară. Fără scuze. Nu primesc pelerine impermeabile. îţi aduci de-acasă haină de ploaie sau te fereşti de stropi.

Doamna O'Connell mă cheamă la biroul ei ca să-mi dea o taşcă din piele neagră, cu curea. Zice că bicicletele sunt puţine, aşa că va trebui să duc primele mele telegrame pe jos. Trebuie să încep cu adresa cea mai îndepărtată şi de-acolo să vin înapoi, dar să nu mă moşmondesc toată ziua. De când lucrează ea la poştă, ştie cât îţi ia să duci şase telegrame, chiar şi pe jos. N-am voie să mă opresc la cârciumi, la pariuri şi nici măcar acasă, să beau un ceai, că o să fiu dat de gol. N-am voie nici la biserică să mă opresc, să spun o rugăciune. Dacă trebuie neapărat să mă rog, pot să mă rog de-a-n picioarelea sau pe bicicletă. Să nu mă sinchisesc dacă plouă. Să duc telegramele şi să nu fiu plângăcios.

O telegramă e adresată doamnei Clohessy de pe Ar- thur's Quay şi asta nu poate fi decât mama lui Paddy.

Tu eşti, Frankie McCourt? întreabă ea. Doamne, să nu te recunosc, aşa de mare te-ai făcut. Intră, te rog.

Poartă o rochie colorată, cu flori peste tot, şi nişte pantofi noi, lucioşi. Pe podea simt doi copii care se joacă cu un trenu- leţ de jucărie. Pe masă

e un ibric de ceai, căni şi farfurioare, o sticlă de lapte, un codru de pâine, unt, gem. Lângă fereastră sunt două paturi care înainte nu erau. Patul mare din colţ e gol şi ea îşi dă seama la ce mă gândesc. Nu e aici, spune ea, dar n-a murit. A plecat în Anglia cu Paddy. Ia o cană de ceai şi o ţâr' de pâine. Că ai nevoie, Doamne apără-ne. Zici

că eşti venit tocmai de pe vremea Foametei. Mănâncă pâinea aia cu gem să prinzi putere. Paddy vorbea mereu despre tine, iar Dennis, bărbatu-meu săracu', ăla care stătea în pat, nu şi-a mai revenit niciodată după ziua aia când a venit maică-ta şi a cântat despre dansurile din Kerry. Acum e plecat în Anglia, face sandviciuri într-o bucătărie de cazarmă şi-mi trimite în fiecare săptămână câteva lire. Te întrebi ce au în cap englezii de iau un bolnav de ftizie şi-i dau de lucru la făcut sandviciuri. Paddy are o slujbă nemaipomenită la o cârciumă din Cricklewood, în Anglia. Dennis n-ar fi plecat dacă Paddy n-ar fi sărit gardul pentru limbă.

Limbă?

Lui Dennis i s-a făcut poftă, da' rău, de un cap de oaie bun, cu niţică varză şi un cartof, aşa că m-am dus frumos la măcelarul Barry cu ultimii şilingi din casă. Am fiert eu capul şi, aşa bolnav cum era, Dennis nu mai avea răbdare să se facă. Stătea ca un drac în pat şi ţipa după căpăţână şi când i-am adus-o pe farfurie, nu-şi meii încăpea în piele de fericire cum stătea şi sugea măduva, fărâmiţă cu fărâmiţă. Când a terminat, a zis unde-i limba, Mary?

Care limbă? fac eu.

Limba oii. Orice oaie se naşte cu o limbă că de-aia face behe-he şi limba lipseşte cu desăvârşire din capul ăsta. Du-te la Barry măcelarul şi cere-i-o.

Mă duc eu la Barry măcelarul şi el îmi zice când mi-au adus afurisita aia de oaie, atâta behăia şi plângea că i-am tăiat limba şi am aruncat-o la câine, care a hăpăit-o şi de-atunci behăie ca o oaie şi dacă nu tace, o să-i tai limba şi o să i-o dau pisicii.

Mă întorc eu la Dennis, care se dă de ceasu' morţii în pat. Vreau limba aia, zice. Limba e cea mai hrănitoare. Şi ca să vezi ce urmează, Paddy al meu, cu care erai tu în prieteşug, se duce noaptea la Barry măcelarul, sare gardul, taie limba de la un cap de oaie agăţat de un cârlig

din perete şi i-o aduce lui bietu' taică-su în pat. Sigur că a trebuit să fierb limba aia cu sare cât cuprinde. Dennis, să-i dea Dumnezeu sănătate, o mănâncă, mai stă ce mai stă în pat, aruncă pătura de pe el şi se ridică în două picioare, anunţând în gura mare că, ftizie-neftizie, el n-o să moară în patul ăla, că dacă tot e să moară, mai bine moare de o bombă germană în timp ce câştigă câteva lire pentru familie în loc să şadă în pat, să se văicărească.

Ea îmi arată o scrisoare de la Paddy. Munceşte în cârciuma lui unchiu-său Anthony douăşpe ore pe zi pe douăzeci şi cinci de şilingi pe săptămână, în fiecare zi supă şi un sandvici. E fericit când dau germanii cu bombele, ca să poată şi el dormi cât e cârciuma închisă. Noaptea doarme sus în hol, pe podea. îi trimite maică-sii două lire în fiecare lună şi restul pune deoparte, ca s-o aducă pe ea cu toată familia în Anglia, unde şi într-o cameră dac-or sta în Cricklewood, tot mai bine o să le fie decât în zece camere pe Arthur's Quay. Ea o să-şi găsească de lucru numaidecât. Trebuie să fii ultimul om ca să nu-ţi găseşti de lucru într-o ţară aflată în război, mai ales când curg yankeii gârlă şi dau cu banii-n stânga şi-n dreapta. Chiar şi Paddy vrea să-şi caute o slujbă în buricul Londrei, unde yankeii lasă nişte bacşişuri aşa de grase, cât să hrănească o familie de irlandezi de şase inşi o săptămână întreagă.

în sfârşit, avem destui bani pentru mâncare şi încălţăminte, lăudat fie Domnul şi Sfânta Fecioară, spune doamna Clohessy. N-ai să ghiceşti cu cine s-a întâlnit Paddy acolo, în Anglia, paişpe ani are şi munceşte ca un bărbat. Brendan Kiely, ăla de-i ziceaţi voi întrebare. Munceşte şi pune bani

deoparte ca să-l primească la Poliţia Călare şi să bată toată Canada pe cal ca Nelson Eddy, cântând te chem eu uh, uh, uh, uh, uh, uh. Dacă n-ar fi Hitler, am fi cu toţii morţi, cumplit lucru dacă stai să te gândeşti. Şi ce face biata maică-ta, Frankie?

Straşnic, doamnă Clohessy.

Ba nu. Am văzut-o la dispensar şi arată mai rău decât arăta Dennis al meu în pat. Trebuie să ai grijă de biata maică-ta. Şi tu arăţi jalnic, Frankie, cu ochii ăia roşii ai tăi din cap. Ţine de-aici un mic bacşiş. Trei penny. Să-ţi iei ceva dulce.

îmi iau, doamnă Clohessy.

Să-ţi iei.

La sfârşit de săptămână, doamna O'Connell îmi dă prima leafă din viaţa mea, o liră, prima mea liră. Cobor în fugă scările şi ies în O'Connell Street, strada principală, unde s-au aprins luminile şi oamenii se întorc acasă de la muncă, oameni ca mine, cu leafa în buzunar. Vreau să ştie că sunt şi eu ca ei, sunt bărbat, am o liră. Merg pe O'Connell Street pe o parte şi mă întorc pe cealaltă şi trag nădejde că o să mă bage-n seamă. Nu mă bagă. Vreau să-mi flutur hârtia de-o liră la lume, ca să zică ia uite-l pe Frankie McCourt, om al muncii, cu o liră-n buzunar.

E vineri seara şi pot să fac ce vreau. Pot să-mi iau peşte cu cartofi şi să mă duc la Cinema Lyric. Nu, gata cu Lyric. De-acum înainte nu mai trebuie să stau la balcon, printre oameni care chiuie când indienii îl omoară pe generalul Custer sau când îl fugăresc africanii pe Tarzan prin junglă. Pot să mă duc la Cinema Savoy, să dau şase penny pe un bilet în faţă, unde-s oameni mai de soi, care mănâncă bomboane de ciocolată la cutie şi râd cu mâna la gură. După film pot să-mi iau ceai cu cornuri sus, în restaurant.

Michael mă strigă de peste drum. îi e foame şi se întreabă dacă nu cumva poate să se ducă acasă la Abate, să ceară o bucată de pâine şi să doarmă

acolo peste noapte, să nu se mai ducă până hăt, la Laman Grifiin. îi spun să lase încolo bucata de pâine. O să mergem la Coliseum Café, să mâncăm peşte cu cartofi, ce mai vrea el, limonadă gârlă,

apoi mergem să vedem *Yankee Doodle Dandy* cu James Cagney şi să mâncăm două batoane mari de ciocolată. După film, ne luăm ceai cu cornuri şi cântăm şi dansăm ca Cagney tot drumul până la Abate acasă. Michael zice că trebuie să fie grozav în America unde lumea n-are altă treabă decât să cânte şi să danseze şi poate-l ajut şi pe el să ajungă acolo şi după ce adoarme el, eu încep să mă gândesc la America şi la cum ar trebui să economisesc bani de drum în loc să-i arunc pe cartofi cu peşte şi ceai cu cornuri. Va trebui să pun deoparte câţiva şilingi din lira mea că altfel nu mai plec niciodată din Limerick. Acum am paişpe ani şi dacă în fiecare săptămână economisesc câte ceva, până fac douăzeci de ani sigur o să pot pleca în America.

Avem telegrame pentru birouri, magazine, fabrici, unde nici gând de bacşiş. Angajaţii iau telegramele iară o privire sau o vorbă de mulţumire. Avem telegrame pentru lumea respectabilă, cu slujnice, de pe Ennis Road sau North Circular Road, unde nici gând de bacşiş. Slujnicele sunt ca angajaţii, nici nu se uită la tine şi nici mulţumesc nu zic. Avem telegrame pentru preoţi sau călugăriţe, care au şi ei slujnice, chiar dacă zic că sărăcia e nobilă. Dac-ai aştepta să capeţi bacşiş de la preoţi sau călugăriţe, ai muri la ei în prag. Avem telegrame pentru oameni care stau la câţiva kilometri de oraş, fermieri cu curţi mâloase şi câini care vor să te mănânce de picioare. Avem telegrame pentru bogătani cu case mari, cu gherete la poartă şi kilometri peste kilometri de teren îngrădit. Paznicul îţi face cu mâna să intri şi trebuie să străbaţi mulţi kilometri cu bicicleta pe alei lungi, printre gazoane, straturi

de flori şi fântâni până ajungi la casa mare. Dacă e frumos afară, lumea joacă cro- chet, jocul ăla protestant, sau se plimbă agale, discutând şi râzând, toţi numai în rochii înflorate sau jachete cu blazon şi nasturi aurii şi n-ai zice că e război pe undeva. Vezi Bentley-uri şi Rolls-Royce-uri parcate în faţa uşii mari de

la intrare, unde o slujnică îţi spune să te duci în spate, la intrarea servitorilor, ce, n-ai atâta minte.

Oamenii din casele mari vorbesc cu accent englezesc şi nu dau bacşiş băieţilor cu telegrame.

Cele mai grase bacşişuri le dau în general văduvele, nevestele de preoţi protestanţi şi săracii. Văduvele ştiu când trebuie să sosească mandatul de la guvernul englez şi aşteaptă la fereastră. Trebuie să fii atent dacă te invită în casă, la un ceai, pentru că unul dintre băieţii temporari, Scrawby Luby, a zis că o văduvă purie, de treizeci şi cinci de ani, l-a chemat la ceai şi a încercat să-i dea pantalonii jos de a trebuit să iasă-n fugă din casă, deşi îl trăgea aţa, şi sâmbăta următoare a trebuit să meargă la spovedanie. A zis că l-a jenat rău să călărească bicicleta cu chestia umflată, dar dacă dai repede-repede din pedale şi te gândeşti la patimile Fecioarei Maria, te blegeşti cât ai zice peşte.

Nevestele preoţilor protestanţi nu s-ar comporta niciodată precum vădana bătrână a lui Scrawby Luby, doar dacă sunt şi ele văduve. Christy Wallace, care e băiat cu telegrame permanent şi aşteaptă de pe-o zi pe alta să se facă poştaş, zice că protestantelor puţin le pasă de faptele lor chiar dacă-s neveste de preoţi. Oricum sunt osândite, aşa că ce mai contează dacă-i trag o tăvăleală cu un băiat cu telegrame. Tuturor băieţilor cu telegrame le place de nevestele preoţilor protestanţi. Chiar dacă au slujnice, răspund ele însele la uşă şi zic o clipă, te rog, apoi îţi dau şase penny. Mie mi-ar plăcea să stau de vorbă cu ele, să le întreb cum e să fii osândit, dar poate că se supără şi-mi iau înapoi ăia şase penny.

Irlandezii care muncesc în Anglia trimit

mandatele telegrafice cu bani vineri seara şi sâmbătă toată ziua şi atunci primeşti cele mai grase bacşişuri. Imediat ce am terminat de împărţit un rând, pornim cu seria următoare.

Cele mai urâte străzi sunt în Irishtown, se fac din High Street sau Mungret Street şi-s mai urâte chiar decât Roden

Lane, O'Keeffe's Lane sau decât orice stradă pe care am stat eu vreodată. Sunt străzi cu canale care se scurg pe mijloc. Mamele stau în praguri şi urlă ferea când aruncă găleţile cu zoaie. Copiii fac bărcuţe de hârtie sau pun cutii de chibrituri cu mici pânze pe apa soioasă, ca să plutească.

Când intri cu bicicleta pe o alee, copiii strigă uite-l pe băiatul cu telegramele, uite-l pe băiatul cu telegramele. Aleargă la tine, iar femeile aşteaptă la uşă. Dacă-i dai unui copilaş telegrama pentru maică-sa, îl faci eroul familiei. Fetiţele ştiu că ar trebui să aştepte să le vină rândul după băieţi, deşi pot să ia şi ele telegramele dacă n-au fraţi. Femeile din prag îţi strigă că acum n-au bani, dar dacă treci mâine pe alee, să baţi la uşă ca să-ţi iei bacşişul, Dumnezeu să te ţie sănătos cu tot neamul tău.

Doamna O'Connell şi domnişoara Barry de la poştă ne spun în fiecare zi că treaba noastră e să ducem telegramele şi atâta tot. N-avem voie să facem servicii oamenilor, să mergem la magazin după cumpărături sau să ducem alt fel de mesaje. Pot să zacă oamenii pe patul de moarte, că lor nu le pasă. Nu le pasă dacă unii sunt ciungi, smintiţi sau se târăsc pe podea. Noi trebuie să ducem telegrama şi atâta tot. Doamna O'Connell zice eu ştiu tot ce faceţi, tot, că lumea din Limerick e cu ochii pe voi şi-mi dă rapoarte pe care le ţin aici, în sertare.

Bun loc de ţinut rapoarte, zice Toby Mackey cu glas scăzut.

Dar doamna O'Connell şi domnişoara Barry nu ştiu cum e pe alei când baţi la o uşă, cineva îţi spune să intri, aşa că intri şi nu e deloc lumină şi

pe un pat într-un ungher stă un morman de zdrenţe care întreabă cine e şi tu zici că ai o telegramă şi mormanul de zdrenţe îţi spune te duci te rog până la magazin că mor de foame şi mi-aş da amândoi ochii din cap pentru o cană de ceai şi cum să zici

că eşti ocupat, apoi s-o tuleşti pe bicicletă şi să laşi acolo mormanul de zdrenţe, cu mandatul care nu-i foloseşte la nimic fiindcă mormanul de zdrenţe nu se poate da jos din pat ca să meargă la poştă să-şi ia naibii banii.
Ce să faci atunci?
Ţi se spune să nu te duci niciodată la poştă să încasezi vreun mandat din ăsta pentru careva, că poţi să-ţi iei adio de la slujbă. Dar ce să faci când un moşneag care a luptat în Războiul Burilor acum nişte sute de ani zice că nu-l mai ajută picioarele şi că o să-ţi fie veşnic recunoscător dacă te duci la Paddy Considine de la poştă şi-i explici situaţia, iar Paddy sigur o să-ţi dea banii de mandat şi doi şilingi poţi să-i bagi în buzunar că eşti băiat bun. Paddy Considine zice că se rezolvă, dar să nu mai spun nimănui că altfel vai de curul meu şi-al tău, fiule. Moşul din Războiul Burilor zice că ştie că ai de dus telegrame, dar poate că te întorci mai pe seară şi te duci până la magazin, că el n-are de nici unele în casă şi mai şi îngheaţă de frig pe deasupra. Stă într-un fotoliu vechi dintr-un colţ, acoperit cu bucăţi de pături, şi în spatele fotoliului are o găleată care pute de-ţi vine rău şi când te uiţi la moşneagul din colţul întunecos, îţi vine să iei un furtun cu apă fiartă, să-l dezbraci pe moş şi să-l speli din cap până-n picioare, apoi să-l îndopi cu ouă cu slănină şi piure de cartofi cu mult unt, sare şi ceapă.
I-aş lua pe omul din Războiul Burilor şi pe mormanul de zdrenţe din pat şi i-aş pune într-o casă mare şi însorită de la ţară, cu păsări care ciripesc în voia lor la fereastră şi un pârâu clipocitor.
Doamna Spillane din Pump Lane, lângă Carey’s

Road, are doi copii gemeni ologi, cu nişte capete mari blonde, corpuri mici şi nişte cioturi de picioare care atârnă peste marginea scaunelor. Toată ziua se uită la foc şi întreabă unde-i tati? Vorbesc englezeşte ca toată lumea, dar între ei bălmăjesc într-o limbă inventată, haţ sup ceai ceai sup haţ. Doamna

Spillane zice că asta înseamnă când mâncăm de seară? îmi spune că are noroc când bărbatu-său îi trimite patru lire pe lună şi i-a ieşit pe nas de cât de urât se poartă cu ea la dispensar din cauză că el e plecat în Anglia. Copiii au doar patru ani şi sunt foarte deştepţi, chiar dacă nu pot merge şi nu-şi pot purta singuri de grijă. Dac-ar putea merge, dac-ar fi şi ei normali, ea şi-ar strânge catrafusele şi s-ar muta în Anglia, să scape de ţara asta uitată de Dumnezeu, care atâta a luptat pentru liberare şi uite acuma în ce hal am ajuns, De Valera în conacul lui din Dublin, porc bătrân ce e, şi ăilalţi politicieni la fel, să-i ia dracu' pe toţi, Doamne iartă-mă. Şi pe popi să-i ia dracu' şi n-o să mă rog la Dumnezeu să mă ierte pentru vorbele astea. Ia uite la ei, la popi şi la măicuţe, cum ne spun ei că Isus a fost sărac şi că nu-i nici o ruşine, da' la ei la uşă trag camioane cu lăzi şi butoaie de whisky şi vin, ouă cu ghiotura şi şunci peste şunci şi ei ne spun nouă la ce să ne abţinem în post. Post pe dracu' ghem. De la ce să ne abţinem când noi postim tot anul?

I-aş lua pe doamna Spillane cu cei doi copii ai ei blonzi şi ologi şi i-aş pune în casa aia de la ţară, cu mormanul de zdrenţe şi omul din Războiul Burilor şi i-aş spăla pe toţi şi i-aş lăsa să stea cu toţii la sosire, în cântec de păsărele şi clipocit de pârâu.

Nu pot lăsa mormanul de zdrenţe singur cu un mandat inutil fiindcă mormanul e o bătrână, doamna Gertrude Daly, strâmbă toată de la toate bolile cu care te pricopseşti în mahalalele din Limerick, artrită, reumatism, păr rărit, o nară pe jumătate distrusă de la atâta scormonit cu degetul, şi te întrebi ce lume o mai fi şi asta când bătrâna se ridică dintre zdrenţe şi-ţi zâmbeşte cu

dinţi care strălucesc albi în întuneric, dinţii ei naturali, perfecţi.

Da, zice ea, îs dinţii mei naturali, şi când oi putrezi în groapă, mi-or găsi dinţii peste o sută de ani uite aşa albi şi strălucitori şi m-or face sfântă.

Mandatul telegrafic pentru trei lire e de la fiul ei. Are şi un mesaj, la mulţi ani, mămico, fiul tău iubitor, Teddy. Mă mir că se desparte de ei, căcăciosul, că se ţine cu toate stricatele din Picadilly, zice ea. Mă întreabă dacă-i fac un serviciu, să-i încasez şi ei mandatul şi să cumpăr nişte whisky Baby Powers de la cârciumă, o pâine, o livră de untură de porc, şapte cartofi, unul pentru fiecare zi a săptămânii. Nu-i fierb şi ei un cartof, îl zdrobesc cu niţică untură, îi dau o felie de pâine şi-i aduc un strop de apă pe lângă whisky? Nu mă duc până la spiţerie la O'Connor, să iau nişte alifie pentru durerile ei şi, dacă tot fac o treabă, să aduc şi nişte săpun ca să se spele bine-bine peste tot şi o să-mi fie veşnic recunoscătoare, o să se roage pentru mine şi na de-aici doi şilingi pentru deranj.

Ah, nu mersi, doamnă.

Ia banii. Un mic bacşiş. M-ai ajutat tare mult.

Nu pot, doamnă, la cum vă văd.

Ia banii, altfel spun la poştă să nu te mai trimită pe tine să-mi aduci telegrama.

O, bine, doamnă. Mulţumesc frumos.

Noapte bună, fiule. Ai grijă de maică-ta.

Noapte bună, doamnă Daly.

în septembrie începe şcoala şi câteodată Michael trece pe la Abate înainte să se ducă acasă, la Laman Griffin. în zilele ploioase, întreabă pot să stau aici la noapte, iar în curând nu mai vrea deloc să se întoarcă la Laman Griffin. E sleit şi înfometat şi are de mers trei kilometri dus şi trei kilometri întors.

Când vine mama să-l caute, nu ştiu ce să-i spun. Nu ştiu cum să mă uit la ea şi-mi feresc ochii. Cum e la slujbă? mă întreabă ea, ca şi cum nu s-ar fi

întâmplat niciodată nimic acasă la Laman Griffîn, iar eu zic straşnic, de parcă nu s-ar fi întâmplat niciodată nimic acasă la Laman Griffin. Dacă

plouă prea tare ca să se ducă acasă, stă şi ea în cămăruţa de sus cu Alphie. A doua zi se duce înapoi la Laman, dar Michael rămâne la mine, şi încet-încet începe şi ea să se mute cu noi până nu se mai întoarce deloc la Laman.

Abatele plăteşte chiria în fiecare săptămână. Mama încasează ajutorul şi cupoanele pentru mâncare până când o pârăşte cineva şi n-o mai primeşte la dispensar. I se spune că dacă fiu-său aduce o liră pe săptămână în casă, e mai mult decât capătă unele familii din ajutoare şi că ar trebui să zică mersi de slujbă. Acuma trebuie să-i dau ei leafa. O liră? zice mama. Numai atâta primeşti pentru cât pedalezi pe orice vreme? Asta în America ar însemna patru dolari. Patru dolari. Nici o pisică nu saturi cu patru dolari la New York. Dac-ai duce telegrame la New York pentru Western Union, ai câştiga douăzeci şi cinci de dolari pe săptămână şi ai trăi în lux. Ea mereu transformă banii irlandezi în bani americani, ca să nu uite, şi încearcă să convingă pe toată lumea că am avut trai mai bun acolo. în unele săptămâni îmi lasă doi şilingi, dar dacă mă duc la un film sau îmi cumpăr o carte la mâna a doua, nu-mi mai rămâne nimic, n-o să pot pune deoparte pentru bilet şi o să-nţe- penesc în Limerick pân-oi ajunge un moş de douăzeci şi cinci de ani.

Malachy scrie din Dublin ca să ne spună că s-a săturat şi nu vrea să-şi petreacă restul vieţii cântând la trompetă în fanfara militară. într-o săptămână e acasă şi se aoleşte că trebuie să împartă patul cel mare cu Michael, Alphie şi cu mine. La Dublin avea un pat militar în care dormea singur, cu aşternuturi, pături şi o pernă. Aici s-a întors la paltoane şi la o pernă ce iscă un nor de

pene când o atingi. Bietul de tine, zice mama. îmi pare rău pentru necazurile tale. Abatele are patul lui, iar mama stă în camera mică. Suntem iar împreună cu toţii şi nu ne mai sâcâie nici un Laman. Facem ceai, prăjim pâine în untură şi stăm

pe podeaua bucătăriei. Abatele zice că nu se cade să stai pe podeaua bucătăriei, la ce mai ai mese şi scaune? îi zice mamei că Frankie nu e întreg la cap şi mama zice că o să ne omoare pe toţi umezeala din podea. Stăm pe podea şi cântăm, iar mama şi Abatele stau pe scaune. Ea cântă „Eşti singură în seara sista?”, Abatele cântă „Drumul către Rasheen” şi tot nu ne-am lămurit despre ce e vorba în cântecul lui. Stăm pe podea şi spunem poveşti despre lucruri care s-au întâmplat, lucruri care nu s-au întâmplat niciodată şi lucruri care o să se întâmple când o să plecăm cu toţii în America.

La poştă sunt zile moarte când stăm pe bancă şi discutăm. Avem voie să discutăm, doar să nu râdem. Domnişoara Barry zice că ar trebui să zicem mersi că suntem plătiţi ca să stăm acolo degeaba, bandă de leneşi şi vagabonzi ce suntem, şi că n-avem voie să râdem. Nu-i de râs să fii plătit pentru că stai degeaba şi trăncăneşti şi o dată dacă se hlizeşte careva, afară cu noi până ne vine mintea la cap, iar cine continuă să se hlizească va fi denunţat la autorităţile competente.

Băieţii vorbesc despre ea cu voci scăzute. Toby Mackey zice scorpia aia bătrână, i-ar trebui s-o scarmene cineva ca lumea, s-o tăvălească. Maică-sa a fost o uşuratică de făcea trotuarul şi taică-su a scăpat de la azilul de nebuni cu băşici pe coaie şi negi pe puţă.

Pe bancă se aud râsete şi domnişoara Barry ne strigă v-am zis să nu râdeţi. Mackey, ce tot îndrugi acolo?

Ziceam că mult mai bine ne-ar prinde să ieşim la aer curat pe vremea asta frumoasă, ca să

ducem telegrame, domnişoară Barry.

Sigur că da, Mackey. Gura ta e o latrină. M-ai auzit?

Da, domnişoară Barry.

Te-au auzit de pe scară, Mackey.

Da, domnişoară Barry.
Gura, Mackey.
Bine, domnişoară Barry.
Nici o vorbă, Mackey.
Nu, domnişoară Barry.
Am zis să taci, Mackey.
S-a făcut, domnişoară Barry.
Gata, Mackey. Nu te-ntinde.
Nu, domnişoară Barry.
Maica Domnului, dă-mi răbdare.
Da, domnişoară Barry.
Fă linişte, Mackey. Linişte, linişte, linişte.
Bine, domnişoară Barry.

Toby Mackey e băiat temporar cu telegrame, ca şi mine. A văzut el un film, *Prima pagină,* şi acum vrea să ajungă într-o bună zi în America şi să se facă reporter dur, cu pălărie şi ţigară. Umblă cu un carneţel în buzunar pentru că un bun reporter trebuie să-şi noteze evenimente. Informaţii. Trebuie să-şi noteze informaţii şi nu porcării de poezii, că numai din alea auzi în Limerick cu bărbaţii din cârciumi care o ţin langa cu marile noastre suferinţe sub englezi. întâmplări, Frankie. îşi notează câte telegrame duce şi cât de departe ajunge. Stăm pe bancă şi ne străduim să nu râdem, iar el îmi spune că, dacă ducem patruzeci de telegrame pe zi, asta face două sute pe săptămână, zece mii într-un an şi douăzeci de mii în cei doi ani de muncă. Dacă străbatem pe bicicletă două sute de kilometri într-o săptămână, atunci în doi ani străbatem douăzeci de mii de kilometri, adică jumătate de lume, Frankie, păi nu e de mirare că n-avem nici fir de osânză pe cur.

Toby zice că un băiat cu telegrame cunoaşte Limerick-ul ca nimeni altul. Noi ştim orice

bulevard, şosea, stradă, terasă, ulicioară, scuar, curte, alee. Duamne, face Toby, nu e uşă în Limerick să n-o ştim noi. Batem la tot soiul de uşi,

de fier, de stejar, de placaj. Douăzeci de mii de uşi, Frankie. Batem, deschidem cu piciorul, cu mâna. Sunăm la sonerie. Strigăm şi fluierăm, băiatul cu telegramele, băiatul cu telegramele. Lăsăm telegrame în cutii de scrisori, le vârâm pe sub uşi, le aruncăm peste prag. Intrăm pe fereastră la cei care-s ţintuiţi la pat. Ne batem cu toţi câinii care vor să ne mănânce. Niciodată nu ştii ce-o să se întâmple când le dai oamenilor telegramele. Râd, cântă, dansează, plâng, ţipă şi cad leşinaţi, de te-ntrebi dacă se mai scoală de-acolo să-ţi dea bacşişul. Nu seamănă deloc cu dusul de telegrame în America, în filmul *Comedia umană,* cu Mickey Rooney care pedalează de colo până colo şi oamenii sunt drăguţi şi se dau peste cap ca să-ţi dea bacşiş, să te invite în casă, să-şi dea ceai şi corn.

Toby Mackey zice că are în carneţel informaţii gârlă şi nu dă nici o băşină degerată pe nimic şi aşa aş vrea să fiu şi eu.

Doamna O'Connell ştie că-mi plac telegramele de la ţară şi dacă e zi cu soare, îmi dă câte zece, să am ce face toată dimineaţa şi să nu trebuiască să mă întorc până după masa de prânz. Sunt zile frumoase de toamnă, când Shannon scânteiază şi câmpiile sunt verzi şi lucesc de roua argintie a dimineţii. Peste câmpuri se ridică fum şi simţi miros plăcut de la focurile de turbă. Pe pajişti pasc vaci şi oi şi mă întreb dacă astea or fi dobitoacele de care zicea preotul. Nu m-aş mira fiindcă toată ziua bună ziua vezi tauri suiţi grămadă pe vaci, berbeci pe oi, armăsari pe iepe, şi au toţi nişte socoteli aşa de mari că mă trec transpiraţiile când mă uit la ei şi m-apucă mila de toate făpturile de sex feminin din lume care trebuie să rabde aşa

ceva, deşi nu m-ar deranja să fiu eu însumi taur, că la animale nu e niciodată păcat. Parcă mi-aş face păcat cu mâna mea chiar acolo, dar nu ştii niciodată când apare câte un ţăran care mână vaci şi oi la târg sau pe alt câmp şi care ridică băţul la tine şi-ţi dă bineţe, ziua bună, flăcăiaş, straşnică dimineaţă,

mulţumesc lui Dumnezeu şi Maicii Lui Preasfinte. Un ţăran aşa credincios s-ar putea mânia văzând că încâlci a şasea poruncă alăturea de câmpul lui. Cailor le place să-şi scoată capul peste garduri şi tufişuri să vadă cine trece şi eu mă opresc şi vorbesc cu ei, că au ochi mari şi boturi lungi după care se vede cât de inteligenţi sunt. Uneori, două păsări îşi cântă una alteia peste un câmp şi trebuie să mă opresc să le ascult şi, dacă zăbovesc destul acolo, li se alătură şi altele până când fiecare copac şi fiecare tufiş e însufleţit de cântec de păsări. Dacă susură vreun pârâu pe sub un pod de pe drum, păsările cântă, vacile mugesc şi mieii behăie, e mai frumos decât orice orchestră din filme. Când de la o fermă pluteşte până la mine miros de slănină şi de varză, mi se face o foame de mă sfârşesc şi trebuie să sar gardul pe un câmp şi să mă îndop jumătate de ceas cu mure. îmi afund faţa în pârâu şi beau apă rece ca gheaţa mai bună decât orice limonadă de la localurile care vând peşte cu cartofi.

După ce termin de dus telegramele, îmi rămâne destul timp ca să trec pe la cimitirul vechii mănăstiri unde-s înmormântate neamurile mamei, Sheehanii şi Guilfoylii, şi unde vrea să fie îngropată şi mama. De aici văd ruinele înalte ale castelului Carrigogunnell şi am timp berechet să pedalez până acolo, să mă aşez pe zidul cel mai înalt, să mă uit la Shannon cum curge spre Atlantic în drumul lui spre America şi să visez la clipa când o să plec şi eu într-acolo pe vas.

Băieţii de la poştă îmi spun că am noroc că am primit telegrama familiei Carmody, un bacşiş de un şiling, unul dintre cele mai grase pe care le poţi

căpăta în Limerick. Deci cum se face că am primit-o? Eu sunt ultimul venit. Ei, uneori îţi deschide uşa Theresa Carmody, zic ei. Are ftizie şi lor le e frică să nu se molipsească. Are şaptesprezece

ani şi ba o ia la sanatoriu, ba-i dă drumul, şi n-o să apuce optsprezece ani. Băieţii de la poştă spun că oamenii bolnavi ca Theresa ştiu că timpul e măsurat şi de-aia sunt ahtiaţi după iubire, amor şi de toate. De toate. De la ftizie li se trage, spun băieţii de la poştă.

Pedalez pe străzile ude de noiembrie cu gândul la bacşişul de un şiling şi, când intru pe strada familiei Carmody, bicicleta îmi lunecă de sub mine şi mă lungesc la pământ, zgâriindu-mă pe faţă şi crestându-mi dosul mâinii. Theresa Carmody deschide uşa. Are părul roşu. Are ochii verzi ca pajiştile de pe lângă Limerick. Obrajii îi sunt roz aprins şi pielea cumplit de albă. O, eşti ud tot şi sângerezi, spune ea.

Am alunecat cu bicicleta.

Intră, să te ung cu ceva pe julituri.

Să intru? mă întreb. Pot să iau ftizie şi s-a terminat cu mine. Aş vrea s-apuc vârsta de cinşpe ani şi aş vrea bacşişul de un şiling.

Intră. O să mori stând acolo.

Ea pune de ceai. Apoi mă tamponează cu iod pe julituri şi mă străduiesc să fiu bărbat şi să nu mă smiorcăi. O, straşnic bărbăţel mai eşti. Ia du-te în salon şi usucă-te la foc. Ia ascultă, de ce nu-ţi scoţi tu pantalonii, să-i atârni pe grătarul căminului?

O, nu.

O, ba da.

Bine.

Atârn pantalonii pe grătar. Stau acolo şi mă uit cum se scoală aburii şi mă uit cum mi se scoală şi mie şi mi-e frică să nu vină ea să mă vadă aţâţat.

Uite-o că apare cu o farfurie cu pâine şi gem şi două căni de ceai. Doamne, face ea, oi fi tu aşa mic şi pricăjit, dar stai bine cu bărbăţia.

Ea lasă farfuria şi cănile pe o măsuţă de lângă foc şi acolo rămân. îmi ia vârful tăriei între arătător şi degetul

mare şi mă duce prin cameră până la o canapea verde de lângă perete şi capul mi-e plin numai de păcat, de iod şi de frică de ftizie, de bacşişul de un şiling şi de ochii ei verzi, iar ea se aşază pe canapea, nu te opri că mor, şi ea plânge, plâng şi eu că nu-mi dau seama ce se întâmplă cu mine, dacă mă sinucid molipsindu-mă de ftizie din gura ei, dacă zbor spre rai sau mă prăbuşesc de pe o stâncă, şi dac-o fi păcat, nu-mi pasă nici cât o băşină degerată.

Trândăvim amândoi pe canapea o vreme, până când ea zice tu nu mai ai telegrame de dus? Şi când ne ridicăm, scoate un ţipăt scurt şi face o, îmi curge sânge.

Ce-ai păţit?

Cred că a fost prima oară şi de-aia.

Stai aşa, îi spun. Aduc sticla din bucătărie şi o stropesc cu iod pe rană. Ea sare de pe canapea, ţopăie prin salon ca o nebună şi fuge în bucătărie, să se spele cu apă. După ce se usucă, zice Doamne, că tare neştiutor mai eşti. Să nu mai torni iod pe fete în felul ăsta.

Credeam că te-ai tăiat.

După asta, vin cu telegrama câteva săptămâni. Câteodată facem excitarea pe canapea, dar sunt şi zile când pe ea o apucă tuşea şi o vezi cât e de slăbită. Ea nu-mi spune niciodată de slăbiciune. Nu-mi spune niciodată că are ftizie. Băieţii de la poştă spun că sigur mă distrez pe cinste cu bacşişul de un şiling şi cu Theresa Carmody. Nu le spun eu lor că nu mai iau bacşişul de un şiling. Nu le spun de canapeaua verde şi de excitare. Nu le spun de durerea care mă cuprinde când îmi deschide uşa şi o văd aşa slăbită şi nu-mi vine decât să-i fac ceai şi să stau pe canapeaua verde

cu ea în braţe.

Sâmbătă mi se spune să duc telegrama mamei Theresei la Woolworth's, unde lucrează. încerc să mă port firesc. Doamnă Carmody, mereu îi duc telegrama fiicei dumneavoastră, Theresa, dacă nu mă-nşel?

Da, e la spital.

E la sanatoriu?

Am zis că e la spital.

Şi ei îi e ruşine de TBC, cum le e tuturor în Limerick, şi nu-mi dă nici şilingul, nici vreun alt bacşiş. Mă duc cu bicicleta până la sanatoriu, s-o văd pe Theresa. Mi se spune de-acolo că trebuie să fiu rudă şi trebuie să fiu adult. Le spun că sunt vărul ei şi că în august fac cinşpe ani. Sunt trimis la plimbare. Mă duc cu bicicleta până la biserica franciscană să mă rog pentru Theresa. Sfinte Francisc, te rog să vorbeşti dumneata cu Dumnezeu. Spune-I că n-a fost vina Theresei. Aş fi putut refuza să duc telegrama aia sâmbătă de sâmbătă. Spune-i lui Dumnezeu că nu e Theresa de vină pentru excitarea de pe canapea, fiindcă asta e de la tuberculoză. Oricum, nu contează, Sfinte Francisc, că eu o iubesc pe Theresa. O iubesc la fel de mult cum iubeşti dumneata toate păsările, fiarele şi peştii, şi te rog să-i spui lui Dumnezeu s-o scape de ftizie şi promit că n-o să mă mai apropii de ea niciodată.

Următoarea sâmbătă primesc telegrama pentru familia Carmody. De la jumătatea străzii văd jaluzelele trase. Văd zăbranicul pe uşă. Văd mesajul de doliu alb, tivit cu mov. Văd prin uşă şi pereţi, unde mă tăvăleam cu Theresa, goi şi dezmăţaţi pe canapeaua verde, şi ştiu că ea a ajuns în iad şi e numai şi numai vina mea.

Strecor telegrama pe sub uşă şi pedalez înapoi spre biserica franciscană, să mă rog fierbinte pentru odihna sufletului Theresei. Mă rog la fiecare statuie, la ferestrele cu vitralii, la Drumul Crucii. Jur că o să trăiesc întru credinţă, speranţă şi

milostenie, sărăcie, castitate şi supunere.
A doua zi, duminică, mă duc la patru slujbe. De trei ori fac Drumul Crucii. Toată ziua recit rozarii. Nu beau şi nu mănânc şi oriunde găsesc un locşor tihnit, plâng şi mă rog

la Dumnezeu şi la Fecioara Maria să se milostivească de sufletul Theresei Carmody.

Luni mă ţin după procesiunea funebră până la cimitir, pe bicicleta mea de la poştă. Mă postez după un copac, la o oarecare distanţă de mormânt. Doamna Carmody jeleşte şi geme. Domnul Carmody îşi trage nasul şi pare năuc. Preotul recită rugăciunile în latineşte şi stropeşte mormântul cu apă sfinţită.

M-aş duce la preot, la domnul şi doamna Carmody. Le-aş spune că din cauza mea a ajuns Theresa în iad. N-au decât să-mi facă ce-or găsi de cuviinţă. Să mă ocărască. Să mă ponegrească. S-arunce în mine cu pământ din groapă. Dar rămân pitit după copac până când pleacă îndoliaţii, iar groparii astupă groapa.

Chiciura albeşte deja pământul proaspăt de pe mormânt şi mă gândesc la Theresa cum stă rece în groapă, cu părul roşu, ochii verzi. Nu pot înţelege senzaţiile care mă străbat, dar ştiu că oricâţi ar fi murit din familia mea şi oricâţi ar fi murit de pe aleile vecine şi oricâţi ar fi plecat, niciodată nu m-a durut inima aşa de rău şi sper să nici nu mă mai doară vreodată.

Se întunecă. Ies din cimitir la pas, pe lângă bicicletă. Am de dus telegrame.

XVI

Doamna O'Connell îmi dă telegrame să i le duc domnului Harrington, englezul cu soţia răposată, născută şi crescută în Limerick. Băieţii de la poştă zic că telegramele de condoleanţe sunt pierdere de vreme. Oamenii plâng şi se vaită de durere şi au senzaţia că asta-i scuteşte să dea bacşiş. Te invită să intri ca să-l vezi pe răposat şi să spui o rugăciune la căpătâiul lui. N-ar fi aşa de rău dacă ţi-ar oferi şi ei un strop de sherry şi un sandvici cu şuncă. Ei, aş, se bucură ei la rugăciune, dar nu eşti decât un băiat cu telegrame şi ai noroc dacă primeşti ceva posmagi. Băieţii mai mari de la poştă zic că trebuie să ştii cum să te-nvârteşti ca să primeşti bacşiş de doliu. Dacă eşti poftit să spui o rugăciune, trebuie să îngenunchezi lângă leş, să oftezi răsunător, să-ţi faci cruce, să-ţi vâri fruntea în aşternuturi ca să nu-ţi vadă ei faţa, să scuturi din umeri ca omul copleşit de suferinţă, să te ţii de pat cu amândouă mâinile, ca şi cum nu te-ai da dus decât cu forţa ca să duci restul telegramelor, iar dacă nici după asta nu primeşti bacşiş, următorul teanc de telegrame le vâri pe sub uşă sau le dai foc pe prag şi-i laşi în plata Domnului cu bocitul lor.

Nu e prima oară când duc telegrame la familia Harrington. Domnul Harrington e mereu plecat în delegaţie pentru firma de asigurări şi doamna Harrington lasă bacşiş generos. Dar ea s-a dus şi la uşă răspunde domnul Harrington. Are ochii înroşiţi şi-şi trage nasul. Eşti irlandez? întreabă el.

Irlandez? Ce altceva să fiu dacă stau acolo, în pragul acelei case din Limerick, cu un teanc de telegrame în mână? Da, domnule. Intră, spune el. Pune telegramele pe etajera din hol. închide uşa, o încuie, îşi vâră cheia în buzunar, iar eu îmi spun în sinea mea că englezii-s tare ciudaţi.

Vrei s-o vezi, fireşte. Vrei să vezi ce i-aţi făcut voi cu tuberculoza voastră nenorocită. Neam de vârcolaci. Hai cu mine.

Mă conduce mai întâi în bucătărie, de unde ia o farfurie cu sandviciuri cu şuncă şi două sticle, apoi la etaj. Doamna Harrington e tare frumoasă cum stă în pat, blondă, trandafirie, liniştită.

E soţia mea. O fi ea irlandeză, dar nu pare, slavă Domnului. Cum pari tu. Irlandez. Sigur o să vrei să bei ceva. Voi, irlandezii, le trageţi la măsea cum prindeţi ocazia. Abia v-a înţărcat şi voi deja plângeţi după sticla de whisky, după halba de bere. Ce bei, whisky, sherry?

Ăă, o limonadă ar fi perfectă.

Eu îmi jelesc soţia, nu sunt la sărbătoarea afurisitei de lămâi. O să bei sherry. O poşircă din nenorocita de Spanie catolică şi fascistă.

Dau pe gât sherry-ul. El îmi umple iar paharul şi dă să-şi mai toarne şi lui un whisky. Pe naiba. S-a terminat whisky-ul. Stai aici. Mă auzi? Mă duc până la birt să mai iau o sticlă de whisky. Aici să stai până mă-ntorc. Să nu te mişti.

Sunt zăpăcit, ameţit de la sherry. Nu ştiu cum se cade să te porţi cu englezii îndoliaţi. Doamnă Harrington, sunteţi foarte drăguţă în pat. Dar sunteţi protestantă, n-aveţi nici o şansă, sunteţi deja în iad, ca Theresa. Popa a zis că nu există mântuire în afara Bisericii. Staţi aşa, poate c-aş

putea să vă salvez sufletul. Să vă botez catolică. Să mă revanşez pentru ce i-am făcut Theresei. Aduc nişte apă. O, Doamne, uşa e încuiată. De ce oare? Poate că nu sunteţi chiar moartă? Mă supravegheaţi. Sunteţi moartă, doamnă

Harrington? Nu mi-e frică. Aveţi faţa rece ca gheaţa. O, sunteţi moartă de-a binelea. O să vă botez cu sherry din nenorocita de Spanie catolică şi fascistă. Vă botez în numele Tatălui, al Fiului şi al...

Ce draci din iad faci? Las-o în pace pe nevastă-mea, pa- pistaş prăpădit ce eşti! Ce ritual barbar de irlandezi mai e şi ăsta? Te-ai atins de ea? Zi, te-ai atins? îţi sucesc gâtul ăla sfrijit.

Ăă... ăă...

Ei, ei, vorbeşte englezeşte, otreapă ce eşti.

îi dădeam numai un strop de sherry, să ajungă în rai.

Rai? Noi am trăit în rai, eu cu Ann şi cu fiica noastră, Emily. Nu-i ea pentru ochii tăi rozalii de porc. O, Isuse, nu mai suport. Na, mai ia nişte sherry.

A, nu, mersi.

A, nu, mersi. Ce văicăreală de celt amărât. Voi ăştia vă daţi în vânt după alcool. Ca să vă târâţi şi să vă smiorcăiţi mai abitir. Sigur că vrei să mănânci. Ai o mutră pierită de irlandez nehalit. Na. Şuncă. Mănâncă.

A, nu, mulţumesc.

A, nu, mulţumesc. Dacă te mai aud aşa, îţi bag în cur şunca asta.

îmi flutură un sandvici cu şuncă prin faţă şi mi-l îndeasă în gură cu podul palmei.

Se prăbuşeşte pe un scaun. O, Doamne, Doamne, ce mă fac? Trebuie să mă odihnesc o clipă.

Stomacul mi se răscoală. Alerg la fereastră, scot capul afară şi vomit. El sare de pe scaun şi se repede la mine.

Băi, băi, dar-ar dracii-n tine, ai vomitat în trandafirii nevesti-mii.

Dă să mă lovească, ratează, cade pe podea. Eu ies pe geam, rămân atârnat de pervaz. El vine la fereastră şi dă să mă apuce de mâini. îmi dau drumul, aterizez pe trandafiri, peste sandviciul cu şuncă şi sherry-ul pe care

tocmai le-am vomitat. Spinii trandafirului mă zgârie şi mă înţeapă, mi-am sucit glezna. El stă la fereastră şi zbiară vino înapoi, stârpitură de irlandez ce eşti. O să mă pârască la poştă. Mă nimereşte în spinare cu sticla de whisky, se milogeşte nu stai o oră cu mine la priveghi?

Mă bombardează cu pahare de sherry, pahare de whisky, felurite sandviciuri cu şuncă, obiecte de pe masa de toaletă a nevesti-sii, pudre, creme, perii.

Mă sui pe bicicletă şi mă clatin pe străzile din Lime- rick, ameţit de la sherry şi durere. Doamna O'Connell mă ia în primire. Şapte telegrame, o adresă, şi ai fost plecat toată ziua.

Am fost, am fost.

Ai fost. Ai fost. Beat, aia ai fost. Beat eşti şi acum. Duhneşti. O, am aflat. A sunat omul ăla de treabă, domnul Harrington, un englez drăguţ care vorbeşte ca James Mason. Te primeşte în casă să spui o rugăciune pentru biata nevastă-sa şi tu ce faci, sari pe geam cu şunca şi sherry-ul. Biata maică-ta. Ce a mai adus şi ea pe lume.

El m-a obligat să mănânc şunca, să beau sherry-

ul.

Te-a obligat? Doamne, hai că asta-i bună. Te-a obligat. Domnul Harrington e un englez rafinat, n-are nici un motiv să mintă şi de-ăştia de teapa ta n-au ce căuta la noi la poştă, de-ăştia care nu se pot abţine de la şuncă şi sherry, aşa că dă încoace taşca pentru telegrame şi bicicleta, că la oficiul ăsta nu mai ai ce căuta.

Dar îmi trebuie slujba asta. Trebuie să pun bani deoparte ca să plec în America.

America. Dacă America primeşte d-ăştia de-alde tine, e jale mare.

Şchiopătez pe străzile din Limerick. M-aş duce înapoi să arunc cu o piatră în geamul domnului Harrington. Nu. Respect pentru morţi. O s-o iau pe podul Sarsfield şi o să ies pe malul râului, unde o să mă întind undeva în tufişuri.

Nu ştiu cum mă duc eu acasă să-i spun mamei că am rămas fără slujbă. Trebuie să mă duc acasă. Trebuie să-i spun. Nu pot să stau toată noaptea pe malul râului. O să dea damblalele peste ea.

Mama se roagă la poştă să mă primească înapoi. Ei o refuză. N-au mai pomenit aşa ceva. Un băiat care împarte telegrame maltratează un cadavru. Băiatul care împarte telegrame fuge de la locul faptei cu nişte şuncă şi sherry. Nu mai pune el piciorul în oficiul ăsta poştal. Nu.

Mama face rost de o scrisoare de la preotul parohiei. Primiţi-l înapoi pe băiat, scrie preotul parohiei. Oh, bine, părinte, cum să nu, spun cei de la poştă. Mă lasă să stau până împlinesc şaisprezece ani, nici un minut mai mult. Plus de asta, spune doamna O'Connell, dacă te gândeşti la ce ne-au făcut englezii vreme de opt sute de ani, individul ăla n-avea nici un drept să se plângă pentru niscai şuncă şi sherry. Ia să compari niscai şuncă şi sherry cu Marea Foamete, că unde ajungi? Dacă ar mai trăi bietul bărbatu-meu şi i-aş povesti ce-ai făcut, ar zice că le-ai arătat tu lor, Frank McCourt, le-ai arătat tu lor.

în fiecare dimineaţă de sâmbătă jur că o să mă duc la spovedanie şi o să-i spun preotului de faptele necuviincioase pe care le săvârşesc acasă, pe drumeaguri pustii de pe lângă Limerick, printre vaci şi oi care cască gura la mine, sus pe Carrigogunnell, cu toată lumea la picioare.

O să-i zic de Theresa Carmody, cum a ajuns ea în iad din cauza mea şi atunci adio, mamă, o să mă alunge din biserică.

Theresa e motiv de frământare pentru mine. De fiecare dată când duc o telegramă pe strada ei, de fiecare dată când trec pe lângă cimitir, simt cum creşte păcatul în mine ca un abces şi dacă nu ajung mai curând la spovedanie, o să mă transform tot într-un mare abces care trece pe

bicicletă, în timp ce oamenii îl arată cu degetul şi-şi spun unii altora ia uite-l, ăla-i Frankie McCourt, spurcăciunea care a trimis-o în iad pe Theresa Carmody.

Mă uit la oameni cum se duc duminica la împărtăşanie, primesc toţi harul divin şi se întorc la locurile lor cu Dumnezeu în gură, tihniţi, liberi, gata să moară în orice clipă şi să ajungă direct în rai sau să se ducă acasă la ouăle lor cu slănină, fără o grijă pe lume.

Mă sleieşte să fiu cel mai mare păcătos din Limerick. Vreau să mă lepăd de păcatul ăsta şi să mănânc ouă cu slănină fără vinovăţie, fără chin. Vreau să fiu ca toată lumea.

Popii ne spun mereu că milostenia Domnului e infinită, dar cum ar putea un popă să ierte de păcate pe unul ca mine, care împarte telegrame şi se pomeneşte într-o stare de excitare, pe o canapea verde, cu o fată care moare de ftizie galopantă.

Pedalez de colo-colo prin Limerick cu telegramele şi mă opresc la fiecare biserică. De la redemptorişti la iezuiţi şi mai departe, la augustinieni, dominicani şi franciscani, îngenunchez în faţa statuii lui Francisc din Assisi şi-l implor să mă ajute, dar cred că e prea scârbit de mine. îngenunchez alături de oamenii din strane, lângă cabinele de spovedanie, dar când îmi

vine rândul, mi se taie răsuflarea, inima îmi bate nebuneşte, fruntea mi-e îngheţată şi asudată şi ies în fugă din biserică.

Jur că o să mă duc la spovedanie de Crăciun. Nu pot. De Paşti. Nu pot. Trec săptămâni şi luni şi se face un an de când a murit Theresa. O să mă duc de comemorare, dar nu pot. Am acum cincisprezece ani şi trec pe lângă biserici fără să mă opresc. Va trebui să aştept până ajung în America, unde sunt popi ca Bing Crosby în *Merg pe drumul meu,* care n-o să mă scoată în şuturi din cabina de spovedanie ca preoţii din Limerick.

Port în continuare păcatul în mine, abcesul, şi sper că n-o să mă omoare de tot pân-ajung la preotul american.

Primesc o telegramă pentru o bătrână, doamna Brigid Finucane. Câţi ani ai, flăcău? întreabă ea.

Cinşpe şi jumătate, doamnă Finucane.

Crud cât să te faci de poveste şi copt cât să ştii că nu e bine. Eşti deştept, flăcău? Ai vreun dram de minte?

Ştiu să scriu şi să citesc, doamnă Finucane.

Arrah, şi ăia de la azilul de nebuni ştiu să scrie şi să citească. Ştii să scrii o scrisoare?

Ştiu.

Ea vrea să scriu scrisori către clienţii ei. Dacă-ţi trebuie un costum sau o rochie pentru copii, la ea te duci. îţi dă un cupon pentru un magazin şi de-acolo iei hainele. Ea primeşte o reducere, iar ţie îţi ia preţul întreg şi o dobândă pe deasupra. îi dai banii îndărăt săptămânal. Are clienţi care rămân în urmă cu plata şi trebuie ameninţaţi cu scrisori. îţi dau trei penny pentru fiecare scrisoare pe care o scrii şi încă trei dacă plăteşte lumea, spune ea. Dacă vrei slujba, să vii încoace joi şi vineri seara, şi să-ţi aduci hârtie şi plicuri.

Vreau slujba cu disperare. Vreau să plec în America. Dar n-am bani de hârtie şi plicuri. A doua zi, duc o telegramă la Woolworth's şi găsesc soluţia, un întreg raion ticsit cu hârtie şi plicuri. N-am nici un ban, aşa că trebuie să şterpelesc. Dar cum? Salvarea mea sunt doi câini, doi câini la uşă la Woolworth's, care nu se mai pot despreuna după excitare. Chelălăie şi fug în cercuri. Clienţii şi

vânzătorii chicotesc şi se prefac că se uită în altă parte şi, cât sunt ei ocupaţi să se prefacă, eu ascund hârtie şi plicuri sub pulover, ies pe uşă şi o zbughesc pe bicicletă departe de câinii împreunaţi.

Doamna Finucane mă priveşte bănuitor. Cam luxoasă hârtia de-ai adus-o, flăcău. E a maică-tii? I-o duci înapoi când iei bani, da, flăcău?

O, sigur că da.

De-acum nu mai am voie să intru la ea prin faţă. în spatele casei ei e o alee şi trebuie să mă prezint la uşa din spate, să nu care cumva să mă vadă cineva.

Dintr-un registru mare, îmi dă numele şi adresele a şase clienţi care au rămas în urmă cu plata. Ameninţă-i, flăcău. Să moară de frică.

Prima mea scrisoare e aşa:

> Dragă Doamnă O'Brien,
>
> întrucât dumneata n-ai catadicsit să-mi plăteşti ce-mi datorai, mă voi vedea silită să recurg la justiţie. Fiul du- mitale, Michael, se fâţâie prin lume cu costumul lui cel nou, plătit de mine, în timp ce eu abia am o coajă de pâine, să-mi duc şi eu zilele. Pun rămăşag că n-ai vrea să zaci în temniţa din Limerick, departe de prieteni şi familie.
>
> A dumitale, cu litigioasă speranţă, Doamna Brigid Finucane

E tare scrisoarea, flăcău, îmi spune ea, med tare decât orice citeşti în *Limerick Leader.* Cuvântul ăsta, întrucât, zău că te bagă-n sperieţi. Ce-nseamnă?

Cred că înseamnă că e ultima şansă pentru tine.

Mai scriu încă cinci scrisori şi ea îmi dă bani pentru timbre. Pe drum spre poştă, îmi spun în sinea mea de ce s-arunc eu banii pe timbre când am două picioare şi pot să duc chiar eu scrisorile,

în puterea nopţii? Când eşti sărac, o scrisoare de ameninţare e o scrisoare de ameninţare, indiferent cum a ajuns la tine la uşă.

Fug pe aleile din Limerick, vârând scrisori pe sub uşi, rugându-mă să nu mă vadă nimeni.

Săptămâna următoare, doamna Finucane chiţăie de bucurie. Patru dintre ei plătiseră. O, ia stai jos şi mai scrie, flăcău. Bagă-i în boală de frică.

Săptămână de săptămână, scrisorile mele de ameninţare sunt tot mai dure. încep să strecor cuvinte pe care nu prea le pricep nici eu.

Dragă Doamnă O'Brien,

întrucât nu te-ai înduplecat în faţa iminenţei litigiului, aşa cum s-a arătat în epistola noastră precedentă, te informez că am început consultările cu avocatul nostru de colo din Dublin.

Săptămâna următoare, doamna O'Brien plăteşte. A venit tremurând la mine, flăcău, cu lacrimi în ochi, şi a promis că niciodată n-o să mai rămână în urmă cu plata.

Vineri seara, doamna Finucane mă trimite la un birt să cumpăr o sticlă de sherry. Tu eşti prea necopt pentru sherry, flăcău. Poţi să-ţi faci un ceai bun, dar trebuie să foloseşti frunzele rămase de dimineaţă. Nu, pâine nu-ţi dau, la cât e de scumpă. Pâine, ai? Data viitoare parcă te văd că-mi ceri un ou.

Ea se leagănă la foc, soarbe din sherry, îşi numără banii din portofelul pe care-l ţine în poală, îşi notează plăţi în registru înainte să încuie tot în lada ei de sus, de sub pat. După câteva pahare de sherry, îmi spune ce bine e să ai niscaiva bănuţi, ca să-i poţi lăsa moştenire bisericii, să ţină slujbe pentru odihna sufletului tău. E fericită când se gândeşte la popii care o să ţină slujbe pentru ea mulţi ani după ce va fi moartă şi-ngropată.

Uneori, ea adoarme şi, dacă-i cade portofelul pe jos, îmi iau singur câţiva şilingi în plus pentru orele suplimentare

și pentru că folosesc toate cuvintele alea mari. O să-i rămână mai puțini bani pentru popi și slujbe, dar de câte slujbe are nevoie un suflet, și am și eu dreptul la câteva lire acolo, nu-i așa, după ce Biserica mi-a tot trântit ușa în nas. Nu m-au lăsat să mă fac băiat de altar, nici să merg la liceu, nici să fiu misionar la Părinții Albi. Nici că-mi pasă. Am un cont de economii la poștă și, dacă o să am în continuare succes cu scrisorile de amenințare, o să șterpelesc din când în când câțiva șilingi din portofelul ei și o să păstrez banii de timbre, o să adun banii cu care să

fug în America. Poate să crape toată familia mea de foame, că tot nu mă ating de banii ăştia de la poştă.

De multe ori trebuie să scriu scrisori de ameninţare către vecini şi prieteni ai mamei şi mi-e frică să nu mă dau în vileag. Ei se plâng la mama că scorpia aia bătrână de Finucane, de jos din Irishtown, mi-a trimis o scrisoare de ameninţare. Ce lighioană din iad o fi aia care umblă cu şicane la ăi de-un rang cu ea, cu un drac de scrisoare de n-are nici cap, nici coadă, cu nişte cuvinte nemaiauzite nici pe pământ, nici pe mare. Ăla care-i în stare să scrie o scrisoare ca asta e mai rău ca Iuda sau ca orice iscoadă de-a englezilor.

Mama zice că oricine scrie asemenea scrisori ar trebui opărit cu ulei şi să-i smulgă orbii unghiile de la mâini.

îmi pare rău pentru necazurile lor, dar altfel n-am cum să pun deoparte banii pentru America. Ştiu că într-o bună zi o să fiu un yankeu bogat şi o să trimit acasă cu sutele de dolari, iar familia mea n-o să mai aibă de ce să se mai teamă vreodată de scrisori de ameninţare.

Unii dintre băieţii temporari o să dea examenul în august, să devină permanenţi. Ar trebui să dai examenul ăla, Frank McCourt, zice doamna O'Connell. Tu ai acolo un

dram de minte şi l-ai trece cu brio. Una, două te-ai face poştaş şi i-ai fi de mare ajutor bietei maică-ta.

Şi mama zice să dau examenul, să mă fac poştaş, să pun bani deoparte, să plec în America şi să fiu poştaş acolo, nu-i aşa că ar fi o viaţă minunată.

Sâmbătă duc o telegramă la birtul lui South şi dau de Pa Keating acolo, negru tot ca de obicei. Ia şi tu o limo- nadă, Frankie, zice el, sau vrei o bere, dacă tot mergi pe şaişpe ani?

O limonadă, nene Pa, mersi.

O să vrei să bei prima ta bere când o să faci şaişpe ani, nu?

Da, dar n-o să fie tata aici să mi-o dea.

Stai tu liniştit. Ştiu că n-are acelaşi farmec fără taică-tău, dar îţi dau eu prima ta bere. Asta aş face, dac-aş avea un fiu. Să vii încoace în seara de dinainte să faci şaişpe ani.

Bine, nene Pa.

Am auzit că dai examenul ăla la poştă.

Da.

De ce să faci aşa ceva?

E o meserie bună, una, două ajungi poştaş şi primeşti pensie.

A, pe dracu' pensie. El la şaişpe ani îi dă 'nainte cu pensia. Ce, mă iei peste picior? Ai auzit ce-am zis, Frankie. Pe dracu' pensie. Dacă iei examenul, o să rămâi la poştă fain frumos toată viaţa ta. O să te însori cu o Brigid, o să ai cinci mici catolici şi o

să creşti trandafiri în grădină. O să-ţi moară mintea înainte să faci treizeci de ani şi o să ţi se usuce boaşele şi mai devreme cu un an. Hotărăşte naibii cu capul tău şi dracu' să-i ia pe fricoşi şi pizmaşi. M-ai auzit, Frankie McCourt?

Da, nene Pa. Aşa zicea şi domnul O'Halloran.

Ce zicea?

Să hotărăsc cu capul meu.

Bine zicea domnul O'Halloran. E viaţa ta, hotărăşti tu, cu capul tău, şi lasă-i dracului pe pizmaşi, Frankie. Oricum tu o să pleci în America odată şi-odată, nu-i aşa?

Da, nene Pa.

în ziua examenului sunt scutit de la serviciu. Văd un anunţ în vitrina unui birou de pe strada O'Connell: CĂUTĂM BĂIAT ISTEŢ, SĂ SCRIE FRUMOS, SĂ ŞTIE SĂ SOCOTEASCĂ, ADRESAŢI-VĂ ADMINISTRATORULUI, DOMNUL MCCAFFREY, EASONS LTD.

Stau afară, în faţa locului unde se ţine examenul, casa Asociaţiei Tinerilor Protestanţi din Limerick. Băieţi de peste tot din Limerick urcă treptele ca să dea examenul şi la uşă e un om care le dă foi de hârtie şi creioane şi se răsteşte la ei să se mişte mai repede, mai repede. Mă uit la omul din prag, mă gândesc la nenea Pa Keating şi la vorbele lui, mă gândesc la anunţul din vitrină de la Ea- soni, CĂUTĂM BĂIAT ISTEŢ. Nu vreau să intru pe uşa aia şi să iau examenul, că dacă-l iau, o să fiu băiat care duce telegrame permanent, cu uniformă, apoi poştaş, apoi un funcţionar care vinde timbre toată viaţa mea. O să rămân pe veci în Limerick, cu mintea moartă şi boaşele uscate.

Omul de la uşă spune tu de colo, intri sau rămâi acolo să căşti gura?

îmi vine să-i răspund omului să mă pupe în cur, dar med am câteva săptămâni la poştă şi poate mă pârăşte. Clatin din cap şi o iau pe strada unde se caută un băiat isteţ.

Administratorul, domnul McCaffrey, zice aş vrea

să văd o mostră de scris de mână, pe scurt, să văd dacă ai mâna cât de cât pricepută. Aşază-te colo la masă. Scrie-ţi numele şi adresa şi un paragraf în care să explici de ce ai venit încoace pentru slujba asta şi cum îţi propui să urci în ierarhie la Eason şi Fiul Ltd., fiindcă prin perseverenţă şi

stăruinţă, această companie e o mare şansă pentru un băiat, dacă stă cu ochii pironiţi pe steag şi-şi păzeşte flancurile de chemarea de sirenă a păcatului.

Eu scriu:

Frank McCourt,

Strada Little Barrington nr. 4,

Oraş Limerick Comitat Limerick Irlanda

îmi doresc această slujbă ca să urc până în vârf la Easons Ltd., prin perseverenţă şi stăruinţă, ştiind că dacă stau cu ochii pironiţi şi-mi păzesc flancurile, o să fiu ferit de orice ispită şi o mândrie pentru Easons şi pentru Irlanda în general.

Ce-i sista? zice domnul McCaffrey. Ce facem aici, strâmbăm adevărul?

Nu ştiu, domnule McCaffrey.

Strada Little Barrington. Aia e o alee. De ce-i spui stradă? Stai pe o alee, nu pe o stradă.

Aşa i se zice, stradă, domnule McCaffrey.

Nu fi obraznic, băiete.

O, nici vorbă, domnule McCaffrey.

Stai pe o alee şi asta înseamnă că n-are unde să te ducă drumul decât în sus. înţelegi tu lucrul ăsta, McCourt?

Da, domnule.

Trebuie să te ridici şi să scapi de mahala, McCourt.

Trebuie, domnule McCaffrey.

Ai căutătura şi statura unui băiat de mahala,

McCourt.

Da, domnule McCaffrey.

Scrie mahala pe tine. Peste tot pe tine, din cap până-n picioare. Nu încerca să prosteşti lumea, McCourt. Trebuie să te trezeşti devreme dimineaţa ca să-l prosteşti pe unul ca mine.

Oh, n-aş face aşa ceva, domnule McCaffrey.

Mai sunt şi ochii. Ai nişte ochi tare suferinzi. Vezi ceva?

Văd, domnule McCaffrey.

Ştii să scrii şi să citeşti, dar să aduni şi să scazi ştii?

Ştiu, domnule McCaffrey.

Ei, nu ştiu care-i politica în legătură cu ochii suferinzi. Va trebui să sun la Dublin, să văd ce părere au ei de ochii suferinzi. Dar scrii citeţ, McCourt. Ai mână pricepută. O să te luăm în funcţie de ce se hotărăşte cu ochii suferinzi. De luni dimineaţa. La şase dimineaţa să fii în gară.

Dimineaţa?

Dimineaţa. Păi ce naiba, vindem ziarul de dimineaţă noaptea?

Nu, domnule McCaffrey.

încă o chestie. Noi distribuim *Irish Times,* un ziar protestant, condus de nişte francmasoni din Dublin. Le luăm din gară. Le numărăm. Le ducem la vânzătorii de ziare. Dar nu le citim. Nu vreau să te văd că le citeşti. Poţi să-ţi pierzi credinţa şi, la cum arată ochii ăia, poţi să-ţi pierzi vederea. M-ai auzit, McCourt?

Da, domnule McCaffrey.

Nu *Irish Times,* iar săptămâna viitoare când vii o să-ţi explic pe îndelete ce mizerii englezeşti n-ai voie să citeşti în biroul ăsta. M-ai auzit?

Da, domnule McCaffrey.

Doamna O'Connell stă cu gura strânsă şi nici măcar nu se uită la mine. îi spune domnişoarei Barry am auzit că un neobrăzat din mahala a întors spatele examenului de la poştă de azi. Te

pomeneşti c-o fi prea bun pentru aşa ceva.
Că bine zici, spune domnişoara Barry.
O fi prea bun pentru noi.
Bine zici.
Crezi c-o să ne spună vreodată de ce n-a dat examenul?

Oh, poate ne-o spune, răspunde domnişoara Barry, dacă ne-om ruga de el în genunchi.

Vreau să plec în America, doamnă O'Connell, îi spun eu.

L-ai auzit, domnişoară Barry?

Cum să nu, doamnă O'Connell.

A vorbit.

Aşa e, a vorbit.

O să se căiască el, domnişoară Barry.

Clar că o să se căiască, doamnă O'Connell.

Doamna O'Connell vorbeşte peste capul meu cu băieţii care-şi aşteaptă telegramele pe băncuţă. Ăsta-i Frankie McCourt care crede că e prea bun pentru poştă.

Nu cred aşa ceva, doamnă O'Connell.

Te-a poftit cineva să deschizi pliscul, înălţimea Voastră? Nu-i ajungem noi la nas, nu-i aşa, băieţi?

Aşa e, doamnă O'Connell.

Şi după câte am făcut pentru el, i-am dat telegramele cu bacşişuri bune, l-am trimis la ţară când era vreme frumoasă, l-am primit înapoi după ce s-a purtat ruşinos cu domnul Harrington, englezul, bătându-şi joc de rămăşiţele bietei doamne Harrington, îndopându-se cu sandviciuri cu şuncă, îmbătându-se criţă cu sherry, sărind pe geam şi distrugând toţi trandafirii care-i ieşeau în cale, venind încoace pe trei cărări, şi cine ştie ce altceva o fi făcut în cei doi ani cât a dus telegrame, chiar, cine să ştie, deşi bănuim noi câte ceva, nu-i aşa, domnişoară Barry?

Da, doamnă O'Connell, numa' că nu se cade să discutăm noi din astea.

îi şopteşte ceva domnişoarei Barry şi amândouă se uită la mine şi clatină din cap.

E o ruşine pentru Irlanda şi pentru biata maică-sa. Sper să nu afle niciodată. Dar la ce să te aştepţi de la unul născut în America, cu un tată din Nord. Noi am zis treacă de la noi şi l-am primit înapoi.

XVII

Vorbeşte întruna peste capul meu cu băieţii de pe bancă.

S-a angajat la Easoni, să lucreze pentru o bandă de francmasoni şi protestanţi de colo din Dublin. Pentru poştă e prea bun, dar e dispus una, două să ducă tot felul de reviste englezeşti împuţite peste tot în Limerick. Fiecare revistă pe care pune mâna e un păcat de moarte. Dar acuma pleacă, sigur că da, şi ce nenorocire pentru biata maică-sa, care s-a rugat să aibă fiu-său pensie şi să aibă grijă de ea la bătrâneţi. Aşa că na, ia de-aici leafa şi piei din ochii noştri.

E băiat rău, nu-i aşa, băieţi?

Da, domnişoară Barry.

Nu ştiu ce să spun. Nu ştiu cu ce am greşit. Să spun că îmi pare rău? La revedere?

Las cureaua şi taşca pe biroul doamnei O'Connell. Ea se încruntă la mine, du-te. Du-te la slujba ta de la Easoni. Lasă-ne pe noi. Următorul băiat să vină să-şi ia telegramele.

Ele se întorc la munca lor şi eu o zbughesc pe scări spre următoarea etapă din viaţa mea.

XVII

Nu ştiu de ce a trebuit doamna O'Connell să-mi bată obrazul de faţă cu toată lumea şi nu cred că sunt prea bun pentru poştă sau pentru orice altceva. Cum să cred asta când am părul zbârlit tot, faţa mi-e plină de coşuri, ochii îmi sunt roşii, plini de urdoare gălbuie, îmi cad dinţii de putrezi ce sunt, n-am umeri deloc şi pic de cărniţă pe fund după ce am pedalat douăzeci de mii de kilometri să duc douăzeci de mii de telegrame la fiecare uşă din Limerick şi din împrejurimi?

Doamna O'Connell a zis mai demult că ştia totul despre toţi băieţii care duceau telegrame. Probabil că ştie cum îmi faceam păcat cu mâna mea sus pe Carrigogunnell, de faţă cu lăptăresele care căscau gura şi cu băieţeii care se uitau în sus.

Probabil că ştie despre Theresa Carmody şi canapeaua verde, cum am împins-o în păcat şi am trimis-o în iad, care-i cel mai rău păcat dintre toate, de o mie de ori mai rău decât Carrigogunnell. Probabil că ştie că n-am mai trecut pe la spovedanie după Theresa, că sunt şi eu osândit s-ajung în iad.

Un om care săvârşeşte asemenea păcat nu e niciodată prea bun pentru poştă sau pentru orice altceva.

Barmanul de la South mă ţine minte de când am fost acolo cu domnul Hannon, Bill Galvin, nenea Pa Keating, negru-alb-negru. Il ţine minte pe tata, cum îşi cheltuia leafa şi şomajul cântând cântece patriotice şi ţinând discursuri pe doc ca un rebel condamnat.

Cu ce să te servesc? zice barmanul.

Am venit să mă întâlnesc cu nenea Pa şi să beau prima mea bere.

Măi să fie, zău aşa? Ajunge şi el imediat şi nu văd de ce nu i-aş pregăti berea şi poate să-ţi pregătesc şi ţie prima ta bere, nu-i aşa?

Aşa e, domnule.

Vine şi nenea Pa şi-mi spune să mă aşez la perete, lângă el. Barmanul aduce berile, nenea Pa plăteşte, ridică halba lui, le spune bărbaţilor din cârciumă ăsta-i nepotul meu, Frankie McCourt, fiul lu’ Angela Sheehan, sora nevesti-mii, şi bea prima lui bere, hai sănătate şi viaţă lungă, Frankie, să prinzi drag de bere, dar nu prea mult.

Bărbaţii ridică halbele, dau din cap, beau şi rămân cu nişte urme lăptoase pe buze şi mustăţi. Eu iau o înghiţitură zdravănă de bere şi nenea Pa îmi zice mai încetişor, pentru numele lu’ Isus, n-o bea pe toată, că n-o seca robinetul câtă vreme familia Guinness se ţine tare şi sănătoasă.

Eu îi spun că vreau să-i fac cinste cu o bere cu ultima mea leafă de la poştă, dar el zice nu, du-i banii maică-tii acasă şi n-ai decât să-mi dai o bere când o să vii acasă din America înflăcărat tot de succes şi de dogoarea blondei de la braţul tău.

Bărbaţii din cârciumă vorbesc despre halul în care e lumea şi cum Dumnezeu o fi scăpat Hermann Goering de ştreang cu o oră înainte să fie spânzurat. Yankeii sunt acolo la Nuremberg şi zic că habar n-au cum a pitit porcul ăla de nazist pastila. O fi ascuns-o în ureche? în nară? în cur? Yankeii trebuie să-i fi căutat în toate găurile şi cotloanele pe toţi naziştii de i-au prins, dar Hermann tot le-a tras clapa. Ei, poftim. Asta arată că poţi să traversezi Atlanticul, să debarci în

Normandia, să razi Germania de pe faţa pământului cu bombele, dar la urma urmelor, nu eşti în stare să găseşti o pastiluţă vârâtă în adâncurile curului grăsan al lui Goering.

XVII

Nenea Pa îmi mai ia o halbă. Mi-e mai greu s-o beau pentru că e săţioasă şi-mi umflă burta. Bărbaţii vorbesc despre lagăre de concentrare şi despre bieţii evrei care niciodată n-au făcut rău nimănui, bărbaţi, femei, copii îndesaţi claie peste grămadă în cuptoare, copii, bagă de seamă, ei cu ce să fi greşit, pantofiori împrăştiaţi peste tot, îndesaţi, şi în cârciumă e ceaţă, iar vocile când se aud, când se sting. Ţi-e bine? zice nenea Pa. Eşti alb ca hârtia. Mă duce la ve- ceu şi-i tragem amândoi o pişare lungă şi zdravănă la peretele care se mişcă întruna înainte şi înapoi. Nu pot să mai intru în cârciumă, fum de ţigară, bere Guinness stătută, fundul grăsan al lui Goering, pantofiori împrăştiaţi, nu mă mai pot întoarce înăuntru, noapte bună, nene Pa, mersi, iar el îmi spune să mă duc drept acasă la maică-mea, drept acasă, oh, el nu ştie de excitarea din pod sau de excitarea de pe canapeaua verde sau de mine cât sunt de osândit, că dac-aş muri acum, drept în iad aş ateriza cât ai clipi.

Nenea Pa se întoarce la halba lui. Eu ies pe O'Connell Street şi de ce n-aş face câţiva paşi până la iezuiţi, să le spun toate păcatele mele acum, în ultima noapte când mai am cinşpe ani. Sun la uşă la casa preoţilor şi răspunde un tip voinic. Da? Vreau să mă spovedesc, părinte, zic. Eu nu sunt preot, zice el. Nu-mi zice părinte. Sunt frate.

Bine, frate. Vreau să mă spovedesc până mâine, că fac şaişpe ani. Să fie harul cu mine de ziua mea.

Pleacă de-aici, spune el. Eşti beat. Un copilandru ca tine beat pulbere să sune la ora asta după popi.

Valea sau chem garda.

A, nu. A, nu. Vreau numai să mă spovedesc. Svrnt osândit.

Eşti beat şi nu eşti pregătit în cuget de pocăinţă.

îmi închide uşa-n nas. Iar mi se închide uşa-n nas, dar eu fac şaişpe ani mâine, aşa că iar sun. Fratele deschide uşa, mă răsuceşte şi-mi trage un şut în fund de mă duc de-a dura pe scări.

Dacă mai suni la uşa asta, îţi rup mâna, zice.

Călugării iezuiţi n-ar trebui să vorbească aşa. Ar trebui să fie ca Domnul nostru, nu să umble prin lume să pună gând rău mâinilor oamenilor.

Sunt ameţit. Mă duc acasă la culcare. Pe Barrington Street mă ţin de garduri şi când intru pe alee, mă rezem de perete. Mama stă la foc şi fumează o Woodbine, fraţii mei sunt sus, în pat. Frumos, aşa se vine acasă, spune ea.

Mi-e greu să vorbesc, dar îi spun că am băut prima mea bere cu nenea Pa. N-am tată să-mi dea şi mie prima bere.

Nen-tu Pa ar trebui să aibă mai multă minte.

Mă împleticesc până la un scaun şi ea spune exact ca taică-tu.

încerc să controlez felul cum mi se mişcă limba în gură. Mai bine, mai bine, mai bine-s ca tata decât ca Laman Griffin.

Ea îmi întoarce spatele şi se uită la cenuşa din cămin, dar nu vreau s-o las în pace pentru că mi-am băut berea, două beri, şi mâine fac şaişpe ani, sunt bărbat.

M-ai auzit? Mai bine să fiu ca tata decât ca Laman Griffin.

Ea se ridică în picioare, întorcându-se la mine. Ia ţine-ţi gura aia, spune ea.

Ba să-ţi ţii tu gura aia afurisită.

Nu vorbi aşa cu mine. Sunt maică-ta.

O să vorbesc cu tine cum am eu chef, ce dracu'.

Vorbeşti spurcat ca un poştaş.

Nu zău? Nu zău? Păi mai bine sunt poştaş decât ca de-alde Laman Griffin, beţivan bătrân plin de muci, cu podu' lui în care se suie lumea cu el.

Ea pleacă de lângă mine, iar eu mă duc după ea

sus, în camera mică. Ea se întoarce, lasă-mă în pace, lasă-mă în pace, dar eu mă răstesc întruna la ea, Laman Griffin, Laman Griffin, până când îmi dă un brânci, să ieşi afară

din camera asta, iar eu o plesnesc peste obraz de i se umplu ochii de lacrimi şi scoate ca un scâncet, niciodată n-o să mai prinzi ocazia să faci aşa ceva, şi eu dau înapoi pentru că s-a mai adăugat un păcat la lista mea cea lungă şi mi-e ruşine de ce-am făcut.

Mă prăbuşesc în pat, îmbrăcat tot, şi mă trezesc în miezul nopţii ca să vomit pe pernă, iar fraţii mei se plâng de putoare, îmi spun să curăţ, că sunt o ruşine. O aud pe mama plângând şi vreau să-i spun că-mi pare rău, dar de ce să-i mai spun după ce-a făcut ce-a făcut cu Laman Griffin.

De dimineaţă, fraţii mei cei mici au plecat la şcoală, Malachy a ieşit să caute de lucru, mama stă la foc şi bea ceai. Pun leafa pe masă, lângă cotul ei, şi mă întorc să plec. Vrei o cană de ceai? zice ea.

Nu.

E ziua ta.

Nu-mi pasă.

Ar trebui să bagi ceva la stomac, strigă ea după mine pe alee, dar îi întorc spatele şi dau colţul fără să răspund. Şi acum îmi vine să-i spun că-mi pare rău, dar dacă-mi dau drumul, o să-mi vină să-i spun că e numai şi numai din vina ei, că n-ar fi

trebuit să se suie în pod în noaptea aia şi oricum nu dau nici o băşină degerată, că eu scriu în continuare scrisori de ameninţare pentru doamna Finucane şi economisesc ca să plec în America.

Am toată ziua liberă înainte să mă duc la doamna Finucane să scriu scrisorile de ameninţare şi hoinăresc pe Henry Street până când ploaia mă mână în biserica fran- ciscană, unde stă Sfântul Francisc, cu păsările şi mieii lui. Mă uit la el şi mă întreb de ce m-oi fi rugat vreodată la el. Nu, nu m-am rugat, m-am milogit.

M-am milogit să pună o vorbă bună pentru Theresa Carmody, dar el n-a făcut nimic, a stat numai acolo la el pe

piedestal cu micul lui surâs, cu păsările şi cu mieii şi n-a dat nici o băşină degerată pe Theresa sau pe mine.

Am terminat-o cu tine, Sfinte Francisc. întorc foaia. Francis. Nu ştiu de ce m-or fi botezat aşa. Mult mai bine mi-ar fi şezut să mă fi botezat Malachy, nume de rege şi de sfânt mare. De ce n-ai făcut-o bine pe Theresa? De ce-ai lăsat-o să ajungă în iad? Ai lăsat-o pe mama să se suie în pod. Pe mine m-ai lăsat cu osânda mea. Pantofi de copilaşi împrăştiaţi în lagăre de concentrare. Iar am abcesul. Mi-a crescut în piept şi mi-e foame.

Sfântul Francisc nu mi-e de nici un ajutor, nu vrea să stăvilească lacrimile care-mi ţâşnesc din amândoi ochii, nici suspinele, sufocarea şi strigătele de Doamne, o, Doamne care m-au adus în genunchi, cu capul pe spătarul stranei din faţa mea şi sunt aşa de slăbit de la foame şi plâns că m-aş prăbuşi pe podea şi vă rog, Doamne sau Sfinte Francisc, ajutaţi-mă, că azi fac şaişpe ani şi am dat în mama, am trimis-o pe Theresa în iad şi m-am slobozit peste tot prin Limerick şi-n vecini şi mă tem c-o să sfârşesc cu piatra de moară de gât.

Un braţ îmi cuprinde umerii, o sutană maronie, un zornăit de mătănii, un preot franciscan.

Copile, copile, copile.

Sunt un copil şi mă rezem de el, micul Frankie în poala lui taică-său, spune-mi povestea lui Cuchulain, tată, povestea mea şi nu a lui Malachy

sau a lui Freddie Leibowitz de la leagăne.

Şezi aici, cu mine, copile. Spune-mi ce te necăjeşte. Numai dacă vrei. Eu sunt părintele Gregory.

Azi fac şaisprezece ani, părinte.

O, frumos, foarte frumos, şi de ce te-ai necăji din cauza asta?

Aseară am băut prima mea bere.

Da?

Am dat în mama.

Doamne păzeşte-ne, copile. Dar El o să te ierte. Mai e şi altceva?

Nu pot să-ţi spun, părinte.

Vrei să te spovedeşti?

Nu pot, părinte. Am făcut grozăvii.

Dumnezeu iartă pe oricine se pocăieşte. El l-a trimis pe Preaiubitul Său Fiu să moară pentru noi.

Nu pot să spun, părinte. Nu pot.

Dar Sfântului Francisc poţi să-i spui, nu?

El nu mă mai ajută.

Dar îl iubeşti, nu-i aşa?

Da. Mă cheamă Francis.

Atunci spune-i. O să stăm aici şi tu îi spui ce te frământă. Dacă stau şi eu să ascult, o să fiu doar o pereche de urechi pentru Sfântul Francisc şi Domnul nostru. Nu crezi că te-ar ajuta?

Vorbesc cu Sfântul Francisc şi-i spun de Margaret, Oli- ver, Eugene, de tata care cânta Roddy McCorley şi nu aducea nici un ban acasă, de tata care n-a trimis nici un ban din Anglia, de Theresa şi de canapeaua verde, de cumplitele mele păcate de pe Carrigogunnell, de ce n-au putut să-l spânzure pe Hermann Goering pentru ce le-a făcut copilaşilor cu pantofii împrăştiaţi prin lagărele de concentrare, de fratele creştin care mi-a închis uşa în nas, de cum nu m-au lăsat atunci să mă fac băiat de altar, cum mergea fratele meu mai mic Michael pe alee, clămpănind cu pantoful rupt, de ochii mei cei bolnavi de care mi-e ruşine, de fratele iezuit care mi-a închis uşa în nas, de lacrimile din ochii mamei când am pălmuit-o.

Vrei să stai în tăcere, poate să te rogi câteva minute? întreabă părintele Gregory.

îi simt sutana maronie aspră pe obraz şi-mi vine miros de săpun. El se uită la Sfântul Francisc şi la chivot şi dă din cap, bănui că vorbeşte cu Dumnezeu. Apoi îmi spune să îngenunchez, mă iartă de păcate, îmi spune să zic de trei ori Ave Maria, de trei ori Tatăl Nostru şi de trei ori Lăudat Fie. îmi spune că Dumnezeu mă iartă şi trebuie să mă iert şi eu, că Dumnezeu mă iubeşte şi trebuie să mă iubesc şi eu, că numai atunci când îl iubeşti pe Dumnezeu în tine însuţi poţi iubi toate făpturile Domnului.

Dar eu vreau să ştiu ce face Theresa Carmody în iad, părinte.

Nu, copile. Cu siguranţă e în rai. A suferit ca martirii de odinioară şi Dumnezeu ştie că s-a canonit destul. Poţi să fii sigur că măicuţele de la spital n-au lăsat-o să moară fără preot.

Eşti sigur, părinte?

Sunt sigur, copile.

Mă mai binecuvântează o dată, îmi spune să mă rog pentru el şi o iau vesel la picior pe străzile plouate din Lime- rick, ştiind-o pe Theresa în rai, scăpată de tuse.

E luni dimineaţa şi s-a crăpat de ziuă în gară. Ziare şi reviste sunt aşezate în teancuri pe lângă gardul peronului. Domnul McCaffrey a venit cu alt băiat, Willie Harold, şi taie sforile pachetelor, numără şi notează cifrele într-un registru. Ziarele englezeşti şi *Irish Times* trebuie duse devreme, iar revistele, în a doua parte a dimineţii. Numărăm ziarele şi le punem etichete ca să fie livrate diferitelor magazine din oraş.

Domnul McCaffrey conduce duba şi rămâne la volan în timp ce Willie şi cu mine dăm fuga în magazine cu teancurile şi luăm comenzi pentru a doua zi, adunăm sau scădem în registru. După ce distribuim ziarele, descărcăm

revistele la birou şi mergem acasă cincizeci de minute, să luăm micul dejun.

Când mă întorc la birou, găsesc alţi doi băieţi, Eamon şi Peter, care deja sortează revistele, le numără şi le îndeasă în cutii pregătite lângă perete pentru vânzătorii de ziare. Comenzile mici sunt livrate de Gerry Halvey pe bicicleta lui de curier, comenzile mari sunt livrate cu duba. Domnul McCaffrey îmi spune să rămân la birou, ca să învăţ să număr reviste şi să le notez în registru. Imediat ce domnul McCaffrey iese pe uşă, Eamon şi Peter deschid un sertar unde au ascunse chiştoace de ţigară şi le aprind. Nu le vine să creadă că eu nu fumez. Vor să ştie dacă am vreun beteşug, e de la ochii bolnavi sau poate am ftizie. Cum să ieşi cu o fată dacă nu fumezi? Păi dacă ieşi şi tu în oraş cu o fată şi ea-ţi cere o ţigare şi tu zici că nu fumezi, nu eşti un mare nărod, nu eşti cel mai mare nărod? zice Peter. Cum s-o îmbunezi să vină cu tine pe câmp la o pipăială? Tata zice că să n-ai încredere în bărbatul care nu bea, zice Eamon. Peter zice că dacă dai peste un bărbat care nu bea şi nu fumează, pe ăla nu-l interesează nici fetele, aşa că să ai grijă să-ţi ţii mâna la găoază, aşa să faci.

Se pun pe râs şi dau în tuse şi cu cât râd mai mult, cu atât mai rău tuşesc, până ajung să se ţină unul de altul, să se bată reciproc pe spate şi să-şi şteargă lacrimile de pe obraji. După ce le trece criza, luăm reviste englezeşti şi americane şi ne uităm la reclame pentru lenjerie de damă, sutiene,

chiloţi şi ciorapi lungi de nailon. Eamon răsfoieşte o revistă americană de-i zice *See,* cu poze cu japoneze care-i înveselesc pe soldaţii plecaţi atât de departe de casă, şi Eamon zice că are nevoie la veceu şi când pleacă, Peter îmi face cu ochiul, te-ai prins cu ce se ocupă acolo, nu? Şi uneori domnul McCaffrey face ca trenul când băieţii stau prea mult la veceu să şi-o frece, irosind timpul preţios pentru

care sunt plătiţi la Eason, unde mai pui că-şi riscă şi nemurirea sufletului. Domnul McCaffrey nu vine direct să spună terminaţi cu laba, pentru că nu poţi acuza pe cineva de un păcat de moarte dacă n-ai dovezi. Uneori, când un băiat iese de la veceu, intră el să-şi bage nasul. Iese de acolo cu o mutră ameninţătoare şi le spune băieţilor n-aveţi voie să vă uitaţi pe revistele alea deocheate de prin străini. Tre' să le număraţi şi să le puneţi în cutii, atâta tot.

Eamon iese de la veceu şi intră Peter cu o revistă americană, *Collier's,* cu poze de fete de la un concurs de frumuseţe. Ştii ce face acolo? zice Eamon. Şi-o freacă. Intră acolo de cinci ori pe zi. Cum primim o nouă revistă americană cu lenjerie de damă, intră acolo. Nu se satură niciodată de frecat. împrumută reviste acasă, fără ştirea

domnului McCaflrey, şi Dumnezeu ştie ce-o face el cu revistele toată noaptea. Dac-ar cădea acuma mort, numaidecât s-ar căsca larg gura iadului.

îmi vine să mă duc la toaletă după ce iese Peter, dar nu vreau ca ei să spună ia uite la băiatul cel nou, e prima lui zi de lucru şi deja şi-o freacă. O ţigare n-ar aprinde, da’ face laba ca un ţap bătrân.

Domnul McCaflrey se întoarce după livrările cu maşina şi vrea să ştie de ce nu sunt toate revistele numărate, făcute teancuri şi gata de plecare. Am fost ocupaţi să-l in- struim pe băiatul cel nou, McCourt, îi spune Peter. E el cam încet din cauză că, ştiţi, are ochii bolnavi, dar ne-am ţinut de capul lui şi a început să se mişte mai repede.

Gerry Halvey, curierul, n-o să vină o săptămână pentru că are dreptul la concediu şi vrea să stea cu gagică-sa, Rose, care se întoarce din Anglia. Cum eu sunt băiatul cel nou, trebuie să fac eu pe curierul cât lipseşte el, o să dau ture prin Limerick pe bicicletă, cu coşul cel mare de metal în faţă. îmi arată cum să aşez ziarele şi revistele în echilibru,

să nu se răstoarne bicicleta cu mine în şa, că poate trece vreun camion şi mă calcă, de rămân în drum ca o bucată de somon. A văzut el odată un soldat călcat de un camion militar şi exact aşa arăta, ca somonul.

Gerry mai face o ultimă livrare sâmbătă la prânz, la chioşcul Easonilor de la gară, ceea ce mie-mi convine pentru că ne putem întâlni acolo să-mi lase bicicleta, iar el o poate aştepta pe Rose la tren. Stăm la poartă şi aşteptăm, iar el îmi spune că n-a mai văzut-o pe Rose de un an. Ea lucrează într-o cârciumă din Bristol, ceea ce lui nu-i place deloc pentru că englezii mereu pipăie fetele irlandeze, le bagă mâna pe sub fustă, ba chiar mai rău, iar fetelor irlandeze le e frică să se plângă, ca să nu fie date afară. Toată lumea ştie că fetele irlandeze se ţin neprihănite, mai ales fetele din Limerick, de li s-a dus vestea în lumea întreagă cât sunt de neprihănite, mai cu seamă dacă le aşteaptă acasă un bărbat ca însuşi Gerry Halvey. O să-şi dea seama dacă i-a fost credincioasă după mers. Dacă o fată se întoarce după un an acasă şi merge altfel decât când a plecat, atunci ştii că s-a ţinut de prostii cu englezii, nişte nenorociţi de porci perverşi.

Trenul intră fluierând în gară şi Gerry flutură din mână şi mi-o arată pe Rose care vine spre noi din capătul trenului, zâmbind cu dinţii ei albi şi arătând încântător într-o rochie verde. Gerry se opreşte din fluturat şi mormăie în barbă ia uite ce mers are, târfa, stricata, ştoarfa, zdreanţa, târâtura, şi iese fuga din gară. Rose vine la mine, ăla de era cu tine nu era cumva Gerry Halvey?

Era.

Unde e?
O, a ieşit.
Ştiu că a ieşit. Unde s-a dus?
Nu ştiu. Nu mi-a spus. A fugit pur şi simplu.
A spus ceva?

N-am auzit să fi spus nimic.
Sunteţi colegi?
Da. îmi dă bicicleta lui.
Care bicicletă?
De curier.
E curier pe bicicletă?
Da.
Mie mi-a zis că lucrează la birou la Easoni, că e funcţionar, are o slujbă de birou.
Mă apucă disperarea. Nu vreau să-l scot de mincinos pe Gerry Halvey, să dea de necaz cu fermecătoarea Rose. O, toţi facem cu rândul pe curierii cu bicicleta. O oră la birou, o oră pe bicicletă. Şeful zice că e bine să ieşim afară, la aer curat.
Ei, atunci mă reped până acasă, să-mi las valiza, şi o să mă duc la el acasă. Credeam că o să mi-o care el.
Sunt cu bicicleta, poţi pune valiza în coş şi te conduc eu acasă.
Mergem până pe Carey’s Road, unde stă ea, şi-mi spune că nu mai poate după Gerry. A pus deoparte banii din Anglia şi acum vrea să se întoarcă la el şi să se căsătorească, chiar dacă el are doar nouăsprezece ani, iar ea şaptesprezece. Ce contează, dacă eşti îndrăgostit. în Anglia am trăit ca o călugăriţă şi am visat la el noapte de noapte şi-ţi mulţumesc frumos că mi-ai dus valiza.
Mă întorc să sui pe bicicletă şi să pedalez înapoi spre Easoni când îl văd pe Gerry că sare la mine din spate. E roşu la faţă şi fornăie ca un taur. Ce cauţi cu gagică-mea, rahat cu ochi ce eşti? Ei? Ce cauţi? Dacă aflu vreodată că ai avut bucurii la gagică-mea, te omor.

N-am făcut nimic. I-am dus valiza, că era grea.
Dacă te mai uiţi la ea, eşti mort.
Nu mă mai uit, Gerry. Nu vreau să mă uit la ea.
O, nu mai spune! Da’ ce, e boccie?

Nu, nu, Gerry, dar e a ta şi te iubeşte.

De unde ştii?

Mi-a spus ea.

Da?

Da, Dumnezeu mi-e martor.

Duamne.

îi bate la uşă, Rose, Rose, eşti acolo? Şi ea iese din casă, normal că sunt aici, iar eu plec pe bicicleta de curier cu coşul pe care scrie Easons, gândindu-mă cum o sărută el acum şi ce lucruri oribile a spus despre ea în gară şi în- trebându-mă cum a putut Peter de la birou să-l mintă în faţă pe domnul McCaffrey despre mine şi ochii mei când el şi Eamon s-au uitat non-stop la fete în lenjerie şi şi-au frecat-o la veceu.

La birou, domnul McCaffrey e într-un mare hal. Unde-ai fost? Dumnezeule mare, îţi trebuie o zi întreagă ca să vii cu bicicleta de la gară? Avem o urgenţă şi am avea nevoie de Halvey, dar el e dus la dracu' în vacanţă, să mă ierte Dumnezeu de expresie, şi va trebui să alergi tu pe bicicletă cât poţi de iute, bine că ai împărţit telegrame şi ştii fiecare centimetru din Limerick, să te duci la toate afurisitele de magazine care ne sunt cliente, să intri direct, să înşfaci tot ce vezi că e exemplar din *John O'London's Weekly,* să rupi pagina şaisprezece şi, dacă te sâcâie careva, zici că e ordin de la guvern, să nu se amestece ei în treburile guvernului, că dacă se atinge careva de tine, îl paşte arestul, închisoarea şi o amendă grasă, acuma du-te, pentru numele lui Dumnezeu, şi adu înapoi toate paginile şaisprezece pe care le rupi, să le ardem aci la foc.

La toate magazinele, domnule McCaffrey?

Eu mă duc la alea mari, tu la alea mici până la Balli- nacurra, pe Ennis Road şi în vecini, Doamne păzeşte-ne. Hai, du-te.

Eu sar pe bicicletă, iar Eamon coboară fuga pe scări. Hei, McCourt, stai. Ascultă. Când te întorci, să nu-i dai lui toate paginile şaişpe.

De ce?

Le putem vinde, io cu Peter.

De ce?

Sunt despre contracepţie şi în Irlanda nu e voie.

Ce-i aia contracepţie?

Aoleu, Cristoase, tu nu ştii chiar nimic? Adică prezervative, ştii tu, cauciuc, căciuliţă, chestiile alea ca să nu rămână fetele borţoase.

Borţoase?

Gravide. Ai şaişpe ani şi nimic nu ştii. Fugi repede şi adu paginile până nu se buluceşte toată lumea la magazin după *John O'London's Weekly.*

Când s-o iau din loc pe bicicletă, domnul McCaffrey coboară iute scările. Stai aşa, McCourt, mergem cu maşina. Eamon, vii şi tu cu noi.

Şi Peter?

Lasă-l. Oricum, tot pe veceu cu o revistă îl găsim.

Domnul McCaffrey vorbeşte singur în maşină. Mama lor de respectele-mele, să sune ei încoace de la Dublin când ţi-e lumea mai dragă, sâmbăta, să ne trimită de nebuni prin Limerick să rupem pagini dintr-o revistă englezească, în loc să stau şi eu acasă, cu o cană de ceai şi un corn şi să citesc *Irish Press* cu picioarele cocoţate pe o cutie, sub poza cu Preasfânta Inimă, mama lor de respectele-mele, astăzi şi mâine.

Domnul McCaffrey intră buzna în fiecare magazin, cu noi după el. înşfacă reviste, ne dă câte un teanc la fiecare şi ne spune să ne-apucăm

să rupem. Ce faci? ţipă la el patronii magazinelor. Isuse, Maica Domnului şi Sfinte Iosif, ai luat-o de tot pe arătură? Pune la loc revistele sau chem garda.

Domnul McCaffrey le spune ordin de la guvern, cucoană. Săptămâna asta, în *John O'London* sunt nişte mizerii de care n-ar trebui să dea cu ochii nici un irlandez şi noi am venit aici să facem lucrarea Domnului.

Ce mizerii? Ce mizerii? Arată-mi mizeriile înainte să te-apuci să mutilezi revistele. Easonii n-o să vadă nici un ban pe revistele astea, mă jur.

Cucoană, nouă la Easoni nu ne pasă. Mai bine pierdem bani cu nemiluita decât să ştim că se strică lumea din Limerick şi Irlanda cu mizerii din astea.

Ce mizerii?

Nu pot să vă spun. Haideţi, băieţi.

Aruncăm paginile pe podeaua dubei şi, când domnul McCaffrey intră în câte un magazin să se certe, ne îndesăm câteva pe sub cămaşă. în dubă sunt şi reviste vechi şi noi le rupem şi le împrăştiem, să creadă domnul McCaffrey că toate sunt pagini şaişpe din *John O'London.*

Cel mai mare cumpărător al revistei, domnul Hutchinson, îi spune domnului McCaffrey să plece dracului din magazinul lui că-i sparge capul, să nu se atingă de reviste, iar când domnul McCaffrey o ţine pe-a lui cu ruptul paginilor, domnul Hutchinson îl zvârle în stradă, domnul McCaffrey zbierând că asta-i o ţară catolică şi doar pentru că Hutchinson e protestant, asta nu-i dă dreptul să vândă mizerii în cel mai pios oraş din Irlanda. Ia să mă pupi în cur, zice domnul Hutchinson, iar domnul McCaffrey zice vedeţi, băieţi? Vedeţi ce se întâmplă dacă nu slujeşti Biserica Adevărată?

Unele magazine zic că au vândut deja toate numerele din *John O'London,* iar domnul McCaffrey

zice o, Maica Domnului, ce-o să se aleagă de noi toţi? Cui le-aţi vândut?

Cere numele şi adresele clienţilor care riscă să-şi piardă nemurirea sufletului dacă citesc articole despre contracepţie. O să se ducă la ei acasă, să rupă pagina mizerabilă, dar

vânzătorii spun că e sâmbătă seara, McCaffrey, se înnoptează, şi la valea de-aici.

în timp ce ne întoarcem la birou, în fundul dubei, Ea- mon îmi şopteşte eu am două'ş'una de pagini. Tu câte ai? îi spun că paişpe, dar am mai mult de patruzeci, dar nu-i spun pentru că niciodată nu trebuie să fii sincer cu cei care spun minciuni despre ochii tăi bolnavi. Domnul McCaffrey ne spune să aducem paginile din dubă. Noi adunăm tot ce e pe podea, iar el se mulţumeşte să stea la biroul lui, în celălalt capăt al sălii, şi să sune la Dublin să le spună cum am luat noi cu asalt magazinele ca războinicii Domnului şi am salvat Limerick-ul de ororile contracepţiei, în timp ce se uită la focul jucăuş în care ard pagini care n-au nici o legătură cu *John O'London's Weekly.*

Luni de dimineaţă, străbat străzile cu bicicleta, împărţind reviste, iar lumea vede firma Easonilor pe bicicletă şi mă opreşte să mă întrebe dacă nu cumva pot face rost de un număr din *John O'London's Weekly.* Toţi par oameni cu stare, unii sunt în maşini, bărbaţi cu pălării, gulere şi cravate, cu două stilouri în buzunare, femei cu pălării şi cu mici petice de blană atâmându-le pe umeri, oameni care îşi beau ceaiul la Savoy sau la Stella şi care ţin degetele mici în sus, ca să arate cât sunt ei de bine-crescuţi, şi acum vor să citească pagina aia despre contracepţie.

Eamon mi-a zis mai devreme să nu cumva să vinzi afurisita aia de pagină cu mai puţin de cinci

şilingi. L-am întrebat dacă glumeşte. Nu, nu glumea. Toată lumea din Limerick vorbeşte despre pagina aia şi sunt disperaţi să pună mâna pe ea.

Cinci şilingi sau nimic, Frankie. Dacă-i vezi bogaţi, le ceri mai mult, dar eu atâta cer, deci să nu te fâţâi tu pe bicicletă şi să-mi strici mie afacerile cu preţuri mici. Trebuie să-i dăm ceva şi lui Peter, altfel o să dea fuga la McCaffrey să ne pârască.

Unii sunt gata să dea chiar şi şapte şilingi şi şase penny şi în două zile mă-mbogăţesc, am mai mult de zece lire în buzunar, minus una pentru şarpele de Peter, care ne-ar turna la McCaffrey. Pun opt lire la poştă pentru biletul meu de America şi în seara aia aşternem masă mare cu şuncă, roşii, pâine, unt, gem. Mama vrea să ştie dac-am câştigat la loto şi îi spun că-mi dă lumea bacşiş. Ei nu-i convine că sunt curier, că ăsta-i pragul cel mai de jos în Limerick, dar dacă asta ne aduce şuncă din asta pe masă, ar trebui să aprindem o lumânare în semn de recunoştinţă. Nu ştie ea că banii mei de bilet se înmulţesc la poştă şi ar muri dac-ar afla cât câştig de pe urma scrisorilor de ameninţare.

Malachy are o slujbă nouă la magazia unui garaj, le dă piese la mână mecanicilor, iar mama are şi ea grijă de un bătrân, domnul Sliney, de pe South Circular Road, cât sunt fiicele lui plecate la serviciu. îmi spune că, dacă am ziare de dus în zonă, să trec pe-acolo să-mi dea un ceai şi un sandvici. Fiicele n-au cum să afle, iar pe moş n-o să-l deranjeze, că oricum e doar pe jumătate conştient mare parte din timp, sleit cum e după atâţia ani în India, în armata engleză.

Ea pare liniştită în bucătăria acelei case, cu şorţul ei imaculat, totul spălat şi lustruit în jurul ei, cu flori iţindu-se în grădina din spate, ciripit de păsări şi muzică de la Radio Eireann. Stă la masă cu un ceainic, căni şi farfurioare, pâine din belşug, unt şi o mulţime de mezeluri. Pot să mănânc orice fel de sandvici, dar eu nu ştiu decât de şuncă şi de tobă. Ea nu mănâncă tobă că asta mănâncă lumea

din mahala, nu dintr-o casă de pe South Circular Road. Zice că bogaţii nu mănâncă tobă pentru că se face cu resturile adunate de pe jos şi de pe tejghele în fabricile de mezeluri şi niciodată nu ştii ce mănânci. Bogaţii sunt foarte atenţi la ce pun între două felii de pâine. în America, la tobă îi zice piftie şi ea nu ştie de ce.

îmi dă un sandvici cu şuncă şi felii zemoase de roşie şi ceai într-o cană cu nişte îngeraşi roz care zboară şi trag cu săgeţile în alţi îngeraşi zburători albaştri, şi mă întreb de ce nu pot să facă şi ei căni de ceai şi oale de noapte fără sumedenie de îngeri şi de fecioare care zburdă în viroagă. Mama zice că aşa sunt bogaţii, le plac ornamentele, că şi nouă ne-ar plăcea dac-am avea bani. Ea şi-ar da amândoi ochii din cap să aibă o casă ca asta, cu flori şi păsări afară, în grădină, şi cu un radio la care să cânte aşa frumos *Con- certul Varşovia* sau *Visul lui Olwyn* şi nenumărate ceşti şi farfurioare cu amoraşi care trag cu săgeţile.

Zice că trebuie să se ducă să vadă ce face domnul Sliney, că e aşa bătrân şi slăbit că uită să strige după oala de noapte.

Oala de noapte? Trebuie să-i goleşti oala de noapte?

Sigur că da.

Se lasă un moment de tăcere pentru că probabil ne amintim de cauza neînţelegerilor noastre, oala de noapte a lui Laman Griffin. Dar asta s-a întâmplat de mult şi acum e oala de noapte a domnului Sliney, ceea ce nu ne dăunează cu nimic pentru că ea primeşte bani pentru asta, iar el nu poate face rău nimănui. Când se întoarce, îmi spune că domnul Sliney ar vrea să mă vadă, aşa că să intru cât e treaz.

El stă culcat într-un pat în salonul din faţă, cu fereastra acoperită de un cearşaf negru prin care nu intră nici geană de lumină. îi spune mamei ridică-mă un pic, duduie, şi ia porcăria aia de pe fereastră, ca să văd băiatul.

Are un păr alb şi lung, care-i ajunge până la

umeri. Mama îmi şopteşte că nu lasă pe nimeni să-l tundă. Am dinţii mei naturali în gură, fiule, spune el. Dacă-ţi vine să crezi aşa ceva. Tu ai dinţii tăi naturali, fiule?

Da, domnule Sliney.

Ah. Ştii, am fost în India. Eu şi Timoney din capul străzii. Mai mulţi inşi din Limerick au fost în India. îl ştii pe Timoney, fiule?

L-am cunoscut, domnule Sliney.

Ştii, a murit. Bietul de el, a orbit. Eu am ochi buni. Am dinţi. Ai grijă de dinţii tăi, fiule.

Am, domnule Sliney.

Am obosit, fiule, dar vreau să-ţi spun un lucru. Mă asculţi?

Da, domnule Sliney.

Mă ascultă, duduie?

O, sigur, domnule Sliney.

Bine. Uite ce vreau să-ţi spun. Apleacă-te încoace, ca să-ţi şoptesc la ureche. Uite ce vreau să spun: niciodată să nu fumezi pipa altuia.

Halvey pleacă în Anglia cu Rose şi toată iarna rămân eu curier pe bicicletă. E o iarnă aspră, cu gheaţă peste tot, şi niciodată nu ştiu când o să-mi fugă bicicleta de sub mine, să mă trântească pe stradă sau pe trotuar, să mi se împrăştie revistele şi ziarele. Magazinele se plâng la domnul McCaffrey că *Irish Times* le e adus împodobit cu bucăţi de gheaţă şi rahat de câine şi el ne zice nouă în şoaptă că aşa şi merită adus ziarul ăla, o fiţuică protestantă.

în fiecare zi, după livrări, iau acasă *Irish Times* şi-l citesc să văd şi eu unde e primejdia. Mama zice că mai bine că nu e tata acolo. Ar zice păi deaia au luptat şi au murit irlandezii, pentru ca propriul meu fiu să şadă aici la masa din bucătărie şi să citească ziarul francmasonilor?

Oameni din toată Irlanda trimit scrisori la redacţie, zicând că ei au auzit primul cuc pe anul respectiv şi, dacă citeşti printre rânduri, te prinzi că se fac unii pe alţii mincinoşi. Sunt articole

despre nunţi protestante, cu poze, şi femeile sunt mereu mai drăguţe decât ale noastre din mahala. Se vede că femeile protestante au dinţi perfecţi, deşi şi Rose a lui Halvey avea dinţi frumoşi.

Continui să citesc *Irish Times* şi să mă întreb dacă e păcat, deşi nu-mi pasă. Dacă Theresa Carmody e în rai şi nu mai tuşeşte, de-acum eu nu mă mai duc la spovedanie. Citesc *Irish Times* şi *Times* de la Londra, care mă ţine la curent cu ce face regele în fiecare zi şi ce mai fac Elisabeta şi Margaret.

Citesc revistele englezeşti pentru femei pentru articolele despre mâncare şi răspunsurile la întrebările femeilor. Peter şi Eamon imită accentul englezesc şi se prefac că citesc din reviste englezeşti pentru femei.

Dragă domnişoară Hope, zice Peter, sunt în vorbă cu un băiat din Irlanda pe nume McCaffrey, dar el mereu mă pipăie şi mă împunge cu socoteala în buric şi înnebunesc că nu ştiu ce să fac. Aştept cu nerăbdare răspunsul dumitale, domnişoara Lulu Smith, Yorkshire.

Dragă Lulu, zice Eamon, dacă McCaffrey ăsta e aşa de înalt că te-mpunge cu măciuca în buric, te sfătuiesc să-ţi găseşti un bărbat mai scund, care să ţi-o vâre între picioare. Cu siguranţă vei găsi în Yorkshire un bărbat scund şi de ispravă.

Dragă domnişoară Hope, am treisprezece ani, sunt brunetă şi mi se întâmplă ceva groaznic, dar nu pot spune nimănui, nici măcar mamei. O dată la câteva săptămâni îmi curge sânge ştii dumneata de unde şi mi-e frică să nu se afle. Domnişoara Agnes Tripple, Little Biddle-on-the-Twiddle, Devon.

Dragă Agnes, meriţi felicitări. De-acum eşti femeie şi poţi să-ţi faci părul permanent, pentru că ţi-a venit men- stra. Să nu te temi de menstră, că o au toate femeile din Anglia. E un dar de la

Dumnezeu ca să ne curăţim şi să facem copii mai puternici pentru imperiu, soldaţi care să-i ţină pe irlandezi la respect. În unele părţi din lume, se zice că femeia e spurcată când îi vine menstra, dar noi, englezii, preţuim femeile la menstră, aşa să ştii.

Primăvara vine un curier nou şi eu mă întorc la birou. Peter şi Eamon se hotărăsc să plece în Anglia. Peter e sătul de Limerick, n-ai fete şi trebuie să te mulţumeşti cu tine, şi dă-i şi freac-o, şi dă-i şi freac-o, că altceva nu facem în Limerick. Vin băieţi noi. Eu sunt veteranul şi munca e uşoară pentru că sunt rapid, iar cât e domnul McCaffrey plecat cu duba, dacă mi-am terminat treaba, citesc revistele şi ziarele englezeşti, irlandeze şi americane. Zi şi noapte visez la America.

Malachy pleacă în Anglia ca să lucreze la o şcoală catolică cu internat, pentru băieţi bogaţi, şi se ţine vesel şi zâmbitor de parc-ar fi egalul oricărui băiat din şcoală şi toată lumea ştie că dacă lucrezi într-un internat din Anglia, trebuie să stai cu capul plecat şi să-ţi târşâi picioarele cum îi stă bine unei slugi irlandeze. îl dau afară pentru atitudine, Malachy le spune să-l pupe în fundul lui nobil de irlandez, iar ei zic că nu e de mirare că e aşa spurcat la gură şi la purtare. Găseşte de lucru la uzina de gaz din Coventry, cară cărbune în cuptor cu lopata ca nenea Pa Keating, cară cărbune şi aşteaptă ziua când va pleca şi el în America după mine.

XVIII

Am şapteşpe, optâşpe, merg pe nouăşpe ani, muncesc în continuare la Easoni şi scriu scrisori de ameninţare pentru doamna Finucane, care zice că mulţi purici nu mai face în lumea asta şi cu cât se ţin mai multe slujbe pentru sufletul ei, cu atât mai bine. Pune bani în plicuri şi mă trimite la bisericile din tot oraşul, să bat la uşile popilor şi să le dau plicurile, cu rugămintea de a ţine slujbe. Vrea rugăciuni de la toţi popii, în afară de iezuiţi. Ăia nu sunt buni de nimic, spune ea, au doar cap şi inimă ioc. Asta ar trebui să scrie în latineşte deasupra uşii lor şi n-o să le dau nici un bănuţ, că fiecare bănuţ pe care-l dai unui iezuit se duce pe cărţi scumpe sau pe sticle de vin.

Ea trimite banii, speră că se ţin slujbele, dar nu e niciodată sigură, şi dacă tot nu e sigură, de ce să dau eu toţi banii popilor când am nevoie de ei ca să plec în America, şi dacă păstrez câteva lire pentru mine şi le pun la poştă, cine să bage de seamă, şi dacă o să mă rog pentru doamna Finucane şi o să aprind lumânări pentru sufletul ei când o să moară, ce, n-o să mă asculte Dumnezeu, chiar dacă-s păcătos şi nu m-am mai spovedit de-un car de ani.

Luna asta fac nouăşpe ani. Mai am nevoie de doar câteva lire pentru bilet şi câteva lire să le am în buzunar când ajung în America.

Vineri seara, înainte să împlinesc nouăşpe ani, doamna Finucane mă trimite după sticla de sherry. Când mă întorc, o găsesc moartă pe scaun, cu ochii larg deschişi şi cu

portofelul pe jos, larg deschis. Nu pot să mă uit la ea, dar iau un teanc de bani. Şaptespe lire. Iau cheia de la cufărul de sus. Iau patruzeci de lire din cele o sută din cufăr şi registrul. Cu ce mai am eu la poştă, am strâns destul ca să plec în America. Când ies, iau şi sticla de sherry, că e păcat să se irosească.

Stau pe malul râului Shannon, lângă docurile uscate, şi sorb din sherry-ul doamnei Finucane. în registru e şi numele lui tanti Aggie. E datoare nouă lire. Or fi ăştia banii cu care mi-a luat mie haine acum multă vreme, dar n-o să mai trebuiască să-i dea înapoi, că arunc registrul în râu. îmi pare rău că n-o să-i pot spune niciodată lui tanti Aggie că i-am făcut o economie de nouă lire. îmi pare rău că am scris scrisori de ameninţare pentru săracii din mahalalele din Limerick, fraţii mei, dar registrul nu mai e, nimeni n-o să mai ştie vreodată cu cât erau datori şi au scăpat de plată. Aş vrea să le spun că sunt Robin Hood al lor.

încă o gură de sherry. O să rup acolo o liră, două, pentru o slujbă de pomenire pentru doamna

Finucane. Registrul ei a luat-o-n jos pe Shannon, spre Atlantic, şi ştiu că în curând o să mă duc şi eu după el.

Omul de la Agenţia de Turism O'Riordan zice că nu poate să mă trimită cu avionul în America decât dacă mai întâi ajung la Londra, ceea ce m-ar costa o avere. Poate să-mi propună un vas care se numeşte *Stejarul irlandez* şi care va pleca din Cork peste câteva săptămâni. Nouă zile pe mare, zice el, septembrie-octombrie, perioada ideală, ai cabina dumitale, treisprezece pasageri, mâncăruri alese, o mică vacanţă pentru dumneata şi te costă cincizeci şi cinci de lire, ai banii?

Da.

îi spun mamei că plec peste câteva săptămâni şi ea începe să plângă. O să plecăm toţi într-o zi? întreabă Michael.

Da.

Alphie zice îmi trimiţi şi mie o pălărie de cowboy şi o chestie din aia de-o arunci şi vine înapoi la tine?

Michael îi spune că ăla-i un bumerang şi că trebuie să te duci tocmai până-n Australia ca să faci rost de aşa ceva, în America nu se găseşte.

Alphie spune că se găseşte şi în America, sigur că da, şi se tot contrazic pe motive de America, Australia şi bumeranguri până le zice mama pentru numele lui Cristos, fratele vost' pleacă şi ne lasă şi voi vă dondăniţi aici din cauză de bumeranguri. Ia mai terminaţi odată!

Mama zice că o să facem şi noi o mică petrecere în seara de dinainte să plec. Pe vremuri se dădeau mereu petreceri când pleca cineva în America, de le zicea priveghiuri americane, că la cât e de departe America, familia niciodată nu trăgea nădejde că o să se mai întâlnească în viaţa asta cu cel plecat. Zice că e mare păcat că nu poate să se întoarcă şi Malachy din Anglia, dar într-o zi vom fi împreună cu toţii în America, cu ajutorul lui Dumnezeu şi al Maicii Lui binecuvântate.

Când sunt liber de la serviciu, mă plimb prin Limerick şi mă uit la toate locurile unde am stat, Windmill Street, Hartstonge Street, Roden Lane, Rosbrien Road, Little Bar- rington Street, care e de fapt o alee. Stau şi privesc casa Theresei Carmody până iese maică-sa şi mă întreabă ce vreau. Stau

la mormintele lui Oliver şi Eugene în vechiul cimitir St. Patrick şi peste drum, în cimitirul St. Lawrence, unde e îngropată Theresa. Oriunde merg aud glasurile morţilor şi mă întreb dacă s-or putea ţine după mine şi peste Oceanul Atlantic.

Vreau să-mi întipăresc în minte imagini din Limerick, în caz că nu mă mai întorc niciodată. Stau în biserica Sfântul Iosif şi în biserica redemptoristă şi-mi spun uită-te bine în jur, că poate niciodată n-ai să le mai vezi. Mă duc pe Hemy Street să-mi iau rămas bun de la Sfântul Francisc, deşi sunt sigur că o să pot sta de vorbă cu el şi în America.

Sunt zile când nu vreau să plec în America. îmi vine să mă duc la Agenţia de Turism O'Riordan, să-mi iau înapoi cele cincizeci şi cinci de lire. Aş putea aştepta să fac douăzeci şi unu de ani şi să vină şi Malachy cu mine, ca să cunosc şi eu măcar un suflet la New York. Mă simt ciudat şi uneori, când stau la foc cu mama şi cu fraţii mei, mă podidesc lacrimile şi mi-e ruşine de slăbiciunea mea. La început, mama râde şi-mi spune trebuie că tu ai băşica udului lângă ochi, dar apoi Michael spune o să mergem toţi în America, o să fie şi tata acolo, şi Malachy, şi o să fim cu toţii împreună, aşa că-i dau şi ei lacrimile şi stăm acolo toţi patru, smior-căindu-ne ca nişte idioţi.

Mama zice că e prima oară când dăm o petrecere şi ce tristeţe că petreci abia când copiii îţi pleacă rând pe rând, Malachy în Anglia, Frank în America. A pus deoparte câţiva şilingi din leafa pe care o primeşte ca să-l îngrijească pe domnul Sliney ca să cumpere pâine, şuncă, tobă, brânză, limonadă şi câteva sticle de bere. Nenea Pa Keating aduce bere, whisky şi un strop de sherry pentru stomacul delicat al lui tanti Aggie, iar ea aduce o prăjitură făcută chiar de dânsa, cu o grămadă de coacăze şi de stafide. Abatele aduce

şase sticle de bere şi zice Frankie, puteţi să beţi cu toţii din ele, numa' să-mi lăsaţi şi mie o sticlă sau două, să mă ajute să-mi cânt cântecu'.

Cântă „Drumul spre Rasheen". Stă cu berea în mână, închide ochii şi-i dă drumul la cântec cu un bocet strident. Versurile n-au nici un sens şi toată lumea se întreabă de ce

i-or curge lacrimi din ochii închişi. De ce plânge pentru un cântec din care nu se înţelege nimic, îmi şopteşte Alphie.

Nu ştiu.

Abatele termină cântecul, deschide ochii, se şterge pe obraji şi ne spune că a fost un cântec trist despre un băiat irlandez care a plecat în America, a fost împuşcat de gangsteri şi a murit până s-apuce popa să ajungă la el, şi-mi spune mie să nu care cumva să te laşi puşcat dacă nu-i vreun popă prin apropiere.

Nenea Pa zice că ăsta-i cel mai trist cântec pe care l-a auzit vreodată şi n-avem şi noi parte de ceva mai vesel. O îmboldeşte pe mama, dar ea zice vai nu, Pa, că sigur n-am suflu.

Haide, Angela, haide. Un cântec doar, unul singur, haide.

Bine. încerc.

Cântăm cu toţii refrenul cântecului ei trist:

Iubirea de mamă e
sfântă Oriunde-ai fi
ajuns.
Să ţii de ea cât este,
Vei plânge când s-a dus.

Nenea Pa zice că melodiile astea sunt una mai rea ca alta şi că facem din seara asta un priveghi în toată regula, chiar nu s-o găsi cineva să cânte un cântec care să-nvioreze atmosfera, că altfel o să se-mbete de atâta tristeţe.

O, Doamne, face tanti Aggie, uitasem. Afară e chiar acum eclipsă de lună.

Stăm în alee şi ne uităm cum dispare luna după o umbră rotundă, neagră. Ăsta-i semn foarte bun

pentru plecarea ta în America, Frankie, spune nenea Pa.

Nu, zice tanti Aggie, e semn rău. Am citit în ziar că luna face exerciţii pentru sfârşitul lumii.

Ei, rahat, sfârşitul lumii, face nenea Pa. Ăsta-i începutul pentru Frankie McCourt. în câţiva ani o să se-ntoarcă

acasă cu un costum nou şi cu osânză, ca orice yankeu adevărat, şi cu o fată drăguţă, cu dinţi albi, la braţ.

Ah, nu, Pa, ah, nu, face mama, şi ei o duc înăuntru şi o consolează cu un strop de sherry din Spania.

Ziua e pe sfârşite când *Stejarul irlandez* ridică ancora din Cork, trecând de Kinsale şi Cape Clear, şi e întuneric de-a binelea când sclipesc luminile la Capul Mizen, ultima bucată de Irlandă pe care o mai văd pentru Dumnezeu ştie cât timp de-aici înainte.

Sigur c-aş fi putut rămâne, aş fi putut lua examenul de la poştă, m-aş fi ajuns în viaţă. Aş fi câştigat destui bani pentru ca Michael şi Alphie să meargă la şcoală cu pantofi cum trebuie şi burţile pline. Ne-am fi putut muta din alee pe o stradă sau poate chiar pe un bulevard, unde casele au grădini. Ar fi trebuit să dau examenul ăla şi mama n-ar mai fi fost niciodată nevoită să golească oalele de noapte nici pentru domnul Sliney, nici pentru altcineva.

Acum e prea târziu. Sunt pe vas, Irlanda dispare în noapte şi e stupid să stau aici, pe punte, uitându-mă în urmă şi gândindu-mă la familia mea, la Limerick şi Ma- lachy, la tata din Anglia, şi e chiar şi mai stupid că-mi răsună în cap cântece ca Roddy McCorley ’nfruntă moartea şi mama gâfâind o, pe când dansam la Kerry, şi bietul domn Clohessy tuşind întruna în pat şi acum vreau Irlanda înapoi, măcar îi aveam pe mama şi pe fraţii mei şi pe tanti Aggie, aşa rea cum e ea, şi pe nenea Pa, care mi-a făcut cinste cu prima mea bere, şi am băşica udului la ochi şi uite un popă

care stă lângă mine pe punte şi se vede că e curios.

E de fel din Limerick, dar are accent american după anii petrecuţi la Los Angeles. Ştie cum e să pleci din Irlanda, a trecut şi el prin asta şi nu şi-a revenit niciodată. Trăieşti în Los Angeles cu soare şi palmieri zi de zi şi-l întrebi pe

Dumnezeu dacă nu se-ndură să-ţi dea măcar o zi ploioasă, blândă, ca în Limerick.

Preotul stă lângă mine la masa ofiţerului secund, care ne spune că vasul a primit alte ordine şi nu mai mergem la New York, ci la Montreal.

După trei zile, iar se schimbă ordinele. Până la urmă, mergem la New York.

Afurisiţi de irlandezi, se plâng pasagerii americani. Nu se hotărăsc şi ei mai repede?

Cu o zi înainte să ajungem la New York, iar se schimbă ordinele. Mergem într-un loc de pe râul Hudson de-i zice Albany.

Albany? zic americanii. Cum dracu' Albany? La ce naiba ne-o fi trebuit să luăm o hardughie de vas irlandez? Pe toţi dracii.

Popa îmi spune să nu-i bag în seamă. Nu toţi americanii sunt ca ei.

în zori, când intrăm în New York, sunt afară, pe punte. Sunt sigur că am nimerit într-un film, că o să se termine şi o să se aprindă lumina la Cinema Lyric. Popa vrea să-mi arate lucruri, dar nu e nevoie. Desluşesc Statuia Libertăţii, Ellis Island, Empire State Building, Chrysler Building, Podul Brooklyn. Pe şosele gonesc mii de maşini şi soarele transformă totul în aur. Probabil că americani bogaţi cu joben, frac şi cravate albe se duc la culcare cu femei superbe, cu dinţi albi. Ceilalţi pleacă să muncească în birouri calde, confortabile, şi nimeni n-are nici o apăsare pe lumea asta.

Americanii se ceartă cu căpitanul şi cu un bărbat care a urcat la bord de pe un remorcher. De ce nu putem coborî aici? De ce trebuie să mergem până hăt la dracu' la Albany?

Bărbatul spune pentru că sunteţi pasageri pe

acest vas, căpitanul e căpitan şi nu există proceduri ca să vă ducem la mal.

O, cum să nu. Ei bine, asta-i o ţară liberă şi noi suntem cetăţeni americani.

Nu zău? Mă rog, vă aflaţi pe un vas irlandez, cu un căpitan irlandez, şi o să faceţi dracului cum vă spune el, că altfel înotaţi până la mal.

Omul coboară pe scară, remorcherul se îndepărtează pufăind, iar noi mergem înainte pe Hudson pe lângă Manhattan, pe sub Podul George Washington, pe lângă sute de vase Liberty care şi-au făcut datoria în război, ancorate acum şi lăsate să putrezească.

Căpitanul ne anunţă că fluxul ne obligă să aruncăm ancora peste noapte în faţa unui loc care se numeşte, îmi zice popa pe litere, Poughkeepsie. Popa zice că ăsta-i nume indian, iar americanii zic la naiba cu Poughkeepsie.

După ce se întunecă, o mică ambarcaţiune se apropie huruind de navă şi o voce de irlandez strigă voi de colo. Duamne, am văzut steagul irlandez, să mor dacă nu. Să nu-mi cred ochilor. Salutare.

Il invită pe ofiţerul secund la mal, la un pahar, şi să-şi ia şi un prieten. Hai şi mata, părinte. Adu-ţi un prieten.

Popa mă invită pe mine şi coborâm pe o scară până pe mica barcă, împreună cu ofiţerul secund şi cu operatorul radio de la bord. Omul din barcă spune că-l cheamă Tim Boyle din Mayo, apără-ne, Doamne, şi că ne-am nimerit numai bine la docuri, că e un mic chef şi suntem invitaţi cu toţii. Ne duce la o casă cu peluză, fântână şi trei păsări roz care stau într-un picior. Într-o cameră de-i zice living stau cinci femei. Femeile au părul ţeapăn, rochii imaculate. Ţin în mână pahare, sunt prietenoase şi zâmbesc cu dinţi perfecţi. Una

dintre ele spune intraţi, vă rog. La ţanc pentru peh-trecere.

Peh-trecere. Aşa vorbesc ei şi bănuiesc că aşa o să vorbesc şi eu peste câţiva ani.

Tim Boyle ne spune că fetele se distrează şi ele cât le sunt bărbaţii plecaţi peste noapte, la vânat de căprioare,

iar una dintre ele, Betty, zice mda. Sunt camarazi de război. Războiul s-a terminat de aproape cinci ani, dar lor tot nu le trece, aşa că împuşcă animale la fiecare sfârşit de săptămână şi beau Rheingold până li se tulbură vederea. Afurisit de război; scuzaţi exprimarea, pan-rinte.

Popa îmi şopteşte astea sunt femei stricate. Nu stăm mult aici.

Femeile stricate zic ce beţ'? Avem de toate. Cum te cheamă, puişor?

Frank McCourt.

Drăguţ nume. Deci bei şi tu un păhărel. Toţi irlandezii beau un păhărel. Vrei o bere?

Da, mulţumesc.

Vai, ce politicos e! îmi plac irlandezii. Bunică-mea a fost pe jumătate irlandeză, deci io-s pe jumătate, pe sfert? Ce ştiu io. Mă cheamă Frieda. Na aici berea, puişor.

Popa se aşază la capătul unei canapele de-i zic ei sofa şi două femei intră-n vorbă cu el. Betty îl întreabă pe ofiţerul secund dacă vrea să viziteze casa şi el spune o, cum să nu, că noi n-avem case din astea în Irlanda. Altă femeie îi spune operatorului radio că ar trebui să vină să vadă ce grădină au, nişte flori de parcă nu-s adevărate.

Frieda mă întreabă dacă mi-e bine şi zic că da, dacă poate să-mi spună şi mie unde e closetul.

Ce să fie?

Closetul.

O, adică la baie. Pe-aici, puişor, în capul holului.

Mersi.

Ea împinge uşa, aprinde lumina, mă sărută pe obraz şi şopteşte că mă aşteaptă afară, dacă am nevoie de ceva.

Stau lângă veceu, îi dau drumul la pişare şi mă întreb ce mi-ar trebui într-un astfel de moment şi dacă o fi ceva normal în America să te-aştepte femeile afară cât te uşurezi.

Termin, trag apa şi ies. Ea mă ia de mână şi mă duce într-un dormitor, lasă jos paharul, încuie uşa şi mă trânteşte

pe pat. Umblă la prohabul meu. Afurisiţi de nasturi. Voi în Irlanda n-aţi auzit de fermoar? Îmi scoate excitarea, se suie pe mine şi se hâţână sus-jos, sus-jos, Doamne, sunt în rai şi se aud bătăi în uşă, e popa, Frank, eşti acolo, şi Frieda îşi duce degetul la buze şi-şi dă ochii peste cap, Frank, eşti acolo, părinte, nu vrei dumneata să te duci în treaba dumitale, şi oh, Doamne, oh, Theresa, tu vezi ce mi se întâmplă, în sfârşit nu-mi pasă nici cât o băşină degerată, poate să bată şi papa în persoană la uşa asta şi Colegiul Cardinalilor să fie adunat ciorchine să caşte gura la ferestre, o Doamne,

tot ce am înăuntru s-a revărsat în ea, iar ea cade peste mine şi-mi spune că sunt minunat şi poate mă gândesc să mă stabilesc în Poughkeepsie.

Frieda îi spune părintelui că m-a luat un pic cu ameţeală după ce m-am dus la baie, aşa păţeşti când călătoreşti şi bei o bere ciudată ca Rheingold, care din câte ştie ea nu se găseşte în Irlanda. îmi dau seama că părintele n-o crede, faţa îmi dogoreşte şi n-am ce-i face. El şi-a notat deja numele şi adresa mamei şi acum mi-e frică să nu-i scrie, să-i spună dragul dumitale fiu şi-a petrecut prima lui noapte în America într-un dormitor din Poughkeepsie, tăvălindu-se cu o femeie al cărei soţ era plecat să vâneze căprioare, să se relaxeze şi el niţel după ce a slujit America în război, şi ăsta-i hal de purtare faţă de bărbaţii care au luptat pentru ţara lor.

Ofiţerul secund şi operatorul radio se întorc din turul casei şi al grădinii şi nu se uită către preot. Femeile ne spun că sigur suntem morţi de foame şi se duc la bucătărie. Noi ne aşezăm în living, iară să vorbim între noi, şi ascultăm cum şuşotesc şi râd femeile în bucătărie. Preotul îmi şopteşte iar nişte stricate, nişte stricate, te-mping în păcat, şi eu nu ştiu ce să-i răspund.

Stricatele aduc sandviciuri, mai toarnă bere, iar când terminăm de mâncat, pun discuri cu Frank Sinatra şi întreabă dacă vrea cineva să danseze. Nimeni nu spune da

pentru că nu se face să te ridici şi să dansezi cu femei stricate în prezenţa unui preot, aşa că femeile dansează între ele şi râd ca şi cum ar avea toate mici secrete. Tim Boyle bea whisky şi adoarme într-un colţ până când Frieda îl trezeşte şi-i spune să ne ducă înapoi la vas. La plecare, Frieda se apleacă spre mine ca şi cum ar vrea să mă sărute pe obraz, dar preotul spune noapte bună foarte ţâfnos şi nimeni nu dă mâna cu nimeni. Mergând pe stradă spre râu, auzim râsetele femeilor, cristaline şi clare în aerul nopţii.

Urcăm pe scară şi Tim ne strigă din bărcuţa lui aveţi grijă pe scara aia. Măi băieţi, măi băieţi, aşa-i că a fost o noapte de pomină? Noapte bună, băieţi, şi noapte bună, părinte.

Ne uităm după bărcuţă până dispare în

întunericul de pe malul din Poughkeepsie. Părintele spune noapte bună şi coboară în cabină, urmat de ofiţerul secund.

Eu rămân pe punte cu operatorul radio şi mă uit cum scânteiază luminile Americii. Dumnezeule, zice el, ce noapte minunată, Frank. Grozavă mai e ţara asta, nu-i aşa?

XIX

Aşa-i.

MULŢUMIRI

Acesta e un mic imn de slavă închinat femeilor.

R'lene Dahlberg a aprins tăciunii. Lisa Schwarzbaum a citit primele pagini şi m-a încurajat. Mary Breasted Smyth, la rândul ei o rafinată romancieră, a citit prima treime, după care i-a dat cartea lui Molly Friedrich, care a devenit agenta mea şi s-a gândit că Nan Graham, redactor-şef la Scribner, ar fi persoana potrivită pentru a pune cartea pe un fagaş. Iar Molly a avut dreptate.

Fiica mea, Maggie, mi-a arătat că viaţa poate fi o mare aventură, în timp ce momentele unice petrecute alături de nepoata mea, Chiara, mi-au reamintit de mirările copilăriei.

Soţia mea, Ellen, m-a ascultat când i-am citit cartea şi m-a încurajat până la ultima pagină.

Sunt binecuvântat între bărbaţi.